Kayboluyorsun

CHRISTIAN JUNGERSEN

Danca'dan Çeviren: Nur Beier

AYRINTI

CHRISTIAN JUNGERSEN

Danimarkalı yazar Christian Jungersen 10 Temmuz 1962 yılında Kopenhag'da doğdu. İletişim eğitimini ve sosyoloji yüksek lisansını Roskilde Üniversitesi'nde bitirdikten sonra –hiçbiri sahnelenmeyen– senaryolar yazdı; metin yazarlığı, TV senaryo danışmanlığı yaptı ve sinema dersleri verdi.

İlk romanı *Undergrowth* (1999) eleştirmenler tarafından beğenilmekle kalmadı, Danimarka En İyi İlk Roman ödülüne de değer görüldü ve ulusal çok satanlar listesine girdi. Başarısı Jungersen'e Danimarka Sanat Vakfı'nın verdiği üç yıllık yazarlık bursunu da kazandırmıştı. Böylece ona büyük bir başarı getiren ikinci romanı *İstisna*'ya başladı. *İstisna* 2004 Ekim ayında yayınlanmasından sonra, Danimarka çok satanlar listesinde tam 18 ay ilk sırada kalarak başka hiçbir romanın erişemediği bir başarıyı yakaladı. Yirmiden fazla dile çevrildi, çok sayıda ödülün sahibi oldu. Son romanı *You Disappear* (2012) ile başarısını sürdüren Jungersen halen Akdeniz'de, Malta adasında yaşıyor.

Ayrıntı: 832
Edebiyat Dizisi: 214

Kayboluyorsun
Christian Jungersen

Kitabın Özgün Adı
Du Forsvinder

Danca'dan Çeviren
Nur Beier

Son Okuma
Tayfun Koç

© by Christian Jungersen 2012

DANISH ARTS FOUNDATION

Bu kitap Danimarka Kültür Vakfı çeviri desteğiyle yayımlanmıştır.

Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Kate Hiscock / Moment
Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2
Topkapı/İst. Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım *2015*

Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-975-539-965-2
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Christian Jungersen

Kayboluyorsun

1

Karanlık sarp kayalıkların ortasından, keskin virajların üzerinden kıvrıla kıvrıla son hız aşağı iniyoruz, kurumuş fundalıkların, kurşuni renkteki solgun ağaçların arasından; sonra aynı süratle bir tepeye tırmanıyoruz, araba tam sırtın üzerinden inerken öyle bir yaylanıyor ki, sanki uçar gibi oluyoruz, Niklas'la benim içimiz hop ediyor, iç organlarımız dışarıya fırlayacak gibi oluyor, ikimiz birden çığlığı basıyoruz.

Sıcak Akdeniz havası yüzümüze birbiri ardına tokat gibi çarpıyor, arabanın dört penceresi de sonuna kadar açık. Frederik virajı öyle sert alıyor ki, koltuk başlığıma yapışıyorum. Aşağımızda deniz bir sağımızdan, bir solumuzdan ortaya çıkıyor.

Frederik normalde cüretkâr bir sürücü değildir, onun için korkmamaya çalışıyorum. Ve sıcak, kayaları daha bir dikleştiriyor, daha bir karanlıklaştırıyor, limon bahçelerinden gelen kokular daha bir ekşi çarpıyor insanın burnuna, deniz ise daha önce görmediğim kadar masmavi, ışıl ışıl parlıyor.

Her yerde yine sarp kayalıklar... ve ansızın bisiklet yarışçılarıyla çevriliyoruz. Bir çığlık atıyorum. Her yanımda cırtlak pembe, sırsıklam bisikletçi taytları. Arka pencereden geriye bakıyorum: Devrilen yok ama bisikletlerinden inmişler; yumrukları sıkık, ağızları iki karış açık duruyorlar. Bir sonraki viraja dalıyoruz.

"Frederik, bunun eğlencesi kalmadı artık!"

Karşılık vermiyor.

"Frederik!"

Hafiften bir iç çekiyor ve hızını azaltıyor.

Direksiyonun üzerindeki upuzun ve incecik parmaklarını izliyorum. Böyle araba sürmeye uymuyorlar. Bir zamanlar onları erotik bulurdum, vücudunun ufak bir kopyası o eller: ince uzun; dokunsan devrilecek kadar gevşek, rahat bir vücut; hız düşkünlerininki gibi değil.

Gözlerinin daha bir derinden bakmasının nedeni de bu hız mı acaba? Siyahımsı eflatun, koca koca tepeler, sanki yekpareler. Frederik'te bir farklılık var ama ne olduğunu çıkaramıyorum.

Sert bir tümseğin üzerinden üçümüz birlikte yeni baştan havaya hopluyoruz.

"Dur, Frederik, dur!" diye bağırıyorum.

Niklas pencereden dışarı uzattığı başını geri çekiyor:

"Anne, kes."

"Keseyim mi? *Ben* mi? Baban tam bir çılgın gibi sürüyor! Hepimizi öldürecek! İstediğin bu mu?"

Yine sürat, yine renkler ve sıcak ve Mallorca'ya has o tahrik edici güzellik. Niklas aynı babasının tarzında, alayla tıslar gibi iç çekiyor ve kafasını yeniden pencereden dışarı uzatıyor.

"Niklas, başını içeri çek. Yaptığın tehlikeli."

Beni duymazdan geliyor.

"Başını içeri sok diyorum sana. Tehlikeli!"

Hâlâ bir hareket yok. Ve o zaman karşımdakinin, on altısını doldurmuş koca bir adam olduğuna aldırmıyorum; arkaya doğru döndüğüm gibi, onu içeri çekiyorum. Epey güç istedi ama şimdi yerinden kıpırdamadan oturuyor.

Akdeniz öyle bir göz kamaştırıcı parlıyor ki, suya dosdoğru bakmak mümkün değil. Sanki manzaranın içinden yukarı, bize doğru süzülüyor, kendine çağırıyor. Son nefeslerini vermek üzere olanların gördükleri o ışık tüneli gibi: "Bana gelin, o zaman güzelliğimle ve sonsuzluğumla tek vücut olacaksınız." Frederik'in elinin ani bir hareketiyle, üçümüz birden tekrar oturduğumuz yerden havalanıveriyoruz.

İçimden yine "dur, dur" demek geliyor. Ama bunun yerine oğlumuza bakıyorum. Çok eğleniyor. Acaba ben mi oyunbozanlık ediyorum?

Karşı yönden gelen bir araba, kornasına imanına kadar basıyor. Frederik, gözleri çivilenmiş gibi, tam ileriye, önümüzde uzanan yola bakıyor.

"Buralarda da tam deli gibi araba sürüyorlar" diyor sonra.

"N'olur biraz daha yavaş gider misin?" diye soruyorum yine.

Niklas ve Frederik kıkır kıkır gülüyorlar.

Yol kıvrılıyor. Yine gölgeye girdik, sarp kayalıkların tarafındayız. Birden karşı istikametten gelen bir kamyon dev gibi kaplıyor tüm görüş alanımızı. Frederik bizim arabanın direksiyonunu kayalıklara doğru iyice kırıyor. Granit yüzey, arabanın yanını olduğu gibi törpülerken, bir metal öğütücünün içine düşmüşüz gibi bir gürültü kopuyor. Sonra aradan geçiyoruz.

"Sigortamız geniş kapsamlı. Tüm masraflar araç kiralama şirketinin sorumluluğunda" diyor Frederik. Hızını azaltmıyor.

Bu sefer Niklas babasının koltuğunun arkalığını çekiştirmeye başlıyor:

"Baba! Dur! Dur!"

Ve ben devam ediyorum:

"Durdur şu arabayı. Hemen şimdi!"

Fakat o, gözlerini yoldan ayırmıyor. Yine önce yaptığı gibi içini çekiyor. Ben de arabanın gittiğine aldırmadan el frenini yakalayıp çekiyorum. Sırıtıyor ve tekrar serbest bırakıyor.

"Frederik, bana bak. N'olur bir bana bakar mısın?"

O hâlâ ileriye bakarak, sakince konuşuyor. Ses tonunda her zamanki sağduyu var:

"Yola dikkat etmek zorundayım."

Daha beş gün önce, Mallorca'ya uçacağımız gün, Farum Gölü'nün yanında uzanan ormanda koşu yaparken durmuş, ne kadar mutlu olduğumu her bir hücremde hissetmiştim. Tahta iskeleden denize doğru yürümüştüm ve hafif rüzgâr bluzumun altından terli cildimi serinletiyordu. Bugünkü hayatımda birkaç yıl öncesine nispetle nasıl bir fark olduğunu düşünmüştüm enine boyuna.

Gölün suları dalgalı değildi ama kıpır kıpırdı ve karşı kıyıda orman, sonbahara sanki tepemdeki ve arkamdaki ağaçlardan daha erken girmişe benziyordu. Harika bir oğlum, iyi arkadaşlarım, anlamlı bir işim, sevdiğimiz bir evimiz vardı. Fakat bütün bunlara üç yıl önce de sahiptim. Aradaki fark, asıl ve en büyük farklılık, şimdi sevildiğimi hissediyor olmamdı.

Bunu söyleyebilecek kaç kişi vardır, yani kendini gerçekten seviliyor hisseden? Bunun zevkini çıkaracaktım. Her şey nihayet rayına oturdu, demiştim içimden. Sonra ormandaki patikadan yine koşuma devam etmiştim.

Farum sessiz sakin bir yer, iki çocukluysan, en azından ikinciyi planlıyorsan yerleşmeyi düşüneceğin bir banliyö. Merkezindeki şirin, eski köylük alanla, gölün arasında bir villa semti bulunuyor, burada yaşayan şanslı ailelerden biri de biziz.

Farum 1960'larda ve 1970'lerde bu eski köy merkezinin etrafına yayılarak, dört mislinden fazla büyüdü. Köyün doğusundaki kırlık alanlara kilometrelerce sokaklar inşa edildi, sarı tuğla villalarla, okullarla, çocuk yuvalarıyla boydan boya bezendi ve evler yapılmaya devam etti, ikinci bir okul ve birçok yeni yuva daha açıldı. Ebeveynleri ya otoyoldan arabalarıyla ya da metroyla Kopenhag'a işe gidip gelirken, çocukları okul sonrası aktivite merkezlerine, futbola, arkadaşlarının evine, tek bir araçlı yoldan bile karşı karşıya geçmek zorunda kalmadan gidebilsin diye, bütün bu yeni yerleşim alanı, devasa bir bisiklet yolu ağıyla örüldü.

Buraya taşınırken aklımızda ikinci bir çocuk yapmak vardı ama hiç kısmet olmayacağını o zamanlar bilmiyorduk. Frederik'in kariyerinde müthiş bir atılım yapacağına inanıyorduk ama bunda da yanıldık. Birkaç yıl daha dişini sıkıp akşamlarını ve hafta sonlarını işine verirse, başarıdan başarıya uçacağını sanmıştık.

Frederik okulda öğrencilere, velilere ve çalışanlara yaptığı sayısız konuşmalarından birinde, o okula öğretmen, sonra da müdür olmaya karar vermesinin ardındaki kişisel nedeni, "Zorda olan bir çocuğa destek olmak, insanın hayatta yapabileceği en anlamlı görev" diye tanımlamıştı.

İddialı laflardı, hatta aşırı iddialı olup olmadığını düşündüğüm çok olmuştu. Fakat genel olarak bakarsak, Frederik bir okulun değil de herhangi başka bir kurumun yöneticisi olsaydı, çok daha fazla para kazanacağı da hiç şüphe götürmezdi. Ve bana gelince, bir yıl mimarlık okumuş, sonra eğitim fakültesine geçmiştim. Mimarlık okurken, harçlık paramı tenis hocalığı yaparak çıkarırdım ve genç tenis öğrencilerime –özellikle tenis haricindeki konularda– dokunan yardımlarımın, benim için fakülte eğitimimden çok daha fazla önem taşımaya başladığını çabuk fark ettim. Bir insanın hayatında asıl nelerin anlam ifade ettiğini kafamda bir süre ölçüp biçtikten sonra da fakülte değiştirmeye karar verdim.

Gölden dönüşte koşuma, demiryolu boyunca birkaç yüz metre kadar devam eden ağaçlık patikadan devam ettim ve çok geçmeden de evdeydim. Doğru yukarıya banyoya yollanırken, Niklas'ın oda kapısını tıklattım. Bilgisayarının başındaydı.

"Bavulunu toplamaya başladın mı?" diye sordum.

Cevap vermedi.

"Bavulunu toplamaya başladın mı?"

"Tamam tamam, duydum."

Kolejdeki en yakın arkadaşı Mathias'ın anne babası okulların bir haftalık sonbahar tatilinde seyahate gidecek, ev de ona kalacaktı ve Niklas'ı, ufukta bekleyen parti çılgınlığından koparıp bizimle seyahate götürebilmek için imanımız gevremişti. Mathias elektronik müzik bestelerdi ve Niklas bunlara müzik klipi yapmaya uğraşırdı, anlaşılan ikisi bütün tatil haftasını Mathias'larda geçirmeyi planlamıştı.

"Bak bir gel, oraları gör, geldiğine çok memnun olacaksın" dedim.

Frederik'le benim yatak odamızda duran cep telefonumun çaldığını duydum, koşup açtım.

Frederik'ti. Tahmininden daha geç eve geleceğini söyledi. Defalarca özür diledi; fakat okulun iş yaptığı bankayla bir sorun vardı, halletmek zorundaydı.

"Tamam Frederik. Gayet tabii."

"Ama bavulumu yerleştirmeye pek vakit olmayabilir."

"Dert değil, ben seninkini de hallederim. Görüşmek üzere."

Bu tür şeyler önceleri beni mutsuz edebilir, sinirlerimi bozabilirdi. (Tam seyahate çıkacağımız gün, yani bari bu sefer!..) Ama şimdi kabulüm çünkü temelinde sağlam bir ilişkimiz var ve Frederik artık çok sık böyle yapmıyor.

Bir idealistle evli olmak bazen zor oluyor. İnsan kendini istismar edilmiş hissettiği kadar, koca bir egoist gibi de hissediyor ve tek nedeni de okul çocuklarının seni aile hayatından yoksun bırakmaya hakkı olmadığını düşünmen.

Neyse ki her şey geride kaldı. Frederik bizi sonunda ön plana aldı, birlikteliğimiz şimdiye kadar hiç bu kadar mükemmel olmamıştı.

Frederik tali bir yola sapıyor, çakıl kaplı, her iki yanında alçak, taş çitler uzanıyor, çakılların üzerinde patinaj yapıyoruz, çığlık atıyoruz, bir taraftaki taş çite bindiriyoruz, yolun öbür tarafına savruluyoruz, oradaki çite de çarpıyoruz, kayıyoruz. Sonra duruyoruz.

Ben Niklas'a dönüp bakıyorum. Arka koltuğa geçip başını sıkıca göğsüme bastırmak, korumak istiyorum. Fakat araba şimdi hareketsiz. Gereği kalmadı.

"İyi misin?"

Ama bir yerinin incinmediğini biliyorum. Birkaç hafif çarpmaydı o kadar. Şanslıymışız. Bir an gözlerimi kapatıyorum ve soluğumu salıyorum. Nabzım şakaklarımda atıyor.

"İyi misin?" diye tekrarlıyorum.

"Evet. Ya sen?"

"Sanırım."

Ön camdan dışarı bakıyorum, Frederik dışarı çıkmış bile. Ön tarafta durmuş, arabaya tekme atıyor, suratında ekşi bir ifade, sonra çömelip ön çamurluğu yokluyor.

Ona sesleniyorum:

"Bizim ne halde olduğumuza da bir bakmayacak mısın?"

Cevap vermiyor.

"Hiç umurunda değil mi?" diye devam ediyorum.

"Bir şeyiniz olmadığını pekâlâ görebiliyorum."

Dışarı fırlıyorum. Ve yirmi yıllık beraberliğimizde ilk kez, ona var gücümle vuruyorum. Çakıllara yuvarlanıyor. Bir taraftan da bar bar bağırıyorum:

"Kahretsin! Ne halt ettiğini sanıyorsun! Delirdin mi sen?"

Terler üzerimden süzülüyor, ellerimi yumruk yapmışım, nabzım hâlâ şakaklarımda atıyor. Frederik sendeleyerek doğruluyor ama hiç istifini bozmuyor, sanki ona vurduğumun bile farkında değilmiş gibi bir hali var, benden birkaç adım uzaklaşıyor:

"Çalıştırabileceğimi sanmıyorum."

"Aman ne şans! Seni koca salak! O zaman bugün ölemeyeceğiz demektir!"

"Anne!" Niklas'ın arabadan sesi geliyor.

Birkaç kere derin nefes alıyorum. Niklas'ın hatırı için makul olmam gerek ve nitekim kendimi toparlıyorum.

"Ne yapacağız peki?" diye soruyorum oldukça sakin bir sesle.

Frederik cevap vermiyor. Taş çitin tepesine çıkıp etrafa bir göz gezdiriyor.

Niklas da arabadan iniyor. Saçlarının rengi güneşten iyice açılmış, benimkinden bile daha açık şimdi, neredeyse beyaz gibi. Kendisini yaz boyunca *grunge* modasına adamıştı ama şimdi karşımda sanki on altı yaşında bir Kurt Cobain var.

"El kitabına göre, bu durumda 112'yi aramamız lazım" diyor.

Ben hâlâ duvarın üzerindeki Frederik'e bakıyorum.

"Senin neyin var? Neden böyle yapıyorsun?"

"*Benim* mi neyim var?" Nihayet yüzüme bakıyor. "Bu tatilin başından beri bana rahat yüzü göstermeyen *sensin*! Hızlı gittin, lokantada yüksek sesle konuştun, çok yedin. Sana kalsa, her şeyi yanlış yapıyorum!"

Başımı kaldırmış, onu inceliyorum, kollarını pek mübalağalı salladığını düşünüyorum. Bu kadar aşırı el kol hareketi yapay kaçıyor.

"Acayip davrandığın için demek zorunda kalıyorum."

"Hayır, hiç de değil! Hep tepeme çıkıyorsun. Gereksiz yerde aşırı neşeli oluyormuşum, çok fazla uyuyormuşum."

Ne demek istediğini iyi anlıyorum. Güzel bir tatil oldu ama ben acayip asabiydim, çok münakaşa ettik.

"Tamam söz, artık seni eleştirmeyeceğim" diyorum. "Şimdi oradan iner misin?"

"Evde de aynı şey. Sonra canım öyle istiyorsa, neden burada durmayacakmışım?"

"Arabayı az önce duvara bindirdin, izin ver de artık bir..."

"Bak, yine aynı şeyi yapıyorsun. Tahammülüm kalmadı! Niklas'a bir bak. O hiç tepeme çıkıyor mu? Demek ki mümkün."

"Yine mi aynı şeylere başlıyoruz, Frederik?"

"Ve ben sonra Niklas'ı da seviyorum. O ve ben... biz... O da hakikaten..." Frederik ağlamaya başlıyor.

Niklas'a bakıyorum, duygulanmış görünüyor. Bana yan gözle bakışının tam dostane olmadığını hissediyorum.

Frederik'e biraz daha yaklaşıyorum:

"Yani şimdi sen, Niklas'la birbirinizi ne kadar çok seviyorsunuz diye mi ağlıyorsun? Sana sıcak mı çarptı tanrı aşkına, ne derdin var senin?"

"Bak işte, artık oğlumuzu bile sevmeme izin yok..."

"Gayet tabii ki sevebilirsin. Ama bu öyle..."

Frederik şimdi kollarını daha bir çılgınca havada sallayıp duruyor.

"Pisliğin tekisin, Mia! Hantal, şişko, pisliğin tekisin!"

Sonra düşüyor.

Duvarın yanına koşuyoruz. Frederik'in dağın yamacından aşağı yuvarlandığını görüyoruz, başını bir ağaca toslayıp duruyor ve şimdi ağacın tam altına, hiç hareketsiz yayılıyor, ta beş metre aşağımızda.

"Frederik! Frederik!"

"Baba!"

Ama hiç hareket etmiyor.

Yamaç, ağacın hemen ötesinden itibaren dimdik aşağı iniyor. 112'yi arıyoruz, gözlerimizi onun üzerinden ayırmadan bekliyoruz, kendine gelip hareket eder de aşağı kayarsa diye yüreğimiz küt küt atıyor.

2

Hospital Universitario Palma de Mallorca'nın acil servisinde, elimdeki tenis raketiyle önümdeki sandalyenin siyah bacağını tıklatıp duruyorum. Sekiz saat geçti ama Frederik hâlâ kendine gelmedi. Sonra sandalyenin öbür bacağını tıklatmaya başlıyorum. Belki de tekerlekli sandalyeye mahkûm olacak, peki o zaman okul müdürlüğüne devam edebilir mi?

Özel Saxtorph Okulu'nda bir sahne geliyor gözlerimin önüne, yaz tatilinden önceki son okul günü. Okul müdürü tekerlekli sandalyesiyle rampadan çıkarak kürsüye geliyor. Üzerinde şık bir takım elbise, bütün öğrenciler ve öğretmenler onunla şimdi *daha da* fazla gurur duyuyor. Yüzünde bir zafer edası var. Ben de gurur duyuyorum, o bir kahraman. Fakat

sonra başka bir sahne. Evdeyiz. Alt bezlerini ben mi değiştireceğim? Yatağa ben mi kaldırıp yatıracağım? Sonra... ya seks hayatımız?

Ve daha farklı bir sahne. Engelli, erken emekli olmuş. Okul müdürü olarak çalışabilecek durumda değilse başka ne olacak? O, tekerlekli sandalyesinde oturuyor, ben de ona çorba yediriyorum. Onun hem hemşiresi hem karısıyım, aradan üç yıl, on yıl, yirmi-otuz yıl geçmiş. Şimdi yaşlı bir kadınım, Farum'un villa yollarında, felçli bir adamın tekerlekli sandalyesini iterek, dolaşıyorum. Yüzümü onun pörsümüş yanağına bastırıyorum ve burnumuzu, alnımızı, yanaklarımızı birbirine sürte sürte, salya sümük ağlaşıyoruz. Üç yıl, on yıl, yirmi-otuz yıl da böyle geçmiş.

Mallorca'nın dağlarında tenis kortları var. Tuhaf bir fikir, raketimi neden arabaya aldım acaba? Tabii ki hiç kullanmayacaktım. Ne düşünüyordum acaba? Raketle yine ilk sandalyenin bacağını tıklatmaya başlıyorum. Saate bakıyorum. On bir olmuş.

Burası Danimarka'daki acil servislere benzemiyor. Oturacak yerleri plastikten, ucuz, metal sandalyeler duvarın önüne sıra sıra dizilmiş. En az yetmiş kişilik yer var, yan yana oturup sekreterin bulunduğu cam bölmenin üzerindeki kırmızı ışıklı panoda numaralarını görene kadar burada bekleyebilirler. Yabancı bir ülkedeki, harap bir otobüs garının bekleme salonunu andırıyor.

Yarın değil, öbür gün uçakla eve dönecektik. Oysa şimdi ben, Frederik'in cenazesini gözümde canlandırıyorum. Anne babası, arkadaşları, hepimiz siyahlar içindeyiz. Velilerden ve okuldaki öğretmenlerden gelen yüzlerce buket çiçek ve çelenkle dolu etrafımız. Ne kadar perişan olduğumu görüyorum. Kahramanım, sevgilim, kocam. Tabut kaldırılıp cenaze arabasına konuyor. Taşıyanlardan biri Niklas, ağırbaşlı ve solgun.

Tenis raketimle sandalyeye tıklatıp durmamın Niklas'ın sinirine dokunması yakındır. Tak, tak, tak. Çok geçmeden şöyle

diyecek: "Kes şunu. İfrit oluyorum." Onu anlayabiliyorum. Sandalyelerin ayaklarına vurmaya devam ediyorum, daha hızlı ve daha hızlı.

Başımı kaldırıp ona bakıyorum. Tak, tak, tak. Dur demeyecek mi? Hayır, cep telefonunda oyun oynuyor. Kulaklarında kulaklıklar, hiçbir şeyin farkında değil.

Bacağını çimdikliyorum.

"Ne?" Oyuna ara veriyor.

"Sence burası daha bir soğumadı mı?"

Dışarısı karanlık. Niklas'ın üzerinde bir şort, bir tişört var, bende de Rosemonde marka, dantelli bir bluzla, asker şortu. Akşam için yanımıza kalınca bir şeyler almadık.

"Evet" diyor.

"Ödünç battaniye istesem mi şunlardan?"

Bana ne gibilerden bir şeyler mırıldanıyor, sonra yine oyununa dalıyor.

"Ama ben galiba battaniye isteyeceğim veya iki kazak da olur, kayıp eşyaların arasında vardır belki" diyorum. Onun beni duyduğu yok. "Veyahut birer çift pantolon... eğer üzerimize uyarsa."

Tak, tak, tak; bu ses aslında beni de sinir ediyor. Raketi elimden bırakıyorum. "Ya pantolon, ya kazak" diyorum. "Belki her ikisi de."

Cenaze yemeği, ağlayan eş dost, mezarlığa gömü törenine gelen konu komşu, tıpkı göğüs kanserinden ölen karşı komşununkindeki gibi. Kocası acaba kendine yeni bir eş bulup yoluna devam edecek mi? O zaman hepimiz bunu merak ediyorduk.

Hayır, bir garipleşti. İnsanlardan uzak duruyor, saldırganlaştı. Tam bir trajedi. Kendini toparlayamıyor.

Ben. Niklas. Bundan altı ay sonrası geliyor gözlerimin önüne, kendimi görüyorum. Niklas'a sıcak mürver şurubu ve sandviç yapıyorum. Akşam olmuş, hâlâ Farum'da oturuyoruz. "Yaşamımıza yeniden bir çekidüzen vermeliyiz" diyorum. "Hep arkanda olacağımdan ve seni ne olursa olsun destekleye-

ceğimden emin olabilirsin." Kanepede oturuyoruz, ağlıyoruz, sıcak şurubumuzu yudumluyoruz.

Fakat öyle olmayacak. Niklas gelip de kanepede benimle oturmayacak. Başka sahneler: Tek başıma alışveriş yapıyorum, kapıyı anahtarımla açıp soğuk ve karanlık bir eve giriyorum, merdivenden yukarı kata çıkıyorum, Frederik'in bir daha bu merdivenden benimle beraber yukarı çıkmayacağını biliyorum, çift kişilik yatağın üzerine uzanıyorum, odada Frederik'in hayalini hissedebilmek için çaresizce bekliyorum.

Bir zil çalıyor. Kırmızı rakamlara bakıyorum: bizim numaramız. Boğazım kuruyor.

Niklas'ı dürteceğim ama o kulaklıklarını toparlamaya başlamış bile, demek o kadar da derinlere dalmamış.

Kalkarken bacaklarım uyuşuyor. Bir hemşire bizi alıp ufak bir odaya götürüyor, açık yeşil duvarları çırılçıplak. Esmer bir genç adam bizi bekliyor, üzerinde beyaz önlük var. Gözlerinin altı hemen hemen kapkara. Ben titriyorum, bir kazak istemeliydim. Tepedeki floresanların ışığı da insanın gözüne batıyor sanki.

Plastik sandalye oturaklarına çöküyoruz. Adamın göğsündeki isim kartında "Doktor Gonzáles" yazıyor, bize İngilizce hitap ediyor:

"Frederik'e *scanning* yapıldı, çok üzgünüm, ama..."

Sanki başımdan kan çekiliyor, bayılacak gibiyim, Niklas'ın eline yapışıyorum:

"Hayır, olamaz. Kafatası kemiği mi kırıldı?"

"Evet, beyninde tümör var. Çok üzgünüm."

"Peki, bu kırık onu felç edebilir mi? Konuşabilecek mi? Ölebilir mi?"

"Kırık mı?" Doktor yüzüme hayretle bakıyor.

"Evet, düştü... Kırık."

"Kırık filan yok."

"Fakat daha az önce dedin ki..."

"Beyninde tümör var. Kafaiçi basıncını arttırıp sara nöbetine yol açmış. İyi ki başına pek sert bir darbe yememiş."

"Ama kırık demiştin!" diye bağırıyorum. "Evet dedin. Kulaklarımla duydum!"

Yanlış davrandığımın çok iyi farkındayım. Buna son vermem lazım. Çenemi kapatıyorum ve o uyduruk sandalyede arkaya yaslanıyorum ama bunu öyle sert yapıyorum ki, sandalye devrilecek gibi oluyor.

"Özür dilerim" diyorum. "Çok özür dilerim."

Niklas, benimkinin tam tersi bir ses tonuyla, lafı benden devralıyor: "Tümör mü var?"

"Evet." Doktor üzgün bir hava takınıyor ve başını biraz fazla aşırıca öne arkaya sallıyor. "Maalesef daha fazla bir şey söyleyemem" diye devam ediyor. "Onu Nöroloji Bölümü'ne nakliyoruz. Yarın öğleden önce oradaki uzmanlar muayene edecek."

Sandalyenin oturağına iki elimle yapışıyorum.

"Kanser mi?"

"Bunu diyemeyiz. Nörologlar onu yarın öğleden önce muayene edecek."

"O zaman kanser *değil*?"

"Henüz böyle bir şey diyemeyiz, maalesef."

"Peki ama kanser olması *ihtimali* var mı?"

"Nörologlar yarın sabah daha fazla bilgi verebilecekler size."

Bu odadaki acayip ışıktan fıttırmak üzereyim: cerahat gibi bulanık, onu yarıp boşaltan neşter kadar keskin:

"Kanser değilse ne olacak? O zaman da?.."

"Bir şey söylemek için henüz çok erken. Ama nörologlar yarın sabah..."

"Şu ışığa bir şey yapamaz mısınız? İnsanın gözlerine batıyor."

"Nöroloji Bölümü'ndekiler elbet ellerinden gelen her şeyi yapacaklardır."

Bekleme odasına ağır adımlarla geri dönerken, Niklas'la el ele tutuşuyoruz. Sesimiz çıkmıyor ne Niklas artık cep telefo-

nunda oyun oynuyor ne de ben tenis raketimi oraya buraya vuruyorum.

Sadece sessiziz.

Hemşire yanımıza geldiğinde, saat kaç bilmiyorum.

"Artık eve gidebilirsiniz. Bugün yapacak başka bir şey yok. O zaman yarın sabah Nöroloji Bölümü'ne geldiğinizde de daha dinç olursunuz."

Taksinin pencerelerinden sokakları seyrediyoruz: gül pembesi evler, yeşil panjurlar, palmiye ağaçları, dar sokaklar ve rüya gibi meydanlar, dondurma tezgâhları ve güneş şemsiyeleriyle dolu. Her şey karanlık ve terk edilmiş. Ve biliyorum ki şu aralar Niklas'ın sırtını yaslayabileceği bir kaya gibi olmalıyım. Taksinin içinde sesim zar zor duyuluyor:

"Göreceksin atlatacak, Niklas. Baban çok güçlü bir insan."

Yüksek palmiyelerin sıralandığı bir bulvardan, otellerin bulunduğu kıyı şeridine doğru yol alıyoruz. Az sonra Niklas da aynı şeyi bana söylüyor. Ve ben de ona tekrar ediyorum:

"Göreceksin atlatacak. Baban çok güçlü bir insan."

Frederik'le yirmi yıl önce tanıştım ve hayatımın erkeği olduğunu anladım.

Yirmi iki yaşındaydım ve Blaagaard Yüksek Öğretmen Okulu'nda matematik ve beden eğitimi anabilim dallarına devam ediyordum. İkinci sınıfa gelince, Søllerød'deki Trørød İlköğretim Okulu'nda pratik eğitime başladım, Frederik de bu okulda öğretmendi. Okulda altmışın üzerinde öğretmen vardı ve ilk başlarda onunla tanışmak için bir gerek de olmamıştı. Ama kim olduğunu biliyordum çünkü hakkında epey konuşulan biriydi. Eğitim danışmanımla öğretmenler kütüphanesinin bir köşesinde yaptığımız görüşmelerden birinde, bana Frederik'in de babasının izini takip ettiğinden bahsetmişti, muhafazakâr ve saygın bir okul olarak nam salmış Frederiks-

borg Privat Realskole'nde müdürlük yapmıştı. Frederik, okulun Danca dersi zümre öğretmenler kuruluna başkan seçildiğinde henüz yirmi yedi yaşındaydı. Müfredata Danca yaratıcı yazarlık dersi ilave etmek üzere, Danca öğretmenlerine yönelik bir ileri eğitim kursu başlatmak için üç ayrı okulla işbirliği başlatmıştı.

Kadın danışmanımın, Frederik gibi toy bir öğretmenin böyle öne geçmesinden nasıl olur da hiç rahatsızlık duymadığını o zaman hiç düşünmemiştim. Frederik'ten gayet tatlı bir dille ve gurur duyarak bahsetmişti, bunun Frederik'in çevresinde uyandırdığı etkinin tipik bir örneği olduğunu daha sonra öğrenecektim.

Çocukları kampa götürme vakti geldi, beş sınıf ve on iki öğretmen, İsveç ormanlarından birinin ta içlerinde bir yerde, kütük kulübelerde bir hafta geçirecektik.

Yola geç çıktık, o kadar kalabalık olunca normaldi ve araç tutması olan çocuklar yüzünden yolda defalarca mola vermemiz gerekti. Otobüste geçen beş saatin ardından, leş gibi kusmuk kokusundan burnumun direği sızlamaya başlamıştı ve hiç durmayan avaz avaz çığlıklar, kahkahalar, ağlama ve inlemelerden –ve de iki saat önce otobüste dağıtılan tepsi keklerinden sonra, kan şekerimdeki ağır düşüşten– turşuya dönmüştüm.

Nihayet kulübelere vardık. Henüz öğleden sonraydı ama bulutlar o kadar alçak ve yağmur öyle şiddetliydi ki, hava akşam çöküyormuş gibi kararmıştı. Çocuklara lastik çizmelerini ve yağmurluklarını giydirdik ve buraları daha önceden bilen öğretmenler, onları sahile götürdüler. Köknar ormanının içinden geçerek sahile inen patika yolda ben en arkadan gidiyor, kimse yoldan uzaklaşıp kaybolmasın diye sürüye göz kulak oluyordum.

Yağmur damlaları seyrekti ama her biri öyle iri ve top gibi yusyuvarlaktılar ki, yağmurluğumun kapüşonuna küt küt düşüyorlardı. Gruptan nasılsa gereğinden fazla geride kalmış ol-

malıydım, sonunda ormandan çıktığımda, kendimi yapayalnız buldum.

Kumsal göz alabildiğine uzanıyordu ve şimdi epey uzaklaşmış olan çocukların haricinde ıssızdı. Ne bir tek bitki vardı ne de gökyüzünde bir tek ışık huzmesi, lastik çizmelerimin altında kum ıslak ve biteviye tek renk uzanıyordu: kurşuni gri, gökyüzünden azıcık daha koyuydu.

Öğretmenler ve öğrenciler ta uzakta, cart renk yağmurluklarıyla, birinin yaş kuma düşürüp sonra ayağıyla dört bir yana fırlattığı, bir torba dolusu rengârenk bonbon şekerini andırıyordu. Soğuk ve nemli rüzgâr insanın yüzüne bıçak gibi çarpıyordu. Renkli lekelerden biri diğerlerinden ayrıldı. Az sonra önümde duruyordu, yağmur damlaları burnundan şıp şıp yere damlıyordu.

Hiç hareket etmeden ve meraklı gözlerle bana baktı. Ve ben de ona baktım.

"Belki de öğretmen olmamalıyım" dedim.

O cevap vermedi ve ben onun, kapüşonun altında kocaman açılmış gözlerinin içine baktım.

Konuşmaya başladık, suyun tam kenarından yürüyorduk ve denizin monoton köpürtüsü çok geçmeden, her bir dalganın çıkardığı ritmik bir gümbürtüye dönüştü. Ne bir yıldız ne güneş veya ay ve altımızda ne bir toprak. Sonra bu ses. Dünya henüz yaratılmamıştı. Ne bir ışık ne karanlık, zaman veya çocuklar. Sadece dalgaların kükreyen horultusu, dünya yaratılmadan önce istirahate çekilmiş bir yaratıktan gelir gibi.

Nasıl oldu bilmiyorum ama iki ay önce ölen yakın arkadaşımdan bahsetmeye başlayıvermiştim. Sevgilisi onu ortak bir arkadaşımızla aylardır aldatıyordu. Ve sonuçta çocuk, bir arkadaşımın evinden çıkıp bir başka arkadaşımın evine girdi. Hanne de yüksek bir binanın tepesinden atlayarak intihar etti.

"Tuhaf olan, bana sanki o hâlâ buradaymış gibi geliyor. Hangi odaya girsem, o tavanında havada asılı duruyor. Ve şimdi de burada, yağmurun altında. Beni izliyor."

Frederik'in sırtı dalgalara dönüktü, köpüklü tepeler tam arkasında gümbürdeyerek kırılıyordu.

"Peki, senin öğretmenlikten memnun olacağını söylüyor mu?"

"Bir dakika." Gözlerimi bir iki saniye kadar kapattım. Evet. Öyle söylüyor."

"Haklı mı dersin?"

Yine bir duraladım, şöyle bir düşündüm:

"Evet."

"Neden tereddüt ettiğini de biliyordur belki?"

"Biliyor" diye cevap verdim. "Çünkü çok üzgünüm. Çünkü onu çok özlüyorum."

Ve daha o anda, kolumu kolunun arasına sokmak ve geriye, meslektaşlarının yanına öyle gitmek için inanılmaz bir arzuya kapıldım. Sonra onlara doğru yürüdük, arada belirli bir mesafe kaldığında, ona dönüp şöyle dedim:

"Tabii ki hayaletlere inanmıyorum. Beni tanımıyorsun, deli filan değilim."

"Zaten öyle düşünmedim."

O akşam birer el lambası alıp diğerlerinin yanından sıvıştık ve ormanın içinden geçerek sahile indik, zifiri karanlıktı. Artık yağmur yağmıyordu fakat hâlâ ne tek bir yıldız ne de ay vardı ortada.

"Söyle bakalım..." demişti, "biz öldükten sonra ruhumuz yaşayacak mı dersin?"

Harika bir kamp tatili oldu. Frederik'in gözleri çok açık elaydı, gözbebeklerinin dış kenarında daha koyu, incecik bir halka vardı, burnu ince ve uzundu. Kültürlü ve kibar bir havası vardı. Birlikte sessizce ormana daldığımız iki akşam, Hanne'nin hayaleti kayboldu ve ben, öğretmenliğin benim için biçilmiş kaftan olduğuna her zamankinden çok emin oldum.

Eve dönünce, ilişkimizi okuldakilerden gizli tutmaya gayret ettik. Tabii başaramadık ve kadın mesai arkadaşlarından bazıları Frederik'e bayağı bozuk çaldı ve de özellikle bana.

Tıpkı beklendiği gibi de Frederik dört yıl sonra başka bir okula müdür oldu. Eğitim Bakanlığı'nın Müfredat Kurulu'na seçildi ve son sınıfların müfredatına felsefeyi ana ders olarak dahil etmek amacıyla, bir dizi ders kitabı yazmak üzere de paçaları sıvadı.

Otuz beş yaşındayken de Kopenhag'ın Frederiksberg* semtindeki Özel Saxtorph Okulu'ndan müdürlük teklifi aldı, ondan sonra da bu görevde kaldı ve o günden bugüne kadar geçen on üç yılda, okulun öğrenci sayısını neredeyse ikiye katladı.

Otelimizin 1980'leri hatırlatan lobisinden geçerken, üç Danimarkalı turist arkamızdan bağırıyor. Havuz kenarında bir iki kere konuşmuştuk ama Danimarka'da olsak hiç arkadaşlık yapmayacağımız tiplerdi. Bu uzak mesafeden bile sarhoş olduklarını görebiliyoruz:

"Şöyle böyle bayağı geç olmuş ha, Mia? Eğlendiniz mi bari? Nereye gittiniz?"

Niklas da ben de cevap vermiyoruz. Odamıza giden upuzun, sevimsiz koridora doğru seğirtiyoruz. Niklas'ın oda kapısının önünde duralıyorum:

"Yalnız kalmak istemiyorsan, bu gece benim odaya gel kal istersen."

Bir anlık bir tereddüt mü, belki? Sonra bana bakıyor:

"Sen de benim kapımı tıklatabilirsin, yani eğer..."

Daha önce ondan hiç böyle bir şey duymamıştım ama tabii o anda ikimiz de onun bu gece ailenin tek erkeği kalıp kalmayacağını bilmiyoruz.

Altın yaldızlı aplikler, Akdeniz'e bakan panoramik pencereler. Balkona açılan sürgülü cam kapının aralığından içeri süzü-

* Kopenhag'a komşu, özerk bir belediye. Zengin ve etkili ailelerin tercih ettiği bir yer olarak bilinir. (ç.n.)

len hafif esinti. Frederik'in pantolonu sandalyenin üzerine duruyor ve yerde yayılı duran üç dergi, birden içinden gelip gazete büfesinden satın almıştı, şnorkeli ve bir kemer ile bir tişört de onların yanında duruyor. Masada da havluları ve sandaletleri.

Eskiden böyle dağınık değildi. Münakaşa ettiğimiz konulardan biri de bu, evdeki son haftalar zarfında da.

Balkona çıkıyorum, üzerimde bir külot, bir tişört var; rüzgârı hissediyorum, aşağıda denizin iç çekişlerini duyuyorum, otel lambalarının aydınlattığı tek tük yerde suyun derinini görebiliyorum. Dün akşam tam burada Frederik'le beraber duruyordum, birbirimize sarılmıştık, öpüşüyorduk, sıhhatli olduğumuzu sanıyorduk. Sanki şu an onu yine yanımda, kolunu omzumda, dudaklarını ve soluğunu yanağımda hissediyorum. Bir an için aklımdan, acaba tam bu sırada hastanede can vermek üzere mi olduğu geçiyor. Bunu mu hissediyorum? Bana malum mu oluyor?

Bu gece rahat rahat eve gidebileceğimizi, bir şey olmayacağını söylediler.

Fakat derin düşünmememiz lazım. Yarın zorlu bir gün olacak. Artık her şeyi kafamdan atıp yatağa uzanmalıyım.

Pek fazla uzanmama fırsat kalmıyor, karnım stresten guruldamaya başlıyor, bağırsaklarım harekete geçmiş. Tuvalete son anda yetişiyorum. Ve oradayken bulantı da başlıyor. Kustukça kusuyorum, kendime bir türlü hâkim olamıyorum, yüzüm terden pırıl pırıl parlıyor.

Zangır zangır titreyerek, klozetin üzerinde çöküp kalıyorum, dağın tepesindeki o ufacık lokantada yediğim öğle yemeğinden zehirlendim herhalde, ölüyorum ve ruhum uçup gidiyor, kuş gibi hafif, tavanın tam altında havada sallanarak duruyor ve Niklas yarın sabah otel personeline kapıyı açtırıp girdiğinde benim buz gibi, kaskatı olmuş vücudumu bulacaklar. Tuvalet temizleyicilerinin, dışkımın, ölümümün keskin kokusunu.

Veyahut.

Gıda zehirlenmesinden bu gece kurtulacağım ama beynimde bir tümör var. Yakında öleceğim, Frederik bana bulaştırmış, altı ay sonra Kuzey Zealand'daki bir *hospice*'de*, ıstırapla, kas spazmlarıyla ve boş laflarla geçen haftaların ardından doktor son morfini vuracak.

Veyahut da.

Ölen ben değilim, Niklas. Yarın sabah oda kapısını çalıyorum ve cevap yok. Aşağıya resepsiyona koşuyorum ve resepsiyonistle beraber onu tuvalette ölü buluyorum.

Şimdi benim yaptığım gibi yatıyor yerde: Tuvalet temizleyicilerinin, dışkının, ölümünün, benim çaresizliğimin pis kokusunun ortasında. Bütün aile tek bir vücut. Tümörün uzun kolları, kırmızı kırmızı lifleri var, bir ahtapotu, kıyıya vurmuş bir denizanasının dokunaçlarını andırıyor, Niklas'tan bana, benden Frederik'e uzanıyor. Frederik'te kökleniyor, sonra Niklas'ta, ondan sonra da bende dal budak sarıyor.

Uyandığımda, yüzüm klozet kapağının üzerinde, birkaç dakikalığına uyuyup kaldım sanıyorum ama şimdi mide bulantım neredeyse geçmiş. Doğruluyorum, iki büklüm, titrek bacaklarımın üzerinde. Ağzımı çalkalıyorum, su içiyorum, yüzüme su vuruyorum ve aynada kendimi seyrediyorum.

Niklas'ın ne halde olduğuna bir bakmaya mecburum. Belki o da zehirlendi. O çıtır çıtır kızartılmış, küçücük balıklar olmalı, diye düşünüyorum.

Üzerimde beyaz otel bornozuyla koridora çıkıyorum. Niklas'ın kapısına vuruyorum ama açmıyor.

Yeniden vuruyorum. Daha hızlıca. Aşağı inip birini mi çağırsam acaba?

---

* İng. Tedavisi mümkün olmayan hastalıklara sahip insanların bakımının yapıldığı özel bakım evleri için "ömrün sonundaki bakım" anlamına gelen *hospice* kelimesi kullanılır. Günümüzdeki yaşam sonu bakımı hareketini başlatan Cicely Saunders 1967'de Londra'da St. Christoper's Hospice'i açarken, *hospice* adını seçti; çünkü hayatın başından sonuna doğru yaptığımız yolculukta ölümün sadece bir ara durak olduğunu düşünmekteydi. O zamandan beri, dünyanın her yanındaki binlerce yaşam sonu bakım programının birçoğu bu ismi kullanmaktadır. (ç.n.)

Kapı açılıyor. Niklas'ın yüzünde hiçbir değişiklik yok ne uykudan ne sıcaktan ne üzüntüden dolayı bir şişlik var. Çehresinde görebildiğim tek şey, gençlere has o kayıtsızlık ifadesi.

Soruyorum:

"Hasta mısın?"

"Hayır."

"Belki yediğin bir şey dokunmuş olabilir diye düşünmüştüm de."

"Hasta değilim."

Bana bakıyor ve uykusu biraz daha açılıyor:

"Bir sorun mu var?.. Onun... yani tabii... babamın dışında?.."

Birkaç yıl önce olsaydı, böylesine travmatik bir günün ardından ya onun benim yatağıma gelmesinden ya da benim onun yatağına gitmemden daha doğal bir şey olamazdı. Oğlumu göğsüme bastırıp birlikte uykuya dalmamızda bir nebze tuhaflık bulunmazdı. Birkaç yıl önce.

3

"Mia, onunla telefonda konuştuk."

Uykum birden dağılıyor, telefondaki ses kayınpederim Thorkild'in.

"Onunla konuşmak mı dedin?"

"Evet, buradan, Danimarka'dan, telefonla. Sesi canlı geldi. Ve neşeli de! Hastaneye telefon ettik ama şu sırada muayeneye aldılar."

Yarım saat sonra Niklas'la birlikte takside oturmuş, hastaneye doğru yol alıyoruz. Kayınvalidemle kayınpederime dün acilde beklerken ben telefon etmiştim. Şimdi de bir kere daha hastaneyi arıyorum ama yine boşuna; sonra Thorkild'e telefon

ediyorum, sırf bana son kez söylediğini bir kere daha duyabilmek için:

"Frederik'in keyfi yerinde, ne ıstırabı, ne bir yerinde felç durumu var, konuşmada da bir güçlük çekmiyor, kendini iyi hissettiğini söyledi. Ucuz atlattık, bu seferlik."

Nöroloji Bölümü eski hastane binasına bitişik, cepheleri metal kaplama, küp şeklindeki yeni ek binada bulunuyor. Danimarka'daki çoğu hastane bölümünden çok daha modern ve bakımlı, dün acilde tanık olduğumuz havayla tam bir tezat oluşturuyor.

Fakat herkes İngilizce konuşmuyor. Frederik'in ve ikimizin pasaportlarını çıkarıp gösteriyoruz ve nihayet güler yüzlü bir hastabakıcı bizi alıp Frederik'in odasına götürüyor, yolda bir şeyler diyor ama anlayamıyoruz.

Büyük ihtimalle Frederik'in yatağının durduğu yer şimdi boş. Bir kere daha oturup beklemekten başka bir çare yok. Yan yatakta yatan hastaya pek fazla bakmamaya çalışıyoruz ama zor. Otuzlarının başında genç bir adam, başının üst kısmı beyaz sargılar içinde. Dört köşe bir çerçevenin üzerindeki metal çubuklar, sargılı kısmın etrafına sıkıca bastırıyor, kafası tamamen sabit durabilsin diye olmalı fakat çubuklar sanki koca cıvatalarla her bir taraftan kafatasına vidalanmış gibi. Gözlerini kırpabiliyor ama yüzünde tek bir kıpırtı yok. Tavana bakıyor, yanakları pelte gibi aşağı sarkmış. Kapılar açılıp kapanıyor, hemşireler koridorda konuşuyor, iki öğrenci hemşire içeri giriyor ve koca bir aleti iterek dışarı çıkarıyorlar, adam hiçbir şeye tepki göstermiyor.

Uzaktan bir erkek sesi geliyor, İspanyolca, anlaşılmaz bir şeyler bağırıyor, öfkeli sesi koridorda çın çın ötüyor.

Niklas ve ben odadan çıkıyoruz. Ve koridorun ta ucunda bir hademenin, Frederik'in yatağını iterek yaklaştığını görüyoruz. Frederik yatağın üzerinde oturuyor.

"Frederik!"

Ona doğru koşuyoruz, bizi uzaktan fark eder etmez, kocaman gülümsüyor:

"Vay canına yahu! İyi ki geldiniz! Ne korkunç bir fasıldı ama. Neyse ki bitti artık."

Hademe yine bağırıp söylenmeye başlıyor. Öfkesinde bir azalma yok, belli ki yatak itilirken Frederik'in yatar vaziyette olmasını istiyor ama Frederik'in aldırdığı yok.

Onu bir öpebilmek için yatağı durdursam olur mu bilmiyorum, üzerine eğilmek, onu kucaklamak geliyor içimden.

"Bitti mi dedin?"

"Evet, ilaç yazacaklar, sonra da bugün taburcu edecekler."

Yatağın arkasından koşar adım gidiyoruz:

"Harika!"

Niklas'la kucaklaşıyoruz ama o arada endişeli gözlerimiz de bize sırıtarak bakan Frederik'in üzerinde.

"Peki ama ya tümör?" diye soruyor Niklas. "Onu almayacaklar mı?"

"Şimdilik hayır."

"Ya!.. Peki ama kendini nasıl hissediyorsun?"

"Süper! Çok geçmeden taburcu edilebileceğimi söylüyorlar, aman iyi olacak. Zira o damlataşı mağaralarını görmek istiyorsak, bir bugünümüz var."

"Yani sen şimdi bunu sahiden mi diyorsun?.."

Bu bir çılgınlık fakat Frederik aklını bir an önce yola çıkmaya takmış. Ve hademe yatağı yerine bırakıp gittikten sonra, Frederik'in iyimserliği, tereddütte olsak bile, kısmen bize de bulaşır gibi oluyor. Thorkild'le Vibeke'ye telefon ediyorum ve hep birlikte konuşabilelim diye cep telefonumun hoparlörünü açıyorum.

"Bir kâbustan uyanmış gibiyiz" diyor Thorkild.

"Evet, öyle" diyorum. "Tek kelimeyle öyle."

Telefonu Niklas'a veriyorum, yatağın üzerine eğilip göğsümü Frederik'e yaslıyorum ve kafasından vidalar çıkan adamı görmemek için gözlerimi kapatıyorum.

"Öyle korktum ki, Frederik" diye fısıldıyorum. "Öyle feci korktum ki."

"Ben de" diyor.

Fakat ben o kadar yakınında olduğum halde, ses tonunu hiç alçaltmıyor. Tıpkı biraz önce koridordan aşağı gelirkenki gibi, neşeyle çınlayan, neredeyse avaz avaz bir sesle, aynen dün taş duvarın üzerindeyken duyduğum o sesle konuşuyor.

Biliyorum. Tam şu anda karşımda gerçek Frederik'in olmadığını biliyorum. Fakat elbet eski haline dönecektir diye düşünüyorum. Döneceğine eminim.

Ona sıkı sıkı sarılıyor, yüzümü onun uzun hasta önlüğüne gömüyorum. Yine ishal olmak ve kusmak istemiyorum, otel odasında bu gece de ağlayarak uyanmak istemiyorum, korku duymak istemiyorum.

Yarı bağırarak konuşmaya devam ediyor:

"O damlataşı mağaralarına bugün gidebilmek istiyorsak, hemen bir araba kiralamalıyız."

"Evet, Frederik" diyorum. "Öyle yapmalıyız, Frederik."

Geçen sene Frederik için büyük bir doğum günü partisi vermeye karar vermiştik, kırk yaşını doldurmuyordu ama biz yine böyle kutlamak istemiştik.

Otuz yedi kişi davet ettik ve hemen hepsi evet cevabı verdi, bu durumda yemek masasının etrafına sığmamız söz konusu olamazdı ama hepimiz bunun bir mahsuru olmadığını düşünüyorduk. Bu aslında partiyi daha bir canlandırır diyorduk, bazılarımız odalara konacak açılır kapanır sandalyelerde oturup, bazılarımız ister ayakta durup, ister bir kanepenin koltuğuna dayanıp, ister merdivende oturup yiyebilirdi veya başka nerede isterlerse orada.

Misafirlerin çoğunu daha önce yalnızca Özel Saxtorph Okulu'nda görmüşlüğümüz vardı ve bizim evin odalarını gördüklerinde bayağı şaşırdıklarını fark edebilmiştim. Frederik'in, Niklas'la beni neredeyse tek başımıza bıraktığı o uzun yıllar

boyunca, zevk için ev eşyası alıp satmaya dalmıştım, özellikle 1950 ve 1960'ların klasik tasarımlarına düşmüştüm. Çoğu hafta sonu arabamın arkasına römorku takar, *Den Blå Avis*'deki* ilanlarda gözüme kestirdiğim mobilyaları görmeye giderdim ve sıfırdan başlayarak yavaş yavaş bayağı seçkin bir koleksiyon oluşturmuştum. Güzel döşenmiş bir evimiz olduğunu biliyordum ama çok küçük bir yere, çok fazla eşya doldurduğumun da farkındaydım.

Daha ilk misafirler gelir gelmez, çok keyifli bir hava oluştu. Niklas beğeneceğimizi tahmin ettiği parçalardan bir *loungemix* hazırlamıştı ve bu mucizeler yarattı. En samimi arkadaşım Helene'yle beraber bir sürü farklı salata hazırlamıştık, bayağı özen göstermiş, epey uğraşmıştık, sonra kasaptan özel olarak, kızartılmış organik köy tavuğu ve *frikadeller*** ısmarlamıştık.

Akşamın erken saatlerinde Özel Saxtorph Okulu'nun ufak tefek yönetim kurulu başkanı Laust Saxtorph konuşma yapmak üzere bir sandalyenin tepesine tırmandı ve millet dinleyebilmek için kapı aralıklarına doluştu.

"Frederik, sende bir sır var" dedi ve bir efekt molası verdi. "...Nasıl yapıyorsan yapıyorsun, bize yaptırmak istediğin şeyi bizzat bizim sana önermemizi sağlıyorsun."

Davetlilerin yarısı Özel Saxtorph Okulu'nda çalışıyordu ve hepsinden bir kahkaha koptu.

"...Ve okul müdürü olarak da bu hünerine tanrının her günü ihtiyacın olacak. Hem çocukları yetiştirirken hem öğretmenleri yetiştirirken... hem de bendeniz, yönetim kurulu başkanını!"

Davetliler yine bir kahkaha kopardı.

Laust yönetim kurulu başkanı olmadan önce bu görev babasındaydı, ondan önce dedesinde ve ondan önce de büyük dedesinde, yani okulun kurucusu, meşhur pedagog Gustav Saxtorph'ta. Bu zatlar yönetim kurulu başkanı olmanın yanı

* Mavi Gazete. Bir seri ilan gazetesi. (ç.n.)
** Danimarka usulü kuru köfte. (ç.n.)

sıra okul müdürüydüler de ve onların zamanında okul müdürünün ailesiyle okulda yaşaması âdetti, dolayısıyla şimdi okul sonrası aktiviteleri için kullanılan müştemilat o zamanlar Laust'un –tıpkı babasının ve dedesinin de olduğu gibi– çocukluk eviydi.

Laust, Frederik'i işe aldığından bu yana hemen hemen her gün telefonda, iki yeni yetme oğlan gibi vızır vızır konuşurlardı. Laust bu okula, karısına ve Eğitim Bakanlığı'ndaki bölüm başkanlığı görevine harcadığından çok daha fazla enerji harcıyordu ve patronunun, bugün Frederik'in en yakın arkadaşı olduğu da rahatça söylenebilirdi.

Laust konuşmasında okulun günlük yaşamından yer yer gülünç yer yer abes kaçan epizotlar nakletti ve Frederik'le ikisinin bu olanlar karşısındaki ortak görüşlerini anlattı. Konuşmasının sonuna doğru ciddileşti:

"Birkaç yıl önce, okulun kız öğrencilerden biri giderek içine kapanmış ve beden öğretmeni kızın vücudunda morluklar fark etmişti. Kız ağaca tırmanırken olduğunu söylemişti ama Frederik yine de kızın annesiyle üvey babasını görüşmeye çağırmıştı. Her ikisi de kızlarına el kaldırmanın akıllarından hayallerinden bile geçemeyeceğini söylemişti.

Ama Frederik sezgilerine güveniyordu ve yüzlerce öğrencilik bir okulun bütün o işlerinin yanında, bu işin de peşini bırakmadı. Kızın velilerini defalarca görüşmeye çağırdı ve üvey baba en sonunda sinirlerine hâkim olamadığını itiraf etti ve çift birlikte terapiye gitmeye ikna oldu."

"Frederik, bu hikâye seni aslında öyle mükemmel tarif ediyor ki" diye devam etti Laust sandalyenin tepesinden, "bu veliler hiçbir noktada sana öfkelenmedi. Ve sorunlarını kabullendikten sonra bile, kızlarının aynı okula, aynı arkadaşlarla devam etmesini kendileri için bir aşağılanma olarak kabul etmediler. Bilakis. Yardımların için sana teşekkür ettiler ve veli toplantılarına eskisinden daha düzenli ve daha angaje bir şekilde katıldılar."

Laust da bu kızı ve velilerini bizzat tanıyor olmalıydı, kırmızı şarabından bir yudum almak için konuşmaya bir ara verdi. Solgun teni ve tüy gibi, incecik saçları ona sanki bir tür kırılganlık kazandırıyordu. Frederik'in gözlerine baktı, artık devam edebilirdi:

"Okul müdürü olarak yeteneklerine neden bu kadar saygı duyulduğunu o zamana kadar anlamamış olsalar bile, nihayet anladılar. Sen o kızın hayatını temelli olarak değiştirdin, Frederik. Ve bu kız tonlarca örnekten sadece biri. Tonlarca örnek! Ve sen o kızın velilerinin de yaşamını değiştirdin ve sen bu okulun çalışanlarından birçoğunun da hayatını değiştirdin. Ve sonuncusu ama en önemlisi, senin arkadaşın olabilme mutluluğuna erişen bizlerin hayatını değiştirdin sen, Frederik."

Sonra yine yerine oturdu ve biz onun şerefine kadeh kaldırdık, "hurra"lar savurduk ve alkışladık; ve Frederik, Laust'un yanına gidip onu kucakladı.

Şarkılar söylendi, başka konuşmalar yapıldı. Frederik'in Trørød İlköğretim Okulu'ndan eski bir iş arkadaşı, Frederik'le benim nasıl tanıştığımızı anlattı. "Frederik, tüm erkeklerin hayalindeki sarı saçlı, tenisçi kızı nihayet kaptı" dedi. Bir başka gençlik arkadaşı, konuşmasında, "Sonra ateşli bebek Mia'ya el koydu" dedi ve herkes yine kahkaha attı.

Niklas müziği değiştirirken, bir iki arkadaşı ona yardım etti, sandalyeleri duvara doğru çekip ortada yer açtık, bazıları dans etmek istiyordu, bahçeye bakan kapıyı açtık, kasım ayı olsa bile millet bahçeye inen merdivenlere yayılıp sigara içti. Frederik'le ben de dans ettik, dans pistinin tepesinde ışıklar devamlı göz kırparken kollarımı onun beline doladım, daha şarap içtik, bir kitaplık devrildi ve biz tınmadık bile, saat sabahın ikisi oldu; önce bir gürültü patırtı, sonra giderek yumuşayan bir müzik...

Frederik'le ben dans etmekten kan ter içindeydik, beni aldı ve bahçeye kapıdan dışarıya çıkardı, merdivenlerden aşağı indirip bahçenin ta içlerine, pencerelerin mümkün olduğunca

uzağına götürdü, karanlıkta durduk ve elma ağacının kara dallarının altında beni öptü.

Feci soğuktu, yine de karanlık çimenlerin üzerinden ağır ağır, salıncak kanepenin beyaz metal siluetine doğru ilerledik, karanlığın ortasında sanki ışık saçıyordu. Kanepenin üzerinde hiç minder yoktu, oturma yerinin karanlık gibi gri yayları, havanın ve tam altındaki çimenlik zeminin loşluğuna vurup karışıyordu, kanımızdaki alkolün ve dansın etkisiyle sanki o sopsoğuk gecenin içinde havada asılı gibiydik.

Ama lanet olsun, Frederik'in bu akşamki konuşmalara layık olabilmesinin Niklas'la bana bedeli hiç de yabana atılacak cinsten değildi. Yıllarca yapayalnız bir evlilik sürdürmeyi asla hayal etmemiştim, hem de kocam bir yandan dikkatini Özel Saxtorph Okulu'yla ilgili herkese –ve de okulun bazı kadın öğretmenlerine ve yönetim kurulu üyelerine özellikle bonkörce– harcarken.

Onca yılı nasıl yapayalnız geçirdiğimi o güne dek hep unutmaya çalışmıştım. Kız arkadaşlarımdan ve Niklas'tan başka gözlerimin içine bakacak, ıvır zıvır laflarımı dinleyecek ve ses tonundan ne hissettiğimi anlayacak bir kimsem olmadan geçen onca yıl. Başka türlü bir evlilik özlemiyle ve nasıl olup da hâlâ Frederik'le birlikte yaşayabildiğimin umutsuz şaşkınlığıyla geçen yıllar. Bana ne yapmıştı? Neden çekip gitmemiş, neden hep hayalini kurduğum evliliği aramamıştım?

Sonra birkaç yıl önce en nihayet bize geri dönmüştü. Zorlu bir mücadele olmuştu ama öfkemi yenmeyi başardığımı düşünmüştüm. Ve şimdi sanki beraberliğimiz sırf o son birkaç yıldan ibaretmiş gibi hissediyordum, sanki ilişkimiz taptazeymiş ve yepyeni olanaklarla doluymuş gibi. Maruz kaldığım ihanet artık başka bir dünyanın bir parçasıymışçasına, zafer sarhoşluğuyla dolu bir sevinç hissediyordum.

Bahçe hiçbir şey göremeyeceğimiz kadar karanlıktı. Sadece bir ses veya elma ağacının dallarında bir kıpırtı sezebiliyorduk,

bir kuş havalanmış gibi veya kuru bir elma sapından kurtulu-vermiş gibi.

"Frederik, herkes seni öyle fevkalade taraflarınla methediyor ki, seninle gurur duyuyorum. Senin gibi zeki ve insanlara karşı bu kadar iyi bir kocam olduğu için öyle gururluyum ki."

Ona sıkı sıkı sarılıp göğsüme bastırdım ve orada, o salıncak kanepede, o gece vakti, o buz gibi havanın ortasında, tir tir titreyen vücudumun her bir hücresiyle, gerçekten birbirimize ait olduğumuzu hissettim.

"...Ama seni onun için bu kadar seviyorum."

Frederik'in yattığı hastane odasına şimdi bir başka hemşire giriyor. Ne dediğini anlamıyoruz ama işaretlerle anlatıyor, Frederik ve ben onu takip etmeliymişiz, yeni bir görüşmeye gidecekmişiz, belki bir başka doktorla.

Frederik sanki bu dünyada yapıp yapacağı en normal şeymiş gibi bir havayla yataktan kalkıyor. Niklas kalıyor, Frederik'le ben uzun bir koridorun tam köşesindeki bir muayenehaneye götürülüyoruz ve koca sakallı, yaşlıca bir doktorun karşısına oturtuluyoruz, doktor o kadar aşırı dimdik oturuyor ki, iş hayatının büyük kısmını askeri doktor olarak geçmiş olması gerektiği izlenimi uyandırıyor insanda. Kasıntılı bir edayla ve mükemmel bir İngilizce'yle konuşmaya başlıyor; İngiliz yatılı okullarına has, müzelik bir İngilizce.

"Kanser olmadığı kesin gibi" diyor. "Danimarka'daki meslektaşlarım sanırım tümörü olduğu gibi alabilirler. Yalnız önceden, ameliyatın ne kapsamda bir müdahale gerektireceğini kimse tam bilemez. Ameliyattan sonra eski halinize de dönebilirsiniz, değişmiş de olabilirsiniz."

Frederik bir şey demiyor. Onun yerine ben soruyorum:

"Değişmek mi?"

"Evet, son zamanlarda bunu zaten hissetmiş olmalısınız, öyle değil mi?"

Düşünmeye çalışıyorum fakat düşüncelerimi bir türlü toparlayamıyorum. Doktorun neyi kastetmiş olacağını çıkaramasam da bir şey söylemeden edemiyorum:

"Öyle."

"Ama özellikle bir şeye hazırlıklı olmalısınız, kocanız size karşı tüm empatisini ve duyarlılığını kaybedecek" diye devam ediyor doktor. "İlkel dürtülerine hâkim olabilmesi giderek güçleşecek, ani öfke krizlerine kapılabilecek ve hasta olduğunu kesinkes inkâr edecek. Beynin orbitofrontal bölgesine bir yüklenme olduğunda görülen en tipik semptomlardır bunlar."

Doktorun neden bahsettiğini anlayabilecek halde değilim, gözlerim Frederik'in yüzüne kilitli. Doktor güneşten yanmış ellerini masanın üzerinde birbirine kavuşturuyor ve soran bakışlarla gözlerimin içine bakıyor:

"...Fakat tümörün büyüklüğüne bakılırsa, siz zaten bu tarz semptomlara çoktan aşina olmalısınız, öyle değil mi?"

İçimdeki ses, "Öyle mi?" diyor ama ağzımdan çıkan şey farklı oluyor:

"Öyle."

"Tamam o zaman... Frederik, sana ACTH* vereceğiz, beynindeki şişlikleri azaltmak için. İlaveten, sara ilacı alacaksın, bu da bir daha dünkü gibi bir sara nöbeti yaşamaman için... Frederik?"

"Evet" diyor.

"Bugün otele dönebilirsin. Birkaç gün sonra Danimarka'ya uçabilirsin. Her şey yolunda giderse, seni Danimarka'da bir aya kadar ameliyat edeceklerdir."

Frederik'in dikkati daha ziyade, masada tam önümüzde duran, içi şema ve grafiklerle dolu kırmızı ve sarı, şeffaf plastik dosyaların üzerine odaklanmış durumda.

"O kadar uzun zaman alır mı?" diye soruyorum. "Ama ya yine de kanserse?"

"Bütün tümörü aldıklarından emin olmaları lazım fakat gereğinden fazlasını da almadıklarından. Bunu da en iyi şekilde

* Vücudun kortizon üretimini uyaran, Adrenokortikotropik Hormon. (ç.n.)

başarabilmeleri için, beyindeki ödem durumunun kaybolmasını beklemeleri lazım."

Gayet sakince, Frederik'e dönüyor.

"Rica etsem o kâğıtları masaya geri bırakır mısın?"

Frederik'in yazı masasında duran dosyalardan birini eline almış, pür dikkat karıştırdığını ilk o an fark ediyorum.

"Frederik! Doktorun dosyalarını mı okuyorsun sen!"

"Hayır, özür dilerim." Yüzünde sevimli bir tebessüm beliriyor ve dosyayı geri koyuyor.

"Çok özür dilerim" diyorum.

"Eh, n'apalım!" Doktor elini önemli değilmiş gibilerinden hafifçe havada sallıyor. "Nasıl bir şey olduğunu iyi biliyorum... O dürtülerin ketlenmesi denen şeyin yani?"

Anlaşılan doktor muayene sonuçlarına dayanarak, benim, Frederik'in beynindeki değişimlerden uzun zamandır haberdar yaşadığımı farz ediyor; fakat öyle miydi?

Evet, Frederik son haftalarda bayağı değişmişti, daha bir bencil, daha bir dağınık, daha bir fevriydi, bu tamam da Helene'nin veya diğer arkadaşların kocalarından daha mı beterleşmişti? Hayır, doğrusu hiç sanmıyorum.

Doktor ayağa kalkıyor ve tokalaşmak için elini bana uzatıyor. Sertçe sıkıyor:

"ACTH'nin yardımıyla kocanızdaki kişilik değişiminin gelecek haftalarda belirginliğini kaybedeceğine hazırlıklı olmalısınız. Diğer taraftan, bu tedavinin bir yan etkisi de olabilecek, manik kaymalar görülebilir. Onun için arabanın anahtarlarını ondan almanız şart. Ameliyata kadar araba kullanmamalı."

"Peki. Teşekkür ederim" diyorum. "Öyle yapacağım." Ve o arada düşünüyorum, acaba Frederik çok zeki olduğu için mi tümörün basıncı normal semptomlara yol açmadı da onu sadece diğer erkeklerin seviyesine çekebildi?

Fakat bu soruyu, kocam hakkında fazla abartılı bir intibaa sahip olduğum izlenimini vermeden, bu doktora nasıl sorabilirim?

4

Kopenhag Havalimanı... gümrükten geçince kapıların kendiliğinden iki yana açılıp da bagaj arabalarımızı iterek, yolcularını bekleyen arkadaşların, sevgililerin ve ailelerinin bekleştiği o üçgen alana çıkmayı çok seviyorum. Danimarka yüzleri, ellerinde ufak bayraklar sallıyorlar, flaşlar çakıyor, buluşmalar fotoğraflanıyor, aylardır birbirlerini görmemiş çocuklar, babalar, anneler, sevgililer, arkadaşlar birbirini kucaklıyor.

Ve biz de onların arasında normal bir aileye benziyoruz, kimse bizde bir gariplik göremez. İlk gözüme ilişen Laust oluyor, ne kadar küçücük ve rengi kaçmış olsa bile. Kalabalığı ite kaka en öne gelmeyi başarıyor, gözleri fal taşı gibi ve endişeli.

Teni her zaman olduğundan da daha şeffaf görünüyor, Vietnam usulü sigara böreğinin etrafındaki o incecik pirinç yufkasını andırıyor. Yemek çubuğuyla tenine şöyle bir dokunsanız, içindekiler dışarı hücum ediverecek sanki, kasların ve bağırsakların karışımı mavi, kırmızı ve gri bir börek içi gibi.

Kayınvalide ve kayınpederim, yüzlerinde mutsuz ve yorgun bir tebessümle kalabalığı yararak, hemen arkasından onu izliyor. Thorkild'in üzerinde her zaman olduğu gibi koyu renk bir blazer ceket ve beyaz gömlek var; zamanında Danimarka Özel Okul Müdürleri Derneği başkanı ve Frederik'inkinden çok daha muhafazakâr bir okulun müdürüyken, pozisyonu icabı giymek zorunda olduğu bu kıyafeti, emekliye ayrıldıktan sonra da bırakamadı, sırf böyle giyininçe kendini rahat hissedebiliyor.

Vibeke beni kucaklayıp dimdik gözlerimin içine bakarken, yanaklarından sicim gibi yaşlar süzülüyor. Hemen dönüp bagaj arabasındaki bavulların yerlerini değiştirmeye koyuluyorum ve ben o işe dalmış havasını verince, o da bu sefer doğal olarak Niklas'ın üzerine atlıyor.

"Seni görmek ne güzel" diyorum bir yandan.

Şimdilik başka söylenecek bir şey de yok. Son iki gündür cep telefonumla onları arayıp olan biteni haber vereyim diye bir servet harcadım, yani her şeyi –tabii uçakta emniyet kemerlerimizi takıp cep telefonlarımızı kapayana kadar– biliyorlar, sonra Kopenhag'a varışımızda telefonları tekrardan açtığımız andan itibarenki süreci de. Yüz yüze, daha mahrem konuşma faslını, etrafımızın kucaklaşan insanlarla çevrili olmadığı bir zamana ertelememiz daha iyi olur.

Ağzımızı açmadan birbirimizle kucaklaşıyoruz, sonra hep birlikte Laust'u takip ediyoruz, yeraltı otoparkına bıraktığı arabasını almaya giderken. Vibeke, Niklas'ın elini yakalamış, bir yandan da ağlıyor, yanlarından bir çırpıda geçip Laust'la Frederik'e yetişiyorum.

Frederik, Laust'u görür görmez sanki yeniden hayat bulmuş gibi değişiverdi. Güzel geçtiğini düşündüğü tatilimizden neşeyle bahsediyor ve yeraltı otoparklarını birbirine bağlayan uzun koridorlardan bir süre ilerledikten sonra, birden şöyle deyiveriyor:

"Siz hepiniz babamın arabasıyla giderseniz, ben de Laust'un arabasını ödünç alıp bir koşu okula uğrar, hafta sonunda bakmam gereken dosyaları alıveririm."

Telefonda onlara anlattığım onca şeye rağmen, böyle bir durumun ortaya çıkması onları hazırlıksız yakalamış gibi. Thorkild oğlunun neşeli tatil hikâyelerini dinledikten sonra daha bir rahatlamışa benziyor, ağır ağır ve çekine çekine karşılık veriyor:

"Ama Frederik, sen araba kullanmamalısın!"

"Hadi canım, doktorun uyduruğu, her ihtimale karşı babından bir laf, bir şey, bir şikâyet filan olursa sigortayla bir ihtilaf filan yaşanmasın diye. Bunu kim olsa tahmin edebilir." Kollarını iki yana açıyor: "Bana bir baksanıza! Tabii ki araba kullanabilirim."

Bir kolumu beline doluyorum ve arka çıkmak istermiş gibi, hafifçe sıkıyorum:

"Frederik, seni ben götüreyim. Diğerleri eve gitsin. Veyahut da hep birlikte gidelim, okula bir uğrar, oradan devam ederiz."

"Her şeyi o adamın lafına uydurmayı düşünmüyorsunuz herhalde? O zaman bir ay araba kullanmayacağım demektir. Bu apaçık imkânsız."

Laust lafa karışmadan önce, vücudunun ağırlığını bir bacağından öbür bacağına yüklüyor:

"Frederik, konuşmamız gereken başka bir konu var."

Frederik pek mutlu görünüyor, dudaklarındaki tebessüm giderek yüzüne yayılmış, kahkahaya dönüşmesine ramak kalmış. Laust devam ediyor:

"Tamamen iyileşene kadar işine bir ara vermen iyi fikir olabilir."

"Ne?"

"Yani... hastalığının, yapacağın seçimleri etkileyebilme riski çok düşük bile olsa, sanırım böylesi çok daha isabetli olur."

"Ne?!"

Frederik'in beline sarılı kolumu gevşetiyorum ve etrafıma bakınıyorum, avaz avaz sesi beton otoparkın içinde çın çın çınlıyor ama bizden başka kimse yok.

Laust, arkadaşının bu tepkisine sakince ve anlayışla karşılık vermeyi iyi beceriyor:

"Sadece demek istedim ki... Eğer olur da bir iki yanlış karar alırsan diye... Böyle bir riske girmek aptallık olur."

"Ben yanlış kararlar *almayacağım*."

"İşi sırf güvenceye almak açısından canım... Eski formunu bulduğundan yüzde yüz emin olana kadar."

Frederik'in sesi çatal çatal çıkıyor:

"Evet ama, Laust, benim okulla ilişkimi böyle hiç yoktan kesip atabilir misin?"

Laust, Frederik'in yanındayken hep minnacık görünür insana, aralarında bir kafa boy fark var.

"Frederik, eğer hatalı bir karar verirsen, buna yine en çok sen üzüleceksin..."

"Fakat ben hatalı karar vermem! Ben öyle şey yapmam!"

Thorkild yumuşak ve sakin sesiyle araya giriyor:

"Belki üzerinde bir düşünmek için kendine biraz zaman tanımalısın..."

Frederik bağırıyor:

"Okulla ilişkimi sona erdirmek istiyorsun!"

Ve Laust'un suratına bir yumruk indirip onu asfaltın üzerine deviriyor.

Biz feryadı basıyoruz:

"Frederik! Frederik!"

Bir an bile düşünmeden üzerlerine atlıyorum ve Frederik'in kollarını yakalayıp arkasına kıvırarak hareketsiz hale getirmeye çalışıyorum, o da bir taraftan Laust'un yüzüne yumruklar

yağdırıyor. Bir kolunu yakalamayı başarıyorum fakat elimden kurtuluyor, aynı koluna tekrardan yapışıyorum, elimi ısırıyor.

Böyle bir şeyle şimdiye kadar hiç karşılaşmamıştım, iki defa derin nefes alıyorum, iyice konsantre oluyorum ve her iki elimle birden Frederik'in sağ kolunu yakalayıp, ısırmaya veya vurmaya fırsat bulamasın diye, elimden geldiğince hızlıca ve sertçe geriye doğru kıvırıyorum; sonra Frederik'i hızla öne doğru itip yüzüstü beton zeminin üzerine deviriyorum ve kolunu bir an bırakmadan da üzerine çıkıp oturuyorum. O, ömrünün çoğunu ofisinde masa başında geçirmiş biri, bense ondan altı yaş daha genç bir beden öğretmeniyim. Acıyla feryat ediyor.

Sonra bas bas bağırmaya başlıyor. Evlilikteki şiddet ve okul hakkında ve hepimizin topyekûn iğrenç bokun teki olduğumuz hakkında.

"Kapa çeneni!" diye bağırıyorum. "Kapa artık şu çeneni!"

Laust, Frederik'ten kurtulmayı başarmıştı. Ben Frederik'in kolunu daha da sertçe kavrıyorum ve ensesine doğru bastırıyorum. Bir feryat daha. Beyni, zavallı, hasta beyni: yağ ve kan var içinde ve kırışıklar ve yarıklar ve büyümekte olan bir yabancı cisim; düşürdüğüm ceninler, başka çocuğumuz olmasın diye.

Başımı kaldırıp Niklas'a bakıyorum, otoparkın beton tavanının önünde tam karşımda duran, o sapsarı, uzun saçlarının çevrelediği başına. Hafif öne doğru eğilmiş, dövüşmeye hazır, benim soluk yüzlü oğlum; fakat gözleri şaşkın, kiminle dövüşecek?

"Kımıldamadan yat, kahrolası" diyorum.

Koluyla sırtına iyice bastırıyorum fakat Frederik hemen yine çırpınmaya başlıyor. Vibeke, onun tam yüz hizasında yere diz çöküyor.

"Frederik" diyor, biraz yaramazlaşmış bir köpek yavrusuyla konuşur gibi bir sesle. "Frederik, bunu nasıl yaparsın?"

Laust'un burnu kanıyor ve bir yanağında sıyrıklar var. Benim soran bakışlarımı fark ediyor:

"Bir şeyim yok" diyor.

Onun sesini duyunca Frederik yine çırpınmaya başlıyor:

"Senin amacın beni okuldan uzaklaştırmak! Benim okulumdan! Okuldan!"

Frederik'in ensesindeki saçları yakalıyorum ve bütün ağırlığımı vererek, kafasını iyice betona bastırıyorum ama sonra sanki elektrik çarpmış gibi hemen serbest bırakıyorum, tümöre basınç yapmak istemiyorum.

"Bu hep böyle mi yani?" diye soruyor Laust. "Gerçek hali bu mu?"

"Daha önce dövüşecek raddeye gelmemiştik" diyorum soluk soluğa.

Tek sakin olanımız kayınpederim. Bir elini hafifçe Laust'un kolunun üzerine koyuyor.

"Bunları yapan Frederik değil" diyor. "Bunu gayet iyi biliyorsun. Bunları yapan tümör."

"Evet."

"Burası polis dolu, durumu anlamakta güçlük çekebilirler. Umarım gidip onlara bir şey söylemezsin."

"Hayır, hayır, gayet tabii" diyor Laust. Düşüncesi bile onu korkutmuş gibi bir hali var.

Thorkild'in yumuşak ve samimi sesi, Frederik'in eskiden her bunalımlı durum karşısında takındığı sese öyle tıpatıp benziyor, öyle aşina geliyor ki, Frederik bile ağırlığımın altımda gevşer gibi oluyor.

"Belki gitsen daha iyi" diyor Thorkild, Laust'a hitaben. "Sanırım o zaman kendini daha çabuk toparlar."

Laust başını sallayarak evet, diyor. Hiç ses çıkarmadan bize veda ediyor, arabasına gidiyor ve atlayıp uzaklaşıyor. O gözden kaybolunca, içimden Frederik'i rahat bırakmak geliyor ama erken mi olur bilemiyorum.

"Peki, şimdi ne yapacağız?" diye soruyorum.

Vibeke, Frederik'in yüzünün karşısındaki dizüstü pozisyonundan cevap veriyor:

"Yanlış anlama, Mia, ama onu biraz fazla sert tutmuyor musun? Sanırım canı acıyor."

Üç yıl öncesine kadar, Frederik her sabah saat altıda kalkar kalkmaz çalışma odasına geçer, bilgisayarında emaillerine bakar, sonra kahvaltısını yapar, sonra da yola çıkardı, onu tekrar ancak akşam geç saatte görebilirdim. Geldiğinde yorgun olurdu, seviştiğimiz çok enderdi ve sonra böyle bir gün daha başlardı. Hafta sonlarında da günün büyük kısmında çalışma odasından çıkmazdı ve pazar akşamları da çoğunlukla benim tenkit ve şikâyetlerimle geçerdi.

Bir gün Helene'ye dert yanıyordum, bana şöyle demişti:

"Sevgi noksanlığı, kimi olsa çıldırtır."

"Çıldırtmak mı?"

"Evet, kelime anlamıyla demek istemiyorum gayet tabii. Sonra böyle tepki göstermende de hiçbir gariplik yok."

Okulda görevli bir kadın İngilizce öğretmenine yazdığı notu çantasında bulduğumda, sekiz yıllık evliydik. İsveç'teki okul kampından döndükten sonraki aylar boyunca öğretmenler odasındaki posta kutuma bıraktığı kısa aşk mektuplarını andırıyordu. Onu akşama görmeyi iple çektiğini yazıyordu.

Niklas'ı gece yatısına Thorkild'le Vibeke'ye bıraktığım gibi, trene atlayıp okula gittim ve Frederik'in yedek anahtarını kullanıp arka kapıdan binaya girdim. Ofisinde yalnızdı ve her şeyi inkâr etti. Fakat ben tam ofisinden çıkarken İngilizce öğretmeni koridorda tam karşıdan geliyordu.

Her şeyi yapmaya hazırdım, yalnız kendim için değil, Niklas için de. Bayağı çıngar çıkardım, kadına ciyak ciyak bağırarak, bu okuldan ayrılmazsa, bütün öğrencilerinin velileriyle tek tek irtibata geçeceğimi ve Frederik'le ilişkisinden yönetim kuruluna bahsedeceğimi ve hayatını karartmak için elimden geleni ardıma koymayacağını söyledim.

Kadın istifa etti ve Frederik artık değişeceğine dair bana bir kere daha söz verdi. Sonra onu yine bırakıp gitmemeye karar verdiğim yeni bir hafta başladı ve ben yine onun Niklas'a ve biraz daha fazla ilgi göstereceğini ümit ettim, belki gelecek hafta sonu veya gelecek tatil izninde veyahut ondan bir sonraki tatil izninde.

Üç yıl önce yine aynı şey oldu. Bu sefer okulun yönetim kurulunun bir kadın üyesiydi ve bu sefer Frederik'i kapının önüne koydum. İlk hafta Laust'la Anja'nın Frederiksberg'deki apartman dairesinde misafir kaldı, sonra da okuldan elli metre mesafede iki odalı bir daire kiraladı.

İlk hafta Niklas için de benim için de zor geçti. Fakat sonraki haftalarda kendimi yeniden hayata gelmiş gibi hissettim. Tekrar resim yapmaya başlamak ve kendime *sahici* bir koca bulmak istiyordum, benimle hayatı paylaşmayı dileyen bir erkek. Böylesi bir hamle yapabilecek cesarete kavuşabilmeyi yıllardır hayal etmiştim. Artık kahrolurcasına tek başına olmayacaktım ve artık Niklas'ı aşırı ilgimle bunaltmayacaktım. Ve bekâr yaşadığım haberi duyulduğu andan itibaren de anlaşılan o zamana kadar Frederik yüzünden bana bir yaklaşım girişiminde bulunmamış olan hem evli hem bekâr erkeklerden teklifler yağmaya başladı.

Uzun yıllardır ilk kez özgürdüm ve çok mutluydum, her şey yeniden başlıyordu ve her şey iyiye doğru gidiyordu.

Sonra nasıl oldu hâlâ bilemiyorum. Niklas beni elimde boş bir tekila şişesiyle mutfakta yerde baygın yatarken buldu. Ne olmuştu? Bana hiç uymayan bir durumdu. Nereden çıkmıştı? Hiçbir şey hatırlayamıyordum, hâlâ da tek hatırlayabildiğim, acil serviste bir hasta yatağında kendime gelişim ve Frederik'le Niklas'ın beni seyreden yüzleriyle karşılaştığım o an.

Oğlumu beni o halde görmeye mecbur bıraktığım için kendimi hiçbir zaman affetmeyeceğim. Acaba o bir geceye mahsus olarak, aklımı mı kaçırmıştım? Özgürlük çok mu ani gelmişti? Yoksa Frederik olmadan yaşamam imkânsız mıydı?

Ondan sonra Frederik bizim yanımıza geri döndü, belki Niklas'a göz kulak olmak içindi, belki de bana. Ve buna izin verdim çünkü neyim olduğunu bilemiyor, korkuyordum.

Frederik eve döndükten sonra birlikte yediğimiz akşam yemeklerinden birini dün gibi hatırlıyorum. Niklas bir arkadaşındaydı ve Frederik bana koca bir buket çiçek alıp getirmişti. Normalde hiç kullanmadığımız kumaş masa örtüsüyle ve birörnek peçetelerle masayı kurmuş ve yalnız ben hatırlarsam kullanılan mumları da çıkarıp yakmıştı. Mutfaktan çekilen bir tıpanın sesi geldi, kırmızı şarap açıyordu, oysa kayınvalidem içki içmeye artık bir son vermem fikrindeydi.

Daha masaya yeni oturmuştuk ki, sordu:

"Havayı nasıl daha romantikleştirebiliriz dersin?"

"Mumlar, şarap?"

"Hayır, öyle değil."

Dudakları bardağın kenarına değiyordu, kupkuruydu, halbuki henüz bir yudum almıştı, devam etti:

"...İki sevgili var, birisi ölüm döşeğinde, perişan olacaklar, birbirleri olmadan yanıp tutuşacaklar. En iyi aşk hikâyeleri hep böyledir ya. Biz de böyle bir aşk hikâyesinin mi ortasındayız?"

İçimden bağırmak geldi: "Ölmek üzere olan benim. Sen bilmem nerelerde kadın peşindeydin! Belki içinde 'oğlu onu yerde o halde bulmasa, ölene kadar içecek kadın' olan aşk hikâyeleri de biliyorsundur ama!" Fakat bir şey demedim.

Bana bakarken gözlerinde alışılmadık bir sıcaklık vardı:

"Bütün bunlar bize birbirimiz olmadan yaşayamayacağımızı öğretmiş olmuyor mu? Bu, dünyadaki en romantik şey, Mia! Biz birbirimiz için yaratılmışız, bütün kusurlarımızla birlikte. Aşk bu işte, öyle değil mi? Sen ve ben."

Frederik'in en felaket durumdan bile olumlu bir yan bulup çıkarma hünerine hep hayran olmuşumdur. Ve nitekim haklıydı, duyduğum düş kırıklığından çıldıracak raddede olsam bile, beni yıllardır hayatından dışlamış olsa bile, ilişkimiz ilk başladığından bu yana hiç ummadığım bir şekle dönüşmüş

olsa bile. Bütün bunlara rağmen, haklıydı. Biz birbirimiz için yaratılmıştık. İsveç'te o kumsalda tanıştığımızdan beri, ilk sevgilisini işinden istifaya mecbur ettiğimden beri, kendimi neredeyse alkolle öldürecek raddeye getirdiğimden beri, bu yemeğin başından beri ve ta sonsuza kadar.

Ve ondan sonra duruldu.

Artık her akşam okulda takılıp kalmıyordu. Nihayet üzerine bir rahatlık gelmişti ve ben onunla gerçek bir iletişim kurabildiğimi hissediyordum. Evde yemek yiyordu, birlikte televizyon seyrediyorduk, birlikte arkadaşlarımıza misafirliğe gidiyorduk. Niklas'a vakit ayırıyordu ve oğlumuzdan, evimizden ve bahçemizden konuşuyorduk. Diğer çiftlerin birlikte yapmaktan zevk aldığı şeyleri biz de yapmaya başlamıştık.

Arkadaşlarımdan tekrar tekrar aynı şeyi duyuyordum, bir erkeği hiçbir zaman değiştiremezdin. Bana boşanmamı salık verdiler. Ama ben mücadele ettim ve sonuna kadar direndim.

Ve sonuçta onlar haksız çıktı.

Yirmi dakika sonra, kayınpederle kayınvalidenin arabasında, hep birlikte bizim eve doğru yol alıyoruz. Ne oluyor diye yanımıza gelen iki havalimanı polisiyle konuşma işini Thorkild üstlenip halletti ve şimdi arabayı da o kullanıyor, Vibeke onun yanında, biz üçümüz de arkada oturuyoruz.

Frederik'le bir süre tatlı tatlı konuştum, bayağı tesir etti. Şimdi başını pencereye dayamış uyuyor.

Öbür yanımda Niklas oturuyor, dimdik. Hatları öyle güzel ve narin ki, incecik bulutların ve hafiften çiseleyen yağmurun arasından yansıyan soluk ışıkta bir genç kızı andırıyor, hüzünlü bir fotomodel ve hasta olan babası değil de ben olsaydım onun için daha kolay olurdu diye düşünmeden edemiyorum.

O zaman Frederik, Niklas'ın hatırı için, hasta bir anneyle geçirdikleri kasvetli her günü, arada bir "deli annemize yar-

dım" oyununa çevirebilirdi. Tabii ki üzülürlerdi de eğlenirlerdi de; üstelik Niklas şakasız esprisiz yaşayamaz. Ben daha farklıyım; eğer mutsuzsam, üzüntüm her şeyi gölgede bırakır. Ve o bunu biliyor.

Niklas ısrarla pencereden dışarı bakıyor. Gözlerimi ensesinden ayırıyorum ve ben de öbür pencereden dışarı bakıyorum, rüzgârın bastırıp camın üzerine yapıştırdığı ufak, titrek yağmur damlalarını seyrediyorum.

Ve Frederik'e hiçbir şey borçlu olmadığıma karar veriyorum. Bilakis. Asıl o bana borçlu, ona güvendiğim ve hiç eve uğramadığı için kendimi müthiş bedbaht hissettiğim bütün o yılları borçlu bana. Ben kendimi Özel Saxtorph Okulu'nun öğrencilerine feda ettim sanırken, o aslında Kopenhag'da başka kadınlarla gönül eğlendiriyordu. Yıllar ve yıllar boyu. Gençlik yıllarımı.

Ben ciddi bir hastalığa yakalansam, o yılların karşılığını ödeyebilmek için bana çok ama çok uzun zaman bakması gerekirdi.

Ve son günlerde defalarca yaptığım gibi, bir kez daha karar alıyorum, Frederik ameliyattan sonra iyileşmezse, ona en fazla bir buçuk yılımı daha veririm, o kadar. Rehabilitasyona başlayacak kadar bir ilerleme kaydedene kadar, ondan sonra her şey biter. Bunu düşünmek insana iyi geliyor. Bir çıkar yol olduğunu bilmek çok önemli.

Frederik başının yerini değiştiriyor, şimdi pencereye değil de benim omzuma yaslı duruyor. Sıcaklığı, kulağının belli belirsiz ağırlığı, hafiften gelen kısa, kesik kesik horultusu.

Ağlamaya başlıyorum, sessiz sedasız. Çünkü doğru değil. Biliyorum. Onu terk edemeyeceğim. Bir buçuk yıl sonra da. Sonsuza dek, ben ve Frederik.

Ameliyattan sonra başkalarını dövmeye devam edecek mi? İşimden ayrılmaya mecbur kalacak mıyım? Evimizden taşınmak zorunda kalacak mıyız? Onu otoparkın beton zeminine fırlatıyorum ve kolunu kıvırıp sırtına doğru büküyorum, sü-

permarkette sille tokat vurmaya başlıyorum çünkü ne alacağımıza ben karar veriyorum diye üzerime saldırıyor, Thorkild'le Vibeke'nin yazlığında, onu yakalamış terasın taş zeminine bastırıyorum, altımda çırpınıyor.

"Thorkild, acaba arabayı kenara çekebilir misin? Kendimi iyi hissetmiyorum."

Kayınpederim otoyolun emniyet şeridine girip duruyor ve ben yol kenarındaki upuzun çimenlerin arasına doğru sendeleyerek koşuyorum. Yere yığılıyorum ve ellerimle alnımı tutuyorum.

Böğürüyorum ama bir şey gelmiyor. Sırtımdan aşağı yuvarlanan terler. Kendimi bir kere daha zorluyorum. Tekrardan. Ve tekrardan. Sonra ılık bir el hissediyorum, alnımı alttan tutmuş, destek oluyor. Niklas. Benden öğrenmiş olmalı. Ufaklığında o kusarken ben de elimi böyle dayardım hep alnının altına.

Ona bakmak asıl benim görevim. Yerimden doğrulmak ve elimi alnına koymak istiyorum. Kusacak olan ben değil o olmalı. Nihayet ayağa kalktığımda, bana sarılıyor, benden daha uzun boylu, kolları güçlü kuvvetli, başıma okşuyor.

5

"Gayet tabii ki yanında kalacaksın" diyor Helene telefonda, saat sabahın üçü, bir türlü uyuyamayınca onu aradım.

"...Kalacaksın. Çünkü sen öyle bir insansın."

Fi tarihinde mimarlık okurken, aynı yurtta kalan üç kız arkadaştık: Frederik'le tanışmadan kısa süre önce ölen Hanne, aramızdan azmedip fakülteyi bitiren tek kişi olan Helene ve ben. Helene'yle tenis de oynardık ve o zamandan beri de bunu bırakmadık. Oyunun inceliklerini benim kadar bilmese de uzun boylu, az buçuk erkek yüzlü ve kaslı vücuduyla, yine de birbirimizle denk oyun eşi sayılırız. Mezuniyetten sonraki beş yılın büyük kısmında işsiz dolaştıktan sonra, benim teşvikimle

ilkokul öğretmeni diploması aldı. Sonra da benim çalıştığım okula girdi, yani şimdi hem tenis hem iş arkadaşıyız.

Helene devam ediyor:

"Hep şunu düşünürüm. Eğer bir gece vakti adamın biri sokakta beni yere devirip de kıskaca aldı diyelim, yeryüzünde o sırada yanımda olmasını isteyeceğim tek kadın sen olursun. Çünkü sen o durumda, onun üzerine yürürsün. Ortadan tüymezsin. Ve ikimiz bir olup adamın hakkından geliriz."

Çok ama çok yorgunum. Yatakta sırtüstü yatıyorum ve ne kadar yüksek sesle konuşursam konuşayım, Frederik'in uyanmayacağını biliyorum. Bir daldı mı külçe gibi uyur.

"Adamın silahı var mı?" diye soruyorum.

"Aslında beni yere yapıştırmışsa, pek de fark etmez."

"Eğer silahı varsa, tüymemek için eblehin teki olmalıyım da."

"Evet, aynı anda binlerce düşünce geçer kafandan: Kalıp da şu karşıdakileri güzelce bir benzeteyim mi? Fakat o düşünceler kafandayken, sen orada duruyor olursun, tüyüyor değil. Çünkü sana ne yapacağına karar verdiren şey düşüncelerin değil. İçgüdülerin."

"Ya, demek şimdi bir değil, birçok adam var?"

"Üç kişiler, silahları yok ve onların hakkından geliyoruz."

"Aman sonu iyi bitsin bari" diyorum.

İkimize gece vakti üç adamın saldırdığı da nereden aklına hayaline geliyor bilmiyorum. Fakat insanın hayatının bir saniyede altüst olabileceğinde haklı.

Uzadıkça uzayan bir öğretmenler toplantısının dört gözle bitmesini bekliyorsundur veya tenis çantasına koymak için dolaptan bir bluz alıyorsundur veya televizyonda bir İngiliz polisiyesi oynarken, çikolatalı dondurma almak için mutfağa koşuyorsundur. En güvenli anda bile, her şey aniden yok olur, mesela tam o anda beyninde bir damar çatlayabilir.

Her şey benim için ilk kez aniden yok olduğunda on iki yaşındaydım. Anne babam, diğer genç çiftlerinkine benzer bir

günlük yaşam sürdürmek için ellerinden geleni artlarına koymuyorlardı. Fredericia'nın hemen dışındaki henüz kurulmuş yeni banliyö semtindeki hayatımdan hoşnuttum ve kendilerinin de aynı şekilde hissettiğine herkesi inandırmayı başarmışlardı; banka memuru olan babam, ev kadını olan ve zaman zaman şirket kantinlerinde yarım zamanlı işler bulan annem.

Babam için haftanın doruk noktası perşembe akşamlarıydı, okulun arkasındaki sahada arkadaşlarıyla futbol oynardı. Futbol arkadaşları vasıtasıyla da Kopenhaglı bir "hippi" grubuyla tanıştı, grup Prinsensgade'deki köhne bir binayı kolektif konut haline getirmişti. Ve durup dururken, bir cumartesi sabahı evi terk edip onların yanına taşındı. Ne olduğunu anlayamamıştım, annem de anlayamamıştı.

Şehirde kazara babama rastladığımda, beni gördüğüne sevinirdi fakat beni özleyecek kadar sevinmediğini hissederdim. Kolektifteki herkesin çok yakında patlak vereceğinden emin olduğu bir devrimden bahsederdi. Mazlum halklardan bahsederdi, dünyayı gezip görmekten ve özellikle de Üçüncü Dünya'dan. Bir gün evde anneme bunlardan bahsettiğimde, feryadı bastı:

"Ona inanmayacaksın! Uyduruyor! Oraya çekip gitmesinin tek nedeni hippi kızlar ve seks özgürlüğü!"

Annem kendine bir sevgili bulmaya çalıştı ama hepsi bir noktada onu bırakıp gitti ve ben yeni baştan, onun babama karşı, aylık yeni sevgililerine karşı ve tanıdığı herkese karşı duyduğu o boğucu kin ve öfkeye bulaşmama savaşı verdim. Bugün olsa depresyon geçiriyor denirdi fakat o zamanlar böyle diyen kimse çıkmadı.

Buna karşılık babamla konuşmak giderek daha eğlenceli olmaya başlamıştı. Onu kolektifte gizlice ziyaret ederdim fakat bir gün habersiz uğradığımda, Tayland'da esrar kaçakçılığından tutuklandığını söylediler.

Annem şimdi de kafasını, babama uzun mektuplar yazmaya takmıştı ve bir yıl sonra da ta oralara onu ziyarete gitti. Döndü-

günde, onun fotoğraflarını gösterip ne kadar zayıfladığından yakındı, iki katille birlikte aynı hücrede kaldığını anlattı. Ve ben de babama yazmaya başladım, sonra onu Danimarka'ya getirtmek için bir şeyler yapmalarını sağlamak umuduyla, Danimarkalı politikacılara ve gazetecilere de yazdım.

Nihayet beş yıl sonra geri döndüğünde, toplama kampı mahkûmlarına benziyordu. Ruhsal sorunları nedeniyle, engelli raporuyla emekli oldu ve ufacık, darmadağın dairesine uğradığımda, sık sık garip şeyler anlatırdı, özellikle de ona musallat olan ve onu öldürmek isteyen komşularından bahsederdi. Ben oradayken hep kanepede yatardı, televizyon hep açıktı ve bacaklarının üzerinde iğrenç kokulu bir battaniye yayılı olurdu. Ben yirmi dokuz yaşındayken de öldü.

Ailemizi, uzun saçlı Kopenhaglı kızlar uğruna terk etmiş de olsa, ona karşı asla bir öfke hissetmedim, bunu sırf anneme karşı hissettim. Beni yetişkinlerin sorunlarından ibaret bir hüngürtü batağının içine atan oydu, öyle bir bataktı ki, leş gibi bisküvili çay kokuyordu. Hâlâ Fredericia'daki o küçük evde yaşıyor ne pek telefonda konuşuyoruz ne de pek görüşüyoruz ve onu özlemiyorum.

Frederik düşeli üç hafta oluyor, hâlâ ameliyat edilmedi ve ben işteyken Thorkild'le Vibeke'nin bize gelmeleri gerekiyor, zira Frederik hiç akla hayale gelmeyecek acayip şeyler yapmaya başlayıveriyor.

İlk günlerde sırf kendinden bahsetmesi doğal gelmişti, öylesine vahim bir tanı konduktan sonra kim olsa aynını yapardı. Fakat böyle sürdü gitti. Ardı arkası kesilmedi ve hep aynı derecede enerjik ve neşeli bir sesle sürdü. Ne ses tonunda tek bir değişim ne de düşüncelerinde veya hislerinde tek bir çalkantı oldu.

Bilhassa akşam yemekleri esnasında, eğer onu değil de bir tek sesini öldürebilmek mümkün olsaydı, sofranın üzerinden boğazına atılır, oracıkta gırtlağını sıkardım o sesin. Kâbuslarıma giriyordu. Frederik'i ele geçirmişti, tümörün içine ufacık, dikenli bir ucube gibi oturmuş, konuşuyor da konuşuyordu. Her şeye o ses karar veriyordu ve kâbusumda onu, on altı yaşındayken giydiğim ve kulüpteki bütün kızların nefret ettiği dapdaracık şortlardan giymiş, tiksinç bir tenis antrenörüyle birbirine dolanmış olarak görüyordum.

Her gün ve gece internette, hastalık hakkında bulduklarımı okuyup duruyorum ve nöropsikolojik kitapları yutarcasına hatmediyorum. İçine düştüğüm bu durum hakkında elimden geldiğince her şeyi öğrenmeliyim. Kitaplar Frederik'in bunu alt edeceğini yazıyor mu? Yine eski haline dönecek mi?

Çocukları Özel Saxtorph Okulu'nda okuyan birçok doktor telefon edip yardımcı olabilecekleri bir şey olup olmadığını soruyor. Ben de onlara öngörülerini soruyorum, kimse bir şey diyemiyor. Fakat ben ses tonlarına kulak kabartıyorum. Cevap vermeden önce ne kadar duralıyorlar? Ne kadar sık boğazlarını temizliyorlar? Her şeyden bir şeyler kestirmeye çalışıyorum.

Bir sürü başkaları da arıyor, yardım edip edemeyecekleri herhangi bir şey olup olmadığını soruyor ("Sair zaman çocuğumun okul müdürüne telefon etmeyi aklımdan geçirmem ama Frederik olunca farklı...") ve nihayet Laust "Özel Saxtorph Okulu Dostları" derneğine bir mail yollamaya mecbur kalıyor: Lütfen artık telefon etmeyin ve hediye getirmeyin.

Akşam olunca konuşuyorum da konuşuyorum ve tıpkı Frederik gibi hep aynı şey hakkında ama dinleyicim o değil. Arkadaşlarıma telefon ediyorum ve onlara Mallorca'nın dağlarını anlatıyorum, Frederik'in ne tehlikeli araba sürdüğünü, birlikte geçirdiğimiz o harikulade üç yılı, doktorların bugün neler dediğini. Ve her akşam arkadaşlarıyla çekip giden Niklas'ı. Benim monoton, kof yakınmalarım, evimizi resmen eline geçirmiş o "sesin" bir ikiz kopyasına dönüşüyor.

Laust artık bize ziyarete gelmiyor, zira Frederik ona hâlâ ateş püskürüyor. Fakat telefonda anlattıklarımı dinliyor, her seferinde bize nasıl yardımcı olabileceğini soruyor, okul idaresinin Frederik olmayınca fazla mesai yapmak zorunda kaldığından hiç bahsetmiyor. Frederik hastalanmadan önce olduğu gibi, okulla ilgili sorular için telefon ediyor. Tek fark şimdi hattın öbür ucunda ben olmam. Frederik'i kandırıp ağzından cevap alabilmek için bir sürü karmaşık plan hazırlıyoruz ama hiçbirinin gerekli olmadığını çabuk anlıyoruz.

Lafı hiç dolaştırmadan, direkt soruya geçebiliyorum:

"Frederik, okul kantininin işleticisinden gelen son mektuplar diğerleriyle beraber dosyada değilmiş. Nerede olabilirler dersin?"

Başkalarının sözlerinin ardında birtakım düşünce ve duyguların olduğunu hesaba katacak halde değil, onun için bu soruya ona benim sormamı hiç yadırgamıyor, sadece sorulan şeye cevap veriyor:

"Temizlik sözleşmelerimizin olduğu klasörün altındaki plastik dosyanın içindeler."

"Ah, doğru ya, orada duruyorlardı. Ama aklıma bir şey daha geldi: Okul sonrası kulübünden Fatima'yla eylülde yaptığınız toplantıda nelere kararlaştırmıştınız?"

Bütün bunlara ilaveten, bir sürü resmi form ve sigorta formu doldurmam, normalde Frederik'in ödediği kafa karıştırıcı faturaları ödemem veyahut da anlayamadıklarım için bir alay resmi kuruma da telefonla ulaşmaya çalışmam gerek. Yatağa ancak çok geç girebiliyorum. Şimdi yanımda farklı horlayan, farklı kokan ve uykusunda farklı kıpırdanan bir adam varken, biraz gevşeyip dinlenmeye çalışmalıyım. Çift kişilik yatağımızı bir hırsızla paylaşıyor olsam bundan daha beter olmazdı.

Bir daha hiç sevişebilecek miyiz? O yanımda sevişelim diye ısrar ederken ben ona sırtımı dönüyorum, kapkalın yastığımı göğüslerimin üzerine iyice bastırıyorum ve onu bacaklarımla itip kendimden uzaklaştırıyorum.

Sonra bir akşam ona hak veriyorum. Ne olursa olsun hâlâ karıkocayız. Onu yatağın ona ait tarafında tutmakta ayak direme olur mu? İkimiz de aynı şeyi istiyoruz ve o bir yabancıya dönüşeli aradan beş hafta geçti.

Hem sonra her gece, yorganın altında, yarı uyur yarı uyanık uzanmış yatarken, "Onu iyileştirebilirim" diye hayal kuran ben değil miyim? Mümkün olmadığını pekâlâ biliyorum ama yine de her şeyin bir yanlış anlamadan ibaret olduğu düşüncesine takılıp kalıyorum. İçimden bir ses onda tümör olmadığını ve benimle sevişmesine izin verirsem, tekrardan normale döneceğini söylüyor. Son beş hafta, ona olan aşkımın sınavından başka bir şey değildi; çok geçmeden eski haline dönecek, ama ben izin verirsem.

Bir akşam evet diyorum ve onu bir anda tepemde, deli gibi bir itiş kakış içerisinde buluyorum. Ne erotikten ne aşktan bir nebze var; onun için yaşayan bir insan değilim, bu acımasızca apaçık. Ne yaşı ne yüzü ne gözleri ne sesi olan meçhul bir yaratık beni mıncıklıyor ve delip geçmeye çalışıyor.

Ona yol göstermeyi deniyorum, neden hoşlandığımı, eskiden nasıl yaptığımızı. Beni duyuyor fakat devam ediyor, pervasızca. Kulağımın dibinde hırıl hırıl bir horultu, hantal eller, çiftleşme dürtüsüne kapılmış bir köpek. Kendimi nasıl kastığımın, karşı koyduğumun farkında değilmişçesine, sert penisini ha bire içime saplıyor. Meçhul bir surat, üzerinde yabansı terler.

Onu kendimden uzaklaştırabilmek için altında çırpınıyorum fakat o kollarımı daha sertçe yatağa bastırarak beni hareketsiz kılıyor. Tebessümü bile bir yabancıya ait.

"Dur artık, yeter!"

Fakat o durmuyor.

"Frederik, dur, yeter artık! Kahretsin, Frederik! Kes şunu!"

Devam ediyor ve sonunda ona kafa atmaktan başka bir çıkış yolu kalmadığını anlıyorum.

"Ah! Lanet olsun, seni kaltak!"

Burnunu yakalıyor ve üzerimdeki ağırlığı biraz hafifler gibi oluyor. Onu üzerimden atıp yataktan fırlarken, o acıyla uluyor. Doğrudan yatak odamıza açılan banyoya koşup kapıyı arkamdan kilitliyorum ve kapının kolunu da iyice yukarı kaldırıyorum. Aradan iki dakika geçmiyor, kapıya yapışıyor, zangır zangır sarsıyor, yumrukluyor ve bağırıyor:

"Çık dışarı, seni orospu! Hadi gelsene, senin de istediğin bu. Gel de seni güzelce bir düdükleyeyim!"

Kapının arasından fısıldıyorum, sesini kısmasını, Niklas'ı uyandırmamasını rica ediyorum. Fakat aldırmıyor.

"Seni aşağılık orospu, gel de işimize bakalım!"

Yatak odamızın kapısına vurulduğunu duyuyorum.

"Ne var? Ne oluyor?" Niklas'ın sesi çok tiz ve cırlak, birkaç yıl öncesine kadar olduğu gibi.

"Sen karışma!" diye bağırıyor Frederik. "Odana git! Sana odana gitmeni emrediyorum!"

Banyo kapısının ve yatak odası kapısının arasından koridora bağırıyorum:

"Bir şey yok, Niklas, bir şey olmuyor."

Beni işitmiyor.

"Annem nerede?"

"Buradayım, Niklas. Beni duyuyor musun? Banyodayım!"

"Al da onu kıçına sok, seni sıçan yavrusu" diye bağırıyor Frederik.

Niklas'ın sesi paniklemiş çıkıyor:

"Annem nerede, onu görmek istiyorum!"

Kapının kilidi açıyorum ve yatak odasına fırlıyorum. Frederik çırılçıplak, sırtını koridora kapıya yapıştırmış bastırıp duruyor. Niklas dışarıdan her yüklendiğinde kapı zangır zangır sarsılıyor. Frederik'in ereksiyonu hâlâ devam ediyor. Karanlıkta, sağlıklı olduğu zamandakinden de daha iri görünüyor.

Biraz daha yaklaşıyorum:

"Niklas, tamam. Buradayım. Bir sorun yok."

Kapıdaki gümbürtü diniyor. Kapının hemen öbür tarafında duruyor olmalı, sesi yumuşuyor:

"Orada olduğunu görmek istiyorum."

"Yok, ben oraya geliyorum" diyorum ve üzerime geçirecek bir şey arıyorum.

Frederik kapıya bastırmayı bırakıyor. Bir saniye öylece durup sakinleşiyoruz ve tam o anda kapı güm diye ardına kadar açılıyor. Niklas kapıya bütün gücüyle yüklenmiş olmalı ki, yanımızdan uçarak geçiyor ve yere yuvarlanıyor.

Koridorun ışığı kapı boşluğundan üzerime vuruyor, Frederik gibi çırılçıplağım. Niklas'ın gözlerinde vahşi bir ifade var, saçları karmakarışık. Tam dövüş pozisyonunda. Fakat birden yere yığılıyor:

"Özür dilerim."

"Özür dilenecek bir şey yok." Frederik'in penisine bir göz atıyorum, önceki gibi, ısrarla dimdik ve kahverengimsi mor. Nasıl hâlâ aşağı düşmediğini anlayamıyorum. Frederik hiç de utanmış görünmüyor, halbuki Niklas başını ona doğru çevirip bakamıyor. Ben bir yorgan kapıp sarınmak için yatağa doğru koşuyorum.

Niklas hâlâ için için ağlıyor, tıpkı beş yaşındayken ağladığı gibi, bir inliyor, bir hıçkırıyor:

"Özür dilerim... özür dilerim... özür dilerim."

Frederik'e de sarınsın diye bir yorgan fırlatıyorum:

"Hiç özür dilemen gerekmiyor, Niklas. Beni gözetmek istemen büyük bir incelik aslında."

Yere, oğlumun tam yanına oturuyorum, onu kollarıma almak, sımsıkı sarılmak istiyorum ama o beni itiyor.

Ayağa kalkıyorum.

"Odana git" diyorum. "Ben de birazdan gelirim."

Üzerime geçirecek bir iki şey buluyorum, Frederik'e de Thorkild'in ona aldığı motor sporları dergilerinden birini veriyorum ve giyinmek için banyoya koşuyorum. Giyinip geri

döndüğümde, Niklas ortadan kaybolmuş, Frederik de motor dergisine dalmış.

Niklas'ın odasına sıvışıyorum. Yatağının üzerinde, yorganına sarınmış oturuyor. Çalışma sandalyesini yatağın yanına çekip oturuyorum, sakin olmam gerektiğini biliyorum, bu durumda insanüstü sakin olmam gerekiyor. Yüzü kaskatı, cildinin altındaki ufacık kaslar sanki felce uğramış ve alnına düşen bir tutam saçı öyle ağır ağır, öyle zahmetlice arkaya doğru itiyor ki, sanki o da bir sinir hastalığına yakalanmış da artık normal hareket edemeyecekmiş gibi.

Bir şeyim olmadığına, babasının bana vurmadığına onu ikna etmeye çalışıyorum. Ve tekrar ediyorum. Ve tekrar ediyorum. O hiç değişmeyen yapaycasına sakin sesimle.

Ve bu yapay sakinlik bir noktada içime sızıyor ve gerçek gibi geliyor. Sağlıklı bir insanla konuşmak insanı öyle farklı etkiliyor ki.

"Babam eskiden sana, o zaman da vurmuş muydu?" diye soruyor sonunda ve Frederik'i kapı dışarı ettiğim seferi kastediyor.

"Baban hiçbir zaman bana el kaldırmadı" diyorum.

Odası sıcak. Kendi fotoğraflarından çoğaltılmış siyah beyaz posterler asılı duvarlarda ve aralarında Kopenhag'daki tekno müzik partisinin renkli bir afişi de var. Burası delikanlı kokuyor ve yerde dertop edilip atılıvermiş, yığın halindeki giysileri ufacık, şişko bir muzip cüceyi andırıyor.

"Yakında bitecek" diyor.

"Evet, ameliyattan sonra normale dönecek."

"En fazla üç hafta."

"En fazla üç hafta."

İkimiz de havaya bakıyoruz, bir şey demiyoruz. Dışarıdaki sokak lambasının cılız ışığı yanağına yansıyor, yoldan bir araba geçiyor ve giderek uzaklaşan sesini dinliyoruz.

Frederik'in geceleri de nerede olduğunu bilmemiz gerekiyor artık. Üç gün önce onu sabahın dört buçuğunda oturma

odasında oturmuş, *Politiken* gazetesine kıyametleri koparacak bir *op-ed** emaillemek üzereyken yakaladım; bir dizi özel okulun müdürlerine atıp tutuyor, bir işe yaramadıklarından, atılmaları gerektiğinden dem vuruyordu. Hem kendine hem de bize öyle zarar verebilecek durumda ki. Birinin onu gece gündüz gözlemesi, onunla yatıp onunla kalkması şart.

"Bu gece orada uyuyamam" diyorum.

Niklas hafiften titremeye başlıyor.

"Ben de uyuyamam."

"Hayır, hayır! Ne münasebet! Uyumak zorunda filan da değilsin!"

Daha çok titriyor:

"Ama ben öyle istiyorum. Sen burada uyuyacaksın. Benim yatağımda. Asıl ben olmalıyım orada onunla..."

"Hayır Niklas, orada katiyen uyuyamazsın. Ben uyuyacağım. Hayır. Hayır, ben oda kapısının tam önüne bir şişme yatak koyup orada yatacağım."

Frederik'in duvarın öbür tarafından sesini duyuyoruz, hıçkıra hıçkıra ağlıyor. Birisinin onun yanında olması lazım. Birinin onu teselli etmesi lazım.

"...Niklas, sen her zamanki gibi burada uyuyacaksın" diye devam ediyorum. "Ben de salonda kanepenin üzerine uzanırım... Hayır, onun kapısının önünde yatarım... Hayır."

Sonunda Niklas onun odasında, şişme yatağın üzerinde, yerde uyumama evet diyor. Yarın işe gideceğim, evde yalnız başına bir yerde yatarsam, gözümü bile kırpamam.

Şişme yatak Niklas'ın kitaplığında duruyor fakat bütün yorganlar ve yatak takımları bizim yatak odasındaki dolapta. Oraya girmek istemiyorum, aşağı inip salondan bir battaniye alıp geliyorum.

Niklas'ın yatağının tam yanına yere yatağımı hazırlıyorum, bir taraftan da bunu kimin için yaptığımı düşünmeden edemiyorum:

---

* "*Opposite the editorial page*" kısaltması, özellikle Amerikan gazetelerinde köşe yazılarının ve konuk yazarların bulunduğu sayfa. (ç.n.)

Frederik'in beni artık hiç takmadığı besbelli, kendini, kendinden koruyabilmesi için bana ve anne babasına gece gündüz muhtaç olmasına rağmen. Fakat sara nöbetinden sonra ortaya çıkan bu duyarsızlığı hastalığından kaynaklanıyor. Peki, eski halindeyken nasıldı?

Ve bana son beş haftadır işkence eden anının kucağına kendimi bir kere daha atmadan edemiyorum. Frederik'in Mallorca'da düşmeden tam öncesine. Duvarın üzerinde durmuş, kollarını havaya savuruyor, avaz avaz bağırıyordu; sonra aklına Niklas geliverince, birden ağlamaya başladı, evlat aşkı o kadar güçlüydü ki, çelimsiz beyni onu daha fazla içinde tutamamıştı.

Fakat bana karşı içinden taşan, aşk değildi.

Karanlık dağ yamaçları, yanından geçip gittiğimiz çalılıklar, limon kokusu:

"Sen bir pisliksin, Mia! Sen hantal şişko pisliğin tekisin!" Kollarını daha da çılgınca havada savurmaya başladı. Sonra düştü.

"Frederik! Frederik!"

"Baba!"

"Şişko pisliğin teki." Bu da tıpkı Niklas'a duyduğu sevgi gibi, öteden beri hissettiği bir şeydi de o zamana kadar beyin gücüyle gizlemeyi mi başarmıştı?

Yuvarlandığı yamaç. Hayatını kurtaran ağaç.

Nihayet. Frederik'in sara nöbetinden bir buçuk ay sonra doktorlar ameliyat zamanının geldiğini söylüyorlar ve her şey hızla gelişiyor. Ameliyat için iki gün sonraya tarih veriyorlar.

Ameliyattan önceki akşam bir ara mutfağa gidiyorum. Niklas her zamanki gibi bütün gündür arkadaşlarıyla dışarıda. Kendime koca bir bardak viski koyuyorum. Bardağı tam kaldıracakken, arkamda sesini duyuyorum:

"Bırakır mısın onu?"

Dönüyorum, Niklas süpürge dolabının önünde duruyor.

"Nereden çıktın sen?"

Gözlerinde insana hoş gelmeyen bir gerginlik var, ısrarla bana bakıyor ve ben nereye bakacağımı bilemiyorum:

"Sadece bir bardak, artık o da..."

Duymazdan geliyor.

"O zaman ben de Mathias'ın yanına taşınıyorum."

Nereye gideceğimi bilemiyorum. Mutfağa tahammül edemiyorum, hole de ve salona koşuyorum, Frederik yatmış televizyon seyrediyor, hasta olduğunu bilmiyormuş gibi, kendimi kollarına atıyorum. Yanına uzanıp ona sımsıkı sarılıyorum. Gözlerini televizyondan ayırmıyor. Eurosport kanalında araba yarışı yayını var.

Biraz sessiz kalıyoruz, sonra ben konuşuyorum:

"Öyle üzgünüm ki."

Cevap vermiyor.

"Frederik!.. Bir şey demeyecek misin? Niçin üzgün olduğumu sormayacak mısın?"

Yüzünde kocaman bir tebessümle bana bakıyor:

"Evet, tabii öyle yapacağım. Soracağım. Neden üzgünsün, sevgilim?"

"Çünkü senin yarınki ameliyatın beni feci korkutuyor." Kelimeler dudaklarımdan birbiri ardına dökülüyor. "Çünkü sen ölmemelisin veya daha fazla hastalanmamasın."

"Ha, bu kadar mı? Her şey yolunda gidecek. Sen hiç kafanı yorma."

Yine ekrana, fırıl fırıl dönüp duran arabalara dönüyor. Ben yanında yatmaya devam ediyorum. Muhakkak ki onda daha fazla bir tepki yaratabilirim, mesela Niklas'la mutfakta geçen konuşmamıza üzüldüğümü söyleyebilirim fakat bunu yapacağıma, salonun öbür ucuna gidip televizyondaki yarış arabalarının gürültüsünün arasından Helene'ye telefon ediyorum.

Daha sesimi duyar duymaz, gelip o gece bizde kalmayı teklif ediyor. Ve ben evet derken, ne kadar rahatladığımı duyabiliyor.

Mutfakta ayaküstü üç kaşık dolusu çikolatalı dondurmayı öyle hızlı yiyorum ki, gırtlağım sızlıyor, sonra gidip Niklas'ın oda kapısına vuruyorum. Kapıyı azıcık açıyor ve aralığı olduğu gibi kaplayacak şekilde duruyor.

"Helene bize geliyor" diyorum.

Cevap yerine bir hırıltı sesi çıkıyor ağzından.

"Yapabileceğim bir şey var mı?" diye soruyorum.

"Hayır, teşekkür ederim."

"Ne yapıyorsun?"

"Oturuyorum sadece, video seyrediyorum."

Böyle hissetmek için bir gerekçem yok ama yine de beni hiç duymamış gibi bir his var içimde. Ve ağzımdan aynı şeyler bir kez daha dökülüyor:

"Helene bize geliyor, gece burada kalacak. Çok seviniyorum."

"İyi" diyor.

"Başka bir şeye daha çok seviniyorum, senin böyle davranman..." Ve ağzımdan "tam bir erkek gibi" çıkıveriyor. Ve kendimi tekrarlamaya devam ediyorum. "Bir şey konuşmak istersen veya senin için yapabileceğim herhangi bir şey varsa, ama ne olursa, hiç çekinme söyle."

Ama anlaşılan yok. Yirmi yıl önce Frederik'e rastladığım, İsveç'teki o kumsalda yüzüstü bırakılmışım. Herkes eve dönmüş, hayatlarına devam etmiş, ben hâlâ oradayım, kuma yarı gömülü halde, dalgalar beni süpürüp geçiyor ve ben bir ceset gibi sopsoğuğum.

Mutfağa geri dönüyorum, Helene'yle kendime çay suyu kaynatıyorum. Belki de daha o zaman, o kumsalda sahiden ölmüştüm ben, bilemiyorum. İki bardak ve o viski şişesini de bir çıkarıp tepsiye koysam iyi olacak, bakarsın Helene bir yudum almak ister.

Ama şişe yok. Bütün dolapları arıyorum. Yalnız viski değil, konyak şişesi de ortadan kaybolmuş.

6

Frederik kanser değil. Hastalığı ölümcül de değil. Fakat meningiom* beyin orta çizgisinde bulunduğu için almak çok zor, dolayısıyla çok komplike bir ameliyat süreci olacak. Operasyonu izleyen bir haftalık sürenin hemen hemen tamamını Rigshospital'in Nöroloji Yoğun Bakım Bölümü'nde geçiriyorum, adeta orada yaşıyormuşum gibi bir his var içimde ve ondan sonraki üç haftayı da Hillerød Hastanesi'nin Nöroloji Bölümü'nde geçiriyoruz. Frederik, ölüm döşeğindeki bir köpek gibi, ufacık adımlarla, ortalıkta sendeleyerek dolanıp duruyor.

* Beyin zarı tümörü. (ç.n.)

Sonra eve, bize, ailesine dönüyor. Belleğini yeni baştan kullanabilmek, hatırlayabilmek, konuşabilmek, yürüyebilmek için verdiği mücadele ağır ilerliyor. Her hafta bir parça daha iyiye gidiyor ama dört ay sonra hâlâ ameliyattan bir ay önceki hali kadar alelacayip. Belki iyileşme süreci buraya kadar, belki de birkaç ay daha devam edebilir. Kimse bunu bilemiyor. Fakat eski haline hiç dönemeyeceği kesin.

Öfkeye kapıldığında yüzü, tıpkı Niklas'ın üç yaşındaki haline benziyor, yamulup yumuluyor: aynı büzüşmüş kaşlar, yanaklarında aynı çukurluklar, cildinin altında aynı kıpırtı ve altdudağında aynı kavis. Ve Frederik'in öfke nöbetleri Niklas'a da bulaşıyor. En saçma sapan, en sudan şeyler tepelerini attırıyor. Karşılıklı avaz avaz bağrışıyorlar, kapıları vuruyorlar, birbirlerinin burnundan düşmüşler sanki, siyam ikizi gibi, otuz iki yıl ve hiç beklenmedik, karmaşık bir beyin ameliyatı onları birbirinden ayırmış ve ben ha bire peşlerinde koşup Niklas'ı sakinleştirmeye çalışıyorum. Kendini öfkelenmek zorunda hissetmeyen tek kişi, benim. Bana da bir bulaştırırlarsa, her şey altüst mahvolur.

Toplantılarına ilk kez katılacağım "beyin hasarlı hastaların eşleri destek grubu", bu sefer Kirsten adında bir kadının evinde toplanılacaktı ama kocası bu sabah tekrar hastaneye kaldırılınca, toplantı yeri son anda değişti.

Gerda'nın dairesi buram buram şeker ve vanilya kokuyor, kurabiye yapmış. Yemek masasının etrafında omuz omuza oturuyoruz. Altı kadınız, bir tanesi haricinde hepsi benden en az yirmi yaş daha büyük ve bir de sıska, kır saçlı bir adam var.

Kaloriferler tam yaşlı kadınlara göre, gürül gürül yanıyor, etrafta koyu ahşap, antika taklidi mobilyalar ve yüksek bir vitrinli dolabın üzerinde, doldurulmuş bir akbaba, kanatlarını iki

yana açmış. Gerda bugün daha evvel telefonlaştığımızda, beni bu akbaba hakkında uyarmıştı:

"Aman hiç korkma. Evimize ilk kez gelen misafirler arasında onun ürkünç olduğunu düşünenler sık çıkıyor fakat kocam onu daha biz evlenmeden, bir yakın arkadaşından satın almış."

Gerda emekli ve telefonda konuşacak bol zamanı var:

"O iğrenç ucube hakkında hemen hemen elli yıldır münakaşa ettik durduk. Şimdi umurunda bile değil! Atsam bile bir şey fark etmez, tatil fotoğraflarımızı da öyle veya ne olursa. Artık hiçbir şeye bağlılık hissetmiyor."

Sıra sıra dizili Noel motifli tabakların ve hafiften dökülmüş, toz rengi, tüylü akbabanın altında oturmuş, son katılımcıyı bekliyoruz. Toplantıya henüz başlamadık, diğerleri kahkahalar atarak ondan bundan konuşuyor, birbirlerini gördüklerine nasıl sevindiklerini söyleyip duruyor. Frederik'in nasıl olduğunu soruyorlar ve daha şimdiden aradaki farkı hissediyorum, arkadaşlarımla konuşmaktan farklı bu. Ben buna hasrettim işte. Fakat elim ayağım buz kesilmeye başlıyor. Hem de bu cehennem gibi sıcakta. Ve bu son kaçma şansımmış gibi bir his kaplıyor içimi.

Bir yanımda altmış yaşlarında, enine boyuna bir kadın oturuyor. Eğer o pas rengi, çuval gibi bluzunun altında sutyen varsa bile, pek işe yaramıyor.

"Burada her şeyi söyleyebilirsin! Her şeye izin var" diyor ve sesi heyecandan yükseldikçe yükseliyor. "Bir insanın, ancak beyin hasarlı biriyle aynı çatının altında yaşıyorsa anlayabileceği, o kadar farklı hisler var ki. İnsanın içinde kabaran –ve belki de yanlış kişiye yönlendirdiği– o çılgın öfke. Daima birlikte yaşamak zorunda olduğun o derin keder, sonra..."

Diğer yanımdaki kadın lafa karışıyor:

"Ulla, bırak da Mia o duyguları önce kendi bir tecrübe etsin!"

"Evet, evet, tamam öyle olsun. Fakat şunu bil ki, burada sapına kadar açık sözlü olabilirsin. Bizde âdet böyle."

Geçen hafta Kirsten aradığında, o da bayağı uzun uzadıya konuşmuştu telefonda. Gruptaki herkes eşinin hastalık hikâyesini bir bir anlattı ama hepsi kafamda birbirine karıştı. Dinlediğim hikâyelerden, şimdi yalnız iki kişinin kim olduğunu çıkarabiliyorum. Birisi, grubun benden genç tek kadını olan Andrea, otuzlarının ortalarında, zayıf, naif biri, sarı saçları *pageboy* modeli kesilmiş. Deniz biyolojisi dalında doktorası olduğunu biliyorum, iki çocuğu var, dağcılık meraklısı kocası bir buçuk yıl önce Norveç'te dağa tırmanış yaparken düşmüş. Şimdi konuşmada zorluk çekiyormuş, her gece bağıra çağıra kâbuslar görüyormuş ve belden aşağısı tutmuyormuş.

Diğeriyse grubun iki erkek üyesinden biri. Nasıl olur da o kadar yaşlı gösterir anlayamıyorum, aşağı yukarı benim yaşımda. Fransız, adı Bernard, sekiz yıl önce Danimarkalı karısıyla araba kazası geçirmiş. Kadın şimdi tekerlekli sandalyeye mahkûmmuş ve adam işine giderken onu da engellilere mahsus bir bakımevine bırakıyormuş. Niklas yaşında ikiz oğulları varmış ve Kirsten'in dediğine göre, aramızda görüş alışverişinde bulunacağımız bir sürü konu olmalıymış.

Ama içimi kemiren o, buradan koşa koşa kaçma dürtüsü neden acaba?

Son kadın da geliyor. Hepsi de Kirsten'in kocasını merak ediyor, tekrar hastaneye yatışı hakkında sorular soruluyor, kurabiyeler methediliyor; artık sadede gelebiliriz. Ve az sonra da Frederik'in ameliyatından sonraki dört ay zarfında neler yaşadığımı anlatmaya başlıyorum.

Ve anlatırken de kendimi kandırılmış gibi hissediyorum. Hayatımdan yoksun bırakılmış gibi. Meslektaşlarımın ve arkadaşlarımın bir hayatı var. Herkesin bir hayatı var.

Gruptakiler daha fazla konuşamayacağımı hissediyor ve masanın öbür ucunda oturan kadın, lafı benden devralıyor. Kocası, adını henüz öğrendiğim bir hastalıktan muzdarip, "ihmal sendromu". Hiçbir şeyin sol yarısını görmüyor. Görüşünde bir sorun yok. Damarı tıkanıklığına bağlı olarak gelişen

inmeyi izleyen ilk haftalarda adam tabağının yalnızca sağ tarafındaki yemeği yiyormuş ve durmaksızın mobilyaların ve bütün her şeyin sol tarafına bindiriyormuş. Kadıncağız hâlâ kocasıyla birlikte televizyon seyredemiyormuş çünkü adam ekranın sol tarafında olanları izleyemediği için bir şey anlayamıyormuş.

Küçücük bir kızken, Fredericia'daki evde, bir gece geç saat tek başıma oturmuş, siyah beyaz televizyonumuzda yetişkinler için bir film seyretmiştim. Karanlık, kumlu görüntülü, eski bir filmdi, koloni devri Hindistan'ında geçiyordu. Soylu bir adam ölüyor, yerel âdetler gereğince herkes, karısının da onunla birlikte diri diri yanarak ölmesini bekliyor. Kadının arkadaşları, yakın akrabaları, herkes gece vakti ateşin etrafına toplanmış, onu izliyor. Şimdi sık sık o gece geliyor gözlerimin önüne. Geceliğim üzerimde, kanepede oturuyorum, annem babam orada değil. O yüzler, o karanlık, o siyah beyaz alevler, köhne televizyonumuzun karlı ekranı, dizi dizi, ipiri ve kapkara Hintli gözleri. Ve kadın sonra kocasının odun yığınının tepesinde duran naaşının yanına çıkıyor. Adamın ailesi odunları ateşliyor. Kadın uzun zaman acı acı haykırıyor. Ve ölüyor.

İçimden birilerini dövmek geliyor. Toplantıya geç gelen kadını dövmek istiyorum, kurabiyesinden minnacık parçalar ısırırken, herkes çıtırtısını duysun diye, dudaklarını her seferinde alabildiğine yayan kadını dövmek istiyorum, sandalyesinde hiç tasasız, erkeklik özgüveniyle oturan Bernard'ı dövmek istiyorum. O iğrenç akbabayı da paramparça etmek geliyor içimden. Masadaki kadınlardan biri şimdi kocasının yemek yerkenki sorunundan bahsediyor, lokmaları ağzından düşürüyormuş.

Bu gerçek olamaz. Ben gencim ve tenis oynuyorum ve Farum'da kendi evimde oturuyorum. Bu odadaki diğerleri de öfkeden çıldırıyor olmalı. Fakat göremiyorum. Nasıl beceriyorlar? Öfkeyi benliklerinden nasıl kesip atıyorlar?

Onları bir bir inceliyorum: Pörsük suratlar, duvardaki tablolar, vitrinli dolap, sonra öbür suratlar, oradaki yumuşaklık; Gerda da bir kurabiye alıyor, ufak bir parça ısırıyor sessizce, elinde kalan kısmı gözlerinin rahatça odaklanabileceği uzaklığa getirip o kupkuru kurabiye parçasını inceliyor, kendi kendine gülümsüyor ve parçayı olduğu gibi ağzına atıyor; Andrea'nın ufacık, büzüşük ağzı, yorgun gözleri.

Sonra görüyorum. Bu kadınları, tanıdığım diğer insanlardan ayıran şeyi görüyorum.

Cinselliklerini yok etmişler. Filmdeki o Hintli kadın gibi, ateşin üzerine tırmanmışlar ve bedenselliklerini yakıp kül etmişler. Andrea içlerinde en korkuncu. Benden de o kadar daha genç, incecik dudakları, o sinik oturuşu, üzerindeki o hava, kimse onu sevmiyormuş gibi ve bir daha hiç sevilmemeyi kabullenmiş gibi.

Sonra Bernard'a bakıyorum. Engelliler evinde kalan bir kadınla sekiz yıl? Bir erkek buna dayanabilir mi? Erkekler seks konusunda bizden daha farklı.

Acaba bu durum aslında işine mi geliyor? Gergin cildi, kısacık, gür, kır saçları. Karısına hükmetmek onu acaba tahrik mi ediyor? Cinsel yönden? Sapık pisliğin teki mi?

Cildinin altında çene kasları oynuyor. Yakışıklı bir adam fakat kuzu postuna bürünmüş kurt havası da var; ve bu izlenimi uyandıran ne idmanlı vücudu ne de genç olmasına rağmen kırlaşmış saçları. O hiçbir ateşin üzerine tırmanmamış, buna şüphe yok.

Masanın öbür ucunda oturan kadın lafa giriyor:

"Suçluluk duygusu hakkında konuşsak mı? Steffen'e inme inmesine tabii ki engel olamazdım, bunu biliyorum da öyle hissetmiyorum. Özellikle çocuklarımıza karşı. Böyle olmamasını sağlayabilmeliydim."

Ulla masaya doğru eğiliyor, sarkık göğüsleri masanın üstüne sürtünüyor:

"Ben de sık sık böyle hissediyorum! Babalarını hasta etmemeliydim. Saçma tabii!" Bernard'a bakıyor. "Ve benim çocuklar otuz sekiz ve otuz altı yaşında. Çocukları henüz yanlarında oturan ebeveynler için nasıldır acaba?"

Hiç istemediğim halde, ayağa fırlıyorum.

"Buna nasıl dayanıyorsunuz hiç anlamıyorum" diyorum. "Çok etkileyici doğrusu. Ve de yıllar yılı."

Onlara cevap verecek zaman tanımıyorum, nasıl hızlı konuştuğumu duyabiliyorum:

"...Katlandığınız bunca şey, benim durumumdan kat kat daha zor. Ben sizler kadar güçlü değilim... Onun için belki benim aslında... Burada bulunmam yerinde mi bilemiyorum... Sanırım gitmek zorundayım."

Masaya doğru eğiliyorum, fincanımı sandalyemin tam önüne ve tam orta hizasına itiyorum, sanki gitmek üzereymişim de arkamı topluyormuşum gibisinden. Andrea başını kaldırıp ufak, solgun gözleriyle bana bakıyor:

"Fakat benim kocam hâlâ aynı insan, Mia. Fark bu. Asıl büyük fark burada."

Ne yerime oturdum ne de masayı terk ettim. Andrea devam ediyor:

"Kocam hâlâ o hep sevdiğim insan, aynı gülüş ve aynı zevkler, yalnızca başında sorunlar var, o kadar. Senin durumun çok daha güç. Ve zor olduğunu düşünüyorsan, bu çok doğal."

"Daha mı zor?! Evet ama, senin söylediklerini dinleyince... tekerlekli sandalye, iki ufak çocuk!"

"Senin kocanın beyin hasarı o şekilde ki, sen artık kendini kimin için feda ettiğini bile bilmiyorsun. Asıl güç olan da bu."

Vücudum ben karar vermeden, kendi başına ayağa fırlamıştı, şimdi de kapıya doğru gidiyor, gözyaşlarına boğulmak üzere ve ben hiçbirine mani olamıyorum.

Arkamda Bernard'ın sesini duyuyorum:

"Sen bizim gibi değilsin. Kocanın bizim eşlerimiz kadar hasta olmadığı apaçık ortada."

Ne garip bir laf. "Sen bizim gibi değilsin"miş! Okuldan beri kimse bana böyle dememişti ama herhalde bunu şimdi olumlu yanından almam lazım. Ona doğru dönüyorum:

"Hayır değilim, haklısın."

Yüzünde huzur verici bir tebessüm beliriyor, hemen hemen Frederik'inki veya kayınpederiminki gibi:

"Fakat belki de sırf bunun için, bizim, seninkinden çok daha farklı deneyimlerimizi dinlemek ilgini çekebilir."

"Evet. Olabilir... Frederik de zaten daha iyiye gidecek" diyorum.

"Aynen. Gelecek aylar zarfında iyileşme yolunda bayağı mesafe kaydedebilir."

Tir tir titriyorum fakat elime bakıyorum, o titremiyor. Ta derinlerde bir yerde, karnımı bir şey kemiriyormuş gibi de hissediyorum, ergenlik çağındayken bana epey çektiren âdet sancılarını andırıyor. Sancıların, biyolojik ergenliğin bir parçası mı, annem yüzünden katlanmak zorunda olduğum şeylerin sonucu mu, yoksa benden iki sınıf yukarıda okuyan bir oğlana karasevdaya tutulduğumdan mı olduğunu o gün bugündür çözemedim.

Sonunda vücudum sandalyeye geri dönmeye başlıyor. Yerime otururken, masadakiler beni anlayış, ilgi ve merakla izliyor.

"İlk grup toplantısı insana biraz bunaltıcı gelebiliyor" diyor bir kadın, az önce o da kocasından bahsetmişti, adam bir zamanlar Adalet Bakanlığı'nda daire başkanıymış, şimdiyse oturdukları mahallede sağdan soldan, akla hayale gelmeyecek ıvır ıvır döküntü aşırıp onları evlerinin bahçesine yığmakla uğraşıyormuş.

Sonra masadakilerin hemen hepsi, Bernard'ın biraz önce dediğini tekrarlamaya başlıyor, benim asıl duymak istediğim şeyin bu olduğunu anlamış olmalılar:

"Senin kocan bizim kocalarımız gibi değil."

"Teşekkür ederim. Aranızda kalmayı inanın çok istiyorum. Harika bir grupsunuz. Bilmiyorum bana ne oldu..."

Hiç sesimizi çıkarmıyoruz. Kahvelerimizi yudumluyoruz ve bakışıyoruz.

"Beni alıkoyduğunuz için size teşekkür ederim" diyorum ama Bernard'a değil, Gerda'ya doğru konuşuyorum. "Hadi, siz kaldığınız yerden devam edin."

Az sonra Kirsten hastaneden Gerda'ya telefon ediyor.

Hepimiz kulak kabartıyoruz ve iyi haber olduğunu hemen anlıyoruz. Gerda ahizeyi kulağından uzaklaştırıyor ve Kirsten'in kocasının hayati riski atlattığını söylüyor. Geçen seferkinden çok daha ufak bir damar tıkanıklığıymış, rehabilitasyon sürecini bayağı geriletse de bari hayatı kurtulmuş.

"Gözünüz aydın!" diye bir ağızdan bağırıyoruz telefonun öbür ucundaki Kirsten'e.

Gerda telefonu kapattıktan sonra, sandalyesine yığılıyor.

"Kirsten öyle hafiflemişti ki" diyor. "İkisi de." Gerda, Kirsten'in telefonda anlattıklarını bize detaylıca naklediyor, sonra biraz daha kahve yapmak için mutfağa gidiyor.

Biz de aramızda çene çalıyoruz. Ve o uğultunun arasından Ulla'ya ait olduğundan emin olduğum bir sesin, yanında oturan, yetişkin çocuklarına karşı suçluluk hissi duyan kadına doğru alçak sesle şöyle dediğini duyuyorum.

"Kirsten'in kocası bu sefer ölseydi daha iyi olacaktı."

Nasıl böyle diyebilir bir insan?! Tek duyan ben miydim? Değildim herhalde? Yüzleri inceliyorum. Bir insanın, yakından tanıdığı birinin kocası için böyle demesi onlara göre kabul edilebilir olabilir mi?

Masanın etrafına hemen bir gerginlik çöküvermiş. Andrea sesini öyle yükseltiyor ki, Gerda bile mutfaktan rahatça duyabilir:

"Ulla, biri çıkıp da senin kocan hakkında böyle bir şey söyleseydi, ne hissederdin?"

Ulla sakin ve buğulu gözlerle ona bakıyor. Omuz silkiyor. Bir şey demiyor.

Masanın etrafında gözlerimiz rastgele karşılaşıyor ve şimdi yüzlerinde, çoktandır hiçbir insanda fark edemediğim bir sıcaklık görüyorum. Orada, o sıcaklık. Görebiliyorum. Ve hepimizin neşe anlamına gelmediğini bildiği o ölçülü, eğreti tebessümle gülümsüyoruz birbirimize.

7

Niklas da ben de dayanma gücü bulmak istiyorsak, Frederik'in Mallorca'dayken yığılıp kalışı öncesinde birlikte geçirdiğimiz üç yılı hatırımızdan çıkarmamak zorundayız. O yıllarda Frederik rüya gibi bir erkekti. Gerçek Frederik'le kısa zaman birlikte olabildik fakat belki de şimdi onu benim için, hayatımın geri kalanını ona adamaya layık kılan da o birkaç güzel yıldır.

Budapeşte'ye, Prag'a ve Viyana'ya hafta sonu tatiline giderdik, bazen Niklas'la, bazen sırf ikimiz. Evimizin damını birlikte yenilemiştik, kendimizi bacaya emniyet kemerleriyle bağlamıştık, evimiz ve bahçemiz ve Farum'un villaları ayaklarımızın altında uzanıyordu ve Frederik o anda öyle şakacı ve

öyle mutluydu ki. Bahçeye ekeceğimiz bitkileri, yaz süresince birbiri ardına çiçek açacak şekilde, ikimiz birlikte seçmiştik. Ve banyoyu değiştirmiştik, tuğladan geniş bir duş kabini örmüş ve aynı akşam iki kez açılışını kutlamıştık, Niklas bir arkadaşında gece yatısındaydı. İnsan onca sene kendini aldatılmış hissettikten sonra, kocasına tekrardan delicesine âşık olmak bir garip geliyordu.

Yazın bir cumartesi gününü sabahtan akşama kadar baş başa geçirdikten sonra bile, yine yalnız kalabilmek için, komşunun bahçesindeki barbekü partisinden sıvışıvermiştik, davetliler bizi sıkmıştı, yatmadan birkaç saat daha baş başa olmak istiyorduk. Koşa koşa bahçemize geçmiş, doğruca salıncak kanepeye gidip oturmuştuk, orası bizim özel köşemizdi. Bir şişe şarap açtık ve orada soluk mavi yaz göğünün ağır ağır kararıp, geceye çevrilişini seyrettik. Altımızda kanepe hafifçe ileri geri sallanırken. Ayakkabılarımı çıkarmış, bacaklarımı altıma almıştım. Elma ağacının en dıştaki körpe dallarını seyrettik. Birbirimizi ve ufak bahçemizi de.

Bütün bunları biz yaratmıştık. Başarmıştık. Niklas ve ev ve bahçe ve ikimiz, tüm hayatımız. Çünkü katlanmıştık ve çünkü aşkımız yeterince güçlüydü.

Ve o akşam ortalık tamamen kararınca, odamıza çıktık ve seviştik; gözlerimiz birbirimizden ve hayatın güzelliğinden başka bir şey görmüyordu.

Fakat Frederik'le geçen bu birbirinden harikulade günlerden daha da önemlisi, Frederik'in Niklas'la yakınlık kurmaya başlamasıydı. Kötü geçen yıllarımızda, oğlumuza yeterince vakit ayırmaması, aramızdaki değişmez münakaşa konularından biriydi. Bana zaman ayırmaya paydos etmiş olabilirdi ama aynı şeyi Niklas'a da yapamazdı lanet olasıca.

Ama bütün bunlar geride kalmıştı. Şimdi ara sıra salonda gece yarılarına kadar birlikte oturur, Frederik'in eski, klasik müzik uzunçalarlarını dinlerlerdi. Belki o arada derin konulara da dalmış olabilirlerdi ama sanırım öyle olmamıştı –bu

daha çok benim, bir baba oğul ilişkisinin nasıl olması gerektiği hakkındaki kişisel hayal ve beklentilerimden ibaretti– hele hele bu oğul, babasını o güne kadar çok ender görebilmişse. Anlaşılan, salonda birlikte oturup müzik dinlemek onları tatmin ediyordu.

Öyle ki, Frederik'in Niklas'a gereğinden fazla düşkün olduğunu bile düşünmeye başlamıştım. Mesela bir keresinde, Eğitim Bakanlığı'ndan Özel Saxtorph Okulu'nu ziyarete gelen bir müşavir laf arasında ona arabasında yedek objektifleri de olan, kullanılmış bir profesyonel fotoğraf makinesi olduğundan, internette satmak istediğinden bahsetmişti de Frederik, elinde Niklas için, değeri birçok yıllık Noel ve yaş günü hediyesinin toplamını bile rahatça aşacak bu hediyeyle, neşeden uçarak gelmişti eve. Aramızda bayağı münakaşa konusu olmuştu. Fakat şimdi görebiliyorum ki, Frederik her zaman olduğu gibi o zaman da haklıydı: Niklas fotoğrafçılığa merak salmıştı, bu hediye hayatını değiştirebilirdi ve Frederik makineyi itimat edebileceği birinden kelepire almıştı.

Saat gece on biri geçmiş ve ben destek grubundaki uzun akşamdan ve ondan önce de okulumda uzun bir iş gününden sonra, tamamen tükenmiş haldeyim. Fakat o insanları tanıdığım için de mutluyum, artık beni anlayabilecek birileriyle konuşabileceğim, bunu bilmek her şeyi değiştiriyor.

Arabayı evin önüne park ediyorum ve daha kontak anahtarını bile kapatmadan, bahçede çimenlik alanın üzerinde turuncu bir aydınlık fark ediyorum. Koşup bakıyorum ve evin bir iki metre uzağında, sönmeye yüz tutmuş bir ateşin alevleriyle karşılaşıyorum. Eve en yakın ve en iri olanların üzerinde tepinerek söndürüyorum, sonra sokak kapısından eve dalıyorum.

"Niklas?"

Salondan çıkıp geliyor, şaşırmış görünüyor:

"Ne var?"

"Çimenlerin üzerinde o ateşi kim yaktı?"

"Mathias'la beraber kaldırımın üzerinde dallar bulmuştuk. Babamdan izin istedim, o da olur dedi."

"Tabii ki bahçede ateş yakamazsınız! Ne sanıyorsun sen?! Bütün ev tutuşabilirdi; bak, çimenler şimdi mahvoldu!"

Paltomu tam arkasındaki portmantoya asarken, elim tam suratının yanından geçiyor:

"...Sonra bal gibi biliyorsun ki, babanın sana izin vermesi bir şey ifade etmiyor."

"Evet ama fotoğraf çekmek istiyordum, o da dikkat etmemiz şartıyla olur dedi."

Salona geçiyorum:

"Niklas'ın bahçeyi yakmasına nasıl izin verirsin?!"

Televizyonda otomobil yarışları var. Kanepeye uzanmış, sesi sonuna kadar açmış seyrediyor. Halının üzerinde yastıklar. Niklas da herhalde oraya yatmış seyrediyordu.

Frederik alnını buruşturuyor, bana ne diyeceğini hesap etmeye çalışıyor olmalı. Fakat soruyu zaten rastgele sormuştum, eski alışkanlık. Ona soru sormanın artık hiçbir anlamı olmadığını biliyorum.

Cevabı beklemek yerine, ayakkabılarımı çıkartmak için daracık hole dönüyorum. Niklas'ın yanından ite kaka geçiyorum.

"Gayet iyi biliyorsun" diyorum, daha o bir şey demeye fırsat bulamadan.

Birkaç kere derin nefes alıyorum ve yine de her şeyin bir sorun çıkmadan kapandığını düşünüyorum.

Ev yanıp kül olmadı ve birazdan çıkıp o son alevleri de söndürünce iş bitmiş olacak. Çizmelerime davranıyorum, devrik duruyorlar, elime aldığımda, bir tekinin biraz ağırca olduğunu hissediyorum. Baş aşağı çeviriyorum, koca bir kırmızı soğan düşüyor yere.

Yine salona yollanıyorum:

"Çizmemin içinde neden bir soğan var?"

Niklas tekrardan halıya uzanmış, gözlerini televizyondaki araba yarışından ayırmadan cevap veriyor:

"Soğan savaşı yaptık."

"Soğan savaşı mı? Yani şimdi bu, sen ve baban birbirinizi kovalayıp, soğan fırlattınız anlamına mı geliyor?"

"Evet."

"Ama bu yapılacak şey mi tanrı aşkına?!" diye bağırıyorum, aslında kendimi ferahlamış hissediyorum, birlikte yapacak eğlenceli bir şey bulmuş olmaları güzel. Odaların içinde soğan savaşıyla ve bahçede yakılan ateşle geçen bir günlük hayat, o beni korkutan hastabakıcılık hayatından yüz kat daha iyidir.

Gülmemek için kendimi zorluyorum:

"Bir şeyler kırıldı mı?"

"Sadece bir vazo."

"Sadece bir vazo mu? 'Sadece bir vazo' diye bir şey bilmiyorum ben."

"Babam başlattı" diyor Niklas, yarışı izlerken.

"Hayır, o başlattı!" diye bağırıyor Frederik ve nihayet ikisi birlikte bana bakıyor.

Kendimi daha fazla tutamıyorum, kahkahayı koparıyorum, onlar da katıla katıla gülüyor. Yanlarına gidip Frederik'in alnına bir öpücük kondurmaya yelteniyorum ama başını çeviriyor. On yaşında bir oğlan çocuğunu öpmeye benziyor ne hoşlanıyor ne bir anlam verebiliyor.

"Kırıkları ben süpürdüm" diyor Niklas. "Ama inan, yapan oydu."

"Tamam tamam. İyi ki olan bir tek vazoya oldu. Hangisiydi peki?"

"Ufak, yeşil vazo."

"Ha öyle mi, iyi. Kırıkların hepsini topladın değil mi?"

"Evet."

Televizyondaki araba gürültüsü eşliğinde salondan çıkıyorum ve koca bir bardağa Niklas'ın pek sevdiği frenküzümü

suyu doldurup yanlarına dönüyorum. Bardak elimde, kanepenin, Frederik'in bacaklarını uzattığı tarafında durup, oturabilmek için bekliyorum. Fakat o bacaklarını çekmiyor, sormak zorunda olduğumu hatırlamam birkaç saniye alıyor:

"Ayaklarını birazcık çekersen, buraya oturmak istiyorum?"

"Ah evet, tabii."

Sonra oturup araba yarışını izliyorum. Eskiden olsa, "iki erkeğimle beraber" diye düşünürdüm fakat bu akşam "iki oğlumla beraber" diye düşünüyorum.

Yarışın neresinde sinirle, neresinde sevinçle iç geçirdiklerine kulak kabartıyorum ve bir süre sonra soruyorum:

"Sarının tarafını mı tutuyoruz?"

"Evet" diyor ikisi bir ağızdan.

Ayaklarımı ufak Ole Wanshcer orta sehpasının üzerine yaslıyorum, çizilir filan diye aldırmıyorum. Meyve suyumu yudumlayıp sarı arabaya bağıra çağıra tezahürat yapıyorum. Yine gerçek bir aileyiz, iki şey haricinde: artık bir seks hayatımız yok ve kocamın bana karşı empati gücü sıfır. Sessizce kendimle konuşuyorum: "Ama bir sürü ailede de durun böyle değil mi zaten!" İçimden yine sırıtıyorum, unutmayım da bu iki konuda Helene'nin ağzını bir arayayım diye düşünüyorum.

Mutlu olabilirim diye de düşünüyorum. Nitekim şimdi mutluyum. Ve şimdi mutlu olabiliyorsam, başka zaman da mutlu olabilirim ve o zaman da hiçbir şey imkânsız değil demektir.

Yukarıya, yatak odamıza sıvışıyorum sonra, Helene'yi arayıp beni destek grubuna katılmaya ikna ettiği için bir teşekkür etmek istiyorum. Bu her şeyi değiştirdi. Vakit gece yarısına yaklaşmış olsa da ona rahat rahat telefon edebileceğimi biliyorum.

Ahizeyi kaldırıyorum ama çevir sesi gelmiyor. Birinin telefonun kordonunu çıkarmış olduğunu fark ediyorum. Karnımda, ta içinde, kemirici bir huzursuzluk hissediyorum, telefon etmeyi bir yana bırakıp yine salona dönüyorum.

"Telefona ne oldu?"

İkisi de cevap vermiyor, sonra salondaki telefonun da telesekreterin de kordonlarının çekip çıkarılmış olduğunu görüyorum. Elimde iki kordon, havada sallayarak soruyorum:

"Frederik, bu da ne demek oluyor?"

Televizyon seyretmeye devam ediyor.

"Frederik!!"

Bana şöyle Laust bir bakıyor:

"Ha, evet, Laust telefon edip duruyordu, onunla konuşmak içimden gelmedi."

Ve vahim bir şeyler olup bittiği o anda kafama dank ediyor, hemen çantama koşuyorum, cep telefonum orada, destek grubu toplantısında sessiz konumuna getirmiştim. Çıkarıp bakıyorum. Laust'tan beş mesaj var:

"Mia, beni bir arar mısın?"

"Mia, çok önemli, beni hemen ara!"

"Mia, açsana şu telefonu, lanet olası! Sizin topunuzun sorunu ne acaba?"

"Bu ne rezalettir? Sen de bu işin içinde misin?"

"Mia, bizi mahvettiniz, düpedüz!.. Bu işte senin de parmağın olmadığını söylemeye kalkma hiç!"

Yukarıya fırlıyorum, kapıyı arkamdan kilitliyorum ve Laust'a telefon ediyorum.

Öfkeden kudurmuş halde, benimle konuşmak istemiyor.

"Peki ama neden aradın o zaman?" diye soruyorum.

"Sizin hakkınızda böyle bir şeye kendimi bir türlü inandıramadım. Ama sonra Benny kâğıtları gösterdi. Bir yanlış anlama olmasına imkân yok artık."

"Nedir o yanlış anlaşılamayacak olan şey?"

"Sen bal gibi biliyorsun!"

"Hayır."

"Frederik, sen fark etmeden eve on iki milyon kron para sarf edecek, yeni dizayn mobilyalar veya onun gibi bir alay şey alacak, olacak iş mi bu?!"

"On iki milyon mu?"

Yatağın üzerine yığılıyorum.

"Hemen yanına geliyorum."

"Hayır. Anja uyuyor, onun hiçbir şeyden haberi yok."

"Sen neredesin şimdi?"

"Frederik'in hesap defterlerinin olduğu yerde."

"Hemen okula geliyorum o zaman."

Telefonu kapıyorum.

Salona gidiyorum, Frederik'i dışarı çağırıyorum, televizyonun yanından uzaklaşsın ki, Niklas konuştuklarımızı duymasın. Niklas kafasını bile çevirip bakmıyor zaten, babasını palas pandıras alıp götürmemi öyle kanıksamış ki.

Yatak odasına çıktığımızda Frederik her şeyi inkâr ediyor. Hiçbir şeyden haberi olmadığında diretiyor. Onu tam karşıma çekip sımsıkı yakalıyorum ve dikkatle gözlerinin ta içine bakıyorum.

"Sana güvenebilir miyim?"

"Evet." O da iri, fal taşı gibi açılmış gözleriyle benim gözlerimin ta içine bakıyor, suçluluk duygusuna delalet edebilecek tek bir kıpırtı yok bakışlarında.

"Yüzde yüz ama? Sana yüzde yüz güvenebilir miyim?"

"Evet."

Fakat güvenemeyeceğimi de biliyorum. Ne kadar mükemmel yalan söyleyebildiğinin kendi de bal gibi farkında ve yalanını genelde çabucak fark ettiğimi bilmesine rağmen, gönül rahatlığıyla yalan üzerine yalan söylemeye devam ediyor.

Bugün okulda altı saat ders verdim, öğleden sonramın tamamı okul toplantılarıyla geçti; bu sırada Niklas da babasına göz kulak olmaya söz vermişti; akşam saatlerinde destek grubuyla karmaşık olduğu kadar başarılı da geçen bir toplantıya katıldım ve eve geldiğimde, bahçemin orta yerinde yakılmış

bir ateşin kalıntısıyla karşılaştım. Saat şimdi gecenin biri ve günümün ne zaman sona ereceği hakkında hiçbir fikrim yok.

Güvenlik alarm ekranına Özel Saxtorph Okulu'nun giriş şifresini yazıp binanın giriş kapısını açıyorum. Bu upuzun, yarı karanlık koridorları, akşam geç vakit az arşınlamadım. Yolum Kopenhag'a düşüp de Frederik'le biraz daha fazla birlikte olup eve beraber dönebilme ümidiyle uğrardım buraya. Sık sık Laust'a rastlardım, bazen de müdür yardımcısı Morten'e ve nadiren de olsa, Frederik'le, odasındaki toplantı masasına oturur, okul kantinindeki artan yemeklerden yer, kırmızı şarap içer, on dört saatlik bir iş gününün daha sona erişini kutlardık.

Şimdi Frederik'in ofisinin kahverengi maun kapısını açıp içeri girince, büyük toplantı masasının üzerine yayılmış evrak yığınlarının etrafında duran Laust, Morten ve okulun muhasebecisi Benny'yle yüz yüze geliyorum. Duvarda yine o kasvetli yağlı boya resimler var, bazıları Laust'un ecdadının portreleri.

Laust beni görür görmez, daha önce ondan hiç duymadığım, cırlak bir sesle bağırıyor:

"Okul iflas etti! Öğretmenler işten atılacak! Binaları satmamız gerekecek! Her şey bitti! Şimdi memnun musun?!"

"Ne?!"

"Sen de bu işin içindeydin! Frederik bu işi tek başına yapamazdı!"

"Ne?"

"Bankada tek başına boy göstermiş olamaz."

"Neden bahsettiğiniz hakkında hiçbir fikrim yok."

Hepsi bir ağızdan bağırıp duruyor, onlara derdimi nasıl anlatabileceğimi bilemiyorum.

"Neden bahsettiğiniz hakkında hiçbir fikrim yok! Neden bahsettiğiniz hakkında hiçbir fikrim yok! Neden bahsettiğiniz hakkında hiçbir fikrim yok!"

Hiçbir şey Laust'un öfkesini yatıştıramıyor ve sonunda duvarın yanındaki konsolun üzerinde duran Gustav Saxtorph'un

büstünü kapıyorum ve masanın üzerine indirmek üzere havaya kaldırıyorum.

"O büste hemen bırak elinden!" diye haykırıyor Laust. Çekip almak için üzerime atılırken, büst elimden kurtuluyor ve kendisiyle aynı anda yeri boyluyor. Sert düşmüyor, hemen yerinden doğrulacaktır. Fakat yerde yatmaya devam ediyor ve parmaklarıyla, sanki tutunmak istermişçesine, kaygan döşeme tahtalarını tırmalıyor.

Morten yanına çömeliyor. Benim içimden gidip teselli etmek geliyor ama önce Benny'ye soruyorum:

"Ne oluyor anlatsana! Bir şey anlamıyorum!"

"Frederik okulu kefil göstererek, bankadan on iki milyon kron kredi almış."

"Peki ama o böyle bir şey yapamaz ki!"

"Bunu yapabilecek bir tek kişi varsa, o da Frederik'tir."

"Ama belki bir yanlış anlamadan ibarettir her şey, öyle değil mi? Frederik'in böyle bir şeye eli gitmeyeceğini sen de biliyorsun. Ya başkaları yapmıştır ya da bir yanlış anlama var ortada. Bir yanlış anlama olmalı, değil mi?"

"Mia, yanlış anlama olmadığı kesin. Ve bunu pekâlâ sen de biliyorsun."

Kafamda düşüncelerim birbirini kovalıyor: Yoksa eli gider miydi? Onu artık tanıyamıyorum. Fakat bu kadar para? Diğer taraftan, kafamda bir sahne canlanıveriyor.

Bir keresinde Portekiz'de tatildeyken bir kumarhaneye uğramıştık. Frederik nasıldır bir denemek istemişti. Onu sonunda dışarı çıkartmıştım ama yüzündeki o inatçı ifade ve acayip derin konsantrasyon beni bayağı korkutmuştu.

"Buna inanmıyorum" diyorum. "Telefonlara da bilgisayarlara şifre koyduk. Sonra bankaya nasıl gitti bu adam? Çok anlamsız."

Ben de yere, Laust'un yanına oturuyorum.

"Laust" diyorum. "Laust, büst için özür dilerim. İsteyerek olmadı." Morten'e endişeli bir bakış fırlatıyorum fakat o gözlerini gözlerimden kaçırıyor.

Tepemde Benny'nin sesini duyuyorum:

"Fakat bunu hastalanmadan önce yapmış. İşe ilk girişeli bir yıldan fazla olmuş."

O kadar hızla ayağa fırlıyorum ki, bir an dengemi kaybeder gibi oluyorum:

"Bir yıl önce mi?"

"Evet."

"Bir yıl önce olamaz."

"Öyle."

"Evet ama biliyorsunuz... Frederik o zaman kendindeydi!"

Morten de ayağa kalkıyor, muhasebecinin tam yanında duruyor:

"Bütün evraklar burada. Benny her şeyi su yüzüne çıkardı."

İçimde sanki yerde yatmış, döşeme tahtalarını tırmalayan şimdi benmişim gibi garip bir his var, Laust diğerleriyle ayakta duruyor.

"Peki ama Frederik'i tanıyorsunuz. Böyle şey yapmaz. Hakiki Frederik yapmaz."

"Biz de Frederik'i tanıdığımızı sanıyorduk. Ve seni de tanıdığımızı sanıyorduk."

Sanki giderek ağırlaşmış ve yere yapışmışım gibi hissediyorum. Sanki döşeme tahtalarını yakalayabilmek için şimdi daha çılgınca tırmalamak zorundaymışım gibi.

"Lanet olsun. Beni öyle bir hayal kırıklığına uğrattınız ki. Hepiniz!" diye haykırıyorum. "Ve tam şu sırada, Frederik'in size her zamankinden çok ihtiyacı olduğu bir zamanda, böyle bir masal uyduruyorsunuz! İmzalar sahteyse, Frederik olduğunu nasıl bilebilirsiniz?"

"Bunu yapan her kimse, hesap kitap konusunda gerçek bir dahi olmalı" diyor Benny. "Ben Frederik dışında bunu başarabilecek kimseyi ne..."

Laust ayağa kalkmaya davranıyor. Garip şey, halbuki yerde yatan sırf benmişim gibi bir his vardı içimde. Bir çelme atıp onu tekrar yere devirmemek için kendimi zor tutuyorum.

"Eğer güvenilebilecek birini arıyorsanız, Frederik'ten başkasını zor bulursunuz. Herkes böyle diyor! Ve siz de bunu iyi biliyorsunuz."

Morten'in dudağının bir kenarı seğiriyor:

"Kocan, Gitte ve Dorte'yle birlikteyken de böyle mi demiştin?"

Kapıyı arkamdan çarpıp koridora fırlıyorum, birkaç adım kadar yürüyorum, sonra koşmaya başlıyorum.

Evde hiç ışık yok, Niklas'la Frederik yatmış olmalı. Çimenlerin üzerindeki ateş tamamen yanıp kül olmuş, geriye yerde kara bir daire kalmış.

Kapıyı anahtarımla açıp giriyorum ve yatağımızın üzerinde horul horul uyuyan Frederik'in yanına çöküyorum. O pozisyonda yatarken, saçlarının altından yarımay şeklinde uzanan, yarım daire şeklindeki incecik ve upuzun ameliyat yarasını kısmen seçebiliyorum. İşaretparmağımı yara izinin üzerinde hafifçe okşarcasına gezdiriyorum. Laust'un davranışı, şimdi hakiki Frederik olsaydı, onu feci bir düş kırıklığına uğratırdı. O zaman birbirimize sarılırdık, bir hal yolu arar bulurduk, durumu aydınlatırdık. Omuz omuza dururduk. Lakin yatakta karşımda yatan bu vücutla ne kadar konuşsam, ne kadar ona sarılmak veya başımı omzuna dayamak istesem nafile, hakiki Frederik artık burada değil.

Arabayla otoyoldan eve dönerken düşündüm durdum ve bir tek olası izah şekli bulabildim, bu durum Frederik'in iş sözleşmesiyle ilgili olmalı. Onu atmak istiyorlar fakat hastalık izni süresince bunu yapamazlar. Onun için de böyle bir şey uydurdular. Ama diğer yandan, Laust rol yapmıyordu, Morten'le Benny onun haberi olmadan birlikte bir dolap çeviriyor olabilir mi? Aklıma gelen bütün ihtimalleri kafamda iyice bir tartıyorum ama sonra ıskartaya çıkartmak zorunda kalıyorum. Bilmediğim bir şey olmalı.

"Frederik" diyorum, bayağı yüksek bir sesle.

Ve neredeyse bağırarak devam ediyorum:

"Frederik, bir şey oldu. Frederik! Frederik!"

Omzunu sarsıyorum, hiç tepki yok. Kafasını sarsmaya cesaret edemiyorum, yatağın ayakucuna gidiyorum, bir bacağına yapışıp sarsıyorum.

Yavaş yavaş hayat emaresi göstermeye başlıyor.

"Ne vaaar?" diyor iniltili bir sesle, sızlanır gibi. Rigshospital'in Nöroloji Yoğun Bakım Bölümü'ndeyken de sesi böyle çıkardı, o bütün hafta, çaresizliğimiz, engelli tuvaletinde kilitli kalan Niklas, evde hasta yatan Vibeke. Öyle dehşet vericiydi ki, her seferin bu sesle uyanması. Refakatçilerin mutfağındaki bayat bisküviler ve öbür refakatçilerin yusyuvarlak gözlerindeki dalgın bakışlar.

Laust'un, Morten'in ve Benny'nin dediklerini kafasına sokmaya uğraşıyorum.

"Ben değildim" diyor içini çekerek.

"Hayır, değildin, biliyorum."

Gelip başucuna oturuyorum. Gözleri hâlâ kapalı.

"Sizdiniz" diyor inilder gibi.

"Ne?"

"Sizdiniz."

"Kim?"

"Sen ve Niklas."

"Nasıl ben ve Niklas olabiliriz?"

"Bilgisayarları kullanmamamı söylediniz. O zaman okul da paraları kaybetti."

"Sen neden bahsediyorsun tanrı aşkına?!"

"Bilgisayarlara şifre koydunuz."

Mallorca'nın dağlarındaki o mahut araba yolculuğumuzun, hayatımın en önemli dönüm noktası olduğunu sanıyordum. Her şeyin aniden kayıplara karıştığı o günün. Fakat yanılmışım.

Hâlâ ne olup bittiğini bilmiyorsam da bugünün, Frederik'in Özel Saxtorph Okulu'nun canına okuyan başöğretmeni olarak tarihe geçtiğine dair bir his var içimde. Bize destek olan dostlarımızı kaybettiğimiz gün olarak. Evimizi ve işimizi kaybettiğimiz gün olarak. Her şeyi. Bugün.

Artık uykusu bayağı açılmış, kaldırıp yatakta oturtuyorum. Ve şimdilik hakikat olduğuna inanmak zorunda olduğum hikâyesini anlatıyor.

Okulun hesabından gizlice para çekip uluslararası emtia borsalarında spekülasyona başlamış. Tabii geri ödeyecekmiş de bakır fiyatları düşüp de kahve fiyatları tırmanışa geçince, yüz binlerce kron para kaybetmiş. Okulun zararını telafi edebilmek için bu sefer daha çok para çekmiş. Üç ayrı özel şirket kurmuş ve hayali ticaret, düzmece belgeler, teminatlar ve imzalarla, okulun parasını hortumlayarak bu şirketlere aktarmış. Daha da çok para kaybetmiş. Ve bu çorap söküğü gibi sürüp gitmiş.

"Her şeyi kat be kat geri alacaktım, hem bize hem okula milyonlar kazandıracaktım! Buna hiç şüphe yoku. Ama Laust beni saf dışı etmeyecekti. Bilgisayarlara o şifreleri koymayacaktınız. Suç sizin."

Hakiki Frederik'in Özel Saxtorph Okulu'nun hesabından zimmetine para geçirmeye kalkışması söz konusu bile olamaz, bu onun savunduğu ilkelere ters düşer. Tümör çok ağır ağır büyümüş, doktorlar bunun normal olduğunu söylüyor ve bu durumda tümörün daha bir yıl öncesinden itibaren –yani Frederik'in bambaşka birisi haline geldiğini daha kimsenin fark edebilmesinden çok önce– Frederik'in kişiliğini değiştirmeye başlamış olduğu söylenebilir ki doktorlar buna da normal gözüyle bakıyor.

Laust'a telefon ettiğimde, henüz yatmamış.

Midem yıkandıktan sonra, tıpkı Niklas'a yaptığım gibi, Laust'tan ısrarcı bir şekilde özür diliyorum. O zamana kadarkilerden daha bir ısrarcı. Okulun durumu için ağlayıp sızlıyo-

rum ve onun da benimle ağlayıp sızlamasını umuyorum. Fakat o ses çıkarmıyor.

"Ben senin dostunum, Laust! Hiçbir şeyden haberim yoktu! Hiçbir şeyden! Paranın bir kısmı Frederik'in hesabında olmalı, belki kahve fiyatları o zamandan beri daha düşmüştür veya bakırınki yükselmiştir veya artık ne olması gerekiyorsa o olmuştur! Bir şey olabilmesi lazım! Şu veya bu şekilde. Sana yardım edebilmek için elimden ne gelirse yapmaya hazırım."

Laust hâlâ tek kelime etmiyor.

"Öfkeni çok iyi anlıyorum" diye devam ediyorum. "Ben de sık sık öfkeye kapılıyorum. Ve nedenin hastalık olduğunu unutuveriyorum. O zaman da durum böyleydi. Onun davranışlarını belirleyen kendisi değil, hastalığı."

Laust bir şey demeden telefonu yüzüme kapatıyor.

8

Çift kişilik yatağımızın ayak ucu tarafında, hava yatağının üzerinde yatıyorum. Sokak lambasının ve ağaçların gölgesi yatak odasının tavanına köz rengi bir desen çizerek yansıyor, ağaçların dalları titreşiyor, desen canlanıyor: küçük kor parçalarının çimenlerin üzerinde çizdiği desenle tıpatıp aynı.

Bu bize vurulan bir damga olmalı, her yerde o var, böylece sokaktan geçen sağlıklı insanlar buraya girmemeleri gerektiğini anlayacak. Burada hasta ruhlular yaşıyor. Damgalı eve girersen, güvenceni terk etmiş oluyorsun. Burada saldırıya uğrasan da diri diri parçalansan da imdadına koşacak kimse yok artık.

Uzanmadan önce, Niklas'ı uyandırmamaya karar vermiştim ama tavandaki o şekli birkaç saat seyrettikten sonra, bunda hata ettiğimi anlıyorum: Bu onun geleceğini ilgilendiriyor. Babası cezaevine girecek mi? Evi satmak zorunda kalacak mıyız? Babasının bir dolandırıcı olduğu gazetelere düşecek mi?

Üzerime bir tişört ve bir eşofman altı geçiriyorum. Gidip odasının kapısına vuruyorum, bekliyorum ama uyandıramıyorum. İçeri giriyorum, yatağının kenarına ilişiyorum.

"Niklas, Niklas" diye fısıldıyorum.

Sıçrayarak uyanıyor, kalkıp oturuyor, koluna dokunuyorum hafifçe:

"Bir şey yok, Niklas! Sakin ol, telaş etme, bir şey yok."

En kötüsü de bu. Olanı Niklas'a anlatmak çünkü şimdi şöyle devam etmem gerekiyor:

" ...ama evet, var, Niklas. Bir şey var."

Niklas'ın solgun yüzüne, sokak lambasından yanağına akseden kor rengi damgaya bakıyorum.

"Baban" diyorum.

"Ne? Öldü mü?"

"Hayır, sadece... Okuldakiler diyor ki, baban..." Duyduklarımı naklediyorum.

"İnanmıyorum!" diyor hiç beklemeden, aynen benim gösterdiğim kararlılıkla. Sırtüstü yatağa bırakıyor kendini.

"Ben de inanmamıştım" diyorum.

Onunla konuşurken bir yandan da kafamdan bin bir düşünce geçiyor: Yaşlanmış haliyle Niklas, kır saçlı, gösterişli, belki okul müdürü olmuş, belki de eğitim bakanı, üzerinde takım elbise, sırtı dimdik; bebek haliyle Niklas, alt değiştirme masasının üzerinde, ufacık pipisiyle havaya çiş yapıyor, hem onu hem masayı silip temizlemem gerekiyor; bahçede koşarak dört dönüyor, elinde bir el arabası, kolej kütüphanesindeki sergide, onun çektiği bir fotoğraf da asılı ve karı koca koltuklarımız kabarıyor.

"...Fakat baban itiraf etti" diye devam ediyorum. "Ve okuldakiler benim de işin içinde olduğuma inanıyor."

"İtiraf mı etti? Sen mi?" Yine doğrulup oturuyor.

Düşünceden çok bir kıvılcım gibi, kıvılcımdan çok bir ruh hali gibi bir şey. Bisikletinden düşüyor, ufacık, yumuşacık dizlerinde derin çizikler, sahilde kumların üzerinde oynuyor.

"Evet. Yarın polis bizi sorguya çekecek" diyorum.

"Peki ama siz yapmadınız... herhalde sen yapma..."

"Ben yapmadım. Ve baban da hasta olduğu için yaptı. Polis bunu anlayacaktır, Laust da anlayacaktır ama öfkesi biraz yatışınca."

Odası her zamanki gibi sıcak ve havasız ve korkunç bir karmaşa hâkim ama son zamanda bu duruma karışmayı tamamen bıraktım. Yığın halinde duran kirli çamaşırların altında, o karanlıkta bir şeyin parladığını fark ediyorum. Bu mesafeden bir sutyene benziyor. Blucinlerin ve hırpani tişörtlerin arasında, karanlıkta kendiliğinden parıldayan beyaz bir sutyen. Ama daha bir yaklaşıp bakmaya cesaret edemiyorum.

"Lanet olsun! Bu işe artık bir son vermelisiniz" diye haykırıyor. "Hiç beni düşündüğünüz var mı sizin? Çılgınlık üstüne çılgınlık yapıyorsunuz!"

Kabullenmek zorundayım diye düşünüyorum. Bu kin ve öfkeyi hazmetmek zorundayım:

"Gayet tabii seni düşünüyorum. Her zaman. Her şeyi yapmaya da hazırım. Yeter ki sen..."

"Beni asla düşünmüyorsun! Bu kadar basit! İkiniz de düpedüz uçmuşsunuz!"

Öfkesini hazmetmek. Bir ruh hali: ilk kez bir arkadaşında yatacak ama çocuğun ebeveynleri gece yarısı telefon ediyor, hüngür hüngür ağladığını söylüyorlar, hemen arabaya atlıyorum, gidip alıyorum. Yeni başladığı sınıftan iki kızla bir oğlan sokakta onu bekliyor, denize gidecekler, ellerinde plaj hasırları ve termo piknik çantaları.

"Niklas, ben kimseyi dolandırmadım. Ben bir şey yapmadım."

"Ama benim hiç güvenemediğim aslında sensin!"

Kendimle konuşuyorum, şu anda bağırmamam gerekli diyorum. Sakince cevap veriyorum:

"Ama bana şimdi güvenebilirsin, Niklas. Şimdi."

"Hayır, lanet olası, bunu asla yapamam! Onu kollamak senin görevindi. Senin! Böyle yapman gerekirdi!"

"Nasıl kollayacaktım?!" demiyorum.

"Senin için ne kadar güç olduğunu anlayabiliyorum, Niklas" diyorum.

"Kes şunu, seni tanrının cezası! Kulağına bir türlü laf girmiyor..." Bar bar bağırıyor: "Defol!"

Ve öyle yapıyorum.

Mutfakta yalnızım, söylediklerini hazmedebildiğim için kendimle gurur duyuyorum. Bunu yapabiliyorum. Bir kıvılcım, bir ruh hali, minicik eli elimin içinde, birinci sınıftan almış eve götürüyorum.

Belki midemi adamakıllı bir doldursam, bu gece biraz gözümü kapayabilirim? Yağsız sütün içinde muzla yulaf iyi olur. Önümdeki porsiyona bakıyorum: hayaletlerin rengi diye düşünüyorum, sanallığın: semen gibi.

Onlara sokak kapısını açarken kendimi fevkalade sakin hissediyorum. Hakiki Frederik'in peşinde olmadıklarını biliyorum. Ve onları içeri buyur eden de hakiki ben değilim.

Nazik tavırlı iki genç adam salona geçiyor, Frederik yemek masasının başında oturmuş, önünde bir yığın reklam broşürü, karıştırıp duruyor.

"Frederik Halling siz misiniz?" diye soruyor biri. "Saat sabah onu çeyrek geçiyor. Sizi dolandırıcılık ve sahte evrak dü-

zenleme suçuyla gözaltına alıyoruz. Biz şimdi evde arama yaparken, yerinizden kalkmamanızı öneririm."

Frederik bir şey demiyor, ben de onun gibi hiç ses çıkarmadan, yanındaki sandalyeye çöküyorum ve elini elime alıyorum.

Sokak kapısı birkaç kere çarparak açılıp kapandıktan sonra, şimdi polislerin Frederik'in çalışma odasını didik aradıklarını duyabiliyorum. Ayağa kalkıp yanlarına gidiyorum. Frederik'in bilgisayarı, bir alay DVD ve iki harici hard disk bir taşıma kolisinin içinde, yerde duruyor. Polis memurları plastik dosyaları, koca klasörleri ve ortalıkta ne kâğıt varsa hepsini toplayıp kutulara yerleştiriyor, durup seyretmeme ses çıkarmıyorlar.

Bir saat sonra Frederik'in yanına dönüyorlar:

"Evet, sizin şimdi bizimle karakola gelmenizi rica ediyoruz."

Frederik ayağa kalkıyor, ben el çantama birkaç elma ve biraz bisküvi atıyorum. Paltomu giyiyorum, çıkmaya hazırım ancak polis memurlarından biri yanıma yaklaşıyor:

"Siz gelemezsiniz. Sadece kocanız gelecek."

"Tamam da benim de suç ortağı olduğumu iddia ettiler. Ben de sahtekârlıkla suçlanıyorum."

"Elimizde böyle bir bilgi yok."

Diğer polis memuru sözü devralıyor.

"Size burada evde beklemenizi öneririz. Daha sonra sizi arayıp kocanızın sorgu sonrasında doğrudan cezaevine gönderilip gönderilmeyeceğine dair bilgi vereceğiz."

"Hemen hapsedilmek mi?"

"Evet, böyle bir suçla, eve gidip uyumak zor."

İçim paramparça oluyor. Frederik'i diğer tutuklularla dövüşürken görüyorum, dizginleyemediği bir öfkeyle polis memurlarına saldırırken ve coplarla pestili çıkana kadar dövülürken görüyorum.

"Fakat o hasta bir insan! Beyninden hasta! Onunla gelmek zorundayım. Siz onunla nasıl konuşulacağını bilmiyorsunuz."

"Maalesef."

"Evet ama anlamıyorsunuz. Öfke nöbeti gelecek, sille tokat üzerinize saldıracak!"

"Maalesef."

"Ama bunu yapamazsınız! Bu adam hasta! Sonra onu polise saldırıda bulunmaktan da suçlayacaksınız!"

"İnanın, bundan daha vahim bir durum yaratamaz."

Sakince nefes almak için kendimi zorluyorum ama derin derin ve hırıl hırıl aldığımı hissediyorum; arabaya arkalarından gidiyorum, yalvarıp yakarıyorum, nuh diyor peygamber demiyorlar. Ve Frederik polis arabasında uslu uslu oturuyor, verdiğim bisküvileri yiyip boş gözlerle karşıya bakıyor.

Onlar gider gitmez, eve koşup Laust'a telefon ediyorum, cevap vermiyor. Telesekreterine mesaj bırakıyorum, psikopatın teki olduğunu, en iyi arkadaşının canına kıymak üzere olduğunu söylüyorum.

Helene'yi arıyorum ama o da açmıyor.

Thorkild'le Vibeke'ye telefon ediyorum. Şimdiye kadar herhalde biraz sakinleşmişlerdir, sabahın altı buçuğunda arayıp yetiştirmiştim haberi. Vibeke açıyor ve ahizeyi Thorkild'e veriyor.

"Bir avukat bulmalısınız!" diyor.

Tabii ki öyle yapacağız. Destek grubundan Gerda'yı arıyorum ve grupta beyin hasarlarına aşina bir avukat tanıyan biri olup olmadığını soruyorum.

"Bernard'ı aramalısın" diyor

"O böyle birini tanıyor mu?"

"O avukat zaten ve bu konularda tam biçilmiş kaftan."

Bernard, grupta beni huzursuz eden tek kişi olsa da hemen arıyorum.

"Kocan sorgulama sırasında bir avukat talep etme hakkına sahip" diyor. "Polislerin sana bunu söylemeleri lazımdı. Eğer istersen, yirmi dakika içinde orada olabilirim."

"Bu mümkün olursa sana çok müteşekkir kalırım. Etrafa saldırmaya başlayabilir ve..."

"Tamam, seni daha sonra ararım."

Yatağın üzerine yığılıyorum fakat sahtelik kokuyor: Frederik'in yeni kokusu. Gevşemeye çalışıyorum, yapamıyorum. Gidip hava yatağının üzerine uzanıyorum, yorganı başımın üzerine çekiyorum ve biraz uykuya dalabilmeyi ümit ediyorum.

Niklas okuldan erken geliyor, son dersleri asmış. Onu anlayabildiğimi söylüyorum ve o gün olan bitenleri fazla suya sabuna dokunmadan, kısaca anlatıyorum.

"Çok mu üzgünsün?" diye soruyor.

"Evet." Holde garip bir sessizlik var. "Evet, öyleyim."

"Ama hani o zamanki kadar değil, öyle değil mi?" diye soruyor.

"Hayır! Katiyen. Sen hiç korkma. Bir daha asla öyle olmayacağım."

Boğazını temizliyor:

"Yapabileceğim bir şey var mı?"

"Yoo, sen değilsin ki bir şey yapabilecek olan... sen bir şey yapamazsın..."

Niklas'ın isterse ne kadar nazik ve anlayışlı olabileceğine inanmak son haftalarda öyle zor ki: bana devamlı yükleniyor, en sudan şeye bile sinirleniyor. Ama şu anda sanki hiçbir şey olmamış gibi konuşuyoruz, sanki bu gece bana hiç bas bas bağırmamış gibi, bundan daha üç gün önce bisiklet kilidini açamadı diye ve ondan önce de okul ödevini Frederik alıp okunmuş gazetelerin en altına soktu diye, yine aynı yaygarayı koparmamış gibi.

beyinhasarlari.dk adlı tartışma forum sitesinde okuduğuma göre, Frederik iyileşse bile, uzun bir süre duygusal dalgalanmalar yaşayacakmış, zaman zaman sevecen ve normal, zaman zaman da ya mantıksızcasına fevri ve aşırı duygusal olacakmış

("bir *teenager* gibi" diye de not düşmüşler). İyi zamanları da olurmuş ama hiç beklenmedik anda bir saniye içinde değişebilirmiş.

"Sana yeni çektiğim fotoğrafları gösterebilirim istersen" diyor Niklas.

Onunla birlikte fotoğraflara bakmaktan ne kadar zevk aldığımı biliyor ama bu son zamanlarda bakmaya izin çıkmamıştı.

Önce ona bir sarılıyorum, sonra Frederik'in çalışma odasından bir çalışma sandalyesi alıp geliyorum, o zaman Niklas'ın odasında yan yana oturup bakabiliriz fotoğraflara.

Niklas ne zaman evden içeri adım atsa, doğruca bilgisayarının başına oturur, çektiği fotoğrafları ve videoları düzenlemeye koyulur. Arkadaşı Mathias inanılmaz güzel elektronik parçalar besteliyor, şimdi yeni bir ortak proje üzerinde çalışıyorlar, gelecek kolej konseri öncesinde Mathias'ın besteleri "ısınma" müziği olarak çalınırken, Niklas'ın fotoğrafları da sahnenin gerisindeki büyük ekranda gösterilecekmiş.

Kirli giysi yığının altında sutyen filan yoktu, Niklas okuldayken yoklamıştım, karanlıkta sutyeni andırabilecek beyaz renk bir şey de bulamadım. Ben sandalyeye yerleşirken, Niklas da bilgisayarındaki bazı açık programları tıklayıp kapatıyor ve sanki o arada bir dizi chat mesajında aynı gönderici adını görür gibi oluyorum: "Sara", fakat ekran o kadar çabucak kayboluyorlar ki, emin olamıyorum. Sara'nın kim olduğunu biliyorum, Mathias'la aynı sınıfa gidiyor, uzun siyah saçlı, solgun yüzlü bir kız, çilleri var, Niklas'ın on altıncı yaş günü partisinde şöyle birkaç dakika konuştuğumuzda, bir sürü yabancı kelime kullandığını fark etmiştim. Partiden sonra kızın adını ağzıma alacak olmuştum ama Niklas hemen konuyu değiştirmişti.

Niklas bilgisayarda Mathias'ın en son bestesini buluyor ve "play"i tıklıyor: sahile bir dalga vuruyor. Tekrar vuruyor. Sonra tekrar. Ve her vuruşta, merdivenden yuvarlanan bir insanın çıkardığı sese daha bir benziyor, bir kadının. Merdivenlere küt

küt vuruyor, muhakkak bir yerini kırmış olmalı. Ve o gürültülü düşüşün sesi –veyahut dalgaların darbeleri– hızlanıyor, hareketli bir dans temposuna dönüşüyor. Bir piyano partisyonu giriyor kıvrakça araya ve arkasından da İsveç kumsalındaki rüzgâr.

"Temamız su" diyor Niklas ve anlaşılmaz, siyah-beyaz bir dizi desen gösteriyor ekranda.

"Nedir bunlar, tahmin et bakalım" diye soruyor.

"Hiçbir fikrim yok."

"Ama içinde hareket eden bir şeyler görebiliyorsun, değil mi?"

"Ölü bir hayvanın bağırsaklarına benziyor" diyorum ve içimden bir beyin de olabilir diye geçiriyorum fakat bunu yüksek sesle söylemiyorum.

"İçinde buz parçaları olan bir bardak sudaki ışık oyunları. Bir gün mutfak tezgâhındaki bardağa yansımasını fark edip bir sürü fotoğrafını çekmiştim, onları bir araya getirip düzenledim."

Bir yandan fotoğrafları gösterirken, bir yandan anlatıyor da anlatıyor, sanki ben ufacık bir kızmışım da o da babammış, bana kitap okuyormuş gibi. Parmakları bilgisayar klavyesinin üzerinde hızla dolaşıyor, ellerinin kıllanmış olduğunu görüyorum, serçeparmağının dibinden başlayıp bileğine kadar incecik bir çizgi halinde uzanıyor. Birçok erkek herhalde Niklas'la Sara'nın aralarında neler geçtiğine dair fanteziler kuruyordur, bu fantezilere gereğinden fazla takılıp kalıyordur. Erkekler böyle: Gençlik istiyorlar, daha gencini yatağa atarlarsa ya da daha genciyle evlenirlerse gençleşeceklerini sanıyorlar. Kendilerini bu uğurda ne kadar küçültürlerse küçültsünler, çoktan yolun yarısına gelmiş ihtiyar zavallılardan başka bir şey değiller (Tıpkı benim gibi).

Bu oda da her zaman cehennem gibi sıcak. Eğer terden sırılsıklam olmak istemiyorsam, bluzumu çıkarmak zorundayım. Su, bilgisayar ekranının üzerinden aşağı doğru ve

çaprazlamasına yukarı doğru boşanıyor ve bize doğru uzanıyor ve buhar olup kayboluyor. Mathias'la Niklas artık iki yetişkin insan, iki sanatçı.

Mathias'ın ses denizine ve Niklas'ın sel gibi fotoğraflarına kapılıp gidiyorum ve herhalde Niklas da aynını yapıyor ki, telefonum birden çalınca, korkudan olduğumuz yere siniyoruz. Eğer birlikte korkmasaydık, birbirimize gülerdik.

9

Telefon eden Bernard. Sorgulama yolunda gitmiş. Frederik cezaevine gönderilmemiş. Şu anda ikisi Bernard'ın arabasıymış, buraya geliyorlarmış.

Niklas müziği kapatmış, beni izliyor ve merakla bekliyor. Dönüp hemen Bernard'ın ne dediğini söylüyorum. Sonra yine telefona, Bernard'a geri dönüyorum:

"Çok ama çok teşekkür ederim! Ne dediler peki? Frederik öfke krizine kapıldı mı? Suçlamalar çok mu ciddi? Hastalığı hakkında ne diyorlar?"

Şehir trafiğinin uğultusu arasında, Bernard'ın sesi sakin çıkıyor:

"Maalesef bir şey söylememeliyim; gizlilik mükellefiyeti. Ama Frederik ne isterse anlatabilir. Telefonu ona veriyorum."

"Frederik, anlat! Nasıl geçti?"

"Çok iyi geçti."

"Ne dediler?"

Cevap vermiyor.

"Frederik, yorgun musun? Kendini nasıl hissediyorsun?"

"Bilmiyorum."

"Herhalde şu anda çok yorgunsundur, öyle değil mi?"

Hâlâ cevap yok.

"Toplantınız hakkında anlatmak istediğin bir şey var mı?"

"Bilmiyorum."

"Herhangi bir şey, Frederik, ne olursa, hadi söyle. Seni daha sonra gözaltına alacaklar mı? Laust orada mıydı?"

Yine cevap yok. Telefonu Bernard alıyor:

"Öylesine uzun bir sorgulama bayağı güç ister, kim olsa sonra bitkin düşer. Çok geçmeden orada oluruz."

Niklas'la merdivenlerden aşağı hızla inip doğru sokağa fırlıyoruz, ben o arada Niklas'a, Bernard'ın ses tonu ve kelime seçimine varıncaya kadar, detaylı bir brifing veriyorum. Öğleden sonra zarfında hava kırıldı, ilkbaharın ilk ılık günlerinden birini yaşıyoruz. Güneş iliklerimizi ısıtıyor ve yeşillikler arasında uzanan sokağımız, Frederik'le beraber ilk defa bu eve bakmak için emlakçıyla buluştuğumuz zamanki gibi baştan çıkarıcı bir güzellikte karşımızda duruyor. Kaldırımda o gün de tam burada duruyorduk, emlakçı kırmızı bir arabayla gelmişti, genç bir adamdı ve yaşamayı düşünebileceğim tek evin burası olduğunu anlamam için birkaç dakika yetmişti. Bernard'ın beyaz steyşın arabası bize doğru yaklaşıyor, camın arkasından Frederik'i seçebiliyorum, ön koltukta uyuyor.

Hep beraber dikkatle kaldırıp arabadan indiriyoruz, sonra Niklas'la ben destek olup merdivenlerden yukarı çıkarıyoruz ve üzerindeki elbiselerle doğruca yatağa yatırıyoruz. Alnın-

dan öpüyorum, hiç tepki vermiyor, sonra Niklas'la aşağı iniyoruz.

Bernard salondaki kanepede oturuyor; gri zemin üzerine, ütü izi gibi incecik ve çok uçuk mavi çizgili desenli pantolon ve boğazına kadar bütün düğmeleri ilikli, beyaz bir gömlek giymiş, onun da üzerinde daha geniş, açık mavi çizgiler var. Eliyle kanepenin kolunu kavramış, sanki derinin dikiş yerini yoklar gibi bir hali var. Bütün Wegner kanepeleri gibi bu da el yapımı, ender bir parça, en değerli definem. Mobilyadan anlıyor olmalı.

Niklas'la ben ayakta duruyoruz:

"Bernard, tekrar teşekkürler. Eminim ki, eğer bugün sen bir şeyler yapmış olmasaydın, Frederik aylarca tutuklu kalırdı."

Gülümsüyor ve haklı olduğumu anlıyorum.

"Ama tabii ne yaptığını bize anlatmayacaksın" diyorum.

"Evet, öyle."

Birkaç ay zarfında Frederik belki daha iyiye gidecek –kim bilir– doktorlar mümkün olduğunu söylüyor. Fakat bu dava işi hastalıktan farklı, ölene kadar üzerimize yapışıp kalacak. Hiçbirimiz, hiçbir zaman ne bir "büyük ilerleme kaydedeceğiz" ne de "rehabilitasyon"la başımızdan atabileceğiz.

Karakolda ne olup bittiği hakkında Bernard'ın ağzından yine biraz laf almaya çalışıyorum ama sözü dostça bir havada, hemen başka tarafa çeviriyor, ekonomik yolsuzluk davaları hakkındaki genel yasal uygulamalardan bahsetmeye başlıyor, bu şekilde de bana Frederik'in davası hakkında bilgi vermiş oluyor ama aynı zamanda "gizlilik mükellefiyetini" de ihlal etmemiş oluyor.

Ve bunu ustalıkla, ihtimamla, pedagojik bir duyarlılıkla yapıyor. Belki bunun nedeni becerikli bir avukat olması fakat bana sanki kişiliğinden dolayıymış gibi geliyor, dostça ve insanca davranıyormuş gibi, Niklas'la ben onu gerçekten ilgilendiriyormuşuz gibi.

İlk kez olarak salona bir yabancı gözüyle bakıyorum ve nasıl bir izlenim bırakabileceğini kestirmeye çalışıyorum. Hoparlör üniteleri kasalarından sökülüp çıkarılmış, geride kapkara, koca oyuklar kalmış, Frederik müzik setimizin iyi ses vermediğini düşünüyor, tamir etmeye kalktı ama kesik kordonlar, ufacık, rengârenk elektronik aksamlar bir haftadır halının üzerinde yayılı duruyor. İki poster de yerde yatıyor, niyeti onları asmaktı ama nereye asacağına bir türlü karar veremiyor, sonra klasik uzunçalarlarının durduğu etajer de duvardan öne doğru çekilmiş, arkasındaki prizle bir işi varmış.

"Ortalık da yangın yeri gibi, kusura bakma" diyorum.

"Bence kutu gibi, öyle sevimli ve sıcacık bir hava var ki, mobilya zevkinize de şapka çıkartılır yani."

"Teşekkürler... Ne ikram edebilirim? Böyle yorucu bir günün ardından miden kazınıyor olmalı."

"Sağ ol, iyi olur."

"Tost, sandviç? Peynir, jambon, ciğer ezmesi, reçel? Kahve, çay, bira? Ne verebilirim?"

Gülümsüyor:

"Gerçekten hepsi kulağa hoş geliyor, ne olursa!"

Yemek masasına ufak ekmekler, sandviç malzemeleri, bira ve su getiriyorum. Niklas hiç sormadan üç tabak koyuyor masaya ama ben bir şey yiyecek halde değilim.

Bizim avukat, gözlerinden açlık okunmasına rağmen, yavaş yavaş, neredeyse kadınsı bir itinayla yiyor önündekileri. Belki çocukluğunda Fransa'da aldığı sert terbiyedendir! İlk porsiyon ekmeğin yarısını bitirdikten sonra, ağzını peçeteyle dikkatlice siliyor ve söze başlıyor:

"Kuşkusuz ki aklınız karmakarışık, Frederik'e ne olacağı hakkında hiçbir fikriniz yok ve tabii ikinize de."

"Evet, aynen öyle."

"İlk önce kendinize bir çeki düzen vermek zorundasınız. Ekonomik yolsuzluk vakalarında polisin hesapları gözden geçirip genel bir değerlendirme yapabilmesi ve duruşma tarihini

saptaması aylar alır. Bu süre zarfında Frederik'in kendine bir avukat bulması için bol bol zamanı olacak."

"Fakat ben sen olursun sanıyordum?!" Sesimin giderek tizleştiğini duyabiliyorum. Niklas'a şöyle bir göz atıyorum, görünüşe göre beni bugün utandırıcı bulmuyor.

Bernard'ın sesi sakinliğini koruyor:

"Frederik kendi avukatını kendisi seçmeli. Bu çok önemli. Hasta olsa bile. Benim bugünkü sorgulamada yanında bulunmuş olmam bir şeye engel değil, kendi isterse başka birini seçebilir."

"Fakat sen beyin hasarlarından anlıyorsun, bu tür davalarda deneyimlisin, öyle değil mi?"

"Buna Frederik kendi karar vermeli."

Saçma sapan da olsa böyle bir şeyi tartışmak, sanki bir an içimi ferahlatıyor. Frederik'in bütün kararlarını alan şimdi benim. Bundan ötesi boş laf.

Bernard lokmasını çiğnerken çene kasları bayağı ortaya çıkıyor. Vücudu hiç beklenmedik bir şekilde ince ve atletik, yani yaşına göre; ama Gerda onun benimle aynı yaşta olduğunu söylemişti, bunu da hep unutuyorum.

"Beyin zarındaki tümörler çok ağır büyüyor" diyor Bernard. "Yani Frederik yolsuzluğa başladığında tümör kesin oradaydı. Davranışlarını elinde olmadan değiştirmiş olabilir..."

"Hastalığının sebep olduğu çok kesin! Onun böyle şeylere kalkışabilecek bir insan olmadığını herkes bilir!"

Hâlâ aynı sakin ses:

"Asıl mesele, hastalığının onu, her şeyi ona hastalığı yaptırdı diyebilecek kadar etkilemiş olup olmadığını saptayabilmek. Beyin hasarlıların davalarında, can alıcı *tek bir* soru var, hasta yakınlarının hemen bunun üzerinde düşünmeleri gerekiyor: Zanlı, suç öncesi süreçte, hiç kimsenin hastalık sonucu olabileceğini aklına bile getirmediği, dikkate değer bir kişilik değişimi gösterdi mi?"

Öyle bir rahatlıyorum ki, kendimi bağırmaktan alıkoyamıyorum:

"Evet, aynen böyle oldu, Frederik üç yıl önce birden tamamen değişti!"

Bernard sakinliği ilk kez elden bırakıyor:

"Harika! Bak bu çok önemli işte! Tebrikler!"

"Evlendiğimizden beri ilk kez işten eve normal saatte geldi, ilk kez zaman tanıdı o..."

Koltuğun kolunu yakalıyorum. Sımsıkı yapışıyorum ve suspus oluyorum. Sonra koşarak odadan çıkıyorum.

Mutfakta ellerimi tezgâhın kenarına yaslayıp kollarımı geriyor, öne doğru yaylanıp duruyorum, soluk almaya çalışıyorum, Niklas salonda bir misafirle otururken, ağlamak istemiyorum. Fakat engelleyemiyorum.

Birlikte geçirdiğimiz en güzel yıllar. Bundan böyle güç alarak yaşayacağım o yıllar. Hepsi tümörün marifeti miydi?

Frederik'le beraber Farum Gölü boyunca uzanan ağaçlıklı patikada yürüyoruz, bahçeyle uğraşıyoruz ve salıncak kanepemizde gece geç saate kadar oturuyoruz. İş yerlerimizde ne geçerse geçsin, hiç etkilenmeyen yüksek morali, mantık ve disiplinin yönettiği onca yıldan sonra Frederik'le yaşadığım o dürtüsellik* bana öyle hayat verici gelmişti ki; sonra o şamata ve maskaralıkları, sonra birden değişmesi, iş yüküyle acayip biçimde gevşemesi. Bütün bunların anlamı neydi?

Salondan Niklas'ı duyuyorum, sesine olabildiğince büyük adam edası vererek konuşuyor:

"Ona biraz fazla ağır gelebilir ama aslında hepimiz için çok zor."

Benim anladığım şeyi onun anlayamadığı besbelli. Halbuki o "üç güzel yıl" Niklas'a da babasını geri getirmişti.

Şimdi Bernard'ın sesi geliyor:

"Böyle yapmaya hepimizin hakkı var. Karımda beyin hasarı meydana geldiğinde, seni temin ederim ki, benim de salonu terk ettiğim çok oldu."

---

* Yetersiz dürtü kontrolü. (ç.n.)

Makul bir yetişkin erkeği Niklas'la yan odada konuşurken duymak bana tuhaf geliyor. Bernard'ın o sakin, kalın sesi; Frederik'in boş laklaklarına karşılık bu bilgece sözler. Ve Niklas'ın etkilendiğini algılamak. Bunu duyabiliyorum. Sağlıklı bir erkekle bir arada olması ne iyi. Bu evde de bir zamanlar mümkündü bu fakat bana şimdi öyle gerilerde kalmış gibi geliyor ki.

Uzanmaya ihtiyacım var. Yatak odamıza gidemem, Frederik orada. Tek gidebileceğim yer, Niklas'ın odası. Üzerimdekileri çıkarmadan, olduğum gibi Niklas'ın yatağına giriyorum, belki de çok yanlış. Yorganı burnuma kadar çekiyorum.

Ve evliliğimizin en güzel yıllarını tüm detaylarıyla hatırlamaya çalışıyorum. Bir pazar sabahı, bahçeden yalınayak içeri dalan Frederik beni gıdıklamak için peşimden koşuyor ve ben, çığlık çığlığa ondan kaçıyorum, sonra katıla katıla gülerek kanepeden yere yuvarlanıyoruz. İşten pür neşe dönen Frederik, içinden gelmiş ve Niklas'a pahalı bir fotoğraf makinesi alıp getirmiş. Benim anılarım, birlikteliğimizin en iyi anıları. Ama şimdi ne anlamı var?

Bernard, benim aşağı inip uğurlamamı beklemeden, arabasına atlayıp gidiyor.

Az sonra da Niklas'ın odanın kapısını açtığını duyuyorum. Gözlerim hâlâ kapalı.

Beni orada gördüğüne şaşırmış olmalı ama sakin sakin, bana bir bakmak istermiş gibisinden yatağın yanına geldiğini duyuyorum ve yumuşak bir sesle soruyor:

"Nasılsın?"

Kıpırdamıyorum:

"Özür dilerim, Niklas. Oraya şimdilik giremem."

"Seni anlıyorum."

"Aşağıda müthiştin... avukatla beraberken yani."

"Teşekkür ederim."

"Burada biraz yatabilir miyim?"

"Gayet tabii."

Niklas beni uyandırıyor, gözlerimi açıyorum, ışığı görünce, saatlerdir uyumuş olmam gerektiğini anlıyorum. Niklas yine yatağının ucunda durmuş, soruyor:

"Bu akşam evde kalayım ister misin?"

"Belki de çok iyi olur. Ne olacağını bilmiyoruz... ne olabileceğini..."

"Yalnız şöyle bir şey var, Mathias'la onun evinde buluşup, bizim şu şov işiyle ilgili bir şeyler konuşacaktık. Aslında epey de önemli."

Birden gözümün önüne bir sahne geliyor, rüyamda görmüş olmalıyım, Frederik bir dinozora binmiş gidiyor.

"Tabii, tabii. O zaman sen öyle yap" diyorum.

Ağzım birbirine yapışıyor. Bir şeyler içmeliyim, sonra hemen bütün velilere kısa mesaj göndermeliyim, benim 4B sınıfı öğrencilerimin velilerine, bu akşamki veli toplantısının iptal olduğunu bildirmem gerekiyor. Aslında bizim arkadaşlara da telefon etmeliyim, Frederik hakkında televizyon haberlerinde bir şeyler duymadan önce yapsam iyi olur. Evde ağza atılacak yemek de yok.

Kimseyi arayacak halde değilim ama bizim mahalle marketine bir koşu gidip akşam yemeği için bir şeyler almadan olmayacak.

Yataktan kalkıyorum, Frederik'in uyuduğundan emin olmak için gidip bir yokluyorum ve belki de gereğinden fazla kat kat giyinmiş halde bahçeye fırlıyorum, tam yola çıkarken, Niklas'ın kız arkadaşı Sara'yı fark ediyorum, birkaç metre ötemde, komşu evin çitinin arkasına sinmiş, cep telefonunda bir şeyler okumaya dalmış.

Feci yorgunum ama cesaretimi toplayıp gülümsüyorum.

"Merhaba" diyorum. "Bize mi geliyorsun? Niklas evde."

Sanki korkmuşa benziyor:

"Ben sadece... Burada bekleyeyim daha iyi."

"Sanırım Mathias'lara gitmek üzere."

"Evet, ben de oraya gideceğim."

"Sen de mi müzikli slayt şovlarla ilgileniyorsun?"

"Hayır, birlikte takılacağız o kadar."

Arkamdan Niklas'ın sesini duyuyorum, odasının penceresinden sesleniyor:

"Bekle, geliyorum!"

Pencereye dönüp bağırıyorum:

"Niklas, istersen Sara'yı odana davet edebilirsin!"

Kız cep telefonunu saniyesinde bırakıp, bana dönüyor:

"Sara mı? Beni Sara mı sandınız?"

"Ne? Hayır! Katiyen! Sara'nın kim olduğunu bile bilmiyorum."

"Sara buraya geldi mi?"

"Hayır! Buraya kimse gelmedi."

Kızın soru dolu bakışlarının altında, sanki yeni yetme olan benmişim de yetişkin olan oymuş gibisinden ezilip büzülüyorum. "*Sara* diye biri zaten yok ki" diyorum biraz fazla alelacele ve uykudan hâlâ tam uyanmadığımı hissediyorum.

Ve devam ediyorum:

"...Arzu edersen içeri girip bekleyebilirsin. Niklas hazır olana kadar."

"Biz aslında kararlaştırmıştık ki... En iyisi ben yine burada..."

Sokak kapısı açılıyor. Frederik dışarı çıkıyor. Zinde ve neşeli görünüyor. Zinde ve neşeli, hemen hemen her zaman olduğu gibi, etrafında birçok şeyi mahvetmiş etmiş olsa bile. Maaşına yüklüce bir zam aldığını henüz öğrenmiş birine benziyor.

"Niklas'ın kız arkadaşı" diyorum.

Frederik memnun mesut gülümsüyor:

"Bayağı da güzelmişsin. Niklas'ın kız arkadaşı hem de. Helal olsun!"

"İkimiz de okulun festival komitesindeyiz."

Frederik kızın koluna dokunmak için uzanıyor:

"Seni esaslı bir becermek isterdim!"

Ben elini yakalayıp itiyorum:

"Frederik!"

Beni tersliyor:

"Korkma, bundan hem gurur duyuyordur hem de hoşlanıyordur... erkeklerin onu becermek istemesinden yani."

"Kes şunu! Kes şunu artık!"

Niklas evden fırlıyor ve kız arkadaşının yüz ifadesini hemen fark ediyor:

"Ne oluyor burada?!"

"Sanırım gitmelisiniz" diyorum. "Hadi gidin, ben onu eve sokarım."

Niklas'la, Sara olmayan kız alelacele uzaklaşıyor. Frederik'le ben bağrışıyoruz. Ben eve koşuyorum, o da bana fırça çekmeye devam edebilmek için arkamdan geliyor.

İçeri girip komşuların meraklı gözlerinden kurtulunca, onu salonda yüz üstü yere deviriyorum ve belinin üstüne ata biner gibi oturup kollarını sırtında kıskaca alıyorum.

"Seni şişko pislik!" diye bas bas bağırıyor, tekrar tekrar. "Seni şişko pislik!"

Öyle bir debeleniyor ki, incik kemiğini önce kapının çerçevesine çarpıyor, sonra da ayağı ayaklı lambaya takılıp deviriyor, pantolonunun bir paçası kandan sırılsıklam.

"Kes sesini, seni kahrolasıca", diye bas bas bağırıyorum, bir yandan da vücudunu iyice yere doğru bastırıp hareketsiz hale getirmeye çalışıyorum.

Bir elini kurtarmaya muvaffak oluyor ve kalçamı var gücüyle çimdikliyor. Orta sehpanın üzerindeki ufak metal çanağı kaptığım gibi sırtına öyle bir indiriyorum ki, acısından böğürmeye başlıyor.

Kendini de kim sanıyor, bu lanet olasıca, evime zorla giren bu yabancı? Kocamın vücuduna ve kafasına zorla giren bu kahrolasıca yabancı?

Bir kere vurunca bir daha duramıyorum. Çanağı sırtına indirdikçe indiriyorum ve o debeleniyor ve bar bar bağırıyor, acıyor diye, pisliğin tekiyim diye.

"Böyle bir adamla beraber yaşayamam" diye düşünüyorum, üzerine oturmuş hem soluklanırken hem de onun sakinleşmesini beklerken. "Hiç kimse bunu benden bekleyemez. Başka türlü olması imkânsız."

Altımda yatan vücudun giderek yorulduğunu ve gevşediğini hissediyorum. Onu hâlâ sımsıkı tutuyorum ve o, hastalandığından bu yana ondan hiç duymadığım hüzünlü bir sesle konuşmaya başlıyor:

"Kelimeler birden ağzımdan dökülüverdi" diyor. "Öyle şeyler dememem gerektiğini biliyorum. Nasıl söyledim anlayamıyorum."

Onu hemen serbest bırakıyorum. Çünkü hakiki Frederik gibi konuşuyor. "Ses" kaybolmuş. Zavallı kocama yardım etmeliyim, onu ayağa kaldırmalıyım. Acaba şimdi kim o? Kendine kavuştu mu?

Salonun tam ortasında ayakta duruyoruz. İçerisi daha bir aydınlanıyor ve Frederik'i dövdükten sonra, bedenimin öfkeden tamamen arındığını hissediyorum. Ve bunu yapabildiğim için kendi halimden dehşet kapılıyorum: "Hasta bir adam. Zavallı hasta bir adam."

Gözlerinin içine bakmayı içim kaldırmıyor, etrafıma bakınıyorum ve onu oturtabileceğim en iyi yeri bulmaya çalışıyorum.

"Yanlış olduğunu kendin de bilmen çok iyi tabii" diyorum.

"Gayet iyi biliyorum. Çok hem de çok yanlış!"

Fal taşı gibi açılmış gözlerinde çaresizlik okunuyor, sanki son aylarda nasıl bir insana dönüştüğü ve yaptığı şeyler ilk şu anda kafasına dank etmiş gibi:

"Çok hem de çok yanlış! Çok hem de çok yanlış!"

Birden bağırıyor:

"...Öyle dehşet verici ki! Neden böyle şeyler söylüyorum ben?!" Bir yandan da ağlıyor ya gözyaşları ya da sümüğü genzine kaçıyor, bir taraftan bağırırken, bir taraftan da köh köh öksürüyor şimdi: "Niçin böyle şeyler yapıyorum?!"

Yanakları yaşlardan saniyesinde sırılsıklam oluyor. Şu anda bir insan değil o. İnsandan çok, böğüren bir hayvanı andırıyor. Uzun kaslı, sıska bir hayvanı. Bir Avrupa musunu,* ormanda tek başına durmuş, kederini böğürüyor:

"Öyle dehşet verici ki! Öyle dehşet verici ki! Neden böyle şeyler dediğimi bilemiyorum!"

"Hayır, bilmiyorsun."

"Öyle olmak istemiyorum... istemiyorum... ben... öyle dehşet verici ki!"

Sonra yepyeni bir şey oluyor. Hıçkırıklarındaki hayvanilik azalıyor. Hiç düşünmeden elimi uzatıyorum, yanağını okşamak istiyorum, o da elimi itmiyor. Şimdiye kadar, ona ağlarken dokunmama hiç izin vermezdi.

Ve ben de ağlamaya başlıyorum, o böyle üzgünken yanağına dokunabilmek, benim için öyle yepyeni bir şey ki. Ona sokuluyorum, iyice yaslanıyorum. İtiraz etmiyor. Halbuki buna da hiç izin yoktu.

"Frederik, her şeyin ne dehşet verici olduğunu düşündüğünü biliyorum" diyorum.

"Öyle dehşet verici ki!"

"Ama daha iyiye doğru gidiyorsun."

"Hayır hayır hayır."

"Evet. İyileşmek üzeresin."

"Hayır, öyle dehşet verici ki!"

"Evet, öyle, Niklas'ın arkadaşlarına öyle şeyler söylememelisin, bunu sen de biliyorsun ya. Yaptığının yanlış olduğunu şimdi biliyorsun."

* Avrupa musu: Çift parmaklılar (Artiodactyla) takımının, geyikgiller (Cervidae) familyasından, 280 cm kadar uzunlukta, 250 cm kadar yükseklikte, koyu kestane renkli, erkeklerinin boynuzları çok dallı, Avrupa ve Asya'da yaşayan en büyük geyik. (ç.n.)

"Hayır, bilmiyorum işte!"

"Evet, biliyorsun. Ve sana dokunmamı ve sana sarılmamı da hoş gördün. O kadar mutluyum ki."

"Tabii hoş göreceğim! O kadar üzgünüm ki!"

"Evet, üzgünsün. Ama hasta olduğunu bilmen iyi bir şey. Hem de çok iyi bir şey. Ve yanlış bir şey yapınca üzülmen de iyi bir şey. O da çok iyi bir şey."

"Hayır hayır hayır."

On beş dakika sonra ağlaması bıçak gibi kesiliyor. Kanepeye oturuyoruz, şimdi neye ihtiyacı olduğunu diğer seferlerden biliyorum. Mutfağa gidiyorum ve dört dilim ekmeğe tereyağı ve reçel sürüp geliyorum, bir çırpıda bitiriyor.

Ona nasıl vurabildim?! Daha biraz önce. Anlayamıyorum. Ben korkunç bir insanım. Hasta kocama vurdum. Alabildiğine ve defalarca. Paslanmaz çelik bir çanakla hem de. Ayrıca benim, suçu üzerine atabileceğim bir beyin hasarım da yok.

Telefon çalıyor. Arkasından cep telefonu çalıyor ve onun arkasından bir kısa mesaj geliyor, sonra cep telefonu ve sabit telefon tekrardan çalıyor. Hiçbirini açmıyorum. Herkesin neyi dinlediğini biliyorum. Televizyonda haberleri. Frederik'in batakçılığı hakkında söylenenleri.

Çok geçmeden, üzerine alışılmadık bir sakinlik çöküyor.

"Yani belki sandığımızdan da daha hastayım?" diyor.

"Evet, belki de öylesin."

"Fakat ben geri dönebilmeyi, yine okulda çalışabilmeyi öyle dört gözle bekliyordum ki. Sence birkaç hafta daha beklemeye mecbur muyum?"

"Evet, sanırım bu iyi bir fikir. Az biraz daha beklemen yerinde olacak."

Başlarımızı birbirine yaslamış oturuyoruz, ben bir kolumu onun omzuna atmışım. Eski günlerde böyle otururduk. Üç güzel yıl boyunca böyle otururduk hep.

10

Ertesi sabah yediye çeyrek kala, yaşlı konutlarının arkasındaki heykel parkından başlayarak, ormandaki patika yoldan aşağı doğru koşuyorum. Üzeri hâlâ kıştan kalma çukurlarla dolu. Patikanın uzun bir kısmı göl kıyısına paralel uzanıyor, suya sadece bir iki metre mesafe var.

Koşarken bir yandan da Niklas'ı düşünüyorum. Arkadaşlarını eve çağırmaya artık cesaret edemeyişini. Ve Frederik'i düşünüyorum. Oğlunun kız arkadaşıyla sevişmek isteyişini. Yoksa hep böyle miydi? Bütün erkekler böyle mi? Belki de Frederik'le diğer erkekler arasındaki tek fark, onların bunu iç-

lerine atabilmeleri; zira onların ruhsal inhibisyon* mekanizmaları sağlam çalışıyor.

Ayaklarım yerdeki çukurların ve çamurların etrafından kendiliğinden atlayarak ilerliyor, bense Frederik'in bana ihanet ettiği yılları düşünüyorum. Hanne'nin kendisini koca bir binanın en tepesinden atmasına neden olan sevgilisini düşünüyorum. "Hippi kızları düdüklemeye" heves eden babamı düşünüyorum. Frederik'i kapı dışarı ettikten sonraki haftalarda bana asılan evli erkekleri düşünüyorum. Yıllar öncesini, kolejdeki o tenis hocamı düşünüyorum. Her taşın altında onlar var. Şişman göbekleri ve pancar gibi suratlarıyla, okul öğretim üyelerinin geleneksel Noel yemeklerinde, çakırkeyif ortada dolanan, evli öğretmenleri düşünüyorum. Bir kadının, bir erkekle güvene dayalı bir ilişki kurması hiç mümkün mü acaba?

Alçak dalların arasından, gölün üzerindeki sisi görebiliyorum, gölün kendi de yoğuşuk sis rengi. Zaten öyle de herhalde, diye geçiriyorum içimden, tahta iskelenin önüne gelince duruyorum, iskeleye çıkıp suyun üzerinden ileri doğru hızlı hızlı yürüyorum ve derin derin soluyup ciğerlerimi havayla dolduruyorum.

Bu düşünceler Frederik hastalanmadan önce de hep zihnimdeydi. Ve Helene'yle de sık sık bunlardan bahsederdik. Onun bakış açısı şöyle: "Bütün erkeklerin öyle olduğu doğru da buna sevinmeliyiz, fırsat varken keyfini çıkarmalıyız. Birkaç yıl sonra mümkün olmayacak."

Burada hemfikir değiliz işte.

Üzerimde eşofman, yüzüm ter içinde, tren istasyonundaki DSB-büfesine** dalıyorum. Eve dönüp duşa girmek için birkaç dakikam var ama evde süt yok, dün de çarşıya çıkmamıştım.

---

* İçgüdüsel dürtülerin bilinçsiz kısıtlamalarıyla düşüncelerin, duyguların ya da eylemlerin sınırlanması durumu. (ç.n.)

** Danimarka Demiryolları'nın (DSB) işlettiği ufak marketler, her istasyonda bulunan bu marketlerde gazete, dergi, bakkaliye ürünleri, meyve, sandviç, kek, hazır yemek ve alkollü alkolsüz meşrubat vs. satılır. (ç.n.)

Büfe kalabalık. Raftan iki tane bir kiloluk kutu süt alıyorum, kasiyerin önündeki makineye Dankort'umu* sokuyorum.

Tezgâhın arkasındaki kız:

"Onay vermedi. Tekrar deneyin" diyor.

Dankort'umu makineden bir çıkarıp tekrardan sokuyorum.

Önümdeki ekranda yine onay alınmadığını görebiliyorum. Kız bir şey demiyor.

"Yanımda bir kart daha var" diyorum. "Onu kullanayım o zaman."

Terden yapış yapış eşofman altımın iç cebinden Frederik'in banka kartını çıkarıp, makineye takıyorum ve onun PIN kodunu tıklıyorum.

"Ekranımda bu karta el koymam gerektiği yazıyor" diyor.

"Niye el koyacakmışsın ki?"

"Bilmem. Belki çaldınız da ondan."

Benzi atmış suratının geri kalanı o kadar cansız olmasa, güzel olabilecek iri mavi gözlerini gözlerime dikmiş bakıyor. Öyle hımbıl ki, sırf dik durabilmek bile imanını gevriyormuş sanır insan.

"Gayet tabii ki çalmadım!" diyorum. "Kocamın kartı."

"Onu bana verin" diyor.

"Vermezsem ne olacak?"

Salağın teki olduğunu düşünmemi istiyor, diye geçiriyorum içimden. İstediği bu. Benim ve büfenin ve kendi geleceğinin ona vız geldiğini bileyim istiyor. Televizyondan, patates kızartmasından, ketçaptan ve kendisi kadar ahmak bir sevgiliden başka hiçbir şeyi takmadığını bileyim istiyor.

"Ama kartı almam gerekiyor" diyor kız. "Onu bana vermelisiniz."

Kuyrukta tam arkamda iki adam duruyor, biri bizim yolda oturuyor, adının Bjarne olduğunu ve Skoringen ayakkabı mağazaları zincirinde satış şefi olarak çalıştığını biliyorum. Özel Saxtorph Okulu hakkındaki haberi o da dün akşam televiz-

* Danimarka'ya özel, yaygın bir elektronik ödeme kartı. (ç.n.)

yonda seyretmiş olmalı. Ben sütleri raftan alırken rastlaşmış, başlarımızı eğerek selamlaşmıştık, şimdi elindeki alışveriş sepetinde bir şeyler aranıyormuş havalarında.

Kızın yüzünde tek kırışık yok, şişme bebek gibi. Elimde olmadan avaz avaz ve kelimelerin üzerine basa basa konuşuyorum:

"Ne olup bitiyor hiçbir fikrim yok."

Gözlerimi arkamdaki adamlardan kaçırmamaya zorluyorum kendimi. Ailemiz yanlış bir şey yapmamış gibi görünmek istiyorum, öbür adam bana ürkekçe, belli belirsiz gülümsüyor.

"İlk kartı bir kere daha denemek istiyorum" diyorum alelacele. "Makinede bir sorun olmadığından emin misin?"

Kız cevap vermiyor.

Topu topu iki karton süt için oluyor bütün bunlar ama kahvaltıda mısır gevreğinin üstüne başka ne koyacağız ki?

Kız önündeki ekrana bakıyor:

"Ancak burada o kartı da bana teslim etmeniz gerektiği yazılı."

"Ne? O *benim* kartım! *Benim* kartımı da mı alacaksın şimdi? Daha önce böyle bir şey yazmamıştı ama ekranda?"

"Şimdi yazıyor. Belki o da çalıntı."

"Çaldın demeyi bir keser misin sen bakalım! Çalmadım! O *benim* kartım!"

"Artık her neyse ama onu da almam gerekiyor."

Cevap vermiyorum, kartları da vermiyorum, sütleri almadan büfeyi terk ediyorum. Geldiğim yoldan gerisin geri koşuyorum ama bu sefer ormanın içine doğru. Doğruca eve gidemem şimdi. Bu olanların etkisinden kurtulabilmek için biraz daha koşmam lazım, ilk matematik dersime geç kalma pahasına bile olsa bunu yapmak zorundayım.

Banka, hesaplarımızı daha ne kadar bloke edebilir ki? Bir ay mı –birkaç ay mı– aylarca mı? Arkadaşlarımızın arasında bize borç verebilecek birileri çıkacaktır. Gerçekten çıkacak mıdır acaba?

Koşarken ayaklarımın patika yolda çıkardığı düzenli ses, kesik kesik nefes alışlarım, güneşle aramdaki dallar, kocaman, kapkara ve eğri büğrü, ışık gözlerime batıyor. 7B sınıfında ders veriyorum. Tonlarca ışık:

"Vergiyi düştükten sonra Halling ailesinin eline engelli emekli maaşı ve öğretmen maaşı toplamı olarak net yirmi üç bin kron kalıyor. Bay Halling'in zimmetine geçirdiği on milyon kronu geri ödemek zorundalar. Aşağıdaki şıklara göre, parayı tamamen geri ödemeleri ne kadar zaman alacak?

A) Yemek ve giyim harcamaları için iki bin kron ayırır, bir buçuk odalı bir apartman dairesine taşınır, aylık sabit giderlerini on bin krona indirirlerse?

B) Kiralık bir odaya taşınır, tüm abone, üyelik ve sigorta aidatlarını keser, aylık sabit giderlerini altı bin krona indirirlerse?

C) Her şeye boş verir, eskiden olduğu gibi yaşamaya devam eder, her ay sekiz bin kron açık verirlerse?

D) Bay Halling'in beyin hasarı nedeniyle unuttuğu bir banka hesabında, zimmetine geçirdiği paranın altı milyon kronunun hâlâ durduğunu fark ettiklerini dikkate alarak, A) B) ve C) şıklarını tekrar hesap edin."

Bernard'a tekrardan bir telefon etmek zorundayım, acaba daha çok mu erken? Evet, kesin öyle. Ama bu saate kadar kalkmış olması gerekmez mi? Hayır, olmaz, onu o kadar iyi tanımıyorum.

Yolun üzerindeki koskoca, vıcık vıcık üç lastik izinin üzerinden zıplayıp geçiyorum, benim kürsünün tam önünde ilk sırada oturan Anna, parmağını kaldırıyor: "Halling ailesinin, arkadaşlarından bir sürü borç para alıp sonra hiç ödemediğini de var sayabilir miyiz?" "Hayır, olmaz. Başka sorusu olan?.. Kevin? "Beyin hasarlı babanın ebeveynlerinin ona topluca bir miras avansı verdiğini, Halling'lerin de bunu bir apartman dairesi almak için peşinat diye kullandığını farz edebilir miyiz?"

Patikanın, üzeri örümcek ağlarıyla kaplı bir kısmına geliyo-

rum, demek bugün burada hiç koşan olmamış. Örümcek ağları, gölün üzerindeki sisin renginde, gölün renginde, terlerimin renginde. Alnıma ve yanaklarıma ve ağzıma yapışıyorlar ve patikanın üzerine sarkan ağaç dallarının arasından geçerken, ellerim havada, görünmez ağları yüzümden uzaklaştırmaya çalışıyorum. Bir yandan koşuyor, bir yandan da kollarımı sağa sola sallıyorum ve bir örümcek ağı, savunma hattının ilerisine geçmeyi başarıp da gözlerimin üzerine yapışınca, yüzümü buruşturuyorum.

Niklas dün akşam eve epey geç geldi ama ben yine de odasına girip, hapis konusunu konuşmakta ısrar ettim ve televizyon haberlerinde babası hakkında söylenenleri ve sokaktaki o zavallı kızı (bu arada kızın adının Emilie olduğunu öğrendim). Eğer okuldakilerin karşısına çıkmadan önce bir gün evde kalmaya ihtiyacı varsa, benim için bir mahsuru olmadığını söyledim (aslında bunu kendim de yapabilmek isterdim) ama onun sanki okula bir an önce gidebilmek için can atıyor gibi bir hali vardı. Oradakilerle yüz yüze gelmeyi ertelemek istemiyor, benim aslan oğlum. Onu kucakladım ve odadan çıkmadan önce, eğer bu konuda yine de daha uzun konuşmaya ihtiyaç duyarsa, beni geceleyin saat kaç olursa olsun kaldırmasını söyledim. Bunları derken de bir elimi başının üstüne koydum ama bundan hoşlanıp hoşlanmadığını bilemiyorum.

Sabah koşusundan dönünce, üzerimde terli eşofmanımla, kahvaltı masasını hazırlamaya koyuluyorum. Niklas merdivenden paldır küldür iniyor ve bana tipik bir ergen bakışı fırlatıyor, bir şeye parmak basamamış ama yine de sinirlenmekte haklıymış gibilerden.

"Neden banyo yapmadın?" oluyor ağzından çıkan ilk laf.

"Geciktim."

"Üzerindekilerle mi kahvaltı edeceksin?"

"Evet, duş sonra alacağım."

"Annem leş gibi ter içinde yanımda otururken, kahvaltı etmeye hiç niyetim yok."

Maalesef buna mecbur olduğunu, hiç de leş gibi olmadığımı, benimle doğru dürüst konuşması gerektiğini söylemek geliyor içimden. Fakat ses tonu ve hareket tarzı bana hasta babasını öyle hatırlatıyor ki, ses çıkarmıyorum. Niklas kendinde değil ve böyle olmamaya da yerden göğe kadar hakkı var.

Derin bir dikkatle –ben sanki orada değilmişim gibi– kâsesine müsli koyuyor ama bugün süt yok. Niklas etrafına bakınıyor ve ilk kez masaya konmuş olan ve hem de tam önünde duran su dolu cam sürahiyi görmezden geliyor:

"Süt nerede?"

"Bugün müsliye su ilave etmek zorundayız. Ne olur ki, eskiden insanlar böyle yermiş zaten."

"Bu kaka gibi şeyi yemem ben." İskemlesini geriye itip ayağa kalkmıştı bile.

Öfkeyi sineye çekmek. Hem onunkini hem benimkini sineye çekmek zorundayım. Tabii ki öfkeli, tabii ki bencil, tabii ki bir de annesine saygı gösterecek takati yok. Peki, bende bir de bunları sineye çekecek takat var mı?

Evet, var... Evdeki kitaplığın raflarında sayıları epey kabarmış olan nöroloji kitaplarından birinde daha birkaç gece önce okumuştum, ergenlerde beynin orbitofrontal bölgesi tam gelişmiş değilmiş. Bu dönem yirmili yaşların başlarına kadar sürermiş. Bu kitaplara göre, ergenler ne kadar zeki olurlarsa olsunlar, hepsinde Frederik'teki dramatik semptomlardan bir nebze bulunurmuş: kendine hâkim olamama, aşırı çalkantılı ruh hali, başkalarını gözetme ve hareketlerini planlama yetisi eksikliği.

"Ya, peki ne istersin o zaman?"dan başka bir şey demiyorum.

"Her halükârda *bunu* değil. Tadı kaka gibi."

"Bilemezsin ki, Niklas, tatmadın ki." Sesim gayet uysal geliyor kulağıma. Kendimi şu anda acayip anaç hissediyorum. Manevra alanı. Ona manevra alanı tanımak.

Buzdolabını karıştırıyor, huzursuzca, abartalı el kol hareketleriyle, babası gibi. Tekrar ediyorum:

"Bugün evde kalmak istersen sana hak veririm. Rahat rahat kalabilirsin."

"Sana daha kaç defa söylemek zorundayım bunu?! Evde kalmak istemiyorum!"

"Tamam da yine de istersen diye... Sanırım aynı şeyi bir kere de dün akşam demiştim o kadar."

Cevap yok. Esasında benim içimde bugün evde kalabilmek için şiddetli bir arzu var, istifa etmek için de öğrencilerimin, iş arkadaşlarımın suratlarını bir daha görmemek için de.

"...Zaten galiba daha ziyade küçük çocuklar" diye devam ediyorum. "Herhalde öyle, evet, tabii... Ebeveynler kendilerini pek kurnaz sanıyor. Kendi soramadıklarını küçücük çocuklara sordurtuyorlar."

Sesimde bir şeyler onu etkilemiş olmalı... en nihayet bana bir insanmışım gibi bakıyor. Bir elinde yarım dilim çavdar ekmeği, öbür elinde peynir:

"Peki, *sen* işe gidecek misin bugün?"

"Evet."

"Peki, *sen* ne diyeceksin okulundakilere?"

"Belki de bunların doğru olmadığını söylerim."

"Ama dün akşam televizyonda seyrettiler?"

"Evet... bilemiyorum."

Uzun zamandır ilk defa işe bisikletle gitmiyorum. Arabayı alıyorum bu sefer, ne iş arkadaşlarım ne de öğrencilerim arabayı tanıyor, okulun arka tarafında bir yere park ediyorum. Orada arka kapıdan girip merdivenlerden doğruca benim sınıfa çıkabilirim.

Okul idaresi evde yaşadığım sorunlardan haberdar, bu sabah telefon edip bir saat gecikeceğimi bildirdiğimde, sekreter çok nazik ve yardımseverdi, hemen bir yedek öğretmen bulacaklarını, merak etmememi söyledi.

Gazetecilerin telefonlardan kurtulmak için bütün cep telefonlarımızı kapamıştım ama benim cebi bir dakikalığına açıyorum, sesli ve yazılı mesajlara bakmaksızın, hemen Bernard'ı arıyorum. Evden aradığımda açmamıştı, ofisini de aramıştım ama henüz mesai başlamamıştı, cevap veren olmadı. Cebini hâlâ açmıyor ama ofisine bağlanıyor ve bir sekreter cevap veriyor telefona:

"Berman ve Friis. Bernard Berman'ın ofisi, buyrun."

Sesi nazik ve telaffuzu 1960'ların filmlerini hatırlatıyor insana.

Bernard'ı tanıdığımı, bütün banka hesaplarımızın dondurulduğunu, tekrar ne zaman açacaklarını –o da eğer bir daha açarlarsa– bilmediğimi izah etmeye çalışırken, kelimeler ağzımda birbirine karışıyor, sırasını şaşırıyor.

"Bernard şu sırada mahkemede, aradığınızı kendisine bildireceğim. Telefon numaranız onda var mı?"

Numaramı veriyorum ve sınıfa giriyorum.

Sınıfta gergin bir sessizlik var bugün fakat hiçbiri çıkıp da dün televizyonda Frederik'ten bahsedildiğini ağzına almıyor ve ben bir yandan ders verirken, bir yandan da çocukların, matematik hocalarının milyonlar hortumlayan bir madrabazla evli olmasından tedirgin olduğunu sanmamın bir kuruntudan ibaret olup olmadığını düşünüyorum.

Bu ayı çıkarabilmek için kimden borç para alabileceğimizi de düşünüyorum ve sonraki ayları çıkarabilmek için.

En yakın ihtimal Thorkild'le Vibeke ama onlara bir borcumuz filan olmadığı halde bile, Vibeke'nin bütün aileyi tekeline almasına mani olmak o kadar zor ki. Hasta oğluna yardım edebilmek için her şeyi yapmaya hazır olduğunu anlayabilirim ve emekli hemşire olarak hasta bakımı hususunda bende olmayan

becerilere sahip olduğunu da anlayabiliyorum ama iş, Frederik'le benim tasarruf etmemiz gerektiğinde ısrar edip, alışveriş listesine yazdığım organik gıda maddelerini almamasına, elektrikli süpürgemi, almak kendince daha kolay geliyor diye, başka bir dolaba kaldırmasına, temizlik maddelerini başka markalarla değiştirmesine ve gece bizde kalmaktan dem vurmaya başlamasına gelip dayanınca, dur demek zorundayım.

Emekliye ayrıldıktan sonra başladığı psikoterapi tahsili onu zaten hiç olmadığı kadar asabileştirdi; bir gün benim koltuğuma kurulmuş, bir yandan kolyesinin ucundaki koca kehribarla oynarken, öbür yandan da bizim eve taşınmasını kabul etmememin nedeninin, annemle aramdaki tam olgunlaşamamış ilişkiden kaynaklandığından laf etmeye kalkınca, feveran edivermiştim.

Böyle sıkışık bir durumda hemen aklıma gelen ikinci kişi Laust oluyor tabiatıyla. Evvelsi güne kadar olsaydı, ne sorunumuz olsa sorgusuz sualsiz yanımızda olurdu, para hususunda da. Sonra Helene de var, öğle paydosunda ona da sorabilirim ama şu sıralarda Henning'le onun kendi faturalarını bile zor ödediklerini biliyorum.

Perspektifle ilgili sorula geçiyoruz, sınıfa soruyorum:

"İki kaybolan noktayı nasıl bulacağımızı içinizde bilen var mı?"

Kürsünün tam önünde oturan Anna parmak kaldırıyor, soruya cevap vereceğini sanıyorum:

"Kocanın hapse gireceği doğru mu?"

Bunu planladılar mı yoksa? Bu soruyu kimin soracağını daha önce aralarında konuştular mı? Anna samimi görünüyor –bu durum önceden ne kadar prova edilmiş olabilse bile– ve dün gece, yarı uyur yarı uyanık halde yatarken kabaca derlediğim tüm yanıtları bir yana bırakıp, gerçeği söyleyiveriyorum.

"Evet, belki hapse girecek. Bilmiyoruz. Bir sürü para çalmış ama bunu hasta olduğu için yaptı. Elinde değildi. Beyninden hasta."

Biraz bu konuda konuşuyoruz ve açıklamalarımı benimsiyorlar. Bu iş şaşırtıcı derecede kolay oldu ve hemen arkasından matematik sorularına geçiyoruz. Teneffüste Niklas'a bir kısa mesaj atıp sınıfa hakikati anlattığımı bildiriyorum.

Bir sonraki derse geç geliyorum çünkü kimselere rastlamamak için teneffüs bitene kadar ne okulun koridorlarında ne de avluda boy göstermek istiyorum. Öğretmen odasından da uzak duruyorum ama öğle tatilinde girmem gerekecek.

Helene'ye de o sabah bir ara telefon edip o odaya onunla beraber girmemizi rica etmiştim. Tuvaletin önünde buluşuyoruz, kucaklaşıyoruz ve Helene önden gidip kapıyı küt diye açıyor, içerisi öğretmen dolu, Helene soğuk, kararlı ve ters bir edayla aralarından hızla geçiyor, ben de arkasından; ve kendimizi dosdoğru pencerenin hemen önündeki, her zaman oturduğumuz masaya atıyoruz.

İşte karşılarındayım, üçkâğıtçının teki –veyahut belki de sadece üçkâğıtçının karısı; ama bunu bilemezler ki– her halükârda bu ülkenin en saygın okullarından birini yerle bir eden evli çiftin, yarısı duruyor karşılarında.

"Her şey yoluna girecek."

"Ne kadar iyisin, Frederik'i desteklemeye devam ediyorsun."

"Yapabileceğim bir şey olursa, hemen söyle, tamam mı?!"

Masadaki iş arkadaşları bana sarılıyor, gülücükler yolluyor. Diğerleri de dostane bir iki şey söyleyebilmek için masamıza geliyor veya odanın ta öbür ucundan, beni yüreklendirmek istercesine el sallıyorlar. Helene içlerinden bazılarıyla teneffüste konuşmuş olmalı. Suçlu olduğumu düşünmüyorlar. Yanında kalıp hasta kocama destek olduğumu düşünüyorlar.

"İşte böyle yapabilmek lazım, Mia. Ben de senin kadar güçlü olabilmek isterdim."

Bu tepkileri hiç beklememiştim, Helene hepsiyle konuşmuş olamaz. Sevildiğimi hissetmek beni öyle duygulandırıyor ki, gözyaşlarımı tutamıyorum, hem de herkesin gözü önünde.

Bir sonraki derse yollanırken, Helene'ye şaka yollu soruyorum:

"Zamanında Frederik'in fingirdediği bütün o kadınlara telefon etmeliyim belki de. Şöyle diyebilirdim: 'Eğlence artık sona erdi bayanlar. Şimdi kendi payınıza düşen yükü omuzlama vakti. Derhal yirmi bin krona ihtiyacımız var.'"

Helene gülmüyor.

"Fakat ne olursa olsun, senden borç istememem gerektiğini de iyi biliyorum" diyorum. "Yani şu sıralarda darda olduğunuzu."

Helene beni öğretmenlerin posta tepsilerinin durduğu kitaplığa doğru çekiyor ve alçak sesle konuşuyor:

"Bence sen gelecek derse girme."

"Ne? Durumumu herkesin nasıl anlayışla karşıladığını gördükten sonra kendimi öyle harika hissediyorum ki! Derse girebilirim de ders verebilirim de... hem de ta... yani hem de epey zaman!"

"Artık eve gitmelisin. Gelebilmen çok iyi oldu ama sen bugün kendinde değilsin."

11

Frederik o kadınlarla macera yaşamayı sahiden arzu etti miydi acaba? Diğer tüm konularda, dünyanın en güvenilir insanıydı ama sanki bizim ilişkimiz hakkında tam tersi kurallar izliyordu.

Ortaya çıkardıklarımla onu yüzleştirdiğimde karşılaştığım vurdumduymazlığı iyi hatırlıyorum. Yüzündeki o soğuklukla, sanki tüm empati kabiliyetini devre dışı bırakmış gibiydi. O buz gibi umursamazlık hastalığından mıydı, beynindeki bir şeyden miydi? Her halükârda, eski haline kıyasla öyle yapyabancıydı ki. Hastalığının başlangıç aşaması pekâlâ olabilirdi.

Beraberliğimizin ilk yılında delicesine işine gömülmemişti. Bir tümörün, beynin çoklu görev yapabilme mekanizması-

nı bozabileceğini, kişinin davranışlarının monomanik bir niteliğe bürünmesine yol açtığını şimdi biliyorum. Bu durumun evliliğimizin başında ortaya çıkıp, benim harika, yakışıklı Frederik'imi eşine sadakatsiz bir işkolik haline getirmiş olması mümkün; sonra tümörün büyüme süreci bir müddet durup Frederik'in bu süre içinde bir dizi ruhsal telafi mekanizması geliştirmesi, o "üç güzel yılımız" boyunca, kısmen de olsa eski haline dönmesi de tıbbi açıdan kesinlikle mümkün. Bu dönemin ardından tümör tekrardan canlanmış, sara nöbetine ve ameliyata kadar geçen sürede büyümeyi sürdürmüş olabilir.

Helene'nin tavsiyesine uyuyorum ve okuldan erken ayrılıp her zamankinden üç saat önce eve dönüyorum. Etrafta hiç gazeteci, fotoğrafçı falan var mı acaba? Hayır yok.

Eve doğru yürürken, kayınvalideyle kayınpederin, Frederik'le beraber ön bahçeyi ilkbahara hazırlamış olduklarını görüyorum. Çalıları kesmişler, yerdeki kuru dalları, yaprakları ve yarıda yetişip söndürdüğüm ateşten kalanları tırmıkla alıp, iki koca öbek halinde bir araya toplamışlar. Hatırlıyorum da Thorkild'le Vibeke, becerikli oğullarına bakarken, gururdan koltukları kabartırdı hep. Thorkild'in bir keresinde bizim mutfakta dediği laf aklıma geliyor: "Bugünleri göreceğime, ölsem daha iyiydi!" Ama diyemezdi. Frederik gözaltına alındıktan sonra, bu sabah, ben yokken ona bakmak için bize gelene kadar onları hiç görmemiştik ki.

Kapıyı anahtarla açıp içeri giriyorum ve daha kapıyı açarken, üst kattan Frederik'in mekanik hıçkırıkları geliyor kulağıma. Yukarıya fırlıyorum ve Vibeke'yle Thorkild'i banyonun önünde buluyorum:

"Bir türlü içeriden çıkmıyor. Her şeyi denedik."

"Ne oldu ki?"

Cevap yok, banyo kapısına yaklaşıyorum:

"Frederik, benim. Eve geldim."

Belki de beni duyamıyor.

"Frederik, ben eve geldim. Artık buradayım. Seni görmeyi özledim."

Hâlâ cevap yok.

"Biraz tartıştık da..." diyor Vibeke.

Bir şey demiyorum, sadece yüzüne bakıyorum, ta ki o tekrar söze başlayana kadar:

"Benim yığının üzerine işedi."

"Senin yığının üzerine mi işedi?"

"Ellerimle toplayıp yola taşıyacağım çalı çırpı yığınının."

"Onu payladın mı?"

Vibeke, uzun bir izahata geçmeden önce derin bir nefes alıyor ama ben erken davranıp alçak bir sesle onlardan alt kata inmelerini rica ediyorum ve Thorkild karısının elini sıkıca tutup onu merdivenlere doğru götürüyor.

"Gittiler, Frederik. Yalnız ben varım. İçeri girmeme izin yok mu? Çok istiyorum."

Sırtımı kapıya dayayıp uzun zaman yerde öylece oturuyorum ve yatıştırıcı ufak tefek şeyler söylüyorum, sonra hıçkırıkları bıçak gibi kesiliyor.

Kapının arkasından sesini geliyor:

"Ben bir şey yapmadım."

"Hayır, yapmadın."

"Yemin ederim! Ben bir şey yapmadım. Onun yığınına işemedim."

"Hayır, işemedin."

"Ama sonra annem öfkelendi."

"Üzülmeni çok iyi anlıyorum. İçeri gelebilir miyim?"

"Hayır."

"Peki, o zaman burada da oturabilirim. Ziyanı yok."

Uzun bir bekleme süresinden sonra devam ediyorum:

"Ben şimdi aşağı inip onlarla konuşuyorum. Her şey yoluna girecek. Eğer yukarı gelmemi istersen bana sesleniver, olur mu?"

Salonda koltuğuma yığılıyorum ve derin bir iç çekiyorum. Ama bir faydası olmuyor, bir nebze bile rahatlayamıyorum.

Vibeke içinde birikenleri söylemeden duramayacak halde artık, bir elini havaya kaldırıyor ve ağır bileziği kolundan yukarı doğru kayıyor, benden korktuğu belli. Bunun için haklı nedeni de var. Kafam sanki buz gibi: İçimde her şey patlamaya hazır bekliyor.

"Bahçe işi bayağı iyi gidiyordu" diyor sonra. "Çalıları kırptık, dalları filan bir araya topladık. Ben bir ara içeri gitmek zorunda kaldım, sonra tuvalet penceresinden bakınca bir de ne göreyim, ayakta durmuş, bir araya topladığım çalı çırpı yığınının üzerine işemiyor mu? Hem de birazdan kendi elceğizimle tutup yola taşıyacağım yığının tam üstüne!"

Duruyor, yüzümü bir inceliyor. Kendime hâkim olmayı iyi beceriyor olmalıyım ki, devam ediyor:

"Tepem attı. Ve bunun için öfkeden boynumu koparmak istiyorsan, buyur kopar, Mia. İnan ellerim çiş olacak diye değildi. Ben elimin çişlenmesine alışığım hem anneyim hem hemşireyim. Bana asıl tesir eden, yaptığının ne anlama geldiğiydi: Niçin böyle yaptı? Sanki benim üzerime işermiş gibi. Bu hareketin ardında bir sürü sembolik anlam var: mesela, penisle 'anneyi' aşağılamak, tabii ya..."

Vibeke'nin psikoterapi tahsilinden sonra benimsediği bu acayip düşünme tarzı, son aylarda sinirlerimi bayağı bozmaya başladı. Fakat kendime hâkim olup dinlemeye devam ediyorum.

" Ve yanık dallar, ölüm mü, yoksa çürüyüş mü? Yani ihtiyarladığıma ve ömrümün sonuna yaklaştığıma aldırmıyor demek mi oluyor? Alaya alıyor demek mi oluyor? Yoksa ölmemi temenni ediyor demek mi?"

"Yok canım artık, o kadar da uzun boylu düşünmüyordur" diyorum.

"Ama öfke dolu olduğu o kadar apaçık ki, sonra müthiş bir keder içinde, sanki her şeyin altında bu hisler gizli ve ara sıra pat diye ortaya çıkıveriyor. Buna hepimiz de anlayış gösteriyoruz tabii. Biz de olsak böyle tepki gösterirdik. Fakat bütün öf-

kesini Thorkild'le bana yöneltmesi büyük haksızlık gibi geliyor. Bunu hak etmiyoruz, hemen her gün buraya ona yardım etmeye geliyoruz biz!"

"Fakat elinde değil ki..."

"Mia, sana ait bir şeyin üzerine işeyen oldu mu hiç? İşemekten bahsediyorum burada?! Adlı adınca işemekten?!"

Hasta bir insanı nasıl olur da cezalandırabilir, hayret ediyorum. Frederik kendinde değil ki! Şu anda yukarıda oturmuş, üzüntüden kahroluyor. Eminim ki, birazdan kontrolümü yitirip Vibeke'ye, hakkında ne düşündüğümü adlı adınca söylemeye başlayacağım ve onu ağlatmadan da yatışamayacağım.

Tam ipleri elimden kaçırmak üzereyken, Frederik'in merdivenlerden aşağı indiğini görüyoruz. İçimden koşup onu kucaklamak geliyor, merdivene doğru seğirtiyorum ama yarı yolda duruyorum; beden dili bana bundan hoşlanmayacağını söylüyor.

Dikkatimi tekrardan Vibeke'ye çevirmeye daha fırsat bulamadan, Thorkild konuşmaya başlıyor:

"Mia, sen gazeteleri görmemiştin."

Frederik'in madrabazlığı hakkındaki yazıların havadaki gerginliği dağıtacağı da hiç aklıma hayalime gelmezdi. Fakat Thorkild bunu başarıyor. *Børsen, Jyllands-Posten, Politiken, Berlingske* hepsini taramış, oğlu hakkındaki yazıları bulmuş. Thorkild'le yan yana kanepeye çöküyoruz ve omuz omuza yaslanıp okumaya koyuluyoruz, ince uzun vücudu Frederik'i hatırlatıyor ve içimde aynı sıcak hisleri uyandırıyor, bir şeylerin gerçek olduğu hissini. Ama otuz yıl sonra Frederik'in yanında böyle oturabilmek, bu artık hiç gerçekleşemeyecek bir gelecek. Bir yandan gazetelerdeki yazıları pür dikkat gözden geçirirken, arada bir de yan gözle kayınpederimin sakin ve soğukkanlı yüzüne bakıyorum.

Yanaklarında utanç, gömleğin yakasından dışarı sarkmış yaşlı, pörsük cildi. Özel Frederiksborg Okulu'ndaki devasa müdür odası, haşarı erkek çocukların ceza yemek için gönderildiği

yer. Thorkild'le Vibeke oğullarının, işine aşırı düşkünlüğünde bir anormallik olduğunu hiçbir zaman düşünmemişti. Frederik ufakken, Thorkild de hemen hemen her zaman işteymiş.

Vibeke'ye haddini bildirme isteğim kayboluyor, koltukta oturmuş kesik kesik nefes alıyor ve bana korku dolu bakışlar gönderiyor:

"Mia, okulda onca saatten sonra bir iki lokma bir şey yemek istemez misin?"

Çay yapmak ve kahvaltılık bir şeyler alıp getirmek için mutfağa giderken, Frederik'in saçlarını hafifçe okşayıp geçiyor.

"Özür dilerim" diyor. "Gerçekten çok özür dilerim, Frederik."

Frederik annesinin elini, sanki kafasına böcek konmuş da kovmak istermiş gibisinden, elinin tersiyle itiyor.

Vibeke mutfaktan döndüğünde, Thorkild'le ben başımızı gazetelerden kaldırıyoruz. Ben Frederik'e dönüyorum:

"Frederik, Vibeke'ye öfkelendiğin için mi bahçede topladığı o çalı çırpı yığının üzerinde işedin sen?"

"Hayır."

"Emin misin?"

"Evet, eminim ki onun için değildi."

"Peki ama, o zaman niçin öyle yaptın?"

"Bilmiyorum."

"Hasta olduğun için işemiş olabilir misin?"

"Ah! Yine mi o konuyu deşiyorsun?"

"Evet öyle, sen hastasın, değil mi?"

"Tamam biliyoruz, hastayım! Fakat bunun konuyla bir alakası yok."

Frederik son zamanlarda, ameliyattan sonra hafızasının zayıfladığını söyleyip duruyor ama öyle bir şey yok. Ayrıca ameliyatın denge yeteneğini de bir miktar etkilediğini de söylüyor, merdivenlerden ha bire düşmesinin, evde sağa sola çarpmaktan bütün vücudunun çürük içinde kalmasının bundan olduğunu ileri sürüyor. Ama aslında nedeni, evin içinde deli gibi

koşup durmasından ibaret. Bu iki şeyin haricinde, Frederik tamamen eskisi gibi olduğuna inanıyor.

Frederik bundan altı ay önce, altında yeni satın aldığı, elden düşme, turuncu bir Alfa Romeo'yla eve geldiğinde kendinde miydi? Yeni bir araba almayı kararlaştırmıştık ama *böyle* bir araba değil! Gösteriş ve hız için onca para! Bunu kararlaştırmamıştık, bu tür şeyler ona da yabancıydı, bana da. O günlerde her ikimizin de ne "yetersiz dürtü kontrolü"* diye bir şeyden ne de bunun "orbitofrontal sendrom"** belirtisi olduğundan haberi vardı ve çok geçmeden ikimiz de arabaya âşık olduk, birkaç ay sonra da Frederik'in bu arabayı almakla, daima her şeyin en doğrusunu yaptığını bir kere daha ispat ettiğini düşünmeye başladık.

Ben, Vibeke gibiyim. Frederik'in acayip hareketlerinde bir anlam yoksa, buna ben de katlanamıyorum.

Artık ne pencereleri ne oda kapılarını ne dolap kapılarını ne de kavanoz kapaklarını kapatıyor. Reçel kavanozlarının hepsi yapış yapış ve bir gün buzdolabındaki turşu kavanozunu devirince, her taraf turşu suyu içinde kaldı, tabii onun da kapağını tam kapamamıştı.

Birkaç doktora sordum, söylediklerine göre, insan beyninde "bir şeyi kapatmayı" idare eden ayrı bir sistem yokmuş. Beyinde bir "yön merkezi" varmış ve beyninin sağ temporal bölgesi hasar görmüş hastalarda bu merkez sık sık özürlü olurmuş. Frederik'in beynindeki hasar o bölgeye kadar yayılmışsa, o zaman tıpkı onun yaptığı gibi, odalarda dolaşırken yön tayininde zorluk çekme, pantolon fermuarını aşağı çekmek isterken yukarı çekme ve ayakkabılarını ters giyme gibi sorunlar ortaya çıkarmış.

* Dürtülerine hâkim olamama, impulsivite. (ç.n.)

** İnhibisyonsuzluk, dürtüsellik, değişken duygulanım, öfori, uygunsuz şakalar, dikkat, içgörü ve yargılama bozukluğu. (ç.n.)

Frederik'in bu yeni ortaya çıkan "bir şeyi kapatmama" âdeti beyin hasarıyla bağıntılı değilse, o zaman bu duruma belki psikolojik bir izah getirilebilir, Vibeke'nin terapi hocalarının yapacağı gibi: Frederik olanakları engellemek istemiyor denebilir, hem ilerisindekileri hem de ardındakileri! Veyahut da şimdiki durumunda hapsolup kalmaya kendi de katlanamıyor denebilir!

Onun eski haline gelmesini, gece gündüz her an ümitle bekliyorum ve her yerde, her şeyde bir mucize işareti arayıp duruyorum. Bulaşık makinesine en son tabağı koyarken güneş çıkarsa, o zaman Frederik bana birkaç saat yalan söylemeyecek. Pencerenin önünden bir sonra geçecek olan yayanın üzerinde mavi ceket varsa, Frederik'in canı eski günlerde olduğu gibi yine biftek isteyecek, yalnız reçelli ve ballı ekmek değil. Kavşak lambası, ben park levhasını geçmeden yeşil yanarsa, Frederik isteyerek bana güzel bir iki şey söyleyecek.

Bugüne kadar batıl itikatlı biri değildim. Ve tabii ki esas mucize işaretini, kara kedilerden, merdivenlerden, gökyüzünden, kavşak ışıklarından çok, asıl Frederik'in kendisinde arıyorum.

Gözlerindeki o parıltı, Frederik değil miydi o? Gömleğini iliklerken dalgınca havaya bakışı, sağlıklıyken de böyle iliklerdi gömleğini! Evet, tastamam o!

"İnsan ruhu ne doğar ne de yaratılır, o –maddeden ve evrenin oluşumundan bağımsız olarak– ezelden beri hep var olmuştur." Bu cümleyi, uykusuz geçen gecelerden birinde, google'da "ruh" ve "orbitofrontal" kelimelerini arattığımda karşıma çıkan bir sürü alelacayip web sitesinden birinde okumuştum.

Vibeke, elinden başka bir şey gelmeyen bir hasta beyni mi azarladı yoksa sorumluluk duygusu ve ruhu olan bir insanı

mı? Yoksa bir insanın ruhu olmasa da sorumluluk sahibi olabilir mi? Veyahut bir insan sorumluluk sahibi olmadan da bir ruh taşıyabilir mi? Bir okulu olduğu gibi telef etmekten, karısının ve oğlunun hayatını mahvetmekten, oğlunun kız arkadaşına müstehcen şekilde davranmaktan sorumlu olmaksızın?

Fakat Vibeke'nin öfkesi benimkiyle katiyen mukayese edilemez, Frederik dün ayaklarımın altında savunmasız bir şekilde yatarken, ona orta sehpanın üzerindeki o ufak çanakla nasıl da kıyasıya vurabildim. Bunu yapmamış olabilmek için çok şey feda etmeye hazırım. Dün akşam vücudunun halini gördüm, her tarafındaki cilt altı kanamalarına ve yumrulara ilaveten, şimdi sırtı da yukarıdan aşağıya çürük ve morluklarla doluydu. Beni de kendiyle birlikte, bağışlanamaz davranışların kaosuna sürükledikçe sürüklüyor ve bu davranışlar için de kendimden başka kimseyi suçlayamam.

Vibeke bana peynirli sandviç hazırlıyor, tıpkı benim de bazen Niklas'a, kendisini iyi hissetmesi için yaptığım gibi. Getirip önüme koyuyor ama lokmalar boğazımdan gitmiyor. Kupama çay dolduruyor ve gidip benim koltuğuma oturuyor.

Boynundaki kehribar kolyeyle ve yün süveterinin manşetleriyle oynuyor. Biraz öyle sessizce oturup sakinleştikten sonra, konuşmaya başlıyor:

"Davranışlarına, beyin hasarının dışında, psikolojik bir izah ararken, ona saygı göstermek de gerekiyor. Hemşirelik mesleğinde bu her zaman ön plandadır. O bir insan, hasta bir vücuttan ibaret değil sadece. Önemli olan, onu dinlemeye gayret..."

Ne yaptığımı düşünmeye bile fırsat bulamadan, ayağa fırlayıveriyorum:

"Kalkıp da Frederik'e saygı göstermiyorum DİYEMEZSİN bana!"

"Özür dilerim ama hayır, Mia. Ben böyle bir şey kastetmek istemedim ki."

"Sen o gülünç psiko-hayhuylarına bakıp da oğluna benden fazla saygı gösterdiğini hiç sanma!"

"Tabii ki hayır. Öyle sanmıyorum ki..."

Peynirli sandviçi duvara fırlatıyorum.

"Hemen defolup gidiyorsun! Defol! Defol!"

"Mia, herkesi kapı dışarı edemezsin! Buraya her zaman gelip ona bakmaya hazır bir biz varız!"

Thorkild, sanki oğlunun sırtındaki izleri görmüş gibisinden, Vibeke'nin önüne geçip duruyor.

"Mia, lütfen oturur musun?"

Ama yapamıyorum. Oturamıyorum, Vibeke'ye yakınlaşamıyorum, konuşamıyorum.

"Mia, oturmanı rica ediyorum" diye tekrar ediyor Thorkild.

Vibeke, onun arkasında hüngür hüngür ağlıyor ve o zaman oturuyorum. Ama ağır ağır ve Thorkild karşımda ayakta dururken, emekli bir hayvan terbiyecisi gibi, soğukkanlı ve ileri hamleye hazır.

"Hepimiz çok öfkeliyiz" diyor. "Fakat omuz omuza durmaya mecburuz. Frederik'in bizi artık sevemeyeceği gerçeğiyle yaşamaya mecburuz."

Yanaklarından aşağı süzülen teatral irilikteki gözyaşlarının arasından, Vibeke güçlükle soluyarak lafa karışıyor:

"Öyle zor ki. Beni artık sevmiyor. Her geçen dakika bunun farkındayım. Öyle zor ki."

Frederik'e doğru bakıyorum, sandalyesinde uyuyakalmış.

Vibeke yüzüme bakarak devam ediyor:

"...Ama bu senin için çok daha beter olmalı, Mia... seni artık sevmediğini bilmek?"

Ertesi gün Thorkild'e, Frederik'in ilk ne zaman değiştiğine dair tahminlerimden bahsediyorum. Holde duruyoruz, paltolarını giymişler, kapıdan çıkmak üzereler. Aslında aceleleri var, acile gidip Vibeke'nin sağ elinde bir kırık olup olmadığını

kontrol ettirecekler. Vibeke'ye kalırsa, elini yemek masasına çok sert çarpmış.

Thorkild:

"Bence tam tersi. Frederik asıl günde on altı saat çalıştığı zamanlarda kendi gibi davranıyordu. Sonra beynindeki hasar onu etkilemeye başladı, artık daha çabuk yoruluyordu. Ve kendini eskisi gibi dinç hissetmeyince de ailesinin kanatları altına sığınmak zorunda kaldı çünkü başka kadınların peşinden koşacak enerjisi de azalmıştı. Onun gerçek Frederik olduğu zamanlar, deli gibi çalıştığı zamanlardı."

Vibeke bir an önce çıkıp gitme telaşında. Yüzü acıdan kasılmış halde.

"Tamam tamam" diyor Thorkild, karısına ama yerinden kıpırdamıyor. Benimle konuşmaya devam ediyor:

"Hastalık onu halsiz bıraktı ve bir aile erkeği haline getirdi."

"Evet ama, son üç yıl boyunca, daha önce hiçbir zaman olmadığı kadar çevresiyle ilgili ve normal bir insan olmuştu!"

"Sen bence bunu tekrar bir iyice düşün. Hâkim, bir sanığın bütün gün kendinde olup da geceleri beyin hasarlı kumarbaza dönüştüğü hikâyesini yutmaz."

"Ama tastamam öyleydi!"

"O zaman Frederik'i dört yıl kodese tıkayacaklar, yalnız bu ev değil, emeklilik birikiminiz de elinizden gidecek, her şey ama her şey!"

Vibeke'ye yan gözle şöyle bir bakıp, ekliyor:

"Şimdi gitmek zorundayız."

12

"Buraya geldiğinde kaç yaşındaydın?"

"Yirmi bir."

"Danimarkalı bir kızla tanıştın herhalde?"

Gülüyor:

"Ya evet, herkes nedense bütün yabancı erkeklerin buralara kadar sırf sizlerin aşkından dolayı geldiğini düşünüyor."

"Hayır, benim demek istediğim..."

"Ama haklısın! Lærke, Paris'deyken annemle babamın evinde *au pair*'lik* yapıyordu. Onun peşini bırakamadım ve bu da hayatımın akışını tamamen değiştirdi.

* Yabancı ülkelerdeki Danimarkalı ailelerin yanında çocuk bakıcılığı yapan genç kız. Özellikle genç üniversite öğrencilerinin, başka bir ülke görmek, dilini öğrenmek ve bazen de yanı sıra eğitim de almak için tercih ettiği, geçici bir iş türü. (ç.n.)

Frederik'in gözaltına alınıp tekrar salıverilmesinin üzerinden iki hafta geçti. Bugün izinliyim, Bernard'la beraber bizim salonda oturmuş bekliyoruz; okulun yeni avukatı, bir experle* beraber buraya gelip, eve, arabaya, mobilyalara, emeklilik birikimlerine vesaire değer biçip, tek tek satış fiyatı belirleyecek.

Bernard cep telefonundan bir fotoğraf gösteriyor:

"Hep birlikte tatildeyken çekildi."

Fotoğraftaki Bernard şimdikinden epey genç görünüyor ama yine de on yıldan daha eski bir fotoğraf değil, aşağı yukarı kazanın olduğu zamanda çekilmiş olmalı çünkü ikiz oğlanlar bayağı büyük.

"Karın ne kadar güzel" diyorum. Ve öyle de: Sapsarı kıvırcık saçları ve pırıl pırıl bir gülüşü var. Bernard o vakitler siyah saçlıymış ve de ince yapılı ama şimdiki kadar sıska değil. Akdeniz ülkelerinden birinde bir köyde çekilmiş olmalı, arka planda dağlar ve ormanlar var, karı koca ikizlere sarılmış, birlikte duruyorlar.

"Ne düşündüğünü biliyorum" diyor. "Sekiz yılda epey yaşlanmışım."

"Araba kazası geçirdiğiniz seyahatte mi çekilmişti?"

"Hayır, kaza, seyahatten döndükten iki hafta sonra Lyngby Otoyolu'nda olmuştu. Neyse ki oğlanlar arabada değildi."

Karısının resmine bakarken tüylerim diken diken oluyor: bu kadın şimdi koltuk değneğiyle ayakta durabiliyor ve öyle ağır düzeyde zihinsel engelli ki, her gününü sabahtan akşama kadar bakımevinde geçiriyor. Ve Bernard da yabancı bir ülkede mahsur kalmış, etrafında ona destek olacak ne çocukluk arkadaşları ne de ailesi var. Karısını bırakıp gidememesinin nedeni ne acaba? Bu duruma nasıl dayanabiliyor acaba?

"Karım genel engelli" diyor Bernard. "Denge sistemi ve hareket kabiliyeti, konuşma, düşünme, enerji, her şey sıfır."

---

* Gayrimenkuller, ticari mallar, sanat eserleri, kıymetli taşlar, otomobiller, zati eşya ve ev eşyası gibi çeşitli malların hakiki olup olmadıklarını tespit etmek suretiyle nakit değerlerini tayin eden kişi. (ç.n.)

Koyu gözlerine bakıyorum ama o bana bakmıyor.

"...Acayip olan, o hâlâ aynı insan" diye devam ediyor. "Hâlâ benim Lærkem o." Bunu söylemekten sanki gurur duyuyor.

Onu anlayamıyorum. Son sekiz yıldır günlerinin ve gecelerinin nasıl geçtiğini düşünecek cesaretim bile yok ama ne garip, kendi durumumu unutuyorum sanki, benim kocam da beyin hasarı geçiriyor ve evimiz elimizden alınmak üzere.

Bernard bir hafta önce beni arayıp eksperin geleceğini haber vermişti:

"Yasalara göre, okul Frederik'in tüm mal mülküne ve ortak mal mülkünüzün de yarısına el koyacak."

"Peki ama, neyimiz varsa hepsini bir arada hesaplayıp, onun yarısını alsalar olmuyor mu?"

"Hayır, her bir kalemin alındısı bulunacak. Hangi alındılarda kimin ismi var? Ve para kimden çıktı? Ve sen Frederik'ten, bedelini zimmetine geçirdiği paradan ya da kendi şahsi gelirinden ödediği büyük çapta hediyeler aldın mı? Alındıda Frederik'in adı yazılı olsa da aslında sana ait olan şeyler var mı? Bunlara tek tek bakılacak yani."

Telefon elimde, gözlerimi kapamış ve koltuğuma yığılmıştım. Sağ kalçamın altında bir çukurluk, kolunda bir çentik var, bu benim koltuğum. Şüphesiz onu da alıp götürecekler.

Bernard yığılışımı duyabildi miydi acaba?

"Ne feci olduğunu biliyorum" demişti. "...Gerçekten çok feci fakat ayak uydurmak zorundasın."

Etrafımda, on beş yıl önce hiç yoktan başlayarak ya takas ederek ya sıkı pazarlık yaparak sahip olduğum ve onardığım ve onca zamandır üzerine titrediğim mobilyalar var. Ayaklarımı üzerine uzattığım orta sehpayı da herhalde alırlar. Altındaki halıyı, üzerindeki ışıl ışıl masa lambasını. Her şeyi. HER ŞEYİ.

Boğazımı temizlemeye ihtiyacım olduğunu hissetmiştim, Bernard benden önce davranmış ve eklemişti:

"Mia, dayanabileceğini biliyorum."

"Nasıl biliyorsun?"

"Çünkü bu, hasta kocana destek olman kadar güç bir iş değil ve sen bu işi fevkalade başarıyorsun."

Helene'yle bu konuyu defalarca telefonda konuştuğumda bana hep aynı şeyleri tekrarlamıştı:

"Her halükârda o Wegner kanepeni onlar gelmeden hemen bana getirmelisin, burada saklarız. Somut bir dayanağa ihtiyacın var. Ne olursa! Böyle zor bir durumda bir dayanağın olması şart. Bir iki parça mobilya sakladın diye kimse seni suçlamaz herhalde?!"

"Aslına bakılırsa suçlayacak çok insan çıkacaktır ya."

"Bırak da gelip bir iki şey alayım. Masa lamban! Arne Jacobsen lambası, bak onu hemen arabaya koyup götürebilirim."

İçimden kendimi tekrardan koltuğuma atmak geldi, sağ kalçamı çukurluğunun üzerine yerleştirmek, çentiğe parmaklarımla dokunmak; ama zaten orada oturuyordum.

Bundan daha dakik olamazlardı yani. Sabah saat dokuzu çalarken, Bernard'la birlikte iki adamı yanıp kül olmuş ön bahçemizde karşılıyoruz. Kanepe de masa lambası da hâlâ salonda duruyor ama dürüstlüğümden mi, yorgunluğumdan mıdır bilemiyorum. Okulun yeni avukatı genç, siyah saçlı, geniş çeneli ve cart pembe kravatlı birisi. Özel Saxtorph Okulu'nun partilerinde yıllardır dans ettiğim o tombul, eski avukattan pek farklı olamazdı zaten. Ekspere gelince, o da birkaç gün sonra sokakta karşılaşsak tanımayacağım bir tip. Giysisi, suratı, saç biçimi – her şey– göze çarpmak ve hatırlanmak istemeyen diğer bütün erkeklerinkiyle birbirine karışıp kayboluyor. Muhakkak fahişeye gidiyordur diye düşünüyorum elimi uzatırken. Gazetelerde, genelev müşterilerinin gayet alelade insanlar olduğu yazıyor ve bu adamın o kadar silik, kişiliksiz bir tipi var ki, adeta insanın gözüne batıyor.

"Bu sizin arabanız mı?" avukatın sorduğu ilk sorulardan biri oluyor, bir eliyle de evin önünde duran mavi Mercedes'i işaret ediyor. Gözlerinde daha şimdiden beliren sevinci fark edebiliyorum.

"Hayır, bizimkisi şurada duruyor." Ve yolu işaret ediyorum.

Küçük, turuncu Alfa Romeo'muza doğru ilerliyoruz. Asfalta batmış gibi duruyor, lastikler dümdüz, yanlara yayılmış.

Bernard soruyor:

"Ne oldu?"

"Biri lastikleri yarmış."

"Polise ihbar ettin mi?"

Cevap vermiyorum.

"Hemen ihbar etmelisin" diye devam ediyor. "Sen yanlış bir şey yapmadın."

"Evliyiz ya."

"Bunda suç olacak bir taraf yok. Sen bunu hak etmiyorsun."

İçimde bir yerde, bir öfke hisseder gibi miyim? Evet, sanırım öyle. Lastikleri yaranların ufak çocuklar mı, yoksa bir öğretmen mi veya belki de eski arkadaşlardan biri olup olamayacağını düşünüyorum harıl harıl. Fakat öfkemi, feci bir yorgunlukla gözlemliyorum. Okuduğum o beyin hasarlarından biri bende de varmış gibi, tembel ve pasifim, benimkisi Frederik'inkinden bir parça daha yukarıda, alnımın arkasına yerleşmiş. Araba bir haftadır o halde. Hiçbir şey yapmadım.

Frederik her hafta ilerleme kaydediyor olsa bile, arabaya aldırdığı filan da yok. Öfke nöbetleri daha seyrekleşti, buna karşın daha sık ağlıyor ve onu en bedbaht eden şey, müzik dinlemekten artık hiç zevk almıyor olması. Notalar onun kafasında artık bir araya gelip bir melodiye dönüşemiyor, kulağa hoş gelmekten uzak münferit sesler olarak kalıyorlar.

Hoparlör konstrüksiyonlarına bu aralar o kadar düşmesinin nedeni de bu, bizimkilerden daha iyi ses kalitesi olan bir hoparlör sistemi kurmak istiyor. Onu kolundan tutup komşuları gezdirdim, onların müzik setlerini dinleyip, sorunun bi-

zim stereo sisteminde olmadığına ikna etmeye çalıştım. Bu sefer de bir yandan dinlerken, bir yandan da onların müzik düzenlerinin kalitesini yerin dibine batırdı. Niklas ona bilgisayarının kulaklıklarıyla da müzik dinletmeyi denedi ama Frederik ona da felaket dedi.

Akşamları, şifreyi girip bilgisayarımızın açıyorum, Frederik online forumlardaki, optimum geçit frekansları ve empedans eğrileri hakkındaki tartışmalara katılıyor, kendine en mükemmel hoparlör konstrüksiyonunu yapabilmek için ne bilgi bulursa topluyor. O arada ben de yanında oturup ya öğrencilerin matematik ödevlerini düzeltiyorum ya da muhtelif resmi dairelerden gelen, Frederik'in hastalığıyla ilgili yeni formları dolduruyorum; bu şekilde onun hangi sitelere girdiğine de göz kulak olabiliyorum.

Evvelsi gün, Vibeke ve Thorkild'le beraber, bir kendin-yap marketine gittiler ve devasa elyaflevhalarla geri döndüler, sonra da baba oğul, Frederik'in şimdi marangoz atölyesi haline gelmiş olan, eski çalışma odasında o levhaları Thorkild'in döner testeresiyle kestiler, o zamandan beri de Frederik'ten tıs çıkmadı, o odada şemaların, ölçümlerin, tutkalların, ağaç çivilerin ve dübellerin içine gömüldü kaldı.

Arabanın yanına geldiğimizde, avukat soruyor:

"Bunu alıkoymak ister miydiniz?"

"Hepsini alıkoymak isteriz."

"Ya, ben şunu demek istiyorum: Evi satışa çıkarmak zorundayız. Ama bu araba en fazla etsin etsin 90.000 getirir, yani bu kadar..."

Bernard araya giriyor:

"Arabayı alıkoymak isterler tabii."

"Peki. Tamam" diyor avukat. "Bir eksper gönderelim, değer biçsin fakat satışa çıkarmıyoruz."

Eve geri dönüp de ben adamlara daha kapıyı açarken, avukat soruyor:

"Kocan evde mi?"

"Evet, fakat meşgul."

"Bu toplantı, bugünden itibaren hayatınızın sonuna kadar ne kadar paranız olduğunu belirleyecek. Burada aldığımız kararlar bir daha değiştirilemez."

"Biliyorum."

"Kocanız da biliyor mu?"

"Evet, biliyor."

Avukat hafifçe bir öksürüyor ve geniş çenesi kasılıyor, sanki kafasını benden öte yana çevirmek ve daha fazla soru sormamak için kendini zorluyormuş gibi bir hali var.

Onları salona alıyorum. Tipsiz eksper hafif bir iç geçiriyor ve gülümsüyor, televizyonu açıp elinde bir şişe birayla kanepeme yayılmak için can atıyormuşçasına.

"İnsan bir evin kolay satılıp satılamayacağını her zaman anlayabilir, o evde sen kendin yaşamak ister miydin? Bu soru yeterli" diyor. "Ve ben kesin burada yaşayabilirdim."

Avukat pek mutlu görünüyor:

"Evin konumu ideal, kendi öyle büyük olmasa da. Sanırım böyle sevimli bir yer isteyen birçok genç çift vardır."

Eksper atılıyor:

"Ama gençlerin tercih edeceği kadar aydınlık bir ev değil."

"Evet, öyle, ilan için fotoğraf çekmeden, mobilyaların bazılarını çıkarmamız gerekecek. O zaman hem daha aydınlık hem daha ferah görünecektir."

Avukat orta sehpadaki ufak metal çanağı eline alıyor, inceliyor, dibindeki damgaya bakıyor. Ben, pahalı kanepemin önüne geçip duruyorum, hiç kımıldamadan, ikisini izliyorum.

"Bey gibi yaşıyorsunuz" diyor eksper.

Avukat başparmağını deri koltuğumun arkalığında beğeniyle gezdiriyor.

"Şahane mobilyalar, aralarında alıkoymak istediğiniz var mı?"

Ben tereddüt içinde Bernard'a doğru bir bakıyorum. Sonra, "Alıkoyabileceğimizin hepsini isteriz" diyorum.

Koltuğu satın alışımı hâlâ dün gibi hatırlıyorum. İlk kez okuttuğum dokuzuncu sınıfın sene sonu sınavları yeni bitmişti. Her şey gayet güzel gitmişti. Öğrenciler o kadar mutluydu ki, onların sevinci bana da bulaşmıştı. "İşte bundan sonra hep böyle olacak" diye geçirmiştim içimden, hayata ve işime dört gözle sarılmıştım, mutluydum, Frederik'in yokluğunu bile sineye çekmeye hazırdım. Sonra *www.dba.dk*'da elden düşme bir koltuk ilanına rastladım, eski, yıpranmış bir koltuktu ama hale yola sokulacak gibiydi. Arabamın arkasına römorku takıp ta Korsør'e gittim bakmak için ve koltuk tam ümit ettiğim gibi çıktı. 1940'ların sonlarında yapılmıştı, Funen Adası'ndan bir mobilya tasarımcısının elinden çıkmıştı, öyle pek tanınmış değildi ama bu adamın tasarımlarına öteden beri bayılırdım.

"Bu koltuk" diyor avukat, "buna hiç değer biçildi mi?"

"Hayır, ama öyle pek bilinen bir mobilya tasarımcı değil."

Başımı kaldırıp karşıya bakıyorum, Frederik'in uzunçalarlarının durduğu kitaplığın yan tarafındaki duvarda aydınlık, dört köşe bir iz var. Bir süre öncesine kadar, orada Niklas'ın üçüncü sınıftayken yaptığı bir resim asılıydı. Koleje başlayınca, onu orada istemem diye tutturdu ve şimdi ondan geriye duvar kâğıdını üzerindeki açık renk bir iz kaldı o kadar.

Nereye taşınacağız? Bir apartmana herhalde, devletten sosyal yardım parası alan işsiz güçsüzlerle ve ruh hastalarıyla birlikte, bizim gibilerle. Gammel, Farum'un çok uzaklarında bir yerde.

"Kocam akşamları ve hafta sonları da çalışıyordu" diyorum. "Onun için mobilyalarla meşgul olacak bol zamanım vardı. Bu benim hobimdi, yalnızca benim. Almak ve satmak. Kocamın hiçbir alakası yoktu. Bütün alındıların benim adıma olduğunu göreceksiniz zaten."

Avukat, bundan altı ay kadar önce verdiğimiz doğum günü davetinde Laust'un, sandalyenin tepesine çıkıp, Frederik'in şerefine kadeh kaldırdığı noktada duruyor.

"Evet, o zaman bunları nasıl bölüştüreceğimizi bir konuşmamız gerekiyor" diyor avukat. "Eğer kocan akşamları ve haf-

ta sonları çalıştıysa ve siz günlük harcamalarınızı onun yüksek gelirinden karşıladıysanız, o zaman Özel Saxtorph Okulu'nun senin aynı çalışma saatleri zarfında kazandığın paranın yarısına el koyma hakkı var."

Ve daha dakikasında, adrenalinin damarlarıma pompalandığını hissediyorum. Sesim sakin ama soluğum zor çıkıyor:

"Fakat o mobilyalara ben uzun yıllardır tek başıma yatırım yapıp, her şeyi sıfırdan bu hale getirdim."

"Bu, müvekkilimin onların en az yarısına hakkı olduğu gerçeğini değiştirmez, yani eğer kocanın senin de faydalanabileceğin kadar yüksek bir geliri varsa."

"Ama bu olamaz..."

Bernard avukatın önüne geçiyor. Sakin bir sesle konuşuyor:

"Bunu daha sonra konuşsak?"

"Evet."

Ve çekişme faslı böylece ertelenmiş oluyor. Bernard bana gülümsüyor. Burnumdan soluyorum, saldırıya hazır bir dövüşçü gibi; fakat dövüşkenliğimi yönlendirecek bir hedef tahtası yok ortalıkta.

Eksper sandalyeye oturuyor, masanın tablasını yokluyor, kitaplıktaki kitapları inceliyor, diz çöküyor ve bir halının ucundan tutup yukarı kıvırıyor. Avukatla Bernard kıpırdamadan durmuş, onu seyrediyor ve ben kıpırdamadan durmuş, Bernard'ı seyrediyorum.

Biri seni himaye edince insan böyle mi hissediyor? Beni bundan evvel ne zaman bir himaye eden olmuştu? Frederik'in nöbetine kadar olan üç yılımız huzurlu geçmişti, beni kollamak zorunda kalacağı bir durum ortaya çıkmamıştı. Sonra tabii o ilk yılımız var, Özel Saxtorph Okulu'nun Frederik'i olduğu gibi yutup aldığı sürecin öncesi, o günlerde bana kol kanat germek istediğini hissedebiliyordum; fakat ondan öncesi için, ta çocukluğuma, on iki yaşıma dönmem gerekiyor, babam bizi terk etmeden önceki yıllara.

Bernard ellerini ceketinin cebine sokuyor, sonra çıkarıyor, tekrardan sokuyor. Onunla iki hafta önce ilk tanıştığımda, göze batıcı yalnızlığıyla, gri saçlı, ince silueti kafamda nedense vahşi, sinsi bir kurt imajı uyandırmıştı.

Fakat şimdi her şeyi farklı görüyorum: Görünüşe göre, neredeyse yirmi yılın ardından, karısına hâlâ sırılsıklam âşık. Hem de bugüne kadar karşılaştığım erkeklerin hepsinde daha fazla âşık. Şimdi onun hiç de kurda benzemediğini görebiliyorum; o daha çok, kış vakti eski sahiplerine ve sıcak yuvasına tekrardan kavuşabilmek için sokaklarda dur durak bilmeden dolaşıp aranan ve kemikleri derisinin altında her geçen gün daha bir belirginleşen zavallı bir ev köpeğini andırıyor.

Üst kata çıkıyoruz ve banyoya giriyoruz. Frederik'in atölyesinden ne testere ne de matkap sesi geliyor, herhalde keseceği şekilleri elyaf levhaların üzerine çizmekle meşgul. En nihayet, eksperin yüzünde bir kişilik görmeye başlıyorum: Çoğu erkekten bir parça daha toparlak kafalı. Dudakları bir parça daha etli, gözleri bir parça daha ufak. Ona birkaç gün sonra sokakta rastlasam ve tanımasam, bu artık onun kafamdaki diğer erkek imajlarına karışan silik bir tipinden değil, benim onu tanımazdan gelmek istememden kaynaklanacak.

Banyomuz çok küçücük ve başka yer olmadığı için buraya koyduğumuz çamaşır ve kurutma makinelerinden dolayı insana tam anlamıyla tıkış tıkış geliyor.

"Hmm!.. Hmm!.. Hmm!.. Evet, bu hiç iyi değil işte" diyor eksper. "Fiyatı rahat birkaç yüz bin kron düşürecektir."

"Daha geçenlerde yeniledik!"

"Umarım fazla masraf etmemişsinizdir, bu tadilat yalnızca evin değerini düşürüyor o kadar."

"Nasıl böyle dersin?!"

"Şu yamuk yumuk fayanslara baksanıza. Alıcı bunun düzeltilmesini ister."

"Ama o, banyoya özel bir ambiyans kazandırıyor... fayanslar öyle..."

Birden kafama dank ediyor: Bu fayansları döşeyen, muhakkak ki gerçek Frederik değildi.

İki yıl önce Frederik'le beraber bu eve hafta sonları gelir çalışırdık. En güzel yıllarımızın belki de en güzel günleri böyle geçti. Flört ettik ve gülüştük ve alet edevatla, sıva ve fayanslarla boğuştuk. Frederik evle ilgilenmeye hiç meraklı değildi, o iş bana bakardı ama o bir tek sıra cam fayansı kendisi döşemeyi pek arzu etmişti ve ben o zamandan beri klozete her oturup da karşı duvara baktığımda, o yamuk yumuk fayanslar bana o mutlu günlerimizi hatırlatmıştır.

Fakat gerçek Frederik her şey mükemmel olana kadar uğraşırdı –özellikle de elinin yatkın olmadığı şeyler söz konusu olunca– gerçek Frederik olsa fayansları asla böyle yamuk yumuk bırakamazdı.

Halojen lambaların ışığı, fayansların yüzeyindeki ışık oyunları, kapağı açık çamaşır deterjanının parfümüne, içerideki rutubete ve Frederik'in ıslak el havlusunun kokusuna karışıyor. Köşeleri yamuk yumuk kesilmiş, linolyum yer kaplamasının üstüne kusmak geliyor içimden. Bundan iki yıl önce, Frederik'in hastalıklı duygu dünyasından henüz haberdar değildim, her şeyin karmaşıksız ve eğlenceli olduğu ve hiçbir şeyin bir derinliğe sahip olmadığı o dünyadan. O günlerde işin iç yüzünü bilmediğimden, Frederik'in ruh halinin bana da bulaşmasına göz yummuş olmalıyım.

"Ben bir dakika burada kalacağım" diyorum, eksperle avukat üst katın geri kalan kısmına bakmak üzere banyodan çıkmaya yeltenince.

Bernard bana bakıyor: ta gözlerimin içine, soran bakışlarla. Dayanıp dayanamayacağımı bilmek istiyor. Ve dayanamayacağımı hemen anlıyor fakat ne yapacak ki? Tabii olmadığını duyabildiğim, sakin ve pervasız bir sesle soruyor:

"Uzun sürer mi dersin?"

"Hayır hayır."

Arkalarından kapıyı kilitliyorum, klozetin üzerine, kafamı ellerimin arasına alıp oturuyorum. Islak havlu, toz deterjan ve durgun su kokusundan nefret ediyorum.

Bernard'la Lærke'nin banyosu da böyle mi kokuyor acaba? Hiç sanmıyorum. Bir şekilde buradakini andırır gibi mi kokuyordur acaba? Farkında bile olmadan, bu sabah boyunca Bernard'ı koklamış olmalıyım; hayret, nasıl koktuğunu gayet iyi hatırlıyorum ve banyosunun da nasıl koktuğunu tahayyül edebiliyorum. Güzel kokuyor.

Dışarı çıktığımda, diğerleri Niklas'ın odasında. Eksperin elinde, Niklas'ın kamera çantası, açıp burnunu sokmaya hazırlanıyor, her şeye soktuğu gibi.

"Onu açamazsın!" diyorum kapıdan. "O bizim değil. Oğlumuzun."

"Alındısı var mı peki elinizde?"

Yanına seğirtiyorum ve tam karşısında duruyorum:

"Oğlumun çantasını lütfen rahat bırakın! O oğluma ait! Onu alamazsınız!"

Fakat tabii ki dediklerime aldırmak zorunda değil.

"O zaman oğlunuzun adına bir alındısı da olması lazım" diyor. "Vay canına, esaslı bir kamera."

Bernard'ın sesi insanın içini rahatlatıyor:

"Almayacaklar, Mia. O Frederik'e ait değil. Sırf bilmek istiyorlar..."

Sonra birden susuyor ve öbür adamların da sesi soluğu çıkmıyor. Hepsi birden arkamdaki kapıya doğru bakıyor.

Frederik atölyesinden dışarı çıkmış.

"Frederik, Niklas'ın kamerasını da alacaklar" diye feryat ediyorum.

"Hayır, almayacaklar" diyor Bernard sakince. "Yalnızca bir..."

Frederik her üçünü de baştan aşağı bir inceliyor, sonra onları yok sayarcasına, bana bakıyor. Ben de onun güleç gözlerinin ta içine bakıyorum. Yine o bomboş ifade. O pervasız keyif, bana yalan söylerkenki gibi, yürüyüş yaparkenki gibi, televizyon seyrederkenki gibi, yemek yerkenki gibi.

"Mia, gidip daha levha almamız gerek."

"Gidip levha mevha almayacağız. Bu adamlar Niklas'ın kamerasını almaya yelteniyor. Farkında değil misin?.."

"Ama benim levhaya ihtiyacım var. Konstrüksiyonda değişiklik yaptım."

"Ne dediğimi işitmedin mi? Oğlunun kamerasını alıp götürecekler!"

"Bence bugün öğleden sonra bir ara gidip bakalım, o zaman yola çıkmadan bir şekerleme yapacak vaktim de olur."

"Lanet olsun, Frederik! Bir iki saniye için senden başkasına odaklanamaz mıyız?!"

Gözlerinde bir hareket oluyor. Sanki bir kişilik beliriyor derinlerinde. Nasıl kendi bildiğini okuyabileceğini hesaplamak için beliren belli belirsiz, kırılgan bir çaba, benim nasıl düşündüğümü ve hissettiğimi hesap etmek için, o levhaları alabilmek için ne demesi gerektiğini hesaplamak için. Lazımlığa oturmayı öğrenmekte olan minicik bir oğlan çocuğu gibi, aynı bakışlar –beyninde yeni nöral yollar kurulurken– hem son derece dikkatli hem garipçesine uzak ve dalgın.

"Peki ya senin dediğinin gerçekleşmesine izin vermezsem? O zaman beni pataklarsın, öyle değil mi?" diyor ve dördümüze birden ürkekçe bakıyor. "Sonra sırtıma sırtıma vurursun, değil mi? Senin istediğin olmazsa, o zaman bana masadaki çanakla da vurursun sen."

13

"Bu yazı her şeyi güzelce izah ediyor."

Niklas'a okumak için yukarıya odasına koşuyorum. Fakat haliyle yine evde değil. Penceresinden dışarıya sokağa bakıyorum, belki eve doğru yoldadır diye. Ama kimsecikler yok.

Bu sefer Frederike'e okumak için onun çalışma odasına doğru seğirtiyorum fakat yarı yolda duruyorum. Aldırmayacaktır bile, o zaman da ben hayal kırıklığına uğrayacağım ve belki de iş münakaşaya kadar gidecek.

Vibeke'yle Thorkild'e telefon edebilirim ama yapacak gücüm yok. Sonra arkadaşlar da var tabii ama birçoğu Özel Saxtorph Okulu'nda çalışıyor ve büyük bir kısmı da Laust'un ve

yeni okul idaresinin tarafını tutuyor: Yani Frederik sağlığına kavuşursa ağır bir cezaya çarptırılmasını diliyor hepsi.

Hâlâ konuştuğumuz ve Frederik'in suçsuz olduğundan hiç şüphesi olmayan bir öğretmen arkadaş anlatmıştı; bir öğretmenler toplantısı sırasında erkek öğretmenlerin bir kısmı Frederik'ten "bir cani" diye bahsedip de diğerleri bunu hazmedemeyince, resmen sille tokat birbirlerine girmişler.

Bazen alışveriş yaparken, insanlar rastgele yanıma gelip desteklerini ifade ediyor ama Frederik'le beraber Farum şehir meydanındaki Irma'ya alışverişe gittiğimizde, arkamızdan "domuz!" diye bağıranlar da çıkıyor.

Esasında Laust'a bir telefon edip Iowa Kumar Testi'nden* bahsetmek istiyorum ona, belki o zaman ne kadar yanıldığını anlar. Birkaç kere denedim, telefonu çat diye yüzüme kapattı ama o beni ara sıra, gece yarısı sarhoş sarhoş arayıp okul hakkında bağırıp çağırıp sızlanıyor ve temcit pilavı gibi aynı şeyi söylüyor: Frederik sadece öğrencilerin ve okul çalışanlarının hayatını mahvetmekle kalmamış, Laust'un babasının, dedesinin ve büyük dedesinin hayatını da boşa çıkartmışmış.

Aşağıya, salona inince pencereye gidip Niklas'ın gelip gelmediğine bir kere daha bakıyorum ama neden gelsin ki?

Bu arada üç oğlan çocuğunun bizim bahçeden koşarak dışarı çıktığını fark ediyorum. Bir şey sanki kulağıma, bu çocukların sırf oynamak için bahçeye girmediğini fısıldıyor. Çıkıp bakıyorum, bizim evin cephe duvarına sprey boyayla bir şeyler yazmışlar: "BURADA PİSLİĞİN TEKİ YAŞIYOR!" Hemen sert bir fırça, bir kova su ve sabun alıp geliyorum.

Yarım saat sonra karanlık iyice çöküyor. Yazıyı elimden geldiği kadarıyla ovarak çıkardım. Hava soğuk ve rutubetli ama ben yazıyı sileyim diye ıkınıp sıkınmaktan ateş gibi yanıyorum, arka bahçeye geçiyorum, komşular ve yoldan geçenler beni burada göremez. Sonra kavrulmuş çimenleri ve sabunun epeyini temizlediği ama hâlâ hayal meyal fark edilen "YAŞI-

* Iowa Gambling Task (IGT). (ç.n.)

YOR" ve "PİSLİĞİN TEKİ" kelimelerini görmek zorunda da kalmam.

Mindersiz salıncak kanepenin, doğrudan yayların üzerine çöküyorum. Yan komşunun yaz partisinden Frederik'le beraber sıvışıp da elimizde bir şişe şarapla burada geç saate kadar oturduğumuz ve sonra odamıza çıktığımız o akşamın üzerinden ne kadar zaman geçti acaba? Banyoyu yenilediğimiz sırada mıydı?

Metal teller popoma batıyor, başımı kaldırıp Frederik'in atölyesine bakıyorum. İçerisi hâlâ karanlık. Çıkıp bir ışık yaksam iyi olacak. Bunu her akşam unutuyor ve gözlerini mahvediyor.

Cep telefonum çalıyor:

"Merhaba, ben Bernard. Rahatsız etmiyorum ya?"

"Hayır, katiyen."

"Sesin sanki donuyormuşsun gibi çıkıyor."

"Yo, üşümüyorum. Bir şey mi oldu?"

"Destek grubundan Andrea bana bir mail atmış, google'a girip, Iowa Kumar Testi'nin sayfasına bakmamızı söylüyor. Hemen baktım ve yazılanları okuduktan sonra, Frederik'in borsa oyunlarına daldığında, kendinde olmadığı kafamda daha bir kesinleşti."

Alacakaranlıkta, çalıların üzerine yağan çiyi neredeyse gözlerimle görebiliyorum. Hafiften, durmaksızın yağıyor, dalları kapladığı görünmese de insana huzur veriyor; Bernard'ın sesi de aynen böyle: ağırca ve sakince, üzerimi kaplıyor sanki.

"Aynı maili bana da gönderdi. Az önce ben de internete baktım, daha şimdi hem de!"

"O zaman memnunsundur, değil mi?"

"Evet." Duvardaki yazıdan ve ufacık çocukların bile bizden nefret ettiğinden bahsetmiyorum ona. Zaten izahı da bayağı karmaşık; "memnun" olduğumda bile, gerisine gizlenmiş bir korku ve endişe hissediyorum, soluğumu olduğu gibi bırakıp da yarım saniye kadar adamakıllı gevşersem, tüm dünya başı-

ma yıkılacakmış gibi bir his. Frederik beraat ederse, bu endişe de umarım sona erecek.

"Bunu Frederik'le kutlamalısınız." Daha bir soluk almama fırsat bile olmadan, sesimdeki tereddüdü fark ediyor. "...Evet, Frederik herhalde pek ilgilenmeyecektir. Ama biraz daha iyileşince..."

"Evet... o zaman ne kadar mühim olduğunu anlayacak."

"İçeri girmek istemediğine emin misin? Sanki sesin titriyor."

"Şimdi giriyorum."

Ve adımımı içeri atar atmaz da ne kadar üşüdüğümü fark ediyorum.

"Kanepeye uzanacağım" diyorum telefona. "Satılmadan önce mümkün olduğunca keyfini çıkarayım bari."

"Eve ne oldu?"

Niklas beni uyandırıyor, nerede olduğumu çıkarmaya çalışıyorum. Salonda, kanepenin üzerindeyim, henüz satılmamış. Niklas tam önümde duruyor. Hava karanlık, birkaç saat uyumuş olmalıyım. Frederik nerede? Dışarı çıkmış olmasın? Niklas şimdiye kadar neredeymiş acaba, az önce ne demişti?

"Eve ne oldu?" diye soruyor yine.

Evet, evin nesi var ki? Kalkıp oturuyorum. Ne de karanlık. Kafam yavaş yavaş yerine gelmeye başlıyor.

"Ev?.. Ev?.. Bugün öğleden sonra birileri duvara bir şeyler yazmıştı. Karanlıkta da görülebiliyor mu?"

"Devasa bulutlara benziyor."

"Boyayı ovup çıkarmaya çalıştığım yerler olacak. Duvarın rengi açılmış, öyle değil mi?"

"Yoldan bakınca, insana sanki bahçede hayaletler dolaşıyor gibi geliyor."

"Yemek yedin mi?"

"Evet, tabii."

"Saat geç mi?"

"Dokuzu geçiyor.

Yalpalayarak yukarıya, Frederik'in çalışma odasına yollanıyorum. Orada değil ama bizim odada buluyorum, yatağa uzanmış uyuyor. Sonra kendime bir lokma bir şeyler hazırlamak için mutfağa iniyorum, Frederik uyurken beyninin daha iyi iyileştiğine inanıyorum, bunun için de mutlaka gerekmediği takdirde, onu katiyen uyandırmıyorum.

Mutfak tezgâhının üstünde yarım kutu sütle, dün işten eve gelirken aldığım armutlu turtanın yarısı duruyor.

Bağırıyorum:

"Niklas!"

Beni işitmiyor, hole çıkıyorum.

"Niklas!"

"Evet!"

Sesi odasından geliyor.

"Biraz aşağıya gelir misin?"

O gelene kadar, patatesler kaynamaya başlıyor. Gömleğinin düğmelerini ters iliklemiş, daha evvel öyle değildi.

Soruyor:

"Ne var?"

"Sütü ve keki yemen içmen bittikten sonra buzdolabına kendin kaldırabilirsin, değil mi?"

"Unuttum. Madem burdasın, sen niye kaldırmıyorsun?"

"Senin öğrenmen lazım da onun için. Tutumlu olmak zorundayız. Bayatlasınlar istemeyiz, değil mi?"

"Babam tereyağını hep masada bırakıyor ama."

"Evet, işte bunun için de bizim bu tür şeyleri hatırlamamız daha da önemli. Babanın elinden başka türlüsü gelmiyor."

"Benim de elimden gelmiyor. Benim orbitofrontal bölgemde..."

Gözleri arkamda bir yere takılıyor ve ne yapacağını bilemez gibi kalakalıyor. Hemen arkama dönüyorum ama neye tepki

gösterdiğini göremiyorum. Frederik'in her zamanki hoparlör ıvır zıvırlarından başka bir şey yok ortada. Daha yaklaşıp bakıyorum: birbirine lehimlenmiş elektrik aksamları, bir lehim havyası, bir kangal lehim teli ve bir çeşit ölçü aleti. Bunu daha önce görmemiştim. Bayağı tekniksel ve de pahalı bir şeye benziyor. Kaldırıp bakıyorum. Altında "Fizik laboratuvarı. Birkerød Koleji" damgası var.

"Bu da ne?"

"Babamın hoparlörleri için."

"Okuldan mı aldın?"

"Babam için ödünç aldım."

"Peki, okuldan izin aldın mı?"

Cevap vermiyor.

"Hırsızlığa mı başladın yoksa?!"

"Babam ne yaparsa yapsın kabul ama! Her zaman! Ne olursa olsun! On iki milyon çaldı diye onu azarlamıyorsun ama ben ufacık bir şey ödünç alınca... hem de kendim için bile değil..."

"Niklas, baban çok ağır hasta."

"Evet ama, benim frontal loblarım da gerektiği gibi çalışmıyor."

Ortada bir farklılık var da ne olduğuna parmak basamıyorum. Benimle her zamanki gibi o kadar avaz avaza konuşmuyor, gömleğinin düğmelerini yanlış iliklemiş, iki koca dilim keki mideye indirmiş. Odasında biri mi var acaba? Mathias? Frederik'in konuştuğu o kız, Emilie? O mu yukarıda acaba? Popom masaya çarpıyor ve lehim havyası tam kenarından devrilip, yere olan mesafenin dörtte üçünü uçarak alıyor, sonra kordonun ucunda havada asılı kalıyor.

Frederik'in hissizlikten nasırlaşmış ses tonundan bir zerre, Niklas'ın sesine de sinsice sirayet etmiş:

"*Benim* beynime de biraz saygı göstermelisin ama. *Benim* inhibisyon mekanizmam da *benim* hareketlerimi planlama yetim de onunkisi gibi..."

"Sen neler zırvalıyorsun böyle?"

Emilie'nin onun odasında olduğu düşüncesi, kendi hayallerime karışıyor: Benim hayalim, Casper'ın odasında on altı yaşındayken. Parmakları kolumu okşayarak –sanki tüy gibi– yukarıya doğru kayıyor. Sonra yine aşağıya doğru ve bir aşağı bir yukarı, kolumun üzerinde kayıp duruyor, tüy gibi. Ve böyle devam diyor sonsuza dek. Karanlık ve Duran Duran. Casper'ın gemici ranzasındayız, elbiselerimiz üzerimizde.

"Orta sehpanın üstünde bu konuda bir yazı duruyordu."

"Hangi konuda?"

"Fotokopisini almışsın: İnsan on altı yaşındayken, bir yetişkin kadar zekiymiş ama beynin bazı bölgelerinin tam olarak gelişmesi yirmi yaşına kadar sürermiş diyor."

Casper bir elini bluzumun altına sokuyor ve aşağıya, pantolonumun içine doğru kaydırıyor usulca. Yanakları yumuşacık, solgun, henüz hiç kıl yok; Niklas bana ısrarla bakıyor:

"Frontal loblar, babamdakiyle aynı yer. Onun için ben de..."

"Niklas, bence kendi hakkında böyle düşünemezsin. Bu, kendine her şeyi yapmaya hak tanımak demek oluyor."

"Fakat doğru!"

"Evet, doğru olabilir de sen ancak başkaları hakkında böyle düşünmelisin. Diğer insanlar hakkında olunca, böyle düşünmek bir ayrıcalık çünkü onları anlamanı ve affetmeni sağlıyor. Fakat *kendi* hakkında olunca, o zaman..."

Tartışıyoruz, daha önce onun okula ait şeyleri alıp eve getirdiğini hiç görmedim. Ne kadar tehlikeli bir şey yaptığını ona izah etmem lazım. Fakat Emilie'yle Niklas'ın hayali, gözlerimin önünden bir türlü gitmiyor. Öyle güzel bir kız ki, solgun tenli, çilli. Niklas, Casper'ın o zamanki halinden daha yakışıklı... sevgililer mi acaba? Niklas'ın eli Emilie'nin göğsünün üzerinden aşağı doğru kayıyor, Casper'ın denizci yatağına uzanmışlar. Duran Duran. Culture Club. Niklas'ın müzikleri.

Buradan kurtulmak için, içi gidiyor.

"Eve birini mi getirdin?"

Duraksıyor, başını hafifçe yana eğiyor:

"Olabilir."

"Emilie mi?"

Yüzünün donup kalışı, fal taşı gibi gözleri. Niklas âşık, bunu korkusundan anlayabiliyorum.

"Yukarıya *çıkmıyorsun*!"

"Tabii ki hayır."

Gülümsemeden edemiyorum. Oğlum âşık. Frederik'le beraber ultrasona gidiyoruz, oğlumun kalp atışları, okulda ilk günü, bahçede ilk defa badminton oynadığımız o gün. Bunu kesmeliyim, yetişkin olmalıyım.

Niklas âşık, fazla mı gülümsüyorum? Ama o öyle ciddi ki. Hırsızlık, sorumluluk, hamilelikler:

"Annesi babası nerede olduğunu biliyor mu?"

"Tabii."

Ve merdivenlerden yukarı fırlıyor.

Aynı düşünceyi her gün kafamdan defetmeye çalışıp duruyorum, Frederik'le değil de ondan önce tanıdığım erkeklerden biriyle kalmış olsaydım, şimdi nasıl bir hayatım olurdu? Niklas'ın genleri bu kadar harika olmazdı, bu kadar zeki olmazdı, sonra yaratıcı tarafı daha zayıf, görünüşü de daha farklı olurdu. Ama belki o zaman benimle tenis oynamak ve birlikte koşu yapmak isterdi. Belki birbirimize daha yakın olurduk.

Herhalde sportmen bir aile olurduk, Frederik'ten önce tanıdığım bütün erkekler spora düşkündü. Ve belki Niklas'ın kardeşleri olurdu. Doğum uzmanı sorunun benden kaynaklandığını söylemişti ama başka bir erkekle daha farklı olmayacağını hiç bilebilir mi insan?

Bir zamanlar, bir buçuk yıl kadar Søren'le beraber olmuştuk, işletmecilik okuyordu. Hep birlikte olacağımızdan öyle

emindik ki, bir başkasıyla tanıştığımı ona söylediğimde, Nordre Fasanvej üzerindeki, trafik gürültülü ve rutubetli dairemizde, sünger yatağın üzerine büzülmüş, hıçkıra hıçkıra ağlıyorduk ikimiz de. Fakat Frederik'le birlikte olmayı kafama koymuştum, Frederik o kadar neşeli, o kadar gırgır, o kadar cin gibiydi ki, her şeyi biliyordu; sonra öyle samimi, öyle dürüsttü ki, hislerini de benimle paylaşabiliyordu. Søren'le yaşadığım ve benden kaynaklandığını zannettiğim sorunlar Frederik'le aramda hiç söz konusu değildi. Kimse onunla aşık atamazdı. Kimse ona yaklaşamazdı.

Birkaç yıl önceydi, Almanya'ya giden araba vapurundaki *tax-free* mağazada Niklas'la beraber kuyrukta bekliyorduk. Tatile gidiyorduk, Frederik yukarı güvertede kalmıştı, arabadayken yaptığı gibi, yine Laust'la cep telefonundan konuşuyordu. Önümüzdeki aileyi seyrederken, birden babanın Søren olduğunu fark etmiştim. Onu bırakırsam bir daha mutlu olamayacağını yazdığı mektupların ardından bir daha onu hiç görmemiştim.

Kuyrukta biraz laflad ığımızda, bana hâlâ haftada iki kere tenis oynadığını söylemişti. Kültür Bakanlığı'nın spor kısmında danışmanlık yapıyordu, Frederik'ten çok daha formundaydı. Güzel yüzlü, sportif vücutlu karısını bana gururla tanıştırmıştı, onun da benim ve üç güzel kızlarınınki gibi sapsarı at kuyruğu vardı ve Niklas bu vesileyle, eğer Trørød Okulu benim Frederik'le birlikte, şakır şakır yağmurda, bir İsveç sahiline okul kampına gitmemi kararlaştırmamış olsaydı, babası olabilecek adamla tanışmıştı.

Frederik'e rastlayana kadar, Søren'le birlikte olduğumu Niklas'a anlattığımda, Niklas, Søren'e hayretle olduğu kadar, hiç kayıtsız gözlerle baktı. O bakışa önceleri tanık olmamıştım ama Frederik'in ameliyatından bu yana hayatımın vazgeçilmez bir parçası haline geldi. Birisi Frederik'in hasta olduğundan bahsederse, yüzünde beliren ifadenin tıpatıp aynısı. Beyninde bu veriyi yerleştirebileceği hiçbir raf gözü yok, tek kelimeyle mevcut değil.

Søren'den ayrılmasaydım, şimdi farklı olabilecek o kadar çok şey var ki. Kocam sağlıklı olacaktı. Çocuklarımın babası sağlıklı olacaktı.

Saat onu yirmi geçe, sokak kapısında hafif bir çıt sesi duyuyorum. Niklas'la Emilie merdivenlerden aşağı hiç ses çıkarmadan inmeyi iyi başarmış demek.

Emilie bisikletine binmeden, yoldan aşağı doğru biraz yürüyorlar, Niklas ona veda öpücüğü vermiyor, sarılmıyor da ve sanırım Niklas daha arkasını dönüp eve yollanmadan, salonun penceresinden uzaklaşmayı başarıyorum.

Yatağa girdiğini işitiyorum ve aslında öğleden sonra en az üç saat şekerleme yapmış olsam bile, ben de kendimi hemen yatağa atmaya hazırım. Hemen hemen altı aydır yerde, sünger yatağın üzerinde tek başına uyuyorum ama önce çift kişilik yatağımızda eski yerime uzanıp bir parça okuyorum: Tam uyumadan önce kadın mecmualarına baktığım zaman, daha az kâbus gördüğümü fark ettim ve sünger yatağın yanında gece lambası filan da yok.

Birkaç saat sonra Frederik'in gürültüsüyle uyanıyorum; ağzında diş fırçası, ayaklarını sürüye sürüye ortalıkta dolanıp duruyor ve giysilerini şifonyerin üzerine yayıyor. Yatakta uyuyup kalmışım, gece lambasını söndürmeden. Çalar saat iki buçuğu gösteriyor.

Niklas'ı hırsızlığa kışkırtması hususunu onunla ciddi ciddi bir konuşmak için bundan kötü bir zaman olamaz fakat beni uyandırınca, aklıma gelen ilk şey, pat diye ağzımdan kaçıveriyor:

"Niklas'ı senin için şunu bunu çalmaya teşvik etmemelisin."

Kelimeler daha ağzımdan çıkarken korkuya kapılıyorum. Gecenin geri kalanını muhakkak mahvettim. Belki de saatler saati bana bağırıp çağırmasını dinleyeceğim şimdi. Sonra da sabah kalkıp işe gideceğim.

Fakat o bir tek şey demekle yetiniyor:

"Ben katiyen böyle bir şey yapmam."

Gülümsüyor ve sanki birden ayılıyor, belki de yalan söylemek ona canlılık kazandırıyor.

"Feci bir şey olurdu" diyor. "Bence çok ama çok, ama çok yanlış olurdu. Ben böyle bir şey yapmadım." İtiraz filan etmiyorum ama o yalanını tekrarlamaya devam ediyor. "Öz oğlunu hırsızlığa teşvik edebilmek için, insanın pisliğin teki olması lazım. Ben dünyada böyle bir şey yapamam."

Tam önümde ayakta durmuş, olağanüstü ısrarlı bakışlarla, gözümün içine bakarak konuşuyor.

Bu aralar o kadar çok nöropsikoloji kitabı okudum ki, Frederik'in bu yaptığına doktorların ne ad taktığını biliyorum. Frederik "perseverasyon"* belirtileri gösteriyor.

"Niklas'a hırsızlık yaptırabileceğime senin sahiden aklın yatıyor mu?" diyor. "Bunu yapamayacağıma dair sana rahatça yemin edebilirim. Böyle bir şey yapmayacağımdan yüzde yüz emin olabilirsin. Yüzde yüz. Çünkü yanlış olduğunu düşünüyorum. Yüzde yüz."

İyice zıvanadan çıkmadan, bu konuyu unutmasını sağlamalıyım. Bir başka zaman konuşmalıyız:

"Hayır, biliyorum" diyorum. "Hadi, yatağa gel şimdi."

O, ağzını çalkalamak için, üzerinde tişört, altı çırılçıplak banyoya giderken, ben de bir yandan düşünüyorum: Niklas hakkında onunla konuşma itkimi nasıl da kolayca rafa kaldırabildim. Daha yirmi saniye önce kelimeler ağzımdan dökülü-

* Herhangi bir kelime, cümle ya da mimik şeklinde gösterilen bir tepkinin, uyarının yokluğu ya da ara verilmesi halinde bile kontrol edilemeyen bir şekilde, sürekli olarak ve gereğinden fazla tekrar edilmesi durumu. Genellikle beyin hasarı ya da başka bir organik rahatsızlıktan kaynaklanır. (ç.n.)

vermişti. Tam uyandığımda, frontal loplarımdaki kan dolaşımı daha ağırdı da ondan mı böyle davrandım acaba? Sonra ben münakaşa çıkacak korkusuyla gerginleşince, bu da kan dolaşımını pompaladı. Okuduklarıma göre, bu çok olası. Frederik'in sürekli içinde bulunduğu duygusal durumun en iyi izahı bu olabilir mi?

Frederik yanıma uzanıyor, elinde Thorkild'in ona aldığı motor sporları dergisi var.

Yattığım yerde, ona doğru yan dönüyorum:

"Öyle dediğim için özür dilerim. Kendine hâkim olup kızmadığın için çok mutluyum. Demek ki, devamlı iyiye gidiyorsun ve bu beni mutlu ediyor."

Öfkeli bir şekilde, elindeki dergiyi yorganın üzerine hızla indiriyor:

"Hisler, hisler, hisler! İlla sırf *senin* ilgi duyduğun şeylerden bahsedeceğiz! Peki, *benim* heyecan verici bulduğum şeylerden ne zaman konuşacağız?"

"Evet ama, senin hoparlörlerin hakkında her akşam o kadar çok konuşuyoruz ki."

"Bu o kadar çok değil ki. Sabah denen bir şey de var, sonra öğleden önce ve öğlen ve öğleden sonra ve de tabii gece de. Ve öğlen ve öğleden önce." Yine perseverasyon belirtileri.

"Oldu. Hadi o zaman hoparlörlerden konuşalım."

Ve bana bir kez daha, levha yoğunluğu, armonik spektrum ve Q değerleri hakkında uzun bir nutuk attıktan sonra, sakinleşiyor. Niklas'ı bu durumun içinden en uygun şekilde nasıl çekip alabileceğimi konuşacak birine öyle ihtiyacım var ki, Frederik dergisini okumaya dalmış, ben de Bernard'a bir kısa mesaj atıyorum, herhalde yarın görür.

Ama göndermeden de ne yazacağımı epey bir düşünüyorum. Lakayt bir söylemi olsun istiyorum. Umutsuz, zavallı kadın izlenimini uyandırmamak için elimden geleni yapmalıyım:

"*Merhaba Bernard, vaktin olduğunda, beyin hastasıyla evli bir kadın olarak, ergen bir oğulla aynı çatı altında yaşamak*

hakkında seninle konuşabilirsem çok sevinirim. Avukat ve müvekkil konuşması değil de daha çok aynı destek grubundan iki kişinin dertleşmesi gibi. Sevgiler Mia."

Aradan daha birkaç saniye geçmiyor ki, cep telefonumun ekran ışığı yanıyor ve daha çalmasına fırsat bırakmadan kapıp, açıyorum.

"Bunun üstünde ben de sık düşünürüm" diyor Bernard. "Birlikte de bir konuşabilmeyi çok isterim."

"Sen de uyanık mıydın?"

Hattın ucunda tereddüt ettiğini duyabiliyorum, sonra ikimiz de bir kahkaha atmadan edemiyoruz.

"Hiç önemi yok."

"Yarın konuşabiliriz veyahut senin için ne zaman uygun olursa."

"Tamam, öyle yapıyoruz. Ama şimdi de konuşabiliriz."

Sesi gündüzkinden farklı geliyor:

"...Bugün Niklas'la olağandışı bir durum mu yaşadın?"

Derin bir nefes alırken, bir yandan da neyi nasıl diyeceğimi kafamda tartıyorum:

"Daha önce hiç hırsızlık yapmadı, ama..."

Frederik tam arkamda huysuzca homurduyor:

"Kendi yatağına inmeyecek misin sen?"

Yüzüne bir bakmak için dönüyorum. Araba dergisinin tepesinden beni seyrediyor.

Gece lambasını söndürüyorum ve yorganımı topluyorum. Kulaklıktan Bernard'ın sesi geliyor:

"Frederik miydi?"

"Evet, rahatsız oluyor, okuyamıyor. Bir dakikacık beklersen, konuşmaya tekrar devam edebiliriz."

14

İnsanın bazen tek dilediği şey monotonluk: Sana doğru gelen top. Vuruş, soluk veriş, denge. Sahanın ortasına doğru üç hızlı adım. Sonra geri dönen top. Vuruş, soluk veriş, denge. Vuruş, soluk veriş, denge.

Helene'yle oynuyorum. Vuruş ve nefes, yüzümdeki ter, denge; gökyüzünde güneş alçalmış, ayaklarımın altında çakılların çıtırtısı.

Bir yandan oynarken, bir yandan da sahip olduğum her şeye odaklanıyorum. Ve aynı zamanda hayal kuruyorum. Tenis oynadığımı hayal ediyorum: Helene'yle yeni bir maç. Aynı korttayız, toplar dört bir yandan çarpıyor ve güneş gökyüzünde biraz daha alçak duruyor şimdi. Ve bu maçı oynarken,

üçüncü bir maçı hayal ediyorum. Güneş daha da alçalmış. Toplar daha sert. Tenis kortunun ince mıcırlı toprak zemininde patinaj izleri daha uzun.

Vuruş, soluk veriş, süremiz doldu, alnımı kuruluyorum, soluklanmaya çalışıyorum; bu mutlak fiziksel bitkinlik, mutluluğa en fazla yakınlaşabileceğim an. Sallana sallana soyunma odasına doğru gidiyoruz, genç oyuncular koridorda bize doğru koşuyor, bazılarına beden eğitimi öğretmenliği yapmıştım. Öyle bağırıyorlar ki, bütün koridor çın çın çınlıyor; Helene birlikte tenis oynamamızın benim için ne çok şey ifade ettiğini biliyor.

Duştan sonra, hep kulübün terasında oturur evde yapıp getirdiğimiz *smoothie*'leri* yudumlarız. Helene çantasından bardak, kamış ve bir termos dolusu muz ve ağaç çilekli *smoothie* çıkarırken, bir yandan da Clara adlı bir arkadaşından bahsediyor, yıllar yılı kocasını terk etsin mi etmesin mi bir türlü karar verememiş, Helene'ye dert yanar dururmuş.

Clara ve kocası Poul'a, Helene'yle Henning'in verdiği bir partide rastlamıştım sadece ama sonra haklarında bir alay şey duydum, onların evliliğinde aslında hem Helene'nin hem benim kendi evliliklerimizde sineye çektiğimiz sorunlardan hiç eser yok. Fakat Clara seks hayatlarının, beklentisine cevap vermediğini düşünüyormuş.

Belki dediklerim Helene'ye biraz fazla fevri gibi gelebilir ama Clara'nın mikroskobik sorunlardan duyduğu derin hoşnutsuzluk bana gülünç derecede acayip geliyor:

"Seks hayatı vasatın altına düştü diye kim boşanmaya kalkar ki allasen, bizim yaşımızda, yirmi yıldan sonra? O zaman herkesin boşanması lazım."

"Boşanıyorlar da. Hem de nasıl."

"Evet olabilir de erkeklerdir herhalde."

"Yalnız onlar değil."

Helene tekrar konuşana kadar, tenis oynayanları seyrediyoruz sessiz sakin:

* Sıvı meyve püresi. (ç.n.)

"...Bana göre gayet de normal, sakin bir ilişkileri var ama Clara'nın tek sorunu, evlenmeden evvelki sevgilisinin ona, hiçbir erkeğin kolay kolay aşık atamayacağı bir erotik hayat yaşatmış olması."

En yakınımızda oturanlara yan gözle şöyle bir bakıyoruz.

"Ne yapıyormuş ki?" *Smoothie*'imi kamışla karıştırırken, masanın üzerine eğilip Helene'ye kulak kabartıyorum.

"Anlayabildiğim kadarıyla, ilk ayların heyecanı hiç azalmamış. Çocuk öpmeyi, masaj yapmayı, yalamayı, okşamayı hiç bırakmamış, Clara'ya tapıyormuş ve... Bilemiyorum. Bana böyle anlattı ve daha anlatırken bile heyecanlanıyor kız, yine de bir fikir edinmek zor tabii... Sonra adam anlaşılan pek de oynakmış ama doğal bir şekilde, yani o porno şeyler gibi değil."

Ne demek istediğini anlıyormuşum gibisinden, başımı öne arkaya sallıyorum. Asabice gülüşüyoruz.

Helene de *smoothie*'sinden bir yudum çekiyor:

"Güzel ama, değil mi?"

"Harika."

"Yabanmersini suyuyla tatlandırdım, hiç yoğurt da yok... Kesin olan bir şey var ki, Clara o geceleri bir daha hiç unutamamış, Poul'la üç çocuk yaptıktan sonra bile. Esas sorun da burada yatıyor.

"Ama o zaman herhalde yalnız yatakta olanla kalmıyor iş, adam herhalde Clara'nın hayatının aşkıydı da?" diyorum ve kendimi acemi çaylak gibi hissediyorum.

Helene omuzlarını silkiyor.

Sonu üzüntülü biten hikâyelerden olmalı zahir, diye düşünüyorum:

"Peki, bu süper sevgiliden niçin ayrılmış o zaman?"

"Adam bir başkasını bulmuş. Bir gün püf kaybolmuş! *Jén ai assez.*"

"Ne?"

"Evet ya, adam Fransız'mış."

"Adı neymiş?"

"Hmm... hatırlayamayacağım."

Bir sessizlik.

"...Hayır, gerçekten hatırlayamadım."

Soran gözlerle bana bakıyor:

"Niçin? Bir Fransız tanıdığın mı var?"

"Yoo."

Hafiften gülerek ekliyor:

"Anlat, anlat."

"Sahiden bir şey yok."

"Ama sen her halükârda bir Fransız'la tanışmış olmalısın. Adı ne?"

"Frederik'in avukatı canım, o kadar, senden sonra ona gideceğim, Niklas hakkında konuşacağız. Adı Bernard."

"Tanrım! O adamın da adı oydu! Belki de o..."

"Öyle mi? Hakikaten mi? Bu düpedüz.."

"Ha ha ha, yüzünü bir görmelisin!"

Helene katıla katıla gülüyor. Terasın ta öbür ucundaki üç ergen oğlan dönüp kınarcasına bize doğru bakıyor ama konuştuklarımızı duymuş olmaları imkânsız.

"...Adını hatırlayamadığımı söylemiştim ama."

Başka şeylerden bahsediyoruz ve otoparkta tam vedalaşırken sormadan edemiyorum:

"O Fransız hakkında başka bir şey duymadın, değil mi?"

Helene artık dalga geçmiyor. Başını iki yana sallarken, şimdi yüzümü biraz fazla dikkatlice inceliyor.

Bernard'ın çok meşgul biri olduğuna hiç şüphe yok, bunu düşünerek onun evinde konuşmamızı teklif ediyorum. Bu şekilde mümkün olduğunca az vaktini almış olurum.

"Benim için daha uygun, hem Lærke'yle de tanışmış olursun" oluyor ilk dediği şey.

Brede'ye doğru arabayla giderken, karısının sırrının ne olduğunu düşünüyorum: yarı felçli ve akılsal engelli bir kadın, araba kazasından bu yana, sekiz yıldır hâlâ kocasının heyecandan başını döndürüyor. Bunu nasıl beceriyor acaba?

Arabayı park ettikten sonra, dikiz aynasında kendime bir bakıyorum. Helene bugün beni büyük farkla yenmesin diye, epey zorlanmam gerekti; Frederik'in hastalığı çıkıp da birkaç ay tenise ara verince, formumu bayağı kaybetmişim. Onca terden sonra, cildim hâlâ kıpkırmızı, cildimin gözenekleri de hâlâ açık ama göz makyajım yerli yerinde. Arabanın kapısını tam açarken, koltukaltlarımdaki ter lekelerini fark ediyorum. Neyse ki arka koltukta, kuru temizleyiciden yeni aldığım, beyaz, kısa kollu bluzum duruyor. Yolda kimsecikler yok, arabanın içinde alelacele bluzu değiştiriyorum.

Bernard'ın alçak damlı, beyaz evi, tam kafamda canlandırdığım gibi, çok sevimli ve de yolun sonundan başlayan ormanla arasında en fazla yetmiş metre mesafe var. Mølle Irmağı'nın ve nemli orman zemininin kokusunu buradan alabiliyorum, etrafımda her şey o kadar yemyeşil ve gür görünüyor ki; halbuki burası, bizim Farum'a kıyasla Kopenhag'a daha yakın.

Kapıyı Bernard açmıyor. Kendimi hoş, uzun boylu, yaşlıca bir kadınla yüz yüze buluyorum, gri saçlarını çarpıcı bir şekilde tepede toplamış.

"Hoş geldin. Bernard telefon etti, biraz gecikecekmiş" diyor.

"Öyle mi, peki."

Kendimizi tanıtıyoruz ama ben onun Lærke'nin annesi Winnie olduğunu zaten biliyorum.

"Lærke bahçede" diyor. "Bir şey ikram edebilir miyim?"

"Eğer soğuk bir şey, bir meyve suyu varsa, harika olurdu."

"Tabii. Sen onun yanına git istersen, ben de hemen bir sürahi meyve suyu hazırlayıp geliyorum."

Gözüm holün duvarındaki bir fotoğrafa takılıyor, Bernard'ın geçende bana gösterdiği, cep telefonundaki tatil fotoğrafının

aynısı, mutluluk ve tebessüm dolu yüzler, zihnime böylesine yer etmiş olması garip. Halbuki sırf şöyle bir bakmıştım ama şimdi sanki o günden beri hayalimden çıkmamış gibi bir his var içimde.

Winnie gözlerimi takip ediyor:

"Ya, iyi zamanlardan kalma" diyor.

Sessizce durup resmi seyrediyoruz.

"İnsan öyle hırslanıyor ki" diyor. "Ama öldü... sürücü."

Ben hâlâ gözlerimi hiç ayırmadan resme bakıyorum ama artık meraktan değil. Winnie'nin yüzüne bakmaya dayanamayacağımı hissediyorum.

"...Şerit değiştirdi ve önündeki üç arabayı akordeona çevirdi" diye devam ediyor. "Yapabilecekleri hiçbir şey yoktu. İki saniyecik... ve her şey bitti."

Salondan geçerken, belli etmemeye çalışarak, evin içini tetkik ediyorum: alçak tavanlar, sıcak bir ev ortamı, duvarlarda çerçeveli, siyah-beyaz sanatsal fotoğraflar (tam Niklas'lık). Ve bir duvarı boydan boya kaplayan bir kitaplık, üzeri kalın sanat kitaplarıyla dolu.

Onların da eve pek emek harcadığı besbelli, biraz benim yaptığımı andırıyor ama daha yaratıcı: bit pazarlarında bulmuş olabilecekleri bir sürü şey var ama daha çok Fransız markası ve daha esprili, daha antika şeyler, Danimarka tasarımcılarının parçaları azınlıkta.

Bahçe bizimkine kıyasla epey büyük ve yüksek, sık bir çalılığa doğru hafifçe bayır aşağı uzanıyor, belki de orman çalıların oradan başlıyor.

Lærke, çimenliğin orta yerindeki bir masanın başında oturuyor, geniş kenarlı şapkasının altından omuzlarına taşan sapsarı kıvırcık saçlarıyla, tıpkı bahçesi kadar asil ve rüyamsı bir görünüşü var. Sekiz yıldır adeta hiç yaşlanmamış. Çimenlik bayırın biraz aşağısına doğru, pıtrak gibi hanımeli var, etrafında mavi baştankaralar uçuşuyor.

Lærke, ta yanına yaklaşana kadar beni fark etmiyor:

"Merhaba, benim adım Mia."

Gülümsüyor ama ayağa kalkmıyor. Koltuk değneklerinin sapları masanın altındaki gölgeden dışarı doğru uzanıyor.

"Ah evet, hoş geldin. Gelebilmen ne iyi oldu."

"Bahçeniz tek kelimeyle harikulade!"

"Teşekkür ederim, biz de burayı çok seviyoruz."

"Ve öyle de bakımlı ki! Sen mi ilgileniyorsun?"

"Annem bakıyor."

"İtiraf etmeliyim ki, böyle bir annen olduğu için çok şanslısın!"

"Evet, burayı çok seviyoruz."

Oturuyorum:

"Annen birazdan burada olur, bize meyve suyu getirmeye gitti."

"Ya evet, meyve suyu. Çok seviyorum."

Her şey öylesine mükemmel, öylesine imrendirici, öylesine masal gibi ki; ama ben kendimi, elini Iowa Kumar Testi'nin tehlikeli kart destelerine uzatan, sağlam bir insan gibi hissediyorum: Neden olduğunu henüz söyleyemesem de Lærke'nin cevaplarında öyle bir şeyler var ki, içimde, kendimi geriye çekme itkisi uyandırıyor. Bunun yerine, sesime olabildiğince neşeli ve lakayt bir ton vermeye çalışarak, konuşmaya başlıyorum:

"Az önce holde durup, sizin o tatil fotoğrafını hayran hayran seyrettik."

"Cévennes Dağları'ndayken çekildi." Upuzun, sapsarı bir bukle saç alnına iyice düşmüş, aldırmıyor, öylece bırakıyor. "Cévennes Dağları'na bayılırız, Fransa'dalar. Bernard'ın ailesinin Aumessas adlı bir köyde evleri var. En sevdiğimiz yerdir orası."

"Hmm, ben oraları hiç görmedim, bilmiyorum."

"Çok güzeldir." Gülümsüyor ve ekliyor: "Tenismişsin?"

"Evet."

"Bernard gibi."

"Evet."

"Ben de tenislerdim... Ama öyle denmiyor, değil mi?"

"*Tenis oynamak*, deniyor."

"Haa, evet. Ha ha!" Tatlı, çocuksu bir gülüşü var. "Ben de tenis *oynattım*.."

"Yaa, şimdi oynayamıyor musun?"

"Hayır, ne feci!"

"Evet."

Bahçede her an yeni bir şey keşfediyorum: ilerideki köşede bir azelya tarhı var, rengârenk çiçek içinde; sonra geriye, eve doğru baktığımda, üç kamelya ilişiyor gözüme. Danimarka'da pek rastlanan bir bitki değildir. Ben de bizim bahçeye bir tane ekmiştim ama yaşatamadım.

"Bakımevine gittin mi bugün?" diye soruyorum.

"Evet."

"Ve oraya gitmeyi seviyorsun da herhalde?"

"Evet. Çok seviyorum."

"Bugün ne yaptınız bakalım?"

Cevap vermeden önce uzun süre sessizce bir oturuyor:

"Şu işe bak, düşünebiliyor musun, hatırlayamıyorum." Gülüyor.

"..'Şu işe bak', bu iyi bir yiş, öyle değil mi? Güzel yişleri çok severim. Öyle zengin bir dilimiz var ki! Güzel yişler açısından zengin... de... de... yişler."

"Evet, öyle. Ben de güzel deyişleri pek severim."

" 'Şu işe...' 'Şu işe...' Neydi şimdi?"

"Şu işe bak?"

"Ha evet. Ha ha. Ben, 'Şu işe... Bak...' dedim ve sen de, 'Şu işe bak?' dedin."

"Evet, çok eğlenceli."

"Ha ha! Dilimiz öyle zengin ki."

Winnie evden çıkmış bize doğru geliyor, elinde bir tepsi, üzerinde de bir sürahi dolusu meyve suyu ve dört bardak var. Ta uzaktan bağırıyor:

"Kusura bakma. Geciktim."

"Hiç önemi yok. Biz güzel güzel oturmuş, bahçenin keyfini sürüyoruz. Burada bütün gün kalabilirim."

"Teşekkürler, evet. Biz de çok seviyoruz. Doğrusunu söylemem gerekirse, Sydney'deki kız kardeşimle tam internette mikado oynuyorduk. Oturmuş bekliyordu, hamle sırası bendeydi, onun için bir koşu..."

"Siz rahat rahat içeri girip, oyunu bitirebilirsiniz."

"Teşekkür ederim, çok sevinirim. Bir şeye yardım etmem gerekirse hemen seslen."

Winnie eve giriyor ve Lærke soruyor:

"Oğlun Niklas hakkında konuşacaksınız, değil mi?"

"Evet, öyle."

"Üzgünüm."

"Sağ ol."

"Tümör."

"Evet."

Bahçenin aşağı ucundaki çalıların arkasından, koşu yapan bir çiftin geçtiğini görür gibi oluyorum hayal meyal. Çalılıkların içinden geçen bir patika olmalı. Demek Bernard'la Lærke bir zamanlar evden dosdoğru ormana dalıp birlikte koşuya da çıkabiliyordu.

Bernard birden, sessizce arkamızda bitiveriyor. Üzerinde takım elbise var, eğilip Lærke'yi öperken, gri beyaz saçlarına güneş vuruyor. Karısının boynuna sarılıp, bir iki tatlı söz söyledikten sonra, bana doğru bakıyor:

"Kusura bakma. Hep dakik olmaya dikkat ederim ama bazen mahkemedeyken işler..."

"Gayet doğal."

Yine Lærke'ye bakıyor ve elini onun omzuna koyuyor:

"Winnie neden burada değil? Odasında mı?"

"Mikado-şıyor."

Bernard izah ediyor, "Kayınvalideyle kayınpederin de bu evde kendilerine ait bir odası var, bilgisayarlı falan filan. Yardımlarına arada çok ihtiyacımız olup da burada gecelemeleri gerekince, bari rahat edebiliyorlar."

Bir yandan başımı öne arkaya sallayıp, gülümserken, bir yandan da Vibeke'yle Thorkild'in bizim evde bir odası olduğunu tahayyül ediyorum. Dehşet verici geliyor fakat herkesin kayınvalidesiyle arası bizimki gibi değil tabii.

"Oturup biraz birlikte keyif yaptık" diyorum. "Lærke, Cévennes'i anlattı bana."

"Evet, Aumessas. Her yıl birkaç günlüğüne her şeyi bir yana bırakır gideriz, evlilik yıldönümümüzü orada kutlayabilmek için."

"Çok romantik bir çiftsiniz."

"Evet. Son yıllarda, Lærke'nin anne babası da bizimle geliyor, böylesi çok daha pratik."

Yüz ifademde bir şey fark etmiş olmalı ki, hemen ekliyor: "...Sırf akşamleyin tabii, gündüz biz ikimiz birlikte kutluyoruz, yemeğe gidiyoruz; Winnie ve Knud olmadan!" Onların adını anarken, ses tonu daha bir yükseliyor: O akşamki birkaç saat, onlar için yılın en önemli ve en heyecanlı olayı olmalı.

Bu sefer sanırım acıma hissimi saklamayı başarıyorum.

"Biz çok seviyoruz" diyor Lærke ve Bernard onun omzunu yine şefkatle hafifçe sıktıktan sonra, Niklas hakkında konuşmak üzere birlikte eve dönüp salona giriyoruz.

Buradan daha önce geçerken, içerisi hiç karanlık gelmemişti fakat şimdi adeta kasvetli bir loşluk var. Şüphesiz, bahçede güneşin alnında bir hayli oturduğumuzdan olacak.

Bernard kanepeye oturmamı bekliyor, sonra o da geçip öbür ucuna oturuyor.

"Bazılarına Lærke'yle birlikte olmak ilk başlarda güç geliyor" diyor. "Tabii onu daha iyi bir tanıyıp, içini görebilene kadar. Lærke hâlâ tıpkı eski günlerdeki kadar sevecen ve şakacı bir insan."

Gözleri boş bardağımın üzerinde, derin düşüncelere dalıp gidiyor ve ben, onun eski Lærke'sine bir daha hiç kavuşamayacağını düşünüyorum. Bernard ne kadar hayal kursa ve kendini kandırsa da hiçbir rehabilitasyon eski karısını sekiz yıldan sonra ona geri getiremez.

Silkinerek kendine geliyor:

"...Ah, özür dilerim! İçecek başka bir şey ister misin?"

"Evet, teşekkür ederim. Öyle feci susamışım ki."

"Gel, mutfağa gidip içecek ne buluruz bir bakalım."

Mutfak kapısından geçerken, ben biraz hızlı gidiyorum ki Bernard'ın topuğuna basıyorum ve öne kapaklanır gibi oluyorum, gülüşüyoruz, sonra dolaplardan birinde mürver çiçeği şurubu buluyoruz.

Bernard buz küplerini boca ederken, cam sürahinin kenarlarına çarpıp şıngırdıyorlar ve benim gözlerimin önüne, Bernard'ın arabanın içine sıkışmış hali geliyor, kımıldayamıyor, acı ve korkuyla bağırıyor, hayatının aşkı tam yanında baygın yatıyor, sarı saçlarından kanlar sızıyor, yanakları soluyor. Etrafımda yükselen kesif kan ve yanık lastik kokusu damağımı yakıyor.

Sormamak için kendimi zor tutuyorum: Baygın mıydı? Öldüğünü mü sandın? Orada onun yanında sıkışmış kalmış mıydın?

Sorayım mı bilemiyorum ama benim de dürtü kontrolüm zayıf düşmüş olmalı ki, dilimin ucundakilerin bir nebzesi ağzımdan kaçıveriyor:

"Sen de yaralanmış mıydın, o zaman, arabadayken?"

"Evet."

Önündeki mürver çiçeği şurubunun ta dibine dikiyor gözlerini, gereğinden de fazla:

"...Bunu konuşmasak olur mu?"

"Elbette! Elbette olur!"

Sessizce salona dönüyoruz ve ben anlatmaya başlıyorum:

"Niklas'ı duygularını, düşüncelerini benimle paylaşmaya teşvik etmeye onca zamandır çalışıp duruyorum ama galiba delikanlıların, sözlerinden ziyade hareketleri çok şeyi açığa vurabiliyor, sonra babası çıkıp ona okuldan hırsızlık yaptırınca... Sınır saptayabilmek öyle ama öyle zor ki..."

Her şeyi aynı anda söylediğimin farkındayım.

"...Dün bir de ne göreyim, Frederik, çalışma odasında, birkaç elyaf levhayı yere üst üste koyup, matkapla delmiş ve tabii döşemeyi de" diye devam ediyorum. "Böyle olacağını bal gibi biliyordu ama umurunda bile değil! Öfkemi içime gömdüm, yaptığı onca madrabazlığın yanında, bu solda sıfır kalır dedim ve bütün her şeyin hastalığından kaynaklandığını düşündüm. Ama sonra Niklas, bir şey yedikten sonra tabağını sehpanın üzerinde bırakıp gidince ne olacak? Bu da diğer şeylerin yanında solda sıfır kalmıyor mu? Ve tek azarladığım insan Niklas! Haliyle o da aksileşiyor."

Bernard da kendi oğullarından bahsediyor, sorduklarıma (ne sorduğumu ben bile bilemesem de) cevap olarak değil, sadece kendi yaşadıklarını anlatıyor. Aklı başında ve sakin bir hali var, Frederik'in eskiden olduğu gibi.

Tuhaf bir duygu: bir çift olarak, çocuk yetiştirmenin nasıl bir şey olabileceğinin hayali. Sesim şimdi kulağıma daha sakin geliyor, düşüncelerim berraklaşıyor, açıklık kazanıyor, ne kadar karmakarışık olduklarının farkına ancak şimdi varıyorum.

Bernard, benim Niklas hakkında anlattıklarımı biraz daha dinledikten sonra, öne doğru eğiliyor:

"Neden bilmiyorum ama düşünmeden edemiyorum, acaba Frederik, Niklas'ın arkadaşlarından bazılarıyla tanışmış olabilir mi? Yahut belki Niklas'ın ilgilendiği kızla? Bu kıza uygunsuz davranmış olabilir mi?"

"Hadi canım! Bunu nasıl?.."

Cevabın sonunu getiremiyorum. Bernard pencerenin dışında bir şey görüyor ve bahçe kapısına doğru sessizce seğirtip, kapının tam yanına siniyor, bir geyiğin ormandan bahçeye gir-

diğini gördü de çimenlerin üzerinde otlarken seyretmek istiyor sanıyorum.

Hayvanı ürkütmemek için ben de ağır ağır ve hiç ses etmeden pencereye doğru dönüyorum.

Fakat, koltuk değneklerine dayanmış, sağa sola kaykıla kaykıla, çimenlikte yürümeye çalışan Lærke'den başka bir şey göremiyorum.

"Winnie'nin de bunu görmesi lazım!" diye fısıldıyor Bernard, gözleri heyecandan çocuksu bir şekilde koskoca açılmış.

Dışarıya çıkmak için hole giderken, kapıda durup bana dönüyor ve fısıldıyor:

"Kazadan beri ilk defa çimenlerin üzerinde bu kadar emin adımlarla dolaşıyor! Şu haline bir bak! Ne azim! İrade gücünü yeniden geri kazanıyor!"

Ve gözden kayboluyor.

Lærke çimenlerin üzerinde göze öyle de hoş görünüyor ki. Bayağı gayret sarf ediyor, şapkası başından uçmuş, arkasında çalılar, bakir doğa, orman, turbalık alan. Ancak ben onun çimenlerin üzerinde ağır ağır, sallana sallana ilerleyişinden başka bir şey görmüyorum. Ben, Bernard'ın gözleriyle görmüyorum.

15

Kuzinemin kocası, nalburun kız kardeşi, komşunun eski karısı, herkes ama herkes. Her birinin tepkisi kendine has, apayrı ve önceden kestirilemeyen cinsten; insanlardan yavaş yavaş kaçmaya başladım ama bir an geliyor dayanamayıp içimi açıyorum, sonra pişman oluyorum çünkü her söylediğimi bana karşı koz olarak kullanıyorlar.

Ev Sahipleri Derneği'nin eskiden kasiyerliğini yapan kadın, ben Farum Meydanı'ndaki balıkçıda sıra beklerken, birden yanımda bitiyor. Gülümsüyor, ben de diğer herkesin aksine, belki ondan güzel bir şeyler duyacağımı düşünüyorum. Frederik'i pek severdi, bir ara ona derneğin hesap işlerinde yardımcı olmuştu.

Üzerinde kırmızı bir ceket var, kemeri britlerden aşağı sarkıyor, boynunda da cırtlak renkli bir eşarp; lafa şen şakrak başlıyor:

"Frederik'in başına gelenler ne feci, üstüne üstlük bir de o hastalık!"

"Evet, çok üzgünüz."

"Onun olmadığı o kadar apaçık ki. Bunu neden göremiyorlar anlayamıyorum."

Balıkçı bana işaret ediyor ama ben elimle, arkamda duran müşteriyi gösterip, önce onunla ilgilenebileceğini ima ediyorum; sonra kasiyer kadın koluma yapışıyor:

"...Fakat kimin yaptığını da bulup çıkarmaları artık yakındır?!"

"Kimin yaptığını mı?"

"Evet, okulu dolandıranın kim olduğunu! Frederik yapmadığına göre?!"

"Ama oydu. Yalnız hastaydı, kendinde değildi."

"Kimdi kimdi?"

"Yapan Frederik'ti. Ama hastaydı. Hem de çok hasta."

Kolumu bırakıyor ve hızlıca etrafına bakınıyor, benimle birlikte görülmek istediğinden birden tereddüde düşmüş bir hali var.

"Dünyada Frederik olamaz. Bütün arkadaşlarıma da dedim, Frederik olmadığını, adım gibi bildiğimi söyledim."

"Hayır, Frederik değil. Hakiki Frederik değil. Tümör onu daha o zamanlar değiştirmişti."

"Ne?! O zaman oydu?! Peki, itiraf etti mi?"

"Evet, o..."

"Hayır?! Olamaz, yapamaz..."

"Çok karmaşık bir durum, beyninde yıllardır büyümekte olan bir tümör varmış, Frederik de her geçen yıl kendinden biraz daha uzaklaşmış ve sonuç olarak, o..."

"Evet ama, koca okulu idare edebiliyordu?!"

"Evet, edebiliyordu."

"Ama kasadan para çalmadan edemeyecek kadar ağır hastaydı, öyle mi?"

Aylardır hatmettiğim onca kitabın ve yazının özetini bir iki saniye içinde özetlemeye çalışıyorum, aynen başkalarına da belki binlerce defa yaptığım gibi. Fakat o alelacele yanımdan sıvışıyor, kendini cascavlak ortada kalmış gibi hissettiğini görebiliyorum. Hiç şüphem yok, günün geri kalanını kocasıyla ve bütün arkadaşlarıyla bu konuyu konuşmaya adayacak.

Bazı ceza davalarında hükmü verenin hâkim ya da jüri olmadığını daha önce hiç düşünmemiştim. Frederik hakkındaki hükmü de resmi yoldan oluşturulan bir psikiyatrist grubu verecek ve karar temyiz edilemeyecek.

Evet, aylar sonra bir kereliğine mahkemeye gideceğiz ama bu sadece bir formaliteden ibaret; hâkim nöropsikolojinin "n"sinden haberdar olmadığı için, her şeyi, psikiyatristlerin düzenleyeceği akıl sağlığı raporuna dayandıracak. Eğer raporda Frederik'in o paraları bilerek zimmetine geçirdiği yazarsa, en az üç yıl hapis yatacak; eğer raporda buna hastalığının neden olduğu yazarsa, o zaman ceza yerine tedaviye gönderilecek. Bu tedavi sayesinde Frederik mahkeme binasını, koca bir okulun canına okuduğu için suçluluk duymasına bile gerek kalmadan, özgür bir adam olarak terk edecek.

Para için her şeyi söylemeye hazır "uzmanlar" bulmak tabii ki mümkün ama bu hususta Amerika'ya benzememek için, Danimarka'da farklı bir uygulama söz konusu; ülkede hiçbir hâkimin veya avukatın veya sıradan bir psikiyatristin erişemeyeceği düzeyde, en son adli psikiyatrik bilgilere ve yeni bulgulara devamlı erişimleri olan, kendilerini devamlı eğiten ve bunun için devletten maaş alan, daimi bir adli psikiyatrist grubu oluşturulmuş.

Frederik'in akıl sağlığı raporu, Kopenhag'daki Adli Psikiyatri Kliniği tarafından hazırlandı; iki psikiyatrist, bir sosyal danışman ve bir psikolog tarafından sürdürülen dört ayrı klinik muayenenin verilerine dayanıyor. Her muayene öncesinde

bekleme odasında otururken, sanki hâkim karşısına çıkacakmışız gibi sinirliydim... Ve haklı olduğum da ortaya çıktı. Çünkü bu muayeneler bir araya toplanıp akıl sağlığı raporu halinde Frederik'in karşısına duvar gibi dikildi.

Böyle bir rapora ne itiraz etmek mümkün ne de temyize göndermek. Fakat Bernard raporun Adli Tıp Kurulu'nun onayına sunulmasını talep etti. Danimarka hukuk sisteminde ne bu kurulun üzerinde ne de bu kurula eş statüde bir başka resmi yetki organı var.

Frederik gözaltına alındıktan sonra geçen iki ayın ve Bernard'la yaptığımız sayısız telefon konuşmasının ardından, şu anda, Adli Tıp Kurulu nihai kararını vermeden önceki son psikolojik muayeneyi yapmak üzere atanan nöropsikoloji uzmanı Herdis Lebech'in muayenehanesinde Frederik'le beraber oturmuş, sıramızı bekliyoruz.

Frederik'in ameliyatı, rehabilitasyonu ve yolsuzluk davası, beni nörologların, nöropsikologların, nöroşirurji uzmanlarının ve irili ufaklı nöroloji kliniklerinin deneyimli ve hazırlıklı bir kullanıcısı haline getirdi. Bekleme odasında oyalanmak için yanıma her zaman bir çanta dolusu tıbbi kitap, dergi vesaire almayı unutmuyorum. Fakat bugünkü muayene, okumaya dikkatimi veremeyeceğim kadar önemli. İskemleden bir fırlayıp bir oturuyorum, öyle sinirli ve heyecanlıyım ki, gören de muayeneye gelenin kocam değil, ben olduğumu sanır.

Yanımdaki sandalyede altmış yaşlarında bir adam oturuyor, ince uzun biri, üzerinde şık bir takım elbise var. Kopenhag'ın kuzeyindeki pahalı marinalardan birinde bağlı bir yatı olduğunu tahmin etmek zor değil.

"Artık eve gitmek istiyorum" diyor.

Güneşten kapkara olmuş teni pırıl pırıl, vıcık vıcık krem içinde olan karısı, bıkkın bir resepsiyonistinkini hatırlatan donuk sesle cevap veriyor:

"Ama gidemezsin."

"Ama eve gitmek istiyorum."

"Evet, ama olmaz."

"Artık eve gitmek istiyorum."

"Önce muayeneye girmemiz lazım."

"Ama ben artık eve gitmek istiyorum."

"Beklemek zorundasın."

"Bence artık gitmeliyiz."

"Önce doktoru görmelisin."

"Ama ben eve gitmek istiyorum."

Kadın susuyor ve boş bakışlarını karşıya dikiyor. Fakat uzun sürmüyor. Kocası yine başlıyor:

"Erica! Sana bir şey deyince, bana cevap vermek zorundasın! İnsan hiç olmazsa bu kadarını yapar, değil mi?"

"Ama şimdi eve gidemezsin."

"Ama gitmek istiyorum."

"Olmaz."

"Bence artık gitmeliyiz."

Bir bacağıma saplanan krampın acısından, sandalyemde hop oturup kalmaktan ve yirmi dakikadır onların bu konuşmasını dinlemekten, keçileri kaçırmak üzereyim.

"Bence artık eve gitmeliyiz."

"Gel birazcık daha bekleyelim."

"Hadi artık eve gidelim."

"Muayeneye girmek zorundayız."

"Ama ben eve gitmek istiyorum."

Kadına gülümsüyorum ve düşüncelerimi dağıtabilmek için adama amatör gözümle bir tanı koymaya dalıyorum: Frontal lopları hasar görmüş olmalı, öncelikle ne kadar süredir aynı şeyi yaptığını idrak etmekten yoksun –belli ki perseverasyon devreye giriyor– ve diğer ayırıcı özellik de en ufak bir inisiyatif bile gösteremiyor. Kalkıp gidebilir. Kimse onu zorla orada tutmuyor.

Beynin çalışma sistemini daha yeni yeni anlamaya başlıyorum ama bence bu inisiyatif noksanlığı, hasarın Frederik'in-

kine kıyasla daha çok dorsolateral* korteksi etkilediğini gösteriyor. Sonra adamın o monoton, kederli sesi de bana hasarlı bölgenin sol tarafa doğru daha bir yayıldığını düşündürüyor.

Bir kere de Niklas'ı bu muayenelerden birine alıp getirsem de ailemiz uğruna nelere katlandığın bir görse. Ama diğer taraftan onu bu dünyadan uzak tutmak istiyorum.

Frederik'in gözleri kapalı, sandalyesinde kaykılmış oturuyor, belki de uyuyor. Muayene için enerji topluyor, diye düşünüyorum. Artık ayakta, hareketsiz duramayacağım; sinir edici, ufacık adımlarla odanın içinde dolaşıyorum şimdi; mecburum, uzun zaman hareketsiz kalmaktan olacak, bacaklarıma devamlı kramplar giriyor.

İki yanı kapalı kapılarla dolu uzun koridorda bir aşağı bir yukarı, donuna işemiş ihtiyar kadın gibi, badi badi yürüyüp duruyorum. Arkama dönüp o şık yat sahibine arada bir göz attığımda, sandalyeye ilk oturduğundaki pozisyonunu hiç değiştirmediğini görüyorum. Birgit'in dün akşamki destek grubu toplantısında anlattığı olay geliyor aklıma: Bir hafta önce, kocasını günlük bakımevinden almaya gittiğinde, personelden kimse adamı bulamamış. En nihayet, idman odasındaki kondisyon bisikletinin üzerinde oturduğu anlaşılmış. Halbuki bisiklet idmanı iki buçuk saat önce bitmiş ve diğer herkes odayı çoktan terk etmiş. Yani inisiyatif kaybı ciddi düzeyde. Eğer kimse gidip de bisikletten inmesini söylemezse, orada öylece oturup kalıyor. Ve ağzını da açmıyor çünkü kimse bir şey sormuyor. Birgit onu bulmasaymış, garanti bütün geceyi orada oturarak geçirecekmiş.

Eski arkadaşlarımız, Frederik'i görünce, bize en yakın olanlardan bile, şu lafı duyduğum oluyor: "Eğer benim beynimde de hasar olursa, iyileşebilmek için her gün deli gibi idman yapacağım." Bu lafa gıcık oluyorum; çünkü bu, onların Frederik'in

* Dorsolateral prefrontal kortex: Beynin muhakeme etme, planlama ve davranışları düzenlemeden sorumlu bölümü. (ç.n.)

suçsuzluğuna inandıklarını söylerken, yapmacık davrandıklarını ele veriyor. Hiçbir şeyden anladıkları yok.

Şayet bir insanın, beyninin dışında, eski durumuna kavuşmak için yoğun idman yapma kararlılığına sadık kalmasını sağlayacak bir "ben" mekanizması, bir nefsi olsaydı, o zaman bu nefis, onun suç işlememe kararlılığına sadık kalabilmesini de sağlardı. O zaman Frederik hapiste çürümeyi kat be kat hak ederdi. Ve şayet bir gün tahliye edilseydi, o zaman ne kendimizin ne de arkadaşlarımızın yüzüne bakacak halimiz olurdu, adımızı değiştirip çok uzaklara gitmekten başka bir çaremiz kalmazdı. Fakat böyle bir "ben" yok. Beynin haricinde hiçbir şey yok.

Destek grubu toplantılarının beni öyle rahatlatmasının bir nedeni de bu. Oradaki herkes neyin ne olduğunu biliyor. Biliyormuş gibi yapmıyor.

Aynı alanı yarım saatinin üzerinde arşınlayıp durduktan sonra, tenha hastane koridorunun daha aşağılarına doğru uzanıyorum. Koyu saçları *pageboy* modeli kesilmiş, ufak tefek bir kadına rastlıyorum ve soruyorum:

"Sıramız gelince, bekleme odasına gelip bizi içeri çağıracaksınız, değil mi?"

"Çıkmak ve içeri çağırmak var."

"Evet. O kadar uzun sürdü ki, şüpheye düştüm."

"Şüphe?"

"Evet, Herdis Lebech'le randevumuz var, mektupla bildirildi."

"Lebech?"

"Evet, burada nöropsikolog."

"Evet, öyle. O burada nöropsikolog."

Kendimi salağın teki gibi hissediyorum. Bana tatlı tatlı gülümseyen ufak tefek kadına bakıyorum. Bu işten nasıl sıyrılacağım şimdi?

"Yardımın için sana teşekkür ederim" diyorum.

"Ya, yardımın için ben sana teşekkür ederim."

"Ekolali" hakkında bir şeyler okumuştum, yani beyin hasarlı hastanın kendisine söylenilen sözleri anlamsız şekilde aynen tekrarlaması. Belki bu kadında "ekopraksi"* de var. Ani bir içgüdüyle sağ elimi kaldırıp bekliyorum. Ama o kaldırmıyor, demek sadece söylenenleri taklit ediyor.

Kapalı kapılardan birinin arkasından sifon sesi duyuluyor ve karşımdakinden daha ufak, kır saçlı bir kadın dışarı çıkıyor.

"Kızınla biraz sohbet ediyorduk" diyorum ve arkamdan hemen onun sesini duyuyorum:

"Kızınla sohbet ediyorduk."

"Biliyor musun acaba, bizi çağıracaklar mı, yoksa bizim bir yere gidip haber vermemiz filan mı gerekiyor?"

Annesi, sıra gelince onların bizi çağıracağını söylerken, ben de kızının dediklerine kulaklarımı kapamaya çalışıyorum. Demek ki sadece oturup bekleyeceğiz.

"Bir sekreter gelip sizi çağıracak."

"Bir sekreter gelip sizi çağıracak."

Daha birkaç ay öncesine kadar, beyin hasarlı hastası olan ailelerin oturduğu, on binlerce evden oluşan, böyle gipgizli bir dünyanın varlığından haberim yoktu. Marketlerde münakaşa ettiğim saçmalık derecesinde dik kafalı o insanlar, kaldırımlarda karşılaştığım sebepsiz yere öfke kusan onca insan, halk toplantılarında rastladığım o andavallar... bunların çoğunun beyin hastası olduğunu ancak şimdi hesap edebiliyorum. Bu insanların da sevenleri ve benim şimdi yaptığım gibi, destek gruplarında bir araya gelen aile yakınları var.

Etrafımda dolanıp duran hayaletlerin birden görünür hale geldiği bir gerilim filminin içindeymiş gibiyim, onları şimdi görebiliyorum da işitebiliyorum da. Beyin hasarlılar hep oradaydılar. Onlarla karşılaştım, onlarla konuştum, onlarla münakaşa ettim ve bir şeyin bile farkına varamadım.

* Şahsın karşısındaki kişilerin hareketlerini istemsiz olarak taklit etmesi. (ç.n.)

Zamanla, çevreleri farkına bile varmadan başkalaşan insanlar hakkında epey hikâye okudum, epey şey öğrendim. Bu durum, merdivenden veya bisikletten düştükten sonra da oluşabiliyor, ağır ağır büyüyen bir tümör nedeniyle de.

İnsanların normalde, önüne gelene teşhis koyma âdeti yok, binlerce münakaşadan ve boşanmadan sonra bile, o vakte kadar duyarlı, faal ve girişken bir insan olan eşinin birdenbire hissiz ve inatçı biri haline gelmesinin bir beyin hasarından kaynaklanabileceğini çok az insan düşünür.

Ancak zaman geçip de geriye bakınca, her şey yerine oturuyor, insan bir anlam çıkarabiliyor. Peki, tıp dilinde "sinsi başlangıçlı kişilik değişimleri" denen durum Frederik'te ne zaman başlamıştı?

Orbitofrontal bir tümörün yol açtığı, sinsi başlangıçlı kişilik değişimlerinin ilk, tipik emaresi, bir eşin hiç anlaşılmaz, mantık dışı tercihler yapmaya başlaması, kararlarında eskiye nazaran katı ve dik başlı hale gelmesi (Tıp dilinde, bu fleksibilite yani esneklik kaybına, "mental rijidite" deniyor; adı çok sık geçen bir terim).

Ayrıca eşin spontane zevk ve dürtülere daha az odaklanabilir hale gelip gelmediğine de insanın dikkat etmesi gerekiyor. Örneğin daha tembelleşmiş ve randevularına sadık kalmakta güçlük yaşıyor olabilir.

Bunların yanı sıra, eşin his hayatının değişip değişmediğini de takip etmek gerekli; sürekli olarak aynı yeknesak ruh halini mi sürdürüyor veyahut tam tersine, dramatik duygusal çalkantılar mı yaşıyor?

Giderek artan egosantrizmi de unutmamak gerek. Ve son olarak, cinsel istek değişimleri de tehlike çanlarının çalmaya başladığına işaret edebiliyor: Örneğin cinsel enerjisi önemli ölçüde artıyor ya da azalıyor veya cinsi isteklerinde farklılıklar ortaya çıkıyor.

Bu bilgilere dayanarak, son yıllarımıza şöyle bir bakarsam, evet, Frederik daha sık hatalı kararlar almaya başlamıştı. Ama ben bu gözlemimin benden kaynaklandığını düşünmüştüm. Daha yaşlanıyordum ve daha akıllanıyordum, Frederik'e artık eskisi gibi çocukça, körü körüne bir hayranlık duymuyordum.

Daha eskiden olsa, yapacağından şüphe duyduğum tarzda, fevri davranışlarda da bulunmuştu birkaç kere. Örneğin Niklas'a aldığı o fotoğraf makinesi ve bize aldığı o Alfa Romeo. Fakat yine de tam olarak ne vakit eski benliğini bırakıp da bambaşka bir kişiliğe büründüğüne parmak basmak zor.

Arkadaşlarımın kocalarına kıyasla tembelleşmese de kendi eski haline kıyasla hiç kuşkusuz daha tembelleşmişti. Eskiden de evde yapılması gereken işlerden çok kez kaytarmıştı ama aradaki fark, şimdiki kaytarma nedeninin, okuldaki işlerin öneminden değil, evde yan gelip yatmak isteğinden kaynaklanmasıydı. Ben de, "Nihayet!" deyip bayram etmiştim! Hafta sonlarını birlikte miskin miskin geçirirdik, son on yıldır ümitsizce hasretini çektiğim gibi. Çimenleri onun kesmesini kararlaştırdığımız halde, iş sonunda benim başıma kaldıysa ne olurdu yani. Umurumda bile değildi.

Hisleri daha bir dizginlenemez hale gelmiş miydi? Evet, galiba. Ameliyattan önceki son birkaç yıl süresince zaman zaman, daha önce onda hiç tanık olmadığım şekilde, hiddetlenmeye veya bunalıma girmeye başlamıştı. Ve ben bundan da keyif aldım. Çünkü birlikteydik. Çünkü artık hislerini benden sakladığını düşünmüyordum. Nihayet ruhunun kapılarına bana açmıştı. Ve bu durum da bana marazi gelmedi. Onda fark ettiğim değişikliklerin hiçbiri bir nebze bile marazi gelmedi.

Münakaşa sayısında artışın, çok kere, gözle görülebilir ilk belirti olduğunu okumuştum. Ancak tüm üyelerinin evrildiği ve her şeyin birbiriyle ilintili olduğu, girift bir yapıya sahip aile kurumunda, neyin salt kişilik değişiminin belirtisi olduğuna parmak basmak epey zor. Nitekim Frederik'le ben arabadayken bayağı münakaşa ederdik. Ben onun trafikteyken korkunç bir risk alma eğilimine girdiğini söylerdim. O da bana bas bas

bağırarak, benim tanıştığımızdan bu yana daha korkaklaştığımı söylerdi. Hakikat herhalde ikisinin arasında bir yerde olmalı, diye düşünmüştüm çok yakın zamana kadar.

Fakat genel olarak değerlendirildiğinde, önceye nazaran daha az münakaşa ediyorduk. Eskiden, Frederik'in hiç ailesine zaman ayırmaması, aramızda sık sık tartışma konusu olurdu. Ama o günler geride kalmıştı.

Peki ama, o sinsi değişim ilk ne zaman başlamıştı? Tam olarak? Bir ailenin günlük yaşamını oluşturan o binlerce kaotik ufacık çekişmenin ve garipliğin arasında, bana, "Frederik kendinde değildi" dedirtebilecek ilk mikroskobik olay ne zaman yaşandı?

Hatırlayabildiğim ve kesin tarih koyabildiğim en eski hadise, altı yıl önceki evlilik yıldönümümüzde geçti. Hediye olarak bana bir kalıp peynir vermişti. Tepem atmıştı ama bunda, birkaç yıl önce bir İngilizce öğretmeniyle macera yaşadığını öğrenmemin yarattığı öfkenin hâlâ geçmemiş olmasının da rolü vardı.

"Ona olsa eminim peynir almazdın ama!" diye bağırmıştım.

Ve onun bana gayet hoş ve romantik bir hediye aldığında ısrar ediş şekli, tam anlamıyla bir "mental rijidite" göstergesiydi:

"Evet ama, şahane bir peynir!" deyip durmuştu. "Pahalı da! Evlilik yıldönümümüz dışında böyle bir peynir katiyen almamalıyız. Onu baş başa keyifle yiyip tadını çıkaracağız."

Bu sefer de "rijit" olanın ben olduğuma ikna edivermişti beni (bu kelimeyi o zamanlar kullanmasak da); bu peyniri, yanında iyi bir kırmızı şarapla, baş başa oturup tatmanın ne romantik olacağını görebilecek kadar açık fikirli ve yenilikçi olmayan bendim.

On sekiz yıllık evliliğimizin her bir detayı hakkında şimdi farklı düşünüyorum... Çok acayip bir evlilik yıldönümü hediyesi değil miydi ama? Bir kalıp peynir? Frederik kendinde olsaydı, hediye diye bunu mu bulurdu? Cevabın hayır olacağından şimdi tamamen eminim; ama bu altı yıl önce olmuştu.

Benlik saygımı topyekûn kaybettim. Bacaklarıma saplanan krampları geçirebilmek için duvara yaslanmış, germe hareketleri yaparken, bir sekreter gelip Frederik'i muayeneye çağırıyor.

Hakkımızda bu sefer yargıya varacak olan doktor Herdis Lebech, ufak tefek, güler yüzlü, koca basenli bir kadın çıkıyor. Bizi, duvarları tıkış tıkış kitap dolu raflarla çevrili muayenehanesine buyur ediyor; oturduğum sandalyenin önündeki masada duran o kocaman, plastik beyin maketi olmasa, burayı bir muhasebecinin veya bir sigortacının odası sanabilir insan. Plastik beynin girintili çıkıntılı kıvrımlarla kaplı yüzeyi neon kırmızı ve uçuk mavi renklere boyanmış; mandril maymununun* suratına benziyor.

"Adli Tıp Kurulu, önceki muayenelerinin raporlarını bana yolladı, ameliyat öncesi ve sonrasında yapılan CT taramaları da elimde" diyor Herdis Lebech. "Şimdi ilk önce üçümüz birlikte bir konuşalım istiyorum. Sonra karından dışarı çıkmasını isteyeceğim ki sana birtakım yeni testler verirken, dikkatin dağılmasın. Ve son olarak, bir de karınla yalnız konuşmak isterim, tabii sence bir mahsuru yoksa."

Frederik sandalyesinde sessiz sakin oturuyor:

"Tamam. Hiç sorun değil."

"İyi, bana bundan önce gittiğin muayeneler nasıl geçti, bir anlatabilir misin?"

Frederik anlatmaya başlıyor ve yüzde yüz aklı başında, sağlıklı biri gibi konuşuyor! Ses tonu, kullandığı sözcükler. Soruya cevaben dediklerine ilaveten başka şeylerden bahsetme inisiyatifi de gösterebiliyor. Karşımda o eski, aklı başında Frederik var. Şaşkına dönmüş haldeyim, ancak birkaç dakika sessiz sedasız oturabiliyorum, sonra dayanamıyorum, araya girip bir şeyler söylemeden edemeyeceğim.

* Kırmızı burnu etrafında mavi yivleri ve çenesinde mavi sakalları olan, Batı Afrika'da sürü halinde yaşayan yırtıcı bir maymun türü. (ç.n.)

"Frederik! Bu harika! Bu öyle harika ki! Senin böyle konuştuğunu duyalı, belki asırlar oluyor! Bu şahane bir şey! Sen daha da iyileşmişsin!"

"Tabii, devamlı iyileşiyorum. Ama ben şimdi doktora şu testlerden bahsediyordum." Ve Frederik konuşmasına devam ediyor, ta ki az sonra ben kendimi yine araya girmeye mecbur hissedene kadar:

"Herdis'in senin hastalığının ciddiyeti hakkında yanlış bir izlenim edineceğinden biraz korkmaya başlıyorum ben şimdi."

Frederik'in üzerinden, bir zamanlar herkesin göklere çıkardığı o uysallık ve sevimlilik akıyor.

"Mia, Herdis'e biraz daha fazla güvenmelisin. O nöropsikolog. Her şeyi pekâlâ gayet yerinde değerlendirebilir, öyle değil mi, Herdis?"

"Evet, öyle."

Sırayla bir Frederik'e bir Herdis'e bakıyorum:

"Ama belki Herdis'e her zamanki halini de göstermelisin. Son aylarda evde benimle yalnızken olduğun gibi."

"Olmadığım biri gibi rol yapmaya kalkmam ben! Bu sahtekârlık olur. Sonra Herdis benim bir zamanlar ne kadar hasta olduğumu rapor edecek, *şimdi* ne kadar hasta olduğumu değil! Postoperatif ödemin beynime yaptığı basınç, ameliyatla aldıkları olfaktör meningiomanınkinden* daha farklı. Dolayısıyla, ameliyattan sonraki semptomlar, haliyle öncekilerden daha değişik oluyor, öyle değil mi, Herdis?"

"Evet, kesin öyle."

"İyi o zaman" diyor. "Şimdi artık sözüme devam etmeye müsaade var herhalde."

Arkadaşlarım da ne hakkında konuşursam konuşayım illa araya nörolojik terimler sıkıştırmamın giderek çekilmez olduğunu söyler bir de. Frederik'in geceleri uyku tutmayıp da benim yaptığım gibi yatakta saatlerce bilimsel kitaplar okuduğu vaki değildir; ama anlaşılan yine de şurdan burdan epey ya-

* Olfaktör oluk (groove) meningiomları, kranial sinir olan olfaktör sinirin (koku siniri) beynin ön kısmının altında olan oluğunda yerleşir. (ç.n.)

bancı tıbbi terim toparlamış, benim bile hiç kullanmayacağım şeyler.

Yine sessiz sedasız oturmaya zorluyorum kendimi fakat aradan birkaç dakika daha geçmiyor ki, bu sefer de araya girmeden edemiyorum:

"Frederik, nasıl oldu da birden böyle sapasağlam oluverdin? Bu bir mucize ama neden tam şimdi?"

"Demek ki hiçbir zaman öyle fazla hasta olmadım! Zaten aslında öteden beri senin beni göstermek istediğinden daha sağlıklı olduğumu hissetmişimdir."

"Bak ama, şimdi yine hasta gibi konuştun."

"Burada araya girsem iyi olacak" diyor Herdis. "Hastanın böyle bir muayene sırasında, günlük ev yaşamında olduğundan daha sağlıklı hareket etmesi aslında pek normal. Bu muayene seni çok gergin hale getirdiğinde, beynindeki stres düzeyi normale iniyor –yani ne çok az ne de çok fazla– ve bu durum da semptomlarını geçici olarak ortadan kaldırabiliyor."

Herdis bana bakıyor ve soluk, toparlak yüzündeki, soluk, toparlak gözleri parıldıyor:

"Mia, sen tabii ki Frederik'in her zaman böyle olmasını arzu edersin. Fakat olamaz. Bu onun elinde değil. Birkaç saat için böyle iyi olabilir ama bunu müthiş bir yorgunluk hali izleyecektir. Sana ve bana normal gelen hareketler, Frederik için olimpik bir performans."

Bu ay yüzlü kadına tam manasıyla hayran kaldım. Buraya gelirken, kendimi Kafkavari bir göstermelik "*Dava*"nın ortasında, itiraz üstüne itiraz yağdırırken bulacağımı bekliyordum ama aradan daha birkaç dakika geçmeden, karşımda durumumu arkadaşlarımdan bile daha iyi anlayan biriyle karşılaştım. Adeta Bernard'la konuşuyor gibiyim.

"Biliyorum" diyorum. "Ve bu ileri geri dalgalanmalara birçok kere şahit de oldum ama bu kadarını hiç... umarım yanlış bir izlenime kapılmazsın."

"Öyle yapmayacağıma güvenebilirsin. Zaten Frederik'in davası da tastamam bununla ilgili. Bir buçuk yıl önce, şimdi-

kinden bayağı daha az hastaydın, Frederik. Ve etrafındakilerin üzerinde sağlıklı bir insan izlenimi bırakıyordun, belki eve alışık olduğundan daha erken gitmek istemiş olabilirsin o kadar, öyle değil mi?"

"Doğru, öyle yapmıştım."

"Evet, akşamları seni germeyen bir şeylerle meşgul olmaya, oturup dinlenmeye ihtiyacın vardı. Belki televizyon seyrettin, belki de biraz bahçede oturup istirahat ettin?"

"Evet. Öyle yaptım."

"Peki, evde dinlenirken sık sık baş ağrısı geliyor muydu?"

"Evet, geliyordu."

"Fakat erkek hastalarım bundan katiyen başkalarına bahsetmez, herhalde sen de bahsetmemişsindir, öyle değil mi?"

"Hayır, bahsetmedim."

"Sonra bir gün kendini epey yorgun hissettiğinde veya birkaç kadeh şarap içtiğinde veyahut belki bütün gün seni endişelendiren bir şey üzerinde kara kara düşündüğünde, şimdi bu muayene sırasında olanın tam tersini yaşadın, değil mi? Semptomlar ortaya çıkıverdi. Ve kimsede güven uyandıramayan biri haline geldin. Ne dersin, Frederik?"

"Evet, öyle oldum. Feci şeyler yaptım."

"Biliyorum, tarama sonuçlarında gördüğüm tip bir tümör, sana aksi takdirde hiçbir zaman yapamayacağın hatalar yaptırabilir. Ve bu da haliyle bir evliliği ciddi baskı altına sokar ve haliyle iş ortamını da. Ama tabii ki bunlar tamamen hastalıktan kaynaklanan bir durum."

Birden irkiliyorum. Kelimeler ağzından gelişigüzel dökülüyor ama Frederik gözaltına alındığından bu yana rüyamda gördüğüm şeyi söylemedi mi az önce?

Sakin olmaya gayret ediyorum:

"Hastalıktan kaynaklanan bir durum mu dedin?"

"Normalde böyle; ama Frederik'le sonra daha detaylı konuşmam gerekiyor."

İri, pırıl pırıl gözleriyle bana bakıyor. Yine gülümsüyor ve gözünü kırparken bunu ağır ağır yapıyor, bana söyleyecekleri

varmış da muayeneyi resmen sonuçlandırmadan demek istemiyormuş gibisinden. Tüylerim diken diken oluyor ve ona bakakalmaktan başka bir şey yapamıyorum.

"Frederik hakkında okuduklarıma dayanarak ve tarama sonuçlarına..." diyor az önceki gibi sakin bir sesle. Sonra aynı şeyi tekrarlıyor, aynı sakin sesiyle: "Normalde öyle olması lazım. Yapacak bir şey yok."

Sonra plastik beyin maketinin arasında duran kâğıt mendil kutusunu bana uzatıyor. Ben ağlarken, Frederik susuyor ve eski günlerde olduğu gibi bana sarılıyor.

Kendimi biraz toparlayana kadar aradan ne kadar zaman geçiyor bilmiyorum. Bedenimi Frederik'in sıcaklığı sarmış, kulağıma teskin edici kelimeler fısıldıyor, nefesini şakağımda ve boynunda hissediyorum. Ve Herdis'e doğru bakıp, "Teşekkür ederim" diyorum.

"Her şey o kadar zor ki" diye açıklamaya çalışıyorum. "Frederik'in telefon aboneliğini iptal ettirmek veya bir muslukçu çağırmak bile... Burada da münakaşalara, şikâyetlere başlayacağız diye tahmin etmiştim ve... ve sana Iowa Kumar Testi hakkında bir sürü şey söylemeyi planlamıştım."

"O testi iyi bilirim, nörofelsefe en büyük ilgi alanımdır."

"Nörofelsefe mi?"

"Evet, beyin biliminin yöntemlerini teorik felsefeye uygulama, Damasio'nun Descartes'la yaptığı gibi."

Frederik anlatmaya devam ederken, ben de dikkatimi önümdeki plastik beynin girintili çıkıntılı kıvrımlarına vererek, kendimi toparlamaya çalışıyorum. Bana en yakın olan kısmında ufak harflerle "Koku Merkezi" yazılı. Yan tarafı boyunca da ufacık alanlardan oluşan bir şerit uzanıyor: "Tat Merkezi", "Karın", "Boğaz", "Dil", "Dişler"

16

Herdis'in Frederik'i muayenesi sadece bir buçuk saat sürüyor ama uyguladığı testler Frederik'in en zayıf taraflarını uyarmaya odaklandığı için, muayene odasından çıktığında öyle bitkin halde ki, güçbela düz yürüyebiliyor.

Herdis'le görüşme sırası bende, yirmi dakika sonra yanından çıktığımda, Frederik'i iki sandalyenin üzerine yarı yatar, yarı oturur halde yayılmış, uyurken buluyorum. Uyandırmıyorum, park yerine çıkıp Niklas'a telefon ediyorum:

"Doktor, Frederik'in suçsuz olduğunu söyledi!"

Telefonun öbür ucundan avaz avaz konuşmalar geliyor, arkadaşlarıyla birlikte olmalı, okulun festival komitesindeki top-

lantı henüz sona ermemiş olmalı. Niklas telefona iyice ağzına yanaştırmış, fısıldar gibi konuşuyor:

"Fakat daha birkaç hafta yok mu, yani bu kararı?.."

"Öyle, bu, mahkemeye sunulacak asıl akıl sağlığı raporu değil tabii, sadece bir tek muayenenin sonucu. Adli Tıp Kurulu buna dayanarak kendi nihai raporunu hazırlayacak... Ama bugün olumlu bir adım atılmış oldu. Hem de büyük bir adım! Sonra baban bugün öyle kendindeydi ki. Akşama evde ol da hep birlikte bir kutlayalım diyorum."

Bir sessizlik.

Sonra yine o fısıldar gibi sesle:

"Buna gerek var mı?"

"Hayır, *gerek* yok ama bu, hayatımızın belki de en önemli günlerinden biri, Niklas. Birlikte geçirsek kötü mü olur?"

"Fakat en önemli gün değil ki. Az önce kendin söyledin... daha..."

"Belki iş bugün kesinleşmiş oldu, Niklas. Belki de babanın masumiyeti şu an kesinleşmiş bulunuyor!"

"O zaman tabii eve gelirim. Elbette. Bunu birlikte bir..." Ses tonundan, tam konuşurken fikir değiştirdiğini duyabiliyorum. "Ama daha şimdi dedin ki, bu nihai rapor filan değilmiş. Belki de sadece... Ayrıca ilkbahar konserini hazırlayan arkadaşlarla bu akşam toplanacaktık da."

"O zaman planlarını değiştirip annen ve babanla birlikte olacaksın. Bunu hep beraber kutlamalıyız."

Telefonu kapattıktan sonra, hemen Bernard'ı arıyorum fakat mahkemede. Telefonuna bıraktığım mesajım kulağına biraz aptalca gelebilir ama Frederik bugün tanık olduğum kadar sağlıklı olabiliyorsa, o zaman her şey mümkün. Sonra da kayınvalidemle kayınpederime, Helene'ye ve destek grubundan bazılarına telefon ediyorum. Herkes benim için seviniyor, tebrik ediyor. İçim içime sığmıyor, öyle ki annemin telesekreterine bile bir mesaj bırakıyorum.

Niklas'ı eve gelmeye zorlamak bana yanlış gibi görünüyor, o zaman bizimle iyi bir akşam geçirmesi için elimden geleni yap-

malıyım. Frederik'i eve bıraktıktan sonra, gidip yemek alışverişi yapıyorum, Niklas'ın en sevdiği şeyleri yapacağım: koca koca biftekler ve arkasından da babaannesinin tarifine göre, şöyle bol kalorili, krallara layık cinsinden bir tatlı. Yedide evde olmasını kararlaştırdık, o zaman yarım saat önce gider Frederik'i uyandırırım, üzerine, kutlama havasına uygun biraz şıkça bir şeyler giymeye ikna etmem lazım.

Niklas yedi buçukta geliyor ama sesimi çıkarmıyorum, salonda hepimize alkolsüz kokteyl ikram ediyorum, bardağımın kenarını tıklatıp bir nutuk atmadığım kaldı. O kadar mutluyum ki. Frederik'in sağlığı ve özgürlüğü için verdiğimiz savaşta iki büyük zafer kazandık.

Fakat Niklas somurtuyor. Biraz güldürmek için elimden geleni yapmaya çalışıyorum, iltifatlar ediyorum, halini hatırını soruyorum, bardağını dolduruyorum, onu evde kalmaya zorladığım için özür diliyorum ve bir ailede herkes zor zamanlarda nasıl bir arada durmak zorundaysa, en iyi zamanların tadını birlikte çıkarmayı unutmamasının aynı derece önemli olduğunu bir kere daha izah ediyorum.

Belki de iyi davranmaya çalışıyor, güzel bir akşam olması için ne kadar uğraştığımı herhalde görebiliyor: masanın üzerinde dantelli örtü, gümüş şamdanlar. Fakat beceremiyor. Emilie'yle arasında bir sorun olabileceği aklıma geliyor ama sorsam bir cevap alamayacağımı biliyorum. Acaba sahiden aralarında sevgili ilişkisi var mı? Münakaşa etmiş olabilirler mi? Ama bunları değil de festival komitesindeki toplantının nasıl gittiğini soruyorum ve elimden geldiğince eğlenceli tarafından, bugün bekleme odasındaki diğer hastaların halini anlatıyorum.

Sonra da mutfağa gidip yemeğin son hazırlıklarını yapacağımı, Niklas'la Frederik'i salonda birkaç dakika kadar baş başa bırakacağımı söylüyorum. Esasında biftekleri kızartmaktan başka bir işim yok ama Niklas bazen Frederik'le yalnızken çok daha fazla eğleniyor.

İşe de yarıyor. Mutfaktan onları duyabiliyorum, YouTube'da gördükleri boks kliplerinden bahsediyorlar. Frederik'in motor sporlarına düşkünlüğü bir hafta önce aniden geçiverdi. Şimdi boksa merak saldı, öyle ki biri ona kazara araba yarışçılarının lafını etmeye kalkacak olsa, bayağı ifrit oluyor.

Sofraya oturunca, Frederik bifteğini birkaç dakikada mideye indiriyor; yorgunken aç kurt gibi yiyor hep. Bitirince de hiçbir şey söylemeden masadan kalkıp gidiyor. Arkasından bağırabilirim ama bir işe yaramayacağını tecrübelerimden biliyorum.

Acaba Niklas şimdi, "O gidiyorsa, ben de giderim" der mi? Kafamda cevap hazırlıyorum fakat ağzını açıp bir şey demiyor. Yine de beynim makine gibi çalışıyor, kalkıp gitmemesi için gerekçe üzerine gerekçe üretiyor. Münakaşa senaryoları çizmeyi bir türlü bırakmıyor.

Akşam yemeklerinde cep telefonlarına cevap vermeme kuralımıza rağmen, telefonundan mesaj uyarı sesi geliyor ve cevap yazmaya koyuluyor.

Emilie'ye sokakta "Sara" diye hitap ettiğimden beri, beni ondan uzak tutmayı başardı ama yine de kız hakkında bin bir türlü şey geliyor aklıma. Akşamları uyumadan önce, onun nasıl biri olduğu hep aklıma takılıyor: Niklas ona âşık olduğuna göre, zeki ve yetenekli bir kız olmalı ve Niklas'la Mathias'ın hoşlandığı türden sanat filmlerinden de hoşlanıyor olsa gerek. Fakat kendinin fotoğraf çekmediğini söylemişti, sonra Mathias gibi ses kolajları ve müzik de yapmıyormuş. Bunun haricinde de onun hakkında internette sorgulayıp bulabildiklerimden başka bir şey bilmiyorum: Kolejde ilk yılı olsa da okul dergisinin redaksiyon kadrosundaymış; *Operation Dagsværk** proje-

* Türkçe'ye "Tam Mesai Günü" olarak çevirebileceğimiz Operation Dagsværk, Danimarka'daki kolej ve üniversite öğrencilerinin oluşturduğu bir insani yardım örgütüdür. Her yıl düzenledikleri bilgilendirme ve para toplama kampanyasıyla hem gelişmemiş ve fakir dünya ülkelerinin sorunlarını gündeme taşımayı hem de bu ülkelerdeki öğretim amaçlı girişim ve faaliyetlere destek vermeyi hedefliyor. İlk İsveç'te başlamış (1962), Norveç'e ve ardından da Danimarka'ya yayılmıştır (1995). (ç.n.)

siyle destekledikleri, Burma'daki bir okul hakkında güzel bir yazı ve ayrıca multipl skleroz* hastalığına yakalanan en yakın çocukluk arkadaşı hakkında da üç kısa şiir yazmış.

Bazen geceleri tilki uykusundayken, onu zihnimde, benim kolej zamanımdaki güzel, solgun, uzun saçlı kızlarla birbirine karıştırıyorum. Eğer şair ruhluysa, kendini ara sıra kederli ve yalnız hissediyor olmalı, belki ebeveynleriyle sorun yaşıyor, belki ben, ikimizin de sahip olmadığı tür bir anne olabilirdim. Ve yine çocuklar geliyor aklıma: Niklas'tan sonra düşürdüğüm çocuklar. Kız evlatlar, erkek evlatlar, kardeşler. Onlar yerine tümör nasip oldu bize.

"Emilie neden buraya gelmiyor?" diye soruyorum. "Ne güzel olurdu."

Tam tepemizde patlama sesi gibi bir gümbürtü kopuyor. Olduğumuz yerde sıçrıyoruz ama yerimizden kalkmıyoruz, sanki yalnız bütün ev değil, sokak bile zangır zangır sarsılıyor. Frederik atölyesindeki o devasa elyaf levhalarından birini yine yere devirdi.

"Bernard'la aynı fotoğrafçılara ilgi duymanız ne hoş" diyorum. "Denis Darzacq hakkındaki bir kitabını ödünç aldım. Birlikte bakarız diye düşündüm. Senin bir fotoğrafçı gözüyle kitap hakkındaki fikirlerini öğrenmeyi çok isterim."

Niklas oralı bile olmuyor; bense kitabı yüklenip eve gelirken pek akıllıca bir iş yaptığımı sanmıştım.

Tavan yine tepemizde gümbürdüyor. O levhaların devrileceğini Frederik'in nasıl hesap edemediğini aklım hayalim almıyor. Niklas yine kısa mesaj atmaya dalıyor ve benim de niyetlendiğim şeyi söylemek için cesaret toplamam bayağı zaman alıyor. Ama Niklas'ın bir şey fark etmediğinden eminim, içerisi zaten öyle sessiz ki.

"Gönder" tuşuna bastığını görünce, derin bir nefes alıp söze girişiyorum:

* Multipl Skleroz (MS): Beyin ve omurilik (merkezi sinir sistemi) hastalığıdır. MS beynin görme, konuşma, yürüme gibi fonksiyonlar üzerindeki kontrol kabiliyetini bozar. (ç.n.)

"Niklas?"

"Evet.

"Üzerinde bayağı düşündüğüm bir şey var."

"Hmm."

"Sanırım öfkemiz hakkında konuşmamız gerekiyor."

"Ne öfkesi?"

"Hissettiğimiz öfke."

"Ben öfkeli filan değilim."

"Böyle demeyeceğini ummuştum."

"Ben öfkeli filan değilim!"

"Kendini bir dinlesene, bana bağırıyorsun."

"Anne, ama tanrı aşkına!"

"Öfkelenmek yanlış bir şey değil ki. Ben de öfkeliyim. Her şeye ateş püskürüyorum. İkimizin de öfke duyacağı öyle çok şey var ki."

"Ahhh!"

"Demek istediğim, öfke aramıza girmemeli o kadar. Aramıza girmesi gerekmiyor. Öyle üzücü bir durum ki, çok ama çok üzücü."

Derin bir "ah" çekiyor ve bakışlarını masaya dikiyor:

"Bu akşamki toplantıya o kadar gitmek istiyordum ki."

"Benim bu konuyu deşmekten hoşlandığımı mı sanıyorsun sen yoksa?!"

Niklas'ın sesi yatışıyor, bir an için eski Niklas oluyor:

"Hayır."

"Sana bahsetmiştim, toplam tam on iki saat psikoloğa gitme imkânı var, yani eğer ailende biri..."

"Sen şimdi ben bu akşam evde kalmak istemiyorum diye, psikoloğa gitmem gerektiğini düşünüyorsun?!"

"Hayır. İçindeki keder ve öfke aşikâr olduğu için, Niklas. Benden kaçtığın için. Seninle bu konuyu konuşmaya çalıştığım her seferinde, illa bir şeyler ters gittiği için."

"Ben sadece toplantıya katılmak istedim, o kadar."

" 'Psikolog' derken, aklına herhalde babaannen geliyor, o da okulda bu konuları okuduğu için. Onun dediklerini hatırlıyorsun ve o zaman da bunların sana göre bir şey olmadığını düşünüyorsun. Ben de yerinde olsam böyle düşünürdüm ama sahici bir psikolog ondan çok ama çok farklı."

"Babaannemi düşünmüyorum ki."

"Babam bizi bırakıp gittiğinde, anneme, babamdan daha fazla öfke beslediğimden sana hiç bahsetmiş miydim?"

"Evet, belki bin kere bahsettin!" Masadan kalkıyor: "Babamın sağlığı yerinde değil! Hapse girmeyeceğini söyleyen bir akıl sağlığı raporu filan yok daha ortada! Yani kutlanacak bir şey yok ve burada olmanın da artık eğlenceli bir yanı kalmadı! Ben gidiyorum!"

"Bir beş dakikacık daha kalamaz mısın?"

"Ama beş dakika derken, bu önce bir saat, sonra da bütün akşam oluveriyor her zaman."

"Aramız düzelmeden çıkıp gitmek istemezsin, değil mi?"

"Sana öfkeli olduğumu söylemeyi kes artık!"

"Evet ama bağırıyorsun."

"Bağırıyorum çünkü sen öfkeli olduğumu söyleyip duruyorsun."

"Gel sen gitmeden önce güzel güzel konuşup bir barışalım. Beş dakikacık."

"Anne, sen bana yalan söylüyorsun! Beş dakikayla kalmıyor. Hiçbir zaman beş dakikayla kalmıyor."

"Beş dakikacık!"

"Yalan söylüyorsun."

"Beş dakikacık, Niklas! Bu sefer yemin ediyorum ki beş dakika."

"Anne, beş dakikayla kalmayacak Çünkü beş dakikada hiçbir bir şey düzelmiyor. Burada bütün akşam otursak da düzelmiyor."

Koşa koşa odasına çıkıyor ve kapıyı arkasından çat diye kapatıyor.

Frederik'in odasından fırlayıp koridorda öfkeyle bağırıp çağırdığını işitiyorum, o kadar gürültü varmış ki, dikkati dağılıyormuş. Niklas da ona bağırıyor, daha beş dakika önce tanrının cezası levhaları yere devirenin kendisi olduğunu söylüyor; ama benim yukarı çıkıp ortalığı yatıştıracak halim yok. Televizyonu açıyorum. Frederik gün içinde bir şeyler seyretmiş olmalı ki, karşıma Eurosport kanalındaki bir boks maçı çıkıyor. İleri geri kanal değiştiriyorum, karşıma mutlu ve dünya güzeli Amerikalı kadınların boy gösterdiği bir program çıkıncaya kadar.

Birkaç dakika sonra Niklas aşağı iniyor. Üzerini değiştirmiş, saçları daha bir karmakarışık, anlaşılan niyeti hemen çıkıp gitmek.

"Sana bağırdığım için özür dilerim" diyor.

"Ben de sana bağırdığım için özür dilerim."

Ona sesimi çıkarmadan bir sarılmama bu sefer izin çıkıyor.

"Sen iyi misin?" diye soruyor.

O bakışı iyi tanıyorum. Sevgi değil, aptalca bir şey yapacağım korkusu. Arkadaşlarının yanına gidebilir mi diye dolaylı bir nabız yoklaması. Bir saniye için gözleri orta sehpanın üzerindeki şarap kadehine kayıp uzaklaşıyor.

Yalan söylüyorum: "Ben iyiyim."

Doğru olmadığını eminim ki fark edebiliyor ama bir sinir krizinin eşiğinde olmadığımı da görebiliyor olmalı.

"Ben Kira'larda olacağım" diyor. "On birden önce dönerim."

Mutfak penceresinden, bisikletine atlayıp uzaklaşmasını izliyorum.

Bisikletine atladın, bizi bırakıp gidiyorsun. Frederik'le beni. Öyle içime işliyor ki, sanki şu saniyelerde bir devir kapanıyor gibi, tam şu anda. Sana gıpta ediyorum, hiçbir zaman beş dakikayla kalmayacağını görebiliyorsun. Ben bunu annemde hiç göremedim veya görmeye cesaret edemedim. Bisikletine binip benden uzaklaşabilmene gıpta ediyorum.

Televizyondaki güzel kadınlar yine de biraz fazla kaçıyor, boks maçına geri dönüyorum. Meksikalı boksör Romanyalı hasmına kafa attı diye ceza yiyor. Ter, gonk sesi, havlular ve kanayan dudaklar. Frederik'in yanına çıkmalıyım. Onunla Niklas hakkında konuşmaya çalışmalıyım ama yapacak halim yok. Aslında yapmamız gereken o kadar şey var ki. Birbirimize güvenmemiz gerek. Birbirimize destek olmamız gerek. Ve onun çok daha farklı olması gerek ki sevişmek için bir nebzecik olsun bir arzu uyanabilsin içimde.

Bunun yerine, bacaklarımı orta sehpanın üzerine uzatıyorum. Boks maçı hiçbir zaman ilgimi çekmemiştir ama Frederik onunla seyretmem için beni son günlerde rehin aldığından olacak, giderek zevk almaya başladım. Birbirlerini kıyasıya yumrukluyorlar ve şimdi bunun eğlenceli yanını görebiliyorum: o teknik, o sürat ve o harikulade vücutlar.

Sessiz sedasız stres atıyorum, maçın ve ringdeki adamların homurtulu, hırıltılı, iniltili soluklarının keyfini çıkarıyorum, tam o sırada cep telefonum çalmaya başlıyor. Televizyonu çabucak kapatıyorum ve elimi hızla pantolonumun içinden çıkarıyorum.

Telefonda Bernard'ın sesini duyuyorum:

"Rahatsız etmiyorum ya!"

"Hayır hayır."

"Sadece bir tebrik etmek istemiştim."

"Çok teşekkürler."

"Ne önemli ve ne güzel bir gün."

"Bence de öyle."

Ve göz açıp kapayıncaya kadar, yine kutlama gecesi havasına giriveriyorum, hayal ettiğim o havaya, sevinç içinde yeniden bir tebrikleşiyoruz, Bernard'ın da kutlayacağı bir şey varmış. Lærke'nin gittiği bakımevindeki doktor, Bernard'ın geçende bahçede tanık olduğu sahneden sonraki kanaatini doğrulamış: Lærke'nin durumu devamlı iyiye gidiyormuş, sağ bacağına daha iyi hâkim olabiliyormuş ve irade gücü de daha artmış.

"Aslında şu anda oturmuş, bir kadeh şarapla bunun keyfini çıkarıyorum" diyor. "Lærke yatmaya gitti. Senin yakınında da şarap varsa, hadi bugünün şerefine kadeh kaldıralım!"

"Tabii. İyi fikir."

Frederik'e alkol yasak, bu nedenle akşamki kutlama yemeğimizde sırf kendim için yarım şişe kırmızı şarap almıştım, önümdeki kadehi alıp kaldırıyorum:

"Şerefe."

"Şerefe."

Frederik'le Lærke'nin daha ne kadar iyileşebilecekleri hakkında tahminler yürütüyoruz. Ben kanepede iyice kaykılmış oturuyorum, bacaklarım orta sehpanın üzerinde ve bir yandan Bernard'ı dinlerken, diğer yandan televizyonu açıp boks maçını seyretmeye başlıyorum ama bu sefer sessiz konuma alıyorum. "Nörofelsefe" –Herdis'in kullandığı o kelime– hakkında ne bildiğini soruyorum ama daha çok, benim konuşmama hacet kalmadan, onu dinleyebileyim diye. Boksörlerin daha yapılı ve adaleli olanı –Meksikalı– ringin bir köşesinde oturuyor, heykel gibi gövdesinden terler boşanıyor. Derisinin altından karın kasları iyice fark ediliyor, soluk soluğa, zor nefes alıp veriyor. Ben oturduğum yerde biraz daha kaykılıyorum, elimi yine pantolonumun içine sokuyorum ve gevşiyorum, televizyondaki boksörlerin görüntüsü ve bu kez özellikle Bernard'ın o kalın sesi eşliğinde.

Nörofelsefe dersinden sonra ekliyor:

"Zorlu bir sınav veriyorsun ama kocanı bırakmayı hiç aklına bile getirmiyorsun. Bence bu hayranlık uyandıran bir şey. Sende dikkatimi çeken ilk şeylerden biri de bu. Bağlılık duygun gerçekten olağanüstü."

"Ben de aynı şeyleri senin için düşünüyorum, Bernard; karına verdiğin destek, onun hep yanında olman parmak ısırtıyor. Bir erkek için alışılmadık bir şey."

"Ben sadece düşünüyorum ki, insan bir kere birbirini seçince, o zaman..."

"Ben de aynı şekilde düşünüyorum."

Kadehimden bir yudum alıyorum ve onun da aynı şeyi yaptığını duyabiliyorum. Sanırım bu konuda söylenecek her şeyi söyledik ama o devam ediyor:

"Bu, seninle benim ortak yanımız. Birçoğu bizim kadar vefakâr olamazdı."

Gülmeye başlıyorum.

"Neye gülüyorsun?"

"Bilmiyorum."

17

"Akustik harika olabilir ancak bir de bu duvar olmasa. Ses dalgalarını yansıtarak stereo etkisini azaltabilir ama birkaç Rockfon ses yalıtıcısı asarsak hallolur."

Emlakçının bizi gezdirdiği klostrofobik apartman dairesinin sunduğu olanaklar üzerinde düşündükçe Frederik sevinçten havalara uçuruyor. Bense burada olmaktan nefret ediyorum:

"Duvarların iç yüzüne döşenen o Rockwool* plakaları mı demek istiyorsun?"

"Evet."

* Danca, kaya yünü anlamına gelen, yalıtım ürünleri üreten bir firma. (ç.n.)

"Benim duvarlara Rockwool plakalar filan asmaya hiç niyetim yok!"

"Ha ha!" Frederik lafıma karşılık olarak o gümbürtülü, mekanik kahkahalarından birini atıyor. "Hayır canım! Öyle yapmayacağız ki! Ben levhaları keçeyle kaplayacağım, kapitone duvar fonu gibi duracak, şezlong minderi gibi."

"Ben duvarlarıma şezlong minderleri de asmak istemiyorum."

"Eh, burada bir uzlaşmaya varmamız gerekecek artık. Bu benim için önemli. Bu işte birlikteyiz."

Ameliyatından bu yana ilk defa "uzlaşma" ve "birlikteyiz" kelimeleri çıkıyor ağzından. Durumu devamlı gelişme kaydediyor, onu artık evde yalnız başına da bırakabiliyorum (zaten sabahtan akşama kadar genelde atölyesinde), onun için Thorkild'le Vibeke haftanın her günü bize gelmiyor. Dinlenmiş olduğu zamanlar, onu tanımayanlar sağlıklı biri sanıyor; itici bir gülüşü olan olağandışı bencil bir adam.

Daracık yerde yaşamaya alışığız ancak paraca darda kalmak zor, her şey Frederik'in engelli emekliliğine ve benim öğretmen maaşıma bakıyor. Yalnızca iki yatak odalı apartman dairelerine bakıyoruz. Yer sorun değil ama bahçemi çok özleyeceğim. Uzun bir iş gününün ardından severek gideceğim bir daire arıyorum, metrekare olarak ufacık da olsa, aydınlık ve sevimli bir yer, bir gelecek hayal edebileceğim bir yer.

Şu anda gezdiğimiz daire korkunç. Listemdeki büyük dairelerden biri olsa bile, öyle yanlış düşünülmüş bir kat planı var ki, nerede dursam durayım kendimi kapana kısılmış gibi hissediyorum. Emlakçının üzerinde bile aynı havayı seziyorum.

"Bu odayı ben alabilirim" diyor Frederik memnun mesut, dairenin güneye bakan, tek büyükçe odası olan salona girer girmez. "Yazı masam şurada durabilir, çalışma tezgâhım da şurada. Yatağımı şu köşeye, koltuğumu da şu köşeye koyabilirim.

Şu duvar da o büyük posterime iyi uyar, tam şuraya da bir mantar pano asarım."

"Neresini oturma odası yapacağız o zaman?"

"Yan tarafı."

"Niklas'la aynı odada uyumayacağız herhalde!"

"O zaten koskoca adam oldu, yakında çıkıp gidecek. Uzun vadeli düşünmek zorundasın, Mia. O gittikten sonra, biz bu dairede yıllar yılı yaşayacağız."

"Ama o yanımızda olduğu sürece de burada yaşayabilmek zorundayız."

"Emilie'nin yanına taşınabilir. Muhakkak ki pek de işine gelir. O da memnun olur, biz de memnun oluruz. Gördün mü bak, nasıl da herkesin işine uyuyor?! Televizyonu şuraya koyduğum zaman hem koltuktan hem yataktan hem de çalışma masasından seyredebilirim. Harika bir daire. Bana kalırsa bunu tutalım biz."

Emlakçının bakışlarını görmezden gelmeye çalışıyorum:

"Frederik, söz konusu olamaz, o kadar."

Bu dairede geçirdiğim her dakikadan nefret ediyorum. Evin her iki cephesindeki manzara da korkunç: karşında koca koca beton bloklar yükseliyor ve apartmanın merdiven sahanlığı pislik içinde, insanı adeta bir düşman gibi karşılıyor.

Frederik beni duymazdan geliyor. Emlakçıyla bundan önceki iki randevuyu iptal etmiştim çünkü Frederik'i sadece iyice dinlenmiş durumdaysa yanıma almayı düşünebilirdim. Gerçi şimdi öyle ama bu daire gezmesi yine de onun en kötü yanlarını tahrik ediyor.

Dediklerine ne kadar kulak asmam gerektiğini kestirmek güç. Niklas çıkıp gittikten sonra bu dairede yıllarca yaşamak zorunda kalacağımızı söylerken gayet haklı. Fakat Frederik bundan iki yıl sonra nasıl biri olacak? Bundan iki hafta sonra nasıl biri olacak? Akustiğe ve müzik donanımlarına düşkünlüğü, tıpkı motor sporlarının başına geldiği gibi, bir gecede geçip gidecek mi?

Emlakçı, evin avantajlarını zorlama bir coşkuyla sıralamaya koyuldu. Bodrumda hoş bir toplantı lokali de varmış, apartman sakinleri orada eğlence, parti filan düzenleyebilirmiş, sonra pencereler de ses geçirmezmiş.

Frederik, şimdiki haline kıyasla bir ilerleme kaydedecek mi hiçbir fikrim yok. Doktorlar benzeri vakalarda iyileşme sürecinin ilk başta hızlı seyrettiğini, üçüncü aydan itibaren de giderek yavaşlayıp tamamen durduğunu söylüyor. Ama hiçbiri, bu tamamen durmanın ne zaman olacağına dair bir şey söyleyemiyor.

Frederik kafasını sigortaların durduğu dolaba daldırmış öylece duruyor.

"Bu iş giderek cazipleşiyor!" diyor. "Bak, benim oda için iki ayrı sigorta anahtarı var. O zaman ışıklar birine, HiFi da öbürüne bağlanabilir. Bu müthiş fark yaratacak."

Ben emlakçıya dönüp, bir düşünmek istediğimizi söylüyorum ve Frederik'i tutup sürüklercesine oradan çıkarıyorum.

Eve dönerken de kendi kendime karar veriyorum, bundan böyle daire bakma işini Niklas'la yapacağım. Fakat Niklas'ı ne kadar dinlemem gerekir bilemiyorum ya. Evle filan bir alakası yok ki, nefret ediyor ve bir iki yıl sonra da taşınıp gidecek. O zaman da o dairede ben, Frederik'le tek başıma yaşayacağım.

Eve varınca, Frederik hemen yukarı çıkıp öğle uykusuna yatıyor, ben de Niklas'a kısa mesaj yazıyorum, gezdiğimiz dairenin işimizi görmeyeceğini ama az sonra bir başka daireye bakmak için bir randevum olduğunu haber veriyorum.

Elimde cep telefonu, oracıkta dururken, Bernard arıyor. Savcının elindeki dosyalardan bazıları kaybolmuş, bizde bu dosyaların kopyası olup olmadığını soruyor. Muhakkak vardır. Frederik'in henüz aklı başında olup da işlerin ucundan tutabildiği günlerde, bütün önemli dosyalarımızı bir harici hard diske kopyalardı. Vibeke'yle Thorkild'in evinde duruyor, yangın çıkar veya hırsız filan girer de kaybolur diye, onlara vermiştik. Bir kopyasını temin edeceğimi söylüyorum.

"Hazır telefondasın" diye devam ediyorum. "Bir saat sonra bir işin var mı?"

"Yoo."

"Benimle birlikte bir daireye gidip bakmak ister misin?"

"Olur, gelirim tabii."

Bakacağım daire, bizim eve yakın bir çıkmaz sokakta, eski bir evin ikinci katı. Giriş katındaki dairenin pencereleri tuğlayla örülerek kapatılmış, eskiden mağaza olarak kullanılıyormuş herhalde. Dışarıdan bakınca biraz harabeye benziyor ama tabii dairenin fiyatı makulse, bunun da bir nedeni olması lazım.

Aynı firmadan bu sefer başka bir emlakçı bizi içeri alıyor. Mesai arkadaşı ona Frederik'ten bahsetmiş olmalı ki, adamın gözü hep Bernard'ın üzerinde, her an fıttırmasını bekliyormuş gibi bir hali var.

Daracık, köhne bir merdivenden üst kattaki boş daireye çıkıyoruz. İçerisi, bir önce gezdiğimiz daireden bile daha karanlık. Tavan arasından bozma. Ama hemen bir kişilik fark ediyorum içeride. Hiç konuşmadan dolaşıp bakıyoruz. Cumba pencerelerinden arka bahçe görünüyor, Stationsvej'deki evimizin bahçesinden daha büyük. Çok bakımsız bir halde, etrafı vahşi çalılar bürümüş; fakat ekili bitkilerin ilginçliğine bakılırsa, birisi bir zamanlar buraya epey emek sarf etmiş. Birkaç yaz zarfında yine hale yola sokulabilir.

Emlakçının gözleri benimkileri takip ediyor:

"Alt kattakilerle ortaklaşa kullanacaksınız ama gördüğünüz gibi ne yararlanacak ne de ilgilenecek pek zamanları var. Siz kendi istediğiniz gibi düzenleyebilirsiniz, zaten çoğunlukla hiç rahatsız edilmeden kullanabilirsiniz."

Hiç ses çıkarmadan dönüp, ortadaki odaya ne yapılabilir, onu bir kafamda ölçüp biçiyorum: Bu odayla mutfağın arasın-

daki duvarı yıkarsak, bir köşesinde yemek masası da olan geniş bir mutfak edinmiş oluruz. Herhalde zamanımızın çoğu da orada geçecektir, o zaman yanlardaki diğer iki odayı da yatak odası yaparız.

Orta odanın bahçeye bakan duvarına gözüm takılıyor. Bernard da benim gördüğümü görmüş olmalı ki emlakçıya soruyor:

"Buraya boydan boya pencere açıp, dışarıya bir balkon yapmaya izin verilir mi acaba?"

"Kesin mümkündür ancak geniş bir balkon düşünüyorsanız, o zaman alt katın ışığını bir miktar kesmiş olacaksınız, onun için önceden onların onayını almanız gerekir. Ama rahat rahat pencere açıp, Fransız balkon yapabilirsiniz."

"Peki bu duvar" diyor Bernard ve ortadaki odayla mutfağın arasındaki duvarı işaret ediyor. "Taşıyıcı duvara benzemiyor?"

"Hayır, isterseniz yıkabilirsiniz."

Bernard'la göz göze geliyoruz: Hemen hemen bizim olacak geniş bir bahçeye kuşbakışı bakan, Fransız balkon kapılarının süslediği köşeli koca bir mutfak. İçerisi bir ışık cenneti olacak, hem de manzaralı. Burada yemek yiyeceğiz, yorgunluk atacağız, Fransız balkon kapılarını ardına kadar açacağız, önünde birlikte oturup güneşin, ağaçların arkasından batışını seyredeceğiz.

Bernard soruyor:

"Tanıtım broşüründe adı geçen o garaj, şu aşağıda gördüğüm yer mi?"

"Evet."

"Orasını atölye olarak kullanmakta bir mahsur yoktur herhalde?"

"Nasıl isterseniz öyle kullanabilirsiniz."

Bacaklarım kesiliyor, bir yere oturmalıyım. Bu, boyun eğmeye hazır olduğum her şeyin çok ötesinde, fevkalade bir şey: Frederik'in bir atölyesi olacak. Kendime hâkim olmaya, emlakçıya bir açık veremeye çalışıyorum, biraz daha fiyat kırdırabiliriz belki.

Bernard yanımdan geçiyor ve parmak uçları omzuma hafifçe sürtünüyor, sanırım pek hevesli göründüğümü ima etmek istiyor. Sonra dönüyor, yüzü gayet sakin ve ifadesiz; ama emlakçı başka tarafa bakar bakmaz, benim namıma ne kadar ferahlamış olduğunu okuyabiliyorum yüzünden.

Emlakçı diğer odalardan birine doğru giderken, bir yandan da konuşuyor:

"Eğer bu odayı kendinize yatak odası yaparsanız, bilin ki harika bir sabah güneşi alıyor."

Bernard'ın kocam olmadığını bir noktada ona söylemek zorunda kalacağız herhalde.

"Merdivenler epey dar ama" diyor Bernard, yüzünden inandırıcı bir memnuniyetsizlik akıyor.

Oysa merdivenlerin dar olmasına benim sevinebileceğimi biliyor; eğer Adli Tıp Kurulu, Herdis Lebech'in tavsiyelerinin tam ters yönde bir rapor hazırlarsa, dünya kadar insan bizden nefret etmeye devam edecek, o zaman da bu daracık merdivenler sokakla aramda bir tür psikolojik mesafe yaratabilecek.

Emlakçının telefonu çalıyor. Müsaade istiyor ve merdivenlerden aşağı iniyor. Bernard, onun duyamayacak kadar uzaklaştığından emin olunca, bana yaklaşıyor ve fısıldıyor:

"Burası tam sana göre."

Kendimi öyle ferahlamış hissediyorum ki, boynuna sarılmamak için kendime zor mani oluyorum.

"Yemek masan şurada, balkon kapılarının tam önüne durabilir" diyor.

"Evet, duvar panellerine de iyi uyar, aynı dönemin ahşap işi."

Orta odanın, yeni mutfakta kuytu bir dinlenme köşesi olabilecek kısmına doğru gidiyor:

"Koltuğun da buraya tam uyar."

Yanına gidip duruyorum ve içerisi döşenince bu köşenin nasıl duracağını hayalimde canlandırmaya çalışıyorum.

Bernard konuşmaya devam ediyor:

"...Sonra Frederik'in ofisinde duran o iki sandalye de şurada durabilir belki."

"Evet ama çok fazla yer yok..." diyorum. "Senin masan sığabilir ama, benimkinden daha dar ve sandalyelere de süper uyardı."

Kelimeler ağzımdan uçuverdi. Halbuki onun masasının buraya ne iyi uyacağını düşünmüştüm o kadar.

Göz göze geliyoruz. Bana mı öyle geliyor, yoksa şimdi öpüşebilir miyiz? Dudaklarımı dudaklarına yaklaştırsam ne yapar acaba?

En nihayet kendimi koyuveriyorum ve yüzünü, kirpiklerinin tellerini, derisinin gözeneklerini, şakağındaki kılcal damar çatlağını, gözlerinin kenarındaki kırışıklıkları tek tek görebilecek kadar uzun uzun seyrediyorum. Her şeyi iyice görebiliyorum.

Peki, şimdi öpüşecek miyiz? Daha yakınıma gelmeyecek mi? Durup durup, yeniden ve yeniden bakışmayacak mıyız, gözlerimizle birbirimize kur yapmayacak mıyız, nefeslerimiz hızlanmayacak mı, gözbebeklerimiz genişlemeyecek mi?

"Eğik duvarlar akustik için çok iyi!" Emlakçının sesi her şeyi yarıda kesiyor.

Dönüp bakıyorum ve konuşurken Bernard'ı göz hapsine aldığını görüyorum.

"...Sonra hiç sorunsuz olarak, ekstra bir elektrik hattı da çekilebilir" diye devam ediyor, konuşurken ağzının köşeleri hafiften seğiriyor, sanki gülmemek için kendini zorluyormuş gibi bir hali var.

Boğazımı temizliyorum.

"Bir yanlış anlama var galiba" diyorum. "Bernard yakın bir arkadaşım olur."

"Ahhh." Emlakçı şimdi de pür dikkat bana bakıyor.

"Banyoya da bir bakmalıyız" diyerek banyoya kayboluyorum. Ve kapıyı arkamdan kilitliyorum.

Belki ben de bir hayli dengesiz oldum. Frederik'ten kapmış olmalıyım. Destek grubundaki kadınlardan ikisi de aynı şeyi söylüyor, kocalarının hastalığı sanki kendilerine de bulaşmış gibi hissediyorlarmış. Kafalarının tıpkı kocalarınınki gibi ambale halde olduğunu, inisiyatif göstermeyi neredeyse bıraktıklarını ve konuşurken kelimeleri karıştırdıklarını söylüyorlar.

Belki ben de Frederik'in yaptığı gibi, aklımın başımda ve sağlığımın yerinde olduğuna inanıyorum ama bir yandan da delice şeyler yapıyorum. Bunu kendim idrak edemem ki. Frederik'ten daha iyi idrak edemem ki.

Hakikatten bir süre kaçabilmek için başvurduğum hayale yine dalıyorum: tenis oynuyorum. Yapış yapış bir sıcak, güneş alçalmış. Topun rakete çarparken çıkardığı ses. Alnımdan terler boncuk boncuk gözlerime süzülüyor. Bir vuruş. Ve terler şimdi burnumun üzerinden ip gibi akıyor. Mıcırlı zeminde patinaj yapıyorum. Bir vuruş daha. Gözüm karşı oyuncuya takılıyor birden. Bernard'la oynuyorum. İyi oynuyor. Vücudu atletik, vuruşları sert. Akşam güneşinin ışığında, profili göze hoş görünüyor. Ben kaçmak için hayale daldım ama Bernard beni izledi, hayalime kadar girdi. Vuruşlar. Ondan uzaklaşmalıyım.

Bir başka hayal: Frederik'le en mutlu yıllarım, bahçedeki salıncak kanepede oturuyoruz. Komşunun bahçe partisinden sıvıştık, kendi başımıza kalabilmek için. Başımı onun göğsüne yaslamışım. Kuzey istikametinde, güneş hâlâ gökyüzünü aydınlatıyor. Ve ben Frederik'in güçlü kuvvetli kollarıyla bana sarıldığını hissediyorum... ama dur: Frederik'in kolları güçlü kuvvetli değil. Bir sorun var! Yüzümü yukarı kaldırıyorum ve karşımda Bernard'ı görüyorum. Başım Frederik'in göğsünde *değil*, Bernard'la birlikte kaçmışım. Komşunun partisine Bernard'la gitmişim. Ondan uzaklaşmalıyım.

Farum Gölü'nün kıyısındaki yürüyüşler: Frederik'le beraberiz, güneşe çıkıyoruz. Güçlü kolunu omzumun etrafında hissediyorum. Okuldan velilere rastlıyoruz...

"Mia?"

Kapıya vuruluyor, Bernard'ın sesi:

"Mia?"

Kapıyı açıyorum. Tam önümde duruyor, kapının hemen dışında. *Şimdi* fark ediyorum. Bana daha bir yaklaşıyor. Paylaşım. Nefeslerimiz, gözbebeklerimiz.

Onu yakalayıp banyoya çekiyorum, kapıyı kapatıyorum ve onu öpüyorum. O da beni öpüyor. Ve öyle sıkı sıkı kendine bastırıyor ki, bir an nefes alamaz gibi oluyorum. Dillerimiz, dudaklarımız, cildimiz ve tükürük. Kollarımı omzuna doluyorum. Gözlerimiz, burunlarımız, karnımız ve kasıklarımız. Bu hiç son bulmamalı. Ve devam ediyoruz, aralıksız... Demek doğruydu. Demek ondan aldığım sinyaller gerçekti. Bu sonsuza dek sürmeli. Biz, sadece biz ikimiz olmalıyız.

Zorlukla nefes alıyor ve ben yüzümü biraz geri çekip, ona gülümsüyorum.

Fakat o hâlâ çok zor nefes alıyor. Kollarımdan kurtuluyor, öne doğru eğiliyor, ellerini dizlerine dayıyor, sanki kusacakmış gibi.

Bu bir tahmin değil, bu bir gerçek, aylardır birlikte yaşadığım bir gerçek. Kendimde değilim, emlakçıya avaz avaz seslenen sesim kulağıma geliyor:

"Hemen bir ambulans çağır! Lanet olası! Lanet olası! Hemen bir ambulans çağır!'

Gruptaki yeni arkadaşlarımın kocaları teker teker beyin kanaması geçirip duruyor. Her tarafta beyin kanaması, inme, felç. Hepsi küt diye gidiyor. Banyo kapısının dışında, emlakçının güm güm ayak sesleri. Bir şeye çarpıyor, bir gümbürtü. Fısır fısır kendine küfrediyor.

Bernard'a uzanıp bir dokunsam mı bilemiyorum. Sarılabilir miyim acaba?

"Bernard? Konuşabilir misin?"

"Ben hasta değilim" diyor. "Veya evet. Ben hastayım ama öyle değil... Sakın ambulans çağırmasın."

Yüzünü görebilmek için dizlerimin üzerine çöküyorum:

"Ne oldu? Neyin var?"

Yanaklarının bu kadar sırılsıklam olabilmesi zaman ister, öpüşürken bir yandan ağlamış olmalı.

"Bernard? Neyin var?"

Emlakçı, telefon kulağında, içeri giriyor:

"Nesi olduğunu soruyorlar. Nesi var? Ne diyeyim?"

İkimiz de Bernard'a bakıyoruz, cevap vermiyor.

"Bernard?"

"Bir şey yok. Telefonu kapat. Ambulansa filan gerek yok."

Fakat Frederik'in sesiyle konuşuyor. Ameliyattan sonraki haftalar boyunca duyduğum o ruhsuz, donuk sesle. Arkadaşlarımın kocaları. Kocam.

Elimde olmadan bağırıyorum:

"Kendisi farkında değil! Bu da belirtilerden biri! Apoplexi*! Beyninde bir şey var!"

Bernard şimdi ağlıyor, yine neredeyse Frederik'inki gibi:

"Apopleksi değil. Özür dilerim!"

Apopleksi yaşayan hastanın göz ifadesini iyi biliyorum ben.

"Özür dilerim, özür dilerim, özür dilerim" diyor.

"Özür dilemen gerekmez... Sağ tarafını hareket ettirebiliyor musun? Adını söyleyebilir misin? Nerede olduğumuzu biliyor musun?"

"Gitmek zorundayım" diyor.

Doğruluyor ve kapıya doğru gidiyor.

"Bu halde gidemezsin!"

"Mecburum..."

Peşinden koşuyorum, o daracık merdivenlerden aşağıya.

"Ama bu halde araba kullanamazsın" diyorum.

---

* Halk arasında "inme" diye bilinen, beyin kanaması veya arterlerinden birinin tıkanmasıyla meydana gelen ani şuur kaybı ve vücudun bir yarısına felç gelmesi hali. Apopleksi, ekseriya tansiyonu yüksek, damar sertliği olan yaşlı kimselerde meydana gelir. Ayrıca bu hastalığa eğilimi olan kimselerin aşırı derecede heyecanlanmaları, çok fazla yorulmaları ve hatta pek fazla tıka basa yemek yemeleri, apopleksiye yol açar. (ç.n.)

"Hayır, kullanabilirim."

Hızlı hızlı yürüyor, yetişebilmek için park etmiş arabaların etrafından koşa koşa dolanarak, yaya kaldırımına öbür tarafından geri dönüp, steyşın arabasının kapısının tam önüne dikiliyorum:

"Binemezsin. Bu senin iyiliğin için."

"Mia, bırak artık."

Şimdi kendi sesiyle konuşuyor.

Belki de hasta olan benim. Her halükârda o değil. Belki de başka bir adamı öpmeyi kaldıramıyorum. Kenara çekiliyorum ve Bernard direksiyona geçiyor.

"Gerçekten üzgünüm" diyor. "Gerçekten çok üzgünüm."

Ona daha bir yaklaşmak istiyorum. Arabanın içine eğilmek istiyorum. Fakat içimden bir ses yapmamamı söylüyor. Ve Bernard arabayla uzaklaşıyor.

Emlakçıyla ben geride kalakalıyoruz.

Adam beni daireye geri götürüyor, benim de şu anda araba kullanmaya cesaretim yok. Emlakçı beni özenle, mutfak haline getireceğimiz odadaki koltuğa oturtuyor. Sonra bir bardak su ikram ediyor, Frederik'le benim, olası yeni evimizde.

18

Pek yakında burada yaşıyor olmayacağız. Beyaz evime bakıyorum. Vernik vurulmuş, koyu ahşap çatı kirişlerine, temizlediğim duvar yazısından kalan açık renk gölgelere. Gerçek bir evi değil de bir albümdeki fotoğrafları seyrediyormuş gibi içime sindiriyorum karşımdaki manzarayı.

Yıllar sonra bir gün albümün bu sayfasını işaret edeceğim ve:

"Bir zamanlar burada yaşıyorduk" diyeceğim.

"Ne de şirin bir yer" diyecek gelecekteki ahbabım; karşımda, o günler gelince ancak alabileceğim, çirkin ve ucuz kanepemin üzerinde oturuyor olacak.

"Evet, biz de çok severdik."

Sonra aramıza bir sessizlik çökecek. O, "Her şey tepetaklak gitmeden önce olmalı" demeyecek ve o zaman geriye söylenebilecek ne kalıyor? Ben de, "Başka bir adamı öptüğüm sıralarda" demeyeceğim. Başka ne diyebilirim ki?

Evin o zamanki hali, Niklas'ın penceresinin iç tarafında hayal meyal seçilebilen posteri, bahçedeki çöp tenekelerinin etrafına kendi ellerimle ördüğüm hasırdan çit.

Bir yandan albümün sayfalarını çevirirken, bir yandan da karo taşlı bahçe yolundan giriş kapımıza doğru ilerliyorum. Evet, burayı çok severdik.

"Satılık" levhasının yanından geçmeden önce, dudaklarımı bir kere daha koluma siliyorum. Ama Bernard kendi de gönüllüydü, yoksa değil miydi? Ona telefon edebilir miyim, kısa mesaj atabilir miyim? Korkunç bir şey mi yaptım? Avukatımızla aramızdaki olumlu iş ilişkisini berbat mı ettim?

Salonda televizyon açık kalmış, Eurosport kanalı açık, sesi iyice kısılmış. Gidip kapatıyorum. Yerde üç kitap duruyor, ikisi açık. Onları olduğu gibi bırakıyorum ama içinde dörtte biri yenmiş, reçelli bir sandviç olan tabağı alıp mutfağa gidiyorum.

Mutfakta, içinde yarısı yenmiş, reçelli bir sandviç olan bir tabak daha buluyorum. Yukarıya Frederik'e bağırıyorum, muhakkak atölyesindedir:

"Ben geldim. Çok hoş bir daireydi. Tam bizim için!"

Cevap vermiyor.

Portatif çamaşır askılığı da mutfakta duruyor. Makinede kurutmamamız gereken çamaşırları, ona rica ettiğim gibi, askılığa asmayı ilk defa hatırlamış.

"Ah ne iyi! Çamaşırları da asmışsın!" diye bağırıyorum yukarıya. "Ne sevindim bilemezsin!"

Yine salona geçiyorum. Yemek masasının üzerinde reklam broşürleri yayılı. Kitaplığın en üst rafından bir tabağın ucu görünüyor, uzanıp alıyorum ve onun da içinde bir marmelatlı sandviç var, birkaç gündür orada öylece kalmışa benziyor.

Sonra yemek masasındaki reklam broşürlerinden birinin ıslak olduğunu fark ediyorum. Kaldırıyorum, altında benim krem rengi Odd Molly bluzum duruyor. Çamaşırları asarken, Frederik'in dikkati dağılmış olmalı. Alıp, mutfağa geri dönüyorum, askılıkta bir yer açıp asıyorum. Broşürün mürekkebi kapkara leke yapmış, tekrar yıkanması gerek. Belki de çıkmayacak.

"Niklas?" diye bağırıyorum.

Hiç cevap yok.

Yukarı çıkıp odasının kapısını tıklatıyorum. Aralayıp içeri bakıyorum. Yok. Dışarıda olmalı. Tabii ki.

Sonra Frederik'in atölyesine gidip bakıyorum, o da orada değil. Yerde rulo halinde bir poster duruyor, normalde dolapta durur, Frederik herhalde asmaya niyetlenmişti; bu, mutfakta gördüğüm çekici de izah ediyor.

Frederik'i yatak odasında buluyorum. Elbiseleri üzerinde, yatağa uzanmış. Onu daha önce de çok kez böyle bulmuştum fakat bugün üzerine yorganı çekmiş ve perdeleri de kapatmış.

"İyi misin?" diye soruyorum.

Bir şey demiyor, boş boş karşıya bakıyor; Frederik'te bir farklılık var, bunu hemen anlıyorum.

Yatağın benim yattığım tarafına geçip kenarına ilişiyorum ve bekliyorum.

"Mia, bir şey düşünüyorum da" diyor nihayet.

"Evet?"

"Sana bir şey sormak istiyorum."

"Evet?"

Yine uzun bir sessizlik. Perdeler açık renk ve gevşek dokulu kumaştan, ışık geçirgenliği fazla. Bir tanesi hafif hafif kıpırdıyor: Mallorca'daki ışık, diye düşünüyorum, sabahın erken saatleri.

"Sence o parayla yatırım yapmam yanlış mıydı?"

Ne diyeceğimi bilemiyorum. Fark öyle büyük ve belirgin ki. Bir elimi uzatıp saçlarına dokunuyorum, karşı çıkmıyor.

"Evet. Bence yanlıştı" diyorum en yumuşak sesimle ve bir yandan da gülümsüyorum; ama o görmüyor.

"Fakat kurlar yükselince parayı geri alacaktım. Bu şekilde, ödünç aldığımdan çok daha fazlasını okula geri vermiş olacaktım. Okul binasının B kanadını tamir ettirebilirdik o zaman."

"Kurların yükseleceği kesin değildi ki, Frederik. Zaten bu işler hiç kesin olamaz ki."

Bana öfkelenmiyor, hıçkıra hıçkıra ağlamaya da başlamıyor. Dinliyor. Perdeler, Mallorca'daki gibi, içerisi burada bir parçacık daha loş.

Sonra konuşuyor:

"Sence Laust çok mu üzgündür?"

"Evet, sanırım."

"Onun için mi artık hiç telefon etmiyor?"

Yorganı kafasına tamamen çekiyor, altında kıvrılıp iki büklüm oluyor ve yorganın hareketinden, sessizce hıçkırdığını anlıyorum. Benden saklanmaya çalışıyor, yüzünü görüp görmemem onun için bir anlam taşıyor. Laust ve ben ve okul ve hepimiz, artık onun dünyasında yeniden varız.

Yanına uzanmak ve onunla birlikte ağlamak geliyor içimden, okula yaptıklarından duyduğum üzüntü ve suçluluktan dolayı, onu aldatmış olmamdan duyduğum üzüntü ve suçluluktan dolayı.

Vücudumu onun yabancı kokusuna ve yabancı vücuduna bastırıyorum. Hastalandığından bu yana ona hiç bu kadar yakın olmamıştım. Belki de ikimizin aklından da aynı sahneler geçiyor:

Okulun son günü: Rüzgârda dalgalanan bayrak, neşeli çocuklar, okul çalışanları ve tüm öğretmen arkadaşlar, hâlâ görüşebildiklerimiz... Frederik, sahnede konuşma yapıyor ve öyle bir döktürüyor ki, bitirince herkes onu göklere çıkarıyor.

Ve onu ziyaret ettiğim cezaevi: çarparak kapanan elektrikli kapılar, ufak cam bölmelerin ardında gardiyanlar, ziyaret etti-

ğimde iki büklüm olmuş otururken bulduğum Frederik, ağır ağır büzüşen ve çürüyen kocam.

Ve iyileşiyor, belki bir gün normal insanlar gibi birlikte yürüyüşe çıkabileceğiz, belki eski günlerde olduğu gibi arkadaşlarımızı akşam yemeğine davet edebileceğiz?

Ve Bernard'ın dudakları. Bana iyice bastırdığı vücudu. Kendisi bastırdı, evet, öyle. Kendisi öptü.

Akşam erkenden Bernard arıyor.

"Artık görüşemeyiz" diyor.

"Mahkeme durumumuz ne olacak o zaman?"

"Size iyi bir avukat bulmaya çalışacağım."

Susuyorum. Son iki aydır onu tanıdığım kadarıyla, böyle olacağını hesap etmeliydim.

"Özür dilerim" diyorum.

"Özür dilemen gereken bir şey yok."

"Peki, telefonlaşmaya devam edemez miyiz?"

"Olmaz."

"Ama sırf çocuklarımız hakkında, onlara en iyi nasıl destek olabiliriz bunu konuşmak için?"

Sesindeki sertliği duyabiliyorum, telefon etmeden her kelimeyi tek tek kararlaştırılmış. Sanki beklenmeyen bir yönde en ufak bir sapma olursa, kendini kapıp koyuverecekmiş gibi.

"Üzgünüm, Mia."

"Çocuklarımızın iyiliği için, yoksa bizim..."

"Yapamam."

"Arkadaştık ama" diyorum. Ve kendi sesimde, artık öyle olmadığımızı duyabiliyorum.

"Evet."

"Seni özleyeceğim."

"Ne söylememi bekliyorsun?"

"O zaman beni bir daha hiç aramayacak mısın?!"

"Hayır."

"Ve ben de mi seni aramamalıyım?"

"Senden bunu rica ediyorum."

Telefonu kapattıktan sonra parmaklarımın kaskatı kesilmiş olduğunu hissediyorum. Defalarca açıp kapamam gerekiyor, ta ki rahat rahat hareket ettirebildiğime emin olana kadar. Zaman alıyor, zahmet veriyor. Kollarım ve bacaklarım: Onları da neredeyse hareket ettiremiyorum. Çölün ortasında bir cip, binlerce kilometre yol almış ve birden motoru arızalanmış. Boş viteste ağır ağır yuvarlanıp gidiyor ve kum tepeciklerinin arasında bir yerde tamamen duruyor.

Gözlerimden tek bir damla yaş akmadan, yüzümde tek bir kas kıpırdamadan, sağa sola bakmadan, kendimi yatak odamıza atmayı ve yatağa yığılmayı başarıyorum. Burada daha çok yatacağım ben, diye düşünüyorum. Aynı Frederik'in yatış şekliyle yatıyorum. Burada daha böyle aylarca yatacağım: duvara bakıp tavandaki deseni inceleyip duracağım.

Thorkild telefon ettiğinde, karanlık çökmüştü; uyumadım, kıpırdamadım bile, kalkıp akşam yemeği de yemedim. Ve bu arada atölyesine geçen Frederik, bunların hiçbirini fark etmiyor.

Thorkild'in sesi hep pek ciddi ve kasvetlidir, oğlu hastalanmadan önce de böyleymiş gibi hatırlıyorum ama artık emin değilim.

"Frederik'in sesi dün öğleden sonra, telefonda pek üzgündü" diyor. "Bir sormak istedim..."

"Evet, üzgünüz" diyorum, "...okula olanlar ve onca her şey, onu şimdi kahrediyor."

"Ama bu iyi, öyle değil mi? İyileşmeye devam ettiğinin emaresi?"

"Evet, öyle."

"Bunu kutlamak gerek, değil mi?"

"Ya, öyle."

Konuşmamız daha uzamıyor.

Ertesi gün Bernard'ın firmasından bir mektup geliyor, artık yeni bir avukatımız var, adı Lone Rambøll. Okulda ders gününü nasılsa tamamlamayı başarıyorum. Öğrencilerin halimden bir şey fark edip etmediklerini bilemiyorum ama eve gelir gelmez, doğruca yatağa giriyorum.

Frederik kendi tarafında yatıyor, onu teselli etmeye çalışıyorum ama kısa kesmek zorunda kalıyorum: İçimden kabaran kini fark edebiliyorum, benim de en az onun kadar teselliye ihtiyacım var ama eden hiç kimse yok. Her birimiz kendi yorganına sarınmış, yan yana, sırt sırta yatıyoruz, içeride hava öyle hareketsiz, öyle boğucu ki.

Kalkıyorum, ağlıyorum, yatağa giriyorum, ağlıyorum, bir sürü ağrı kesici hap alıyorum, ağlamaktan damağım öyle sancıyor ki, kalkıyorum, duş alıyorum, ağlıyorum, yine yatağa giriyorum. Frederik için aldığım o mavi renkli koca plastik kova içindeki ucuz reçelle, kendime bir reçelli sandviç yapmak için mutfağa indiğimde, yoldan bir kahkaha geliyor kulağıma. Pencereden Niklas'la Emilie'yi görüyorum, kızın hoş bir gülüşü var, tek tonlu, bir zamanlar seyrettiğim, pigmelerin sesli haberleşme sinyalleri hakkındaki belgesel hatırıma geliyor.

Bizim giriş kapısına yaklaştıkça sesleri kısılıyor. Frederik'le arasında geçen o olaydan sonra bu eve girer mi acaba? Evet, holden sesleri geliyor şimdi. Cesur kızmış.

Beni bu halde görmemeliler, hemen karanlık salona sıvışıyorum, bakarsın bir şey almak için mutfağa girmeye kalkarlar, koltuğuma yerleşiyorum, gözlerim yavaş yavaş içerinin karanlığına, kulaklarım da sessizliğine alışıyor.

Bazı arkadaşlardan, onlar evdeyken, ergen çocuklarının sevgilileriyle yan odada sevişme hikâyelerini dinlemiştim: Bizim zamanımızda da anne babamız evin başka bir ucundayken, kaçamak sevişirdik ama sessiz olurduk. Arkadaşların anlattığına göre, bu zamanki çocuklar öyle değil, etrafta kim var kim yok hiç aldırmadan, inlemeli sızlamalı şapırtılı şupurtulu girişiyorlarmış işe. Yeni yetmeler, hele de nispeten

en küçük olanları artık pek utanmaz; fakat Niklas'ın böyle yapacağını tasavvur edemem.

Acaba hiç seviştiler mi? Tabii ki seviştiler. Niklas başka kızlarla da sevişti mi acaba? Sanmam. Ama nereden bileceğim ki? Bu akşam sevişecekler mi? Tabii sevişecekler.

İnsan gözlerinin önüne getirmeden edemiyor: pürüzsüz, körpecik, pırıl pırıl, genç yüzlerini, incecik vücutlarını, hiç durmamacasına birbirini arayan, birbirlerine karışan, şehvetten şişmiş, morlaşmış cinsel organlarını. İnsan gözlerinin önüne getirmeden edemiyor: birlikte gülüşlerini, öpüşmelerini, birbirlerini okşayışlarını ve orgazmın hazzıyla seğiren çehrelerini.

Burası kapkaranlık, bir şey de duyamıyorum. Kulak kabartıyorum ama hayır, hiçbir şey. Aklına esip de yanlarına dalmaması için Frederik'e göz kulak olmalıyım. Onları korumak zorundayım.

Parmaklarımın ucuna basarak merdivenleri tırmanıyorum; Niklas'ın odasının tam dışında biraz oyalanıyorum, yine Emilie'nin gülüşünü duyuyorum, daha doğrusu kıkırtısını ve Niklas ona yumuşak ve olgun bir sesle bir şeyler diyor, bu sesi daha önce onda hiç duymamıştım. Sesler kesiliyor, peki şimdi?

Uzaklaşmam lazım. İçeriden hafif bir tıkırtı geliyor. Kapı açılıverirse ne yapacağım? Beynimin içi bomboş. Buradan mutlaka uzaklaşmalıyım.

Sesler şimdi öyle alçak ki, neredeyse duyulmuyor, YouTube'dan bir klip mi o? Sentetik bir ses mi? Niklas mı yine bir şeyler diyor? Sessizlik mi? Nefes sesi mi? Hırıltılı nefes sesleri mi?

Koridorda birkaç adım gidip Frederik'in atölyesinin kapısını açıyorum, alt kattaki salonun ve koridorun karanlığından sonra, buradaki ışık gözlerimi kamaştırıyor. Frederik yazı masasının başında oturmuş, teknik bir çizim yapmakla meşgul. İçeri girişime tepki göstermiyor, Niklas'ın evde olup olmadığının da büyük ihtimalle farkında değildir.

Kapının hemen iç tarafında sessizce duruyorum. Orada oturan Bernard olsaydı, her şey ne farklı olurdu, aynı pozisyonda, aynı giysilerle, önünde aynı çizimle. Hiç ses çıkarmadan yanına giderdim, başını ellerimin arasına alır, bana doğru çeviririrdim. Ve yine aynısını yapardım –yapmamam gereken şeyi, içimden gelen şeyi– onu öperdim.

O gülerdi, konuşurdu, bir şeyler yapardı. Anlamlı bir şeyler olurdu, tam bu duruma uygun kaçacak şeyler, tamamen ona ve tamamen bana uyan şeyler; çünkü o sahici bir insan, ucuna bir vücut iliştirilmiş hasta bir beyin değil.

Ama hayır, tek kelime yok. Ona söylemek istediğimi gözlerimle söyleyeceğim ve o hemen anlayacak. Ayağa kalkacak ve vücutlarımızı birbirine yapıştıracağız, altı aydan fazla süredir hiçbir insana yapamadığım gibi.

Hastalanmayacak. Daha sonra telefon edip bir daha görüşemeyiz demeyecek. Bu sefer *gerçekten* devam edebileceğiz. Birbirimizin pantolon düğmelerini çözeceğiz, tam şuracıkta, önümdeki yazı masasının başında, kafasında hoparlörden başka bir şey olmayan zevzek kocamın tam oturduğu yerde.

Frederik'in yüzüne bakıyorum, alnının tepesinde sivilceler çıkmış, yanakları da bir tombullaşmış, son aylarda yediği o sağlıksız gıdalardan tabii. Emilie orgazm olurken gürültü çıkarırsa, ne yapar acaba? O da aynı benim kadar sekse aç olmalı. Yanlarına girmeye mi çalışır? Benim üzerime mi saldırır? Yine öyle agresif ve çekilmez olursa, ona vurmaya mecbur kalır mıyım?

"Gel, yürüyüşe çıkıyoruz" diyorum.

Bana bakakalıyor, burada olduğumu yeni fark ediyor:

"Şimdi mi? Bu gece vakti! Geceleri hiç yürüyüş yapmayız ki."

"Hayır, ama bugün yapacağız."

"Güzel güzel oturmuş, tam karar verecekken..."

"Başka sefer verirsin. Gel. Hadi bakalım."

"Niçin?"

"Öyle olmalı da onun için. Gel."

"Evet ama, ben yürüyüşe gitmek istemiyorum."

Ama ameliyattan bu yana evde her şeye karar veren ben oldum. Hangi arkadaşlara telefon edeceğimize ve ne zaman edeceğimize, ne yiyeceğimize ve ne zaman yiyeceğimize, hangi web sitelerine bakacağımıza ve ne zaman bakacağımıza... Durmadan homurdanır sızlanır ama daima benim dediğimi yapar.

"Hadi gidiyoruz" diyorum ve çeke çeke Niklas'ın odasının önünden geçirip doğruca merdivenlerden aşağı indiriyorum. Geçerken içeriden hâlâ hiç ses soluk gelmiyor. Holde Frederik'in paltosunu askıdan alıp kucağına fırlatıyorum; astarı, tıpkı Bernard'ın kasık kıllarını kafamda canlandırdığım renk. Ve koluna yapışıp, dar villa yoluna çıkarıyorum, iki tarafında uzanan yüksek ve gür çalı çitlerin, gece vakti öyle huzurlu ve hoş bir manzarası var ki. Biz burada yaşıyoruz.

19

Arabayla okuldan eve dönüyorum, birazdan Frederik'i yatağımızda yatarken bulacağım. Odanın bütün perdeleri çekilmiş halde, orada öylece yatalı bir haftayı geçiyor. Belki daha aylarca, hatta yıllarca öyle yatacak.

Eve gelir gelmez, birkaç tane açık sandviçi, birkaç bardak çayla mideye indirip, ben de onun yanına uzanacağım. Geçen hafta her gün böyle yaptım, dünya beni ayağa kalkmaya mecbur etmediği sürece her gün öylece yatmaya devam ettim.

Fakat daha eve varmadım. Borgmester Jespersens Caddesi üzerinde kırmızı ışıkta durmuş, Bernard'la birlikte geçirdiğim günleri düşünüyorum: telefon konuşmalarımızı, birbirimize attığımız kısa mesajları, ayaküstü buluşmalarımızı.

Bir gün Østerbro'daki Ağır Ekonomik Suçlar Savcılığı'ndan çıkıp yürümüştük, güneş alçalmıştı ama ışıkları hâlâ öyle keskin ve kıpkırmızıydı ki, Østerbro semtinin yeknesak, pas rengi beton blokları ışık saçıyordu. "Neden her şey böyle aydınlanıyor?" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Neden öğleden sonra güneşi sırf kırmızıları aydınlatmıyor? Yaldızlı çikolata kâğıdı, koyu yeşil bank, parke taşlarının arasında bir karahindibanın kalıntısı, neden her şey böyle kor gibi parlıyor?

Bernard'ın üzerinde gri takım elbiselerinden biri vardı ve iki oğlundan bahsettiydi. Bir oğlu *efterskole*'deyken* astronomiye merak sarmış. Okulda bir gök teleskobu varmış ve üç erkek öğrenci matematik öğretmenleriyle birlikte, bir bilgisayar programı yardımıyla uzayda hayat belirtileri bulmaya çalışıyorlarmış.

Bernard bunu anlatırken aklında ne Frederik'in davası ne ben ne de sokaklar kalmıştı. İyi bir baba olduğuna hiç şüphem yok.

Konuştuklarımıza ve etrafımızı çeviren ışık içindeki binalara ilaveten, vücutlarımızı da hatırlıyorum. Kaldırımda birbirimize hemen hemen dokunacak kadar yakın yürürken, vücutlarımızın birbirine uyumunu. Ayakkabı topuklarımızın parke taşlarının üzerindeki muntazam tıkırtısını. Bütün vücuduma yayılan o hissi: Bernard'ın yanı başında yürümek, bana kendimi nasıl da iyi hissettiriyor.

Bir düşünüyorum da Niklas'ın Bernard gibi bir babası olsaydı, oğlum ufacıkken babasının okuldaki zamparalıkları hakkında onca şeyi ondan saklamaya çalışmak zorunda kalmazdım. Babasını kapının önüne koymak veya zil zurna sarhoş olmak zorunda kalmazdım. Niklas beni o halde bulmaz ve midemin yıkanması için acile göndermek zorunda kalmazdı.

---

* Danimarka'ya özel, özerk yatılı okullar. 14-18 yaş grubundan gençler devam edebilir. Hem Danimarkalı hem yabancı ülkelerin öğrencilerine açıktır. Öğretim programları, gençlerin ilgisini çeken bir dalda odaklanabileceği, bilgi ve tecrübe sahibi olabileceği, yaratıcı gücünü ve sosyal yönlerini geliştirici şekilde düzenlenmiştir. (ç.n.)

Niklas'la o zaman nasıl bir ilişkimiz olacağını tahayyül etmem bile imkânsız.

Eve neredeyse geldim, otoyolun üzerindeki köprüden geçiyorum ve başka bir sefer yine bu arabanın içinde işten eve dönüşümü hatırlıyorum, telefonda Bernard'a işgünümün nasıl geçtiğini anlatıyordum. O da kendi işgününden bahsetmişti, arabasıyla evine, Lærke'ye dönüyordu ve Stations Caddesi'ne geldiğimde, Bernard üniversitede hukuk okurken çıktığı bir seyahatten konuşmaya başlamıştık. Üç arkadaş birlikte çıkmışlar, o zamanki Doğu Berlin'in dışında bir *kolonihavehus*'da* kalmışlar. Utanç Duvarı'nın yıkılışını takip eden yıllarda zirve yapan *Berlinerraves*'e** katılacaklarmış.

"Gençken pek çılgındım" demişti.

Sanki korkarmış gibi çıkmıştı sesim:

"Çılgın mı? Evet ama sen daha o zamanlarda Lærke'yle birlikte değil miydin?"

"Evet öyle, ama o anlamda çılgın değil."

Evden içeri girince okul çantamı holdeki ufak masanın üzerine fırlatıp, her zamanki gibi içeriye sesleniyorum: "Ben geldim!"

Frederik cevap vermiyor. Mutfağa girip su ısıtıcısını çalıştırıyorum ve yukarı çıkıyorum.

Yatağımız boş. Hızlı hızlı, neredeyse koşar adım, atölyeye gidip bakıyorum. Orada da yok.

"Frederik! Frederik!"

Bir not bırakmış olabilir mi? Bir mektup? Yatak odamıza koşuyorum, sonra doğru aşağıya salona, tekrar mutfağa, dışarıya bahçeye. Ne mektuptan ne de Frederik'ten eser var.

---

* İdarelerce kiraya verilen, küçük, bahçe içindeki kulübe şeklinde yaşam alanı. (ç.n.)

** Berlin'deki Utanç Duvarı'nın yıkılışını takip eden yıllarda zirve yapan rave scene'de ve şehrin başka yerlerinde düzenlenen danslı, müzikli her nevi underground/illegal partilerden oluşan etkinlik. (ç.n.)

Terasta hareketsiz durup komşu bahçelerden gelen sesleri dinliyorum, nabzımın şakaklarımda attığını hissediyorum. Frederik kendini yatağa hapsetmeye başlayıp da saatlerce inleyip durduğunda, her şeyi mahvettiğini ve sadece ölmek istediğini söylediği o günlerde evhamlandığım şey, bugüne mi denk geldi?

Bahçe de tıpkı benim gibi hareketsiz duruyor. Yan komşunun koca akkavağının gümüşi beyaz yaprakları milim titremiyor.

Ve polisin birini gözaltına alırken kesin saati bildirmesi gibi, ben de içimden bir sesin o anki temel unsurları kulağıma fısıldadığını duyuyorum: "Hiç rüzgâr yok, hava mevsim normallerinden daha soğuk ve yüksek nem var. Sessiz bahçede, terasın ortasında duruyorum ve Frederik ölmüş."

Frederik'in uzun zamandır ilk defa, kendini bir şey için suçlarken neler hissettiğini kimse tasavvur edemez. Beyin ameliyatının her şeyi olduğu gibi değiştirişinden bu yana, ilk defa suçluluk duygusu hissetmek nasıl bir şey acaba? Kendini ilk defa başka birinin yerine koyabilmek nasıl bir his acaba? Etrafındaki herkesin hayatını mahvettiğini bir çırpıda fark edivermek nasıl bir his acaba?

Niklas'a telefon ediyorum, birkaç arkadaşıyla beraber Mathias'lardaymış, bugün babasını ne görmüş ne de haber almış. Sesimin sakin çıkmasını özen gösteriyorum ama kalbim sanki kulaklarımda atıyor. Niklas'ın sesi de sakin ve numara yaptığını da sanmıyorum. Hiçbir şeyden haberi yok, neler olabileceğini bilemez; Frederik'in en idare edilemez olduğu öğleden sonraları hiç evde değildi ki.

Ondan sonra sıra kayınvalidemlere geliyor.

"Kendine zarar vermeye kalkışabilir mi?" diye soruyor Vibeke telefonda.

Duraksamam fazla uzun sürüyor, telefonu Thorkild almak zorunda kalıyor:

"Atlayıp sana geliyoruz" diyor.

"Hemen gelmezseniz benim için daha iyi olur. Yarım saate kadar onu bulamazsam, sizi yine ararım."

Sonra doğru bahçeye iniyorum. Adını sesleniyorum, bir cevap yok.

Ama tam o sırada, onu ararken ve adını seslenirken ve çaresizlik içindeyken, tam o sırada, sadece çaresiz değilim. Destek grubunun katıldığım ilk toplantısında Ulla ne demişti? "Kirsten'in kocası bu sefer ölseydi daha iyi olacaktı." Gruptakiler de gülümsemişti, ortak bir şeyler hissetmişlerdi.

Ormandaki patikadan aşağı, gölün kıyısına doğru koşuyorum. Ormanın tam kenarından suyun ortasına doğru uzanan ufak, tahta iskelede de Frederik'ten hiçbir iz yok.

Thorkild tekrar arıyor. Yola çıkmadan önce bir saat daha beklemelerini söyleyeceğim ama o bana yolda olduklarını haber veriyor.

Polisi arıyorum. Herhangi bir ihbar almamışlar.

Vibeke yine arıyor ve kayınvalidemin hıçkırıklarını dinlerken, başka birinin aradığına dair uyarı sesi duyuyorum, hemen telefonu kapatıyorum, bu sefer Laust çıkıyor hat da karşıma:

"Gelip kocanı alır mısın?"

"Senin yanında mı?!"

"Paldır küldür daldı içeri, nasıl çıkartacağımı bilemiyorum."

Ferahlık hissi. Ve yine de öyle değil gibi. Ulla ne demişti? Ve hepsi de gülümsemişti. Ferahlık hissediyorum. *Evet*, ferahlık hissediyorum.

Laust'la Anja'nın şık ve sosyetik Frederiksberg dairesinde, kocamın nasıl kazık gibi durmuş, hüngür hüngür ağladığını gözlerimin önüne getiriyorum, yüzeyi gayet hoş perdahlanmış, İsveç huş ağacından, pahalı klasik mobilyalarının arasında –o sıska vücuduyla– ormandan fırlamış bir ev faresi.

"Onunla konuşabilir miyim?" diye soruyorum. Telefona geliyor. Ama ağlamıyor.

"Söyleyecek bir şey yok" diyor kısık, kaskatı bir sesle. Eski bir Western filminden fırlamış, bir yalnız kahramanın sesine benziyor. Ve hemen arkasından sessizliğe gömülüyor.

"Ama artık oradan çıkmayacak mısın?"

"Hayır."

"Ama buna mecbursun... orası Laust'un evi."

"Asıl o benimle konuşmaya mecbur. Bu işin içinde ikimiz varız. Hiç de yapıcı davranmıyor."

"Ta oralara kadar nasıl gittin?"

Birinin telefonu elinden hoyratça çekip aldığını duyuyorum, şimdi Laust var hattın karşı ucunda:

"Eğer iki dakikaya kadar buradan çıkmazsa, polise telefon ediyorum."

Laust'u, ben gelene kadar beklemesi için ikna etmeyi beceriyorum, doğruca eve ve oradan da arabaya koşuyorum, otoyola çıkınca önce Niklas'ı, sonra Thorkild'le Vibeke'yi arıyorum, onlar da şu sırada aynı otoyoldan bizim eve doğru yoldalar.

Frederik'le beraber, Laust'la Anja'nın dairesinde bir sürü partiye ve akşam yemeğine gitmişliğimiz var. Daireleri, Özel Saxtorph Okulu'na sadece birkaç yüz metre mesafede. Dairenin bütün odalarını avucumun içi gibi biliyorum, ta mutfak dolaplarının içine kadar. Oturma odalarının kapısının iç yüzünde, çocuklarının hangi fotoğraflarının asılı olduğunu biliyorum, yatak odalarında da hangilerinin asılı olduğunu. Pencerenin görüntüsünün, pasparlak beyaz yemek masasının üzerine nasıl yansıdığını biliyorum ve içinde Anja'nın kolejde İngilizce dersi verirken kullandığı ders malzemelerinin bulunduğu açık gri klasörlerle dolu kitaplığı da adım gibi biliyorum. Sonra, Saxtorph'taki bizden yana olan birkaç öğretmenin birinden duyduğuma göre, Laust'la Anja'nın da o evden çıkmak zorunda olduğunu biliyorum. Yönetim kurulu üyeleri okulun finansmanından şahsen sorumluydu, okulun mali durumu kaya gibi sağlam olduğu için kimse de bu durumu kendine ku-

runtu etmemişti; fakat şimdi dört yönetim kurulu üyesinin de evini satması gerekiyor.

Kederli erkekleri görmek beni öteden beri tedirgin etmiştir, bütün vücuduma bir huzursuzluk yayılır. Kadınlar kederlenince ağlar, konuşur, anlatır ve içlerindeki kederi dört bir yana kusar. Mutsuz erkeklerse aptal aptal dolanır dururlar, evlerindeki bütün delikleri tek tek tıkarlar, ta ki kendilerini gazla zehirlemeye iyice hazır olana kadar ve bu arada kazara yakında kim varsa hayatına mal olacağı bir faciaya yol açacaklarına aldırmaksızın. Erkekler intihar ederler, cinayet işlerler ve her türlü canavarlığı yaparlar; biz kadınlar ise, hıçkırıklardan medet umarız, onlarla bir yere varacağımızı hesaplamayız bile. Erkeklerin kederi benim için, içyüzünü asla bana göstermeyen engin, suskun bir dünya olarak kalmıştır hep.

Ama yine de galiba bir parça bir şeyler anlamaya başlıyorum: Son günlerde, yatakta, yeni geleceğim en nihayet gözlerimin önünde şekillenirken, gözlerim kupkuruydu.

Laust, beni dairelerinin giriş kapısında karşılıyor; masif meşeden, üzeri oyma desenli, devasa bir kapı. Laust'u tam beklediğim halde buluyorum: tostoparlak, solgun, dik kafalı ve kasvetli bir surat. Ve antrede hemen arkasında duran Frederik'in yüzünde de aynı ifade var. İkisinin de gıkı çıkmıyor. Birbirleriyle hiç konuşabildiler mi, yüzlerinden anlaşılacak gibi değil.

Laust'a ne diyeceğimi bilemiyorum, daha bir iki ay öncesine kadar en iyi arkadaşlarımdan biriydi, şimdi onun önünde Frederik'e bile diyecek bir şey bulamıyorum. Aklıma daha iyi bir seçenek gelmediği için, ben de karşımdaki iki erkeğin yaptığını yapıyorum: Gıkımı çıkarmıyorum ve suratımı asıyorum. Sonra üçümüz birlikte, Laust'la Anja'nın L tipi, geniş salonuna geçiyoruz; tavanlar gösterişli kartonpiyerlerle ve göbeklerle

süslü ve pencereler de Sankt Thomas Meydanı'nın kuşbakışı manzarasıyla. Şimdi de burada kazık gibi duruyoruz.

"Satılık" levhaları pencerelerin önünü bayağı bir örtüyor. Duvarlardaki değerli, eski tabloların birçoğu yok olmuş; belki Laust'la Anja onları elden çıkartmak zorunda kaldı. Birkaç arkadaş birleşip Anja'ya kırkıncı yaş günü için aldığımız ve bizzat benim seçtiğim seramik çanak da yemek masasından kaldırılmış ama satılmak için olmasa gerek. Laust gün ortasında neden evde acaba? Yoksa hastalık izninde filan mı?

Nihayet Frederik ağzını açıyor:

"Muhasebeyi farklı tutacaksın, aynı söylediğim gibi; spor salonumuzu ve diğer sosyal tesislerimizi, bağımsız bir firmaya okul saatleri dışında kiralıyoruz; ama okul, ders saatleri dahilinde bu tesisleri onlardan geri kiralayabilecek şekilde."

Hızlı hızlı ve yavan konuşuyor, anlaşılan daha önce enine boyuna izah ettiği bir konuyu toparlıyor:

"...Sen şimdi listede belirttiğim o, on altı eski veliyi arıyorsun. Bankada Aksel'le konuşuyorsun –onunla ve Jørgen'le doğrudan muhatap olma konusunu– aman hiçbir surette Anette'yi işe karıştırmadan. "Özel Saxtorph Okulu Dostları" derneği için olan mektubu da ben sana mail atarım."

İstediği zaman öyle ikna edici konuşabiliyor ki. Ama zaten okulu bu aşamada kurtarabilecek birisi varsa, bu insan haliyle kendisi.

Ve pat diye ağzımdan çıkıveriyor:

"Bu bir plan mı, Frederik?"

Laust'a doğru dönüyorum:

"...Öyle mi? Bu bir plan mı?"

"Haliyle bu tür yolları biz de düşündük" diye mırıldanıyor, gözlerime bakmadan. "Salak değiliz herhalde."

Frederik burnundan soluyor, elbette hastalıktan olması da gerekmiyor; çünkü bu okula o da bütün hayatını adamıştı.

"Doğruyu söylemiyorsun!" diye bağırıyor. "...Dün Kim'le konuştum, onu hiç aramamışsın!"

Laust da sesini yükseltiyor (sanki bir de buna ihtiyacım varmış gibi).

"Her şeyi denedik. Senin başımıza sardığın bu beladan kendimizi kurtarabilmek için HER ŞEYİ! Oyun bitti! Bunu sana yüzlerce defa söyledim!"

"Kim'le konuşmadın! Sana verdiğim listedeki diğer kişilerle konuştun mu? O insanlarla konuşman gerekiyor."

Şimdi sıra bir pozisyon almaya geldi –beden dilimle ve yüz ifademle– kocamı nasıl desteklediğimi göstermem gerek... yoksa gerekli değil mi? Yoksa tam tersini mi yapmalıyım: Laust'a, Frederik'in çılgının teki olduğunu mu göstermeliyim? Birlikte yatıştırmamız gereken bir zırdeli olduğunu mu?

Laust cep telefonuna kısa bir telefon numarası tıklıyor, muhtemelen polisin:

"Gelmen pek öyle işe yaramadı ha, Mia?" diyor.

Frederik pür azim devam ediyor:

"...*Onlar* olması gerek. On altısı birden."

Laust'a doğru mu yaklaşayım, yoksa geriye mi gideyim, yoksa...

"Laust, beni onunla yalnız bırakır mısın? İki dakikacık?"

Cevap vermiyor, sadece bana sırtını dönüyor ama telefonunu cebine sokuyor, bana bir şans tanıyor.

Laust koridora çıkıp mutfağa doğru uzaklaştıktan sonra, Frederik'i usulca kanepeye oturtuyorum, ben de yanına ilişiyorum. Öfkesi hâlâ yatışmamış, elini tutuyorum:

"Frederik, bu plan da neyin nesi?"

"Okulu kurtarmanın bir hal çaresini buldum."

Laust kafasını kapı aralığından salona uzatıyor:

"Mia, eğer bir şeyler kırarsa, seni sorumlu tutacağım, bunu bilesin."

Sonra yine kayboluyor.

En abartılı yumuşak sesimle Frederik'e dönüp soruyorum:

"Planını Laust'a neden telefon edip de açıklamadın? Çok daha kolay olmaz mıydı?"

"Öyle de yaptım. Defalarca. Ama her seferinde telefonu çat diye yüzüme kapattı."

İşte yine yalan söylüyor, biliyorum. Lanet olsun! Telefonlarımızın giriş şifrelerini yalnız ben ve Niklas biliyoruz. Neden hâlâ bir an boş bulunup ona inanıveriyorum? Kendimi yıpratıyorum o kadar.

Alçak sesle konuşuyorum:

"Tamam, Frederik, gel, şimdi gidiyoruz."

"Laust okulu kurtaracağını söylemeden bir yere gitmem."

"Hayır, gideceksin. Gel, gidiyoruz."

"Hayır."

Söylediğime eninde sonunda boyun eğmeden önce, itiraz etme âdetinde olmasına alışığım. Ayağa kalkıyorum:

"Hadi, Frederik, gitme zamanı."

"Gitmiyorum işte. Gitmiyorum."

"Bak ama, Laust'a telefon filan etmedin, seni tanrının cezası. Telefon edemezdin ki."

"Niklas'ınkini ödünç istedim, o da telefonda ne dediğimi duyması şartıyla kabul etti."

Birden doğruyu söylediğini hissediyorum ve Niklas'ın yaptığı şeyin sonuçlarının tahmin edilemeyecek boyutta olduğunu da:

"Hay lanet olsun! Bir mahkeme sürecinin ortasındayız! Bernard'a danışıp ne diyeceğimize dair onayını almadan, ikimizin de Laust'la tek kelime etmemesi lazım."

Frederik oturduğu yerden başını kaldırıp bana bakıyor:

"Bernard mı? O artık bizim avukatımız değil ki."

"Hayır, hayır, tamam biliyorum. Bernard değil. Yenisi... İkimizin de Laust'la konuşmamamız lazım, velev ki yeni avukatımız..."

Ve birden kafamda bir kıvılcım çakıyor. Her şeyden nasıl kurtulacağımı buldum. Ve sahne gözümün önünde canlanıyor: Hızlı ve geniş adımlarla, hiçbir şeyin dikkatimi dağıtmasına müsaade etmeden, Laust'la Anja'nın mutfağına gidişim. Sol

taraftaki üstten dördüncü çekmecede Laust'un et bıçağını buluşum. Ve daha ne ben ne de başkası bir şey düşünmeye veya hissetmeye fırsat bulamadan, bir bıçak darbesiyle boğazımı boydan boya kesişim. Özgürlük. Sevinç. Bitti işte.

Sessizlik, kararlılık duygusu, bıçak.

Frederik'in psikiyatristlerinden birinin bana bir keresinde dediğini hatırlıyorum; bir teşhis koyarken, kendi hislerini dinlemeye önem verirmiş. Bir hastası onu asabileştiriyorsa, bu pekâlâ da hastanın, içindeki korkuyu, hafifletebilmek için, bilinçaltıyla ona yansıtmasından kaynaklanabilirmiş veya bir hastası onu ambale ediyorsa, bu da hastanın, kendi hayatının ne kaotik olduğunu kabullenmek istememesinden kaynaklanabilirmiş.

Frederik yanımda oturuyor, gelecek raundun başlangıç gongunun çalmasını gergince bekleyen bir boksör gibi. İçimdeki bu intihar dürtüsünü ciddiye almam gerekiyor. Zira sadece bu dürtüye kulak kabartarak, Frederik'i anlamam mümkün olabilecek.

Ve buradan çıkınca dosdoğru Hillerød Hastanesi'nin acil psikiyatri servisine gitmemiz gerekeceği kafama o anda dank ediyor. Bu demek oluyor ki, Frederik muayene edilirken –ve bu sefer önceki kerelerden farklı olarak, hayati risk içeren bir depresyon için– ben de yine bir kez daha o kasvetli bekleme odalarından birinde yalnız başıma bekleyip çile dolduracağım. Fakat Frederik bana bu kadar canlı fanteziler yansıtacak raddeye geldiyse, onun sorumluluğunu artık tek başıma yüklenmeye cesaretim yok.

Günlerden pazar. Frederik dört gündür hastanede, depresyon durumunun belirlenmesi için gözlem altında tutuluyor. Ben de cuma öğleden sonradan beri yatakta yatıyorum. Perdeler çekili ve pencerenin dışındaki karatavuğun sesi kulakla-

rımı tırmalıyor, sanki onu hiçbir şey durduramazmış gibi, aralıksız.

Bir buçuk saat sonra, emlakçı yanında üç aileyle beraber evi gezdirmek üzere burada olacak. Etraf yangın yeri gibi, sonra yanlarına çıkabilmem için saçlarımı da yıkamalıyım, artık daha fazla erteleyemem.

Duştayken cep telefonumun çaldığını duyuyorum –Bernard olabilir mi– davamızı almaktan da benimle görüşmekten de vazgeçti ama kim bilir? Yatak odasına koşuyorum, cep telefonunu komodinin üzerinde buluyorum ama ekranda çağrı geldiği görünmüyor. Bir dakika –belki daha da uzun süre– yatağın kenarında öylece, çırılçıplak oturuyorum, ıslanırsa ıslansın.

Sonra yine gerisin geriye duşun altına: Burası da pek kötü kokuyor, diye düşünüyorum. Emlakçı, müşterilerle gelmeden önce banyoyu bir havalandırmam şart, buz gibi olması, leş gibi kokmasından daha iyi. Cebim yine çalıyor. Ama sahiden çalıyor mu? Gaipten gelen bir melodi gibi, cebimin zil sesi, ama duştan akan suyun yere ve yamuk yumuk, yeşil fayanslara çarparken çıkardığı ses de olabilir. Kendiliğinden oluşan bir melodi gibi.

Her ihtimale karşı, yine bir yatak odasına koşuyorum. Yine kimse aramamış ve yine yatağın kenarına çöküyorum.

Bu sefer telefonu alıp banyo tezgâhının üzerine koyuyorum ve yine duşun altına girip yıkanma faslına devam ediyorum. Banyodan sonra saçlarımı kurutur kurutmaz da Bernard'ın numarasını çeviriyorum. Bunu daha önce de defalarca yaptım, her seferinde kafamda yeni ve çapraşık bir bahane uydurdum ama iş, telefonun "ara" tuşuna gelince, kendime mani oldum. Çünkü kafamdaki bahaneler bana her seferinde pek su götürür cinsten geldi.

Şimdi en yalın ve en tartışma götürmez mazereti buldum. "Ara" tuşuna basıyorum, en saf ve masum ses tonumu takınmaya çalışıyorum:

"Merhaba Bernard, ben Mia. Özür dilerim açamadım, duştaydım da."

"Ne?"

"Yani diyorum ki, sen aradığında duştaydım."

"Ben aramadım ki."

"Öyle mi, tüh! O zaman eski tarihli çağrılara bakmış olmalıyım... Eh, o zaman özür dilerim rahatsız ettiğim için."

Kısa bir sessizlik oluyor.

Sonra sesini duyuyorum:

"Nasıl gidiyor?"

Sesi gerçekte olduğundan çok farklı, telefonda kalın ve tok çıkıyor; cep telefonumun ufacık hoparlörü güm güm ediyor. Her iki tınıyı da öyle iyi tanıyorum ki. Artık söyleyecek bir şey de kalmadı. Bu iş burada biter. Sadece bir sesini duymak istemiştim. Artık rahatlayabilirim, her şey şimdi daha iyi.

Tekrar soruyor:

"Nasılsın, Mia?"

"Pek iyi değilim."

"Ne oldu ki?"

"Frederik hastaneye yattı. Depresyon geçirdiğini düşünüyorlar."

"Ama bu iyi bir şey, öyle değil mi? Bir gelişme sayılmaz mı?"

"Tabii, iyi ama, bilmiyorum..."

Yine bir sessizlik oluyor.

"Bilmiyorum..." diye tekrarlıyorum. "Ya sen nasılsın?"

"Doğruyu söylemem gerekirse, burada da durum pek iyi gitmiyor."

"Ne oldu?!" Bağırdığımı fark ediveriyorum, sanki Bernard'ın başına bir facia gelmiş gibisinden.

"Şey, yani..." diye karşılık veriyor.

"Evet?"

"Şey, yani... Lærke şimdi de devamlı oturmaktan oluşan tanrının cezası bası yaralarıyla boğuşuyor."

Hareketsiz kalan kaba etlerdeki yetersiz kan deveranının yol açtığı bu egzamamsı yaralar gözümün önüne geliyor, hastaneden verdikleri, eşleri beyin hastası çiftlerin seks hayatı hakkındaki bilgi broşürlerinde bahsi bile geçmeyen bası yaraları.

Sonra ansızın, her şeyi bir çırpıda söyleyiveriyor ve ben onun bu ses tonunu, sonra defalarca zihnimden geçireceğim:

"Sana söylememem gereken şeyler söylüyorum, Mia, gereğinden de fazla. Ağzımdan kaçıveriyor işte. Sana kızgın veya küs filan değilim. Ama bir daha beni arama. Artık telefonu kapatmak zorundayım. Kusura bakma."

Yorgun ve yılgın. Bir an için. Ve bir çıt sesi. Arkasından da üç kısa bip sinyali ve bir sessizlik. Ses tonunu hafızama kazıyorum –ve klik sesini– ve üç bip sinyalini. Hepsi, ondan duyup duyacağım son şey olarak, birbirinde eriyerek birleşiyor belleğimde.

20

Alçak, sarı renkli evlerin sıralandığı, dar ve hayli tenha sokaklar labirentinin üzeri solgun, donuk bir ışıkla aydınlanıyor. Andrea, bu semtte oturuyor ve destek grubu bu akşam onun evinde toplanacak. Üç kez boş bir park yeri buldum sanıyorum ama sonra engelli otomobillerine ait olduğunu görüyorum. Belki de bu semtteki konutlar özellikle tekerlekli sandalye kullanan engelliler için tasarlanmış. Önümdeki küf yeşili engelli otomobilinin üzerine bir kiraz ağacının çiçekleri kar gibi yağmış. Beyaz taç yapraklarının arasından arka camındaki engelli etiketini seçebiliyorum.

Arabamı biraz daha ileride, daracık bir yere zar zor park ederken, gözüme Kirsten ilişiyor, durmuş beni bekliyor. İki

hafta önce telefonda bana kocasının yine hastaneye yatırıldığından bahsetmişti. Doktorlar muhtemelen birkaç aya kadar eve geri dönebileceğini söylüyormuş ama bir daha hiç dönememe ihtimali de mevcutmuş.

Birlikte Andrea'nın evine doğru yürürken yolda Gerda'yla Anton'a rastlıyoruz. Frederik'in birkaç günlüğüne Hillerød'e yattığını ve bir haftadır da evde olduğunu biliyorlar, gruptaki diğer üyelerden duymuşlar. Gerda belediyeden nihayet yeni bir sosyal hizmet görevlisi tahsis edildiğini anlatıyor fakat ben Merethe'den bunun haberini almıştım.

Andrea kapıyı açıp bize içeri buyur ediyor ve ilk benimle uzun uzun kucaklaşıyor. Grupta en çok onunla telefonda konuşuyorum. Her aradığımda, içimde ona göz kulak olmak, onu iki ufak çocuk ve genel engelli bir kocayla yaşadığı o güç hayatta korumak için şiddetli bir istek uyanıyor. Fakat esasına bakılırsa, asıl o bana göz kulak oluyor. Biyolog olarak çok emek ve vakit isteyen bir kariyeri olmasına rağmen, bana yerinde ve doğru sorular sormak, can kulağıyla dinlemek ve beyin bilimindeki yeni araştırmalar hakkında beni bilgilendirmek için her zaman seve seve vakit ayırıyor, bana Iowa Kumar Testi'nden bahseden ve bunun Frederik'in davasına yardımcı olabileceğinden bahsederek bizi uyaran da oydu.

O, diğerlerini içeri buyur ederken, ben de sanki tuvalete gitmek zorundaymış gibi yapıp yanlarından ayrılıyorum. Salona geçen gruba katılmadan evvel, biraz etrafa göz atıp nasıl yaşadığı hakkında bir fikir edinmeme Andrea'nın bir itirazı olmazdı herhalde.

Usulca, tuvalete doğru yürüyorum, geniş ve tekerlekli sandalye kullanıcısı için donatılmış, hastanelerde olduğu gibi bir kaldırma lifti de var. Günde iki kez belediyeden bir bakıcı gelip, Ian'ın hijyen ve bakımına yardım ettiğini biliyorum. Sonra alelacele mutfağa bir göz atıyorum, burasının daha alışıldık bir görünüşü var. Duvarlar hardal rengi, 80'lerin modası ve mutfak dolapları tam harcıâlem sınıfından; ama Andrea her tarafa

çocukların yaptığı resimleri, elişi kâğıdından şeritleri ve fotoğraflarını asmış. Bunlar içeriye öyle bir renk ve hayat katıyor ki, insanın hep burada oturup ailesiyle birlikte hoş vakit geçiresi geliyor.

En büyük fotoğraf Ian'ın, tekerlekli sandalyesinde oturmuş, kocaman gülümsüyor, küçük oğlan kucağına tırmanmış, büyük kızsa babasının tam yanında, başını dalgınca tekerlekli sandalyenin arkalığına yaslamış, ayakta duruyor.

Yatak odasına da kafamı uzatmak istiyorum ama Andrea kapının tam önüne iki koca kutuyu üst üste koyup bırakmış. Etrafından dolaşıp geçmek kolay ama Andrea'nın bu kutuları böyle bırakması, muhtemelen bu odaya kimsenin girmesini istemediği anlamına geliyor.

Ufacık holde duruyorum ve salonun kapısından içeriye kulak kabartıyorum. Lissie bugün öğleden sonra kocasına Andrea'nın nerede oturduğunu izah ederken nasıl akla karayı seçtiğini anlatıyor:

" 'Hillerød'ün hemen kuzeyinde.' 'Haa, Køge istikametinde değil mi?' 'Hayır, Kongevejen Yolu üzerinden devam edip Birkerød'ü geçeceksin.' 'Kolding'den de geçiyor musun?' "

Kahkahalarını duyabiliyorum, Lissie'ninkiler diğerlerini bastırıyor:

" 'Kongevejen yolundan kuzeye doğru devam ediyorsun ve Hillerød'ün kuzeyinden sağa sapıyorsun.' 'Haa, şimdi anladım! Havaalanına doğru gideceksin!' 'Hayır hayır, Kongens Vænge adlı ufak bir şehre doğru.' 'Sonra Roskilde'yi geçiyorsun, değil mi?' 'Hayır hayır hayır!' 'Kafam şimdi iyice karıştı, Gilleleje'ye doğru mu gidiyorsun o zaman?' 'Evet, aslında ilk yola çıktığında Gilleleje'ye doğru gidiyorsun denebilir.' 'Peki o zaman, Odense'ye sapılmayacak mı?' 'Haaayır, Odense'ye filan değil.' "

Kapının arkasında kahkahalar devam ediyor. Lissie'nin kocası, hepimizinkilere kıyasla en sağlıklısı, hâlâ arkadaşlarıyla görüşebiliyor, beraber seyahate çıkabiliyor, emekli hayatının tadını sürebiliyorlar ama adamcağızda oryantasyon bozuklu-

ğu var, yer yön tayin edemiyor, ayrıca perseverasyon eğilimi de gösterebiliyor. Kötü bir günündeyse, yön hakkındaki sorularına yarım saat hiç durmaksızın devam edebiliyor, ne kadar zamandır devam ettiğinin farkında bile olmaksızın ve sonunda müthiş sinir bozucu bir hale geliyor.

Lissie bizlere kocasıyla beraber çok gülüp eğlendiklerinden söz etmişti bir keresinde. Ve ben zaman içinde aynı şeyi eşi beyin hastası olan çok kadından da duymuştum ama sonra anladım ki, onların birlikte gülmekle kastettiği şey, kocalarıyla değil *kocalarına* gülmekti; tamam, kocaları da onlarla gülüyordu ama neye ve niçin güldüğünü bile anlamadan. Uzun bir evlilikten geriye kalan tek güzel şeyin, kocasının beyinsizliğine gülmek olduğunu söylemek, duyana acımasız gelebilir fakat moral bulabilmek için geriye bir tek bu yol kaldıysa...

Ben tam salonun kapısını açıp girerken, Andrea gruba Bernard'ın biraz gecikeceğini söylüyor. Kapı aralığında zınk diye duruyorum:

"Gecikecek mi? Evet ama ben onun bugün gelmeyeceğini sanıyordum. Merethe öyle dedi."

"Evet, Lærke'nin bakımevinde bir toplantıya gitmesi gerekiyordu ama toplantı başka bir tarihe ertelenmiş."

Bende bir şey fark edemiyor mu bunlar? Edemiyorlarsa hem kör hem sağır olmalılar.

Kimsede bir tepki yok, hiç ses çıkarmadan, alelacele masaya geçip oturuyorum ve gözlerimi önüme dikiyorum. Bernard da benim bu akşam gelmeyeceğimi düşünüyor olmalı çünkü Andrea'ya telefon edip katılamayacağımı önceden bildirmiştim, bu akşamki okul toplantısının iptal edildiğini bugün öğrendim.

Bu durumda bana hemen kalkıp gitmek düşüyor. Kesinlikle kalkıp gitmem lazım. Bernard bana nazaran bu grubun eski üyelerinden.

Masadakiler şimdi de kayınvalideleri ve kayınpederleriyle

ilişkilerinden bahsediyorlar, altmış yaşını aşmış oğullarına hâlâ el bebek gül bebek bakan müzelik anne ve babalardan.

Kapı çalınıyor. Andrea kalkıyor, diğerleri hiç istiflerini bozmadan aralarında konuşmaya devam ediyor.

Antreden tıkırtılar geliyor. Bernard ceketini mi asıyor? Andrea'nın candan kıkırtısı. Kapı açılıyor.

Bernard beni fark edince, olduğu yere siniyor, adeta iki büklüm halde antreye geriye çekiliyor.

"Bernard, Bernard! Ne var?" Kadınlar bir ağızdan bağırıyor.

"Bir şey yok!" diyor Bernard kapının öbür tarafından.

"Evet ama..."

Masadakiler birbirine kaygıyla bakıyor.

Ve Bernard geri dönüyor, şimdi dimdik ve gülümsüyor. Her şey birkaç saniye aldı, o kadar.

"Ara sıra mideme bir sancı saplanıyor" diyor ve benimle göz temasından kaçınıyor. "Stres olmalı. Aldırmayın siz."

Hepsi üzerine hücum ediyor: "Ay, bu feci bir şey. Hemen bir çaresine bakmalısın." "Werner'de de oldu ama geçti." "Röntgen çektirdin mi?" "Ben iyi bir uzman doktor biliyorum." "Havuç suyu, hiç onu denedin mi?"

"Özür dilerim, sizi endişelendirdim. Bir şey yok, geçti bile."

Evde yatakta uzanmış düşünürken, kendimi Bernard'ın gerçek hayatta, aklımda kaldığı kadar yakışıklı olamayacağına ikna etmeye çalışmıştım. Fakat öyle. Gümüş rengi saçlı, ince yapılı, gülümser yüzlü. Şimdi her şeye rağmen bana bakabiliyor, memnun mesut ve hayat dolu, sanki aramızda hiçbir şey yokmuş gibi. Diğerlerinin bir şey fark etmesi olanaksız. Takındığı sevimliliğin ne kadar içten olduğunu kestiremiyorum ama diğerlerini buna ikna ettiğini görebiliyorum: Son aylar zarfında onun mimiklerini daha iyice öğrendim. Bu akşam takındığı sevimlilikte bir zorlanma, bir yapmacıklık var, sanki asıl istediği yalnız kalmak ve içine kapanmakmış gibi. Ama öbürleri bunu göremiyor.

Belediye idareleri arasındaki farklı kamu hizmeti anlayışından bahsediyoruz: fiziksel özürlü beyin hastalarına ne ölçüde rehabilitasyon olanağı sağladıklarını. Gerda pek hayat dolu. Bernard'ın ellerinin üzerindeki kıllar, kafasındaki saçlar gibi gri değil ve meraklanmadan edemiyorum: Acaba vücudundaki bütün kıllar da ellerindekiler gibi koyu renk mi? Vücudu, başından daha mı genç? Gömleğinin altından kaslarının kıvrımlarını görebiliyorum. Kürekçileri düşünüyorum, tenisçileri ve yüz metre koşucularını; onların omuzlarını, kollarını, gövdelerini. Onların da görünüşü böyledir ama onlar yaşlı değil.

Ulla kafasındaki şüphelerden bahsediyor:

"Eşlerimize ne kadar uzun yıllar destek olursak" diyor, bunu yapabilmeyi de bir o kadar daha iyi öğreniyoruz ama kendi hayatımızı yaşama olanağına dönüş yolundan da bir o kadar uzaklaştırmış oluyoruz. Bu grupta yaptığımız şey, böyle bir çıkmaz yolun daha da derinlerine dalarak sürüden ayrılmakta birbirimize yardımcı olmak değil mi aslında?"

Bernard'ın gözlerinin köşelerindeki incecik kırışıklıklar devamlı hareket halinde, farklı desenler oluşturuyor. Kirsten kocasının hastaneye kaldırılmasını daha bir detaylı anlatıyor şimdi ve ağlıyor. Bernard'ın gözlerinin köşeleri ağaçları andırıyor, bir orman, biz ikimiz, ellerimiz, ince uzun parmaklar. Şimdi Ulla da ağlıyor, Bernard kolunu onun omzuna atıyor. Gözlerinin köşeleri sisin içindeki çalılara dönüşüyor, bir falezin karşı tarafındaki bir ışığa.

Ve toplantı son buluyor.

Andrea'nın ufacık antresine doluşuyoruz. Kucaklaşıyoruz, Ulla'yla Kristen'in gözlerinin içine bakıyoruz ve birkaç dakika sonra arabamın içinde, karanlığın ortasında oturuyorum ve kontak anahtarını çevirmeden bekliyorum. Kirsten arabasıyla yanımdan geçip gidiyor, Anton da Ulla da...

Bernard arabasını yolun biraz daha ilerisinde park etmiş. O da hareketsiz duruyor, camın arkasından siluetini belli belirsiz seçebiliyorum.

Lærke bana karşı çok candan davrandı, diye düşünüyorum. Bana güvendi, güzel bir evlilikleri var. Frederik'e bir şey borçlu değilim, ona herkesin umabileceğinden çok daha fazlasını verdim. Fakat Lærke... Lærke'ye göz kulak olmalıyım. Bernard'a enerji vermeliyim ki o zavallı hasta kadınla çok daha uzun müddet birlikte kalabilsin. Kendi kendime söz vermeliyim, Lærke'nin hayatına bir şeyler katmaya değil de ondan bir şey çalmaya başladığım anda kendime mani olmalıyım.

Arabamdan çıkıp, Bernard'ın arabasına doğru ilerliyorum. O hâlâ arabada oturuyor. Sokak lambasından turuncu renk, keskin bir ışık yayılıyor –Farum'daki veya Kopenhag'daki lambalardan çok daha keskin– ve etrafta park etmiş engelli arabaların siluetleri, karanlık çitlerin ve ayna gibi düz asfaltın karşısında pırıl pırıl aydınlanıyor.

Bernard da arabasından çıkıyor. Ben bir şey demiyorum. O da bir şey demiyor. Turuncu ışık. Ve ben dudaklarımı yukarıya kaldırıyorum ve onu öpüyorum. O, olduğu yerde hafifçe çöker gibi oluyor –beni Andrea'nın salonunda gördüğünde olduğu gibi– ve ellerini kalçamda birleştiriyor. Yukarımızda karanlık ağaçların, kiraz çiçeklerinin ve altımızda asfalta dökülmüş çiçek yapraklarının arasında şimdi yalnızız.

Uzun uzun öpüşüyoruz, elleri bluzumun içine kayıyor ve benimkiler de onun gömleğinin altına. Parmakları sırtımı okşuyor ve belimin ortasından aşağı doğru iniyor, hafiften ürperiyorum. Dudaklarını enseme bastırıyor, ben bir yandan dudaklarının ve parmaklarının dokunuşunu hissederken, bir yandan da onu büyük bir arzuyla iyice kendime bastırıyorum. Gözlerinin köşelerindeki kırışıklıklarda yine ağaçları, ormanı görüyorum, elleri ve ince uzun parmakları. O da benim gözlerimde bir şey görüyor –Ne? Ne? Ben de paylaşmak istiyorum, ben de bilmek istiyorum– onu gülümsetiyor; ve pantolonumun düğmesini yavaşça açıyor, fermuarımın üst kısmında parmaklarını, dokunuşunu hissediyorum.

"Mia, Mia" diyor.

Pantolonumu çıkartıyorum ve Bernard'ın arabasının arkasına park etmiş, küf yeşili engelli arabasının motor kaputunun üzerine oturuyorum, çıplak tenimin altında arabanın soğuk, kaygan boyasını ve kiraz ağacından dökülmüş çiçek yapraklarını hissedebiliyorum.

Sokak lambası tepemizde sallanıyor, ışığının aksi altımızdaki arabanın parlak zemininde bir aşağı bir yukarı gidip geliyor veya gerçekten sallanıyor mu? Engellilerin ufak, sarı tuğladan evleri de etrafımızda gidip geliyor gibi.

Bernard'ı sanki içime emerken, yukarıya lambaya doğru bakıyorum. Ağaçlar şimdi kapkaranlık bir vahşi orman; bir fil, düşmanlarını kaçırtmak için koca ayaklarını yere vuruyor, hortumunu havaya dikip böğürerek bağırıyor.

Yüzümün önünde dallar. Böğürtüler sertleşiyor ve hızlanıyor, daha şiddetleniyor ve fil saldırıya geçiyor, fırtına gibi bana doğru geliyor, ağaçların gövdelerini, kulübeleri, köyleri, çitleri, yoluna çıkan her şeyi ufacık bir dal parçasıymış gibi ayaklarıyla çiğneyerekten.

Sonra, buna benzer bir ayak sesi daha duyuyorum: bir fil daha. O da bana doğru bağırarak, böğürerek koşuyor. İkisinin sesi, kulaklarımda ve gözlerimde, dudaklarımda ve parmak uçlarımda aynı şiddetle gümbür gümbür ötüyor.

Bir an Bernard'ın kayıp benden ayrıldığını hissediyorum, sesler kayboluyor ve ben düşünmeye bile fırsat bulamıyorum.

"Hayır!" diye haykırıyorum.

Bernard beni bir kez daha sımsıkı kavrıyor. Filler bir kez daha bana doğru paldır küldür koşuyor, ormanın her bir yanından, ritmik bir gürültü, çatır çatır kırılan ağaçlar, nihayet her şeyi sarıp sarmalayan bir sarsıntı ve filler üzerimize, engelli arabasının parlak motor kaputuna tüm hızıyla bindiriyor. Ay ışığının altında pırıl pırıl fildişi parçaları ve darmadağın olmuş kafatasları.

21

Ertesi sabah, yorgun kasıklarım ve Bernard'ın sakallarından pespembe kızarmış çenemle, 6. sınıf öğrencilerimin önünde dururken gaiplere mi dalmışım? Hem de nasıl, hem gaiplere dalmışım hem göklerde uçuyorum: Öğrencilerim ne soruyor farkında bile değilim.

Hiçbiri şikâyet etmiyor; ama tabii son aylarda hep böyle dalgındım, hiç olmazsa bugün keyfim yerinde.

"Evet, Molly."

"Eksi çarpı eksi niçin artı oluyor?"

"Çünkü... çünkü..."

Turuncu sokak lambasının ışığı üzerimize vuruyor, saçlarının çevresi aydınlanıyor üzerimde yatarken ve yukarıya, onun

yüz hatlarına bakıyorum, dev gibi ve bulanık; yüzümü yüzüne sürtüyorum ve onu daha sıkı kendime bastırıp, vücuduma sürmeye çalışıyorum, bir daha yıkayıp çıkaramayayım diye.

Daha ben cevap vermeye vakit bulamadan, en arka sırada oturan oğlanlardan biri, bir gözünü kapayıp, sol kolunu ağır ağır havaya kaldırıyor ve ani bir sağ kol manevrasıyla metal bir konserve kutusunu tam karşıya savuruyor, kutu kafamın birkaç santim uzağından uçarak geçiyor, duvara çarpıp yere düşüyor.

Bir sessizlik.

Oğlana bakıyorum.

"İsteyerek olmadı." Hızlı hızlı konuşuyor, afallamış ve korkmuş görünüyor. "...O kadar uzağa uçabileceğini tahmin etmemiştim."

Sınıfın gözleri: Kızlarınki, oğlanın azarlanmasını bekliyor; oğlanlarınki, her zamanki gibi, anlaşılmaz.

Fakat ben oğlana gülümseyerek bakıyorum:

"Niçin yaptığını biliyorum."

Ses çıkarmıyor.

"Peki sen, niçin yaptığını biliyor musun?"

"Fazla uzağa uçtu. O kadar uzağa gidebileceğini hesap edemedim. Özür dilerim."

"Evet, tamam da onu niçin fırlattığını biliyor musun?"

"Sadece denemek istemiştim..." Devam edemiyor.

Ama ben kutuyu fırlatış tarzından hemen anladım, sonra yüzündeki o ifade ve sol gözünü kapatarak:

"Dün akşam televizyonda *Iron Man* filmini seyrettin, değil mi?"

"Evet."

Bu bir kopya davranış*, bir kopya davranış olduğu öyle apa-

* İnsan, çevresinde gördüğü, konuştuğu kişileri taklit etme, onların hatalarını fark etme veya ellerindekilere sahip olmayı isteme eğilimi gösterdiğinde, buna paralel olarak sinir hücrelerinden bazıları aktif hâle geçer. Taklit ve özentinin, kusur aramanın, kıskançlık ve öykünmenin icraat ve ifadesinde beyne rol verilmiştir. Bu işi beyindeki ayna nöronlar üstlenir. (ç.n.)

çık ki. Robert Downey Jr. da filmde tıpkı böyle fırlatıyordu ve şimdi Mark da nedenini bilmeden aynısını yapıyor.

Anna parmağını kaldırıyor:

"Onu hiç paylamayacak mısın?"

"Mark'la dersten sonra konuşacağız. Değil mi, Mark?"

"Peki."

Frederik hastalandığından beri, öğretmen olarak bazı bakımlardan daha kötüleştim: derse daha az hazırlıklı geliyorum ve ders sırasında kafam sık sık içler acısı ev hayatıma kayıp duruyor. Fakat bazı bakımlardan da daha iyileştim.

İnsan nöroloji hakkında bir şeyler bilir duruma gelince, çocukların dedikleri ve yaptıkları çok şey, öyle yeni bir anlam kazanıyor ki: Ergenlerde dürtü kontrolü yetisi henüz tam gelişmemiş ve bu da kaçınılmaz olarak, gördükleri bir şeyi farkında olmadan tekrarladıkları, hafif şiddette kopya davranış sergiledikleri kısa epizotlara yol açıyor. Yani ekolali ve ekopraksi denen ruhsal bozuklukların sulandırılmış bir versiyonunu yaşıyorlar.

Ergenlerdeki bu durum, ders kitaplarında adı *utilization behaviour** olarak geçen duruma da yol açabiliyor: Beyninin frontal loblarında ciddi hasar olan bir hasta, örneğin bir tren istasyonunda durmuş belli bir treni beklerken, ilk gelen trene atlayabiliyor çünkü tren yolculuğuna ilişkin otomatik hareketler sekansına göre davranış sergiliyor ve beyninin bu sekansa müdahale etmesi olanaksız. Veya mesela gözüne bir yatak ilişirse, doğruca yorganın altına girip yatabiliyor, hasta, karısıyla beraber IKEA'nın yatak bölümünde alışveriş yaptıklarının pekâlâ bilincinde olsa bile, buna engel olamıyor.

Ergenlerde frontal lobların işlev yetersizliği o kadar belirgin değil; fakat örneğin önlerine bir çanak kiraz konup içinden almamaları söylense bile, onların almaları işten bile değil çünkü bunu, o kirazları yemek için bilinçli bir karar almadan yapabi-

* Kişinin bir nesneyi otomatikman doğru şekilde fakat yanlış bir zamanda kullanma durumu. Prefrontal yönetici işlev bozukluğu (Dysexecutive sendrome) olan beyin hastalarında görülen semptomlardan biri. (ç.n.)

liyorlar, aç olmasalar bile. Çimenlerin üzerinde bir top duruyorsa, onların o topa gidip vurmaları da işten bile değil, kendi topları olmasa da ve de üstelik tam önünde, üzeri cam eşya dolu bir masa duruyor olsa da. Yani bu davranış tarzları, otomatik hareketler sekansından ibaret ve ergenlerin dürtü kontrolü zaman zaman yetersiz kalıyor.

Geçen hafta Helene'ye bunu anlatmaya çalıştım ama o lafımı yarıda kesti:

"Ben aslında Frederik'in nasıl olduğunu sormak için aramıştım" dedi.

"Helene, her şey birbiriyle yakından ilgili. Yoksa diğerleri gibi sen de benim beyin biliminden çok fazla dem vurduğumu mu söylemeye başlayacaksın?"

"Hayır hayır."

Ama sesi hiç de inandırıcı değildi. Helene de işteki arkadaşlar da her şeyi tam bilemiyor tabii. Bu konuları Andrea'yla ve destek grubundaki diğerleriyle konuşmak, bana tek kelimeyle daha kolay geliyor.

Helene'yle aramıza telefonda birden bir sessizlik çökmüştü. Sessizliği bozan o oldu:

"Hadi anlatsana, dinlemek istiyorum" dedi.

Bıraktığım yerden anlatmaya koyuldum:

"Ve o çocuklar neden o kirazları yediklerini, neden o topa vurduklarını kendileri bile bilmiyor. İzah etmeye kalkışınca tek yapabildikleri, bir alay sudan bahane üretmekten* ibaret, tıpkı frontal lobları hasarlı olanların hasta olduklarını kabullenememesine benziyor. Tıp dilinde adı *konfabulasyon*:** hasta, bellek boşluğunu, kendinin bile inanmadığı fantezilerle doldurmaya çalışıyor."

---

* Post-rationalization: (Bilişsel bir savunma mekanizması olarak) Ussallaştırma, akla yatkınlaştırma. (ç.n.)

** Masallama: Bellek boşluğu sonucunda, bilinçte herhangi bir etkilenme olmaksızın, istemsiz olarak ortaya çıkan masal anlatma, gerçekdışı bilgiler uydurma. Önbeyin ve posterior orbifrontal korteks lezyonları sonucunda da oluşabilir. (ç.n.)

Helene'un sesi artık az önceki gibi sabırsız ve hoşgörüsüz gelmiyordu:

"Peki, tamam! İlginç olduğunu artık görebiliyorum. Sonra senin için bok gibi geçen bu yıl zarfında, başından geçenlerin önemli kısmını bu tür şeylerin oluşturduğunu da artık görebiliyorum."

"İyi, bunu duyduğuma sevindim."

Helene hafifçe burnunu çekerek nefes aldı, bunun anlamını iyi bilirim, ona komik gelen bir şey söylemek üzere demektir:

"Fakat Mia, bir şey dememe izin var mı?"

"Evet."

"Eğer sen bu 'konfabulasyon' sözcüğünü de '*perseverans*'* ve 'rijid' kadar sık kullanmaya başlayacak olursan, ben ne yaparım bilemiyorum."

Ritmik gümbürtüler, çatır çatır kırılan ağaçlar ve nihayet, çarpışmanın yarattığı o her şeyi sarıp sarmalayan müthiş sarsıntı. Ders arasında, Bernard'a kısa mesaj atmak için aşağıya öğretmenler odasına inerken, merdivenlerin tam ortasında duraklıyorum.

Dün gece bir daha görüşmememizi yine istemişti benden ama bu sefer beni yıkmadı. Çünkü aynı Frederik'inki gibi boş kafalı bir haldeydim ve bu boş kafayla da ona, gelecek destek grubuna katılmayacağıma dair coşkuyla yemin billah ettim.

Frederikvari duygu durumum bu sabah da devam etti: Tek bir kısa mesajın ne mahsuru olabilirdi ki?

Yazıp yazacağım şey şu kadarcık:

Dünü düşünüyorum.

M

* İnsanların, kendileri ve sosyal yaşam hakkındaki inançlarını, bu inançları çürüten kanıtlara rağmen koruma eğilimi. Çarpık işleyen bir sebatlılık bilinci. (ç.n.)

Öğretmenler odasının önündeki koridorda Niels'e rast geliyorum, o da benim gibi okulun matematik hocalarından biri. Otuzlarında, yakışıklı bir erkek, mesleğine çok bağlı, yenilikçi fikirlerle dolu ve müthiş çekici bir gülüşü var. İnsan onunla ilk tanıştığında, öğrencilerin ve velilerin ona neden bir türlü saygı duyamadığını çıkaramıyor. Fakat okul müdürümüz Niels'in matematiğe girdiği üç ayrı sınıftan birinde, velilerden öyle çok şikâyet almıştı ki, sınıfa tam üç defa yeni hoca atamak zorunda kalmıştı.

Ve okul yönetimi, hırslı ve aşırı talepkâr sınıflardan diğer ikisini benim devralmamı uygun gördü ("Zor olduğunu biliyorum, Mia, ama yeni öğretmen bu işi artık bir yoluna oturtabilecek biri olmalı. Aramızda kalması şartıyla söylemen gerekirse, buna uygun bir sen, bir de Tove var").

Yıllardır fazla mesai ücreti almaksızın saçımı süpürge ettim, Niels'in yapmak için maaş aldığı görevleri ben bedavadan üstlendim. Fakat sonunda ondan nefret etmeme neden olan şey, bedavadan mesai yapmam değil (Frederik zaten hiç ortalıkta yoktu ve Niklas da genelde dışarıdaydı), öğrencilerinden hoşlanmaya başlamam oldu. Eğer ben olmasam, bu çocuklar hiçbir zaman doğru dürüst matematik öğrenemeyecekler ve koleje giremeyeceklerdi. Niels, çoğu geceler yatağımda, o geberip gitse bu dünyanın daha iyi bir yer olacağını düşüne düşüne uykuya dalacak kadar antipati duyduğum sayılı insanlardan birisi.

Fakat bugün yüz yüze geldiğimizde, bana gülümsüyor. Aslında genelde, onun hakkında ne düşündüğümüzü bilmiyormuş gibi bir tavır takınır.

"Kitapların bir kısmı geldi" diyor. "Yalnızca Almanya'dan ve Norveç'ten ısmarlananlar daha gelmedi."

"İyi" diyorum, yalan söylediğini bile bile. Kitapları tabii ki daha ısmarlamadı, görmek istersek diye kendi kafasınca yapmacık bahaneler uyduruyor.

Fi tarihindeki bir matematik öğretmenleri toplantısında, diğer İskandinavya ülkelerinden ve İngiltere ve Almanya'dan ders kitabı örnekleri getirtmemizi önermiştim. Oralarda işi nasıl ele aldıkları hakkında bir fikir edinirsek iyi olur diye düşünmüştüm. Niels pür heves ortaya atılmış, kitapları temin etme işini üstlenmişti.

İşin nereye varacağını hepimiz biliyorduk. Ben hemen atılıp:

"Bunu Tove de yapabilir."

"Hayır, hayır, ben halledebilirim."

"Belki de her birimiz bir ülke alıp, oradan kitap temin etme işini üstelenebilir?"

"Hayır, bırakın ben yapayım. Gerçekten çok istiyorum. Harika bir fikir bu."

Hiçbirimizden çıt çıkmamıştı, ta ki ben ağzımı açana kadar:

"Fakat Niels, bir zamanlar da kurs mekânı arama işine gönüllü olmuştun ama sonu gelmemiş ve bizim kurs da suya düşmüştü."

Kocaman, pırıl pırıl bir gülümse, bir heves, bir heyecan. Söylediklerine kendinin de inandığına şüphe yoktu:

"Evet, orada bir hata yaptım, bunun için sahiden çok üzgünüm." Gözlerini önüne eğdi ve sesi birden ciddileşti: "Şu anda bahsetmek istemediğim nedenlerden dolayıydı." Sonra öğretmenlerden biriyle imalıca bir bakıştıktan sonra devam etti: "Şimdi bunu telafi etmek istiyorum."

"Tamam, ama bu kitapları temin edecek misin?"

"Tabii, elbette edeceğim. Kesinlikle. Yapacağım dedim, değil mi?!"

Aradan altı ay geçip bir sonraki öğretmen toplantımıza birkaç gün kala, ona bu konuyu değişik vesilelerle hatırlatmaya çalışmıştım ve bir gün portmantodan paltolarımızı alırken, bana şöyle karşılık vermişti:

"Öyle baskı yapıyorsun ki, hevesimi tamamen kaçırdın."

"Yani ben hatırlatmaya kalkışmasaydım, şimdiye kadar çoktan yapmış olurdun, öyle mi?"

"Evet, kesinkes."

"İyi, ben de o zaman oluruna bırakırım."

"Teşekkürler, benim yerimde kim olsa, senin tavrın karşısında şevki kırılırdı."

Havayı yatıştırmak için bunu duymazdan gelmiştim. Ama sonraki haftalarda diğer öğretmenleri tek tek yakalayıp, baskıcı mı davrandığımı düşündüklerini sormuştum. Hiçbiri Niels'e hak vermediği gibi, üstüne üstlük bir sürü övgü de almıştım. Ve buna rağmen, Niels'in konfabulasyonu, girişimcilik şevkimi köreltmeyi de başarmıştı.

Sonraki altı ay zarfında da tabii ki kitapları temin etmedi. Üçüncü öğretmenler toplantısından birkaç gün önce öğretmenler mutfağında kazara yalnız kaldığımızda, ona şöyle dedim:

"Niels, senin artık hiç zahmete girmene hacet yok. O kitapları ben temin edeceğim."

Ve yine agresifleşti:

"Ben de baskı yapmayacağın konusunda anlaşmıştık sanıyordum."

Münakaşaya başladık:

"Şayet sen verdiğin söze sadık kalsaydın, o zaman ben de..."

Fakat birkaç gün sonra, onu tanımayanları hemen tuzağına düşürdüğü, o tatlı, sempatik, biraz delişmen ve şaşkın havasıyla çıkmıştı karşımıza:

"Elbette yapacağım. Gecikti o kadar."

"Tamam, o zaman ben hallederim?!"

"Hayır hayır, katiyen olmaz."

Şimdi aradan altı ay daha geçti. Dördüncü öğretmenler toplantısına artık bir şey kalmadı ama bu sefer ağzımı açmıyorum. Üstüne üstlük son aylarda onunla aramda bir tür bağ hissetmeye başladım. Gösterdiği semptomlar hakkında internette olsun, destek grubunda olsun, girip çıktığım tedavi merkezle-

rinde olsun, yüzlerce şey gördüm, dinledim ve okudum. Öyle sık görülen bir durum ki:

İnsan beyninde, harekete geçme dürtüsünün şekillendiği merkezle, ne planladığımızı ve ne söylediğimizi belirleyen merkez birbirinden ayrı. Frontal loblarda oluşabilecek en ufak bir hasar sık sık bu iki merkez arasındaki bağıntının zayıflamasına yol açıyor; bu da demek oluyor ki, o kişi, onunla konuşulurken gayet sağlıklı bir tablo çizse de söylediklerinin ve planladıklarının çok ama çok azını eyleme dönüştürebiliyor (ergenlerde de görüldüğü gibi). Basitçe söylemek gerekirse, bu kişilerde söz ve eylem arasında nöral bir ilinti mevcut değil.

Öğretmen odasında diğerleri hayhuyla vakit geçirirken, ben kendimi giderek yalnız hissetmeye başladım. Bana en yakın mesai arkadaşlarıma bile, evde her şeyin benim için ne kadar farklı olduğunu aylarca anlatmaya çalışsam da hiçbiri bir şey idrak edemez. Hele Niels hiç anlamaz ama yine de içimde, onunla benim aynı safta bulunduğumuza dair güçlü bir his var.

Doğuştan bir hasar mıdır, yoksa bir zamanlar kafasına sert bir darbe almıştır da o mu yol açmıştır, bunu bilmiyorum. Öğretmenler arasında laf dönüp dolaşıp Niels'e geldiğinde, hepsi okul yönetiminin onu neden bir türlü okuldan atmadığına akıl sır erdiremediklerinden dem vursa bile, aralarında beyin hasarı olasılığını aklına getirebilecek kimse çıkmamıştı bugüne kadar. Ancak eminim ki, öğretmen arkadaşların hepsi, onun da evinde her şeyin ne kadar farklı olduğunu idrak etmekten acizdir.

Doktorlar, Frederik'in bir gün tamamen iyileşeceğini hiç ümit etmememi bana öteden beri hatırlatıp durdu ama bir gün gelip de semptomlarının, bari en azından Niels'inkiler kadar zor algılanabilir düzeye gelmesini ümit etmeden de edemiyorum.

Bir sonraki ders bittikten sonra cep telefonumu yine kontrol ediyorum, Bernard kısa mesajımı henüz yanıtlamamış. Önemsemiyorum. Fakat üçüncü dersten sonra, hâlâ bir ses çıkmadığını görünce, bende jeton nihayet düşüyor.

Cevap vermeyecek.

Cevap vermek niyetinde değil.

Hiç cevap vermeyecek.

Dün geceden beri sevinçten yerimde duramıyordum ama bir an içinde bütün neşem uçup gitti ve büyük sınıflarımdaki kız öğrencilerin yaptığı gibi, ben de kendimi tuvalete kilitliyorum. Neyse ki şimdi öğle paydosu, paydostan hemen sonra da bir boş dersim var, rahat rahat ağlayabilirim. Ve ağlamalı boş dersin sonuna doğru, tuvaletten bizim okul sekreterine telefon ediyorum, hastalandığımı ve eve gitmek zorunda olduğumu söylüyorum. Doğru olmadığını anladığını hissediyorum ama tatlı bir sesle bana geçmiş olsun diyor.

Arabayla eve giderken, emlakçı telefon ediyor: Alıcılardan biri satış kontratını imzalamış, evden bir ay içinde çıkmalıymışız. Kendimize daha bir yer bulamadık, Bernard'la birlikte gezdiğim o daire zaten bizim için pahalıydı ve ondan beri de başka yer arayacak güç bulamadım kendimde.

Eve varınca telesekreterde bir mesaj daha buluyorum, iflas dairesinden: Ev artık satıldığına ve alıcılara güzel görünmesi gibi bir gerekçe kalmadığına göre, ev eşyalarının kendi paylarına düşen yarısını pazartesi günü almaya geleceklerini haber veriyorlar.

Tek istediğim doğruca yukarı çıkıp kendimi yatağa atmak. Frederik zaten yine yatakta, psikiyatri servisinde müşahedeye alınmadan önceki gibi devam ediyor.

Yatakta, Frederik'in yanında, dönüp duruyorum ne uyuyabilecek ne uyanık kalabilecek gücüm var. Cep telefonumu kontrol edip duruyorum: belki kazara kapatmışımdır veya ses-

size almışımdır, acaba attığım kısa mesaj Bernard'a gitti mi ki... Tavandaki şekiller... Biz yoksa lanetlendik filan mı? Yoksa suç bizde mi? Frederik'i sepetlememin üzerinden çok uzun zaman geçti, sonra Niklas beni mutfakta baygın halde bulmuştu. İnsan öz evladına bunları yaşatmamalı. Evet, lanetlenmek. Adil bir ceza.

Ve içerideki bu koku: Cezaevinden eve gelen babamın, iki odalı dairesindeki koku; bacaklarının üzerinde bir battaniye çürüyüp yok olurken gelen koku. Ölümünden önceki aylar onu ziyaret etmiştim. Kesinlikle lanete uğramıştı.

Kapı çalınıyor. Bakacak halim yok, Frederik kalkıp iniyor.

Gelenin komşumuz olduğunu duyabiliyorum. Bize ait bir mektup yanlışlıkla onların posta kutusuna bırakılmış. Halbuki bize ait mektup veya mesajları Frederik'e teslim etmemesini tembihlemiştim ona. Elime ulaşmamasından korkuyorum ama yine de veriyor işte, kulaklarımla duyuyorum.

Aşağıda çene çalıyorlar. Mektup almaktan nefret ediyorum, zaten zor yetiştiğim işlerin üzerine yeni işler yüklemekten başka bir şeye yaradıkları yok: belediyeden, sendikadan ve sigorta şirketinden gelen bir alay form, doldurulup geri gönderilecek; Frederik'in doktorlarından gelen yeni randevu tarihleri... ardı arkası kesilmiyor.

Frederik geri geliyor:

"İyi değil" diyor.

"İyi olmayan ne?! Kahretsin, yine ne var?! Beni bu sefer nelere bulaştırdın ha?!"

Mektubu uzatıyor, zarfı açmış bile, yatakta doğrulup oturuyorum.

Frederik'in yeni avukatından geliyor:

Sayın Frederik Halling

Ekte Adli Tıp Kurulu'ndan gelen akıl sağlığı raporunu iletiyorum.

Umduğumuz gibi olumlu bir sonuç alınamadığını üzülerek bildirmek isterim. Göreceğiniz üzere Kurul, nöropsikolog Herdis

Lebech'in sunduğu raporun aksi yönde hareket etmeye karar vermiş bulunuyor.

Bildiğiniz üzere, kararı temyiz yoluna gitme olanağımız bulunmuyor.

Olası sorularınız için salı gününden itibaren hizmetinizde olduğumu bildirmek isterim. Sekreterimi arayarak, bir telefon konsültasyonu için randevu alabilirsiniz.

Saygılarımla

Lone Rambøll

Mektup ekindeki raporun ilk birkaç satırını okuyorum, diğer sayfalara da şöyle bir göz gezdiriyorum. "...Frederik Halling'in suç anında akli dengesinin bozuk olduğu savını destekleyecek yeterli delil olmadığını... hareketinin sonuçlarından tamamen bilincinde ve dolayısıyla da mesul..."

Frederik daha kendinde olduğu zamanlarda, böylesine kritik bir konuda onunla konuşurdum, ameliyatını izleyen ilk aylarda da böyle yapmaya gayret etmiştim, zira gayretlerimin ne kadar anlamsız olduğunu henüz idrak edememiştim. Fakat artık halim kalmadı. Bir yandan mahkemeyle boğuşacak, bir yandan da Frederik'e pedagojik davranacak gücüm yok artık.

Cep telefonum komodinin üzerinde duruyor, Bernard'dan hâlâ mesaj yok. Yeni avukatın numarasını tıklıyorum. Sekreteri telefonu ona aktarmak istemiyor ama ısrar ediyorum ve sonunda başarıyorum.

"Anlamıyorum... Halbuki Herdis Lebech demişti ki..." Devam edemiyorum, hüngür hüngür ağlamaya başlıyorum.

Lone Rambøll salağın teki, tıpkı daha önceki telefon konuşmalarımızda olduğu gibi. Tek söyleyebildiği şey, mektubu iyi anlamış olduğum: Evet, Frederik en az üç yıl tecilsiz hapis cezasına çarptırılacak. Hapis süresini tamamladıktan sonra, sabıka kaydı nedeniyle bir daha çocuklarla muhatap olacağı bir işte veya başka tür herhangi bir resmi kurumda çalışması mümkün olmayacak, sağlık durumunun o tarihte elverişli olup

olmadığın bakılmayacak bile. Eğer durumu sakatlık maaşı için uygun bulunmazsa, işsizlik maaşı bağlanacak ve bizim yapabileceğimiz hiçbir şey yok artık.

Frederik soruyor:

"Ne diyor?"

"Kafası hiçbir şeye işlemiyor!" diye bar bar bağırıyorum, telefonu elimden bırakmadan.

Sonra bir hoşça kal bile demeden telefonu kapatıveriyorum ve Bernard'ı arıyorum.

Sekreteri, telefonu ona aktarmak istemiyor, ben hüngür hüngür ağlayarak, Frederik'in akıl sağlığı raporunun geldiğini Bernard'a haber vermesini rica ediyorum.

Bernard telefonu alıyor, sesi resmi çıkıyor, daha dün gece bir arabanın motor kaputunun üzerine sarmaş dolaş yuvarlandığım bir adamın sesi olduğuna kırk şahit lazım.

"Buyrun, ben Bernard."

"Bernard, bizim davayı yine üstlenmek zorundasın! Lone'yle imkânsız bu iş. Frederik hapse girmek üzere."

"Lone çok yeteneklidir."

"Hayır! Frederik'i hapse postalamak üzere!"

"Ben Lone'yle konuşurum ve..."

"Ondan çok daha iyi olduğunu sen de bal gibi biliyorsun!"

Ve de doğru, verecek cevap bulamıyor. Devam ediyorum:

"Frederik, sen bizim davamızı almak istemiyorsun diye hapse giriyor. Dünya alem, her şey için bizi suçlamaya devam edecek. Bizimle konuşmamaya devam edecek. Frederik hapiste mahvolacak. Hastalığı daha da kötüleşecek."

"Elimden geleni yapmak isterim" diyor. "Bu duruma gerçekten çok üzüldüm. Lone'den sağlık raporunun bir kopyasını bana göndermesini isteyeceğim, o zaman telefonda önerilerimi söyleyebilirim. Onunla uzun uzadıya bir konuşacağım."

"Bir şeyi değiştirmeyecek ki." Telefonda hıçkıra hıçkıra ağlıyorum.

"Fakat sanırım ki, ben bu davayı yine üstlenirsem, ikimiz de buna pişman olacağız."

Frederik şimdi yataktan kalkmış, fal taşı gibi açılmış gözleriyle beni seyrediyor. Görmezden gelerek, konuşmaya devam ediyorum:

"Frederik kendine en iyi avukatı bulamadığı takdirde, hapse girme riski daha da artıyor. Bu kadar basit!"

Bernard duraksıyor. Bu iyiye alamet, sesimi çıkarmıyorum. Boğazını temizliyor ve söze başlıyor:

"Bunu bir enine boyuna düşünmen gerekmiyor mu sence?"

"Hayır."

"Hmm."

Yine bir sessizlik oluyor. Bu bir öncekinden daha uzun sürüyor. Artık ağlamıyorum, ses etmeden dinliyorum. Telefonda nefesini duymak istiyorum ama kendi nefesim bayağı gürültülü çıkıyor.

"Okey" diyor nihayet. "Fakat unutmayacaksın, ben Frederik'in avukatıyım, *senin* değil."

"Bu, gün gibi açık."

"Bundan böyle görüşme yapacağım kişi yalnızca Frederik olacak. Eğer o kabul ederse, o zaman tek tük görüşmelerimize sen de katılabilirsin. Fakat sadece onunla benim aramda bir şey. Sen ve ben yalnız görüşmeyeceğiz."

"Elbette. Elbette. Öyle olması da gerek."

"Okey. İyi o zaman."

Yine bir sessizlik. Şimdi sanki hattın öbür ucunda, geri planda bir uğultu duyuyormuşum gibi geliyor, ofisinin penceresinden gelen trafik gürültüsü gibi, belki de nefesinin sesi.

"Çok ama çok teşekkür ederim, Bernard. Çok teşekkürler. Bu bizim için dünyalara bedel."

"Okey... Evet... Okey... Tabii ki Frederik bu değişikliğin olası neticeleri hakkında mümkün olan en kısa zamanda, etraflı şekilde bilgi almak isteyecektir."

"Evet."

"Kırk beş dakikaya kadar burada olabilirse, neler yapabileceğimize bir bakarız."

"Sana ne kadar teşekkür etsem azdır, Bernard. Bu, her şeyi değiştirecek. Geri döndüğün için öyle mutluyum ki."

Sesi yine resmileşiyor:

" 'Frederik'in avukatlığına geri döndüğün için' demek istiyorsun?!"

"Evet. Gayet tabii." Gülmeye yelteniyorum ama o benimle gülmüyor, o zaman ben de gülemiyorum.

Telefonu kapattıktan sonra, yataktan kalkıyorum. Başka zaman olsa bu durumda Frederik'e sarılmak bana en doğal şey gibi gelirdi. Fakat artık yapamıyorum. Ona bakmakla yetiniyorum.

"Her şeye rağmen bize yeni bir şans doğdu" diyorum.

Ben giyinip makyaj yaparken, Frederik de yanımıza almak üzere sandviç hazırlıyor –jambon, peynir, domates– artık eskisi gibi sırf reçelli ekmek yemiyor.

Arabayı hızla sürüyorum, gözlerim otoyola, tam karşıya kilitli. Bu kadar şeyden sonra ikimiz de aç değiliz, Frederik kucağında sandviçlerle oturuyor:

"Ameliyattan sonraki dönemde olanlardan hatırlayabildiğim bazı şeyler kafama takılmaya başladı. Anlaşılamayacak şeyler. Gerçek miydi acaba?"

"Evet, tuhaf bir dönemdi" diyorum.

"Ama düşünüyorum da... Geceleri ben yanında yatarken sen Bernard'a mı telefon ediyordun?"

22

Ben, kocamın avukatına karşı hissettiğim duygulara hâkim olamadığım için, o hapsi boylarsa, kendimi hiçbir zaman affetmem ve tam şu anda, ben saatte yüz otuz kilometre hızla tam otoyola girerken, böyle bir konuşmanın hiç yeri değil.

Ama o sormaya devam ediyor.

"Kes artık! Lanet olsun, Frederik! O destek grubuna girmemin sorumlusu sensin. Gruptakilerin hepsini arıyorum ben."

"Fakat öbürleriyle gece yarısı konuşmuyorsun, değil mi?"

"Evet, doğrusunu istersen konuşuyorum."

"Hayır, konuşmuyorsun."

"Kes şunu!"

"Peki– başka kimleri arıyorsun? Andrea'yı gece saat ikide hiç arıyor musun?"

"Frederik! Eğer Bernard'la bu toplantı suya düşerse hapsi boylayacaksın, sonra bir daha iş filan da bulamayacaksın."

"Ama bu neyin nesidir, Mia? Bernard, avukatlığımı üstlenmekten vazgeçiyor, sonra sen ona telefon ediyorsun ve o yine evet deyip davayı tekrar alıyor?!"

"Frederik! Sus artık! Yaptığın perseveranstan başka bir şey değil!"

Bu laf onun sesini kesiyor. Homurdana homurdana oturup gözlerini hava yastığı kapağına dikiyor.

Bernard'ın ofisi Store Kongensgade yolu üzerindeki eski tip, yarı ahşap, dış cephesi sarı kireç boyalı bir binada. Ufak bir resepsiyon bölümü var fakat açık renk ve modern eşyalarla döşenmiş; buraya birkaç kere gelmiştim ve diğer bütün odaların da burası gibi olduğunu biliyorum.

Birlikte o daireye bakmaya gittiğimizde, öpüşmeden önce, Bernard lafı sık sık dönüp dolaştırıp, araba kazası geçirdiklerinden sonraki ilk yıla getirmişti, her şeyin birden olduğu gibi değişmesiyle nasıl başa çıkacağını çözmeye uğraştığı, hayatının o en belirleyici yılına. O güne kadar Kopenhag'ın en büyük avukat firmalarından birinde güzel bir kariyer yapmış; fakat bundan böyle sekiz yaşındaki ikiz oğullarının günlük hayatında hiç olmazsa sağlam bir aile üyesi olmasını istiyorsa ve Lærke'ye de ona vermeyi arzu ettiği desteği verecekse, bunun yolunun, o şirketteki geleceğini feda etmek olduğunu anlamış.

İş ve ev hayatını dengede tutabilmek için bir süre ev bakıcısı ve *au pair* tutmuş, avukatlık şirketinde de *part-time* çalışmaya başlamış, halbuki kaza her şeyi değiştirmeseymiş, o şirkete ortak olması çok yakınmış. Fakat başka yolu kalmamış, bir seçim yapmak zorundaymış. Ve o da işinden ayrılıp fakülteden

bir arkadaşıyla ufak bir firma kurmayı seçmiş; bu, gelirinin de önemli ölçüde azalacağı anlamına geliyormuş. Alex adındaki bu arkadaşı üniversite yıllarındayken kampüsteki sosyal hayatın uzağında kalan biriymiş; yılda birkaç ayını kimsenin daha adını bile duymadığı tropik adalarda geçirir, diğer zamanlar da yamaç paraşütü yapmaya gidermiş. Öğrencilerin çoğu yüzünü ender görse bile, güneşten iyice açılmış uzun saçlarıyla sınav zamanı ortaya çıktığında bütün dikkatler de üzerinde olurmuş, zira bütün sınavları üstün başarıyla geçermiş.

Şimdi ikinci karısı ve dört çocuklarıyla Amager'de bir kolektifte yaşıyorlarmış. Afrika'da hâlâ bir sürü arkadaşı varmış ve her hafta epeyce bir zamanını, *Fair Trade** organizasyonu için gönüllü olarak çalışmaya hasrediyormuş.

Anlayabildiğim kadarıyla, Bernard'la Alex yedi yıl önce yeni firmayı kurduklarında, bu eski arkadaş çevrelerinde bayağı bir tartışma vesilesi olmuş. Çalışkanlığıyla tanınan Bernard'ın, birçok yönden Alex'in zıttı olduğunu düşünenler bile, belki de yüzeyin altında ikisinin de aynı kalıptan çıkmış olduğunu söylemeye başlamış. Bazı avukat arkadaşları da Bernard'la Alex'in bir gün birlikte iş yapacağını zaten hep düşündüklerinden dem vurmuş.

Oraya vardığımızda mesai saati sona ermiş, resepsiyon memuru da sekreter de gitmişti, Bernard kendisi kapıya gelip bizi içeri alıyor.

Bernard önce Frederik'le sonra benimle tokalaşıyor. Yüz ifadesi de beden dili de kibar ve gayet ağırbaşlı. Ben de böylesine uyumlu bir görüntü sergileyebilmeyi arzu ederdim ama bunu yapabildiğimden şüpheliyim.

Frederik bir ona, bir bana ve sonra yine ona bakıyor.

---

* Dürüst Ticaret anlamına gelen, gıda maddelerinin ve elişi eşyaların dürüstlük prensiplerine göre üretildiği yerlerdeki sosyal, ekonomik ve demokratik gelişmeyi ileriye götürmeyi amaçlayan bir organizasyon. Bu amacına, dünyanın birçok yerindeki "Fair Trade" dükkânlarında, organik ürünlerin yanı sıra "Fair Trade" markalı ürünleri satarak ulaşır. Bu satış yerleri gönüllüler tarafından işletilir. (ç.n.)

Sanki onu hayrete düşüren bir şey var da bu konuda ne yapacağını kestiremiyor; kendinden başkalarıyla ilgilenmek veya onun görmediği zamanlarda da bir hayat olduğunu farz etmek onun için henüz alışılmamış bir şey.

Bernard bizi kısa bir koridordan geçirerek, kişiliksiz döşenmiş bir toplantı odasına alıyor ve akıl sağlığı raporunu okumaya koyuluyor.

Etrafa bir sakinlik çöküyor. Az önce tokalaşırken elimi sıkan elini hâlâ hissedebiliyorum. Büyük bir el, kuru bir el, birazcık Frederik'inki gibi ama daha genç ve daha sıcak. İncecik, ufacık Arne Jacobsen sandalyesinin üzerine yayılmış kalçalarımı da hissediyorum. El, kalçalar, bacaklarımın arasındaki eller, duyusal belleğim onu hâlâ içimde gibi hissediyor; hâlâ oradaymış gibi, hafif bir iç geçiriyorum, onun duyduğundan eminim, yüzünden sanki bir kıpırtı gelip geçiyor fakat bakışlarını önündeki rapordan ayırmıyor.

Lærke acaba şu anda ne yapıyor? Onun engelli bakım evindeki halini gözlerimin önüne getirmeden edemiyorum. Muhtemelen bir grup engelliyle beraber yuvarlak bir masanın etrafında oturmuş, bir yandan hasır işi ya suluboya resim yaparak oyalanırken, bir yandan da harikulade kocasının gelip onu almasını bekliyordur; ne var ki beyin hasarlı olduğu için, onun nasıl bir insan olduğunu takdir edemeden.

Sonra onların beyaz Volvo'larının içinde bakım evinden çıkışlarını hayal ediyorum, eve vardıklarında Bernard ona kapıyı açıyor, tekerlekli sandalyesini veya koltuk değneklerini bulup getiriyor ve onu evlerinin ormana bakan o harika bahçesine çıkarıyor. Birlikte oturup sakin yaz akşamının keyfini çıkarıyorlar. Lærke'yi iyi tanımıyorum, onun için kafamdaki hayalde, onlara gittiğimde bana dediği bir cümleyi tekrarlıyor: "Burayı çok seviyoruz." Geniş kenarlı hasır şapkasının altından, o güzel yüzüyle tatlı tatlı gülümsüyor. "Dilimiz öyle zengin ki."

Ve Bernard'ın dün gece, turuncu ışığın altında, çıplak hali geliyor gözlerimin önüne; sertleşmiş penisi, vücudumun her zerresinden taşan o arzu ve ihtiras.

"Adli Tıp Kurulu'nun kararı, suç anında zihinsel güçlük yaşasan bile, bencil dürtülerine hâkim olamayacak kadar aşırı bir ruhsal sorunun da olmadığı yönünde."

Bernard sanki ben orada yokmuşum gibi ısrarla Frederik'in gözlerinin içine bakarak konuşuyor:

"...Bunun nedeni de senin tümörden önce, olağandışı zeki, planlı ve analitik düşünce yeteneğine sahip bir kişi olman."

Bernard'ı ele verebilecek tek bir şey olabilir, beni yeterince dikkate almaması, halbuki ben zanlının ve de müvekkilinin eşiyim.

Frederik'e karşı çok nazik ve sevecen, her zaman da böyle davrandı zaten, Frederik'in şimdikinden çok daha hasta olduğu dönemde bile. Üzerindeki gömleğinin omuz kısmı biraz dar gibi duruyor, o omuzlara sıkı sıkı sarılmanın nasıl bir his uyandırdığını iyi biliyorum.

"Iowa Kumar Testi'nden teşhis yollu yararlanma hususunda bazı sorunlar ortaya çıkmış" diyor. "Kısaca söylemek gerekirse, testin saptadığı irrasyonel davranışları sergileyenler, yalnızca orbifrontal korteksi hasarlı kişiler değil. Birçok sağlıklı insan da o kart destelerinin önüne oturunca, hasta grubundakilerle tıpatıp aynı hataları yapabiliyor. Onlar da kumarda servet kaybediyor, her türlü sağduyudan ve sorumluluk duygusundan yoksun insanlar bunlar. Ve bu insanlar böyle diye, işledikleri suç affa uğramıyor."

Frederik soruyor:

"O zaman ne olacak şimdi?"

"Lone, kararı temyize gönderebileceğimiz daha yüksek bir yargı organı olmadığını söylerken haklı. Ancak bu bir mahkeme kararı değil. Adli Tıp Kurulu'na pekâlâ başvurabilir ve raporda gözlerinden kaçan bir husus olduğunu öne sürebiliriz.

Ama gerçekten gözden kaçan somut hususlara işaret edemezsek bunu yapmanın bir anlamı yok tabii."

"Ben onlara her şeyi anlattım."

"Mesela, sekreterin çıkıp da sende dramatik bir kişilik değişimi olduğunu gözlemlediğini açıklarsa veyahut uzun yıllar birlikte çalıştığın, sana yakın başkaları böyle bir açıklamada bulunabilirse, o zaman..."

"Ama hepsi okulda çalışıyor. Hepsi Laust için çalışıyor."

Ben araya giriyorum:

"Yani sen şimdi bize, okulun çalışanlarını, okul idaresinin aleyhine bir ifşaatta bulunmaya ikna etmeye çalışmamızı mı öneriyorsun?"

"Evet."

Bana şöyle bir bakıp, sonra yine tüm dikkatini Frederik'te toplayarak devam ediyor:

"...Eğer iyi niyetli olarak hareket ediyorsak ve sen suç ânı öncesindeki sürede sahiden görünür bir değişim sergilediysen, o zaman eski iş arkadaşlarından bunu fark edenlerin arasından, yüksek sesle de söyleyebilecek bir iki kişi çıkabilir."

Bana o kısacık baktığı an zarfında, beni hayatından nasıl dışlayabileceğini de anladım. Hasta karısını her şeyin üzerinde tutan, ne yüce gönüllü bir insan olduğunu.

Flört etmiyoruz. Sevimli görünmeye bile çalışmıyorum, o da bana hoş görünmeye çalışmıyor. Hepsi bu. Kesin son.

"Yakın çalıştığın ve görüşebileceğimiz biri geliyor mu aklına?" diye soruyor Frederik'e.

"Ofiste üç sekreter vardı. Eğer onlara sormayı düşünürsek, Trine'yle başlayabiliriz."

Artık hiçbirimizin –Niklas, Thorkild, Vibeke veya ben– savuşturabileceği bir durum yok. Niklas, Emilie'yle ve diğer arkadaşlarıyla hep dışarıda; Frederik'le ben de ya yatakta ya da

televizyonun karşısındaki kanepede yatıyoruz; iki talihsiz köpek gibi siniyoruz olduğumuz yere, yeter ki birazcık sıcak olsun, biraz da bacağımızı uzatacak bir yer olsun.

Müzayede evi en pahalı mobilyalarımı ve tablolarımı alıp götürdükten sonra, odalarda dolanıp dururken, bomboşluğa tekrar tekrar çarpıp duruyorum, bir zamanlar üzerine titrediğim onca şeyin durduğu ve şimdi çırılçıplak kalmış köşelere. Bir bakıma bu bana daha somut, daha gerçek geliyor. Frederik'in ruhu yok artık ve bizim onca zamandır bildiğimiz şeyi, artık herkes görebiliyor: hayatımızdaki bomboşluğu.

Ama her halükârda bir kanepe edinmemiz lazım, sonra bir yemek masası ve birkaç sandalye; pazar öğleden sonra, arabanın arkasına römorku takıp Frederik'le birlikte kayınvalidelere gidiyoruz, bodrumlarında duran eski mobilyaların arasından bir şeyler seçmek için.

Eski günlerde olsaydı, Vibeke biz geliyoruz diye güzel bir kek yapardı ama geçen haftayı yatakta hasta geçirdi. Eski günlerde olsaydı, ben de bir kek yapıp götürürdüm; fakat hiç halim yok, onun için pastaneden bir kek aldım.

Akşam çayı zamanı gelince, Vibeke, benim keki masaya koyuyor, yanında da onun aldığı hazır kek duruyor. Onunki benimkinden epey daha pahalı.

"Benim kek getireceğimi pekâlâ biliyordun" diyorum.

"Evet, ama bunu görünce dayanamadım. Kötü mü oldu, bak şimdi iki kekimiz var."

Neyse ki dürtü kontrolü yetim daha fazla uzatmayacak kadar sağlam ama bundan sonra hep böyle mi olacak? Oğlu onu değil de beni mahvetti diye, hayatımın geri kalanında hep böyle aşağılanacak mıyım?

Geleli daha sadece beş dakika oldu ve ben bir iki dakika yalnız kalabilme ihtiyacı duyuyorum.

"Ben bir koşu bodruma inip şu yemek masasına bir bakıyorum" diyorum.

Ve saniyesinde kalkıp kapıya ulaşıyorum ama tam kapıdan geçerken, arkamdan Frederik'in sesini duyuyorum:

"Peki ama, hep birlikte insek olmaz mı?"

Maaile merdivenlerden inerken, kocamın laçka empati gücüne içimden küfürler yağdırıyorum.

Sakinleş. Sakinleş. Sakinleş.

Tenis oynuyorum, kortun toprak zeminine çarpan toplar, alçalan güneş. Yine kurtuluş hayallerimin için dalmak istiyorum. Frederik'le beraber salıncak kanepede oturuyoruz, akşam vakti, komşunun verdiği bahçe partisinden kaçıp gelmişiz. Mutluyuz. Sıhhatli Frederik var yanımda. En önemlisi bu. Ben Sıhhatli Frederik'le yalnız kalmak istiyorum. Gölün etrafında yürüyüş yapıyoruz. Ve yanımdaki Sıhhatli Frederik.

Fakat hayallerim artık daha fazla açılmıyorlar bana. Beni daha derinlere alıp götürmüyorlar: salıncak kanepede ne Frederik'le otururken ne de Bernard'la.

Thorkild'le Vibeke ıskartaya ayırdıkları eski püskü eşyaları bodrumdaki bir odaya üst üste yığmış. Arkalarda bir yerde, bir yemek masasıyla sandalyeler olmalı.

"İşinize yarayacaklarına seviniyorum" diyor Vibeke. "İyi ki saklamışız. Pek ahım şahım bir şey değil ama babanla benim ilk yemek masamızdı."

Bu teklife evet demekle delilik mi ettim? Başka bir yerden de ödünç mobilya bulabilirdik. Vibeke'lerin eşyalarını evimden içeri sokmak istemiyorum, artık bundan eminim, yoksa azap çekeceğim.

Yemek masasının önü öyle tepeleme hurda eşya dolu ki, bir şey görmeye imkân yok. Frederik tam kapının arkasında duran bazı sandalyeleri dışarı çıkarıyor, sonra iki koca karton kutuyu yakalayıp onları da dışarı taşıyor, iki bavul ve bir blender da aynı yeri boyluyor.

Vibeke atılıyor:

"Dur dur. Sadece bakacaktık, o kadar. Çay sıcak, yukarıda bizi bekliyor."

Frederik'in gözlerinde huzursuz bir enerji var:

"Ama masaya bakmayacak mıydık? Buraya onun için indik."

Bir koltukla cebelleşmeye başlıyor, sonra bir derin dondurucuyla.

"Gel, çıkıyoruz" diyor Vibeke. "Frederik, hadi gel."

O cevap vermiyor, derin dondurucuyu ha babam itmeye uğraşıyor.

Vibeke sesini yükseltiyor:

"Frederik, hemen dedim. Gel, yukarı çıkıyoruz!"

Fakat o bizimle gelmiyor. Şimdi Thorkild ve Vibeke'yle yalnız başıma oturmak zorundayım.

"Senin kek de nefis görünüyor" diyor Vibeke, yerlerimize yerleştikten sonra.

"Ama seninki kadar nefis değil" diyorum. "Bunu kim olsa görebilir."

Bernard'ın Frederik'i kurtarma planına ikimiz de inanmıyoruz. Sırada hapis ve sonra işsizlik var. Plandan medet uman tek kişi Frederik. Kaldı ki, depresyon halinin, onca depresyon ilacının, beyin hasarının mahvettiği empatinin ve münasebetsiz çağrışımların balçık gibi birbirine bulaştığı kafasında, neyin ne olduğunu tam kestirebilmek de olanaksız.

Bakışlarım yemek odasından oturma odasına doğru kayıyor, iki duvar boydan boya, koyu ahşaptan koca bir kitaplıkla kaplı. Daha önceki ziyaretlerimizde, bu odalardan kaçıp kaybolmaya çalışırken, Thorkild'in kitaplarını epey karıştırdım. Çoğu tarih kitabı, özellikle 18. ve 19. yüzyıl Danimarka tarihi hakkında. Thorkild'in eğitimci olarak yüksek bir kariyeri olsa da üniversitede tarihçi olarak akademik bir kariyer yapmamış olmak, içinde hep ukde kalmış.

"Öbür kekten de tatmayacak mısın?" Vibeke kek bıçağını kapıp, kendi kekinden bir dilim kesmiş, tabağıma koymak üzere.

"Hayır, teşekkür ederim, bu aralar ağaç çileği yemekten gına geldi."

Yeniden bir sessizlik. Zaman zaman sessizlik, Frederik'in bodrumdan gelen gürültüsüyle kesiliyor. Biz bugün pazar gezmesi için evden çıkmamışız ama sanki evin havasını da yanımıza alıp getirmişiz gibi.

Thorkild'in kaşığı tabağa çarptıkça şıngırdıyor. Sesi neşeli çıkıyor:

"İnsanın en iyi dostları aslında birlikte susabildikleri kişilerdir."

Vibeke pes etmiyor:

"İstersen ağaç çileklerini ayırabilirim?"

"Hayır!"

Sesim sert çıkıyor, biliyorum.

Tam o anda Frederik içeri giriyor, elindeki, Avrupa felsefe tarihi hakkındaki bir kitabı masaya bırakıyor.

"Bunu buldum."

Vibeke, Frederik'in tabağına tepeleme kek doldurmakla meşgul. "Eminim, iki büyük dilimi halledebilirsin sen."

Frederik babasına dönüyor:

"Evin her yanı Mia'nın gelişigüzel bıraktığı nörofelsefe yazılarıyla darmadağın. Bari ben de panzehir niyetine bunu okurum."

"*Ben mi* gelişigüzel etrafa bırakıyorum?! *Ben mi* etrafı darmadağın ediyorum?! *Senin* o hoparlör plakalarını kaç kere kaldırmak zorunda kaldım ben, söylesene, üstüne üstlük bir de?.." Burnumdan soluyorum ama yine de cümlenin ortasında zınk diye duruyorum, neye yarayacak ki.

Ama Frederik aynı şevkle devam ediyor:

"Mia yeni beyin araştırmalarının, iki bin beş yüz yıllık tarihi olan felsefeyi rafa kaldıracağına inanıyor" diyor. "Ancak özgür irade meselesi, o zaman da bugünkü gibiydi. Yeni bir şey yok. İki bin beş yüz yıldır bir şey olduğu yok."

Tek verebildiğim karşılık:

"İki defa, 'iki bin beş yüz yıl' dedin. Yine tekrara düşüyorsun " oluyor, en sakin sesimle.

Kimsede bir tepki yok. Sanki hasta olan benmişim gibi. Thorkild uzanıp kitabı alıyor, sıkı sıkı tutup sevgi dolu bakışlarla inceliyor:

"Eğer ilgileniyorsan, ödünç alabileceğin bir sürü başka kitabım da var... Bu neden bodruma inmiş acaba? Orada olmaması gerekir." Elini kitabın kapağında okşarcasına gezindirirken, düşünmeden edemiyorum, Vibeke'ye böyle dokunduğunu hiç görmedim. Sayfaları şöyle bir karıştırıyor, sona kitabın üzerine eğiliyor ve dalıp gidiveriyor.

Vibeke kek dolu tabağı Frederik'in önüne bırakıyor:

"Peki, *sence* nasıl, Frederik? Sen insanoğlunun özgür bir iradeye sahip olduğunu düşünüyor musun?"

"Çetrefil bir soru. Şimdilik tek düşündüğüm, insanın aptalca bir şey söylememeye gayret etmesi gerektiği."

Thorkild başıyla onaylıyor, kendinin de amentü bellediği şey, bundan mükemmel ifade edilemezdi.

Hık demiş birbirlerinin burnundan düşmüşler. Ses tonları, Halling ailesinin basmakalıp, donuk ben bilirimciliği, yirmi yıldır suratıma savurdukları o ince hesapla işlenmiş saldırganlıkları.

Benim burada ne işim var? Bunca şeye rağmen, bu içine kapanık aile meclisinde oturup kalmayı nasıl sineye çekebiliyorum ben?

Frederik hızlı hızlı yiyor ve bitirir bitirmez de yine bodruma yollanıyor. Biz de arkasından gidiyoruz ve Frederik'in kayınvalidemle kayınpederimin ilk yemek masasını ve de sandalyeleri sonunda bulup çıkardığını görüyoruz.

"Ben bu mobilyaları biraz daha farklı hatırlıyordum" diyorum. "Sanırım biz bunları almasak daha iyi. Yine de teklifiniz için çok teşekkürler"

Thorkild üsteliyor:

"Alın canım şunları, daha iyi bir şey bulana kadar hiç olmazsa."

Ve Frederik hiçbir şeyi anlayamayacak kadar hasta. Ellerini tıpkı babası gibi iki yandan beline dayamış duruyor:

"Evet ya, başka bir şey bulana kadar kullanabiliriz."

Thorkild'in bodrumda Frederik için bulup çıkardığı üç felsefe kitabını daha yanımıza alıp yukarı çıkıyoruz, kitaplardan biri çağdaş bir İspanyol filozofuna aitmiş. Salonda hepimiz bir yere çöküyoruz ve ben bir an önce buradan çıkıp gitmeyi sabırsızlıkla beklemeye başlıyorum.

Thorkild söze başlıyor:

"Konu hazır İspanya'dan açılmışken... Vibeke'yle ben, acaba Niklas için yapabileceğimiz bir şey var mı, diye düşünüyoruz?"

Bak bunu hiç beklemiyordum.

Niklas hem yazılı hem sözlü İspanyolca sınavından dört aldı ama öbür notları iyi. Frederik ufakken, Vibeke'yle Thorkild onun en yüksek ortalamayı tutturması için epey uğraşırmış, onu kendileri çalıştırırmış ve bütün o emekleri şimdi güme gidince, anlaşılan Niklas'ı, gelecek "harika çocuk" projelerine aday seçmişler ki, şimdi sıra benim öz oğlumu doğru dürüst yetiştirememekle suçlanmama geliyor.

Lafı Vibeke alıyor:

"Belki Niklas'ın biraz huzura ihtiyacı var, bütün bu taşınma hengâmesinden filan biraz uzak kalmaya. Birkaç gün başka bir yerde kalsa belki ona iyi gelirdi, öyle değil mi?"

Sandalyemden fırlıyorum:

"Hemen kesin şunu! Siz hızınızı alıp bir sakinleşene kadar daha hangi ithamları dinlemek zorundayım söyler misiniz bana?"

Vibeke yine korkmuş gibi görünüyor.

"Kek yüzünden mi?" diye mırıldanıyor... "O keki almakla yanlış yaptığımı gerçi düşünmüştüm ama sonra..."

"Kek yüzünden filan *değil*, lanet olası! Siz, benim ağzımdan çıkanı hiç duymuyor musunuz, tanrı aşkına?!"

Kapıya doğru gidiyorum:

"Ve sen Frederik! Annen bana böyle meydan okurken, bir kerecik de olsa beni savunamaz mısın ha?"

Cep telefonum çalıyor.

Ekrana bakıyorum ve ağzımdan kaçıveriyor:

"Bernard arıyor."

Herkes susuveriyor. Sanki hepimizin öteden beri beklediği buymuş gibi. Sanki ölüm kalım savaşı sandığımız şey aslında sudan tasalarmış gibi, ta ki Bernard tekrar arayana kadar.

Tuşa uzanırken parmaklarım titriyor.

"Merhaba, Bernard."

Hafiften bir rüzgâr duyuluyor arka planda, Bernard'ın sesi derinden geliyor:

"Vaktin var mı?"

"Evet."

Kimse kıpırdamıyor; öbürleri oturuyor, ben ayaktayım.

"Konuşabilir misin?" diye soruyor Bernard.

"Evet."

"Lærke'yle beraber Aumessas'dayız."

"Fransa'da mısın?"

Diğerlerinin yüzünde şaşkınlık okunuyor.

"Evet."

"Ama daha bugün ofisine geldik görüştük?!"

"Siz gittikten sonra, bütün toplantılarımı iptal ettim. Lærke'yle dört günlüğüne Aumessas'ya uçtuk."

"Evlilik yıldönümünüz mü?"

"Hayır."

Sesi öyle ciddi çıkıyor ki. Daha önce hiç böyle duymamıştım. Feci bir şey olmuş gibi.

"Lærke mi?"

Frederik ve anne babası gözlerini dikmiş hâlâ bana bakıyorlar. Fakat artık çok uzaktalar. Hızla bakıp geçtiğim eski ve soluk bir fotoğraf gibi.

Ve Bernard'ın ciddi sesini duyuyorum yine:

"Durumu pek iyi gitmiyor. Her zamankinden daha kötü... Bugün seni yeniden görmek beni çok etkiledi."

Aileme birkaç saniye bile bakacak sabrım yok. Hemen buradan çıkmalıyım. Hole koşuyorum, içeridekilere sonra bir yalan uydururum. Fakat burası yeterince uzak değil. Bahçeye, garajın önündeki yola koşuyorum. Oradan da bahçeden dışarıya, sokağa.

Beni artık evden göremezler. Bir kontrol ediyorum. Geri dönünce onlara ne diyeceğim? Bir şeyler bulurum... aksi halde... canı cehenneme.

"Ne oluyor?" diye soruyor. "Telefon etmemeli miydim?"

"Yok, yok. Etmeliydin! Bir şey olmuyor. Dışarıya çıktım o kadar."

Susuyoruz.

"Ama ben bugün ofisindeyken öyle hiç..." diyorum. "Ama biz bir şey yapmadık ki."

"Sen gayet iyiydin. İyi gayret ediyorsun! İkimiz de gayret ediyoruz. Ortak yanımız da bu. Bugün senin her zamankinden daha güzel olduğunu düşündüm."

Tonlarca şey söyleyebilirim şimdi. Ama tek kelime bulamıyorum.

Tekrar soruyor:

"Aramakla yanlış mı ettim acaba?"

"Hayır hayır." Yine hiçbir kelime yok aklımda. "Bernard", diyorum sadece. "Bernard." Yeni bir tarzda söylüyorum. Adını hep böyle söylemeye alıştırmam lazım kendimi. Bundan sonra daha çok böyle söyleyeceğim adını. "...Neredesin?"

"Aumessas'da."

"Evet ama neredesin? Şu anda neye bakıyorsun?"

"Bizim evin epey uzağındayım. Bir saat mesafede. Buradayken ilk kez yalnız kalma ihtiyacı duydum. Bir dağın yamacındaki orman yolunda ilerliyorum. Kestane ve dut ağaçları var etrafta, önümde bir vadi uzanıyor."

Thorkild'le Vibeke'nin sokağındaki otobüs durağının çelikten sundurma çatısı, tretuvar taşlarıyla aynı renk ve de gökyüzüyle.

"Ben de burada, kayınvalidemlerin evinin üç bina ötesindeki otobüs durağını seyrediyorum" diyorum. "Yağmur geliyor gibi."

Gülüşüyoruz. İçimde sanki bir şey silkiniyor ve serbest kalıyor. O neredeyse hiç nedensiz, ufacık kahkahada öyle cıvıl cıvıl, içime öyle işleyen ve öyle gerçek bir şey var ki. Tam yerine oturuyor. Her şey yerli yerine oturuyor.

"Aradığın için teşekkür ederim, Bernard. Aradığına gerçekten çok sevindim. Gerçekten, çok ama çok sevindim."

23

Her şey önümüzde uzanıyor. Geride bıraktığımız hiçbir şey yok. Hiçbir şey, hiçbir şey, hiçbir şey! Bernard ve ben; yirmi bir yaşındayız, güzeliz, sokakta herkes dönüp arkamızdan bakıyor, göğsü dümdüz, kıl yok gibi; sert göğüslerimi göğsüne bastırıyor. Bir ağızdan konuşuyoruz, öyle hızlı hızlı ki, otuz yaşındakiler bile ne dediğimizi anlayamaz. Ailelerimizin yanından taşınıp şehre yerleşeli iki yıl oluyor, geceleri çalı çitlerin üzerinden atlayıp parklara giriyoruz ve göz göze bakışıyoruz, seslerimizin tınısını ve ses taneciklerinin arasındaki boşlukları çarpıştırıyoruz, ta ki birleşip tek olana kadar.

Ve yüksek sesle şarkılar söylüyoruz. Avaz avaz! Çünkü okulumda herkes evine gitmiş. Sonra biri çıkıp da kocaman, gev-

şek minderli, tahta bir ranzanın ve piramit manzaralı posterin bulunduğu, öğretmenlere ait küçücük dinlenme odasının dışındaki bodrum koridorunda sesimizi duysa bile, şarkı söyleyen ve kıkırdaşanların, yatağı gıcır gıcır gıcırdatanların, kesik kesik inildeyenlerin kim olduğunu dünyada tahmin edemez.

Çünkü ben erdem timsaliyim. Hep öyle oldum. Kapı kilitli. Ve şayet tahmin bile etseler, umurumuzda değil çünkü önümüzde bir hayat uzanıyor, Bernard'ın sıcak sertliğini içimde hissettiğim sürece. Burun delikleriyle üstdudağı arasındaki kıvrım, kulak memeleriyle yanakları arasındaki yumuşak oyukluk, kirpiklerinin gölgesi. Kalçalarını daha bir kendime bastırıyorum. Yüzlerimiz öyle yakın ki, dudak dudağa şarkı söylüyoruz:

Yirmi bir yaşında.
H.C. Andersen Bulvarı'nda benzin yakıyoruz.
Koltuğu arkaya yatırmışız.
Pencere kapalı.
Ses seviyesi yukarı.
Yaz havası içeri.
Ben ve o.
Ciltlerimiz pırıl pırıl.
Vay anasını, ne sıcak.

Bodrumdaki dinlenme odasından havalanıyoruz, masmavi gökyüzünden aşağılara, okulun alçak binalarına doğru pike yapıyoruz, geceleri Farum Gölü'nde çırılçıplak yüzüyoruz, etrafımız yirmi bir yaşında arkadaşlarla çevrili. Güneşte yanmış ince vücutlar karanlıkta birbirine karışıyor. Solgun kalçalarımız parıldıyor siyahlığın ortasında ve gölün kıyısında sekiyor, zıplıyor, bir görünüp bir kayboluyorlar. Bizim gibi. Bir görünüyoruz bir kayboluyoruz, perşembe, cuma, bir görünüyoruz, bir kayboluyoruz, cumartesi, pazar, kasıklarımın arasında hayaları bir görünüyor bir kayboluyor.

Bodrum koridorundan aşağı, okul merdivenlerinden yukarı, yaz havası içeri. Vay anasını, burası ne sıcak.

Okulun arkasındaki park yerinde, parmağımla onu işaret ediyorum gülerek.

"Ne?" diye soruyor.

"Fermuar!"

Çekiyor, o da gülüyor.

Hiçbir şey umurumuzda mı sanki.

Ve *biliyorum* işte, Bernard'la Niklas öyle iyi kaynaşabilir ki, yeter ki Niklas ilk şaşkınlık dönemini bir atlatsın. Bernard kiminle olsa kaynaşabilir. Onları yeni bahçemizde badminton oynarken, Niklas'ın bilgisayarının üzerine eğilmiş, birbirlerine yeni şeyler öğretirken, bir akşam alacakaranlıkta kendi başlarına oturmuş, onları en fazla etkileyen fotoğraflardan konuşurken hayal ediyorum.

Ama peki Bernard'ın oğulları? Ben onlarla anlaşabilecek miyim? Bernard bana fotoğraflar ve emailler gösterdi. Onların hasta bir anneleri de olacak daima. Tıpkı Niklas'ın da daima hasta bir babası olacağı gibi. Öfke. Koruma içgüdüsü. Fakat oğulları artık büyük sayılır. Niklas gibi. Bir şekilde hallederim. Mølleåen Irmağı'nda kanoyla geziniyoruz. Bernard'ın evinde oturuyoruz, Lærke özel bir bakım evinde, profesyonel bakıcıların gözetiminde yaşıyor, hayatından memnun. Ve Frederik'ten boşanmam da kolay bir iş, yasal olarak her şey bana kalıyor: paralar, araba, mobilyalar; çünkü banka, Frederik'in payına düşeni, kuruşuna kadar çoktan hesaplayıp el koydu. Geri kalanlar benim payım. Ama ben Frederik'e karşı iyi davranmak istiyorum: Vermem gerekmese de ihtiyacım olmayan bir iki şeyi ona vereceğim.

Kafam gece gündüz mutlu gelecek planlarıyla meşgul, dinlenme odasından çıkmış, eve gitmek üzere okulun arkasındaki otoparkın içinden arabama doğru giderken bile kafamdalar. Bernard bir kısa mesaj alıyor.

"Akşam yemeği hazırlığına yardım etmek istemiş, sütü devirmiş" diyor. "Ofisten eve giderken süt almam lazım."

Bunu öyle üzüntülü bir sesle söylüyor ki. Sanki ne yaptığını tam şu anda anlayıvermiş gibi. Kendine hâkim olsaydı da dişini sıkıp bir süre daha bekleseydi ya?! Zaten seksten, yakınlıktan, eşlikten yoksun sekiz yıl geçirmiş; beklese, o zaman o minik ailesinde her şey eskiye dönecek.

"Sekiz yıl!" diye geçiriyorum yine içimden. Genel engelli bir kadınla geçen sekiz yıl, hiçbir kaçamak yapmadan. Ve bu, düşük libidodan ötürü de değildi, bunu şimdi iyi biliyorum.

Istırabını hafifletebilecek bir şeyler söylemek istiyor canım: "Eğer sen kendini iyi hissediyorsan, bu onun da iyiliği için demektir, Bernard" veya buna benzer bir şey.

Fakat içimde hep öyle bir his var ki, Lærke hakkında kazara yanlış bir laf edersem, her şey o anda biter. Lærke'nin durumu biraz iyiye gitse, Bernard hemen canlanıyor; başka hiçbir şey onu, Lærke'nin durumunun kötüleşmesi kadar kahredemez. Bernard onu asla terk etmeyecek. Ve bu benim kabulüm. Onu gözümde mükemmel bir insan yapan da bu zaten. Ben hiçbir şeyi mahvetmek istemiyorum, ben onların yaşamını iyileştirmek istiyorum, o kadar. Bernard'a şimdi olduğundan da daha iyi bir koca olabilme gücü verebilmek.

"Senin için nasıl zor olduğunu biliyorum" demekle yetiniyorum.

Cumartesi sabahı, merdivenlerden paldır küldür bir aşağı bir yukarı koşan Frederik'in gürültüsüyle uyanıyorum, bir yandan da haykırıyor:

"Kurtuldu! Kurtuldu! İşe yaradı!"

Yatağımın kenarına oturuyor (Bundan böyle onun şişme yatakta, benim de bizim yatakta uyumasına karar verdik). Bugünkü *Politiken* gazetesinin ön sayfasını gösteriyor, iri puntolarla şöyle yazıyor:

"Özel Saxtorph Okulu kurtuldu."

Sonra haber metni: "Özel Saxtorph Okulu'nun varlıklı öğrenci velilerinden bir grup, okula hatırlı bir para bağışında bulunmak üzere güç birliği yaptı. Ayrıca, *Danske Bank* da zorlu ve uzun bir müzakere sürecinden sonra, okulun milyonlarca kronluk borç indirimi talebini kabul etti."

"Bu benim planım! Kurtuldu! Okulu kurtardım!"

Manik ruh halinin başlangıcından bu yana, Frederik'i bu kadar mutlu görmemiştim.

"Kutlamalıyız" diyorum.

Ve bu kelime henüz ağzımdan çıkarken, onun namına, arkadaşlarımızın namına ve kendi namıma henüz sevinir gibi olurken, içim bu tür hislerle kabarmaya henüz başlar gibiyken, gözlerimin önüne Bernard'ın çıplak vücudu geliyor, tam karşımdaki duvarı boydan boya kaplayan, dev bir pornografik poster gibi. Hangi duvara dönsem, orada karşıma çıkıyor.

"Kahvaltı için özel bir şeyler hazırlayayım o zaman" diyorum, bir yandan ne kadar mutlu olduğumu ancak bu mutluluğun bana nasıl yabancı geldiğini, Niklas'ı uyandırıp söylediğimizde onun da nasıl mutlu olacağını ve kahvaltıya ne hazırlayacağımı düşünüyorum. Ayrıca bugün öğleden sonra bodrumdaki dinlenme odasında Bernard'la randevuma geç mi kalacağımı ve Bernard'ın vücudunu da düşünüyorum: kaburgaları, çizgileri, kavisleri, saçları, tüyleri, kırışıklıkları. Hep Bernard'ın vücudu. İlla onun vücudu.

Dipfrizde hem pek bir şey yok hem de olanlar pek sıradan şeyler; ama Amerikan tarzı krep yapabilirim, eskiden kalma bir paket özel mısır unu var ve kreplerin yanına da üzüm ile iyi kalite bir peynir de koyarım masaya, aslında bunları akşama saklamak istiyordum, Helene'yle Henning'i evimize veda yemeğine davet etmiştim.

Gözlerinden uyku akan Niklas'la birlikte ettiğimiz kutlama kahvaltısının büyük bir bölümü, Frederik'in eski arkadaşlarına ve eski elemanlarına yaptığı telefon konuşmalarıyla geçiyor.

Bazılarının nasıl hâlâ telefonu çat diye hemen yüzüne kapattığına, bazılarınınsa yolsuzluğun su yüzüne çıkışından bu yana nasıl ilk kez onunla konuşmaya yanaştığına kulak misafiri oluyoruz. Gazete haberlerinin atladığı şeyleri anlatıyorlar ona: Yeni okul yönetiminin, bankanın tasarrufa gitme talebine uyabilmek için hangi çalışanları işten attığını ve hangi yönetim kurulu üyelerinin, tıpkı Laust ve Anja gibi, hem evlerinden hem de emeklilik birikimlerinden olduğunu.

Benim ekonomik geleceğimiz, daha ne kadar süre bir gelecekten bahsedebileceğimiz hakkında, hiçbir fikrim yok; onun için kendimize Farum Midtpunkt'taki sosyal konutlarda bir süreliğine, bir daire kiralamaya karar verdim. Bu da bizim, sosyal çevremizde dibe vurduğumuz anlamına geliyor, lakin geçici bir çözüm ve onu bizim açımızdan daha kolay katlanılır hale getiren de geçiciliği oluyor zaten. Ve bütün eşyalarımızın paketlenip villayı terk etmemize bir haftadan da az bir zaman var.

Helene'yle Henning'in gelmesine bir saat kala, mutfakta koşuşturup duruyorum; Frederik de salonda oturmuş, telefonda konuşuyor. Saatin kaç olduğunu biliyor ve sofranın da daha hazır olmadığını görebiliyor ama buraya gelip bana yardım etmek aklına bile gelmiyor.

Misafirlerin gelmesine on beş dakika kala, salona gidip konuşmasını kesiyorum:

"Artık bir hareketlensen iyi olur! Daha sofra kurulacak ve şarap açılacak."

Ve çok geçmeden de Henning'in gür sesini ve çın çın kahkahalarını ta yoldan duyuyoruz. Uzun yıllardır inşaat müteahhitliği yapıyor, kendi firması var. Çalıştırdığı usta ve amelelerle arasının ne iyi olduğuyla öteden beri pek böbürlenir durur, görünüşe göre kürekle para kazanmaya kafası iyi çalışıyor. Evleri bizimkinin iki misli, üstelik de göl manzaralı. Evleri dört aydır satılık duruyor. Ekonomik kriz ve düşen konut fiyatları yüzünden Henning son on yıldır ne kazandıysa hepsini kaybetti.

Frederik beyaz şarap koyuyor kadehlere, bugün onun da bir kadeh almasına izin veriyorum. Ameliyattan bu yana ilk defa içki içecek ama Özel Saxtorph Okulu'nu kurtardığı gün de artık bunu hak ediyor.

Henning'le Helene'ye harika haberi anlatıyoruz ve merasimle kadehleri tokuşturuyoruz. Bir yandan da yukarıdan gelen silah ve patlama seslerini dinliyoruz; Niklas'la, Helene'lerin on üç yaşındaki oğlu Severin bilgisayar oyununa dalmışlar bile.

Aslında ben bir sürü güzel anımızın olduğu bu ev için de bir kadeh tokuşturup, veda etmeye niyetleniyordum ama Frederik sözümü kesiyor. Okuldan biraz daha bahsetmek istiyor, dahice kurtarma planından ve yeni okumaya başladığı Avrupa felsefe tarihi hakkındaki o kitaptan. İlk başta anlattıkları hem zehir gibi zekice hem de enteresan geliyorsa da sonra çabucak gına geliyor insana ama o hiç farkına varmaksızın devam ediyor.

Frederik'in gidip geldiği hastane servislerinden birinde, orbifrontal kortekste hafif derecede işlev bozukluğu olan bir kadınla ilk karşılaştığımda, onun hasta olduğunu hiç düşünmemiştim. Laf kalabalığına tek tük de olsa, hiç beklenmedik öfke taşkınlıkları ve tuhaf bir şekilde abes kaçan espriler karıştırsa da hiç önemsemeden, dikkatle dinlemiştim söylediklerini. Konuştu da konuştuydu. Dur durak bilmeden.

Baştan itibaren hep aynı havada konuşmuştu ama o tuhaf, makine gibi konuşması da onun ilk başta düşündüğüm gibi hayat dolu, neşeli ve az buçuk eksantrik bir tip olmadığını belli edivermişti. Kadın ağır hastaydı. Onu uzun süre dinlemek kimi olsa zıvanadan çıkarabilirdi, yanından kaçmak için bir bahane yaratmaya mecbur kalmıştım.

Akşamları sofradayken, Frederik neredeyse durmadan konuşur ama bu akşam Henning'in çenesi de birkaç kadeh içtikten sonra, en az onunki kadar açıldı. Bazen ikisi birden aynı anda konuşuyor, bazen de Henning sesini öyle yükseltiyor ki,

Frederik'inkini bastırıyor, o da kısa bir ara vermeye mecbur kalıyor.

Henning'in bu hali benim için bir sürpriz değil, aslında Helene'nin ona nasıl dayandığına, Frederik'le öteden beri hayret etmişizdir. Dördümüz ne zaman bir araya gelsek, içkiyi fazla kaçırır ve laf ebeliğinden, kimseye ağız açtırmaz.

Tabaklarımızdaki kızarmış köftelerle, çoban salatamızı bitirince, Frederik kadehlerimize yine şarap koyduktan sonra kendi kadehini de doldurmaya başlıyor.

"Frederik, daha fazla içmek istediğinden emin misin?"

Cevap vermiyor, gözlerini benden kaçırıyor ve kadehini dolduruyor.

Oğlanlar bu arada yine yukarıya, vurdulu kırdılı oyunlarına geri dönüyor. Severin'in yatma saati gelene kadar, Niklas'tan evde kalmasını rica etmiştim. Severin ona büyük hayranlık duyuyor, onunla vakit geçirmeye bayılıyor.

Şu aralar hayatımızda öyle büyük değişiklikler oluyor ki ve yalnızca Frederik'le benim açımdan da değil. Henning'le Helene nereye taşınacak? Artık bina yapıp satamadığına göre ne yapacak bu adam? Ağzını aramaya çalışıyorum ama vazgeçmek zorunda kalıyorum. Helene de Frederik'le laflamaya çalışıyor ama o da bir yere varamıyor, vazgeçmek zorunda kalıyor.

İki erkeği bir süre daha dinledikten sonra, ilgimizi ve sabrımızı kaybediyoruz; birbirimize doğru eğilip kendi aramızda, daha elle tutular konularda, daha elle tutulur bir sohbete dalıyoruz. Ancak bundan da vazgeçmeye mecbur kalıyoruz; Henning'le Frederik bizim onları boşlayıp kendi havamıza daldığımızı hissedince, seslerini daha da yükseltiyorlar, tekrar ilgi odağı olmayı başarana kadar.

Dikkatimizi onlara vermemizi istiyorlarsa, neden bize bir iki soru sorup da aralarına almıyorlar da kenara itilmişiz gibi hissettiriyorlar? Ama anlaşıldığı kadarıyla, bizim ne düşündüğümüz ve ne hissettiğimiz onlara vız geliyor olmalı, tıpkı Niklas'la Severin'in salonda değilken ne yaptıklarının vız gel-

diği gibi; ne tabakları masadan toplamayı ne de tatlı servisine yardım etmeyi akıl edebildikleri gibi.

Tatlı olarak frenküzümlü cheesecake yaptım yine. Helene yukarıya, tekrardan bilgisayar oyununa dalmış oğlanlara sesleniyor, benim cheescake'imi biliyorlar, onun için ilk kez olarak, bir defa seslenmek yetiyor.

Frederik'in üstdudağına krema bulaşmış. Diğerlerine fark ettirmeden serçeparmağımla üstdudağımı işaret ediyorum. Ama o anlamıyor. Tekrar işaret ediyorum. Yine bir tepki yok.

"Frederik!" diyorum. Ve yine üstdudağımı işaret ediyorum.

Bana şöyle bir bakıp başını çeviriyor, lafına devam ediyor.

Dosdoğru söylemeye mecbur kalıyorum:

"Frederik, üstdudağına krema bulaşmış."

Nihayet siliyor, hızlı ve oldukça kayıtsız bir el hareketiyle, benimle en ufak bir göz teması bile kurmadan. Attığı nutuğu hiçbir şey durduramaz.

Oğlanlarla pek bir şey konuşamıyoruz, tatlılarını bir çırpıda yiyip bitiriyor ve yine toz oluyorlar.

Her bir yanımda kafayı bulmuş erkeklerle, yemek masasının başında, aynı şeylere defalarca hedef olmuş, katlanmışımdır. Etrafım bana bakan ve benimle konuşan erkeklerle çevrili olsa bile, onların küstah bakışları altında kendimi defalarca, garip bir şekilde göz ardı edilmiş gibi hissetmişimdir ve o anda içimden gelen tek şey, ne tuhaftır ki, hep eve gidip tek başıma televizyonun başına geçmek olmuştur.

Ama Helene ve ben bu akşam bunu sineye çekmeyi reddediyoruz. Ortamı bu sefer biz belirleyeceğiz. Diğerlerine soruyorum, bir zamanlar hepimiz fakir semtlerde, basit, ucuz dairelerde oturuyorduk. Peki, o hayatın da hoş bir yanı yok muydu? Yoksa yirmi bir yaşında olduğumuz ve istenilen her şey sanki öylece önümüze seriliymiş de elimizi uzatsak tutacakmışız gibi geldiği için mi biz öyle sanmıştık?

Sözümü bitiremiyorum, Henning lafımı kesiyor, inşaat işini bırakabilecek kadar çok para kazanıp, sonra kendi teknesiy-

le dünya turuna çıkma planlarından bahsetmeye dalıyor yine. Aynı hikâyeyi dinleyip durduğumuz ilk on, on beş yıl, konu bana ilginç gelmişti fakat son yıllarda tek istediğim, şöyle avaz avaz bağırmak: "Hadi çık o zaman, seni tanrının cezası ya da çeneni kapat! Başkalarının sözünü yıllardır aynı zırvalarla kesmeye bir son ver artık!" Ve Helene'nin diğer kadın arkadaşlarının da aynı şeyi düşündüğünü biliyorum.

Henning'in kendini bu akşam bizim evde, her zamankinden daha rahat hissediyormuş gibi bir hali var. Sanki Frederik'e her zamankinden daha fazla yakınlık duyuyormuş gibi; ancak bu akşam her zamankinden daha çok içtiğinden de olabilir bu. Veyahut kendini burada her zamankinden daha rahat hissettiği için, daha fazla içiyor da olabilir.

Masaya uzanıyor ve tatlının geri kalan kısmının yarısından fazlasını tabağına boca etmeye hazırlanıyor. Bıçağın üzerinde dengelediği koca dilim, servis tabağıyla kendi tabağı arasındaki yolu tam yarılamışken, aniden duruyor. Bana doğru bakıyor:

"Siz bitirdiniz, değil mi? Şu dilimi almamda bir mahsur yok herhalde?"

"Sen rahatına bak" diyorum ama öyle bir ses tonuyla ki, eskiden olsa, Frederik bile aldığı dilimi hemen yerine bırakırdı.

Henning dilimi tabağına koyuyor, hatırlıca bir lokma ısırıyor ve çırılçıplak yoga yapan bir kadın hakkında saçma sapan bir hikâye anlatmaya koyuluyor: efendim, kadın bacaklarını yüz seksen derece açınca, apış arası vantuz gibi yere yapışmasın mı?! Kadın bir türlü ayağa kalkamıyor.

Bir zamanlar, Helene'yle Henning akşam yemeğine gelip gittikten sonra, bulaşıkları Frederik'le birlikte bulaşık makinesine koyardık. Ve mutfakta harıl harıl çalışırken, bir yandan da Henning'in içince nasıl kabalaştığından yakınırdık birbirimize. Ve onu iyice bir çekiştirdikten sonra ben hep şöyle eklerdim: "Ama Helene'nin bir şikâyeti yok." Bunu, doğru olduğunu bildiğimden değil, daha birkaç dakika önce yolcu ettiğimiz

misafirlerimizin arkasından konuşmak bana vicdan azabı verdiği için derdim.

Fakat şimdi...

Henning hikâyesine devam ediyor: Kadının kocası, karşı komşuyu alıp geliyor, adam duvarcı, ikisi birlikte kadını yapıştığı yerden kurtarmaya çalışıyor ama kadın adamakıllı yapışmış. Sonunda duvarcı diyor ki: "Yer fayansını kırmamız gerekecek!" Ama kadının kocası itiraz ediyor: "Sen deli misin? O fayansların tanesi beş yüz kron!" "O zaman onu cinsel olarak tahrik etmen gerekecek, altı iyice ıslanana kadar. O zaman onu kaydıra kaydıra mutfağa çekebiliriz." "Yani onu bu şekilde kurtarabilecek miyiz?" "Hayır, ama mutfaktaki fayansların tanesi beş kron."

Henning kahkahadan iki büklüm oluyor, masaya doğru kaykılıyor ve önündeki kadehi dirseğiyle devirmesine ramak kala, ben fırlayıp kadehi kenara çekmeyi başarıyorum; Frederik de kahkahalardan boğulacak halde. İkisi de gözlerinden yaşlar gele gele, birbirlerinin sırtına vura vura, katıla katıla gülüyorlar.

Ben yüzümü çevirmek zorunda kalıyorum, daha fazla bakamıyorum. Azap duyuyorum, Frederik'in eski hali hatırıma geliyor, geriye hiçbir eser kalmamış o eski hali.

Helene'yle göz göze geliyoruz, bakışlarından şefkat okunuyor, çektiklerimi anlıyor. Hiç olmazsa o var, diye düşünüyorum.

Elimi tutuyor:

"Frederik'in yeniden sağlığına kavuştuğunu görmek ne güzel."

"Sağlık mı?! Sağlıkla ne kastediyorsun?!"

"Onun iyileştiğini görmek. Bu bence taşınmanızdan da daha bir kutlanmaya değer."

Sesimin pek sert çıktığını duyabiliyorum:

"O iyileşmiş değil ki! İyileşmesine daha çok zaman var!"

En yakın arkadaşımın Frederik'i daha iyi tanıması gerekmez mi? Frederik'in, olsa olsa eski halinin kaba ve aptal bir gölgesi olduğunu göremiyor mu?

Helene sinirleniyor, başka türlü de olamazdı zaten. Hayatımın ne halde olduğunu idrak edebilmiş değil ki. Ve o anda içimde sanki onu bir daha göremeyecekmişim gibi bir his uyanıyor.

İki erkek, tabiatıyla bir şeyin farkında değil. Henning lafı yine tekneyle dünyayı dolaşmaya getiriyor, bar bar sesi Frederik'in yarı bitmiş hoparlörleri hakkındaki nutkunu bastırıyor; bu işin sonunun kötü biteceğini şimdiden görebiliyorum ve nitekim Frederik yumruğunu masaya indirip haykırıyor:

"Şu tekneyle dünyayı dolaşma zırvasını kes artık! Saçmalığın daniskası olduğunu hepimiz biliyoruz!"

"Ne?"

"Hiç olmayacak bir şey. Mia'yla yüzlerce defa konuştuk bunu!"

"Bal gibi de olacak! Helene'yle beraber tekneye atlayıp..."

"Sana şunu artık kes dedim, değil mi?"

"Karayipler'den denize açılacağız, sonra güneye doğru..."

"Bu odada kimse bu konuda bir kelime daha duymak istemiyor! Her halükârda ne Mia'nın ne de benim buna niyetimiz var!"

Onu sakinleştirmeye çalışıyorum ama sesimi duyurmama imkân yok, Henning şimdi sandalyesinden fırlamış, daha da bas bas bağırıyor:

"Benimle böyle konuşamazsın, seni lanet olasıca!"

Şimdi ne olacak? Dövüşmeye mi başlayacaklar? Bu kadar ahmaklaştı mı bunlar? Henning her üçümüzü birden benzetir alimallah; ama Frederik oralı değil:

"Defol! Siktir git denizine sıç o zaman!"

"Ne?"

"Evet, öyle, nasılsa denize açılacaksın! İşini orada hallet! "

Ben atılıyorum:

"Frederik!"

Helene atılıyor:

"Henning!"

Sanki ne olduğunun farkında olmayan, iki hantal, aptal köpeği parka çıkarmışız gibi. Tasma kayışlarından daha sıkı tutmalıymışız gibi. Şimdi asıldık, çekiyoruz da çekiyoruz ama artık çok geç.

Niklas kapının eşiğinde beliriyor. Bana göz kulak olmaya mı geliyor? Nasıl da hep çabucacık ortaya çıkıveriyor, inanılacak gibi değil.

Frederik'le bir hafta daha aynı çatı altında yaşamaya katlanabilecek miyim? Helene yirmi yıldır Henning'e nasıl dayanabildi acaba?

Sonra pat diye, Henning'in havası değişiveriyor. Kah kah gülerek, Frederik'e sarılıyor:

"Senin bir kadeh daha şaraba ihtiyacın var! Ha ha ha."

Frederik de Henning'e sarılıyor:

"Senin de. Ha ha ha."

"Hiç şüphen olmasın. Ama önce sen buyur."

Ben atılıyorum:

"Frederik'in bu akşam daha fazla içmesinin iyi bir fikir olduğundan emin değilim ben."

Frederik bana tedirgince bakıyor. Birkaç saniye önceki saldırganlığından eser kalmamış bile:

"Bırak şimdi ama. Daha doğru dürüst bir şey içmedim."

"Frederik, sen hastasın!"

"Ne olursa olsun, biraz daha alacağım ben."

"O zaman bak beni mecbur edeceksin, yine..."

Frederik gülerek karşılık veriyor:

"Misafirimiz kendine can yoldaşı istiyor. Ona da hayır diyemezsin! Zaten onu az önce feci şekilde kırdım! "

Ve Henning ekliyor:

"Öyle. Ha ha ha. Kocan benim daha henüz kalbimi kırmışken, sen de çıkıp bana hayır diyemezsin yani! Olur mu ya! Beni öyle kırdı ki. Ha ha ha."

Frederik mutfağa doğru yola çıktı bile:

"Şarabı ben kendim bulurum."

Henning koca pençesini Frederik'in omzuna koyuyor:

"Ben de seninle geliyorum."

Niklas da kapının aralığından kaybolmuş. Helene'yle ben salonda yalnızız. Yavaş yavaş, derin derin bir soluk alıyorum. Helene da aynını yapıyor. Sonra konuşuyor:

"İkimizin kocası da hep üst düzey yönetici pozisyonlarında çalıştı ama biz neden olamadık, söyler misin?"

Ben de onun gibi gülmeye gayret ediyorum fakat yeni yaşamımda yapayalnız kalmış olduğum hissi hâlâ içimde.

Kocalarımız tıpkı çocuklar gibi pıt diye bir darılıp, bir barışabilseler bile, bizim bunu yapabilmek için kendimizi zorlamamız gerekiyor. O anda aklıma, hakkında bir yazı okuduğum beyin hasarlı adam geliyor. Adam, sahibi olduğu küçük bakkaliyesine gelen müşterilerine hep kaba saba konuşurmuş ama bunu öyle iyi niyetli ve şaka yollu yaparmış ki, onun sırf bu hali müşterileri dükkânın müdavimi yapmış. Adam ufak yollu bir beyin kanaması geçirdikten sonra, müşterilerine yine eskisi gibi davrandığına inanarak, kaba şakalarına devam etmiş ama bu şakaları karşı tarafa sempatik gösterebilecek, ince hareketlerden eser yokmuş artık: en doğru anda, belli belirsiz bir tebessüm, başı çeviriş şekli ve lafını bitirince önüne eğmek gibi şeyler. Karısı ona davranışlarını değiştirmesini, müşterilere daha alelade, sessiz, kendi halinde bir bakkal gibi davranması gerektiğini söylemeye çalışırmış ama adam bu sefer karısına köpürürmüş. Ve dükkân iflas etmiş.

Bu da aklıma başka bir şey getiriyor: Henning'in müteahhitlik şirketi son yıllarda neden zarar etmişti acaba? Ekonomik krizden diyorlar ama bu doğru mu?

Gayet candan ve alttan alan bir ses tonuyla soruyorum:

"İlk tanıştığınız günlerde de Henning akşam yemeği davetlerine gitmekten şimdi olduğu kadar hoşlanır mıydı?"

Fakat Helene cin gibi. Hemen cevabı yapıştırıyor:

"Şu anda aklından ne geçtiğini *gayet iyi* biliyorum. Ama Henning'le bana karşı, diğerlerine yaptığın gibi davranmaya hiç kalkma."

"Hayır canım, ben sadece..."

"Erkek milleti öyle işte."

İtiraz ediyorum:

"*Bütün* erkekler değil ama."

Cevap verirken, gözleri şaka yapıyormuşçasına pırıl pırıl parlıyor ama söylediğinin şakalık bir yanı yok:

"Sen herhalde erkekleri pek iyi tanımıyorsun."

"Ama Frederik hastalanmadan önce hiç de öyle değildi."

Susuyoruz ve mutfakta bağıra çağıra konuşan erkeklere kulak kabartıyoruz.

Helene öne doğru eğiliyor:

"Mia, bunu sana nasıl söyleyeceğimi bilemiyorum."

"Evet?"

"Belki de Frederik, onu şimdi hatırlamak istediğin kadar mükemmel bir koca değildi her zaman."

Bu akşam onunla bu konuda bir tartışmaya doğrusu hiç giremem:

"Evet ama, Bernard da öyle değil, sonra bu hatırladığım bir şey de değil, şu an olan bir şey. Yani bildiğim bir şey."

"Ya, evet, elbette! Bernard'ı unutmuştum... Bernard! Yeryüzündeki her şeyin yüce, nurlu istinası."

Ağzımdan çıkana dikkat etmeliyim. Yanlış bir tek kelime, yanlış bir duraksama veya yanlış bir yüz ifadesi, Bernard'ın sırf kurtarıcımız olmakla kalmadığını anladı demektir.

"...Ama o olağanüstü mükemmel Bernard'ın haricinde" diye devam ediyor. "Erkek milleti öyle işte." Kadehinden büyük bir yudum alıyor. "Alışacaksın buna. Veyahut da bekâr kalacaksın."

Mutfaktan kahkahalar geliyor, şimdi de en koca burunlu Danimarkalı erkek politikacının kim olduğunu tartışıyorlar

bağıra çağıra. Sanki şimdi iki değil, *üç tane* erkek sesi geliyor içeriden. Bir misafir daha mı geldi acaba?

Ayağa kalkıyorum, Helene de peşimden geliyor.

Mutfaktaki donuk ışıkta, Niklas'ın mutfak tezgâhında, Henning'le Frederik'in arasında oturduğunu görüyoruz. İri, kıllı ellerini tezgâhın üzerine dayamış. Benim Niklas'ıma benzemiyor artık.

O yeni tok ve kalın sesiyle, gümbür gümbür gülüyor:

"Peki, Bertel'in* gaga burnuna ne dersiniz? Ha ha ha."

* Bertel Haarder. Çeşitli bakanlıklar yapmış, deneyimli bir politikacı. Halen milletvekili. (ç.n.)

24

Bernard'ı öpüyorum, yeni mutfağımızdayız, bizim eski villadakinden hem daha büyük hem de çok daha donanımlı.

Farum Midtpunkt aslında garip bir getto ve bu sadece o koca beton apartman bloklarının cepheleri, mimari bir deney kabilinden, paslı demir levhalarla kaplı olduğu için değil. Yoksa daireler gayet modern ve konforlu, hepsinin koskoca terası var ve blokların etrafı bakımlı yeşil alanlarla çevrili. Ancak kiralar öyle yüksek ki, bu kirayı verebilenler zaten çoktan kendilerine müstakil bir ev satın alıp taşınmışlar. Ve şimdi bu bloklarda belli bir sosyal grup yaşıyor. Belediyeden kira yardımı alan veya kiraları tamamen belediye tarafından karşılanan

dar gelirliler: maluliyet maaşı alan özürlüler, göçmenler ve tek ebeveynli aileler.

Farum denen, sarı tuğladan villaların, özel bisiklet yollarının ve binlerce yemyeşil alanın oluşturduğu banliyö rüyasının yanı başında, Midtpunkt blokları her şeye tepeden bakıyor. Yerel gazetede yayımlanan okur mektuplarına ve suç haberlerine bakılırsa, bu bloklar, sigara tiryakilerinin katran rengi ciğerleri misali, çiçeği burnunda, sarışın banliyömüze verse verse nefes darlığı verebilir. Fakat iş yerimdeki deneyimlerine dayanarak, bunun gerçeğin tümünü yansıtmadığını biliyorum: Midtpunkt'ta yaşayan çocukların birçoğu çalışan ailelerden geliyor, bu ailelerin çoğu da bu konutlarda yaşamaktan hoşnut. Tek sorunlar, eş dostun onlara akşam karanlık çöktükten sonra misafirliğe gelmekten çekiniyor olması.

Bernard kasıklarını kasıklarıma bastırıyor ve giysilerin altından penisinin sertleştiğini hissediyorum. Bir elimi mutfak tezgâhına, üst üste yığılı duran tabakların hemen yanına dayayıp destek alıyorum.

Sokak kapısı açılıyor. Frederik'le Niklas'ın ayak sesleri, ağır ağır salona doğru yaklaşıyorlar, ağır bir şey taşıyorlar.

Bernard'la birbirimize bırakıyoruz, ben hemen hole fırlıyorum:

"Süpersiniz" diyorum. "Merdivenlerden çıkarmak zor olmadı mı?"

"Onun için o kadar zaman aldı ya. Siz neyle meşgulsünüz?"

"Mutfağı yerleştiriyoruz. Çok güzel olacak."

Niklas sesini çıkarmıyor. Arkadaşlarından bazılarına, taşınma işinde bize yardım ederler mi bir sormasını istemiştim ama oralı olmamıştı.

Frederik, benimle Bernard'ın halinden bir şey anlayamayacak kadar hasta; şüpheleri saman alevi gibi, bir anlık. Sonra, Bernard'ın taşınmamıza yardım etmek isteyen yeni bir yakın dost olduğuna kolayca ikna edilebilecek kadar da bön.

Fakat Niklas bir şeyler anlıyor mu acaba? Yeniyetmelerin kafalarındakini kestirmek zor: Bazen her şeyi fark ediveriyorlar, bazen de hayret verecek derecede bön oluyorlar, ebeveynlerinin aşk hayatı konusunda böyledirler herhalde?!

Bernard'ın dışında, destek grubundan Andrea da evvelsi gün gelip eşyaları toplamaya yardım etmişti, sonra Helene'yle Henning de dün birkaç arkadaşlarıyla –onlara henüz sırt çevirmemiş olanlar– yardıma geldiler ve tabii kayınvalideyle kayınpeder de sık sık buradalar.

Bernard'la ben, bu takır takır boş odalarda, kendimizi ele vermeden dolanmak zorundayız. Fakat elini tam arkamda şöyle bir kaldırsa, hemen hissediyorum; kitaplığa bir adım yaklaşsa, hemen hissediyorum; bir kutuyu tutup kaldırmadan veya kocama ya da oğluma seslenmeden önce, derin bir nefes alacağını adım gibi biliyorum.

Mutfağa geri gidince ona dönüp, "Yuvarlak bardakları şu rafa koymayı düşünüyorum" diyorum.

Taşımakta olduğu, içi tabak ve bardak dolu koca kutuyla denge sağlamak için hafif arkaya doğru eğiliyor. Kolundaki kaslar iyice gerilip sertleşiyor:

"Onları kadehlerden daha fazla mı kullanıyorsunuz?"

"Yoo."

"Tamam, onları buraya koyabilirim" diyor. "Ama asıl kadehleri buraya koysam daha rahat yetişirsiniz."

Elimdeki toz bezini hiç nedensiz çekeleyip duruyorum:

"Evet, daha iyi olur. Hepsi aynı rafa sığacak mı?"

"Hmm. Alttaki rafa ne koyacaksın?"

"Tabakları."

Elindeki kutuyu yere bırakıyor, çömeliyor, bir eliyle dolap kapağının üst kenarını tutuyor. O güzel eliyle, öyle yakınımda ki.

"Fakat tabaklar öyle fazla yer tutmaz." Dolabın içine bakıyor, doğrudan yüzüme bakmamak için kendine zor hâkim olduğunu hissedebiliyorum.

"O zaman tabakları sağ tarafa koyabiliriz" diyorum, çok hızlı konuştuğumun farkındayım. "Ve kadehlerin geri kalanını da onların yanına." Saçmalıyorum ben. Toparlanıp sakinleşmem lazım: "Hayır, kadehleri oraya değil de şuraya koyalım."

Ama sakinleşmek ne mümkün!

"...Ve yuvarlak bardakları da oraya. Yer kalmayan bardakları da şu tarafa koyarız."

"Ve ufak tabakları da buraya, değil mi?" Büyük tabakların yanını işaret ediyor fakat ben işaret ettiği yere bakacağıma, koluna bakmaktan kendimi alıkoyamıyorum. Onun çıplak el bileğini dişlemenin nasıl bir his olduğunu biliyorum; o bileğin yumuşacık, bembeyaz derisinin hassas göbek derime sürtünüşü nasıl bir his, biliyorum.

"Tabii, aynen. Ufak tabaklar orada dursun."

Öyle yorucu iş ki! Ben de şöyle bir yere, tam yanına oturabilsem. Bir dakikacık.

Niklas kafasını mutfak kapısından içeri uzatıyor:

"Babamla beraber hoparlörleri yukarı taşıyoruz şimdi"

Bernard atılıyor:

"Ben de geliyorum."

Sonra kayboluyorlar ve ben yine yere çöküyorum, Bernard sanki hâlâ burada mutfaktaymış gibi.

Şayet Farum Midtpunkt'tan başka herhangi bir yere taşınmayı düşünseydik, Frederik'in kendine ait bir odası olacak kadar büyük bir yer bulmaya mali gücümüz yetmezdi ve Stationsvej'deki eski evde olduğu gibi, sayıları durmadan artan elektronik ıvır zıvırın ve testere talaşının ortasında yaşamaya nasıl devam edebileceğimi düşünmek bile bana dehşet veriyordu. Şimdi dört odamız var, Frederik odalardan birinde kendi başına yatacak ve bütün o alet edevat hengâmesi de o odada onunla kalacak.

Mamafih Frederik'in hoparlör yapma hevesi de eski hızını kaybetti. Bu konuyu artık pek ender açıyor ama öte yandan, onda ilk başta bu hevesi uyandıran şeyin hastalığı olduğunu da kabullenmeye yanaşmıyor. Arada bir yine hoparlörlerine dalsa

da bunun daha ziyade şanına gölge düşürmeme ve aylardır o hoparlörlerle cebelleşmesinin olumlu bir tarafı da olduğu kanısını koruyabilme çabasından kaynaklandığını düşünmeden edemiyor insan.

Erkeklerin sesi şimdi holden geliyor, apar topar ayağa kalkıyorum.

"Müzik dinleme yetisini yitirmenin ne korkunç bir şey olduğunu anlayabiliyorum" dediğini duyuyorum Bernard'ın. "Bunu tekrardan kazanabilmek için insan elbette elinden geleni yapmaya çalışır."

Hoparlör kasalarından birini Frederik'in odasında yere koyarlarken güm diye ses çıkıyor. Frederik, Bernard'a karşılık verirken sesi sakin ve garip bir biçimde eski Frederik'inkine benziyor:

"Evleri daha güzel görünsün diye didinip duran insanların yanında, benim, evimde güzel bir akustik olsun diye yaptıklarım devede kulak kalır... Görme duyusuna hitap etmeye odaklanma hevesi de ne oluyor? O canım milyoner villalarının içine bir gir, leş gibi kokar, stereo ses sistemleri kulak tırmalar."

Frederik'in iyi ses kalitesi hakkındaki ufak nutuğunu daha önce de dinlemiştim fakat sesi bu sefer pek aklı başında çıkıyor. Bernard onun en mantıklı ve sağlam taraflarını harekete geçiriyor, onunla bir akran gibi konuşuyor. Ve anlaşılan, hoparlörler hakkında da bir alay şey biliyor.

"Peki ya bunların yerine, şerit hoparlör ya da elektrostatik hoparlör yapmayı hiç düşünmedin mi?" diye soruyor.

"Evet! Tabii! Elbette düşündüm!" Ama Frederik yine de somut teknik bir soru karşısında sesini birden yükseltmeyecek kadar kendine hâkim olabilecek derecede sıhhatli değil. "Çok zor bir seçim, belki sonradan pişman da olacağım. Ancak son on yıl zarfında dinamik yapılı hoparlörlerde* öyle büyük bir ilerleme kaydedildi ki..."

* Hoparlör sistemleri elektrik enerjisini akustik enerjiye dönüştürür. Mikrofona benzer şekilde bir hoparlör dinamik, şerit ya da kondansatör yapıda olabilir. Ancak en yaygın kullanılanı dinamik yapıya sahip hoparlörlerdir. (ç.n.)

Sonra kapıdan çıkıp merdivenlerden tekrar aşağı indiklerini duyuyorum. Ayak seslerinden anlayabildiğim kadarıyla, Niklas da yanlarında. Oğlumun böylesi erkek sohbetlerine alışmasını istiyorum ben işte. Tutarlı ve ikna edici konuşabilen erkekler. Babasının, Henning gibi erkeklerin tahrik ettiği taraflarını kanıksayıp benimsememeli.

Mutfakta işi yarıda bırakıp çıkıyorum, doğru salona geçiyorum. Erkekler eşyaların çoğunu yukarı taşıyıp buraya koymuş ama durması gerektiğini düşündüğüm yerlere değil. İçinde tükenmezkalemlerin, bozuk paraların ve bir sürü ıvır zıvırın durduğu ufak bir çanağı dolaba kaldırırken, küçücük bir topak kâğıt gözüme çarpıyor, kazara çamaşır makinesine girmiş çıkmış bir hali var. Dikkatle açıyorum. Bir alışveriş fişi, bir marketten: her zamanki ihtiyaçları almışım ama ilaveten de koca bir kutu sushi ve bayağı bir miktar da dolgu çikolata.

Aslında hiç fazla bir şey gerekmiyor! Frederik'in haberi olmadan, kendim için bir kutu sushi aldığıma onları ikna edebilirim ama en beklenmedik bir sırada her şey birden rayından çıkabilir: Telefonum çalınca Niklas veya Frederik bakmaya yeltenebilir ve ben korku dolu bir sesle atılıp telefonumu ellemeyin diye haykırıveririm. Oldu işte! Bana güvenlerini bir yitirdiler mi, gerisi çorap söküğü gibi gelecektir.

Bizi başka ne ele verebilir? Yüzlerce şey, yeter ki insan şöyle bir durup düşünsün, üstelik Frederik bunu her geçen gün daha fazla yapıyor.

Belki her şeyden çok, böyle bir günde içinde bulunduğum bu ruh halim: Evimi, yaşamımı kökünden koparıp atmışım ve bu biçimsiz yere tıkılıyorum ama neden hiç perişan değilim? On yedi yaşına gelen oğlumuzla aynı nedenden: Çünkü ben şu an bambaşka bir dünyadayım çünkü ben sırılsıklam âşığım, öylesine ki, etrafımda olan biteni sadece yüzeysel, hayal meyal kaydediyorum.

Sonra tebessümüm. O da ele verebilir. İnsan şöyle bir durup düşünürse, bu her şeyi ele verebilir.

Tebessümüm, Niklas'ınki gibi, Bernard'ınki gibi. Burada tek âşık olmayan kişi Frederik, onun için de bir şeycik anlayamıyor.

Yabancı bir evde verilen parti henüz sona ermiş.

Saat sabahın üç buçuğu ve yorgun argın misafirlerin sonuncuları boş odaların içinde hareketsiz duruyorlar, yürüyecek halde değiller; ne huzur ne de hayat bulacak hayaletler gibiler. Dışarının ışığı yavaş yavaş odaların içine doğru uzanıyor, daha önce dans eden kalabalıktan artakalan toz bulutunu ve yer açılsın diye ortalıktan kaldırılmış mobilyalardan kalan boş alanlardaki açık renk izleri meydana çıkarıyor.

Stationsvej'deki eski evimizin odalarında da tan vakti böyle hissediliyordu, ancak saat sabahın üç buçuğunda değil, akşamın onunda. Bernard çoktan arabasına atlayıp evine döndü; Niklas, Emilie'ye gitti; Frederik'le ben de evin içinde dolanıp boş duvarlarda, bir tablodan veya bir kitaplıktan arda kalan açık renk izleri seyrediyoruz. Dışarının aydınlığı odaların içine doğru ilerlemiyor, geri çekiliyor. Arabanın bagajında bir fırça, bir elektrik süpürgesi ve bir iki ufak tefek şey duruyor. Burada son akşamımız.

Bahçeye çıkıyorum, giderek yoğunlaşan karanlıkta renkler yavaş yavaş soluyor. Her bir bitkinin başında durup veda ediyorum, onları tek tek kendi ellerimle diktim ve yıllarca üzerlerine titredim. Evin yeni sahipleri bahçeyi kaderine mi terk eder acaba?

Birden omzumda bir el hissediyorum ve korkuyla irkiliyorum. Frederik. Peşimden gelmiş.

"Kendine beni anlar süsü vermene hiç gerek yok" diyorum.

"Evet ama, çok iyi anlıyorum."

"Empati gücünün de duygularının da zayıfladığının farkına varacak kadar iyileşemedin mi hâlâ?"

"Gayret ediyorum..."

"Frederik, beynin bu ânı gerçekten yaşamana engel oluyor."

"Ama ben *gerçekten* buradayım!"

"Böyle diyeceksin tabii."

"Ama ben *buradayım*!"

"Hastalığını kabullenemiyorsun, Frederik."

"Evet ama, ben *buradayım* işte."

"Bak, şimdi de ısrara başladın."

Yüzünden düşen bin parça. Bu ağlama krizlerinden artık gına geldi, her insanın bir tahammül sınırı var ve ben bu sınırı kat be kat aştım. Şimdi bir anda yine o hayvansı gözyaşlarına boğulacak ve ben kendimi daha yalnız hissedeceğim.

Onu alelacele içeriye, boş salona götürüyorum ve kapıyı arkamızdan kapıyorum. Pencereye en uzak duvarın önünde hıçkıra hıçkıra yere yığılıyor.

Ona sarılmak veya onu teselli etmek bir nebze olsun içimden gelmiyor. Fakat sırtını hafifçe okşamaya zorluyorum kendimi, hiç olmazsa bu kadarına mecbur sayılırım, hâlâ karısıyım... veyahut bir zamanlar onun yerinde olan erkeğin karısıydım. Nasıl olacak bilemiyorum, yine de çabalıyorum, ona, onun bana karşı olamadığı gibi olabilmek için.

Salonun içi karanlıklaşıyor. Hemen hemen bütün lambaları yeni daireye taşıdık ama holdeki aplikleri bıraktık, onlara ihtiyacımız olmayacak. Gidip yakıyorum ve kapıyı açık bırakıyorum, salona bir parça ışık yansıyor.

"Niçin Bernard'la sevgili olmuyorsunuz?" diyor Frederik gözyaşları içinde. "Siz mutlu olursunuz, ben de intihar ederim. Ve herkes muradına erer."

Derin bir nefes alıyorum. Yine başlıyoruz. Galiba bu sefer ağzımı açmadan evvel biraz gereğinden fazla duraksıyorum:

"Böyle şeyler söylememelisin!"

"Birbirinize iyi uyuyorsunuz. Bunu görebiliyorum. Birbirinize sahiden iyi uyuyorsunuz."

"Kes artık bu lafları!" Ama ne gariptir ki, ona bu cevabı yetiştirirken, bir yandan da Bernard'ın sesini duymayı yine müthiş özlediğimi hissediyorum ve nasıl sessizce sıvışıp da ona telefon edebileceğimi planlıyorum.

Daha sonra, Frederik'in ağlaması biraz dinince, diyor ki:

"Artık hiç benimle sevişmek istememeni gayet iyi anlıyorum."

"Bakalım bir, nasıl..."

"O gece sana yaptıklarım korkunçtu... Ve Niklas içeri giriverdi... Nasıl yapabildim bilemiyorum... Hatırlayabiliyorum... Ama sana hiçbir zaman izah edemeyeceğim."

"Hayır, edemeyeceksin. Bunu ben de biliyorum."

"Feci korkunçtu. Tıpkı okula karşı yaptıklarım gibi. Feci korkunçtu."

O becerdiği yolsuzlukları defalarca konuşmuştuk ama kendimi banyoya kilitlemek zorunda kaldığım o geceden ilk defa bahsediyoruz ve ilk defa şöyle diyor:

"Bizim için bir gelecek yok. Hayır, yok, Mia. Bütün o yaptıklarımdan sonra. Yatakta seninleyken. Sonra o paralar. Yakında herhalde hapse gireceğim. Ölmek istiyorum o kadar."

Gözlerini fal taşı gibi açmış ve benimkilere dikmiş:

"...Beni terk etmeye mecbursun! Seni de perişan edeceğim."

"Bunu sonra konuşuruz" diyorum.

"Bunu sonra konuşuruz!" diye haykırıyor. 'Bunu sonra konuşuruz!' mu diyorsun?! O zaman sen çekip gitmeye zaten karar vermişsin! Bu o demek! Evet, çıkıp gideceksin, gitmeye hazırlanıyorsun!"

"Hayır hayır. Hiç de değil!"

Yerde kıvrılıp tortop oluyor ve yüzünü benden saklıyor. Sanki kendi kendine konuşur gibi mırıldanıyor:

"Gitmelisin. Tek doğru olan bu. Ben öleyim yeter."

"Ben senin ölmeni istemiyorum."

"Ölsem, bu durumumdan daha iyidir."

"Hayır, değil. İyi bir hayatın olabilir. Hem de gerçekten iyi bir hayatın."

Ben, Frederik'i intihar etme fikrinden uzaklaştırmaya çalışırken, kafam da bir yandan vızır vızır çalışıyor; Frederik onu terk edebileceğim kadar iyileştiğinde, ben de bu kararımı Vibeke'ye söylediğimde ne diyeceğini kurup duruyorum. Münakaşa ediyoruz, egoistin teki olduğumu söylüyor bas bas bağırarak ve evliliğimiz boyunca da hep öyle olduğumu.

Frederik herhalde ne dediğime dikkat etmiştir, "İyi bir hayatın olabilir" dedim, "iyi bir hayatımız olabilir" değil. Fakat bir şey belli etmiyor ve ben hep yanında olacağımı tekrarlayıp duruyorum, ta ki o, bir ihtimal doğruyu konuştuğuma kendini inandırabilecek duruma gelene kadar.

"Evet, daha sonra konuşalım. Bunları konuşacak zaman değil şimdi" diyor sonra. "Bu akşam, bu taşınma hengâmesinin ortasında bunun hiç yeri değil. Özür dilerim."

"Özür dilemen gerekmez."

"Özür dilerim, özür dilerim, özür dilerim, Mia. Özür dilerim!"

"Elinden başka türlüsü gelemezdi."

"Hayır, gelebilirdi."

Ve karanlıkta, oracıkta, yerde, bir zamanlar bir halının ve onun üzerinde de bir sehpayla bir ayaklı lambanın durduğu noktada yatıyoruz.

25

Stationsvej'deki evimizdeyim. Mutfaktaki bütün renkler ışıklı Noel ağacı gibi pırıldıyor: dolap kapaklarının madeni kulpları, altın rengi vernikli ahşap raflar, kırmızı ve açık mavi plastik kâseler. Yıkanan bulaşıkları yerlerine kaldırmakla meşgulüm; Frederik'in anneannesinin yadigârı şekerlik gözüme çarpıyor, cam üzerine gümüş işlemeli, cam öyle koyu mavi ki, içi görünmüyor.

Sonra birden: akşam geç vakit olmuş, Niklas hâlâ ayakta, Frederik'le ben bulaşık makinesini boşaltırken, bize yardım ediyor. Temiz bulaşıkları yerlerine kaldırıyoruz ve büyük servis tabaklarıyla bardakları elde yıkıyoruz. Laust'la Anja ve Özel Saxtorph Okulu'ndan birkaç tanıdık bize akşam yemeği-

ne gelmişlerdi. Şimdi üçümüz birlikte hem iş yapıp hem eğleniyoruz, misafirler yeni gitmiş.

Bir zamanlar sık sık böyle yapardık, arkadaşlarımıza yemek davetleri verirdik. Şimdi çok geride kaldı. Ve bunun nedeni hatırıma geliveriyor; Frederik'e arkasından doğru yaklaşıp, kollarımı sırtına doluyorum. Bu sefer önceki defalardan daha uzun ve daha sıkı sıkı sarılıyorum, başımı sırtına, omuzlarının arasına yaslıyorum.

Niklas kafasını kaldırıp sevgi dolu mutlu gözlerle bize bakıyor, Frederik de bu ilgiden memnun görünüyor. Konuşurken sesi hafif utangaç çıkıyor:

"Bunu hak etmek için ne yaptım ben?"

Bunu henüz kendim de bilmiyorum. Sadece vücudunun sıcaklığını, üçümüzün birlikte olmasının mutluluğunu hissediyorum.

Frederik çakırkeyif ve haylice de delişmen, davetlerden sonra olduğu gibi:

"Birinizden biri, ikinci bir pipim olduğuna hâlâ dikkat etmedi mi?"

Başımı tam yanından öne doğru uzatıp bakıyorum ve pantolonunun altında iri, garip şekilli bir kabarıklık fark ediyorum.

"Çiş yapmaya gittiğimde oldu" diyor.

Sonra pantolonun içinden boş bir bira şişesi çıkarıyor, bir ara oraya tıkıştırmış olmalı. Keyifle kah kah gülüyor, ona pek komik geliyor.

Biz bulaşık makinesindeki temiz bulaşıkları alıp yerlerine kaldırmaya devam ediyoruz. Salondaki sehpaların üzerini siliyoruz ve sandalyeleri eski yerlerine çekiyoruz.

O arada ben ağlamaya başlıyorum çünkü daha rüyayı görürken bile yavaş yavaş analiz ediyorum. Yemek ve parti davetlerimizin artık neden sona erdiğini, niçin bundan böyle aile olarak bir arada yaşayamayacağımızı anladığımı görüyorum rüyamda.

Ve rüya devam ediyor: sonra bulaşık makinesinde yaş kalmış bardakları bezle kuruluyorum ve bir şey demeden, sessiz sedasız ağlıyorum, gözyaşlarım sicim gibi yanaklarımdan aşağı süzülüyor, bir ara Niklas halimi fark ediyor. Neyim olduğunu soruyor, cevap veriyorum:

"O hayatta değil ki! Bunlar hakikat olamaz! Birlikte çok eğleniyoruz ama o hayatta değil. Gerçek hayatta, burada değil artık o. Bu akşamlığına misafir, o kadar."

Benim okulun bodrumundaki öğretmen dinlenme odası yetmişli yıllarda yapılmış. Duvarları hâlâ jüt çuval kumaşı kaplı, yatak bile o yılların modası, gemici tipi, ranzavari bir tahta kasadan ibaret ve kapının yanında da bir piramit posteri asılı. Son yirmi beş yıldır, kimin aklına piramit manzaralı bir poster satın almak gelebilirdi ki? Okul idaresi bu odanın varlığını adeta unutmuşa benziyor. Fakat burasını Noel yemekleri sırasında, içkiden şehvete kapılan veya kötü geçen bir dersten sonra biraz kendine gelmek isteyen öğretmelerin unutmadığı kesin. Bu oda çaresiz durumda kalanlara sığınaklık etmiş: işten atılma ve istifa etme tarihi öncesindeki aylar zarfında boş yere kendini toparlamaya çalışan öğretmenler de sağlık nedeniyle mecburi erken emeklilik kâbusuyla yaşayan öğretmenler de çareyi bir süre buraya kapanmakta aramış.

Yaz tatilinin başlangıcından beri Bernard'la her gün buraya uğradığımız için, dün gelirken evden yanıma bir vazo aldım ve de bisiklet yolunun kenarındaki hendeklerden topladığım kır çiçeklerinden bir buket yapıp getirdim. Geçen hafta da yanıma raptiye ve hiç kullanılmamış kartpostallar alıp duvarlara asmıştım. Sonra dolapta da kilitli bir bavul saklıyorum, içinde bir battaniye ve çarşaflar var, yatağın üzerine serili o eski püsküt örtünün üzerine doğrudan yatmamış oluyoruz.

Oraya uzanıyoruz, çırılçıplak ve hâlâ bir parça terli vücutlarımızla, Bernard alnını yanağıma yaslıyor ve bana yine Lærke'yi anlatıyor.

Lærke'nin ağır beyin hastası olduğunu idrak edebildiğinden önceleri şüpheliydim; ama ediyor. Karısından geriye pek bir şey kalmadığının pekâlâ farkında.

Son aylarda, gerçek Lærke'den, fevkalade sıcak kanlı ve gönlü zengin birisi olarak bahsedip duruyor. Ailesine her hafta sonu, yeni bir eğlenceli uğraş yaratan birisi (Oğlanların son seyrettiği çizgi filmden esinlenerek kendi kurguladığı ormanda define avı oyunları, sözlerini kendi yazdığı uzun şarkılar, oğlanların oyuncak ejderhaları için eski karton kutulardan birlikte inşa ettikleri kaleler). Lærke gibi yaratıcı ve ailesine düşkün bir başkası aklıma gelmiyor; gelse bile, bu idealize edilmiş bir imajdan öte bir şey olamaz. Ne diyebilirim ki? Belki ben de Frederik'in bir zamanki halini hayalimde canlandırırken aynısını yapıyorum.

"Onunla birlikte olmaktan hâlâ zevk alıyorum" diyor. "Nedenini tam olarak izah etmem zor. Fakat o hâlâ benim biricik Lærkem."

"Seni anlayabiliyorum" diyorum ama yalan söylüyorum.

Alnını yanağımdan çekiyor ve daracık sünger yatağın üzerinde sırtüstü dönüp tavana bakıyor:

"Ne tuhaf" diyor, "en zekice lafları edebilenlerden insan feci bıkkınlık duyabiliyor ama fasa fisodan başka laf etmeyenler insana müthiş keyif verebiliyor. O zaman, bıkkınlık dediğimiz şey aslında ne acaba?"

Ve ileri geri bunu tartışıyoruz. En garip ve en uzun sohbetlerimizi orada sarmaş dolaş uzanmış, yolda gelirken aldığımız kekleri ve meyveleri yerken yapıyoruz. Ve bir kere daha göz göze geliyoruz tek kelime etmeden veyahut birbirimizin vücudunu yeni baştan keşfe çıkıyoruz.

Dinlenme odasının tam üst katında hangi oda var, bunu kestirmek güç; çünkü burada, bodrumda hiç pencere yok ve

bu odaya, ders kitaplarının durduğu koca deponun boydan boya raflarla kaplı labirentimsi koridorlarından geçerek geliniyor. Ama hesap edebildiğim kadarıyla, 8A sınıfının tam altında sarmaş dolaş yatmış, ter döküyoruz.

Anlattığına göre, Bernard'la Lærke'nin araba kazasından on gün sonra, Lærke hâlâ komada yatarken, Bernard da başucundan ayrılmıyormuş. Sık sık konuştuğu bir hemşire onu uyarmış, dikkatini asıl sekiz yaşındaki ikiz oğullarına vermesini, babalarının onlara ayıracağı her bir dakikaya asıl onların ihtiyacı olduğunu, Lærke'nin halen hiçbir şeyin farkında bile olmadan yattığını söylemek zorunda kalmış.

Bernard, hemşirenin haklı olduğunu bildiği halde, bütün gün Lærke'nin yanında oturup, oksijen maskesinin altında saklı duran, tek bir hayat emaresi olmayan yüzünü seyretmekten kendini alıkoyamamış: Elini avucuna alıyor, serum iğnelerinin ve kalın plasterlerin kenarından çıplak kolunu okşuyormuş, sonra da usulca, serum iğnelerinin ve plasterlerin üzerini. Onunla konuşuyor, huzur verici ve neşelendirici sözcükler mırıldanıyormuş.

"Jonathan ve Benjamin arabada değildi" diyormuş çünkü Lærke'nin kazadan hemen öncesini çok muhtemelen hatırlamayacağını biliyormuş.

"Onlar iyi" diyormuş. "Annen bakıyor. Sen hastanedesin, sevgilim. Bir araba kazası geçirdik. Biz hatalı değildik. Öbür arabanın sürücüsü birden şerit değiştirdi. Bir şey yapamazdık. Ben iyi durumdayım, sen de iyileşeceksin. Her şey yolunda. Her şey düzelecek."

Ve onda hiçbir hayat emaresi görmeyince de şöyle eklermiş:

"Evet, tabii. Seni uyandırmama müsaade etmemelisin. Bu en mantıklısı olur. Sen istirahat et. Yapabileceğin en iyi şey bu şimdi."

Ancak sekiz yaşındaki ikizler için her şey yolunda değilmiş. Dört gün sonra hastaneye annelerini ziyarete geldiklerinde, Jonathan karnıma sancılar saplanıyor diyerek öyle avaz avaz

bağırmaya başlamış ki, hemşire bir doktor çağırmak zorunda kalmış. Jonathan ölmek üzere olduğunu düşünüyormuş, doktorun muayenesi onu ne sakinleştirebilmiş ne de sancılarını geçirebilmiş, Bernard onu acil servise götürmeye mecbur kalmış ve Bernard'ın babası Benjamin'i alıp eve dönmüş, Winnie de Lærke'nin yanında kalmış.

Acildeki muayene de bir sonuç vermemiş, Jonathan sancıdan bar bar bağırmaya devam ediyormuş; acildeki yaşlı kadın doktor Bernard'a dönüp, Jonathan'a ağrı kesicilerin yanı sıra bir yatıştırıcı da vermek istediğini, buna ne diyeceğini sormuş.

Bernard'ın beyni o anda sanki stop etmiş, ağzından ne bir "evet" ne bir "hayır" ne de bir "bilemiyorum" lafı çıkmış. Bunun da oğlunun durumuna hiçbir faydası olamazmış tabii. O zaman acildekiler Nöroloji Yoğun Bakım Bölümü'nü arayıp Winnie'yi telefona istemişler. O da oğlana derhal bir yatıştırıcı vermelerini söylemiş, sonra fırlayıp acile inmiş ve Bernard'la Jonathan'ı bir taksiye koyup doğru eve götürmüş.

O geçmek bilmeyen gün ve gece zarfında Bernard, ikizlere ilişkin alması gereken bir sürü kararla tek başına karşı karşıya kalmış: Oğlanları bir daha hastaneye götürsün mü? Annelerini o halde onlara göstersin mi? Hastanede olmadıkları zaman nerede kalacaklar? Etraflarındaki umutsuz insanlardan etkilenmemeleri için ne yapması lazım? Bunların hepsi, Lærke'nin gelecek saatler zarfında ölüp ölmeyeceğine bağlı olarak alınması gereken kararlarmış. Ve her biri de Bernard'ın içindeki hasreti, bunları Lærke'yle paylaşamamanın hasretini, bir o kadar daha depreştiren kararlarmış.

Ama doktorların ona açık ve net söylediği bir şey varmış ki, o da komadan çıkmak denen şeyin filmlerdeki gibi bir dakikada göz açıp kapayıncaya kadar olup biten bir şey olmadığı, her hastanın kendi gücüne göre, kendi yolundan giderek savaşıp alt edebildiği, ağır işleyen bir süreç olduğuymuş.

"O harika ânı artık dört gözle bekleyebilirsin" demiş bir hemşire, anlaşılan Lærke'nin iyiye gittiğinden o zamanlar eminmiş.

Bir gün, sabah saatin henüz beşiymiş; yoğun bakım bölümünde, makinelerin hafiften gelen vızıltısı haricinde ses çıkmıyormuş. Yüksek pencerelerin dışında, aydınlanmakta olan gökyüzün rengi soluk maviye dönüşüyormuş. Kazanın on üçüncü günüymüş ve komada olmasına rağmen, Lærke'ye son birkaç gündür sürekli kramp nöbetleri geliyormuş. Şimdi de sağ bacağıyla kolunda spazmlar oluyormuş. Bernard'ın avuçlarının içinde elleri devamlı seğiriyormuş. Bernard korkacak bir şey olmadığını, yanında olduğunu, onu koruyacağını ve onu nasıl çok sevdiğini kulağına fısıldayıp duruyormuş çünkü her krampta Lærke'nin yüzünde bir dehşet ifadesi beliriyormuş.

"Beni duyabiliyor musun?" diye sorarmış Bernard her saat başı. O sabah da öyle yapmış: "Hadi söyle, Lærke, beni duyabiliyor musun?"

Ama Lærke'nin başı yastıkta hareketsiz duruyormuş, yüzü Bernard'a dönükmüş, sonra gözkapakları kımıldar gibi olmuş. Bernard bir çığlık atmamak için kendini güç tutmuş: öylesine yoğun, öylesine harikulade bir anmış ki ve öylesine beklenmedik. Gözkapakları kıpırdamış, aralanmış ve ansızın, iki haftadır ilk defa, Bernard kendisini karısının mavi gözlerinin içine bakarken bulmuş.

"Buradayım" demiş. "Ben kocanım."

Lærke'nin gözleri ona bakmaya devam ediyormuş ve o saniyeler Bernard'a saatler kadar uzun gelmiş.

"Beni duyabiliyor musun, Lærke? Dediğimi anlayabiliyor musun?"

Lærke'nin gözleri yarı açıkmış ve sanki çok ama çok uzaklardaymış gibi bakıyormuş. Bernard, onun nerede bulunduğunu çıkaramadığını hissediyormuş.

"Ben Bernard'ım" demiş. "Kocan."

"Dikkat et!" demiş Lærke –veya Bernard'a öyle der gibi gelmiş– telaffuzu pek bozukmuş, ayrıca oksijen maskesi de sesini boğuyormuş.

Sonra yine kayıplara karışmış.

Bernard'ın içi içine sığmıyormuş, tanıdığı herkese telefon etmek, kalkıp hemşirelerin yanına koşmak, Lærke'nin elini sıkı sıkı tutup hiç bırakmamak istiyormuş ve hepsini aynı anda yapabilmek. Kendi vücudunun da tıpkı Lærke'ninki gibi tir tir titrediğini hissedebiliyormuş. Yerinden fırlayıp koridora koşmak istiyormuş ama Lærke'nin yanından ayrılmak da istemiyormuş: ya tekrardan gözlerini açarsa?

Nöbetçi hemşirelerden birine telefon edip durumu haber vermiş, o gelip gittikten sonra, yine yerine oturup gözlerini Lærke'ye dikmiş ve gündüz vardiyası başlayıp da ilk hemşire gelip ilgilenene kadar bir saat öylece beklemiş.

Sonra cep telefonunu kullanabilmek için dışarıya, hastanenin önündeki park yerine çıkmış ve Paris'ten uçakla yeni gelmiş olan ve Kopenhag'da bir otelde kalan anne babasını aramış. Her ikisi de Lærke'ye, daha gencecik bir kızken onların yanında *au pair* olarak çalıştığından beri büyük yakınlık duyarmış. Bernard sonra Lærke'nin anne babasına ve ikizlerin en yakın sınıf arkadaşının ebeveynlerine telefon etmiş. İkizler, etraflarında kalabalık bir aile olsun da oyalanabilsin diye, aile onları yanlarında misafir ediyormuş.

Büyükanneler ve büyükbabalar bir saat sonra hastanedeymiş ama o gün başka bir şey olmamış. Uyanıp, Bernard'ı ne olduğunu bilmediği bir şeye karşı uyarmak, Lærke için o durumda tüm gücünü yitirtecek kadar zor bir eformuş. Ondan sonra yirmi dört saat yine kendini bilmeden yatmış.

Doktorlar Lærke'nin komadan çıkmak üzere olabileceği ihtimalini hesaba katarak, verdikleri morfinin dozunu azaltmış ve oksijen maskesini çıkartıp yerine burun kanülü takmışlar. Lærke'yi maskesiz görmek, birden çıplak kalan yüzünde, giderek onun eski halini sezinlemek tuhaf bir hismiş.

Ertesi gün yine bir kendine gelmiş, bu sefer ikizler de odadaymış.

"Jonathan" demiş Lærke. Sonra da, "Benjamin."

Hâlâ peltek peltek konuşuyormuş, ne dediği zor anlaşılıyormuş ama onları tanıdığına hiç şüphe yokmuş. Jonathan yatağa

tırmanıp annesinin yanına uzanmış, Bernard da hiç engel olmaya kalkmamış. Geçirdiği o sancı nöbetinden sonra bir daha hastaneye ayak basmamakta ısrar eden Jonathan'ı bu sefer zorla ikna edip getirdiğine nasıl sevineceğini bilemiyormuş Bernard. Benjamin de yatağa çıkıp annesinin yanına uzanmış. Lærke ikisinin adını defalarca tekrarlamış ve bir dakika kadar sonra yine kendini kaybetmiş.

Bernard oğlanları yataktan indirmiş, annelerinin şimdi çok yorgun olduğunu, dinlenmesi gerektiğini söyleyerek, onları dışarıya bekleme odasına götürmüş, arkadaşlarının annesinin sabah yanlarına verdiği öğle yemeği kutusundan yiyecek bir şeyler çıkarmış.

Lærke konuşabiliyor, görebiliyor, düşünebiliyor ve onları tanıyabiliyormuş. Bunlar sevindiriciymiş ama o hâlâ ölü gibi bir vücudun içerisinde, derinlerde bir yerdeymiş. Bernard, üçü birlikte sandviçlerini yerlerken, oğlanlarını neşelendirmeye çabalıyor, bir yandan da doktora sormaya niyetlendiği şeyi düşünüyormuş: Lærke, ikizleri görünce ne gülümsemiş ne de yatağa çıktıklarında yüzünde bir memnuniyet ifadesi belirmiş. Daha ziyade hayreti andıran bir ifade fark ediliyormuş yüzünde. Her şey Bernard için de öyle ani ve yepyeniymiş ki, neyi, neye yoracağını bilemiyormuş.

Ondan sonraki günlerde, Lærke birkaç saat aralıklarla bir iki dakikalığına kendine bir gelip bir gitmiş. Bernard ona hastanede olduğunu defalarca söylediği halde, her uyandığında nerede olduğunu çıkaramadığı açıkça belli oluyormuş. Bernard ona iyileşeceğini ve onu nasıl sevdiğini tekrar tekrar söyleyerek, sabırla beklemiş. Ama yüzünde o hayret ifadesinden başka bir şey fark edilmiyormuş, ufacık bir tebessüm izi bile yokmuş. Sanki Bernard onun için matematik sorusu gibi bir şeymiş, onu bir insan olarak görmüyor gibi bir hali varmış.

Sonra bir akşam geç vakit, Bernard koridordan sesler duymuş, yandaki odada yatan genç oğlanın ailesinden geliyormuş, oğlan henüz ölmüşmüş. Ve tam o sırada Lærke ilk cümlesini söylemiş:

"Se iii lom."

Bernard loş odada uzun süre sandalyesinde öylece oturup kalmış, heyecandan zor nefes alıyormuş. Sonra Lærke yine gözlerini kapamış ve Bernard, son günler zarfında beyin hasarlılar hakkında okuduğu bir alay şeyden sonra, Lærke'nin bilinçli konuşmadığını, olsa olsa Bernard'ın ona söylemiş olduğu kelimeleri tekrar ediyor olabileceğini pekâlâ biliyor da olsa, oturduğu yerden bir yere kıpırdayamamış.

Sonraki aylarda, ailede herkes için bir kör dövüşüdür gitmiş. Lærke'nin anne babası ikizlere bakmak için Bernard'ların evine taşınmış.

Lærke'nin devam ettiği rehabilitasyon merkezindeki doktorların, onun bir daha eski işine dönebileceğine ihtimal vermediklerini söylemesi uzun sürmemiş; Lærke kazaya kadar bir reklam ajansında proje yöneticisi olarak çalışıyormuş. Doktorlar onun bir daha yürüyebileceğinden de şüpheliymiş. Bernard bu durumda hem bütün kariyer planlarından hem de oğulları ve kendisi için kurduğu gelecek hayallerinden topyekûn vazgeçmek zorunda kalmış.

Fakat Lærke'yle birlikte normal bir ev hayatı sürdürebilmek hiç tasavvur edemeyeceği kadar yorucu ve eziyetli olmuş. Hasar tüm beyni etkiliyormuş, bu da artık her yönden yetersiz bir insan olduğu anlamına geliyormuş: Duygusuzmuş; ne kendini ne diğerlerini umursadığı varmış; birileriyle birkaç saat havadan sudan konuşmak bile onu bitkin düşürüyormuş, dikkatini birkaç dakikadan uzun süre bir şeyde toplayamıyormuş, en basit şeyler hakkında bile karar veremiyor, ne yapacağını şaşırıyormuş ve Bernard'la ikizlerin ona söylediklerinin hemen hemen hiçbirini sonradan hatırlayamıyormuş.

Bir zamanlar ailesine mutluluk ve enerji pompalayan bu insanın şimdi en belirgin niteliği, katıksız bir edilgenlikmiş. Ar-

tık kendiliğinden ne bir şey diyor ne bir şey yapıyor ve görünüşe bakılırsa ne düşünüyor ne de hayal kuruyormuş. Yüzü sanki iki yanağından aşağı cansız halde sarkan bir deri parçasıymış, altında bir hayat taşıdığına işaret edebilecek en ufak bir kıpırtı, bir tek mimik yokmuş.

Oğlanlar sık sık kavga çıkarmaya, arkadaşlarına sataşmaya başlamış, bütün çocukların hasta anneleriyle alay ettiğini sanıyorlarmış. Bu kanıları arada doğru olsa da genelde değilmiş. Bernard ve Lærke'nin anne babası, ikizlere ne kadar arka çıkmaya çalışsa da işe yaramamış, Jonathan ve Benjamin en yakın arkadaşlarını bile giderek kendilerinden uzaklaştırmış, tek neden de ikizlerin fazla saldırgan davranışlarıymış.

"Demek benim artık böyle bir ailem var" diye düşünürmüş Bernard, oğullarının bir sorun olarak gündeme geldiği bir veli toplantısından daha eve dönüşünde. "Kaderde bu da varmış."

Sonra bu yeni duruma yapıcı olarak bakmaya, oğlanların yaşamını güzelleştirecek bir şeyler bulma arayışına ve de özellikle halen sahip oldukları şeyleri mahvetmeme çabasına girmiş. Babalarının –hâlâ aynı evde, aynı sakin ve huzurlu villada yaşıyor olsalar da– kendini her gün, nasıl yolunu kaybetmiş bir zavallı gibi hissettiğini, onlara asla fark ettirmemeliymiş.

Bir cumartesi günü öğle üzeri, Bernard ellerinde beş koca alışveriş poşetiyle, haftalık alışverişten eve dönmüş. Lærke onu holde bekliyormuş, Bernard'ın eve her gelişinde böyle yaparmış: Arabanın sesini duyar duymaz, tekerlekli sandalyesiyle hemen salondan hole çıkarmış; fakat sokak kapısını hiç açmazmış, halbuki onun tekerlekli arabasıyla rahatça girip çıkabilmesi için kapı geçişinde bir rampa varmış.

Bernard onu görünce, "Merhaba" demiş ama o hiçbir karşılık vermemiş.

Bernard o daracık holde, elinde poşetler, tekerlekli sandalyenin yanından sıkış tıkış geçmeye çalışmış:

"Acaba sandalyeyi bir parça geriye sürebilir misin, yoksa geçemeyeceğim?"

Lærke biraz geri gitmiş.

"Bak ne diyeceğim, Lærke, bu poşette yalnızca dondurulmuş yiyecekler var, onları buzluğa belki sen yerleştirmek istersin diye düşündüm."

Lærke cevap vermemiş.

"Yapabilir misin?"

"Evet."

"Süper."

Lærke hâlâ olduğu yerde, Bernard'ın tam yolunun üzerinde duruyormuş. Sapsarı uzun saçları omuzlarına dökülüyormuş. Saçlarını her sabah Bernard fırçalarmış ve bunu yapmaktan da zevk alırmış. Sanki kazadan sonra Lærke'nin cildi daha bir pürüzsüzleşmiş, daha bir gençleşmiş gibiymiş; alın ve göz çevresini artık hiç hareket ettirmediği, kasmadığı için olabilirmiş.

"O zaman şimdi mutfağa gidiyorsun, buzluğun önüne" demiş Bernard.

Lærke de denileni yapmış.

"Poşet burada. Bak. Şimdi istersen içindeki paketleri buzluğun en arkasına bir koy bakalım. Açık paketler de önde durur, sırayla daha kolay alabiliriz. Öyle değil mi? Yapabilecek misin?"

"Evet."

"Güzel."

Bernard diğer dört poşetteki yiyecekleri diğer dolaplara yerleştirmiş, sonra Lærke'nin donmuş yiyeceklerle ne yaptığına bakmak için ona dönmüş. Pek yavaş yapıyormuş ama tek başına yapmasına müsaade etmek en iyisiymiş.

Bernard onun arkasında durup, yönlendirmeye çalışmış:

"Şu açılmış paketleri en öne koysan. O zaman daha rahat alırız."

"Aah, evet" demiş Lærke.

"Beni anlıyorsun, değil mi?"

Lærke cevap vermemiş.

"Bak sevgilim, bu paket açık, içinden alınmış. Onu şu kapalı paketin önüne koyarsan, onun açık olduğunu görür, önce ondan alırız. Beni anlıyorsun, değil mi?"

"Evet."

"Güzel."

Bernard yerinden kıpırdamamış, kısa bir süre onu seyretmiş, sonra yine yumuşakça ikaz etmiş:

"Bak, bu paket kapalı, şu paket de açık. Şimdi o kapalı paketi en geriye koyarsan... çok iyi olur. Hep bu şekilde yaparsan yani."

"Nasıl yaparsam?"

"*Kapalı* paketleri en geriye koyarsan."

"Evet."

Elindeki paketi doğru yerleştirmiş ama bir sonraki pakette ne yapacağını unutmuş.

"Peki oldu, sen nasıl istiyorsan öyle yap" demiş Bernard sonra. "Yiyecekleri buzluğa yerleştiren sen olduğuna göre, nerede duracaklarına da sen karar vereceksin tabii."

Lærke cevap vermemiş, Bernard da elinde olmadan, tıpkı beyin hasarlılar gibi, tekrarlamaya başlamış:

"...Tabii nerede duracaklarına da sen karar vereceksin, değil mi?.. Onları sen yerine yerleştirdiğine göre?"

Lærke başını kaldırıp ona bakmış:

"İlk önce arkadakiler öne, o zaman ilk konanlar... Açılmamış olanlar en geriye, o zaman eskiler ilk önce..."

Lærke aslında daha iyi konuşabiliyormuş ama kafası bir karışınca, bir daha kolay kolay kendini toparlayamıyormuş.

Şimdi de bir yandan kendini azarlıyor, bir yandan da doğru konuşmaya çabalıyormuş:

"...En geriye değil!.. Öne!.. kapının yanına! Öndekiler ilk önce değil... kapının."

Bernard karısının omzunu hafifçe sıkarak:

"Evet, öyle olacak" demekle yetinmiş.

Lærke buna da cevap vermemiş.

Her cumartesi, Winnie ikizleri arabaya koyar, futbol antrenmanına götürüp getirirmiş ve her zaman saat on ikide dönerlermiş, şimdi saat on ikiyi yirmi geçiyor olmasına rağmen gelmemişler. Bernard içinde yine sinsi bir huzursuzluk hisseder gibi olmuş, karşı koyması gerektiğini bildiği bir huzursuzluk. Yoksa bunun sonu nereye varırmış? Fakat Winnie artık öyle genç değilmiş, sonra gözleri, sonra arabalar ve sonra trafikteyken olabilecek onca şey...

"Annen aradı mı?"

"Bilmiyorum."

"Tam ben gelmeden önce aradı mı?"

"Aradı."

"Peki, ne dedi?"

"Bilmiyorum."

Bernard çağrı bilgilerine bakmak için salona, telefonun yanına gitmiş. Telefonun yanına bir bloknot koymuşlar, Lærke'yi kim ararsa buraya kaydetmeye alıştırmak için uğraşıyorlarmış.

Nitekim ekrandaki numarayı görünce, Winnie'nin telefon ettiğini anlamış, hemen geri aramış; Winnie ona antrenmanın bugün biraz geç başladığını, endişelenmesine gerek olmadığını söylemiş.

Bernard sofrayı kurmaya koyulmuş, Lærke de tekerlekli sandalyesiyle arkasından takip ediyormuş, bir salona, bir mutfağa, bir salona, bir mutfağa... ve her seferinde de tam kapı aralığında durup yolu tıkıyormuş. Bernard sonunda ona sofraya taşıması için bir iki şey vermiş ve kendisi de geçip masanın başına oturup beklemiş. Lærke de hemen tekerlekli sandalyesini onun yanına çekip durmuş.

Bernard bıkkın bir halde, gözlerini ileriye dikmiş, Lærke de gözlerini ileriye dikmiş. Bir süre öyle oturduktan sonra, Bernard yüzünü Lærke'ye çevirmiş. Ama o çevirmemiş.

Bernard konuşmaya başlamış:

"Kafanın içinden nelerin geçtiğini bilmek için neler vermezdim!"

Lærke cevap vermemiş.

"Lærke, şu anda ne düşünüyorsun?"

Yine cevap vermemiş.

Bernard onun elini yakalamış, Lærke o zaman başını ona çevirmiş. Bernard onun gözlerinin içine bakarak yine sormuş:

"Şu anda ne düşünüyorsun, sevgilim?"

"Hiçbir şey."

"Bir şey düşünmüyor musun?"

"Hayır."

"Kafanda hiçbir şey yok mu yani?"

Lærke hâlâ gözlerinde bomboş bir ifadeyle ileriye bakıyormuş.

Bernard işin peşini bırakamamış:

"Gözlerinin önüne hiçbir şey gelmiyor mu, seni üzen bir şeyin... veya mutlu eden? Daha farklı yapabileceğimiz bir şeylerin hayali?.. Pazartesi günkü fizik tedavi mi seni tedirgin ediyor, birlikte yaptığımız bir şeyi hatırlayabiliyor musun?"

"Hayır, her şey kapkaranlık" demiş Lærke. "Tamamen."

Beyninde hasar olan hasta yakınlarının bildiği gibi, işin en zor yanı ilk şok değil. En zoru, adrenalin seviyesinin düşüp de insanın bundan sonraki hayatının, birbirinden daha cesaret kırıcı, sonu gelmeyen günlerin, yarı karanlık koridorlarında yol almaktan ibaret olduğunu anlaması.

Her gün birlikteliğin kaybolması. İnsanın kendini, olabileceğini sandığından da öte bir yapayalnızlığın ortasında bulması. İnsanın gerçekten istediği tek şey, aylarca yataktan çıkmamak olsa da çocukları için ve yarı ölü eşi için kendini her sabah yine de o yataktan kalkmak zorunda hissettiği kederli ve kasvetli günler.

Fakat mutluluk verici gelişmeler de olmuş: Kazadan sonraki ilk yıl boyunca Lærke'nin hafızası giderek daha düzelmiş,

daha iyi hatırlayabiliyor, konuşabiliyor, hareket edebiliyormuş ve hislerini de geri kazanmaya başlamış. İkizleri görmek artık onu eskisi gibi mutlu edebiliyormuş.

Ve bir gün, Bernard evde, bir zamanlar kendi çalışma odası olan ama şimdi Lærke'nin anne babasının kaldığı odada oturmuş bir şeyle meşgulken, Lærke içeri girmiş, sevinçten uçuyormuş:

"Hayal kurdum! Yatakta yatıyordum, sonra sizlerle tatilde olduğumu hayal ettim. Hayal edebildim! Palmiye ağaçları vardı, sonra bir de kumsal vardı. Hayal ettim, kendiliğinden gözlerimin önünde belirdiler!"

İnsanın iç dünyasını geri kazanmasından daha değerli bir şey olabilir mi? Bayram etmişler. İkizler de bayram etmiş. Annelerinin hayal gücüne tekrardan kavuşmasının ne büyük bir şey olduğunu onlar da anlayabiliyormuş.

Bernard anlatırken, çıplak göğüslerimi onun çıplak göğsüne bastırıyorum, sanki bedenim, onun, benim için ağladığını hayal ediyor. Bunun mantıksal olarak doğru olmadığını biliyorum fakat kollarımı daha sıkı sarıp onu daha bir kendine bastırıyorum ve içimden şöyle demek geliyor: "Ama bak, ben burada, yanındayım. Ölmedim... Ağlama. Ben yanındayım."

Ve bir parça Lærke gibi olmaya çalışıyorum, Bernard da sanki eski Frederik'immiş gibi geliyor bana. Ve Niklas'ıma da böyle sarılabilmek geliyor içimden –yani giyinik olarak– ona böyle sıkı sıkı sarılmak ve onunla ağlayabilmek, artık yaşamayan gerçek kocam ve sevgili oğlumun babası için onunla birlikte gözyaşı dökmek istiyorum.

Bir an için, kollarımda Frederik'i tutuyormuşum gibi hissediyorum. Trørød Okulu'ndayız. Gençliğimize geri dönmüşüz, ben stajyerim, o da Danca dersi müfredat kurulu başkanı. Her şeye baştan başlıyoruz. Bernard'la, Paris'te, *au pair*'ken tanıştım ve benim peşimden Danimarka'ya geldi. Ben onun genç, sağlıklı karısıyım.

26

"Rüyada su görmek veya hep suyu hayal etmek, hareketlenen duyguları –ve özellikle keder veya bunalımı– sembolize eder. İtiraf etmeliyim ki, Mia, ben hayatımda bu kadar çok su fotoğrafını bir arada görmedim. Niklas'ın son derece mutsuz bir çocuk olduğuna hiç şüphem yok!"

Telefondaki, kayınvalidem. Etekleri tutuşmuş. Dün kendine Facebook sayfası açmış, sonra da Niklas'ın paylaştığı fotoğrafları tek tek muayene etmiş.

Frederik, evde yalnız bırakabileceğimiz kadar iyileştiğinden bu yana, Vibeke ve Thorkild artık bize o kadar sık uğramıyor ama her gün telefonun ekranında Vibeke'nin numarasını gördüğümde, derin bir iç geçirmeden açamıyorum telefonu.

"Geçen kış Mathias'la beraber yaptığı bir fotoğraf projesine ait onlar" diyorum.

"Ama niçin konu olarak suyu seçti ki?"

"O değildi ki konuyu..."

"Seçen o değilse bile, neden tutuyor da başkalarının suyu konu seçtiği bir projeye katılıyor, başka proje mi kalmadı?"

"İnsan onlar yalnızca güzel fotoğraf kabilinden bakamaz mı, yani Niklas onları fotoğrafçılık becerisini geliştirmek için..."

"Mia, bak ama, burada bana güvenmek zorundasın: su fotoğrafları hakkındaki bir projeye balıklama atlaması hiç de rastlantı değil. Bu devirde gençlerin önünde birkaç değil binlerce seçenek bulunuyor. Her şeyin bir nedeni var, insanın bunu kabullenmeye gönlü olmasa da durum böyle. Kaldı ki, ben bu konuların ilmini alıyorum."

Gözlerimi, okumak niyetiyle önüme aldığım emeklilik evraklarına eğiyorum: Erken emeklilik koşulları nelerdir? Vergi açısından sonuçları ne oluyor?

"...Su, bir travmayı da işaret edebiliyor" diye ekliyor Vibeke. "Patlamaya hazır duygular içinde kendini kapana kısılmış gibi hissetmek... nefret veya çaresizlik gibi duygular. Ve genelde su sembollerinin kökeni ta geriye, çocuğunun hislerini ifade edebilmesine hiç zemin sunmamış ebeveynlere kadar gidip dayanıyor."

"Vibeke. Biraz duramaz mısın?"

"Eskiden, belki yıllarca önce yaşanmış, çocuğun ebeveynlerine ses çıkaramadığı bir durum olabilir. Kendini sanki dört bir yandan sarılmış gibi hissetmiştir, sanki etrafında yükselen sular onu boğacakmış gibi. Ve yeni bir buhran, bu bastırılmış duyguları tekrardan uyandırabilir."

"Konuya açıklık kazandırmak istersek: Bütün bunlar, sana göre, benim suçum oluyor demek!?"

"Hayır hayır! Mia!.. Benim sadece demek istediğim, bir insanın ekseriyetle nasıl..."

Telefonu kapattıktan sonra, dairemizin ön cephesindeki geniş pencerelerden dışarı bakıyorum: karşımda beton bir apartman, onun arkasında gökyüzü ve başka beton bloklar ve arkamda, otoyoldan gelen yoğun trafik uğultusunu azaltabilmek için çekilmiş koca bir toprak set.

Telefonda duyduğum hiçbir şeye katılmıyor olsam ve kayınvalidemin psikoloji "uzmanlığı" gösterisine has fesatlık örneği olarak baksam bile, Niklas'la aramdaki ilişkiyi daha doğru tarif edemezdi: Niklas benim karşımda kendini baskı altında ve engellenmiş hissediyor, evet, tıpkı suda boğuluyormuş gibi. Fakat ona karşı ne kadar mesafeli dursam da ne kadar kişisel alan tanısam da bu bir şeyi değiştirmiyor. Kendimi durmadan geri çekiyorum ve babasının hastalığıyla ilişkili olarak ona ne baskı yapıyorum ne de herhangi bir talepte bulunuyorum ama o hâlâ kendini baskı altında hissediyor, bu nereye kadar gidecek? Onun kendini özgür hissedebilmesi için benim tamamen gözden kaybolmam mı gerekecek?

Neredeyse dört yıldır, Vibeke'nin sürekli imalarda bulunduğu bir şey var: Frederik'i kapı dışarı ettikten sonra, sinir argınlığı geçirdiğim o gece. Önce yepyeni ve mutlu bir hayata başlayacağımı sandığım ama sonra Frederik olmadan başımın çaresine bakamayacağını anladığım o gece.

Niklas'ın o zamanki halini hatırlıyorum. Sadece birkaç yıl öncesiydi, öyle büyük de değildi, on üç yaşındaydı. Hastaneye beni ziyarete geldiğinde üzerinde turuncu, kapüşonlu, hip hop tarzı bir svetşört vardı. Frederik de oradaydı. O gece ben kimdim? Niklas'ın incecik, bembeyaz eli avuçlarımda, o solgun yüzü karşımdaydı. Nasıl yapabildim? O ben olamazdım, değil mi?! Katiyen "gerçek Mia" değildim o gece ben. Frederik'le ben "birbirimiz için yaratılmış" olduğumuz için mi öyle olmuştu? Frederik öyle demişti ya. İstediğim kadar onun elinden kurtulup özgürlüğüme kavuşma hayalleri kurup dursam da sadakat-

siz, sabıkalı ve beyin hasarlı kocam olmadan, aslında bir hiç olduğum için miydi?

Dikkatimi önümdeki evraklarda toplayabilmek için kendimle savaşıyorum, bir yandan da bu akşam google'a girip bir bakmayı kararlaştırıyorum; "su", "sembol", "psikanaliz" anahtar kombinasyonunu gireceğim, belki "beyin araştırmaları" da eklerim ilaveten.

Biri dairemizin giriş kapısını açıyor. Frederik'le Niklas'ın ayak seslerini, son birkaç aydır birbirinden ayırt edebiliyordum ama son zamanlarda yine birbirine karıştırıyorum.

"Niklas, sen misin?"

Cevap yok. Ufak adımlar, ufak ama sert: Ağır bir şey taşıyor içeriye, benim baskı altındaki talihsiz oğlum.

"Niklas?!"

Salona Frederik giriyor. Kucağında koskoca bir tahta kutu ve yüzünde koca bir tebessüm:

"Bak, Sergei'den ne aldım."

"Ne?"

"Tavşanlar!"

"Tavşanlar mı?"

"Sergei ve Tonya, dairelerinde tavşan besliyor. Yetiştirip yetiştirip, satıyorlar. Ayda yedi yüz kronun üzerinde para kazanıyorlarmış. Bana beş tane tavşan verdi, artık yakın arkadaş olduğumuz için, o zaman biz de..."

"Bu dairede tavşan mı yetiştireceksin?"

"Sergei hem kolay hem eğlenceli olduğunu söylüyor; benim de bu eve bir katkım olsun istiyorum... İkinci katta oturan Abdul ve Nasira'nın da bir *kolonihavehus*'u var. Neredeyse bütün zerzevat ihtiyacını oradan karşılıyorlar, bayağı tasarruf ediyorlar..."

"Ben bu evde tavşan beslemene hiçbir şekilde izin vermiyorum."

"Evet ama Sergei ve Tonya..."

"Olmaz dedim! Bu iş bu kadar! Konu kapanmıştır!.. Daha fazla konuşmanın gereği yok artık."

"Ama bunu nasıl yaparsın..."

"Söz konusu bile olamaz!"

"Buna sen karar veremezsin! Tavşan beslemek istiyorsam, buna izin var zaten!"

"Bağırmanın bir yararı yok!"

"Evet ama, bunu nasıl yapabilirsin..."

"Frederik, ben de sana yakında arabanın anahtarlarını, internete giriş şifresini ve belki banka kredi kartını bile veririm diye düşünürken... Ama görüyorum ki sen hiç de sandığım kadar iyileşmemişsin."

"Fakat ben..."

"Frederik."

"Fakat herkes bir şeyler yapıp para kazanıyor! Ben niye yapmayayım ki? Hiç paramız yok!"

Kendimi koltuğa atıyorum ve gözlerimi kapıyorum:

"Biraz toparlanmam lazım. Ben de senin bayağı ilerleme kaydettiğini sanmıştım."

Frederik paldır küldür odasına gidiyor ve kapıyı çarparak kapatıyor. Bir iki dakika sonra yine dışarı çıkıyor, tek kelime etmeksizin, tavşanların olduğu kutuyu tutup çeke çeke odasına sürüklüyor ve kapıyı yine çat diye vurup kapatıyor. Az sonra da dairenin kapısı güm diye kapanıyor, öyle ki bütün ev sanki zangır zangır sallanıyor. Frederik yeni edindiği arkadaşlarının yanına gidiyor olmalı.

Farum Midtpunkt'a taşınalı daha iki hafta oldu ama Frederik daha şimdiden, sanki yıllardır burada yaşıyormuş gibi herkesle kaynaşıverdi. Mecburi erken emeklilerden veya işsizlik parası alanlardan oluşan bir gruba katıldı, bütün gün etraftaki çimenliklerde ve diğer ortak alanlarda vakit öldürüyorlar. Fütursuzca ve hiç utanıp çekinmeden, onlara bütün hayat hikâyesini ve en gözde esprilerini anlatıp duruyor. Sergei'yle beraber öğle yemeği yiyor, balığa çıkıyor; Abdul ve Nasira'lara

veya Khayyat ve Sheza'lara misafirliğe gidiyor, çay içiyor ve El Cezire'yi izliyorlar. Her gün, komşularımız, onların çocukları veya torunları hakkında bir sürü yeni hikâyeyle geri dönüyor, daha şimdiden iki büyük düğüne davet edildik bile.

Emeklilik kâğıtlarına geri dönüyorum. Ama şimdi dikkatimi hiç veremiyorum. Bernard'a telefon ediyorum, o da toplantıda.

Niklas da Frederik de bu akşam arkadaşlarının evinde yemek yiyor, aslında yemeğimi tek başına yemek benim de işime geliyor. Bitkin haldeyim. Evdeki koşuşturmaya ilaveten, bir de okulların yaz tatili süresince Helene'nin kız kardeşinin Ordrup'daki ev tekstil ürünleri ve dekoratif eşya mağazasında tezgâhtarlık yapıyorum.

Gece saat on buçukta Niklas ön kapıyı anahtarıyla açıp içeri giriyor ve uzun zamandır ilk defa, kendiliğinden yanıma geliyor, ben çağırdığım için değil. Televizyondaki İngiliz yapımı polisiye dizide katilin kimliğinin ortaya çıkmasına bir iki dakika var, soluk almadan seyrediyorum ama Niklas girince televizyonu hemen kapatıyorum.

Ona sormak istediğim binlerce şey var ve binlerce şey anlatmak istiyorum. Bana sanki biraz ürkekçe bakıyor gibi, geçip kanepeye oturuyor. Babasının hastalığı konusunda kendisini o kadar cesur davranmaya zorlamasının gerekli olmadığını söylemek istiyorum ona, düşüncelerini benimle paylaşabileceğini, hiç soru sormayacağımı –çünkü bundan hazzetmediğini biliyorum– sadece dinleyeceğimi ve her zaman yanında olacağımı söylemek istiyorum.

Ve bunları düşünürken, ne tuhaftır ki, dizlerimizin ve vücutlarımızın arasındaki mesafeyi ölçüyorum, onunkiler kanepede, benimkilerse koltukta. Neden böyle yapıyorum? Aradaki mesafe beni nedense çok ilgilendiriyor. Vücutlarımızın arasın-

daki mesafe. Bu, onu içine alıp boğan suya karşı bir bilinçlilik durumu mu? Yoksa fazla mı aşırı? Fazla mı hevesli kaçıyor?

Bacak bacak üstüne atıyorum, ellerimi kavuşturuyorum, sonra ayırıyorum, Niklas'a bakıyorum, önüme bakıyorum. Onu nasıl rahatlatabilirim, rahat bir konuşma ortamı nasıl yaratabilirim? Belki lafa şu cümleyle başlamalıyım: "İtiraf etmeliyim ki, babanın hastalığını fevkalade ustaca göğüsledin." Sonra buradan en zor fasla geçebiliriz, belki de kederinin bir nebzesini benimle paylaşmaya yanaşır.

Fakat o benden önce davranıyor. Ben daha bir kelime etmeden, o sorusunu yapıştırıyor:

"Babam niçin tavşan besleyemiyor?"

"Ne?"

"Babam niçin tavşan besleyemiyor?"

"Bana bu konuyu açmanı, o mu söyledi sana?"

"Hayır."

"Hmm." Daha fazla üstelemiyorum. "Niklas, bu evde her şeyin altından girip üstünden çıkan bir sürü ufacık hayvanla birlikte yaşamayız. Taşınma hengâmesini daha atlatamadık, sonra hem sana hem de hasta bir adama bakmak zorundayım, bu yetiyor da artıyor bile... hem de fazlasıyla."

"Ama babam artık öyle hasta değil ki?!"

"Bu evde tavşan yetiştirmeye kalktığına göre, tam iyileşmiş olamaz, değil mi?"

"Bence iyi bir fikir."

"Yeni dairemizi tavşan çiftliği haline getirmek sence iyi bir fikir mi?"

"Evet."

"Bu fikrin iyi yanı ne peki?"

"Yani şey, nasıl olsa babam bütün gün evde. Sana madden destek olmayı çok arzu ediyor ama iş bulamıyor. Bence bu mükemmel bir fikir: Onun zamanı var, bizim de paraya ihtiyacımız var."

"Baban bu konudan sana ne kadar bahsetti?"

"Çok az."

Bakışlarını kaçırıyor ve ben onun da babasıyla Abdul'larda yemekte mi olduğunu, yoksa Frederik'in onu Abdul'un telefonundan mı aradığını hesaplamaya çalışıyorum.

"Ama belki sen anlayamıyorsun" diye devam ediyor Niklas. "Bir erkek için, karısının eline bakmak, çok onur kırıcı bir şeydir."

"Ben belki anlayamıyormuşum! Ha ha! Peki, sen anlayabiliyor muymuşsun?"

"Evet."

Ona bakakalıyorum ve sırıtmadan edemiyorum.

Sonra soruyorum:

"Bir dilim kek ister misin?"

"Evet."

Bize birer dilim kek kesmek ve kendime biraz kahve yapmak üzere, koridorumsu uzun salonun öbür ucundaki açık mutfağa doğru ilerliyorum, Niklas'ın akşamları kahve içmesine izin yok.

"Meyve suyu da isterim" diyor kanepeden kıpırdamadan.

"Anlaşılan, babanın iyileştiğini düşünüyorsun" diyorum, bir yandan de keki kesiyorum. "Baban bir yeniyetmeye döndü ve bir yeniyetmeyle birlikte yaşamanın biraz külfetlice olabileceğini sen anlayamazsın."

Tam arkamda Niklas'ın sesini duyuyorum:

"Babam artık o kadar iyileşti ki, ben bir yerde müdür olsam, ona muhakkak iş verirdim."

Cevap vermiyorum. Niklas da kayınvalideyle kayınpeder de Frederik'in ne kadar değiştiğini kabul etmemek için oynadıkları o kendini kandırmaca oyununda epey cambazlaştılar. Thorkild'le Vibeke'nin bütün gün ha bire yaptığı şey, oğullarının çocukluk ve gençlik günlerinden ufak hikâyeler ortaya atıp, onun artık hasta olmadığını, eskiden de şimdiki gibi olduğunu kanıtlamaya çalışmak.

Sonra Thorkild'den bir telefon gelir, içi içine sığmaz halde anlatır da anlatır: mesela bir keresinde, yaz tatilinde Norveç'e

kano turu yapmaya gitmişlermiş, 1979 yılıymış, Frederik gözde fıkralarından birini anlatmaya kalkmışmış da herkes susmasını söylese de o inatla devam etmişmiş. Ertesi gün yine bir telefon, bu sefer başka bir hikâye ve benim bu hikâyelerin gerçek mi yoksa hayal ürünü mü olduğunu kestirebilmem olanaksız.

Ne Frederik'in yeni arkadaşları ne Niklas ne de Thorkild ve Vibeke, onunla benim kadar birlikte değil ki, yani gerçeği olduğu gibi görebilecek kadar. Bunu bir tek ben yapabiliyorum. Frederik'in hâlâ apati sorunu yaşadığına hiç şüphe yok: Gündüz evde yalnızken yapılacak işleri ona defalarca hatırlatıyorum ama elini bir şeye sürmüyor ve bunun nedeni apati olmakla da kalmıyor, egosantrizm ve hareketlerini planlama yetisinden mahrum olması da bir parça etkiliyor, yoksa pekâlâ yeni arkadaşlarıyla oraya buraya gidecek kadar inisiyatif gösterebiliyor.

Ayrıca, inhibisyon mekanizması da eksik çalışıyor: Tuvalet kâğıdı rulosunun sonunu kullanmışsa ya yerine yeni bir rulo takmayı unutuyor ya da dolaptan bir değil, üç rulo çıkarıp, klozetin yanına, yere istifliyor (bunu istemediğimi ona defalarca söylemiş olsam bile). Mutfakta yeni bir müsli veya buna benzer bir paket mi açacak, koskoca bir delik açıyor; ona sabah çıkmadan yazıp bıraktığım alışveriş listesinde yazılı olanları ya yazdığım adetten çok daha fazla alıyor ya da benim istediğimden çok daha büyük paketler seçiyor (büyük paket almamasını listeye açık seçik, özellikle not etmiş olsam bile).

Niklas yine de mutfağa gelip kendi kekiyle meyve suyunu alıp sehpaya götürmeyi akıl edecek kadar efendi.

Geçen hafta ona birkaç arkadaşıyla beraber Williams Plads'da otururken rastladım. Arabayla geçiyordum, Niklas kolunu Emilie'nin omzuna atmıştı, sanki henüz öpüşmüşler gibi bir halleri vardı. Beden dillerinde bir şey, grubun gözde çifti olduklarını ima eder gibiydi. Ve neden olmasınlar ki? İkisi de güzel, albenili, şık, zeki, hiçbir eksikleri yok. Diğer çiftler onlar gibi olmaya can atıyor olmalı, hasta babalı falan filan.

Niklas tüm yaşamını ve tüm dünyasını şimdi arkadaşlarına mı hasretti? O zaman artık sahiden mutlu mu acaba? Emilie'yle arasının nasıl olduğunu birazcık bilebilseydim ne iyi olurdu, şu sıralarda hayatında en önemli yer tutan şey o.

Niklas'ın sesi geliyor kulağıma:

"Babamın hiç komşuların evinden çıkmadığını, bunu hasta olduğu için yaptığını söylüyorsun ya. Babam eskiden sabah akşam çalışan bir insandı, değil mi? Komşularıyla tek kelime edecek zamanı yoktu. Bu durumun hastalığıyla bir ilgisi olması gerekmez ki. Bence bu iyi bir şey, Stationsvej'de yaşarken böyle yapan kimse yoktu. Şimdi orada yaşamıyoruz ve de aslında babam burada oturanların, oradakilerden daha farklı olan yaşam tarzına, insanların birbirine ilgi gösterdiği, üzerine eğildiği bir günlük hayata uyum sağlamış durumda. İkinizden en rijid olanınız aslında sensin. Tavşan konusunda da böyle."

"Evet, sanırım anladım" diyorum, Niklas'ın hiç olmazsa beş dakikacık bana sarılmasını öyle arzu ederdim ki.

Ama oğlum her şeyi benim üzerime yıkmaya devam ediyor:

"Eğer sen babama arabanın anahtarlarını versen ve internete girmesine müsaade etsen, o zaman babamın Khayyat'la birlikte onun bunun evinden eski uzunçalarları filan toplayıp Bytorvet'te satması çok daha kolay olurdu."

"Ne diyorsun sen?"

"Ben şahsen Khayyat'ı gerçekten seviyorum... Topladığı şeyleri Bytorvet'in arkasındaki park yerinde sergiliyor, babam da ona satarken yardım..."

"Baban park yerinde oturup da nasıl hırdavat satar! Bütün arkadaşlarımız oradan geçiyor!.. O bir okul müdürü! Buradaki insanlar gibi değil ki..."

"Yardım etmek istiyor, o kadar. Biraz para kazanmak istiyor."

"Ama bir şey kazandığı yok ki! Her halükârda, *ben* şahsen hiç para mara görmedim."

"Şimdilik yalnızca şeker ve sigara parasını çıkarabiliyor. Ama ileride..."

"Sigaraya mı başladı?"

"Bildiğim kadarıyla hayır." Niklas acele acele, kelimeleri yuta yuta cevap veriyor.

"Sen de mi sigaraya başladın yoksa?"

"Hayır."

"Ama baban başladı, değil mi?"

"Hiç sanmıyorum... Arkadaşlarına alıyor o kadar."

"Lanet olsun, Niklas! Neden illa böyle konuşmak zorundayız? Birbirimize karşı neden dürüst olamıyoruz, sen ve ben?"

"Sigara içmeye başlamadım diyorum sana!"

"Tamam tamam! Ben de zaten ondan bahsetmiyordum!"

Birilerine feci bir kötülük etmiş olmalıyım ki, kocam ve evladım benden zorla koparılıp alınıyor? Kendimi öyle zavallı hissediyorum ki ve böyle hissettiğim için kendimden daha da nefret ediyorum.

Fakat burada yetişkin olan benim. Üç derin nefes alıyorum. Ağlayıp sızlanmak yok. Kendimi toparlıyorum. Ve söze başlıyorum:

"Niklas, bence sen babanın hastalığını çok ustaca göğüsledin. Bunu itiraf etmeliyim."

"Ya, öyle mi?" Neden daha şimdiden umursamaz ve mesafeli bir hal geldi üzerine?

"Evet, öyle. Ama daima o kadar gayretli olmak zorunda da değilsin... Senin de duygularını ifade etmeye hakkın var, tıpkı..."

"Hı-hı."

"Sen de bir insansın, Emilie'yle çok iyi vakit geçirsen bile, olanlardan ister istemez etkilenmen..."

Bunu derken kendimden nefret ediyorum. Her zamanki gibi yine klişe laflar ediyorum. Yalnız onun değil, kendimin de o büyük su kütlesinin içinde sıkışıp kaldığımı, boğulduğumu hissediyorum. Niklas'ın kafasının nerede olduğunu bilemiyorum fakat ben onun fotoğraflarının içine çoktan daldım bile, batıyorum, nefes almaya çalışıyorum, boğuluyorum.

27

Bu küçücük doğal limanda en fazla otuz teknelik yer var, o da tekneler yan yana birkaç sıra halinde rıhtıma bağlanırsa; öyle ki, çocuklar koşup oynayabilmek için sahile çıkmak isteyince, komşu teknelerin üzerinden atlayıp geçmek zorunda.

Rıhtım denen şey, limanı her iki yandan yarımay şeklinde saran granit taş yığınından ibaret ve limandaki tek yapı da bir ahşap baraka, bordo kiremit rengi boyalı, İsveçlilerin ahşap dış cephelerde kullandığı o klasik renk. Baraka, büfe hizmeti görüyor. Dondurma ve meşrubat almak için arabayı barakanın arkasına park ettik fakat sonra gördük ki büfede, üzerine don-

durma, köpük krema ve reçel konan taze kızartılmış kalp şeklinde krep de satılıyor.

Bernard bize krep almak için, sapsarışın, bronz renkli, mutlu yüzlü İsveçlilerden oluşan kuyruğa giriyor, birbirimizle sarmaş dolaş, sıranın bize gelmesini bekliyoruz. Ayağımızda şort, yüzümüzde güneş gözlüğü ve güneş kremi, sahildeki alçak kayalıkların üzerinde alçaktan uçan martılar, kreplerimizi yiyip kahvelerimizi içtikten sonra biz de o kayalıklara tırmanacağız. Daha sonra da ya kırların arasından uzayıp giden patikadan karanın içine doğru ya da sahili takip ederek, ormanın uç noktasına, ineklerin otladığı açık alana doğru bir yürüyüş yaparız herhalde.

Masalardan birinde oturan aile kalkıyor, hemen koşuyorum, bir sandalyenin arkalığına süveterimi asıyorum, öbür sandalyeyi de masaya doğru yatırıp, arkalığını masanın tam kenarına yaslıyorum, bu masa şimdi bizim.

Sonra koşa koşa kuyruğa dönüyorum ve kolumu yine Bernard'ın beline doluyorum, sanki birbirimizden uzun zaman ayrı kalmışız gibi öpüşüyoruz. Arkamızdaki çift bıyık altından, anlayışla gülümsüyor, belki onlar da aşkı henüz keşfetmiş.

Eski ahşap barakanın yanına bir gidip vitrinden içeri baktım, çeşit çeşit dondurma var ama kreple en iyi vanilyalı dondurma gider.

"Ben krepimin üzerine bir top vanilyalı dondurma istiyorum" diyorum Bernard'a, hâlâ kuyruktayız. "Ve de bir kahve."

"Bana da aynısından olsun ama üzerine bir *fløde bolle*[*] de istiyorum" diyor Bernard.

O bunu derken, ben ona daha da sıkı sarılıyorum, neden bilmiyorum ama dondurmanın üzerinde *fløde bolle* istemesi kadar basit bir şey bile beni öyle hislendiriyor ki, onu içime sokmak istiyorum. Veya ses tonundan da olabilir veyahut kızgın güneşin onun hemen hemen bembeyaz saçlarına vuruş

* Bir çeşit çikolata kaplı marşmelov. (ç.n.)

şeklinden de veyahut belki de ensesini kaşıyış şeklinin, sıcacık kreplerden yayılan kokuya karışması gibi basit bir şeyden de.

Biz birbirimiz için yaratılmışız, bu öyle bariz ki, gözden kaçması imkânsız, hep orada, gün gibi ortada ve o "üzerine de bir *fløde*bolle" derken ve çarşaf gibi dümdüz Kattegat'a* doğru bakıp güneşin sert ışığından kamaşan gözlerini kısarken veya ona ait olduğunu henüz öğrenmekte olduğum adımlarla kuyrukta iki adım ilerlerken, bu daha da bir barizleşiyor.

Arkamızda duran çift yine gülümsüyor ve evvelki sefer gülümsediğim o sırılsıklam âşık yüzlerden bu sefer başımı çeviriyorum. Biraz mahcup bir halim olmalı, Bernard da herhalde bunu fark etti ki, onlarla arama girip duruyor ve göğsünün sıcaklığı sırtımı ısıtıyor.

Bir şey demiyorum çünkü sıra bize geldi. Vitrinli tezgâhın arkasında yaşlı, sıska, koca burunlu bir adam hizmet ediyor, belki de gençliğinden beri her yaz bu büfeyi o işletiyor? Ve yanında tombul bir genç kız var, saçları küt kesilmiş, perçemli; belki de torunu? Veya bir arkadaşının kızı? Acaba bu kız da elli yıl sonra burada mı duruyor olacak?

Siparişlerimizi veriyoruz ve hamur gibi yumuşak karton tabakların üzerinde duran kreplerimizi elimize alıp, ayırdığım masaya taşıyoruz. Bütün masalar ve sandalyeler doğrudan çıplak granitin üzerine yerleştirilmiş, epey eski ve harap bir görünüşleri var, ayakları ince metal, oturma ve sırt kısımları tahta, üzerlerindeki beyaz boya tabakası kabarıp pul pul dökülmüş.

"Bak şuradaki martıyı görüyor musun, az önce bir balık yakaladı."

"Nasıl yani, suya mı daldı?"

"Evet. Kırmızı teknenin üzerinden uçtu, sonra birden suyun içine daldı, dimdik. Yırtıcı bir kuş gibi."

"Buraya oturmak ister misin? O zaman o tarafı daha iyi görebilirsin!"

"Hayır, benim yerim çok rahat."

* İsveç'le Danimarka arasında uzanan geniş su yolu. (ç.n.)

Ve bu minvalde, bir bomboşluğun içinde gevşeyip gidiyoruz.

"Oradaki posterin yanında oturanlar sence Danimarkalı mı?"

"Danca mı konuşuyorlardı?"

"Yoo, sadece... bende öyle gibi bir his uyandırdılar."

Ve yine susuyoruz.

Danimarka'nın çok yakınındayız fakat burada, İsveç'te bizi bilen kimse yok.

Kayalıklara çıkıyoruz, suyun ta kenarına kadar gidip dengede durmaya çalışıyoruz, bazen bir arada el ele tutuşarak, bazen de ayrı ayrı, kayaların uçlarına tutunarak. Büyük yassı bir taşın üzerine uzanıyoruz, güneşi yüzümüzde ve vücudumuzda hissediyoruz. Sıcaklığı, huzuru ve arka tarafımızdan, ta uzaklarda bir yerden kulağımıza gelen belli belirsiz çocuk seslerini... Burada böylece, vücutlarımız gevşemiş halde yayılıp kalıyoruz. Ve bir bakıyorum, gölgeler uzamış, aradan saatler geçmiş olmalı, başım onun göğsünde, onun başı da benimkinin, çıplak dizim onun çıplak kalçalarına yaslı, onun kıllı kalçaları karnımın üzerinde, burnum onun... gözlerim... topuğum kayanın üstündeki su birikintisinin içinde.

Limana ve ahşap barakadaki büfeye doğru geri yürüyoruz; alçalan güneş kırların üzerinden doğru altın sarısı parıldıyor ve her bir tümsek, her bir bayır, her bir kaya çıkıntısı daha bir belirginleştiriyor ve burada *Hallandsåsen*'de* zemin yavaş yavaş humusa, kumsala ve denize dönüşüyor. Tahıl tarlalarının arasında uzanan bir patikadan aşağı doğru yürüyoruz, sonra bir tepeden yukarı doğru ilerliyoruz, ta ki karşımıza şemsiyeli bir masa çıkana kadar, üzerinde sıra sıra karton kutuların içinde taze çilekler duruyor. Ufak bir levhada "30 kron" yazılı. İki kutu çilek alıyoruz ve levhanın yanındaki, para dolu çanağa

* *Halland Horstu.* Horst: Merdiven biçimli fay serisindeki iki tektonik çukur arasında veya bir tektonik çukurun iki yanında yükselen kısım. *Hallandsås,* İsveç'in Skåne ve Halland eyaletlerinin sınırında yer alan bir horst formasyonudur. (ç.n.)

yüz kron kâğıt para bırakıp, kırk kron bozuk para geri alıyoruz. Çilekleri akşama yiyeceğiz. Kaldığımız pansiyonunun alt katındaki lokantada akşam yemeğimizi yedikten sonra, çilekleri ya kumsala inip orada karanlıkta baş başa yiyebiliriz ya da pansiyonun bahçesindeki emekli turistlerin arasında.

Ve vakit bu minvalde, hiçbir şey olmadan sürüp gidiyor. Nihayet hiçbir şey. Hiçbir şey, elle tutulur hiçbir şey...

Akşam yemeğinde, Bernard kazadan sonra ilk kez Lærke'yi kapalı yüzme havuzuna götürüşünü anlatıyor.

Kazanın üzerinden üç ay geçmiş ve Lærke'nin apati durumu aynı şiddetiyle devam ediyormuş. Bernard veya *Center for Hjerneskade*'nin* çalışanları onu nereye oturtursa, genelde, oradan bir yere kıpırdamıyormuş; kendiliğinden hiçbir şey yapmıyor, yüzünde sanki bir şey hissetmiş veya aklına bir şey gelmiş gibi, bir anlık da olsa bir kıpırtı, bir canlanma bile olmuyormuş.

Bernard, Lærke'nin bir kadın arkadaşından, havuza onlarla beraber gelip Lærke'ye soyunma odasında yardımcı olmasını rica etmiş. Bernard havuzun yanında onların gelmesini epey durup beklemiş, nihayet geldiklerinde, Lærke etrafında o kadar suyu görünce, heyecanından çırpınmaya başlamış; sağ kolu bir yukarı, bir aşağı savrularak, havada daireler çiziyormuş, yüksek sesle inilder gibi sesler çıkararak suya doğru koşmaya yeltenmiş, tabii hemen dengesini kaybetmiş, neyse ki hemen kollarından yakalayıp, taş zemine düşmeden ayağa kaldırmışlar, sonra yine çırpınmaya başlamış, yine koşmaya yeltenmiş ve yine yeri boylamış. Ama Lærke'nin üç yaşında bir çocuk misali kontrolden çıkması, onları sevindirmiş, neşeden gülmeye başlamışlar: Lærke en nihayet kendiliğinden bir tepki veriyormuş.

* "Beyin Hasarları Merkezi". Beyin hasarlı yetişkin ve çocuklara yönelik, rehabilitasyon ağırlıklı hizmet veren, devlet destekli hastane. (ç.n.)

Lærke umumi yüzme havuzunda böyle davranılmayacağını biliyormuş ama evdeyken enerji düzeyini kendi irade gücüyle nasıl arttıramıyorsa, havuzundayken de kısamıyormuş.

Lærke biraz sakinleşebilsin diye, Bernard onları alıp havuz kısmından çıkarmış, içeride bir koridora gidip biraz beklemişler, sonra havuza geri dönmüşler. Bunu iki defa daha denemişler ama Lærke havuza döndüğü her seferinde aynı şekilde davranmış. Üçüncü seferde havuza doğru koşmamayı başarmış ama sağ kolunu hâlâ kontrol edemiyormuş ve cankurtaranın onlardan doğru geldiğini görünce, heyecandan yine kötülemiş, inler gibi sesler çıkarmaya başlamış; Bernard, başkalarının yanında karısından asla utanmayacağına, onun davranışları için kimseye hesap vermeyeceğine dair kendine yemin etmiş olsa bile, karısının sırf sevinçten böyle yaptığını cankurtarana etraflıca izah etmeye mecbur kalmış.

Yüzme havuzunda başlarına gelenler Bernard'a ders olmuş, Lærke'nin hayatını zorlaştırmadan, apati durumunu gerektiği anda nasıl biraz azaltabileceğine dair yeni yollar geliştirmiş ve onunla birlikte fevkalade bir şeyler yapmak istediğinde, yüzme havuzuna götürmesi gerekmediğini, bundan daha azının da kâfi gelebileceğini görmüş. Disko müziği (özellikle Boney M) ve Jarl Friis-Mikkelsen'in eski talk şovlarının video kayıtları da fazlasıyla yetiyormuş.

Misafir gelmeden veya Bernard ve Lærke birlikte bir yere gitmeden on beş dakika önce, müzik setine hep Boney M'in müziğini koyar, hazır edermiş. Müzik on dakikadan fazla çalarsa Lærke aşırı heyecanlanır, dizginlenemez hale gelirmiş; hiç çalmazsa, o zaman da arkadaşları üzüntülü bir sesle, Lærke'nin ne kadar da hasta göründüğünden dem vururmuş.

Jarl Friis-Mikkelsen'in talk şovları, Boney M'den daha sakin bir neşelendirme iksiri olarak idealmiş. İkizler ya da Bernard eve gelmeden önce, Winnie sık sık onun talk şovlarından birini koyarmış video çalara. Lærke enerji seviyesine, müziğe ve farklı olaylara göre hâkim olmayı giderek daha iyi öğrenmiş ve

diğer insanların enerjilerini ayarlamak için bir fincan kahve içmesi veya bir paket şeker yemesi kadar doğal bir yöntem haline gelmiş.

Birlikte geçirdikleri bu üç günlük tatil, aslında kazadan bu yana Bernard'ın Lærke'den ilk kez birkaç günlüğüne ayrı kalması anlamına geliyor. Bu tatili gerçekleştirebilmek için benim okuldaki dinlenme odasında beraberce bir hikâye uydurduk: Bernard iş icabı birkaç günlüğüne Aalborg'daki bir müşterisini ziyaret etmek zorundaydı.

Ben de kursa gidecektim. Hemen bir pedagojik destek eğitim seminerine kaydolmuştum. Kursla ilgili gelen broşürleri ve ders malzemelerini yemek masasının üzerine ve yatak odasına sağa sola yayıp bıraktım. Bir elimde program, bir elimde katılım listesiyle, kursu nasıl dört gözle beklediğimden dem vurdum durdum. Belki de aşırıya kaçıyordum, bunu değerlendirmem zordu, zira bir eğitim semineriyle ilgili broşürler bir evdeki olağan darmadağınıklığa, ölçüsünde kalmak şartıyla ne kadar katkıda bulunmalı, bunu hesap edecek deneyime sahip değildim.

Yalanımız planlama safhasındayken bize çok kolay gelmişti ancak insan yalana bir başladı mı, gerisi çorap söküğü gibi gidiyor. Helene benim seminere katılacağımı duyunca, zaten bu yaz parça parça olan yaz tatili hakkımı, hangi akla hizmetle, dünyadan habersiz, pratikten yoksun hocalarla geçirmeye kalktığımı haliyle sormadan edemedi. Normalde ikimizin de buna yanaşmayacağını adı gibi biliyordu tabii. O sıkıcı adamların cafcaflı teorilerini günlük hayatta neye, nasıl uygulayabileceğimi haklı olarak duymak istedi ve verdiğim cevaba Frederik kazara kulak misafiri oldu.

Pedagojik teoriler ve sorunlar üzerine nutuk atmaya girişti, başka zaman olsa pedagojiye olan ortak ilgimiz, bizi ortada bir yerde buluşturabilirdi ama bu seferki tartışma, işimle ilgili düşüncelerime ve beklentilerime –ve de kim olduğuma– dair uyduruk yalanlara dayanıyordu.

Birlikte geçirdiğimiz saatlere, birlikte yediğimiz yemeklere giderek daha bir sahtelik ve bir soğukluk hâkim oldu. Hatta Niklas'la da öyle.

"Gizli aşk yaşamak" denen şey bu olmalı, diye düşünüyordum, daha önce hiç tecrübe etmemiştim. Fakat tümörden önceki gerçek Frederik, benim sadakatsiz kocam, yıllar yılı böyle bir ikili yaşam sürdürmüş, bütün hayatı bir ikizlemeden ibaret olmuştu.

Seminerin ilk sabahı sınıfa erkenden gelmiş ve öğlene kadar sandalyemde sessiz sakin oturabilmek için zorlu bir mücadele vermiştim, fiziksel beklentilerin heyecanından, kafamı toparlayıp anlatılanlara kulak vermem olanaksızdı. Aradan birkaç saat geçince kurs başkanına, kendimi iyi hissetmediğimi söyleyip çıkmış, arabama atlayıp doğruca Helsingør'e, oradan da arabalı vapurla İsveç'e geçmiş ve Bernard'ı beklemeye koyulmuştum.

Kaldığımız pansiyonun aydınlık yemek salonundaki ufak masalarda, devamlı müşterilerin her birinin yeri belli. Beyaz keten peçeteleri ve peçete halkaları onları hazır bekliyor. Her yıl geri gelen hoşnut müşterilerin doldurduğu bu mekânda, son yarım asırdır hiçbir şey değişmemiş.

Bernard cep telefonunu ve oda anahtarlarımızı, jilet gibi ütülenmiş, bembeyaz, pamuklu masa örtüsünün üzerine bırakıyor, sonra açık büfeye doğru yürüyoruz.

Pansiyon, eskiden bir ailenin özel konutuymuş, aile uzun yıllar önce pansiyona çevirmiş ve içini bizzat kendileri yeniden dekore etmiş. Sahilden yüz metre uzakta, görkemli bir köşk. Ormana daha da yakın. Aile, odalardaki eski maun mobilyaları ve duvarda asılı aile fotoğraflarını olduğu gibi bırakmış. Zamanla köşk binası ve denize uzanan yeşil alan giderek daha bakımlı, adeta cennet gibi bir yer olmuş ama sadık müş-

teriler giderek yaşlanmış. Etrafımız yetmiş beş, seksen yaş civarında, şık giyimli bir sürü kadın müşteriyle çevrili, her biri kendi masasında tek başına oturuyor, karşılarındaki sandalye boş duruyor.

Büfeden alacağımı alıp çabucak yerime dönüyorum, bir tabak yulaf lapası, üzerinde elma püresi ve tarçın var; anlaşılan İsveç'in klasik kahvaltılıklarından. Bernard upuzun büfenin başında daha uzunca dolanıyor, gözleri yumurtaların, kızarmış beykının, peynirlerin ve meyvelerin üzerinde geziniyor. Onun sabah mahmurluğu yavaş yavaş dağılıyor, bunu artık biliyorum. Ve genç garson kız yanıma gelip ne içeceğimizi sorduğunda, Bernard için double shot espresso ısmarlayacağımı da biliyorum.

O yokken, onun cep telefonunu elime alıyorum, avucumun içinde kaygan yüzeyini hissediyorum, bir parça insan cildini andırıyor. Birden telefonun ekran ışığı yanıyor, "Winnie" yazıyor ve ben hiç düşünmeden "kapat" tuşuna basıyorum, çalmasına fırsat vermiyorum.

Gezimiz yarıda kesilmemeli. Ama birazdan kesilecek, en azından ikimize ait, bu hiç yabancı eli değmemiş mutluluk elimizden çekilip alınacak. Çünkü Bernard'ın kayınvalidesi bir neden olmadan aramaz ve bu neden, Lærke'den başka bir şey de olamaz. İçimden ağlamak geliyor. Telefonun ekranında, "cevapsız çağrı" uyarısına ek olarak, bir de "sesli mesaj" uyarısı beliriyor. Mesajı silebilir miyim, uyarıları ekrandan kaldırabilir miyim? Gezimizin, çıkabileceğimize bir türlü inanamadığım bir gezinin, son güzel dakikaları bunlar.

Bernard yarı uyur adımlarla sallana sallana masaya dönüyor, elindeki tabakta meyve, iki kruvasan ve bir parça da Nutella var. Bernard'ı içime almak istiyorum. Nefes gibi içime çekmek, ciğerlerime doldurmak istiyorum, yüzündeki en ufacık tüylerin her birini ve her ufacık kırışığı görmek istiyorum; çünkü dakikalarımız sayılı, gezi sona ermeden onu gördüğüm son dakikalar bunlar.

Sandalyesini geriye çekip otururken masaya bakar mı acaba? Cep telefonuna gözü ilişir mi ve arayan var mı diye bakar mı acaba?

Hayır, yalnızca bana bakıyor. Yüzüne geniş bir tebessüm yayılıyor.

"Dün gece için teşekkür ederim" diyorum.

"Sanırım asıl teşekkür etmesi gereken benim."

Karşılıklı gülüşüyoruz.

Dün sabah, etraftaki masalarda yalnız kahvaltı eden yaşlı dulları incelemiş, nasıl bir hayatları olduğunu hayalimizde canlandırmaya çalışmıştık. İçlerinden bazıları aşırı dimdik, bazılarıysa iki büklüm oturuyordu ama pastel renkli, tiril tiril yazlık elbiseleri içinde, hepsinden bir asalet yayılıyordu.

İkimiz de onların son kırk yıldır her yaz, Stockholm'den kalkıp buraya tatile geldiğini düşünüyorduk, bir zamanlar kocalarıyla, sonra kocaları ve bahçede koşup oynayan çocuklarıyla. Kocaları ölünce her biri kafasındaki soruya yerinde bir cevap bulmak zorunda kalmıştı: 1960'ların ve 1970'lerin mutlu yaz anılarıyla dolu, bu küçük cennet köşesinden, kocaları mezara girdi diye vaz mı geçmeliydi? Ve o, bağımsızlıkta karar kılmış, hayatı pekâlâ tek başına da yaşayabileceğine karar vermiş ve her yaz buraya gelmeye devam etmişti.

Ancak bu her yaz ziyareti, hâlâ yaşanacak bir hayata sahip olduğunu kendine ve tüm dünyaya ilan etme niyetini taşısa bile, yemek salonunda her zamanki masasında ve önünde aynı peçete halkasıyla oturmak, bir zamanlar kocası olan adamla, sıcak ve yapılı vücutlu, işten eve geldiğinde ona gülümseyen veya onu azarlayan veya ihmal eden veya gece yatakta onu sıkıca bağrına basan adamla, yaptığı bir hayalet dansından öteye geçememişti. O adam artık yok, bu dünyadan çekip gitmiş. Ve şimdi bu aydınlık yemek salonunda, etrafımızda hareket eden her dul, avurtları çökmüş yaşlı çehresini, ölümü yenen aşkın anısına bir abide gibi taşıyor.

Bernard'la benim aşkım, onlarınkinden farklı. Biz onların aşk tapınağına gizlice hilekârlık soktuk ve sanırım, eğer bu pastel renkli dullar, mabetlerinde bizim sadakatsizliğimizin varlığını bir fark edecek olursa, hepsi birlik olup bizi pansiyonun bahçesindeki meyve ağaçlarına çırılçıplak asar ve ihtiyar, anaç pençeleriyle parça parça eder.

Bernard cep telefonuna bakacak gibi mi? Dikkatini nasıl başka yöne çekebilirim? Ama çekersem, bu onun sonra oraya bakma riskini arttıracak o kadar.

Birlikte son güzel dakikalar, birlikte en son güzel dakikalar, elini elime alıyorum. Gözlerimin içine bakıyor, ben de onun ve diyorum ki:

"Bu harikulade tatil için sana teşekkür ederim."

"Ve henüz bitmiş de değil" diyor.

Ben kötü bir insanım. Bernard'ın, sevdiği kadın için –ve ona karşı, hiç azalmayan bir saygı ve ancak buradaki dulların saygı duyabileceği bir aşkla– nelere göğüs gerdiğini dinledikçe, onu hak etmediğimi daha iyi anlıyorum. Bunu defalarca ona da söylediğimde, o buna hep itiraz etti ve ben onun bunu tekrarlamasından zevk duyuyorum ama doğru olup olmadığını da bilmiyorum. Beni henüz tanımadığını, ona her şeyi anlatmadığımı biliyorum. Niklas'ın beni o gece mutfakta yerde, kendimden geçmiş halde yatarken bulduğu geceyi ona anlatmadım.

Şimdi telefonuna mı bakacak yoksa? Şanslıysam, geriye üç dakikam daha kaldı demektir. Onları içime sindirmeliyim, bencil mutlulukları bir nefeste içen ve oğluma, kocama azap çektiren ve hasta bir kadının geleceğini çalan gözü doymaz, günahkâr ruhumla sindirmeliyim.

"Ne var?" diyor. Dikkatimin başka yere kaydığını fark etmekte üzerine yok.

"Salondaki resmi düşünüyorum sadece."

"Çehresinde ne hülyalı bir ifade vardı, değil mi?" diyor.

Söz ettiğimiz tablo salondakilerin en büyüğü olmayabilir fakat üzerimde en büyük etkiyi, bu tablo bıraktı. Düşüncelerimi okumaya çalışıyor.

Sonra devam ediyor:

"Ne dersin, halen burayı işleten kadınlardan birinin büyükannesinin resmi olabilir mi?"

"Belki, ama buradaki her şey eski köşkten kalma değil, sonradan pansiyona alınmış eşyalar da var."

"Şu peçete halkası..." diyor.

Önüne bakma! Önüne bakma! Peçete halkasını elime alıp havaya kaldırıyorum ve cep telefonunun hemen yanındaki yerinden uzaklaştırmış oluyorum.

"Ah evet" diyorum ve peçete halkasını gereğinden fazla yukarıya, ışığa doğru kaldırıyorum. "Bence çok hoş" diyorum.

"Ama bu da muhtemelen yeni alınmış."

Böyle işte. Hiçbir şey! Hiç ama hiçbir şeyden konuşmamalıyız. Danimarka ve dış dünya ortadan silinmeli. Ben onunla sevişmeliyim, onu Kattegat'ın sularında derinlere çekmeliyim, sonra tekrardan suyun üstüne çıkarmalıyım, bisikletlerimizin üzerinde birlikte *Hallandsåsen*'den aşağı yol alırken, rüzgâr kollarımızdan içeri dolmalı ve şişirmeli.

"Horst'un tepesinde uzanabileceğimiz bir yer olmalı" diyor. "Tıpkı dünkü gibi... şöyle baş başa, dünyadan uzak."

Kruvasanlardan birine Nutella sürüyor, önüne bakıyor.

"Biri aramış beni" diyor.

28

Frederik'le beraber televizyonda bir polisiye seyrediyoruz. Tekrardan yayınladıkları bir dizi ve kendimi hatırlama zahmetine soksam, katilin kim olduğunu rahat hatırlardım.

Bu akşam, yemeği Frederik yaptı, masaya mumlar yerleştirdi; seminerin nasıl geçtiğini, katılanların kimler olduğunu ve neler öğrendiğimize dair bir sürü şey sordu. Bütün gün sesinden sevgi taştı, masanın üzerinden bana doğru eğildi ve gözlerimin içine baktı. Neyin peşinde olduğunu bilemiyorum ama birkaç kere aynı şeyleri tekrarladı: "Ama biz karı kocayız" dedi. "İşleri düzeltip, rayına oturtacağız."

Şimdi kahveyi ve yarı dolu kırmızı şarap kadehlerimizi masadan alıp sehpanın üzerine koydu. Bana iyice sokuldu, tele-

vizyonun karşısındaki kanepede kalçalarımız birbirine değerek oturuyoruz.

Fakat benim kafamda Bernard var.

Pansiyondaki kahvaltımız sırasında Bernard, Winnie'yi geri aradığında, ondan Lærke'nin ortadan yok olduğunu öğrendi. Hemen eve dönemezdik, zira evdekiler ne olursa olsun onun hâlâ Kuzey Jylland'da olduğunu sanmalıydı; ancak birkaç saat sonra *Tivoli*'deki* koruma görevlilerinden bir telefon aldı.

Ona, Bernard da anne babası da Bernard'ın Kuzey Jylland'a iş seyahatine çıktığını yüzlerce defa izah etmiş olsa bile, onun kafası Bernard'ın onu yanına almadan tek başına eğlenmeye gittiği fikrine saplanmıştı. Ve ona göre bunun için en akla yakın yer de *Tivoli* olmalıydı, tekerlekli sandalyesiyle ta tren istasyonuna kadar gitmiş ve Kopenhag trenine binmiş. Bernard'ı aramak için *Tivoli*'den içeri girmeyi de başarmış ama tekerlekli sandalyenin kumandasının pili bitince kalakalmış, *Tivoli*'nin koruma görevlileri onu ve sandalyeyi, *Tivoli* Gölü'nün kenarındaki ağaçlıklı patikada bulmuş.

Gezimizin artık eski keyfi kalmamıştı. Bernard sürekli onunla telefonda konuşuyordu ve telefonda olmadığı zamanlarda da benden ne kadar uzaklarda olduğunu hissedebiliyordum. Akşama doğru, Danimarka'ya geri dönmemizi teklif etmiştim, o da itiraz etmemişti.

Frederik, kolunu TV kanepemizin arkalığına uzatmış, eli omzuma dokunuyor:

"Lars Brygmann'ın sırası geliyor şimdi, öyle değil mi?"

"Bilmem ki."

"Hani şu alışveriş merkezinde onu kovaladıkları sahne?!"

"Haa."

Başımı bir çevirsem, Frederik'le göz göze geleceğiz, çevirmiyorum fakat bakışlarını üzerimde hissediyorum.

Onu er geç terk etmek zorunda kalacağım ama bunu Niklas'ı fazla üzmeyecek şekilde nasıl yapabileceğim? Ve

* Kopenhag'daki dünyaca ünlü, 1843 yılında açılmış, tarihi lunapark. (ç.n.)

Frederik'in intihar etmesine nasıl mani olacağım? Ve Bernard'ın hayatında Lærke'nin yerini bir gün alabilecek miyim? Sonra her boşanmanın bir de ekonomik yönü var. Gelirimin ne olacağını ve nasıl bir yerde yaşayabileceğimi kafamda hesap ediyorum. Ve Frederik'in emeklilik maaşından ne kadar miktarın kiraya ayrıldığını hesaplıyorum.

"Evet, bak, şimdi o sahne geliyor" diyor Frederik. "...Kahven çok soğudu mu?"

"Hayır, iyidir."

"Mikrodalgada hemencecik bir yirmi saniyede ısıtabilirim."

"Gerekmez, Frederik."

"Yeni bir kahve yapayım istersen."

"Frederik, gerekmez. Dikkatimizi şu televizyona versek olmaz mı?"

Kocamı en rahat nasıl terk edebileceğimi düşündüğüm bu sıralar seyrettiğim kadar televizyon seyretmemiştim bugüne kadar. Ülke ortalamasının epey üzerinde olmalıyım.

Akşamları karanlık çökünce, Farum sakinlerinden kırk yaşın üstündeki çiftlerin yaşadığı evlerin pencerelerinden televizyonun rengârenk ışıkları dışarı yansır. Onları artık anlayabiliyorum: O ekranların karşısında sessiz sedasızca gizli hesaplar yapılıyor: Eşlerini terk etsinler mi, etmesinler mi? Boşanmanın pratik yanlarını nasıl halledecekler? Ekonomileri nasıl etkilenecek? Ve el alem ne diyecek, akrabalar, çoluk çocuk?

Ekranın önünde yıllar yılı düşünüp duruyorlar.

Bu akşam bir karar aldım: gelecek yaz harekete geçeceğim. Hem Niklas koleji bitirmiş olur hem de Frederik o zamana kadar yeni hayatına, intiharı düşünmeyecek kadar, çeki düzen vermiş olur. Mahkeme tarihi şimdi belli: Bir buçuk ay sonra başlıyor, demek ki Frederik birkaç aya kadar büyük ihtimal hapse girmiş olacak. Kendi yüzüme utanmadan bakabilmek istiyorsam, o vakte kadar Frederik'e destek olmalıyım ve tabii hapse girdikten sonraki ilk zamanlarda da.

Frederik'in ilk evlendiğim insanla artık bir ilgisi kalmadığından yüzde yüz emin olan, kala kala bir ben kaldım. Böyle düşünüyorum diye, bende Capgras Sendromu olduğunu söylüyor tekrar tekrar: çevresindeki kişilerin gerçek olmadığına, başkalarının onların yerine geçtiğine inanma durumu.

Televizyondaki polisiye dizi bitince, kumandaya uzanıyor ve sanki çoktandır bunu beklermiş gibi bir kararlılıkla, kapatma düğmesine basıyor.

"Haberleri de seyretmek istiyorum" diyorum.

Cevap vermiyor, kadehlerimizi sehpadan alıyor, kadehimi bana uzatıyor ve bu arada da gözlerini gözlerimden ayırmıyor.

"Ben çok şanslı bir adamım" diyor, sesi sakin ve içten. "Ben hastayken hiçbir fedakârlıktan kaçınmamış bir karım var. Bunu *daima* hatırlayacağım. Ve bu kadarla kalmıyor, benim karım hâlâ, yirmi yıl önce onunla ilk karşılaştığım zamanki kadar güzel ve seksi. Etraftaki kadınlara bakınca, emin ol ki, senin değerini çok daha iyi anlıyorum."

"Söyleyecek daha iyi bir şeyler bulmaktan aciz misin sen tanrı aşkına?!" kaçıveriyor ağzımdan. "Bir insan bundan daha basmakalıp konuşabilir mi acaba?"

Yüzünde çarpık bir tebessüm beliriyor:

"Şerefe, sevgilim."

Şimdi onunla kadeh kaldırmazsam olmaz tabii ama gözlerine bakmaya tahammülüm yok, bakışlarımı hemen halıya eğiyorum ve sesini duyuyorum:

"Terasta elinde bahçıvan kovasıyla dolanıp çiçekleri sularken, çantanı eski günlerde olduğu gibi masaya bırakıp, kendini koltuğa atarken ben hep seni izliyorum... bütün bu ufacık şeyler, bütün her şey, benim için sensin... seni seyrediyorum ve hiçbir şey demesem de sana dokunabilmek, seni öpebilmek için yanıp tutuşuyorum."

Ayağa kalkıyorum, onun o kadar yakınında oturmama imkân yok, dayanamayacağım.

"Sana bir keresinde ne demiştim hatırlıyor musun?" diye devam ediyor. "Biz birbirimiz olmadan yaşayamayız çünkü birbirimiz için yaratılmışız, demiştim sana?!"

Neden bahsettiğini hemen anlıyorum: hastaneye kaldırılışımdan kısa bir süre sonraki akşam yemeğimizde söylemişti.

Kanepenin minderini kaldırdığım gibi, üzerine fırlatıyorum:

"Ve tabii lafı mide yıkamasına da getireceksindir sen şimdi. Bunları konuşmanın tam zamanı, değil mi? Aman hiçbiri bahsedilmeden geçilmesin. Bu bana niçin ters gelsin ki?!"

Kadehteki şarap etrafa sıçrıyor, ben devam ediyorum:

"...Empati denen şey var ya, Frederik, bunun sende nebzesi yok!"

"Özür dilerim! Özür dilerim! Özür dilerim! Ben sadece istemiştim ki..."

"Onu istermişmiş, bunu istermişmiş! Doğru dürüst bir şey yapabilmekten aciz hasta bir adamla evli olmaktan artık gına geldi!"

"Ama Mia, ben sadece ummuştum ki..."

"Kes! Yeter! Artık kaldıramayacağım!"

Sesini çıkarmıyor, kalkıyor ve odasına gidiyor, bu kadarcık şeye bile göğüs geremiyor, böyle tabansız bir adam oldu işte.

Salonda öfkeyle bir aşağı bir yukarı gidip geliyorum, bir yandan da elimdeki minderi yumruklayıp duruyorum. Sonra da duvara savuruyorum. Minder geriye fırlayıp, sehpanın üzerini boyluyor, Frederik'in kadehine çarpıp yere deviriyor, kadeh tuzla buz oluyor. Kahretsin!

İçeride ne yapıyor bu adam? Odasına gidiyorum ve kapıyı çat diye açıyorum.

"Söyleyecek bir şeyin yok mu, ha?!"

Yatağının kenarına oturmuş, iki büklüm, başını ellerinin arasına almış.

"Haklısın" diye mırıldanıyor. "...Seni anlıyorum. Çok iyi anlıyorum... Onca şeyden sonra sen bir daha nasıl olur da?.. Okul, Laust, Niklas, evimiz ve ben artık..."

Avaz avaz bağırıyorum:

"Sakın bir daha intihardan filan bahsedeyim deme bana! Duymak istemiyorum! Zaten bu hiç adil değil!"

Sonra kapıyı çat diye kapatıyor ve salona gidip bir aşağı bir yukarı arşınlıyorum.

Yine odasına gidiyorum, kapıyı yine çat diye açıyorum:

"Senin gibi bir tabansıza ben bir daha nasıl arzu duyacağım ha?" diye bağırıyorum.

Yatağın üzerinde, aynı iki büklüm pozisyonda oturuyor, yüzünü ellerinin arasına saklıyor, bana cevap vermiyor.

"Eski Frederik böyle davranmazdı!" diye ekliyorum. "Artık iyileştiğini iddia ediyorsun, o zaman kendini toparla! *Erkek* ol biraz!"

Yine kapıyı çat diye kapıyorum ve salona dönüyorum. Kendimi koltuğa atıyorum, televizyonu açıyorum, en fazla on saniye bakıyorum ve kapatıyorum.

Bir müddet sonra Frederik salona geliyor, karşıma geçip duruyor, bacaklarını hafif yana açmış, ellerini beline dayamış, yapmacık, mekanik bir sesle konuşuyor, komut verir gibi:

"Benim böyle konuşmaya hiç hakkın yok. Ben sadece yakınlık göstermeye çalışıyordum. Bir dahaki sefere duygularına hâkim olmanı rica ediyorum senden."

Ayağında çoraplarla bana Niklas'ın ufakken arkadaşlarıyla beraber büyüklerin elbiselerini üzerine geçirip tiyatroculuk oynadığı zamanki halini hatırlatıyor. Kendilerine kalsa, büyük adam lafları ediyorlardı, bunu öyle yürekten inanarak ve öyle ciddiye alarak yaparlardı ki, gösterileri daha tuhaf ve gülünç hale gelirdi. Ve şimdi karşımda konuşan bu insan gerçek Frederik olmaktan o kadar uzak ki, kahkahayı basmadan edemiyorum:

"Sence, böyle mi erkek olunuyor?! Bundan iyisi gelmiyor mu elinden?! Ha ha ha! Sahiden öyle mi?! Ama tabiii senin bu konuya aklın ermez ki. Hem de hiç aklın ermez!"

"Az önce tek yapmak istediğim, sana güzel bir iki söz söylemekti."

"Evet ya, sen dua et ki ucuz kurtuldun."

O yapmacık, komut verir gibi sesiyle devam ediyor:

"Şu an ikimizin de ihtiyacı olan şey, senin biraz yapıcı olman..."

"Ha ha! Böyle yukarıdan alınca daha da gülünç oluyorsun. Bu yaptığın şovla gerçek Frederik arasında dağlar kadar fark var."

Sesindeki yapmacık komutçu ifade bir dakikada hakikate dönüşüyor, öfkeden köpürüyor şimdi. Doğrusunu söylemek gerekirse, sesi şimdi biraz daha bir erkek gibi çıkıyor:

"Mia, sen bana anlayış göstermekten acizsin çünkü sen, kendin kafadan sakatsın! Sende Capgras Sendromu var!"

"Kafadan sakat olan sensin!"

Bir adım geri gidiyor ve cam kırıklarının üzerine basıyor:

"Ah, kahretsin!"

Onu uyarabilirdim. Ama ona hiçbir şey borçlu değilim.

"Ben intihardan filan bahsetmedim! Hem de iç bahsetmedim!" diye sızlanıyor, bir yandan da topallaya topallaya banyoya doğru ilerliyor.

Thorkild'le Vibeke'nin lanet olası kanepesinde, gövdemi kanepenin sert koluna dayamış, bir kolumu gözlerimin üzerine yaslamış, yatıyorum. Bağırıp çağırıp ağlamaktan boğazım yanıyor. Öyle yorgunum ki, daha fazla bağıracak halim yok, bütün kaslarım sızlıyor, sanki üzerimden buldozerle geçmişler gibi.

Frederik belki şimdi geri gelip beni kıstırabilir... bilemiyorum. Belki ona yine hakkıyla bir vurmak isterim ama bu sefer mindersiz... belki de aksini yaparım, teslim olurum, hepimizin hesabına en hayırlısı da bu olurdu... yirmi yıldan fazla, kamp okulu gezisinde, o geniş kumsalda ilk karşılaşışımız ve sonra Niklas... bilemiyorum.

Ama Frederik geri dönüp yine denemiyor. Her halükârda, o kadar da hasta değil demek.

Gece olmuş, uyuyakalmışım, sonra uyanıyorum, hâlâ kayınvalidemlerin kanepesindeyim. Frederik abajurların hepsini henüz asmadı, içeride tuhaf, titrek, sarımtırak bir ışık var. Acaba saat kaç?

Kanepe, Thorkild'le Vibeke'nin "ilk göz ağrısı kanepesi", tıpkı yemek masasının onların "ilk göz ağrısı yemek masası" olduğu gibi. Klasik bir koltuk, döşemesi mavi yünlü kumaştan, koltuğun kollarını ve ayaklarını yekpare kaplıyor. Bu kanepenin üzerinde neredeyse bundan yarım asır önce oturmuş, minik Frederik'le oynamışlar, ta 1960'larda, Vibeke ona burada meme vermiş, Thorkild burada piposunu tüttürmüş, Miles Davis dinlemiş ve okul müdürü arkadaşlarıyla sohbet etmiş. Rahat yattığımı söyleyemem ama epey derin uyumuş olduğunu hissedebiliyorum.

Tavanda bir ışık lekesi görüyorum, hareket ediyor. Şekli Stationsvej'deki evdeyken tavanda gördüğümünkini andırıyor fakat o olamaz tabii. Oradaki ışık lekesi, sokak lambasının önündeki ağaç dalları titreşince oluyordu. Ve Niklas'ın çimenlerde yaktığı ateşin korundan yükseliyordu.

Bu o leke olamaz ama *o* leke: Şeklini hatırlıyorum, için için yanan ateşin içinden çıkan o şekli, uğursuzluk işaretini.

Rüya mı görüyorum? Salonda etrafıma bakıyorum: Her şey gözüme bir garip, bir yabancı görünüyor; ama tabii, bu dairede henüz çok yeniyiz ve dört bir yanımız yapyabancı mobilyalarla çevrili. Fakat gerçek görünüyor, rüyaya benzer hiçbir yanı yok.

Mallorca'daki bir sahil şeridinde, kumlu yolda koşuyorum, Frederik'le Niklas'ın kayalardan düşüp öldüğü araba kazasından kaçıyorum.

İsveç'in yağmurlu sahil kıyısında, kumların üzerinde koşuyorum, Frederik'le karşılaştığım ve birbirimizin kaderi olduğumuz yerde.

Farum Gölü'ndeki kumlu patikadan koşuyorum, dün tenis oynadım, yarın yine oynayacağım, hararet, güneş, alnımda ve göğüslerimin altında terler, koşuyorum. Koşuyorum.

Ve o ışık deseni tam üzerimde, gökyüzünde, beni izliyor, titreşiyor, için için yanıyor. Keskinleşiyor. Artık herkesin bu deseni görebilmesi lazım.

Keskinleşmeye devam ediyor; Akdeniz'e, Kattegat'a ve Farum Gölü'ne yansıyan ışıkları gözlerimi kamaştırıyor, öyle ki ben altımdaki kumlara ve çakıl taşlarına doğru, çıplak dizlerimin üzerine çömelmek zorunda kalıyorum.

Ve tam çömelirken, bir ses duyuyorum. Gümbür gümbür, ta yakınımda ve gökyüzünden doğru geliyor. Gök gürültüsü gibi ve ben ne dediğini çıkaramıyorum.

"Sen kimsin? İsa mısın?" diye soruyorum.

"İsa değilim. İsa diye biri yok, Mia" diyor ses.

"Tanrı mısın?"

"Sen de pekâlâ biliyorsun ki, Tanrı beyninin prefrontal korteksindeki bir yanılsama."

"Peki, o zaman kimsin?"

"Ben senin gibi biriyim. Ruhum filan yok. Beynim var ve bu beyin yağ ve sinapslardan ibaret bir labirent."

Gözlerimi bir an için, azıcık aralamaya cesaret ediyorum ve ışık denizinin içinde sinek kaydı tıraşlı, kır saçlı, toparlak kafalı ve gözlüklü –1970'lerde moda olan kalın çerçeveli– bir adam görüyorum. Kim olduğunu biliyorum, Peter Mansfield, MRI-görüntüleme* tekniğini geliştirdiği için Nobel Ödülü alan fizikçi. Kumda bayağı yakınımda duruyor, üzerinden bir ışık yayılıyor, öyle güçlü ki, sanki gökyüzü yarılmış sanıyor insan. Gözlerimi yine sımsıkı kapamak zorunda kalıyorum, yoksa kör olurum.

"Rüya gördüğümü şimdi biliyorum" diyorum yüksek sesle, tam karşıya doğru.

* MRI: Manyetik rezonans görüntüleme. İngiliz bilim adamı Peter Mansfield bu alanındaki çalışmalarından dolayı 2003 yılında Nobel Fizik Ödülü'nü kazandı. (ç.n.)

"Neye istersen ona inan" diyor Peter Mansfield. "Fakat sadece ispat edebildiklerine sıkıca tutun. Hakikate giden tek yol ampirik bilgiden geçer."

"Benden ne istiyorsun? Niçin bana geldin?"

"Doğa bilimin inayetine mazhar olduğunu söylemeye geldim. Bu bir rüya değil, Mia. Bu sana sunulan bir şükran: Bütün günahların ve suçların affedildi."

"Evet ama, ben hasta kocamı aldatıyorum, avukatıyla yatıyorum."

"Ama bu senin elinde değil. Eğer yaptınsa, bu doğanın iradesi. Sen sadece titreşen atomlardan ibaretsin. Yaptığın her şey, doğanın milyarlarca yıl önce başlattığı süreçlerden başka bir şey değil, şimdi aldığın her karar daha o zamandan biliniyordu."

"Evet ama, ben ona vurdum. Hasta kocama sehpanın üzerindeki metal çanakla vurdum. Bunu kimse affedemez."

Peter Mansfield'den yayılan ışık öyle keskin ki, gözlerim kapalıyken bile sızım sızım sızlıyor. Kör olacağım diye korkuyorum, kollarımı kaldırıp gözlerime siper etmek istiyorum ama hareket ettiremiyorum. Dizlerimi sivri çakıl taşlarının üzerinden kaldırıp yana doğru çekmek istiyorum ama bacaklarımı da hareket ettiremiyorum.

"Hiçbir şey doğanın iradesini alt edemez" diyor Peter Mansfield. "Doğa yasaları izin vermedikçe, hiçbir şey olmaz. Kocana yaptığın şeyler de buna dahil."

"Evet ama, Niklas... En kötüsü de bu... Beni yerde bulduğunda, daha on üç yaşındaydı. Sarhoştum, ölebilirdim. Bir oğul böyle şeyler görmemeli."

"Eğer olduysa, doğa böyle istediği için oldu. Doğa yasalarından daha üstün bir şey olduğuna mı inanıyorsun yoksa?"

"Hayır."

"Peki, doğa yasalarından daha kudretli bir şey olduğuna inanıyor musun?"

"Hayır, inanmıyorum."

"O zaman oğlun miden yıkansın diye seni hastaneye yolladıysa, bunda kendini suçlayacak bir taraf olmadığını bilmen gerekir. Başka bir şey yapamazdın. Doğa böyle istedi. Sana bunu yaptıran doğa yasalarıydı."

"Evet, doğa yasaları."

"Artık için rahat olsun, yavrum. Sen suçsuzsun. Suçlarını doğa kendi omuzlarına aldı ve sen de böylece yine masumiyetine kavuştun."

Öne doğru, kumun üstüne devriliyorum, felçli kollarımdan destek alamadan ve patikadaki taşları öpüyorum; çünkü doğanın ruhunun, her birinin içinde olduğunu biliyorum, tıpkı benim içimde olduğu gibi. Artık gözlerimi açabiliyorum, başımı kaldırıyorum, gökyüzündeki desenden yayılan ışıkta dans eden tozları seyrediyorum ve doğanın ruhunun yeryüzündeki her bir toz zerresinin içinde olduğunu biliyorum, tıpkı benim içimde olduğu gibi. Toz zerrelerinin bir ruhu olmadığını biliyorum, tıpkı benim de bir ruhum olmadığı gibi. Her şey ve hepimiz doğanın çocuklarıyız ve ben özgür bırakıldım.

29

Destek grubundaki ilk altı ayım süresinde meydana gelen ikinci vefat olayı bu, ilkinin cenazesine katılmamıştım, o zaman ne öleni ne de dul karısını yeterince tanıdığımı düşünüyordum; ama kocası geçen hafta sonu ölen Solveig, bayağı akıllı bir kadın, içine düştüğümüz durum hakkında ilginç değerlendirmeleri var, en çok da onunla telefonlaşıyorum. Beyin hasarı sonrasında, kafasını evlerinin bahçesine ıvır zıvır döküntü, çer çöp yığmaya takmadan önce Adalet Bakanlığı'nda daire başkanı olan, şaşkın, sarsak kocası Torben'le de birçok kere karşılaşmıştım.

Biz aslında sırada bekleyen cenazenin, aylardır hastanede yatan Kirsten'in kocası olacağına inanıyorduk; ama destek

grubundaki kadınlardan üçünün, hasta kocalarıyla birlikte yedikleri akşam yemeğinden sonra, Torben o gece uykusunda bir ani damar tıkanıklığı daha geçirmiş; Solveig pazar sabahı uyanıp da çift kişilik yatakta yanında yatan kocasına doğru uzandığında, ölü olduğunu görmüş.

Gruptan birçok kişi cenazeye katılıyor ve Andrea incelik gösterip beni arabasıyla götürebileceğini söyledi. Andrea'yla Ian'ın bir panelvanı var, biraz tadilat yapıp, bir arka kapı ve lift ilavesiyle, engelli minibüsü haline getirmişler. Ian tekerlekli sandalyesinden kaldırılmadan inip binebiliyor ve Solveig bizim apartmanın önünde park etmiş, benim inmemi beklerken, Ian da arkada, emniyet kemerleriyle sıkıca bağlanmış tekerlekli sandalyesinde oturuyor.

Ian'daki beyin hasarı, hormonlarını da olumsuz etkiliyor ve bu hormonlardan birindeki dengesizlik de cildini, acayip pembe bir renk almış, sanki elastikiyetini tamamen kaybetmiş, her an çatlayabilirmiş gibi bir manzarası var; hareketsiz bacakları, sondası ve kolostomi torbasıyla birlikte her zaman bir battaniyenin altında saklı duruyor. İki bacağı var mı, onu bile bilmiyorum; belki de iki yıl önce Norveç'te dağa tırmanırken düştüğünde ikisi birden koptu. Birçok kere karşılaşmış olsak da her seferinde içimden başımı çevirip ona hiç bakmamak geliyor, kendime hâkim olabilmek için kendimi epey zorlamam gerekiyor; nitekim şimdi de araca yaklaşırken, pencerenin dışından ona el sallıyorum ve gülümsüyorum.

Alelacele yolcu koltuğuna atıyorum kendimi, Ian'ın ve tekerlekli sandalyesinin tam arkamda kule gibi yükseldiğini hissediyorum. Yarı haşlanmış dev bir karides tarafından gözleniyorum.

"Sen... krrr... gör... krrr... ne hoş" diyor.

Onun da tıpkı Andrea gibi biyoloji dalında doktorası var, doğru sözcükleri bulmakta bir zorluğu yok ama kas kontrol yetersizliği öyle had safhada ki, konuşmak bile onun için aşırı bir efor gerektiriyor.

Torben'den ve Solveig'in cenaze töreni için seçtiği ilahilerden bahsediyoruz ve Torben'in sağlıklıyken nasıl biri olduğu hakkında fikir yürütüyoruz. Ölüm ilanlarında onun, Ninn-Hansen'in Adalet Bakanı olduğu sırada, bakanlığın en nüfuzlu kişilerinden biri olduğuna ve merkez sağ hükümetin 1993 yılında düşmesine neden olan Tamil davasıyla* da yakından ilgili olduğuna özellikle vurgu yapılıyor. Torben'i sadece sevimli, koca bir hantal olarak tanımış olan bizlerin onu bu haliyle tasavvur etmesi kolay değil.

Frederik'in yaklaşan duruşmasından da bahsediyoruz. Andrea en başından beri onun suçsuz olduğundan emindi ve onun bu kanaati bir zamanlar bana büyük destek oldu. Fakat sonraları kararsızlığa düştüm çünkü Andrea'nın bütün sabıkalıların masum olduğu görüşünde olduğunu anladım. Grubumuzun en entelektüeli olduğuna şüphe yok, her tartışmanın çıtasını çok üst seviyelere taşıyabilecek kapasitede bir insan. Ancak şimdi arabada kiliseye giderken, şöyle diyor:

"Bundan dört yüz yıl önce insanlar, ruh hastalarının çoğunlukla şeytanla bir anlaşma yapmış olduğuna inanırdı –yani cadı olduklarına– ve onları tüm köy sakinlerinin gözü önünde diri diri yakarlardı. İnsanlık tarihinin bu dönemi modern insana fazlasıyla provokatif geliyor çünkü günümüzde bu zavallıların ruh hastası diye ne yakılması ne de hapse de atılması söz konusu. Ama çok zaman geçmeyecek, insanlar geriye bizim zamanımıza bakıp, acımasız ve zalim olan ve onları suç işlemeye götüren seçimler yapan insanları cezalandırış şeklimiz hakkında da aynısını düşünecek. İnsanların kendiliğinden böyle olmak istediğine inanmak ilkellik. O insanların beyinleri hatalı çalışıyor, dolayısıyla tıbbi tedaviye ihtiyacı var; Natascha Kampusch** misali, yıllar yılı esaret hayatı yaşatılmaya değil."

---

* Zamanın Başbakanı Poul Schlüter, Tamil mültecilerinin sığınma başvurularının hasır altı edildiği gerekçesiyle, dönemin Adalet Bakanı Erik Ninn-Hansen ile birlikte istifa ederek siyasetten çekilmişti. (ç.n.)

** 1998 yılında on bir yaşındayken kaçırılan ve sekiz yıl boyunca esir tutulduktan sonra kaçmayı başaran Avusturyalı kadın. (ç.n.)

Ian arabanın arkasından yetişiyor:

"Yirmi yıl bile geçmeyecek... krrr... geriye bugüne bakınca... krrr... katıksız barbarlık... krrr... diyeceğiz."

Aralarında gülüşüyorlar, şakanın nerede olduğunu çıkaramıyorum, yolda yanından geçtiğimiz bir şey miydi yoksa?

"...Başka bir... başka... krrr... başka bir Rönesans devrindeyiz, anlayacağın" diye devam ediyor Ian.

"Ya, o konuda bir şeyler okumuştum" diyorum, dikiz aynasına hiç gözümü iliştirmeden.

Andrea kilisenin yakınındaki engelli park yerlerinden birine giriyor, üçümüz de arabadan iniyoruz ama Andrea, Ian'ın bacaklarının üzerindeki battaniyeyle epey uğraştıktan sonra, beklememe gerek olmadığını, önden gidebileceğimi söylüyor. Yalnız halletmek istedikleri bir şey olduğunu hissediyorum ve kilisenin kapısına doğru yollanıyorum.

Solveig, Beyin Damar Hastalıkları Derneği'nde epey faaldir, oradan gelen birçok arkadaşı da var. Kilisenin kapısında kenara çekilip yürüme özürlülere yol veriyorum ve bizim gruptan Anton'la merhabalaşıyorum. Karısıyla gelmiş, onunla ilk defa karşılaşıyorum. İkisi de golf oynamaktan bronzlaşmış tenleri, fazlaca klasik saç biçimleri ve pahalı giysileri içinde dimdik duruyor.

Anton bizi tanıştırıyor, kadın kibarca gülümsüyor, uzun zarif paltosunun eteklerini toplayıp konuşuyor:

"Ben hemen içeri giriyorum ve o şeylerden bir tane alıyorum... onlar... onlar... yemek yerken... kullanılıyor... yemek yerken ve... burada... içerideyken... onunla beraber şarkı söylüyor... ondan bir tane alıyorum."

Frederik'in rehabilitasyona gittiği hastane servisinde oturup onun tedaviden çıkmasını beklerken, bir hastayla çene çalmak istersem, daima durumu gözüme en ağır görünen beyin hasarlılardan birini seçmem gerektiğini anlamam birkaç gün almıştı: Bedensel yönden en özürlü olanlar, bazen personelden

de daha seviyeli ve uzdilli çıkıyor; buna karşın, hiç zahmetsizce ortalıkta dolaşan hastalarda ciddi seviyede düşünce veya konuşma bozukluğu oluyor.

İki tekerlekli sandalyenin daha geçmesine izin verdikten sonra, Anton'la ben de kiliseye giriyoruz ve o anda içim kalkıyor. Her zaman böyle oluyor: o kemerli tonozlar, ahşap oymalar, freskler. Eski bir kiliseye adımımı attığımda, Hıristiyanlık damarım kabarıveriyor. Kendimi bildim bileli bu böyle.

İnsanlar asırlar boyunca burada dua etmiş ve yas tutmuş, acı çekmiş ve sevinmiş ve ben onların varlığını hissedebiliyorum. Onlar bu kiliselerde hep bizimle birlikte: Savaş alanında şehit düşen köylülerin, fırtınada boğulup giden balıkçıların dul karıları. Asırlar boyu bu dünyadan göçenlerin çocukları ve ana babaları. Onlar burada Tanrı'ya yakardı, burada gözyaşı döktü, belki kendi hayatları söndüğü için, belki evlerinde fukaralığa mahkûm oldukları için, belki açlıktan ölüp gidecekleri için, belki de aileleri tarafından apar topar, zengin ihtiyarın biriyle evlendirilecekleri için.

Sonra mutluluklar, asırlardır yaşanan mutluluklar: vaftizler, nikâhlar, hasadın iyi geçtiği ve halkın kışı gönül rahatlığıyla bekleyebildiği ağustos aylarının pazar ayinleri.

Yüz yıl öncesine kadar Avrupa'yı kasıp kavuran fakirlik – benim yaşımın üç katından da kısa bir zaman önce– lime lime giysiler ve uyuşturulmadan çekilen dişler, saman yataklarda sıçanlarla beraber yatıp kalkmanın sonucu oluşan hastalıklar. Tuvalet denen bir şey olmadığı zamanlar, sabahın ilk ışıklarından akşama kadar, beden gücü gerektiren ağır işlerde çalışmaktan daha gencecik olmalarına rağmen, gecelerini romatizma sancılarıyla geçiren insanlar. Kısa zaman önce yaşanmış bu hayatların varlığını burada karanlığında içinde hâlâ hissedebiliyorum.

İsa çarmıhın üzerinden yere doğru bakıyor, Solveig'in yeğeni iphone'unu sessize alıyor; bu ibadet mekânları asırlar boyu,

yaşadığımız kıtanın rüyalarına, ümitlerine ve manevi dünyasına yuva oldu ama bu devirler artık geçti gitti. Freskler ve atalarımız, seslerini bana ne kadar duyurursa duyursun, ben bu cenaze töreninin bir şovdan ibaret olduğunu biliyorum, tıpkı artık yağmur tanrısı diye bir şeye inanmadan, turistlerin karşısında atalarının yağmur dansını yapan Kızılderililer gibi. Etrafıma bakınıyorum ve bir şeylerin şimdi mazi olduğunu hissediyorum çünkü ne Tanrı ne cennet gibi bir yaşam yalanı artık bizi kandırabiliyor.

Ateizmi seçtiğime göre, burada kalıp Tanrı'ya inanıyormuş gibi davranmakla yanlış mı yapmış oluyorum? Putperestlikten başka bir şey değil bu. Ama birazcık da keyfini çıkarmak yanlış mı olur? Bir saatçik Hıristiyanlığın ayartıcı yalanlarıyla kafayı bulmak hata mı sayılır? Bilemiyorum.

Anton karısının yanına oturuyor, ben de Anton'un yanına. Karısının kafasındaki tümör yedi yıl önce teşhis edilmiş ve sol şakağından ameliyat edilmesi gerekmiş; doktorlar tümörün, beynin konuşma merkezlerinin tam bitişiğinde olduğunu söylemiş. Ameliyattan önceki akşam ikisi de kadının belki bir daha hiç konuşamayacağını biliyormuş. Çift kişilik yataklarında yatarken karısının ona nasıl sıkı sıkı sarıldığını, gözlerinin içine bakarak, "Belki de yarından sonra seni ne kadar sevdiğimi söyleyemeyeceğim" deyişini bizim gruba anlatmıştı Anton. Birlikte ağlamışlar. "Hayatım boyunca bana bir şey ifade eden tek erkek sen oldun" demiş karısı. "Bunu bir daha sana söyleyemezsem, bu gece söylediğimi hiç unutma, olur mu?"

"Evet" demiş Anton da.

Ve yalnız gruba anlattığı bir şey daha vardı: Karısı, Anton'a sarılıp ağlarken ve Anton, ta ki ikisinden biri ölene kadar karısının yanında kalacağından eminken, karısının ona bunları manevi baskı yapmak için söylediğinden bir zerre de olsa şüphelenmeden edememiş. Belki de ertesi gün öğleden sonradan itibaren kocasına muhtaç kalacakmış.

Az sonra başımı çevirip arkaya, kilisenin giriş kapısına doğru bakıyorum. Neden yaptığımı bilmiyorum fakat tam o sırada Bernard'la Lærke kapıdan içeri giriyor ve o zaman nedenini buluyorum.

Kimsenin bir şey fark edeceğine ihtimal vermiyorum, tam yanımızdan geçerlerken, gayet dozunda resmi bir göz teması kuruyoruz ve cenaze törenlerinde yapılan tarzda, hafif bir baş eğişiyle selamlaşıyoruz. Diğerleri gözlerini önüne eğmiş, ilahi kitabının sayfalarını karıştırıp, söyleyeceğimiz ilk ilahinin olduğu sayfayı ararken, ben de sert tahta sıranın üzerinde kıpırdanıp duruyorum.

Bernard'la Lærke birkaç sıra ilerimize oturuyor, Bernard'ın diğer kafaların arasından yukarı uzanan kısacık, kır saçlı başını görebiliyorum ve Lærke'nin haşmetli saç modelini de fark edebiliyorum. Bernard'ın saçlarını, sanki dokunuyormuşum gibi hissedebiliyorum, yanaklarımda, karnımda ve göğüslerimde, kasıklarımda hissediyorum. Göğsündeki kıllara dokunmak nasıl bir histir biliyorum, sonra ellerinin üzerindekilere de bacaklarındakilere de.

İsveç'ten döndükten sonra, Bernard beni aramadı, o zaman ben de onu aramaya devam etmemin doğru olmayacağını düşündüm. O karısına sadık kalmak için açıkça ve canla başla mücadele ederken, bunun Lærke için en iyisi olduğunu düşünürken, ilişkimizi sona erdirmesine ses çıkarmamaya kendimi mecbur hissetim.

Fakat sonra Farum Gölü'nde başıma o durum geldi. Ne oldu hiçbir fikrim yok ama en akla yakın izahı, herhalde şakak lobu kaynaklı bir epilepsi nöbetiydi. Şakak lobu epilepsisi, ses halüsinasyonlarına, ışığa karşı duyarlılığa ve felç durumuna yol açabiliyor.

Tabii hemen doktoruma telefon edip hem bana hem de Niklas'a bir beyin taraması yapılması için ısrar ettim; zira benim görüşüme göre, ikimiz de krizli bir sürecin yol açabilece-

ğinden çok daha kapsamlı bir kişilik değişimine uğramıştık. Ancak birkaç ay önce tarama sırası geldi. Hiçbir şey çıkmadı ve o tarihten beri de doktorumuz devletin parasını beyinlerimize daha fazla harcamak istemiyor.

İnsan biraz daha açık fikirli düşünecek olursa, bir ihtimal daha var: bana düpedüz vahiy geldi, Peter Mansfield bana sahiden göründü ve gerçek ateist yaşam tarzının güzelliklerini ve gerçeklerini gösterdi.

Ve belki de birinin diğerini ihlal etmesi gerekmiyor: Vahyin doğa yasalarını hiçbir şekilde çiğnemediği gerçeği* ateistlik ruhuna pek mükemmel uymuyor mu? Vahyin kendisini, muhatabına doğa bilim için çok olağan bir vaka olan temporal lob nöbeti** şeklinde belli etmesi tesadüf mü? Birçok doğa bilim araştırmacısı, tarih boyunca tanık olunan meşhur vahiylerin nedeninin temporal lob epilepsisinden öte bir şey olmadığı kanaatinde birleşiyor.

Ne olursa olsun, ben şahsen Bernard'la karşılaşmamızın ve birbirimize âşık olmamızın önceden belirlenmiş olduğunu biliyorum. Bizim yapabileceğimiz bir şey yoktu.

Ve ona daha aynı gün telefon edip, o akşam görüşmemizi önerirken telefonda bir havari kadar ikna ediciydim ve o zamandan beri de hemen hemen her gün buluşuyoruz.

beyinhasarlari.dk sitesinin kullanıcılarından biri, kocalarında frontal lob hasarı oluşan kadınların, karılarında frontal lob hasarı oluşan erkeklerden çok daha fazla etkilendiğini, hatta karısında frontal lob hasarı oluştuğundan beri, evlilik haya-

* Yazar, kuantum teorisinin en yaygın yorumu olan, Kopenhag yorumunun savunduğu "ontolojik indeterminizm"e atıfta bulunuyor, Güney Afrikalı kozmolog ve matematikçi George Ellis, kuantum seviyesinden müdahalelerle, Tanrı'nın insanlara, hiçbir doğa yasasını ihlal etmeden vahiy gönderebileceğini söyler. (ç.n.)

** Epileptik nöbetler içinde en sık görülen nöbet tipi. (ç.n.)

tında işleri daha tıkırında giden erkeklerle bile karşılaştığını yazmıştı bir keresinde: Evet, karıları belki artık empati gösteremiyormuş ama evi dağıtıyorsun diye kafa şişirmeyi bırakmış, eski günlerde olmuş şeylerden dolayı kocasına duyduğu garezi unutmuş, eskiden baldızlarıyla ve kayınvalideleriyle aynı odada bile kalmaya tahammülü olmayanların arası şimdi sütliman olmuş. Ve bu erkekler, karılarının bazı durumlarda –özellikle yatakta– daha rahat ve oyunbaz ve daha kafa dengi bir insan haline geldiğini söylüyorlarmış.

Fakat kadınların erkeklere nazaran kaybı daha büyük oluyor. En başta, onlar için yalnızlıkla kucak kucağa bir hayat başlıyor. Kocalarıyla duygu birliği oluşturamamak ve kocalarının eskisinden daha da rijid hale gelmesi, kadınların yaşamını kurutuyor.

Ve her şeye rağmen, genel olarak kadınlar hasta kocalarının yanında kalmayı seçiyor, ömür boyu onun hastabakıcılığını yapıyor, erkeklerse kendine sağlam bir kadın buluyor ve çekip gidiyor.

Kilisedeki cenaze töreninden sonra, Solveig'in evinde cenaze yemeği var. İçerisi tıkış tıkış, tabak tabak kanepelerin durduğu açık büfenin önündeki izdihamda, Lærke kocasının koluna sımsıkı yapışmış. Ben de Bernard'ın öbür tarafına geçiyorum. Ne eşsiz bir kocası olduğunu biliyor mu acaba? Bunu idrak edebiliyor mu?

Evet, ikisi birlikteyken bir göz atmak kâfi, kocasının dünyanın en harikulade erkeği olduğunu, bütün erkeklerden, kıyaslanamaz bir biçimde daha nefis olduğunu, hatta dünyanın "en" değil, *"tek"* harikulade erkeği olduğunu düşündüğünü anlıyor insan. Ama ben de öyle düşünüyorum. O gerçekten *bir tane.*

Lærke kocasının kolunu çekiştiriyor:

"Somonlu olanlardan ve o üzerinde beyaz şey olanlardan, sonra şunlardan... ciğer ezmesi değil mi o?.. Ciğer ezmesi mi, Bernard?"

"Evet, ciğer ezmesi. Nefis görünür ha, ne dersin?"

"Evet ama, ciğer ezmeli olanı mı seçeyim yani?"

"Evet, onu seç."

Lærke ciğer ezmeli bir kanepe alıp tabağına koyuyor ve şöyle bir etrafına bakıyor:

"Ama öbürleri iki tane birden alıyor, ayrı ayrı iki tane."

"Sen de öyle yapabilirsin, hadi al."

"Evet ama, hangisinden alsam?"

Bernard'ın sevdiği öbür kadını seyrediyorum. Bernard daha ilişkimiz başlamadan çok evvel bana Lærke'nin karar vermede güçlük çektiğinden bahsetmişti. Onun için annesi bir deste kart hazırlamış, her bir kartta belli bir giysi ve ayakkabı kombinasyonunu belirtmiş; Lærke her sabah yeni bir kart seçip üzerinde yazılı olanları giyiyormuş. Bu şekilde hem fazla acayip giyinmemiş hem de günün geri kalan kısmında fazlasıyla ihtiyacı olacak zihin enerjisinden tasarruf etmiş oluyormuş.

Lokantaya gittiklerinde de bir âdetleri varmış; Lærke her seferinde otomatikman, menüdeki ilk yemeği seçecekmiş. Bu tür püf noktalarıyla günlük hayatları daha bir normal seyredebiliyormuş. Fakat burada menü kartı filan yok.

"Ton balığı salatalı olandan alabilirsin" deyiveriyorum, hem de oldukça yüksek sesle ve parmağımla masanın üzerinde bu kanepelerin olduğu tabakları işaret ediyorum.

Hemen söylediğim gibi yapıyor, hiç cevap vermeden veya bana bakmadan. Sonra yine tek kelime etmeden tabağını uzatıp Bernard'a veriyor, başka türlü koltuk değnekleriyle yürüyerek masadan uzaklaşamaz.

Ben az önce ne yaptım? Soluğumu tutuyorum, Bernard'ın yüzüne bakmaya cesaretim yok: Lærke'ye iyi kalpli mi davrandım? Muzır mı davrandım? Haddimi mi aştım?

Adalet Bakanlığı'nın emekli yöneticileri ile karılarının, Solveig ve Torben'in ailelerinin –ve Solveig'le Torben'in son yıllar-

da edindiği hayli sıra dışı arkadaş grubunun: beyin hasarlı erkekler ve karılarının– arasına karışıyorum.

Hjernesagen'den* tanıdığım bir kadın, kocasını getirip kanepenin bir köşesine oturtuyor, adamın beynindeki hasar iştah merkezini de etkilemiş olmalı, ceketinin içinde adeta kaybolmuş. Frederik'i *Center for Hjerneskade*'ye rehabilitasyon tedavisine götürdüğümde iki kere rastlaştığım bir kadın, kocasının bardağını tutmuş, içmesine yardım ediyor.

Lærke, Bernard'sız kalırsa dünya başına yıkılır. Ama benim için de öyle olur.

Merdivenlerden üst kata çıkıyorum, Solveig'le Torben'in geniş, aydınlık yatak odasına bir göz atıyorum, çift kişilik yatağın üzerine krem rengi bir yatak örtüsü serili (örtünün altındaki tümseklerden yatağın iki kişilik hazırlandığı belli oluyor), sonra eskiden Torben'in çalışma odası olan odaya geçiyorum, burada duvarlar koyu ahşap kitaplıklarla kaplı, raflar siyaset, ekonomi ve tarih kitapları ve dosyalarla dolu; ama kitaplar rafların iyice gerisine doğru itilmiş ve kitapların ön tarafında, Torben'in mahallenin ara sokaklarında yürüyüşe çıktığında bulup getirdiği bir yığın ıvır zıvır döküntü yığılı. Yerde, içi dolu plastik alışveriş poşetleri. Köşede bir güneş saati, yazı masasının üstünde de koca bir saksı içinde aşk merdiveni, buraya ait olmadığı besbelli, masanın neredeyse üçte birini kaplıyor. Chesterfield deri kanepenin üzerine de köhne bir televizyon duruyor.

Ayrıca bu katta bir de boş misafir yatak odası var. Acaba kapısı içeriden kilitlenebiliyor mu? Hayır. Ama ben önüne bir sandalye yerleştiriyorum, arkalığını kapı kolunun altına sıkıştırıyorum. Kola asılıp aşağı doğru çekiyorum, kıpırdamıyor, kapı açılamaz o zaman. Sonra sandalyeyi çekiyorum, kapıyı açıyorum ve aşağı kata iniyorum.

* "Beyin Davası". Beyin hasarlılar ve yakınlarına yönelik, Danimarka'da faaliyet gösteren bir dernek. (ç.n.)

Salona girdiğimde, Bernard bir sehpanın etrafında Lærke, Andrea ve Ian'la oturmuş konuşuyor.

Yanlarına yaklaşırken, Lærke'nin şöyle dediğini duyuyorum:

"Ben ölmeyi asla istemiyorum. Ölüm öyle üzücü, iç karartıcı bir şey ki, sence de öyle değil mi?" Ian'ın karides suratına doğru konuşuyor ve devam ediyor: "Torben, öldü... ne üzücü bir şey... evet, yani üzücü, sence öyle değil mi?"

Beni fark edince, eliyle oturmamı işaret ediyor.

Bernard'ın arka tarafında duruyorum; Hjerneskade derneğinden biriyle bir şey konuşmam gerektiğini söylüyorum, daha sonra gelirim diyorum. Yürüyorum ve tam Bernard'ın arkasından geçerken, sağ işaretparmağımla sırtına değiyorum, bir omzundan ensesine, oradan öbür omzunun üzerine kadar.

Sonra hiç arkama bakmadan çıkıp misafir yatak odasının yolunu tutuyorum.

Az sonra Bernard kapıda karşımda duruyor.

Ona doğru koşuyorum, kapıyı arkasından kapıyorum ve bir ayağımı kapıya dayayarak, onu öpüyorum.

İskemle doğruca kapı kolunun altına yerleştiriliyor, kol aşağı çevriliyor mu birkaç kere kontrol ediliyor; evet, sandalye iş görüyor ve yataktayız. Birkaç dakikalığına. Dışarıda bir alay insan. Saat gecenin ikisi, ufacık karanlık bir barın ta dibindeki bir tuvalette beraberiz. Güpegündüz, Farum Tenis Kulübü'nün çalı çitinin arkasında beraberiz.

Birlikte her şeyi yapabiliriz. Her şeyi, her şeyi, her şeyi. Bir aile kurabiliriz ve hiçbiri hiçbir zaman buradaki insanlar gibi olmayacak çocuklarımız olur. Ve Brede'deki güneşli bahçemizde dünya güzeli çocuklarımızla birlikte dururuz, gök kubbe üzerimizde ikiye yarılır ve doğanın zorunlu akışı bizi takdis eder.

Biri dışarıdan kapının koluna asılıp kurcalıyor, fakat sandalye mani oluyor. Emniyetteyiz. Hayır değiliz, sandalye devriliyor, küt diye. Kapı açılıyor. Bir yüz. Tekrar kapanıyor.

"Kahretsin!"

"Kimdi?"

"Bilmiyorum?!"

"Hayır hayır hayır!"

Merdivenlerden paldır küldür inen ayak sesleri... Lærke'nin bir kulağına giderse... Külotum yerde. Bernard'ın ceketi sandalyede.

Giysilerimizi toplayıp giyinmek için odanın içinde dört dönüyoruz ve tam o sırada aşağıda cenaze yemeği kalabalığından gelen seslerin kesildiğini duyuyoruz.

Sessizliğin içinde biri yüksek sesle soruyor:

"Nedir bu telaş?! Ne var?"

Sessizlik sürüyor. Herkes merdivenlerden aşağı paldır küldür inen adama bakakalmış olmalı.

"Yukarıda koşan iki kişi var" diye bağırıyor.

"Koşan mı?"

"Evet... Hayır. Koşuyorlar!.. Ah, hayır hayır!"

"Koşmuyorlar mı?!"

"Hayır."

"O zaman ne yapıyorlar?"

"Koşuyorlar! Hayır hayır!.. Öyle yapmıyorlar. Koşuyorlar... Koşuyorlar. Böyle yapıyorlar!.. Ya evet! Koşuyorlar!.. Hayır, hayır, koşmuyorlar."

"Kim onlar peki?" diye soruyor bir başka ses.

"Bilmiyorum. Onları daha önce hiç koşmadım."

"Bilmiyor musun?"

Bir diğer ses soruyor:

"Rikke miydi?"

"Hayır, Rikke değil. Koşan kadın Rikke ve adam Rikke'yle koşuyor. Birlikte koşuyorlar!"

Kimsenin onu anlamaması adamı giderek daha da zıvanadan çıkarıyor:

"Yukarıda! Rikke... Koşuyor!" diye avaz avaz bağırıyor. "Hayır, koşmuyor. Rikke değil. Koşuyorlar! Koşmuyorlar!"

Yumuşak bir kadın sesi soruyor:

"Bizim söylediğimiz kelimeleri tekrar etmeden duramıyorsun, değil mi?"

"Değil, değil. Tekrar etmeden duramıyorum. Değil. Koşuyorlar. Koşuyorlar demek istiyorum. Hayır, koşuyorlar değil. Ah ah. Koşuyorlar değil, koşuyorlar."

Bernard'la ben bu sürede misafir odasından çoktan çıktık ama adam er geç doğru kelimeleri bulacaktır. Bir başka kadın sesi duyuyoruz. Karısı olmalı:

"Biraz sessiz kalmalıyız. Tekrarlayacağı kelime kalmayınca, kafasında doğru kelimeleri bulacaktır."

Ve adam yine bas bas bağırıyor:

"Yukarıda tekrarlıyorlar! Kelime tekrarlıyorlar! Rikke! Ah aah! Yatmışlar ve kelime tekrarlıyorlar!"

30

Torben'in cenaze yemeğinden üç hafta sonra, ben Frederik'in mahkemede şansının her şeye rağmen yaver gidebileceğini düşünmeye başlıyorum.

Gazetedeki bir haberde, iki çocuğunu öldüren bir baba hakkında mahkeme jürisinin müebbet hapis değil, psikiyatrik tedavi görmesi yönünde karar aldığını yazıyor. Jüri böylelikle Adli Tıp Kurulu'nun önerilerini dikkate almamış oluyor. Bir çocuk katili için bu mümkün olabiliyorsa, Frederik için hayli hayli olur.

Bernard'la Frederik böyle bir seçeneğin mevcut olduğuna baştan beri hep inanmıştı, ben de şimdi inanmaya başladım. Frederik'in son dört yıldır yaptığı tüm telefon çağrılarının lis-

telerini Bernard polisten temin etti. Tüm telefon numaralarını ve saatlerini grafik şeklinde gösterdi, böylece Frederik'in zaman içinde kimleri aradığına ve ortalama ne sıklıkta ve ne uzunlukta konuştuğuna dair istatistiki bir bilgi ortaya çıkmış oldu. Bu verileri, Frederik'in telefon alışkanlıklarındaki radikal değişikliklere işaret ederek, o yıllar zarfında esaslı bir kişilik değişimine uğradığına dair tarafsız delil olarak kullanacak.

Veriler şimdilik çok ümit verici: Beyin tümörü teşhisinin konduğu tarihten hemen önceki yıllarda Frederik'in telefon aramalarının sayısında bir artış, ortalama arama sürelerindeyse yıldan yıla kısalma gözleniyor. Burada, Frederik'in telefon etmeye giderek daha fazla gereksinim duyduğu ve rastgele herkese telefon ettiği şeklinde bir kanaat oluşuyor. Belki de Frederik giderek kötüleşen hareket tarzıyla telefon ettiği kişileri, konuşmayı kısa kesmeye zorlamış olabilir.

Telefon ettiği saatlerin uygunsuzluğuna bakarak, Frederik'in günlük ritmindeki çarpıklıklar hakkında da bir kanaat edinmek mümkün. Teşhis tarihinden hemen önceki bir yıllık süre-de, öğrenci velilerini eskisine kıyasla akşamları kırk beş dakika daha geç aradığı, buna karşın, akşamları evdeyken çalışmayı tamamen bıraktığı ve maillerini sabahları saat altıda, okula gitmeden hemen önce yolladığı görülüyor.

Dört yıl boyunca yaptığı telefon çağrılarının ortalama süresinde yüzde otuz ikilik bir düşüş var. Ama esas mesele, hâkimi bu verilerin, Frederik'in kendinde olmadığının kanıtı olduğuna ikna edebilmek.

Frederik duruşma hazırlıklarına öyle bir daldı ki. İlk önce hoparlörlere ve ondan sonra yeni edindiği arkadaşlarına harcadığı o yoğun enerjiyi şimdi Bernard'la beraber kendi davranışları hakkında istatiksel analizler yapmaya harcıyor.

Yaptığı telefon çağrılarının zaman içerisinde giderek iş konularından özel konulara kaydığını –ve daha bir sürü şeyi– kanıtlaması yakındır. Bernard'la beraber banka ekstrelerini tarayarak, son yıllarda para harcadığı yerleri ve bu harcamalar-

da yıldan yıla vuku bulan değişimleri de saptayacaklar. Görüldüğü kadarıyla, Frederik'in giyim harcamalarında yoğun bir artış var ama bu, tepkisel satın alma eğilimini dizginleyememesinden mi kaynaklanıyor, yoksa giderek farklı bir kişiliğe bürünmesiyle beraber, içinde farklı giyinme isteği uyandığı için mi?

Ancak genel olarak bakıldığında, Frederik hayli iyileşmiş durumda, yalnız yorulduğunda veya sinirlendiğinde, sağı solu belli olmuyor. Ama beyin ameliyatından önceki bir yıl boyunca da iyileşmiş görünüyordu.

Mesela acaba karısının neredeyse her gün avukatıyla sevişiğini keşfetse ne yapar? Bize karşı da bir zamanlar okulunun banka hesaplarına olduğu kadar aşırı yıkıcı davranır mı?

Henüz yakalanmamış olmamız aslında bir mucize. Okullar yaz tatiline girdiğinden beri Bernard'ı görebilmek, bayağı kuyruklu yalan gerektiriyor. Artık dinlenme odasında buluşamıyoruz ve Frederik benim ne yapıp ettiğime pek dikkat eder oldu. Her öğleden sonra tenis oynuyormuşum numarası yapıyorum ama tenis kulübünden birileriyle konuşacak olursa halim ne olur?

Telefonum hep sessizde duruyor, kısa mesaj geldiğinde uyarı sesi duyulmuyor, her gün bir sürü kısa mesaj alıyorum ve okur okumaz siliyorum, Bernard'la beraberliğimizin ilk yıl anısı olarak hepsini o kadar saklamak istesem bile.

Niklas'ın bir şey anladığı yok ama Vibeke'nin bayağı ensemde olduğuna dair bir his var içimde: Thorkild'le beraber geçen pazar bizdelerdi. Bütün öğleden sonramız, Frederik'in telefon ve Dankort harcamalarını tahlil etmekle geçti ve ben Bernard'ın gelecek duruşma hakkındaki görüşlerinden bahsedince, Vibeke, gözlerinde neredeyse korku diyebileceğim bir ifadeyle bana baktı. Ondan bahsetmeye başlayınca, birkaç saniye içinde hem sesime hem yüz ifademe hâkim olamadığımı hissediyorum, o zaman da her şey karman çorman oluyor.

Ve Andrea'ya bir kez daha teşekkür borçluyum: Torben'in cenaze yemeğinde yukarıdan koşarak inen konuşma özürlü adamın ne demek istediğini anlamış ve adam doğru kelimeleri bulmaya fırsat bulamadan, kolundan tutup odadan çıkarıvermiş.

Yani Andrea, Bernard'la aramızdaki ilişkiyi artık biliyor ve sırrımı biriyle paylaşabilmek beni öylesine rahatlattı ki, Helene'ye de anlatmadan edemedim.

Her ikisi de Bernard'la benim yanlış bir şey yaptığımızı söylemedi. Eşlerimize karşı ne kadar verici olduğumuzu, aldığımızdan kat be kat fazlasını verdiğimizi ikisi de biliyor.

Duruşmaların süreceği o on gün, Frederik'i hem hapisten hem de onun eğitim sektörüne bir daha geri dönmesini imkânsızlaştıracak bir sabıka kaydından kurtarmak için bize tanınan son şans olacak. Niklas'ın ömrünün sonuna kadar bir sahtekârın oğlu yaftasıyla mı yaşayıp yaşamayacağını da bu on gün belirleyecek. Sonra benim için de Frederik'e suç ortaklığı ettiğim ve paraları birlikte bir yere sakladığımız dedikodularından tek kurtuluş yolu olacak.

Bernard, Frederik'in Saxtorph'taki sekreterlerinden Trine'yle konuşmamızı ve Frederik'te zaman içinde hiçbir davranış farklılığı gözleyip gözlemediğini sormamızı önereli epey oluyor. Ancak fırsat olmadı, Trine'nin Brezilya'da çalışan erkek kardeşi, onu kocasıyla beraber Rio de Janeiro'daki evine yaz tatiline davet etmişti, daha yeni döndüler.

Zanlının görgü tanıklarını etki altında bırakacak davranışlarda bulunması Danimarka yasalarına göre suç sayılıyor. Onun için Frederik, Trine'yle konuşamaz ve avukatı olarak Bernard'ın da Trine'yle iletişim kurması yasalara aykırı. Ama ben, onunla kazara karşılaşmışım süsü verip biraz hoşbeş ederken ağzından bir iki laf alabilirsem bunda bir mahsur yok.

Trine her akşamüstü saat dördü biraz geçe, Gammel Kongevej üzerindeki Özel Saxtorph Okulu'ndan çıkıyor, Frederiksberg metro istasyonuna gidip, oradan metroyla Måløv'e gidiyor, kocası ve üç çocuğuyla orada yaşıyorlar.

Ağustos ayı için olağanüstü soğuk bir gün, gökyüzü asfalt grisi ve son iki saattir hava sanki yağmur her an boşanacakmış gibi kapkara. Trine, Gammel Kongevej üzerindeki Netto'nun kapısının önünden geçerken, ben de elimde içi tıka basa dolu bir alışveriş poşetiyle marketin kapısından çıkıyorum, kapının iç tarafında durmuş onu beklediğimi bilemez tabii.

Beni tanımazlıktan gelip yoluna devam etmeye kararlı gibi.

Halbuki bir sürü davette bir araya gelmişliğimiz, konuşmuşluğumuz var. Frederik uzun yıllar birlikte çalıştığı Trine'ye gözü kapalı inanırdı, yönetim kurulu üyelerinden, müdür yardımcısından ve diğer çalışanların çoğundan fazla saygı duyar, üstün tutardı.

"Merhaba, Trine" diye sesleniyorum, doğal göründüğüne inandığım bir tebessümle.

Ama beni duyunca yine de duruyor. Güneşten kapkara olmuş ama bunun dışında hiç değişmemiş. Onu bildim bileli kilo sorunu vardı, boyu da öyle pek uzun değil; ince telli, açık kumral saçlarına kötü bir perma yaptırmış.

Kocasının işini kaybetmesine aslında Frederik sebep olmuştu. Adam Saxtorph'da öğretmendi, bankanın tasarrufa gitme talebine uyabilmek için birkaç ay önce işten çıkardığı personel arasında o da vardı, aynı zamanda Trine'nin en yakın arkadaşı ve okulda aynı ofisi paylaştığı sekreterin işine de son verilmişti.

Bütün hünerlerimi ortaya döküyorum, Frederik hâlâ çok hastaymış numarası yapıyorum ve Trine'nin onu benim kadar iyi tanıdığından dem vuruyorum.

Sonuncusu yanlış tabii: Bazı hususlarda o Frederik'i benden de iyi tanıyor. Yıllarca her gün onu benden fazla gördü, birlikte onca zaman geçirdiler. Ve Frederik'e karşı hâlâ bir nebze sem-

pati beslediğini biliyorum. Öyle olması lazım. Tıpkı şimdi ondan nefret ediyor olması gerektiği gibi.

"Sanmıyorum..." diyor gözlerini kısarak ve biraz geriye çekiliyor.

Onun dünyası da haliyle altüst durumda. Okul bir süreliğine ağır aksak devam edebilir ama artık yeni bir okul müdürüyle birlikte çalışmak zorunda, zamanında okulda sıradan bir öğretmenken, yıldızının bir türlü barışamadığı biriyle hem de. Yani Trine'nin hem birine yakınma ihtiyacı duyduğu bir alay sinir bozucu konu olmalı hem de merak edip sorma ihtiyacı duyduğu bir alay şey.

"Seninle karşılaştığıma ne kadar sevindim tahmin edemezsin" diyorum. "Eğer vaktin varsa, gel *Metropolitain*'de bir kahve içelim."

Bunu da önceden planlamıştım: *Café Metropolitain*'e bayılır.

"Hayır, teşekkür ederim" diyor.

Yerimden kıpırdamıyor, gülümsüyorum, ona zaman tanıyorum, o tereddüt ediyor, söylediğini tekrarlamakla yetiniyor:

"Hayır... hayır teşekkür ederim."

"Trine, olanlar karşısında ben de en az senin kadar allak bullak oldum. Benim hayatım da artık tamamen değişti. Evimizden olduk, emeklilik birikimlerimizden, arabamızdan, mobilyalarımızdan, her şeyden."

Yürümeye başlıyor.

Bernard, onu her halükârda katiyen sıkıştırmamam ve eline ona baskı yaptığımı öne sürme imkânı vermememi bana adamakıllı tembih etmişti. Danimarka yasaları bu konuda Amerikan yasalarından tamamen farklı, televizyon dizilerinde seyrettiklerimizden de. Ama ben istemeden sınırı aşıyorum.

Arkasından koşup bağırıyorum:

"Trine! Trine!"

Duruyor, yanına gelmemi bekliyor. Sonra ağır ağır ve her kelimenin üzerine ayrı ayrı basarak konuşuyor:

"Ben, Frederik'e herkesten fazla güvenmiştim."

"Evet ama, benim için de aynı şey söz konusu. Ben de ona herkesten çok..."

Ve o anda hissettiğim çaresizlik yüzde yüz gerçek. Benim *hiçbir şeyim* yok artık! Gizli bir sevgiliden ve kocamı bir ihtimal hapisten kurtarabilme ümidinden başka hiçbir şeyim yok.

Belki Trine de bunu fark ediyor. Gözlerimin içine sakince bakıyor ve gözlerinin etrafındaki kasların nasıl gevşediğini fark ediyorum; gözleri gözlerimi bağışlıyor.

Yağmur çiselemeye başlıyor, gökyüzüne bakıyoruz ve o konuşmaya devam ediyor:

"Okulun parasıyla geceleri kumar oynadığını çok iyi biliyordum. Belki de yorgun olduğunda beyni hasta çalışıyordu... Bunu bilemem. Ama gündüzleri. Birlikte çalışırken. O zaman hasta değildi! Hiç değildi! Gündüz neden hiçbir şey demedi? Toplantı üzerine toplantı yapıyorduk. Velilerle görüşmeler, o ve ben, sadece ikimiz açıp okuyorduk mektupları, onca teferruat. Ama sonra bankaya gündüzleri gidip sahte imza atıyordu."

Ve yağmur boşanıyor. Gök gürlemiyor ama şakır şakır yağman yağmur, asfaltı dövüyor. Etraftaki herkes kapı aralıklarına, saçakların altına kaçışıyor. Orada sessizce yağmuru seyrediyoruz.

Frederik, Trine'nin yüksek eğitimi olmuş olsaydı fevkalade bir yönetici kariyeri yapacak yetenekte olduğunu sık sık söylemiştir. Ama öyle olmamış. İdari sekreter olmuş ve Özel Saxtorph Okulu'na yıllarca büyük emeği geçmiş. Okulun dayanak noktası olduğunu yalnız kendi değil, herkes biliyor.

Yağmurun altına çıkılacak gibi değil. Ama ben Trine'nin, durduğumuz ağacın altından fırlayıp koşa koşa, en yakın mağazalardan birine kendini atmaya kalkarsa ne kadar ıslanacağını kafasında tarttığını fark edebiliyorum.

"Frederik'le beraber onun ofisinde oturmuş, öğretmenlerin ders programı çizelgelerini gözden geçiriyorduk..."

Devam etmiyor.

"Evet?.."

Yağmur hâlâ şakır şakır yağıyor. Yayalar sığındıkları yerden kıpırdayamıyorlar. Trine devam ediyor:

"...Neredeyse bütün gün uğraşmıştık, diğerleri bu işin önemli olduğuna inanıyordu. Sonra öğreniyorum ki, o günün sabahı bankaya gidip, okulun hesabından sekiz yüz bin kron hortumlamış. Bunun okulun canına okuyacağını biliyordu. Pekâlâ biliyordu. Neden hiçbir şey demedi?!"

"Bambaşka bir insan olmuştu, Trine... Ama şimdi tümör alındı."

Al işte, ağzımdan kaçıverdi. Duruşmada konuşurken bunu dikkate almasını mı ima ettim ben şimdi? Karşılaşmamızın pek rastlantı olmadığını hissetti mi acaba? Çok hızlı düşündüğünü biliyorum.

"Sana biraz acıyorduk" diyor. "Frederik'in pek eve gitmeye hevesli olmadığı besbelliydi."

"Biliyorum."

"Evde sıkıldığını söylerdi."

"Ya, öyle derdi demek?"

"Evet. Ne bir görüş ne bir duygu alışverişi var, derdi."

Hiç istifimi bozmadan cevap veriyorum:

"Fakat bu sonra değiştiydi, öyle değil mi? Teşhis konulmasından önceki bir yıl boyunca evde benimle olmaya can atardı."

Sesini çıkarmıyor. Anlaşılan haklı olduğumu kabul ediyor.

Fakat bu, duruşmada çıkıp söyleyebileceğim bir şey mi? ("Sayın hâkim, kocamın sekreteri, onun sağlıklı olduğu dönemlerde beni sıkıcı bulduğunu söyledi. Ama suçun işlenme zamanında beni artık sıkıcı bulmuyordu, dolayısıyla o süre içinde zihni yeteneklerinde ciddi ölçüde azalma meydana gelmiş olması gerek.")

"Sonra o intiharda da öyleydi" diyor Trine ve devam ediyor: "Senin yanında olması gerekirdi."

"Ne intiharı?"

"Yani senin intihar girişimin... mutfakta."

"Ben mutfakta intihar etmeye filan kalkmadım!"

"Hani o... biliyorsun ya... dört yıl önce... mutfakta."

"Trine, ben intihara filan teşebbüs etmedim ki! Frederik öyle mi dedi?"

Bana şüpheyle bakıyor. İnanmadığı apaçık.

"Onu deyip demediğini bilmiyorum ama bunu zaten herkes biliyordu."

"Herkes biliyor muydu?.. Yani herkes kendi mutfağımda kendimi alkol komasına sokarak intihara kalkıştığımı mı sanıyordu?"

"Evet, sonra o haplar..."

"Hap map yoktu ki!"

Sesini çıkarmıyor, ben de devam ediyorum:

"Yoksa Laust da benim intihara kalkıştığımı mı ve Frederik'in de onun için daha fazda evde kalmaya mecbur olduğunu mu sanıyor?"

Cevap vermiyor.

"Ama bu doğru değil ki! Hap filan yoktu! Hap filan yoktu diyorum! Katiyen yoktu! Tek bir akşam içkiyi fazla kaçırdım, o kadar. Dört yıl önce! Hepsi bu. Daha ötesi yok!"

Sırılsıklam bir kadın koşa koşa bizim ağacın altına gelip sığınıyor. Üzerinden su damlıyor, yabancıya benziyor, belki de bir dilenci... Güney Avrupa'dan. Danca anlar gibi bir hali yok.

Trine yine susuyor, ben kendimi toparlıyorum, sakin bir sesle devam ediyorum:

"O zaman sen, Frederik'in dört yıl önce çok değiştiğini düşünüyorsun?"

"Evet. Çok. Hem de adamakıllı."

"Fakat sen bunun benim yüzümden olduğunu düşünmüştün?! Benimle sorun yaşadığı için yorgun ve dalgın olduğunu ve bir acayipleştiğini düşünmüştün?!"

"Senin yüzünden olduğunu herkes biliyordu, evliliğiniz yüzünden olduğunu yani."

"Bütün gün ona epey yardım etmek zorunda kalıyordun o zaman?! Unutkan ve vurdumduymaz mı olmuştu?"

Cevap vermiyor, devam ediyorum:

"...Benim suçum olduğuna inanıyordun, öyle mi? Sevgili okul müdürünüzü elinizden aldım. Öyle sorumluluk sahibi ve harikulade bir insandı ki –sıkıcı karısına karşı bile fedakâr davranırdı, ona göz kulak olabilmek için okulu, sizleri feda etti– sonra da değişti, öyle mi?"

Hâlâ hiç cevap yok.

"Ofiste senin eline bakan ne çok iş olduğunu bilen var mıydı? Yoksa kimseye bir şey bahsetmiyor muydun?"

Trine'nin ıslak yüzünde yağmurun aksini görüyorum, sanki kasvetli gözleri soluk gri bir ateşi seyreder gibi.

"Trine, sinsice ilerleyen beyin hasarlarında sekreterin günlük işleri aksatmamak için müdürüne kol kanat germesinin gayet normal olduğunu biliyorsundur herhalde?"

Yine sessizlik. Hassas bir noktaya parmak bastığımı görebiliyorum. Mesai günlerinin her birinin son yıllarda aynen böyle geçtiğini tasavvur edebiliyorum. Ağzı daha bir ufalıyor, adeta içine çöküyor. Tam isabet! Başardım!

"Frederik beyin hasarlıydı!" diye yüzüne bar bar bağırıyorum. "Olan buydu! Beyin hasarlıydı. Hastaydı, çok ama çok hastaydı!"

Sanki yüzüne tokat yemiş gibisinden, ağlamakla inlemek arası bir ses çıkarıyor, yüzünü benden saklamak için ağacın gövdesine bastırıyor ve kollarını kaldırıp kafasına doluyor. Ufacık tefecik dilenci kadın bana öfkeli bakışlar fırlatıyor.

Ve Trine'nin, kocası veya en yakın arkadaşı işten atıldığı veyahut okulun daha bir yıl bile ayakta kalıp kalamayacağını söyleyebilecek kimse olmadığı için ağlamadığını biliyorum. Frederik'in neden ondan ve okuldaki herkesten uzaklaştığı, kahramanının neden onu terk edip müdür odasında kendin-

den geriye içi kof, kupkuru bir hatıra bıraktığı kafasına yeni dank ettiği için ağladığını biliyorum.

Çünkü akşamlarını ve hafta sonlarını evde benimle birlikte geçirmeye başlayana kadar, Frederik'ten pırıl pırıl bir enerji yayılırdı: Bir sadakat, bir idealizm, okula kendini adamanın verdiği bir mutluluk enerjisi. Onun yokluğunu kabullenmemi sağlayan da ondan yayılan bu enerji ışığıydı, böyle yapmak hayatım ve evliliğim hakkında öteden beri kurduğum hayallere tamamen ters düşüyor olsa bile; öyle bir ışıktı ki bu, öğretmenleri ve öğrencileri Frederik'in etrafına topladı, Özel Saxtorph Okulu'nu eşsiz bir mükemmelliğe kavuşturdu. Ta ki tümör onu üfleyip söndürene dek.

Ağacın grimsi yeşil gölgesinden cilalı gibi parlayan sokakları seyrediyorum, yamyassı yekpare bir göl sanki her yer ve yüzeyi bir uçtan bir uca, koca yağmur damlalarının oluşturduğu beneklerle kaplı. Trine'ye gerçek Frederik'in kim olduğunu, aradaki farkın ne muazzam olduğunu hatırlatmış oldum. Gözyaşları kafa derisinin gözeneklerinden içeri sızdıkça, perması da yamyassı oluyor. Yağmur birkaç yerden kendine yol bulmuş, ağacın yapraklarının arasında oluk gibi akıyor, bir tanesi Trine'nin bir topuğunun tam arkasından yere boşanıyor. Etrafımızı dört bir yandan çeviren ve sanki üzerimize tırmanmak istercesine kaldırım taşlarına vurup yukarı sıçrayan sular, birkaç gece önce internetteki bir makalede okuduğuma göre, miadını doldurmuş eski psikolojik romanlarda hüznü sembolize ediyor.

31

"Müthiş bir şey oldu!"

Telefonda Helene var, sesi korkulu çıkıyor. Metrodan yeni çıkmış, Nørreport İstasyonu'nun yürüyen merdivenlerinden çıkıyorum.

"Evet?"

"Bunu görüştüğümüzde yüz yüze konuşsak daha mı iyi olur bilemiyorum. Bernard'la ilgili" diyor.

"Olur mu ya, hemen söylemek zorundasın."

Sesimin kabalaştığını ve yükseldiğini duyabiliyorum. Bu işler bana göre değil, diye düşünüyorum. Yoksa her şey meydana mı çıktı? Vibeke mi öğrendi? Frederik mi? Kim? Böyle olacağını başından beri biliyordum.

Helene konuşuyor:

"Tamam o zaman. Sen neredesin şimdi?"

"Nørreport İstasyonu'ndayım. Frederik'in sekreteriyle konuştum, eve dönüyorum."

"Öyle mi, nasıl gitti?"

"Sen önce Bernard hakkında söyleyeceğini söyle de!"

"Oturuyor musun?"

"Hayır, yürüyorum. Hadi ama. Söyle şunu!"

"Hmm, hmm..."

Mahşeri bir kalabalığın arasında, yürüyen merdiveninin ortasına vardım.

Helene bir duralıyor. Sonra devam ediyor:

"...Sissel adlı arkadaşım onunla birlikte olmuş."

Helene bunu çarpıcı bir haber veriyormuşçasına söylüyor ve hattın öbür ucunda bir sessizlik oluyor.

Ben derin bir oh çekiyorum:

"Doğru olmadığını biliyorum."

"Sissel onun bir sürü kadınla yatıp kalktığını söylüyor. İflah olmaz bir çapkın o. Hiç düşündüğün gibi biri değil."

"Sissel bir şeyleri yanlış anlamış olmalı."

"Sana söylemem gerektiğini düşünmüştüm o kadar..."

"Tabii, iyi yaptın."

Elinde büyük bir ateşe çantası taşıyan, takım elbiseli, yorgun görünüşlü bir adam, acelesinden küt diye bana tosluyor, işten eve koşuyor olmalı. Lafıma devam ediyorum:

"...Söylemekle iyi yaptın ama Bernard'la tanışınca, Sissel'in bir şeyleri yanlış anladığını kendin de muhakkak anlayacaksın."

"Evet, biliyorum sen..."

Duyduğum o saçma sapan şeyler çoktan bir kulağımdan girip öbür kulağımdan çıktı, sorumu sorabilirim:

"Sissel'e benden mi bahsettin?"

"Hayır, elbette bahsetmedim."

"O zaman nasıl..."

Helene şimdi daha hızlı konuşuyor:

"Ben sadece 'bir kız arkadaşım' ve 'bir avukat' dedim, siz olduğunuzu kimse tahmin edemez ki ve..." Uzun uzadıya izahata dalıyor.

Helene'yle birbirimizden gitgide uzaklaştığımızı söylemek istemem ama yine de... Kafam Andrea'yla daha bir uyuşuyor, o nörolojiden bayağı anlıyor ve dünyaya daha farklı bir pencereden bakıyor. Fazla uzatmadan telefonu kapatıyoruz.

Elimde hâlâ, Trine'yle karşılaşmam tesadüfi görünsün diye Netto'dan aldığım gıda maddeleriyle tıka basa dolu alışveriş poşeti var. Nørreport İstasyonu'nun hafif metro peronunda duruyorum, etrafım sırılsıklam insanlarla çevrili, hepsi de bitkin görünüyor, işlerinden çıkmış, şehrin banliyölerindeki evlerine dönüyorlar.

Okuldaki bütün ortak arkadaşlarımız benim intihara kalkıştığımı sanıyormuş demek. Sevgili okul müdürlerini ve okullarını benim mahvettiğimi düşünüyorlarmış. Ben onları cennetlerinden etmişim ve bütün bunlar Frederik'in hastalığı ortaya çıkmadan çok önceden beri devam ediyormuş.

Bernard'ı arıyorum, toplantısının bitmesine daha kırk beş dakika olduğunu biliyorum ama sesli mesaj bırakıyorum:

"Trine'yle her şey çok iyi gitti. Frederik'in *çok* değiştiğini söyledi. Bunu duruşmada kullanabiliriz herhalde."

Sonra ağzımdan kaçırıveriyorum:

"...Ha unutmadan, Helene aradı, *Energystyrelsen*'de* çalışan Sissel adlı bir arkadaşı var, tanıştığınızı söyledi."

Söylemese miydim? Ama bu bir şey değil ki. Devam ediyorum:

"...İşte böyle. Ben şimdi Frederik'e telefon edip Trine'yle konuştuklarımı anlatıyorum. O daha sonra seni arayıp her şeyi anlatacaktır."

Farum'a giden metroya atladıktan sonra Frederik'i arıyorum. Pencere kenarında oturuyorum ve dediklerimi kimse

* Danimarka Enerji Dairesi. (ç.n.)

duymasın diye telefonu ağzıma yapıştırmış, fısıldayarak konuşuyorum, elimle de ağzımı ve telefonu iyice örtüyorum:

"Okuldakilere intihara kalkıştığımı mı söylemiştin?"

"Hayır, söylemedim, kesinlikle."

"Peki ama bu nereden çıktı o zaman?"

"Hiçbir fikrim yok."

"Okuldaki eski arkadaşlarımızın böyle düşünmesi hiç de hoşuma gelmiyor, bunu herhalde anlayabiliyorsun, değil mi?"

"Evet, elbette."

Farum'da eski günlerden tanıdığım öyle çok aşina yüz var ki. Eskiden, böyle küçücük bir banliyöde oturduğuma bunun için çok memnundum, bir zamanlar öğrencim olmuş çocukların ebeveynleriyle, komşuların arkadaşlarıyla sağda solda rastlaşıp selamlaşmaktan keyif alırdım.

Fakat Frederik'in yaptığı hortumculuğun gazetelerin baş sayfalarına geçmesinden bu yana, selamlaşmaları da tebessüm etmeleri de bıraktım, böylece fahri birlik grubunu terk etmiş oldum, onlar da çoktandır benimle selam sabahı kesti.

Kendimi içine tıktığım ufacık hava kabarcığımın içinde, eve doğru gidiyorum. Frederik'in hortumculuğunda benim de payım olduğu dedikodularının yanı sıra, dört yıl önce intihara kalkıştığım ve o günden beri kocama ve okuluna ayak bağı olduğum dedikoduları, acaba yanından geçtiğim bunca insandan kaçının kulağına kadar gitmiştir, Tanrı bilir.

Kuşkusuz başka bir şehre taşınırım. Gelecek yaza, Frederik'ten ayrılınca, taşınırım. Sonra başka bir şehirde iş de bulurum ve yüzde yüz Bernard'ın olurum, onu Lærke'yi terk etmeye ikna edebilsem de edemesem de fark etmez.

Bugün hava erken kararıyor, hâlâ tepemizdeki asılı bulutlardan olmalı; Farum Midtpunkt'taki apartman bloklarının arasından uzanan yaya yollarına çabucak varıyorum. Bu yörede benimle yaşıt pek tanıdık yok. Orada burada, grup halinde durmuş genç, göçmen erkeklere rastlıyorum. Birbirimizle önceden de karşılaşmıştık, bazılarıyla yıllar önce okul avlusunda,

bazılarıyla da yeni semtim olan burada. Ya gözlerimizi kırparak ya da başımızı hafif eğerek selamlaşıyoruz. Benim civardaki bir okulda öğretmenlik yaptığımı belki biliyorlar ama hortumcu olduğumdan şüphelenen çok fazla insan olduğunu sanmıyorum. Ve şayet biliyorlarsa da benim için hava hoş.

Kendi gettoma adım atar atmaz, adımlarım daha bir genişliyor, vücudum daha bir dikleşiyor. Burada, bu pasla sarılmış beton blokların arasında hafifliyorum.

Yine Bernard'a telefon ediyorum, mesajıma hâlâ cevap vermedi. Telefonu açmıyor. Toplantısı çoktan sona ermiş olmalıydı.

Eve geldiğimde, akşam yemeğini Frederik yapmış bile; sofraya oturup tabaklarımıza patatesli ciğer tava aldıktan sonra Frederik, Bernard'ın bugün Trine'yle yaptığım görüşme hakkında ne düşündüğünü anlatmaya başlıyor.

Bütün dikkatim, ağzıma götürmekte olduğum bir lokma patatesin üzerinde, hiç duraksamadan ne çok hızlı ne çok yavaş. Frederik bende bir şey fark etmemeli.

"Ya, Bernard'la mı konuştun?" diye soruyorum, en tedbirli, sakin ses tonumu takınarak.

"Evet."

Ve yine de bir şeyler fark etmiş olmalı. Devam ediyor:

"Ne olmuş? Ne olmuş yani? Bunda yanlış bir taraf mı var?"

"Hayır hayır. Elbette yok. Ne dedi?"

"İyi bir iş başardığını söyledi. Büyük fark yaratabilirmiş..." Duralıyor. "Ne var? *Şimdi* ne yanlış yaptım?"

"Hiçbir şey. Yanlış bir şey yapmış değilsin."

"Peki ama? Niye öyle bir halin var?"

"Benim 'öyle bir halim' yok, Frederik."

"Ama bir şey var sende?!"

"Senin duruşmayı düşünüyorum o kadar ve bu da beni gerginleştiriyor. Tek olan şey bu."

Yemeğe devam ediyoruz, Frederik bir yandan da yüzümü inceliyor ve ben doğal görünebilmek için büyük bir çaba sarf

ediyorum. Bu akşam da yine yalnız yürüyüşe çıkmak zorunda olduğumu biliyorum, Bernard'a telefon edebilmek için. Frederik benim uzun akşam yürüyüşlerine çıkma ihtiyacı hissettiğimi giderek kanıksadı.

Akşam yemeğinden sonra yine aşağıya, kara binaların arasına doluşmuş gençlerin arasında dönüyorum; akşam olunca bu apartmanlar artık kahverengi değil, kapkara oluyor.

Burada tecavüz vakaları ne kadar sık görülüyor? Hiç görülmüyor, bildiğim kadarıyla. Fiili veya silahlı saldırı ne kadar sık görülüyor? O da hemen hemen hiç. Bu semt kötü şöhretini, onun bunun çantasını çalmaya veya ihtiyar, hasta, sakat insanlardan tehditle para sızdırmaya kalkışan yeniyetmelere borçlu.

Bernard'ın telefonuna bir mesaj bırakıyorum:

"Hastalandın mı? Bir sorun mu var?"

Belki cep telefonu bozuldu, belki de telefonu bir yerde unuttu.

Hâlâ cevap yok. Tam yatmaya önce de bir kısa mesaj atıyorum:

"Seni çok seviyorum. Eğer içinden gelirse bana bu gece mesaj atarsın."

Berbat bir uykunun ardından, cumartesi öğleden sonra Andrea'yla *Furesøbad*'da* buluşuyoruz. En favori koşu güzergâhlarımdan bazılarını ona göstermeye söz vermiştim, bu arada, bana, ateist vahyin geldiği yeri de görebilsin istedim. İşine âşık bir doğa bilimleri araştırmacısı olarak, o, bu konuya benden çok kaptırdı kendisini ve işyerindeki diğer biyologlarla da tartışmış.

Andrea benim kadar usta bir koşucu değil, spor kıyafeti üzerinden dökülüyor, ayağındaki spor ayakkabıları da bayağı eski ama ormandaki yumuşak zeminli patikalardan ayrılmadığımız sürece, bu bir sorun olmaz.

* Furesøen Gölü kıyısındaki plaj tesisleri. (ç.n.)

Ben gayet rahat koşarken, onun yanımda nefes nefese kaldığını çabucak fark ediyorum, Nørreskov Ormanı'nı kesen patikadan yukarı, ağır tempoda koşmaya başlıyoruz ve Bernard'ın aramamasının beni biraz huzursuz ettiğinden bahsediyorum. Son attığım mesajın ne hakkında olduğunu soruyor, ben de Sissel hakkında olduğunu söylüyorum.

Andrea pofurduyor:

"Evet ama, Bernard'ın zamparalıkları, tanıdığım tüm erkeklerinkini kat be kat aşıyor. Senin de bildiğini sanıyordum."

"Bu ne demek oluyor şimdi?!"

Zınk diye duruyorum.

"Dehşet seksi bir erkek" diye devam ediyor. "Hiç kimse tecrübe kazanmadan böyle olamaz."

"Tek kelimeyle ben buna inanmıyorum. Onu artık çok iyi tanıyorum ve onun gibi bir insan... o öyle bir şey..."

"Fakat hepsi kazadan önceymiş."

Afallıyorum:

"Kazadan önce mi?"

"Sana anlatmadı mı? Her ikisi de arabadaymış?"

"Evet... elbette anlattı."

"Kendinin de yaralandığından bahsetmiş miydi hiç?"

"Tabii."

"Evet ama, neresinden yaralanmıştı biliyor musun?"

"Bilmiyorum."

Kafamın içi bomboş. Bu konuda o ne söylediydi veya ben ne düşündüydüm, hiçbirini hatırlayamıyorum. Ama ciddi bir şekilde yaralandığını söylemişti, bir bunu biliyorum.

Sanki kötü bir rüyada sınav oluyorum: Düşünemiyorum.

Andrea kaldığı yerden devam ediyor:

"Günlerce komada yatmış. Tıpkı Lærke gibi. Herkes öleceğini sanmış, ailesi ta Paris'ten kalkıp gelmiş."

"Tabii, geldiklerini biliyorum ama Lærke komada yatarken, Bernard başucunda oturup beklemiş" demeyi başarıyorum.

"Evet, ama bir süre sonra! Bernard komadan bambaşka bir insan olarak çıkmış. Yani tıpkı diğer beyin hasarlıların uyku

düzeninin, vücut kokusunun, iştahının filan değiştiği gibi. Hepsi hormonların eseri tabii. Bernard yaşam tarzını nasıl tamamen değiştirdiğini, kariyerinden vazgeçtiğini filan anlatmadı mı sana?"

Cevap vermiyorum.

"O hasta değil" diyorum sadece.

Andrea'nın haklı olduğunu bilmeme rağmen böyle diyorum. İçimde ta derinlerde bir şey, onun müthiş hasta olduğunu biliyor, Niklas'ın ve benim hasta olduğumuz gibi. Her şey öyle dayanıksız, öyle kırılgan ki; beyinlerimiz bozunmuş, bilinmedik bir şeyin içine yarı yarıya gömülmüş bile ve bu bilinmedik şey, belki de ölüm.

Ağaçların arasındaki bir cisme vurup yansıyan güneş huzmeleri gözlerimi kamaştırıyor. Kendimi ayakta duramayacakmış gibi bitkin hissediyorum. Andrea bunu fark ediyor, bana sarılıyor, iyice kendine doğru çekiyor, yere devrilmeme izin vermiyor.

"İnsanın kafasını bir yere çarpınca monogam olabileceğini bugüne kadar hiç duymamıştım" diyorum cılız bir sesle, Andrea'nın boynuna doğru.

"Ben de duymamıştım ama doğru söyle, Bernard gibi bir erkekle hiç karşılaştın mıydı?"

"Hayır."

"Ben de öyle. O normal değil, gerçek olamayacak kadar mükemmel. Bu da *vasopressin*'le *oxytocin*'in eseri. Özellikle monogamiyi bu hormonların idare ettiği bilinen bir şey. Ve Bernard'ın hormon seviyesi, sağlam erkeklerinkinin kilometrelerce uzağında olmalı."

"Fakat Lærke'ye müşfik davranmak kendi tercihi değil mi... kendi iradesine dayanan, sağlıklı bir tercih?" diye soruyorum ama kendi sesimi kendim bile zor duyuyorum.

Güneş ağaçların arasında ışıldıyor. Ama şimdi yağmur yağmalı. Sağanak boşalmalı, eğer hikâyemin sembolik bir anlamı olacaksa.

Bernard'ların evinin kapısını Winnie açıyor. Andrea'yla koşumuzu yarıda kestim ve ondan beni arabayla buraya getirmesini rica ettim. Şimdi terden ıslanmalarına fırsat tanımadığım koşu giysilerimle, Bernard'ların evinin önünde duruyorum, Andrea beni bırakıp yoluna devam etti.

"Özür dilerim, rahatsız ediyorum" diyorum. "Bernard'a hemen sormam gereken bir soru var da duruşmayla ilgili. Fazla zamanını almayacağım."

Winnie gönülsüz görünüyor ama yine de beni içeri alıyor, arka taraftaki bahçeye çıkarıyor, ağustos ayının bu serin günlerinde güller pıtrak gibi çiçek içinde. Çimenlerin üzerindeki Fransız tipi klasik bir uzun masada maaile oturuyorlar: Bernard, Lærke, fotoğraflarından tanıdığım ama hiç karşılaşmadığım iki oğulları ve Bernard'ın kayınpederi.

Sıcak bir karşılama olmuyor, öğle yemeği yerken rahatsız edilmekten hoşlanmadıkları belli, belki de henüz tam farkında olmadıkları iç burkucu bir önsezi onları rahatsız ediyor: Buraya sadece yemeklerini talan etmeye gelmediğime, bu keyifli cumartesi öğle yemeğiyle yetinmeyeceğime, bu evi, babayı ve kocayı ve kayınpederi de yağmalayacağıma, sınır tanımadığıma, bir çekirge gibi *her şeylerini* talan edeceğime dair bir önsezi.

Masaya doğru ilerlerken, sadece Lærke bana gülümsüyor ve kollarını sevinçle iki yana açıyor:

"Mille, gelmekle ne iyi ettin. Geç, Jonathan'la Benjamin'in arasına otur. Herkese bol bol yer var!"

Oğlanlar koyu kumral saçlı, sesleri solukları çıkmıyor. Güzellikte benim Niklas'ımın eline su dökemezler.

Bernard hemen ayağa kalkıyor.

"Hay aksi, Frederik'e o evrakları vermeyi unuttum" diyor yüksek sesle, masadakilere doğru. "Almaya gelmen iyi oldu." Kayınvalidesine dönüyor: "Ben Mia'yla bir koşu içeri giriyo-

rum. Hafta sonunda üzerinde çalışacakları bazı şemalar var, çalışma odamda duruyorlar."

Ben daha masaya varamadan, o ayağa fırlamıştı bile.

"Hemen şuradalar" diyor yine yüksek sesle, çimenliği hızlı adımlarla geçip bana doğru gelirken.

"Ama Mette, sonra dışarı gelip bizle yemek yiyeceksin, değil mi?" diyor Lærke.

Bernard cevaplıyor:

"Herkesin bizim gibi oturup öğleden sonra sefası sürecek vakti yok."

"Çok isterdim" diyorum. "Fakat maalesef. Şemaları hemen eve götürmem lazım. Kocam bekliyor."

Bernard'ın çimenlerin üzerinde öyle bir telaşlı yürüyüşü var ki, beni kolumdan tutmuş sürüklercesine, sahiden tutmasa bile. Eve doğru uygun adım ilerliyoruz. Masadakilerin duyamayacağı kadar uzaklaştığımızda, kulağıma yılan gibi tıslıyor:

"Buraya böyle habersiz gelemezsin! Önce telefon etmeliydin."

"Ama ettim! Hem de birkaç defa ettim!"

Eve giriyoruz ve doğruca çalışma odasına yollanıyoruz. Bernard devam ediyor:

"Kahretsin, buraya böyle paldır küldür gelirken, kafanın içinde neler dönüyordu acaba?"

Şimdi onun, kızmaktan ziyade korktuğunu fark edebiliyorum, ailesi pek uzağımızda değil. Ancak bizim duyacağımız kadar yüksek bir sesle konuşuyorum:

"Bana yalan söyledin! Hem de akıl almaz derecede yalan söyledin bana! Lærke'yle tanıştığından beri hiç başkasıyla birlikte olmadığını söyledin ama bütün şehri becermişsin!.. Ve telefonlarıma cevap vermiyorsun! Ve sonra beni aldattın... Ben evli bir insanım ve sen... Kahretsin, maksadın ne, Bernard? Bütün bunların anlamı neydi ha? Söyle, maksadın neydi senin! Beni düpedüz aldattın!.."

"Ama ben yalan söylemedim!" diyor.

Bir elini bana dokunacakmış, beni yatıştırmak istermiş gibisinden, biraz yukarı kaldırıyor.

Avaz avaz bağırmamak için kendimi zor tutuyorum:

"Asla başkalarıyla birlikte olmadığını söyledin bana!"

"Nitekim de olmadım. Şimdi olduğum insan böyle şeyler yapmadı. Onları yapan başka biriydi, Mia. Bana inanmak zorundasın! Ve ben o adamdan hiç haz etmiyorum. O adamdan nefret ediyorum! O ben değilim."

32

Artık kimsem yok.

Bernard'ların holünde duran o fotoğrafı kendi gözlerimle görmüştüm: Kazadan sonra Bernard'ın saçları bembeyaz olmuştu, bu da hormonların etkisi. Ve öylesine zayıftı ki, beyin hasarlı erkeklerin çoğu gibi o da iştahını kaybetmişti demek. Lærke eskisine göre hiç değişmemişti ama Bernard tanınacak gibi değildi.

Nihayet verici, vicdanlı bir erkekle karşılaştığıma inanmıştım. Güvenime layık bir insanla. Sonra özverili olanın Bernard

olmadığı meydana çıkıyor, özverili olan onun hastalığı. Ben bir erkeğe değil, bir beyin hasarına körü körüne âşık olmuşum.

Bernard'la münakaşamızdan sonra onlardan fırlayıp eve kadar koşuyorum. Çok geçmeden ondan bir kısa mesaj alıyorum:

"Mia, sana böyle davranmamalıydım. Bunu hak etmedin."

Ve ben koşa koşa Vaserne fundalığını geçerken, yeni mesajlar geliyor:

"Seni azarladığım için özür dilerim. Koşa koşa bana gelmeni çok iyi anlıyorum. Sana yemin ederim ki şimdi olduğum erkek hakkında sana yalan söylemedim."

Ama bu konuşan da herhalde Bernard değil, Bernard'ın beyin hasarı. *Vasopressin*'ler hakkında çok şey bilmiyorum ama beyindeki *vasopressin* reseptörü sayısının fazla olmasının, erkeklerde sadakati arttırdığı gibi, saldırganlığı da azalttığını biliyorum.

Bernard'ın hasta olduğu aşikâr, babamı bir düşünmem kâfi, sonra Frederik'i, Hanne'nin sevgilisini ve leş gibi kokan upuzun, çirkin ayaklı ve sıska vücutlu erkek sürüsünü, barsak rengi çüklerini ve sırtlarındaki uzun, kara kılları. Bernard alışılmışın dışında bir erkek.

Nefes nefeseyim, bacaklarımı ıkına sıkına, açabildiğim kadar öne savurarak koşuyorum. Sanki her adımda önümdeki birinin karnına diz atıyorum. Alnımdan ve şakaklarımdan ter boşanıyor, kulaklarımın içine akıyor, başımı ne kadar sallarsam sallayım çıkaramıyorum, halbuki pek de profesyonelce yapıyorum, durup ellerimi kalçalarıma dayıyorum, kafamı yere paralel gelecek şekilde öne doğru eğip deli gibi iki yana sallıyorum.

Koşmaya devam ediyorum ve kulaklarımdaki ter tıkaçlarından, nabız seslerim kafamın içinde gümbür gümbür ötüyor. Ve bu gümbürtünün arasında, Frederik'i hapisteyken hayal ediyorum ve diğer erkek mahkûmların sünnet derilerinin altından yayılan asitsi, pis kokuyu adeta koklayabiliyo-

rum: çocuk katilleri, bıçaklı caniler, ırz düşmanları ve okul hortumcuları.

Merdivenlerden doğru yukarıya, bizim kata çıkıp, uzun koridordan aşağı, dairenin kapısına doğru seğirtiyorum. Niklas'ın çaldığı tekno müziğin sesini ta buradan duyabiliyorum. Dairenin kapısı, müziğin bas vuruşlarına uyarak güm güm sarsılıyor, kapıyı anahtarımla açıyorum ve gümbürtü hole doluyor.

Gidip Niklas'ın odasının kapısını yumrukluyorum, müziğin ritmine uydurmamaya dikkat ediyorum ki, o bas vuruşların arasından yumruklarımın sesini duyurabileyim ve o kapısını daha bir parçacık aralar gibi olur olmaz, ağzımı açıyorum:

"Bu tangırtıya bugün hiç dayanacak halim yok."

"Ha, sen miydin?" deyip kapıyı kapatıyor.

Kapıyı yine yumruklamaya başlıyorum ve avaz avaz bağırıyorum ama açmıyor:

"Sana söylüyorum, duyuyor musun? Benimle böyle konuşamazsın!"

Ondan bir şey yapmasını isteyince, genelde üzerinden birkaç dakika geçince dediğimi yapar; bu şekilde, kendiliğinden yapmış süsü vermiş oluyor. Bugün de aynı şeyi yapacağını, müziğin sesini biraz kısacağını hesap ediyorum ve banyoya gidiyorum, bir yandan da artık yitirdiğim Bernard'ı düşünüyorum, hormonlanmış aşağılığın tekinden başka bir şey değil.

Ve Niklas'ın davranışını düşünüyorum. Halbuki bu tür müzik dinlerken o devasa kulaklıklarını takardı hep. Şimdi hoparlörle dinlediğine göre, bir şeylere öfkelenmiş olmalı; bizi taciz etmek öteden beri öfkesini yatıştırmıştır.

Büyük ihtimalle, bu seferki öfkenin ne Frederik'le ne de benimle bir ilgisi var, Emilie'yle ilgili bir şey olmalı veya belki Mathias'la veya diğer arkadaşlarından biriyle. Ama her halükârda, onun günü benimki kadar rezalet geçmiş olamaz: Emilie'nin tıpkı kendi babası gibi beyin hasarlı olduğunu keşfetmedi herhalde!

Suyu açıyorum, Niklas hâlâ sesi kısmadı. Çaldığı müzik bana şimdiye kadar hiç bu kadar çekilmez gelmemişti. Vücudumda sanki yabancı bir nabız atıyor, güm güm. Musluğu açıyorum, suya dokunuyorum, tavandaki halojen spot lambasına doğru bakıyorum, içimdeki yabancı nabız hâlâ atmaya devam ediyor. Sanki Niklas'ın müziği kalbimi dışarı çıkarmış ve yerine bir başkasını koymuş. Müzik bangır bangır çalıyor, kalbim artık bana ait değil, kanım artık bana ait değil.

Doğru banyodan dışarı. Üzerime bornozumu alıp banyodan dışarıya, koridora fırlıyorum.

Gidip kapısını yeniden yumruklamaya başlıyorum. Açmıyor. Kapının koluna yapışıyorum, kapı kilitli.

"Hemen aç şu kapıyı! Çık dışarı! Hemen kıs şunu! Aç şu kapıyı! Çık dışarı diyorum!"

Sonunda bir parçacık aralıyor:

"Ne var?!"

"Niklas, şunun sesini kıs artık!"

"Kısmazsam ne yapacaksın peki?"

Daha önce hiç böyle dememişti. Savaş yöntemini değiştiriyor demek. Tam da bugünü seçti. Beni kışkırtmak istiyor. Hiçbir şeye halim yok. Ama düşünmeden edemiyorum: Ona ne hakla emir verebilirim? Öz babasına ihanet eden birinden başka neyim ki ben?

Bunu biliyor olabilir mi? Ve birden içimden bir ses, foyamın meydana çıktığını söylüyor. Bir şeylerin değiştiği apaçık ama ne olduğunu çıkarmak zor. Ancak onunla tam şu sırada cebelleşmeye cesaretim de yok, yine banyoya doğru seğirtiyorum, bir yandan da bağırıyorum:

"Zor bir gün geçirdim dedim sana! Egoistin tekisin o kadar!"

"Ben mi?!" diye bağırıyor odasından. "Egoist olan ben miyim?!"

Tekno müziğin nabız gibi atan gümbürtüsü, duştan alnımın, boynumun, göğüslerimin üzerine boşanan şakır şakır sı-

cacık suyun altında da sürüyor. Şimdi kıstı mı ne? Hareket etmeden bir durup bekliyorum.

Hayır.

Ortada esaslı bir sorun var.

Evin içine bile rahat rahat düşünmeye imkân yok, dışarıya Midtpunkt'un etrafındaki yeşil alana çıkıyorum, ayak altı olmayan bir yerde, kendime yalnız kalabileceğim bir bank buluyorum.

Niklas acaba Frederik'e bizden bahseder mi? Babasının ruhen nasıl zayıf ve savunmasız olduğunun farkında mı? Thorkild, Vibeke ve ben aramızda karar vermiştik, babasında intihar düşünceleri oluğunu Niklas'tan saklayacaktık ama belki bu durumda bu kararı bozmam gerekecek.

Yoksa artık çok mu geç? Veya Bernard'la benim hakkımda aslında hiçbir şey bilmiyor da ben mi böyle zannediyorum? Niklas'a birkaç kere telefon ediyorum, kısa mesaj atıyorum fakat cevap vermiyor.

Sonra Bernard'dan yeni kısa mesajlar gelmeye başlıyor. Cevap versem mi? Onun asıl kişiliğine âşık olmamışsam ne olur yani, bir şey fark eder mi? Hormonal değişiklikler bir hediye değil mi? Ben dünyanın en şanslı kadını değil miyim? Kendime Bernard gibi, beyin hasarının harikuladeleştirdiği bir erkek buldum.

Bir şey düşünecek halde değilim.

Bernard'ın kısa mesajlarını saatlerce okuyup duruyorum ama bir tek cevap bile yazmadan.

Saat yedi gibi Frederik telefon ediyor, yemeğin hazır olduğunu haber veriyor.

Geri döndüğümde Niklas'ın müziği kesilmiş. Holdeki aynada yüzümün halini kontrol ediyorum. Acayiplik falan yok. Frederik sakin ve neşeli görünüyor, Niklas bir şey bahsetmiş olamaz.

Sessiz sedasız yemek masasına geçip oturuyorum. Niklas da hemen arkamdan geliyor. Onun da sesi çıkmıyor. Göz teması kurmaya çalışıyorum, fazla bir şey değil, minicik bir dikkat, minicik bir kabul emaresi yeter bana ama mümkün değil.

Frederik masaya örtü yaymış ve sofrayı gayet özenle kurmuş, benim saygımı ve sevgimi geri kazanmak için her gün çabalıyor.

"Şimdi keyif zamanı!" diyor, yüzünde koca bir tebessümle, ben de kaşla göz arasında Niklas'ı göz hapsine alıyorum, en az öğleden sonraki kadar öfkeli bir hali var ama şimdi daha da inatçı.

Frederik'in önündeki şişeye bakıyorum, ikimizin önüne de bir şişe bira koymuş ve kelimeler hiç düşünmeden ağzımdan dökülüveriyor:

"Senin için zararlı... Ve bira alacak gücümüz de yok."

Kalkıyor, şişeleri alıp buzdolabına doğru gidiyor. Yarı yolda duruyor, şişelerden birini bana doğru uzatıp soruyor:

"Sen ister misin?"

"Hayır, teşekkür ederim."

Artık hasta olmadığını iddia ederse, bunun hastalığı inkâr olarak yorumlanabileceğini biliyor. Hastanın hastalığını inkâr etmesinin hastalık sürecinin basamaklarından biri olduğunu, dolayısıyla hâlâ hasta olduğu şeklinde yorumlanabileceğini, bunun da hem internete ben yanında nöbet tutmadan girme hem de alışveriş fişlerini tek tek görmeyi talep etmeden ona mutfak alışverişi yapma izni vermem için daha da uzun bir zaman geçeceği anlamına geldiğini biliyor.

Musakka pişirmiş, yanına da salata yapmış. Mutfak masrafına ayıracak fazla paramız olmadığı ve Frederik'in birkaç ay önce ev idaresinin bütün sorumluluğunu üzerine alana kadar hiç yemek pişirmediği düşünülürse, bayağı iyi bir akşam yemeği hazırlamış.

Niklas'tan ve benden bir ses çıkmayınca, bize kırgınca bakıyor:

"Bir sorun mu var?"

Niklas cevap vermiyor.

"Ben de birlikte keyifli bir yemek yeriz diye ummuştum" diyor Frederik. Bana bakıyor: "Andrea'yla koşunuz iyi geçti mi?"

Sonunda cevap vermeye mecbur kalıyorum:

"Niklas'la çaldığı o bangır bangır müzik hakkında münakaşa ettik de."

"Ha, demek o?"

Niklas, Bernard'la aramdakileri nasıl keşfetti acaba?

Geçen gün paldır küldür banyoya girdiğinde, lavabonun içinde tenis giysilerimi tam ıslatmış, asmaya hazırlanıyordum. Bütün öğleden sonra tenis oynamışım gibi görünsün istiyordum. Ne iş çevirdiğimi anladı mıydı acaba?

Arkadaşlarından biri Bernard'la beni geçen gün Øresund'da görmüş olabilir mi? Sorun ne olabilir acaba?

Niklas tek kelime etmeden masadan kalkıyor. Buzdolabına gidiyor, kapısını açıyor ve iki şişe bira alıyor.

"Bence sen de içmesen..." diyorum. "Size zararlı."

Ve Niklas ilk defa gözlerimin içine dimdik bakıyor. Benim için hiç de hoş bir deneyim değil. Yaklaşıyor, biralardan birini babasının önüne bırakıyor ve öbürünü kendine açıyor.

Frederik tereddüt ediyor, bana arka çıkmayı, Niklas'a annesini dinlemesini söyleyip söylememeyi kafasında tarttığını halinden anlayabiliyorum. Ama belki de Niklas'ın bugün bana neden bu kadar ters davrandığını çıkarmaya çalışıyor da olabilir.

"Sence kabul mü?" diye soruyor.

Çaresizce içimi çekiyorum. Niklas birasından koca bir yudum alıyor.

"Anneni dinlemelisin" diyor Frederik usulca.

Bunun dışında gıkını çıkarmıyor.

Kendi birasını da açmıyor.

"Ortalıkta neler olup bitiyor, aklım ermedi gitti" diyor.

Ve hemen arkasından düzeltiyor: "Yok ama... tabii ki anlıyorum... Durum ortada... Niklas'ın müziği yüzünden birbirinize girdiniz... Bunu anlamak zor değil."

Bir sessizlik.

"Evet, güç bir durum" diye devam ediyor. Frederik. "Hepimizin burada olmaya hakkı var."

Kendimi toparlıyorum. Eğer Bernard'ı artık kaybettiysem, tek sahip olduğum şey kocam ve oğlum. Onun için de normal bir aile gibi sohbet edip, normal bir aile gibi yemek yemeyi denemeliyim.

"Bugün neler yaptın?" diye soruyorum en munis sesimle.

Ve Frederik'in yüzü aydınlanıyor:

"Şey, eski banka ekstrelerimi tarayıp, yeni deliller bulmaya çalıştım."

"Bir şey buldun mu bari?"

"Evet ya, aslında size anlatmayı dört gözle bekliyordum. Yeni bir delil buldum: Tümör teşhisinden hemen önceki ve sonraki yıllarda fitnese kaydolmuşum, haftada iki kere ama hiç gitmemişim. Ve hafta bir kere de eskrime yazılmışım, ona da gitmemişim. Spor salonuna kaydolup kültür fizik yapma âdetim daha önce hiç yoktu. Bana bu kararı aldırtan, dürtü kontrol bozukluğuydu ve hiç gitmemem de odaklanma yetisi eksikliğindendi."

Niklas kafasını yukarı kaldırmış tavanı seyrediyor, bizim hiç iflah olmayacağımızı düşündüğünü göstermek istiyor.

İstemesem de sesimin aksi çıkmasına mani olamıyorum.

"Bir türlü siftah etmedikleri bir alay şeye kaydolan o kadar çok insan var ki."

"Ama Bernard bu işi mükemmel kıvırıyor. Bu tür bir sürü bilgi bulduk, onun asıl niyeti..."

Niklas, sevgilim olmuş bir adam için babasının "mükemmel" sözcüğünü kullandığını duyunca ne düşünür acaba?

Asıl Niklas'ımı artık göremiyorum, son bir yıldır giderek yükselen erkeklik duvarının içinde kaybolmuş, aşmam

imkânsız. Küçücük oğlumun hâlâ o duvarın gerisinde durduğunu biliyorum; bahçede bir böcek veya garip biçimli bir dal parçası bulduğunda içeriye, bana koşan oğlumun, bir şeye üzüldüğünde sarılıp havaya kaldırabildiğim, kucağıma alabildiğim oğlumun. Fakat asıl Niklas'ımın yüzü şimdi daha geniş bir çenenin ve daha tüylenmiş bir tenin ve vücudu da artık bana yabancı kasların ardına saklı.

"Evet" diyor Niklas. "Aklı ermediği şey yok o Bernard'ın."

Oğlumun gri mavi, uçurum gibi dipsiz erkek gözlerinin içine siniyorum. Daha fazla bir şey söylememesini ima edebilmek için çırpınıyorum.

"Evet, öyle" diye karşılık veriyor Frederik, Niklas'ın ağzından sonunda bir laf çıkması onu rahatlatmışa benziyor.

Niklas devam ediyor:

"Sonra pek de girişken biri şu Bernard, öyle değil mi? Her şeye el atan cinsten."

"Şu çeneni artık kapatır mısın?!" deyiveriyorum.

Frederik su bardağını eline alıyor ve oğluna tatlı tatlı bakarak soruyor:

"Ne demek istiyorsun?"

"Bende bu izlenimi uyandırıyor, sadece bu kadar."

"Sana anlattıklarımdan dolayı mı acaba?"

"Hmm..." Omuzlarını silkiyor ve cümlenin sonu suya düşüyor.

Yine bir sessizlik. Ta ki Frederik birden cin çarpmışa dönene kadar. Yerinden öyle bir fırlıyor ki, sandalyesi yere devriliyor. Dairenin kapısına doğru koşuyor. Tam şu anda iyileşmiş durumda olmalı. Biz diğerlerinin ne düşündüğünü ve ne hissettiğini anlayabilecek kadar iyileşmiş durumda.

"Frederik! Frederik!" diye bağırıyorum.

"Lanet olsun, Niklas! Lanet olsun!" diyorum.

Sonra Frederik'in arkasından seğirtiyorum. Ama o çoktan kayıplara karışmış.

Koridorlardan, merdivenlerden aşağı ve daha başka koridorlardan ve merdivenlerden aşağı koşuyorum. Beton blokların etrafını dört dönüyorum. Şimdi ölüyor işte, diye düşünüyorum. Avaz avaz seslenerek arıyorum onu. Bunca zamandır ağzına doladığı şeyi sonunda yapacak işte.

Bu civarı benden çok daha iyi biliyor ve hiçbir iz bırakmadan kayboldu. Koşa koşa daireye dönüyorum ve kapıdan içeri adımımı atar atmaz, yaygarayı koparıyorum:

"Niklas, kafandan neler geçiyor senin ha?!"

"*Benim* kafamdan mı? Asıl *senin* kafandan neler geçiyor?! Annesinin tenis kulübünde çalı çitin arkasına saklanmış, beyaz saçlı bir adamla al takke ver külah, yerlerde yuvarlandığını duymak hoş bir şey mi sanıyorsun sen?"

Kanepenin üzerine yığılıyorum. Sesim zor çıkıyor:

"Böyle diyenler mi var?"

"Elbette var! Herkes sizin dedikodunuzu yapıyor! Sen kendi dalgandasın, dünyadan haberin yok!"

"Evet ama... ben bir şey..."

Niklas'ın sesi kulağıma sanki başka bir odada konuşuyormuş da duvarın arkasından işitiyormuşum gibi geliyor:

"Artık bir annem de yok benim!"

"Elbette var. Ben hâlâ aynı insanım."

"Hayır, sen de bir yabancısın artık! Kahretsin, tenis kulübünün çitinin arkasında hem de! O kadın benim annem değil. Hayır, olamaz! Sen annem olamazsın!"

"Niklas, sana yemin ediyorum, ben her zaman senin..."

Fakat bir şey anlatabilmenin imkânı yok:

"Sen artık yoksun! Yakında babam hapse girecek! Evimiz de yok artık!"

"Babanın hapse gireceği kesin değil ki."

"O kadar da aptal değilim. Tabii ki o davayı kazanamayacak. Ben salak değilim!.. Hiçbir şeyimiz yok artık!"

Kanepeden kalkıp yanına gidiyorum, onu kollarıma almak istiyorum, bundan hoşlanmadığını bildiğim halde.

Beni itiyor ama ben yine deniyorum ve o yine itiyor. Başka zaman olsa ona sarılmamı istememesini saygıyla karşılardım ama bugün değil. Üçüncü defa denediğimde, beni itmiyor. Odanın ortasında hareketsiz duruyoruz. Ben kollarımla onu sıkı sıkı tutuyorum, kendime doğru çekiyorum ve başımı omzuna dayıyorum.

"Ben buradayım, Niklas" diyorum. "Ben buradayım. Bir şeyden gönül rahatlığıyla emin olabilirsin. Ben her zaman senin annen olarak kalacağım."

Akşam güneşi dairemize girmiyor ama en yakın bloğun pencerelerine vurup pırıl pırıl aydınlatıyor. Komşulardan bazıları teraslarında oturmuş yemek yiyor, cumartesi akşamının keyfini çıkarıyor, bardak şıngırtıları ve neşeli insan sesleri otoyoldan gelen trafik uğultusuna karışıyor.

Babası orada dışarıda bir yerlerde.

Başımı Niklas'ın omzundan kaldırıyorum, içimden saçlarına dokunmak geliyor ama yapmıyorum.

"Çıkıp beraber babanı arayalım mı?" diye soruyorum. "Bence sen bunu benden çok daha iyi yapabilirsin."

"Kendiliğinden gelmesini beklesek olmaz mı?"

Bir an düşünüyor ve ekliyor:

"...Evet, gelirim."

Otoyola doğru iniyoruz, Farum Midtpunkt'u trafik gürültüsünden korumak için yapılmış yüksek toprak setin tepesine tırmanıp, upuzun ot saplarının, tohum başlarının ve çiçeklerin arasından, basıla basıla ezilen otlarla örtülü patikadan ilerliyoruz, ben önden gidiyorum. Ara sıra köknar ağaçlarının alçak dallarının altından geçebilmek için iyice eğilmemiz gerekiyor. Burada, sık çalıların arasında Frederik'in gizlenebileceği epey yer var. Niklas'ın yaşadıkları gözlerimin önünde canlanıyor.

Arkadaşlarının karşısında hissettiği o utanç. Bunu telafi edebilecek miyim acaba?

Geniş otoyolun üzerinden geçen daracık ve upuzun yaya köprüsüne doğru yaklaşıyoruz. Burası kendini aşağı atmak isteyenlerin ilk aklına gelebilecek yer olmalı. Ama Frederik'ten hâlâ eser yok. Belki hiç buralarda değil. Belki de yeni arkadaşlarından birinin yanında.

Arkamdan Niklas'ın sesi geliyor:

"Sen neden buraya gelmeyi düşünmemiştin o zaman?"

"Ne?"

"Evde kalacağına, neden buraya gelmedin acaba, bari o zaman seni o halde bulan ilk insan ben olmamış olurdum?"

Ona doğru dönüyorum ve ılık, sarı akşam güneşinin yandan vurduğu yüzüne bakıyorum. Neden bahsettiğini bir çırpıda anlıyorum ama aynı anda o kadar çok şey anlıyorum ki, kendimi tekrarlamaktan başka bir şey yapamıyorum:

"Ne?"

"Hani mutfakta tekila ve ilaç şişeleriyle beraber yerde yattığın zamanı kastediyorum."

"Evet ama Niklas, ilaç filan yoktu ki. İlaç içmemiştim ki!"

Sessizlik.

"...Ölmek istemiyordum ki. Sen hayatta olduğun sürece, asla ölmek istemiyorum."

Sessizlik.

"...ne olursa olsun."

Sessizlik.

"...İlaç olduğunu da nereden çıkardın?"

"Bilmiyorum, herkes böyle diyordu... Bazıları böyle diyordu."

Ufacık, mosmor, kıpkırışık yüzünü ilk kez görüyorum, onu getirip karnımın üzerine bırakıyorlar; Stationsvej'deki evde arkadaşlarıyla oynuyor, bahçede şişme havuzun içinde neşe çığlıkları ata ata, hoplayıp zıplıyor; ağlaya ağlaya içeri koşuyor, bisikletinden düşmüş.

"Bunu aklımdan hayalimden bile geçirmem" diyorum ve iki elimle omuzlarından kavrayıp gözlerinin içine bakıyorum. Benim sıska oğlum. Şimdi tepemden bakıyor.

"...Asla ama asla. Böyle bir şeye asla ama asla elim gitmez, Niklas."

Ve sonunda oluyor: On üç yaşından beri ilk kez bana iyice sokuluyor. Ufacıkken yaptığı gibi hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlıyor. Tir tir titriyor ve ben de tir tir titriyorum. Bana sımsıkı sarılıyor, tekrardan anneliğe kabul ediliyorum. Uzun zamandır ilk defa. Canım Niklas'ım. Canım oğlum.

Kayboluyorsun

Thorkild ve Vibeke arabayla, Frederik'i ve eşyalarını (tıkış tıkış doldurulmuş bir bavul, üç karton kutu –ikisinde uzunçalarlar var– ve içi giyecek eşyası dolu dört çöp poşeti) almaya geliyor. Evliliğimizin artık devam edemeyeceğini gayet iyi anladıklarını söylüyorlar ve bana dostça davranmak için büyük gayret sarf ediyorlar.

Ama eşyaları aşağı taşımaya yardım etmemi istemiyorlar ve Frederik'in bilgisayarının şarjını, yazı masasının ta arkasında, yerde unuttuğunu görünce, alıp aşağı koştuğumda, Vibeke yüzünde abartılı bir hayret ifadesiyle teşekkür ediyor, sanki bu âna kadar yalnız kendini düşünen bir eş olmuşum gibisinden.

Frederik anne babasının bodrum katına taşındıktan sonra, istediği kadar internete girebiliyor ve bana her gün yeni bir mail atıyor. Çoğu, iş bulabilmek için nasıl büyük bir çaba gösterdiği hakkında.

Son yapılan testlerin hepsi, odaklanma yetisinin de empati yetisinin de planlama yetisinin de ortalamanın üzerinde olduğunu gösteriyormuş ve o artık tamamen iyileştiğini söylediğinde, ben de artık ona itiraz etmiyorum. Bir sürü ilkokula kendiliğinden telefon edip, yedek öğretmene ihtiyaçları olup olmadığını sormuş, tabii kimse onu istemiyor.

İşe hiç geri dönememe riski var ama imdadına benim kapı komşum Khayyat yetişiyor; yeğenini, Lyngby'deki büfesinde Frederik'i deneme babından işe almaya ikna ediyor. Frederik şimdi güvenilir bir insan olduğunu, kumar hastalığını da beyin hasarını da geride bıraktığını kanıtlayabilmek için çırpınıp duruyor; niyeti, bir yıl sonra büfeden aldığı tavsiye mektubuyla yine bir okulda iş bulmak. Tabii mahkeme süreci olumlu sonuçlanırsa... Aksi takdirde, gelecek üç yıl zarfında bir büfede çalışmak bile onun için bir hayal olacağı gibi, aradan sekiz yıl bile geçse, elindeki sabıka kaydı onun eğitim sektörüne bir daha geri dönmesini engelleyecek.

Maillerinin bazılarında sevgi, bazılarında öfke taşıyor, boşanmak istediğim için; bazılarında da bize ve bir zamanlar ömür boyu süreceğine inandığımız evliliğimizin başına gelenleri anlamaya çalışıyor.

Sevgili Mia

Son yıl zarfında kaybolan asıl sendin. Ben değil. Sen.

Evlendiğim Mia sıcacık bir insandı. İnsanları sever, ilgi gösterirdi, öğrenme zorluğu çeken çocuklara yardım edebilmek için öğretmen olmak istiyordu. Mia, arkadaşlarına, ailene ve öğrencilerine karşı öyle empatik ve öyle düşünceliydin ki.

Ama ameliyatımdan sonra hepimize karşı değiştin. Artık hiçbirimiz senin gözünde artık bir biyokemik kütleden, yapacağı,

hissedeceği her şey, içine en baştan işlenip saptanmış bir beyinden öte bir şey değildik.

Fakat beyin denen şey bükülgen, Mia! Başımıza gelen, düşündüğümüz, hissettiğimiz, okuduğumuz şeyler... bunların hepsi beynimizde iz bırakıyor ve sonradan olan izleri değiştirmek, doğuştan olanları değiştirmek kadar güç olabiliyor.

İşte sana olan da bu, Mia. Benim beynim iyileşti ve ben yine eski halime döndüm. Ama sen, Mia, sen yaşadıklarından sonra bir daha nasıl eski haline döneceksin?

Yapraklar dökülürken, Lyngby'nün ara yollarında yürüyüşe çıkıyorum ve kayboluşunu kenardan izlediğim sıcak kalpli karımın yasını tutuyorum.

Kucak dolusu sevgiler,
Frederik

Bernard'ın arabasının içi öyle düzenli ki. Bizimkini hiç böyle hatırlamıyorum. Tek tek bakılınca önemsiz şeyler olabilir ama birlikte geçirdiğimiz her saat, gözüme çarpan bu tür ufak farklar, aramızda her şeyin ne kadar münasip, ne kadar doğru olduğunu gösteriyor bana.

Sonra Bernard yeni müzik janrlarına pek düşkün. İlginç, bilinmedik orkestraların konserlerine gidiyoruz, halbuki Frederik'e evde hep aynı eski uzunçalarları pikaba takıp üst üste dinlemek yeterdi. Sonra Bernard'ın nefes alış şekli. Nefesini burnundan üflemiyor. Sonra bluzlarımın arasındaki farkı ayırt edebilmesi. Ve birlikteyken her an hissettiğimiz yaşama sevinci ve birbirimize gösterdiğimiz dikkat ve özen tomurcukları. Bunların hepsi yatakta yeşeriyor, pıtrak gibi çiçek açıyor. Kendimi bildim bileli hayal ettiğim erkekle karşılaştığıma hiç şüphem yok.

Ve o zaman da Bernard'ın, karısıyla beraber geçirdiği araba kazasından sonra böyle biri haline gelmiş olması bana vız geli-

yor. Bunun bizim birlikteliğimizde hiçbir fark yaratmayacağını artık görebiliyorum.

Her ikimiz de boşanmak istediğimizi ailelerimize açıklamış olsak da boşanma sürecini onlara en zahmetsiz şekilde atlattırabilmek için, gündelik hayatımızı bir cambaz marifetiyle sürdürmemiz gerekiyor.

Bernard, Brede'deki o güzelim evinden taşınınca, kayınvalidesiyle kayınpederi de Lærke'ye göz kulak olabilmek için oraya taşınmak zorunda kaldı. Koleje yeni başlayan ikizler de epey vakitlerini alacak.

Lakin bu geçici bir çözüm, Bernard büyük ihtimalle evine geri dönüp ikizlerle birlikte orada oturacak; Lærke de civardaki bir zihinsel ve bedensel özürlüler yaşam evine yerleştirilir herhalde, zira Bernard onu her gün ziyaret etmeye kararlı. Onu görmekten asla vazgeçmeyeceğini söylüyor ama kendinin de artık hayata yeni bir başlangıç yapmaya ihtiyacı var.

Bernard'ın, evliliğinde duygu ve fikir birliğine hasret duyduğunu öğrenmek, Lærke'yi tam anlamıyla gafil avladı. Doktor ona bir alay sakinleştirici ilaç yazmış ama o, bakım evinde sabahtan akşama kadar iki göz iki çeşme ağlıyor ve kocasını dilinden düşürmüyormuş. Bernard oradaki bütün doktorlarla ve hemşirelerle defalarca uzun uzadıya konuştu, bu durumu birazcık da olsa düzeltebilmek için elinden geleni yapmaya hazır olduğunu söyledi; bir sürü öneride bulundular, benzeri durumlarla daha önce yüzlerce defa karşılaşmışlar.

Bir de çocuklar var tabii. Birbirimizin çocuklarıyla iyi bir ilişki kurmak istiyorsak, boşanır boşanmaz daha ilk günden paldır küldür hayatlarına giremeyiz. Onun için, Bernard benim eve daha bir kere bile gelmedi ve ben de her sabah Niklas okula gidene kadar evde kalmaya dikkat ediyorum.

Hepimizin hayatının altını üstüne getiren zelzelenin orta yerinde, Bernard ve ben, züğürt yeni yetmeler gibi yaşıyoruz: ucuz yiyecek, ucuz şarap, bol seks ve aşkla ve hiç bıkıp usanmadan göz göze bakışarak. Konut fiyatları nispeten ucuz olduğu için üniversite öğrencilerinin rağbet ettiği Nørrebro'da geçici olarak kiraladığı küçücük dairede hayatın tadını çıkarıyoruz.

Bir öğleden sonra, Kopenhag'daki kafelerden birinde Andrea'yla oturmuş sohbet ediyoruz, ona ne kadar mutlu olduğumu söylüyorum.

"Aradığım erkeği sonunda buldum!" diyorum. "İlelebet böyle yaşayabilirim."

Bernard'ın gelip beni almasına daha bir saat var, operaya gideceğiz.

Andrea yorgun görünüyor. Yüzünde her zamanki gibi hiç makyaj yok, saçlarını kestireli de en az bir ay geçmiş olmalı. O gün daha önce Ian'ı muayeneye götürmüş, felç durumunun yol açtığı solunum yolu sorunları için gittiği muayenelerin beşincisi oluyor bu.

"Dilerim her şey arzu ettiğin gibi, en iyi şekilde sonuçlanır" diyorum.

Kahve fincanını yavaşça kaldırıyor:

"Evet ama her şey zaten arzu ettiğim gibi en iyi şekilde sonuçlandı, yani eğer kastettiğin, iyi bir hayatım olmasıysa."

"Evet, iyi bir hayat..." Cümlenin sonunu getirmiyorum, onun adına dilediğim şeyin ne olduğunu pekâlâ biliyor, ona benim gibi bir mutluluk, hayatında benimki gibi yeni bir erkek diliyorum.

Ve o devam ediyor:

"İnsanların, hayatta en önemli şeyin, bir kadının nasıl bir erkeği tavlaması olduğunu sandığı devirler çoktan tarihe karıştı. Eski romanlarda rastlanabilecek cinsten bir sonuç: 'Ah, neyse nihayet malikâne sahibi yerine doktoru seçti' diye rahat bir nefes alırdı herkes ve kitap artık sona erebilirdi: 'Yaşasın, mutlu son!' Ama bugün, bir insanın iyi bir hayatı olması için

önemli olan şeyin hiç de bu olmadığını –bunun bir yalandan, baskıcı bir yanılgıdan ibaret olduğunu– artık biliyoruz."

"Hayatta önemli olan, şu veya bu adamı tavlamak değil mi? Bunu biliyor muyuz artık?"

"Evet, bu artık zaman aşımına uğramış bir zihniyet."

"Peki, önemli olan ne o zaman?"

"Şey! Mutluluk, beyindeki dopamin ve diğer muhtelif nörotransmitterlerin düzeyi yükseldiğinde oluşabilen bir durum. Seks yapmak, piyangoda para kazanmak, yeni bir ev almak gibi şeyler sebep oluyor buna. Fakat kısa sürede yine eski düzeyine iniyor ve artan mutluluk hissi de kayboluyor."

"Yani sen şimdi, insan biraz ilerisini düşünürse, hayatta hiçbir şeyin önemi yok mu demek istiyorsun?"

"Hayır hayır, katiyen. Bir başka tip mutluluk daha var: sol frontal lobda, sağ frontal loba kıyasla, daha yüksek olan faaliyet düzeyi yaratıyor bunu ve bu mutluluk biçimi ne yıpranıyor ne tükeniyor. Bilakis, insan biraz egzersizle bu mutluluğu hayatı boyunca giderek yükselecek hale getirebiliyor."

"Bu tip bir mutluluğa nasıl sahip oluyor peki bir insan?"

"Başkalarına yardımcı olarak, iyilik ederek, hayatını daha anlamlı kılan şeylere harcayarak ve meditasyon yaparak. Bütün bunlar nörologlar tarafından tek tek ölçümden geçirilmiş ve ayrı ayrı kanıtlanmış."

"O zaman sen meditasyon yapıyorsun ve mutlusun, öyle mi?"

"Evet, yapıyorum. Sonra Ian'a yardım ediyorum ve çocuklarıma da. Ve evet, doğru, ben mutluyum. Ateizmin mükemmel yanı da şu oluyor kanımca: tüm dini kitaplardan kat be kat daha zengin ve daha güzel bir dünya görüşü kazandırıyor insana ve ayrıca da mükemmel bir etik."

Ve ben dememem gereken şeyi deyiveriyorum:

"O zaman sen bana şimdi, eğer Frederik'e geri dönersem uzun vadede daha mutlu olacağım kanısında olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

"Hayır. Hayır! Böyle bir şey demiyorum. Ben, aradaki farkın senin abarttığın kadar büyük olmadığı kanısındayım demek istiyorum."

Geceleri hâlâ rüyamda Frederik'e delicesine âşık olduğumu görüyorum ve bu beni uykumdan uyandırıyor.

En son gördüğüm rüyada, o, ben ve Niklas, Yunanistan'da tatildeydik. Eski Yunan harabelerinin yakınındaki bir kafede, kızgın güneşin altında oturmuş, pasta yiyip kahvelerimizi yudumluyorduk. Frederik benimle dalga geçmek istedi, masaların ve sandalyelerin etrafından dolanarak, kafenin tam kenarındaki bayırdan aşağı doğru bir koşu tutturdu, halbuki bunun tehlikeli olduğunu düşündüğümü, onun için de böyle yapmasından hoşlanmayacağımı biliyordu. O kadar hızlandı ki, bir türlü duramadı ve yamacın aşağısındaki derin bir koyağın içine yuvarlandı. Çığlık çığlığa uyandım uykumdan.

Bu rüyalardan sonra kendimi hep çok mutsuz hissediyorum. Kahretsin, onu uyurken niye hâlâ seviyorum ki?

Işığı yakıyorum, yataktan kalkıyorum. Gidip çiş yapmam lazım ve ayağa kalkıp o rüyanın etkisinden kurtulmaya da çalışmalıyım. Koridora bakan kapıyı açıyorum ve Niklas'la burun buruna geliyorum.

Curt Cobain saçlarını kestirmiş ama kısa saçlı hali de bir o kadar yakışmış, daha bir erkeğe benzemiş.

"Ne var?" diye soruyorum.

"Sesini duydum da."

"Çığlık mı atıyordum yoksa?"

"Evet."

"Özür dilerim... seni uyandırdım... Rüya görüyordum."

Annesiyle babası artık birlikte değil diye haliyle üzülüyor fakat Niklas'la aramız eskisinden çok daha iyi. Otoyolun ya-

nındaki konuşmamızdan bu yana, hislerini ve düşüncelerini ara sıra da olsa benimle paylaşıyor.

Ona rüyamı anlatırken, hâlâ uykuyla uyanıklık arasında bir yerdeyim, ilk söylediği şu oluyor:

"Babamı hâlâ seviyor olabilir misin ha, ne dersin?"

"Evet, bundan eminim."

Fakat doğru bir denge noktası bulmalıyım: Aramızda daha açık sözlü bir yakınlık olmalı. Ama çok fazla olmamak şartıyla. Onu şüphelerime ortak etmemeliyim.

Frederik'ten boşanırsam, geçen seferki duruma düşer miyim acaba? İçimde kendimin bile bilemediği bir taraf olduğunu hissediyorum. Frederik'i geçen sefer kapı dışarı ettiğimde mutlu olmuştum, resim yapmaya başlamak, yeni bir erkekle tanışmak istiyordum, kafamda bir sürü plan vardı. Sonra her şey, bugüne kadar anlayamadığım bir nedenle ters gitmişti. Belki de gerçekten Frederik olmadan yaşayamam ben. Tıpkı onun dediği gibi.

Ve onsuz ölmek korkusu –geceleyin yapayalnızken gelen bir cinnet nöbetiyle– aşkı öylesini andırıyor ki.

Niklas'ı bütün bunlara ortak etmeye hiç gerek yok. O sadece gerçek olduğundan yüzde doksan emin olduğum şeyleri işitmeli benden.

Gözlerinin içine bakıyorum, artık bunu yapabiliyoruz, oğlum ve ben, karanlığın ortasında.

"Ama Bernard'ı daha da çok seviyorum" diyorum. "Buna mecburdum, Niklas. Bernard'ı bir başa türlü seviyorum."

Put gibi durmuş, beni dinliyor, kısacık sarı saçlarıyla tepemden bakıyor.

"...Mecburdum. Başka seçeneğim yoktu."

Bugün Frederik'in ilk duruşma günü. Bernard'ı çoktan avukatlıktan azletti. Vazgeçirmek için ne yaptıysam bir faydası olmadı.

Televizyon haberlerinde Slagelse'deki bir fabrikada çıkan yangından bahsediliyor. Bir patlamanın neden olduğu yangında on iki işçi hayatını kaybetmiş, yangının kontrol altına alınabilmesi için Sjællend adasının tüm civar şehirlerinden takviye itfaiye ekipleri çağrılmış.

İyice duyabilmek için TV2 Haberleri'nin sesini açtım, bir yandan da temizlik yapıyorum. Yetkililer Slagelse'lilerin havaya karışan kimyasallardan zarar görmemeleri için sokağa çıkmamasını öneriyor. Fakat bizlere bu akşam dışarı çıkıp güneşin batışını seyretmemizi tavsiye ediyorlar. Atmosfere yayılan bol miktardaki karbon granülünü çıplak gözle göremesek de güneş ışınlarını filtre vazifesi göreceklermiş ve güneşin yalnızca kırmızı ışınları aralarından süzülebilecekmiş. Bunun için, eğer bulutlar biraz dağılırsa, bu akşam gökyüzü Danimarka'da daha önce benzeri görülmemiş şekilde kan kırmızı bir renge bürünecekmiş.

Belki bir koşu dışarı çıkar bakarım ancak yeni yaşam düzenim yüzünden, bütün sınıflarımın matematik ödevlerini kontrol etmekte geri kaldım. Bu akşam son şansım, artık Frederik'in duruşması başlıyor, yani yarın sabahtan itibaren kafam, mahkemenin ne karar vereceğiyle meşgul olacak, başka bir şeye odaklanabileceğimi sanmıyorum.

Telefon çalıyor. Arayan Frederik ve ben hemen, onun da yarın için epey endişelenmiş olması gerektiğini düşünüyorum. Ama bunun için aramıyor. Bernard'ın beyin hasarını bir yerlerden duymuş. Bunun hakkında konuşmak istiyor o kadar.

Aradan çok geçmeden, sözünü kesmeye mecbur kalıyorum:

"Frederik, ben aslında seninle duruşman hakkında konuşmak istiyorum. Ben de müthiş gerginim. Hepimiz öyleyiz. Ama Bernard'ı çekiştirip aşağılamaya son vermelisin. Bunları duymak istemiyorum."

"Fakat suni hormon banyosunda yaşıyor o adam, oyuncak ayıya dönmüş."

"Frederik, eğer konuyu değiştirmezsen, telefonu kapatmak zorunda kalacağım."

"Bir aşk robotunu, gerçek bir erkeğe tercih mi ediyorsun sen sahiden?"

"Bernard benim çok uzun zamandır hayalini kurduğum bir erkek. Artık konuyu değiştiriyoruz."

"Ama itiraf etmelisin ki..."

Ve telefonu kapatıyorum.

Akşam oturup matematik ödevlerini kontrol ediyorum. Epeyce kolayladığımda, kapının çalındığını duyuyorum. Niklas, Emilie ve birkaç arkadaşıyla Furesøen'e inmişti, herhalde odur diye düşünüyorum, anahtarlarını filan unutmuş olmalı.

Fakat gelen Frederik.

"Bu konuyu artık tartışmak istemiyorum" oluyor ağzımdan ilk çıkan şey.

"Ben bunun için gelmedim. Seni gayet iyi anlıyorum."

"Ne var o zaman? Ne istiyorsun?"

"Sana bir şey göstermek istiyordum."

Öfkeli görünmüyor. Yumuşak, ışıl ışıl ve sevecen görünüyor. Son derece keyifli ama bu çok hasta olduğu dönemlerdeki o manik keyiften çok farklı.

" 'Bir şey' ne?"

"Dışarıda bir şey."

"Gün batışını mı? Onu kendi kendime de görebilirim. Duydum, biliyorum."

"Hadi ama, gel benimle. Bir sürprizim var."

"Ne göstereceğini bilmek istiyorum."

"Mia, bana güven. Güzel bir şey. Pişman olmayacaksın."

Niklas'ı düşünüyorum. Babasıyla annesinin iyi ilişki içinde olmasını bekliyor. Yarınki duruşmayı düşünüyorum. Hayatı-

mın gidişatına karar verilecek, özellikle de Frederik'in. Ödü kopuyor olmalı. Ve ceketimi üzerime geçiriyorum.

Eskiden kendine ait olan odadaki geniş dolaptan dört minder alıyor. Tamam işte, muhakkak ki dışarıda bir yerde çimenlere filan oturacağız. Niyeti bu olmalı: kendi keşfettiği bir yerden gün batışını seyrettirecek.

Farum Midtpunkt'u geçiyoruz, pek konuşmuyoruz. Gökyüzü şimdiden şahane görünüyor, güneşin batmasına daha yarım saat var. Çok değişik bir eflatun tonu, yalnız batı yönünde değil, tepemizden ta doğuya kadar uzanıyor. Frederik gergin gibi ama neşeli de. Huylanmam için bir neden olduğunu sanmıyorum.

"Duruşmayla ilgili bir gelişme filan mı var?" diye soruyorum.

Cevap vermiyor, sadece dudaklarında gizemli bir tebessüm beliriyor.

Tren istasyonuna doğru gidiyoruz.

"Bir okulda iş mi buldun yoksa?"

"Hayır, bulmadım. Ama büfedeki iş mükemmele doğru gidiyor" diyor, en yüksek ihtimalin bir haftaya kadar hapsi boylamak olduğunu unutmuş gibi.

İstasyonu geçiyoruz ve Stationsvej'den aşağı doğru yola devam ediyoruz.

"Eski eve mi gidiyoruz?.. Frederik, kafanda neler dolaşıyor?"

Yine huylanıyorum. Yeni baştan hastalandı mı? Ne yaptığını biliyor mu?"

Fakat sonra evimizi görüyorum. Taşındığımızdan beri buraya gelmemiştim. Pencerelerde yeni perdeler asılı, çalı çitin boyu daha uzamış, ben olsam keserdim. Çöp tenekesinin etrafındaki hasırdan çit kaldırılmış, bu aslında akıllıca, biz de yapabilirdik. Giriş kapısını boyamışlar ve pencerelerden içeriyi, salondaki yeni moda origami lambalardan birini görebiliyorum.

Frederik bahçe kapısına gidiyor ve açıyor.

"Frederik, burası artık onlara ait. Böyle paldır küldür giremeyiz."

"Bytorvet'te Jens'e rastladım" diyor. "Evin yeni sahiplerinin iki haftalığına tatile gittiğini söyledi."

Sonra bahçemize giriyor, sanki hiçbir şey olmamış gibi.

"Ben pek emin değilim, böyle..."

Ama her nasılsa, beni de içeri sokuyor.

Çiçeklerim ve ağaçlarım son üç ay zarfında sanki azmış. Çakıl kökü otunu* geçen sene ekmiştim, o da sanki yerden fışkırmış, hiç böyle görmemiştim. Bahçedeki her şey benim zamanıma göre epey vahşileşmiş. Bahçe bu halde giderse, belki gelecek sene tamamen kontrolden çıkmış olacak ama tam şu anda, pıtrak gibi alev çiçeklerinin ve saraypatıların, solmakta olan vangelyaların ve yaklaşmakta olan gecenin ortasında, her ihmal, her bakımsızlık emaresi, bahçenin göze daha da bereketli ve daha cafcaflı görünmesine yarıyor.

"Gel" diyor Frederik. Elimden tutuyor ve arka bahçeye götürüyor. Ben de memnun mesut onu izliyorum.

Köşeyi dönüp de gökyüzünü görünce, olduğumuz yerde kalakalıyoruz. Böyle bir manzaraya ilk defa tanık oluyorum: ufuk çizgisinden yükselen kıpkırmızı alevler eflatun tonu bastırmış. Batıya doğru gökte tek bulut yok ve batmakta olan güneş devasa, ışıl ışıl ve kan kırmızı, tepemizdeki bulutlar alttan bu kıpkırmızılıkla aydınlanıyor. Nefes kesen bir güzellik. Ve yanımda hareketsiz duran Frederik'in yüzünde, yeni baştan güzelliğin tadına varabildiğini görebiliyorum.

Salıncak kanepemiz her zamanki yerinde duruyor. Çimenler de bayağı uzamış ama belki de ev sahipleri tatilde olduğu içindir. Frederik minderleri kanepeye koyuyor ve oturuyor.

"Gel."

* Eupatorium purpureum, Joe Pye otu, tatlı kokulu joepye-weed gibi isimlerle bilinen bir bitki. (ç.n.)

Yanına oturuyorum. En güzel yıllarımızda burada, böyle çok oturmuştuk.

Yukarımızda kat kat, gri ve beyaz kıvrımlı labirent adeta kırmızıyla yıkanmış. Koku duyusu tam şurada ve görsel algılar şurada, şurada konuşma organlarındaki kasları kontrol eden alan ve tam şurada da kısa dönem hafıza.

Güneş, fabrika yangınının ve ölü işçilerin çıkardığı isle öyle bir filtrelenmiş ki, o kızgın çarka dosdoğru bakabiliyoruz. Devasa kıpkırmızı güneşe. Doğadışı güneşe. Onu sessizce seyredebiliyoruz, o güzellik, bu mekân, birlikte bir ömür. Burada otururduk bir zamanlar, burası bizim dünyamızdı. Komşunun davetinden çıkıp gelmiştik çünkü birlikte, yalnızken daha mutluyduk. Seviştik, banyodaki çarpık fayansları birlikte döşedik. Niklas'ın fotoğraf makinesi hakkında münakaşa ettik, o tenis madalyası alırken, biz de onunla birlikte sevinç çığlıkları attık.

Salıncak kanepe altımızda beşik gibi sallanıyor ve ben gülümsemeden edemiyorum, sırf bunun için.

Oğlumuzu seyrederken artık kime sarılacağım? Onu bu dünyaya getirdik diye kime gülümseyeceğim? Eski seyahatlerimizin fotoğraflarına kiminle birlikte bakacağım? Yoksa o fotoğraflar atılıp gidecek mi? Her şey atılıp gidecek mi? Bu bahçeye bir daha kiminle hırsız gibi girecek, bu salıncak kanepede birlikte oturacağım?

Nihayet Frederik konuşmaya başlıyor:

"Mia, ben sahici bir erkeğim. Yorganın altında gaz çıkarırım, bazen çok yüksek sesle konuşurum, bazen hatırını sormayı unuturum ve bazen de yanlış zamanda çenem düşüverir. Ve yıllar önce bir zamanlar Dorte ve Gitte vardı. Evet, hepsini biliyorum, hatırlıyorum ama ben sadece ikimizin birbiri için yaratıldığını düşünüyorum. Bir çift olduğumuza, birbirimizin hayatının aşkı olduğumuza inanıyorum, söyle öyle değil miyiz, Mia?"

Ona yine aynı şeyleri zırvalamaya başlamamasını söylemek istiyorum ama bir an duraksıyorum ve o da bunu fark etmiş olmalı ki, kanepeden kalkıyor, çimene diz çöküyor, başını kaldırıp bana bakıyor.

Ayağa kalkmaya yelteniyorum:

"Hayır Frederik, ben..."

"N'olur otur?!"

"Hayır!"

Bir elini dizime koyuyor ve ben de her nasılsa yerimden kıpırdamıyorum.

Sesi kalın ve bir parça boğuk çıkıyor:

"Hâlâ evli olduğumuza göre, sana evlenme teklif edemem."

"Frederik, ben artık Bernard'la beraberim. Benim erkeğim o."

Fakat Frederik devam ediyor:

"Mia, son yıl içinde bambaşka biri oldun sen. Başında geçenler, sonra beyin hakkında okuyup öğrendiğin onca şey, seni benden bile daha fazla değiştirdi. Eski Mia kayıplara karıştı. Sana yalvarırım, yine o eski sevecen Mia olmaya bir gayret edemez misin? Bana yeniden saygı duyamaz mısın?"

Salıncak kanepe altımda bir öne bir arkaya sallanıyor.

"Beyin hasarları hakkında okuduğum şeylerin beni hissizleştirdiğini yazdın bana ama" diyorum.

"Hiç önemi yok. Seni seviyorum. Sen ve ben birbirimize aitiz."

"Maden öyle, o zaman beni neden geri kazanmak isteyesin ki?"

"Çünkü biz birbirimize aitiz! Sen ve ben, sadece ikimiz! Sana yalvarıyorum, Mia, n'olur, birbirimize denk olduğumuzu artık kabullenemez misin? Kendi tarzımızda? Birbirimize ait olduğumuzu?"

Derin bir iç geçiriyorum. Defalarca.

"Mia?"

"Evet."

"Mia, benimle kalamaz mısın?"

Gökyüzü hiç bundan daha güzel olmamıştı. Bulutlar, üzerinden beyaz bir duvara fışkırmış kan öbekleri gibi süzülüyor.

Fakat burası soğumaya başladı. Karanlık, bir zamanlar bizim olan ağaçların ve çalıların altından doğru yayıldıkça, tüylerim diken diken oluyor, sonbahar neredeyse kök salmak üzere, Mallorca tatilimizin üzerinden neredeyse bir yıl geçti.

"Üzgünüm, Frederik. Yapamam.

Onca yılı nasıl yapayalnız geçirdiğimi o güne dek hep unutmaya çalışmıştım. Kız arkadaşlarımdan ve Niklas'tan başka gözlerimin içine bakacak, ıvır zıvır laflarımı dinleyecek ve ses tonundan ne hissettiğimi anlayacak bir kimsem olmadan geçen onca yıl. Başka türlü bir evlilik özlemiyle ve nasıl olup da hâlâ Frederik'le birlikte yaşayabildiğimin umutsuz şaşkınlığıyla geçen yıllar. Bana ne yapmıştı? Neden çekip gitmemiş, neden hep hayalini kurduğum evliliği aramamıştım?

Christian Jungersen, insan psikolojisine nüfuz etme maharetini bir kez daha kanıtladığı son romanı *Kayboluyorsun*'da, hayatı bir anda altüst olan bir kadının ayakta kalma mücadelesini anlatıyor. Yakışıklı ve başarılı kocası, delikanlılığa ilk adımlarını atan sevimli oğlu ve görünüşte mutlu bir evliliği vardır Mia'nın. Ancak ailecek çıktıkları tatilde kocası Frederik'in beyninde bir tümör olduğu ve bunun davranışlarını, hatta kişiliğini etkileyeceği ortaya çıkınca her şey değişir. Kısa bir süre sonra, Frederik'in müdürlük yaptığı okulun parasını zimmetine geçirdiği anlaşılacak ve aile fertlerinin hayatı tümden değişecektir. Yetmezmiş gibi kocasının ihanetleri de dökülür ortalığa. Mia bir yandan art arda gelen darbelerin hastalıktan mı yoksa Frederik'in kişiliğinden mi kaynakladığını bilememenin sıkıntısıyla baş etmeye çalışırken, diğer yandan kendisinin ve oğlunun geleceği için endişelenmektedir. Bir seçim yapmanın zamanı gelmiştir; ya kocası ve ailesini kurtarmak için mücadele edecek ya kendi yoluna gidecektir...

Güvenlik ve refah toplumunun çatlaklarına sızıyor Jungensen bu kitabında. Kıvrak üslubu ve çarpıcı hikâyesiyle güvenli hayatların kırılganlığını, bireydeki karanlık dürtüleri, bencilliği, ihaneti, kötülüğün sıradanlığını açığa çıkarıyor.

THG
30216
CVF